Григорій Аркушин

Словник Західнополіських Говірок

Том 1

Словник західнополіських говірок

Григорій Аркушин

Словник західнополіських говірок

У двох томах

Григорій Аркушин

Словник західнополіських говірок

Том 1

А-Н

Редакційно-видавничий відділ "Вежа"
Волинського державного університету ім.Лесі Українки
Луцьк-2000

УДК 81' 282
ББК 81.411.1-4
А82

Рекомендовано до друку вченою радою Волинського державного університету ім.Лесі Українки (протокол № 15 від 4 червня 1998 року).

Рецензенти: доктор філологічних наук, професор Ужгородського державного університету Й.О.Дзендзелівський;
доктор філологічних наук, професор, завідувач відділу діалектології Інституту української мови Національної академії наук України П.Ю.Гриценко.

Аркушин Г.Л.
А82 Словник західнополіських говірок. У 2-х т. Т.1. А-Н.– Луцьк: Ред.-вид. відд. "Вежа" Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000.– XXIV + 354 с.
ISBN 966-600-007-5 (у двох томах)
ISBN 966-600-010-5 (том 1)

Пропонований словник уміщує понад 13000 діалектизмів (не враховуючи фонетичних варіантів). Записи говіркових слів подаються із 540 населених пунктів Західного Полісся, а також із пограниччя. Як ілюстрації, крім речень зі зв'язного мовлення, використані повір'я, прислів'я та приказки, загадки, уривки з обрядових пісень.

Для мовознавців, фольклористів, етнографів, а також усіх, хто цікавиться народною мовою.

УДК 81' 282
ББК 81.411.1-4

ISBN 966-600-007-5 (у двох томах)
ISBN 966-600-010-5 (том 1)

Передмова

Західним Поліссям здавна цікавляться різні вчені: фольклористи, етнографи, діалектологи, археологи та ін. На думку відомого українського діалектолога Й.О.Дзендзелівського, цей край один із найцікавіших українських реґіонів у мовному відношенні уже хоча б тому, що ця територія, ймовірно, входила до складу прабатьківщини слов'ян, а говірки контактували з говірками інших мов, зокрема з польськими і білоруськими.

Західнополіський говір формувався під впливом двох факторів: по-перше, певної ізоляції цієї поліської території (чому сприяли великі пущі і непрохідні болота, а отже, тут "законсервувалися" деякі найдавніші мовні риси); і, по-друге, сильного впливу південно-західного наріччя, насамперед у фонетиці (з прибуттям сюди переселенців); не можна оминути також впливу польської мови та, значно менше, білоруської.

Цікаво, що, крім народних говірок, на Західному Поліссі функціонувала (подекуди ще й тепер факультативно використовується) штучна таємна мова, яка належить до різних арґотичних систем. Так, проф. Й.Дзендзелівський у селах Любомльського району зафіксував арґо лірників (Арґо волинських лірників // Studia z filologii polskiej i słowiańskiej. – Warszawa, 1977. – T.16. – S.179-216), кожухарів (Арґо нововижвівських кожухарів на Волині // Studia Slavica Hung. XXIII. – Budapest: Akademia Kiado, 1977. – C. 289-333) та кравців (Колківське кравецьке арґо на Волині // Зборник за филологиjу и лингвистику. – XXIX / I. – Нови Сад, 1986. – С.68-81); автором цих рядків записано арґо каліпних – сліпців: "Старицька мова" (Арґо сліпців-жебраків Західного Полісся) // Slavia Orientalis. – T.XIV. – NR 2. – Rok 1996. – S.229-236; Словник арґотизмів мови сліпців-жебраків Західного Полісся // Slavia Orientalis. – T.XIV. – NR 2. – Rok 1996. – S.267-277). Частково ще збережена мова лаборів – арґо збирачів пожертв на будівництво нових церков і ремонт діючих (містечко Янув, тепер районний центр Іваново, Брестської області Республіки Білорусь).

Та найбільше багатство краю – це місцеві говірки, які ще не сповна зафіксовані, а значить, і досліджені.

Стан дослідження західнополіських говірок

На жаль, зведеного словника західнополіських говірок немає. Лексичні матеріали з цієї території вміщені у різних збірниках, видано декілька атласів, дослідженню різних тематичних груп присвячено кандидатські дисертації, до яких додано словнички та лінгвістичні атласи (у більшості не надруковані).

Цікавий матеріал для порівняння з трьох насслених пунктів сучасної Волинської області містить праця К.Михальчука "Наречия, поднаречия и говоры Южной России в связи с наречиями Галичины" (Труды этнографическо-статистической экспедиции в Западнорусский край. – Спб., 1872. – Т.7. – С.453-512) – із сіл Городок Маневицького, Голоби Ковельського та Велика Глуша Любешівського районів. Варто звернути увагу і на публікацію В.Камінського "Отчет о поездке по Волынскому Полесью" (Известия Отделения русского языка и словесности Академии наук. – Т.XIX, кн. 2. – СПб, 1914).

Матеріали із Західного Полісся подано в атласі польського дослідника Ю.Тарнацького "Studia porównawcze nad geografią wyrazów (Polesie – Mazowsze)" (Warszawa, 1939. – 101 s. + 185 map) та в його статті "Podział językowy Polesia na podstawie faktów leksykalnych" (Warszawa, 1936).

Багато цінного матеріалу містять збірники, які видавав акад. М.Толстой: "Полесье: Лингвистика. Археология. Топонимика" (М., 1968), "Лексика Полесья" (М., 1968), "Полесский этнолингвистический сборник" (М., 1983), а також колективна праця "Лексіка Палесся ў прасторы і часе" (Мінск, 1971).

Окремі шари західнополіської лексики, в основному з території України, досліджували такі вчені: О. Євтушок (Народна будівельна лексика Західного Полісся. – Рівне, 1990. – 145 с.), Г.Аркушин (Мисливська лексика західнополіського говору (Матеріали до "Лексичного атласу української мови") // Дослідження з української діалектології. – К.: Наукова думка, 1991. – С.181-225); видані атласи: *Євтушок О.* Атлас будівельної лексики Західного Полісся. – Рівне, 1993. – 133 с.; *Пономар Л.* Назви одягу Західного Полісся. – К., 1997. – 182 с.; надруковані окремі лінгвогеографічні карти Ф.Бабія (Лексичні карти // Атлас Волинської області. – М., 1991. – С.42), Західне Полісся скартографовано в АУМ (Атлас української мови. – Т.ІІ. Волинь, Наддністрянщина, Закарпаття і суміжні землі. – К.: Наукова думка, 1988. – 103 с. + 407 карт); крім цього, захищені кандидатські дисертації: *Козачук А.* Сельскохозяйственная лексика говоров Волыни / Автореф. дис. ... канд. филол. наук. – К., 1971; *Громик Ю.* Прислівники відзайменникового походження у

західнополіських говірках / Автореф. дис. ... канд. філол. наук. – К., 1999. А.Залеський надрукував дослідження "Структура й ареальна диференціація говорів Волині" (Минуле і сучасне Волині:Тези доповідей та повідомлень ІІ-ої Волинської конференції. – Ч. II. – Луцьк, 1988. – С.190-193). Лексичні матеріали з цієї території подані також у працях: *Куриленко В.* Лексика тваринництва поліських говорів. – Суми, 1991. – 124 с.; *Бабий Ф.* Бытовая лексика говоров среднего бассейна Горыни (названия одежды, обуви и головных уборов) / Автореф. дис. ... канд. филол. наук. – Ужгород, 1985; *Мойсієнко В.* Номінація в поліській народній медицині та лікувальній магії / Автореф. дис. ... канд. філол. наук. – К., 1994; *Никончук О.* Ареалогія північного наріччя української мови за даними лісової лексики // Дослідження з української діалектології. – К.: Наукова думка, 1991. – С. 61 – 81; *Конобродська В.* Вербальний компонент традиційного поховального обряду в поліських говорах / Автореф. дис. ... канд. філол. наук. – Львів, 1999; перехідну лексику подає у своєму словнику М.Корзонюк (Матеріали до словника західноволинських говірок // Українська діалектна лексика. – К.: Наукова думка, 1987. – С.62-267) та ін. Західнополіську лексику українських говірок з території Берестейщини та Пінщини в основному досліджували білоруські мовознавці, серед яких найактивніший уродженець цих місць Ф.Климчук, добре знана його праця "Гаворкі Заходняга Палесся (Фанетычны нарыс)" (Мінск: Навука і тэхніка, 1983. – 127 с.), а також його діалектні словнички, що друкувалися у різних збірниках. Детальний огляд праць, що стосуються говірок Берестейщини і Пінщини, зробив Я. Самуйлик (З гісторыі вывучэння гаворак выганаўскага Палесся // Жывое народнае слова. – Мінск: Навука і тэхніка, 1992. – С.219-228). Частково лексику західнополіського говору української мови подає "Дыялектны слоўнік Брэстчыны" (Мінск: Навука і тэхніка, 1989. – 294 с.), а також п'ятитомний "Лексічны атлас беларускіх народных гаворак". Окремі говірки описали українські дослідники: О.Горбач (Західньо-поліська говірка с.Остромичі кол. повіту Кобринь // *Горбач О.* Зібрані статті. – Т.V. Діялектологія. – Мюнхен, 1993. – С.269-330); Й.Дзендзелівський (Традиційна сільськогосподарська лексика говірки села Заліcся Кобринського району на Берестейщині // Јітвјежа (поліська) штудіјно-прахтыцька конфырэнцыя: Тэзы проказэј. – Пынськ, 1990. – С.78-80; продовження у збірнику: Полісся: етнікос, традиції, культура. – Луцьк: Вежа, 1997. – С.200-210), морфологічні особливості досліджував П.Лизанець (Морфологічні особливості деяких говірок Пінщини (БРСР) // Українська діалектна морфологія. – К.: Наукова думка, 1969. –

С. 187-191) та інші. І. Сидорук досліджував українсько-білоруську межу (Проблема українсько-білоруської межі // Праці Інституту слов'янознавства УВАН.– Авґсбурґ,1948. – 23 с. + 2 мапи). Генезі цих говірок присвячена робота О.Скопненка (див.: *Скопненко О.* Генеза берестейсько-пинських говірок / Автореф. дис. ... канд. філол. наук. – К., 1997). З різних українських етнічних земель уміщені тексти у збірнику "Говори української мови" (К.: Наукова думка, 1977); тут подані тексти і з Західного Полісся, зокрема з Берестейщини (С. 526 – 548).

Українські говірки Холмщини та південного Підляшшя в основному вивчають професори Люблінського університету Марії Кюрі-Склодовської. Так, добре знане дослідження М.Лесіва "Українські говірки у Польщі" (Варшава: Український архів, 1997. – 492 с.), що спершу друкувалося в українській газеті "Наше слово" (Варшава). У різних збірниках публікуються діалектні словнички, наприклад: *Czyżewski F., Sajewicz M.* Słownictwo ludowe ukraińskiej gwary wsi Ochoża koło Chełma // Ze studiów nad gwarami wschodniosłowiańskimi w Polsce. – Rozprawy slawistyczne.12. – Lublin: Wydawnictwo UMCS, 1997. – S.45-87. Цінне видання текстів Ф.Чижевського та С.Вархола (див.: *Czyżewski F., Warchoł S.* Polskie i ukraińskie teksty gwarowe ze wschodniej Lubelszczyzny. – Rozprawy slawistyczne. 9. – Lublin: Wydawnictwo UMCS, 1998. – 497 s.). Багато що по-новаторському подав Ф.Чижевський в атласі околиць Влодави (див.: *Czyżewski F.* Atlas gwar polskich i ukraińskich okolic Włodawy. - Rozprawy slawistyczne. 2. – Lublin: Wydawnictwo UMCS, 1986. – XXXIX s. + 230 s.). Цей же автор зробив огляд лінгвогеографічних досліджень зі східної Польщі (*Czyżewski F.* Z historii badań atlasowych nad ukraińskimi gwarami Pobuża (1926 – 1988) // Badania dialektów i onomastyki na pograniczu polsko-wschodniosłowiańskim. – Białystok, 1995. – S. 19 - 32.) Легко вичленовуються українські говірки і в такому багатотомному атласі, як "Atlas gwar wschodniosłowiańskich Białostocczyzny" (T. I – VII. - Wrocław – Warszawa – Kraków, 1980 – 1999). Окремі говірки південного Підляшшя досліджували О.Горбач та Я.Закревська.

Як бачимо, зроблено багато, однак і досі відсутнє діалектографічне видання, у якому була б представлена лексика з усього Західного Полісся.

Реєстр словника

Деякий діалектний матеріал із Західного Полісся зберігається на кафедрах української мови вищих навчальних закладів Луцька, Рівного та Житомира, особливо велика поліська картотека в Житомирському педагогічному університеті ім.І.Франка,

тут готується до видання великий словник. Варто згадати і працю П.Лисенка "Словник поліських говорів" (К., 1974), але у ньому, на жаль, відсутня саме західнополіська лексика.

Пропонований "Словник західнополіських говірок" не претендує на вичерпність. У ньому вміщена лексика, зафіксована автором протягом 1980-1999 років; про існування більше ста оригінальних діалектизмів автор дізнався від студентів Волинського державного університету імені Лесі Українки (реферати, курсові та дипломні роботи), але в реєстр словника вони внесені тільки після детальної перевірки та уточнення їхнього значення. Записи зроблені у понад півтисячі населених пунктах з дещо ширшої (на схід і південь) території, ніж загальноприйняті межі західнополіського говору (див.: Атлас української мови. – Т.2. – Карта IV), причому ще автор свідомо використовував діалектні слова з Холмщини і Підляшшя, хоч не всі дослідники відносять говірки з цих територій до західнополіських. Таким чином, найповніше представлені говірки з території Волинської області – з-понад 400 населених пунктів, із західної та північно-західної частини Рівненської області – з 88, з Берестейщини та Пінщини – з 25, з південного Підляшшя – з 5. Крім цього, вміщені також діалектні слова, записані від переселенців з Холмщини, яких на Волині називають *забужанами*; при них позначка *холм* і вказівка на сторінку (див.: *Аркушин Г.* Деякі діалектизми в мові переселенців з Холмщини // Ze studiów nad gwarami wschodniosłowiańskimi w Polsce. – Rozprawy slawistyczne.12. – Lublin: Wydawnictwo UMCS, 1997. – S.33-38).

За повнотою записів говірки представлені по-різному: з деяких населених пунктів – до десяти лексем (але автор не міг їх оминути), а з інших – понад сотню діалектизмів (у таких селах автор бував декілька разів у різний час і записував від багатьох респондентів за різними питальниками (напр., с.Сильно Ківерцівського району Волинської області, с.Білин Ковельського району Волинської області, с.Підманево Шацького району Волинської області, с.Мокрани Малоритського району Брестської області Республіки Білорусь). Реєстр словника постійно поповнювався, про що свідчить і список населених пунктів з порушеним алфавітним порядком (перший варіант словника був підготовлений 1995 року).

Пропонований словник диференційного типу: у ньому вміщені слова, відсутні в сучасній українській літературній мові. Багатозначні лексеми подаються тільки тоді, коли серед усіх значень хоч одне відрізняється від нормативного літера-

гурного, при цьому першими наводяться загальновживані значення (без паспортизації та ілюстрацій); подібно подаються і омоніми. Зрозуміло, що в реєстрі переважають лексичні та семантичні діалектизми, хоча зрідка подаються ступені порівняння якісних прикметників і прислівників, якщо при їх творенні відбулися якісь фонетичні зміни (напр., БЛИКШИ 'ближчий', ЛУЧЧ 'краще'), різні форми інфінітива (БІГТІ, БІГЧИ, БІХЧИ, БИШТІ), зрідка фонетичні варіанти широковживаних слів (КЕНЬ і КУНЬ 'кінь', КВЕШКА і КУШКА 'кішка', СНИВ і СНИЙ 'сніг'); як виняток, наводяться форми непрямих відмінків займенників (НИКОГУСІНЬКІ 'нікого').

Авторові вже робили зауваження, що він використав деякі так звані "нецензурні" лексеми, на що відповімо словами Й.Дзендзелівського: "Діалектні словники складаються для наукового вжитку. Сороміцькі та інші чомусь не зовсім "естетичні" слова в переважній більшості є дуже давніми; також лайки всіх рангів – це частина давньої фразеології. Все це мовні факти, і вони поряд з іншими мали б також вивчатися. Зупиняюся на цьому навмисно, бо, гадаю, що це має принципове значення при визначенні реєстру діалектних словників" (*Дзендзелівський Й.* Дослідження лексики українських говорів (стан і перспективи) // Записки Наукового Товариства імені Т.Шевченка. – Т. CCXXI. Праці філологічної секції. - Львів, 1990. – С.253).

Структура словникової статті

Автором зафіксовано значну кількість фонетичних варіантів західнополіських лексем. У першій редакції словника кожен варіант подавався окремою словниковою статтею, однак це надмірно розширювало кількість реєстрових слів і збільшувало обсяг словника. Тому в остаточній редакції фонетичні варіанти слів, як правило, подаються в одній словниковій статті (якщо це результат регулярних фонетичних процесів).

Словотвірні діалектизми послідовно подаються окремими словниковими статтями.

Кожна словникова стаття побудована так: реєстрове слово, набране великими літерами за нині чинним правописом; далі в квадратних дужках запис транскрипцією з позначенням наголосу; граматичні ремарки; потім, як правило, ілюстрація; у кінці числа, що відповідають порядковому номеру села у спискові населених пунктів, причому першим подається той населений пункт, у якому записана ілюстрація, всі

інші номери в зростаючому порядку. Зрозуміло, що остання вказівка не претендує на повний реєстр населених пунктів і не може свідчити про територіальне поширення окремої лексеми (це завдання лексичних атласів),– просто автор має дані тільки з цих говірок.

Для ілюстрацій використано уривки зв'язного мовлення, у більшості записані на магнітофонну стрічку, тому інколи не повністю розкрита семантика слів і часто «неправильно» побудовано речення, однак автор відмовився від внесення коректур; як ілюстрації подаються також різні повір'я, прислів'я та приказки, загадки, уривки з народних пісень (переважно - обрядових).

Ремарки біля слів містять такі вказівки:

для іменників - закінчення родового відмінка однини і вказівка на рід (ч., ж., с.); для іменників, що мають тільки форму множини або вживаються переважно в множині, - *мн.*;

для прикметників і дієприкметників – закінчення жіночого і середнього роду в називному відмінку однини;

для дієслів – закінчення першої і другої особи однини теперішнього часу (для безособових дієслів подається закінчення 3 особи однини; це ж закінчення при тих дієсловах, які практично не вживаються з першою особою) і вказівка на вид (*док.*, *недок.*);

для інших частин мови лише їхні назви: *займ.*, *числ.*, *прис.*, *прий.*, *спол.*, *част.*, *виг.*

Слова розташовані в такому алфавітному порядку: А Б В Г Ґ Д Е Є Ж З И І Ї Й К Л М Н О П Р С Т У Ф Х Ц Ч Ш Щ Ю Я Ь

Зрозуміло, що після опублікування цього словника постане питання про підготовку і видання зведеного словника західнополіських говірок, так само, як уже давно громадськість нашої країни чекає видання великого зведеного словника всіх українських говорів.

Автор висловлює щиру вдячність професорам докторам філологічних наук **Йосипові Олексійовичу Дзендзелівському, Павлові Юхимовичу Гриценкові та Ярославі Василівні Закревській** за рецензування і цінні поради та зауваження, спрямовані на покращення словника.

Умовні скорочення

безос. – безособове дієслово
бот. – ботаніка (назва рослини)
вж – вживається
в зн. – в значенні
виг. – вигук
вищ. ступ. – вищий ступінь порівняння
див. – дивіться
дит. – дитячий, дитяче слово
дієс. – дієслово
док. – доконаний вид
евф. – евфемізм
ент. – ентомологія (назва комахи)
жарт. – жартівливе
займ. – займенник
запереч. – заперечний
збір. – збірний
згруб. – згрубілий
зменш. – зменшений
зн. – значення
знев. – зневажливий
ім. – іменник
ін. – інший
іронічний – іронічний
і т. ін. – і таке інше
іхт. – іхтіологія (назва риби)
кулін. – кулінарія (назви харчових продуктів, страв і напоїв)
лайл. – лайливий
мед. – медичний (назва хвороби)
мин. – минулий час
мн. – множина
найвищ. ступ. – найвищий ступінь порівняння
нак. – наказовий спосіб
нар. – народний
недок. – недоконаний вид
незмін. – незмінний
н.п. – населений пункт
н.пп. – населені пункти
одн. – однина
орн. – орнітологія (назва птаха)
ос. – особа
пас. – пасивний
перев. – переважно
перен. – переносний
пестл. – пестливий
підсил. – підсилювальний
пор. – порівняйте
прий. – прийменник
прик. – прикметник
прис. – прислівник
присв. – присвійний
протист. – протиставний
реліг. – релігійний (назва християнського свята)
с. – середній рід
спол. – сполучник
ствер. – стверджувальний
та ін. – та інше, та інші
тс – те саме (значення)
ч. – чоловічий рід
част. – частка
числ. – числівник

Список населених пунктів

1. Амбуків Володимир-Волинського району Волинської області
2. Антонівка Володимирецького району Рівненської області
3. Бабин Гощанського району Рівненської області
4. Бережки Дубровицького району Рівненської області
5. Березина Млинівського району Рівненської області
6. Березовичі Володимир-Волинського району Волинської області
7. Березна Воля Любешівського району Волинської області
8. Березне Березнівського району Рівненської області
9. Березолуки Рожищенського району Волинської області
10. Білин Ковельського району Волинської області
17. Більська Воля Володимирецького району Рівненської області
18. Бірки Любешівського району Волинської області
19. Бірки Любомльського району Волинської області
20. Бобли Турійського району Волинської області
21. Борисковичі Горохівського району Волинської області
22. Боровичі Маневицького району Волинської області
23. Боровно Камінь-Каширського району Волинської області
24. Борохів Ківерцівського району Волинської області
25. Бортяхівка Рожищенського району Волинської області
26. Борщівка Костопільського району Рівненської області
27. Брани Горохівського району Волинської області
28. Брище Луцького району Волинської області
29. Бродниця Зарічненського району Рівненської області
30. Бронники Рівненського району Рівненської області
31. Бужани Горохівського району Волинської області
32. Бужанка Іваничівського району Волинської області
33. Буцинь Старовижівського району Волинської області
34. Бучин Любешівського району Волинської області
35. Буяни Луцького району Волинської області
36. Велика Глуша Любешівського району Волинської області
37. Велика Любаша Костопільського району Рівненської області
38. Велика Осниця Маневицького району Волинської області
39. Велике Млинівського району Рівненської області
40. Великий Обзир Камінь-Каширського району Волинської області
41. Великий Окорськ Локачинського району Волинської області
42. Великі Озера Дубровицького району Рівненської області
43. Великі Селища Березнівського району Рівненської області
44. Великі Телковичі Володимирецького району Рівненської області
45. Великорита Малоритського району Брестської області Республіки Білорусь
46. Велимче Ратнівського району Волинської області
47. Велицьк Ковельського району Волинської області
48. Верба Володимир-Волинського району Волинської області
49. Верхи Камінь-Каширського району Волинської області
50. Веснянка Ківерцівського району Волинської області

51. Ветли Любешівського району Волинської області
52. Видерта Камінь-Каширського району Волинської області
53. Видраниця Ратнівського району Волинської області
54. Видричі Камінь-Каширського району Волинської області
55. Вилиця Шацького району Волинської області
56. Високе Любомльського району Волинської області
57. Вичівка Зарічненського району Рівненської області
58. Вишеньки Рожищенського району Волинської області
59. Вишнів Любомльського району Волинської області
60. Вівчицьк Ковельського району Волинської області
61. Вігуричі Луцького району Волинської області
62. Війниця Локачинського району Волинської області
63. Вільхівка Горохівського району Волинської області
64. Вірка Сарненського району Рівненської області
65. Вітоніж Рожищенського району Волинської області
66. Вовковиї Демидівського району Рівненської області
67. Вовничі Млинівського району Рівненської області
68. Вовчецьк Маневицького району Волинської області
69. Воєгоща Камінь-Каширського району Волинської області
70. Володимирець Володимирецького району Рівненської області
71. Волошки Ковельського району Волинської області
72. Воля-Любитівська Ковельського району Волинської області
73. Воля-Свійчівська Володимир-Волинського району Волинської області
74. Ворокомле Камінь-Каширського району Волинської області
75. Ворончин Рожищенського району Волинської області
76. Воютин Луцького району Волинської області
77. Галина Воля Старовижівського району Волинської області
78. Гать Луцького району Волинської області
79. Гірки Любешівського району Волинської області
80. Гірники Ратнівського району Волинської області
81. Глинськ Здолбунівського району Рівненської області
82. Глухи Старовижівського району Волинської області
83. Годомичі Маневицького району Волинської області
84. Голоби Ковельського району Волинської області
85. Головно Любомльського району Волинської області
86. Голядин Шацького району Волинської області
87. Горбаків Гощанського району Рівненської області
88. Городині Рожищенського району Волинської області
89. Городище Дубровицького району Рівненської області
90. Городище Ківерцівського району Волинської області
91. Городище-1 Луцького району Волинської області
92. Городище-2 Луцького району Волинської області
93. Городок Луцького району Волинської області
94. Городок Маневицького району Волинської області
95. Гороховище Любомльського району Волинської області
96. Гор'янівка Ківерцівського району Волинської області

97. Гоща Гощанського району Рівненської області
98. Грабово Шацького району Волинської області
99. Граддя Маневицького району Волинської області
100. Градиськ Маневицького району Волинської області
101. Грем'яче Ківерцівського району Волинської області
102. Грудки Камінь-Каширського району Волинської області
103. Губин Локачинського району Волинської області
104. Гупали Любомльського району Волинської області
105. Гута-Лісівська Маневицького району Волинської області
106. Гуща Любомльського району Волинської області
107. Датинь Ратнівського району Волинської області
108. Демидівка Демидівського району Рівненської області
109. Деревок Любешівського району Волинської області
110. Дивин Кобринського району Брестської області Республіки Білорусь
111. Дідичі Ківерцівського району Волинської області
112. Дідовичі Ківерцівського району Волинської області
113. Діхтів Володимир-Волинського району Волинської області
114. Добре Камінь-Каширського району Волинської області
115. Довга Нива Камінь-Каширського району Волинської області
116. Довжиця Маневицького району Волинської області
117. Дольськ Любешівського району Волинської області
118. Доманово Ратнівського району Волинської області
119. Домашів Ківерцівського району Волинської області
120. Дорогиничі Локачинського району Волинської області
121. Доросині Рожищенського району Волинської області
122. Доротище Ковельського району Волинської області
123. Древині Іваничівського району Волинської області
124. Друхова Березнівського району Рівненської області
125. Дубечно Старовижівського району Волинської області
126. Дубище Ківерцівського району Волинської області
127. Дубище Рожищенського району Волинської області
128. Дубівка Володимирецького району Рівненської області
129. Дуліби Турійського району Волинської області
130. Дядьковичі Рівненського району Рівненської області
131. Жабка Ківерцівського району Волинської області
132. Жашковичі Іваничівського району Волинської області
133. Жидичин Ківерцівського району Волинської області
134. Жидче Пінського району Брестської області Республіки Білорусь
135. Жиричі Ратнівського району Волинської області
136. Жмудче Ковельського району Волинської області
137. Жобрин Рівненського району Рівненської області
138. Жовтневе Володимир-Волинського району Волинської області
139. Жорнище Ківерцівського району Волинської області
140. Журавець Локачинського району Волинської області
141. Журавичі Ківерцівського району Волинської області
142. Журавлине Старовижівського району Волинської області

143. Заболоття Любомльського району Волинської області
144. Заболоття Ратнівського району Волинської області
145. Заболотці Іваничівського району Волинської області
146. Забороль Луцького району Волинської області
147. Заброди Ратнівського району Волинської області
148. Забужжя Любомльського району Волинської області
149. Завидів Іваничівського району Волинської області
150. Залаззя Любешівського району Волинської області
151. Залібівка Здолбунівського району Рівненської області
152. Залізниця Любешівського району Волинської області
153. Залісоче Ківерцівського району Волинської області
154. Залісся Шацького району Волинської області
155. Залісці Турійського району Волинської області
156. Залужжя Дубровицького району Рівненської області
157. Залюття Старовижівського району Волинської області
158. Замлиння Любомльського району Волинської області
159. Замостя Маневицького району Волинської області
160. Замшани Ратнівського району Волинської області
161. Запруддя Камінь-Каширського району Волинської області
162. Зарічне Зарічненського району Рівненської області
163. Заріччя Володимир-Волинського району Волинської області
164. Зарудче Любешівського району Волинської області
165. Затурці Локачинського району Волинської області
166. Зачерневчя Любомльського району Волинської області
167. Збураж Малоритського району Брестської області Республіки Білорусь
168. Згорани Любомльського району Волинської області
169. Зелене Володимирецького району Волинської області
170. Зимно Володимир-Волинського району Волинської області
171. Зоря Володимир-Волинського району Волинської області
172. Зубильно Локачинського району Волинської області
173. Іванівка Рожищенського району Волинської області
174. Ізов Володимир-Волинського району Волинської області
175. Калинівка Маневицького району Волинської області
176. Кам'янка Березнівського району Рівненської області
177. Карасин Камінь-Каширського району Волинської області
178. Карасин Сарненського району Рівненської області
179. Карпилівка Ківерцівського району Волинської області
180. Карпилівка Сарненського району Рівненської області
181. Качин Камінь-Каширського району Волинської області
182. Кисилин Локачинського району Волинської області
183. Кияж Рожищенського району Волинської області
184. Клевань Рівненського району Рівненської області
185. Клевецьк Турійського району Волинської області
186. Клепачів Ківерцівського району Волинської області
187. Клесів Сарненського району Рівненської області
188. Клубочин Ківерцівського району Волинської області

189. Кобче Рожищенського району Волинської області
190. Козлиничі Маневицького району Волинської області
191. Колки Дубровицького району Рівненської області
192. Колки Маневицького району Волинської області
193. Колмів Горохівського району Волинської області
194. Колодниця Ковельського району Волинської області
195. Колона Іваничівського району Волинської області
196. Конопелька Ківерцівського району Волинської області
197. Коритниця Локачинського району Волинської області
198. Корсині Рожищенського району Волинської області
199. Кортеліси Ратнівського району Волинської області
200. Корчин Костопільського району Рівненської області
201. Коршів Луцького району Волинської області
202. Костюхнівка Маневицького району Волинської області
203. Костянтинівка Сарненського району Рівненської області
204. Краска Ратнівського району Волинської області
205. Красна Воля Любомльського району Волинської області
206. Красне Млинівського району Рівненської області
207. Краснилівка Камінь-Каширського району Волинської області
208. Красноволя Маневицького району Волинської області
209. Красностав Володимир-Волинського району Волинської області
210. Кримно Камінь-Каширського району Волинської області
211. Кримно Старовижівського району Волинської області
212. Кроватка Рожищенського району Волинської області
213. Кропивники Шацького району Волинської області
214. Крупа-Границя Луцького району Волинської області
215. Крушинець Любомльського району Волинської області
216. Кукли Маневицького району Волинської області
217. Кукуріки Старовижівського району Волинської області
218. Куликовичі Маневицького району Волинської області
219. Кульчин Ківерцівського району Волинської області
220. Купичів Турійського району Волинської області
221. Куснище Любомльського району Волинської області
222. Кутин Зарічненського району Рівненської області
223. Кухарі Ковельського району Волинської області
224. Лаврів Луцького району Волинської області
225. Липно Ківерцівського району Волинської області
226. Литовеж Іваничівського району Волинської області
227. Личани Ківерцівського району Волинської області
228. Личини Камінь-Каширського району Волинської області
229. Лище Луцького району Волинської області
230. Лісняки Старовижівського району Волинської області
231. Лісове Маневицького району Волинської області
232. Лісополь Костопільського району Рівненської області
233. Лудинь Дубровицького району Рівненської області
234. Луки Рожищенського району Волинської області

235. Луків Турійського району Волинської області
236. Луковичі Іваничівського району Волинської області
237. Лучичі Ратнівського району Волинської області
238. Липинки Брестського району Брестської області Республіки Білорусь
239. Люблинець Ковельського району Волинської області
240. Любохини Старовижівського району Волинської області
241. Любче Рожищенського району Волинської області
242. Люб'язь Любешівського району Волинської області
243. Лютинськ Дубровицького району Рівненської області
244. Мала Ведмежка Маневицького району Волинської області
245. Мала Глуша Любешівського району Волинської області
246. Мала Осниця Маневицького району Волинської області
247. Мала Яблунька Маневицького району Волинської області
248. Малево Демидівського району Рівненської області
249. Малий Омеляник Луцького району Волинської області
250. Марковичі Локачинського району Волинської області
251. Маркостав Володимир-Волинського району Волинської області
252. Мар'янівка Костопільського району Рівненської області
253. Машів Любомльського району Волинської області
254. Маяки Луцького району Волинської області
255. Межисить Ратнівського району Волинської області
256. Мельники-Мостиські Камінь-Каширського району Волинської області
257. Мельники-Річицькі Ратнівського району Волинської області
258. Мельники Шацького району Волинської області
259. Мельниця Ковельського району Волинської області
260. Мизово Старовижівського району Волинської області
261. Миків Ківерцівського району Волинської області
262. Микуличі Володимир-Волинського району Волинської області
263. Миляновичі Турійського району Волинської області
264. Милячі Дубровицького району Рівненської області
265. Мильськ Рожищенського району Волинської області
266. Мильча Дубнівського району Рівненської області
267. Мильці Старовижівського району Волинської області
268. Михайлин Рожищенського району Волинської області
269. Михайлівка Радивилівського району Рівненської області
270. Мідне Брестського району Брестської області Республіки Білорусь
271. Мізоч Здолбунівського району Рівненської області
272. Мокрани Малоритського району Брестської області Республіки Білорусь
273. Морочно Зарічненського району Рівненської області
274. Мостище Камінь-Каширського району Волинської області
275. Мохро Іванівського району Брестської області Республіки Білорусь
276. Мощаниця Ківерцівського району Волинської області
277. Мукошин Любешівського району Волинської області
278. Невір Любешівського району Волинської області
279. Немир Рожищенського району Волинської області
280. Несвіч Луцького району Волинської області

281. Ниці Старовижівського району Волинської області
282. Новаки Володимирецького району Рівненської області
283. Нова Руда Маневицького району Волинської області
284. Новий Двір Турійського району Волинської області
285. Новий Загорів Локачинського району Волинської області
286. Новий Мосир Ковельського району Волинської області
287. Нові Березичі Любешівського району Волинської області
288. Нові Червища Камінь-Каширського району Волинської області
289. Новорічиця Зарічненського району Рівненської області
290. Новосілки Маневицького району Волинської області
291. Новоукраїнка Млинівського району Волинської області
292. Нудиже Любомльського району Волинської області
293. Нуйно Камінь-Каширського району Волинської області
294. Обеніжи Турійського району Волинської області
295. Одеради Ківерцівського району Волинської області
296. Озеро Ківерцівського району Волинської області
297. Оконськ Маневицького району Волинської області
298. Олександрія Рівненського району Рівненської області
299. Оленівка Рожищенського району Волинської області
300. Оленіно Камінь-Каширського району Волинської області
301. Олеськ Любомльського району Волинської області
302. Олика Ківерцівського району Волинської області
303. Олтуш Малоритського району Брестської області Республіки Білорусь
304. Ольшанка Шацького району Волинської області
305. Омельно Ківерцівського району Волинської області
306. Оржів Рівненського району Рівненської області
307. Оріхово Ратнівського району Волинської області
308. Оса Турійського району Волинської області
309. Осекрів Турійського району Волинської області
310. Осова Дубровицького району Рівненської області
311. Осовці Камінь-Каширського району Волинської області
312. Острів Дубнівського району Рівненської області
313. Острівок Камінь-Каширського району Волинської області
314. Острів'я Любомльського району Волинської області
315. Островок Володимир-Волинського району Волинської області
316. Острожець Млинівського району Рівненської області
317. Осьмиговичі Турійського району Волинської області
318. Охітники Турійського району Волинської області
319. Пальче Ківерцівського району Волинської області
320. Перевали Турійського району Волинської області
321. Перевісся Турійського району Волинської області
322. Переспа Рожищенського району Волинської області
323. Пехи Любомльського району Волинської області
324. Підборочча Камінь-Каширського району Волинської області
325. Підгірне Рожищенського району Волинської області
326. Підманево Шацького району Волинської області

327. Підріжжя Ковельського району Волинської області
328. Підріччя Камінь-Каширського району Волинської області
329. Підсинівка Старовижівського району Волинської області
330. Підцир'я Камінь-Каширського району Волинської області
331. Піща Шацького району Волинської області
332. Піщане Камінь-Каширського району Волинської області
333. Плоске Шацького району Волинської області
334. Пнівно Камінь-Каширського району Волинської області
335. Повурськ Ковельського району Волинської області
336. Погиньки Ковельського району Волинської області
337. Погулянка Любешівського району Волинської області
338. Полапи Любомльського району Волинської області
339. Полиці Володимирецького району Рівненської області
340. Полиці Камінь-Каширського району Волинської області
341. Поліське Старовижівського району Волинської області
342. Положево Шацького району Волинської області
343. Постійно Костопільського району Рівненської області
344. Прилісне Маневицького району Волинської області
345. Прилуцьке Ківерцівського району Волинської області
346. Прип'ять Шацького району Волинської області
347. Промінь Луцького району Волинської області
348. Прохід Ратнівського району Волинської області
349. Проходи Любешівського району Волинської області
350. Пулемець Шацького району Волинської області
351. Пульмо Шацького району Волинської області
352. Пустомити Гощанського району Рівненської області
353. П'ятидні Володимир-Волинського району Волинської області
354. Радовичі Турійського району Волинської області
355. Радомишль Луцького району Волинської області
356. Радостів Дрогичинського району Брестської області Республіки Білорусь
357. Радошин Ковельського району Волинської області
358. Радухівка Рівненського району Рівненської області
359. Радянське Млинівського району Рівненської області
360. Раків Ліс Камінь-Каширського району Волинської області
361. Растів Турійського району Волинської області
362. Ратнів Луцького району Волинської області
363. Рафалівка Володимирецького району Рівненської області
364. Риковичі Іваничівського району Волинської області
365. Рівне Любомльського району Волинської області
366. Річиця Ратнівського району Волинської області
367. Рогізно Демидівського району Рівненської області
368. Розничі Маневицького району Волинської області
369. Рокита Старовижівського району Волинської області
370. Рокитне Рокитнівського району Рівненської області
371. Романів Луцького району Волинської області
372. Ромашківка Ківерцівського району Волинської області

373. Рудка Володимирецького району Рівненської області
374. Рудка-Червинська Камінь-Каширського району Волинської області
375. Рудники Маневицького району Волинської області
376. Рудня Рожищенського району Волинської області
377. Ружин Турійського району Волинської області
378. Руснів Володимир-Волинського району Волинської області
379. Садів Луцького району Волинської області
380. Самари Ратнівського району Волинської області
381. Самійличі Любомльського району Волинської області
382. Сварицевичі Дубровицького району Рівненської області
383. Свинарин Турійського району Волинської області
384. Світязь Шацького району Волинської області
385. Світязькі Смоляри Шацького району Волинської області
386. Седлище Любешівського району Волинської області
387. Секунь Старовижівського району Волинської області
388. Селець Дубровицького району Рівненської області
389. Селець Турійського району Волинської області
390. Сереховичі Старовижівського району Волинської області
391. Серхів Маневицького району Волинської області
392. Сильно Ківерцівського району Волинської області
393. Сильно Любомльського району Волинської області
394. Синово Старовижівського району Волинської області
395. Ситниця Маневицького району Волинської області
396. Ситовичі Ковельського району Волинської області
397. Скулин Ковельського району Волинської області
398. Словатичі Ківерцівського району Волинської області
399. Смідин Старовижівського району Волинської області
400. Собіщиці Володимирецького району Рівненської області
401. Сокиричі Ківерцівського району Волинської області
402. Сокіл Рожищенського району Волинської області
403. Соловичі Турійського району Волинської області
404. Солов'ї Старовижівського району Волинської області
405. Сосновичі Пінського району Брестської області Республіки Білорусь
406. Сошично Камінь-Каширського району Волинської області
407. Ставок Ківерцівського району Волинської області
408. Ставок Костопільського району Рівненської області
409. Стара Вижва Старовижівського району Волинської області
410. Стара Гута Старовижівського району Волинської області
411. Стара Рафалівка Володимирецького району Рівненської області
412. Старий Чорторийськ Маневицького району Волинської області
413. Старі Кошари Ковельського району Волинської області
414. Старі Червища Камінь-Каширського району Волинської області
415. Степань Сарненського району Рівненської області
416. Стобихва Камінь-Каширського району Волинської області
417. Стобихівка Камінь-Каширського району Волинської області
418. Столенські Смолярі Любомльського району Волинської області

419. Столин Столинського району Брестської області Республіки Білорусь
420. Страдечі Брестського району Брестської області Республіки Білорусь
421. Стрільськ Сарненського району Рівненської області
422. Судче Любешівського району Волинської області
423. Сукачі Старовижівського району Волинської області
424. Суськ Ківерцівського району Волинської області
425. Суховоля Володимирецького району Рівненської області
426. Теклино Камінь-Каширського району Волинської області
427. Тинне Сарненського району Рівненської області
428. Тоболи Камінь-Каширського району Волинської області
429. Томашгород Рокитнівського району Рівненської області
430. Топільно Рожищенського району Волинської області
431. Торчин Луцького району Волинської області
432. Тристень Рожищенського району Волинської області
433. Тростянець Ківерцівського району Волинської області
434. Троянівка Маневицького району Волинської області
435. Тупали Турійського району Волинської області
436. Тур Ратнівського району Волинської області
437. Турівка Володимир-Волинського району Волинської області
438. Туропин Турійського району Волинської області
439. Угринів Горохівського району Волинської області
440. Удрицьк Дубровицького району Рівненської області
441. Ужинець Млинівського району Рівненської області
442. Ужова Рожищенського району Волинської області
443. Уляники Рожищенського району Волинської області
444. Уманці Горохівського району Волинської області
445. Усичі Луцького району Волинської області
446. Уховецьк Ковельського району Волинської області
447. Федори Столинського району Брестської області Республіки Білорусь
448. Франівка Гощанського району Рівненської області
449. Хворостів Володимир-Волинського району Волинської області
450. Хмелівка Володимир-Волинського району Волинської області
451. Хобултова Володимир-Волинського району Волинської області
452. Холоневичі Ківерцівського району Волинської області
453. Холонів Горохівського району Волинської області
454. Холопичі Локачинського району Волинської області
455. Хорохорин Луцького району Волинської області
456. Хотешів Камінь-Каширського району Волинської області
457. Хром'яків Ківерцівського району Волинської області
458. Хряськ Маневицького району Волинської області
459. Цегів Горохівського району Волинської області
460. Цміни Маневицького району Волинської області
461. Цумань Ківерцівського району Волинської області
462. Чаруків Луцького району Волинської області
463. Череваха Маневицького району Волинської області
464. Черемошна Воля Любомльського району Волинської області

465. Черськ Брестського району Брестської області Республіки Білорусь
466. Черче Камінь-Каширського району Волинської області
467. Черчичі Володимир-Волинського району Волинської області
468. Четвертня Маневицького району Волинської області
469. Чорниж Маневицького району Волинської області
470. Чорніїв Турійського району Волинської області
471. Шацьк Шацького району Волинської області
472. Шклінь Горохівського району Волинської області
473. Шкроби Старовижівського району Волинської області
474. Шлапань Любешівського району Волинської області
475. Штунь Любомльського району Волинської області
476. Щедрогір Ратнівського району Волинської області
477. Яревище Старовижівського району Волинської області
478. Ясенівка Рожищенського району Волинської області
479. Гута Ратнівського району Волинської області
480. Островськ Зарічненського району Рівненської області
481. Деражно Костопільського району Рівненської області
482. Хоцунь Любешівського району Волинської області
483. Грибовиця Іваничівського району Волинської області
484. Погулянка Маневицького району Волинської області
485. Брунетівка Старовижівського району Волинської області
486. Баїв Луцького району Волинської області
487. Залухів Ратнівського району Волинської області
488. Волиця Камінь-Каширського району Волинської області
489. Горовата Іванівського району Брестської області Республіки Білорусь
490. Камінь Пінського району Брестської області Республіки Білорусь
491. Корсині Іванівського району Брестської області Республіки Білорусь
492. Ляховичі Іванівського району Брестської області Республіки Білорусь
493. Маюничі Володимирецького району Рівненської області
494. Мотоль Іванівського району Брестської області Республіки Білорусь
495. Огово Іванівського району Брестської області Республіки Білорусь
496. Ополь Іванівського району Брестської області Республіки Білорусь
497. Пари Пінського району Брестської області Республіки Білорусь
498. Сваринь Дрогичинського району Брестської області Республіки Білорусь
499. Соснівка Камінь-Каширського району Волинської області
500. Стрельна Іванівського району Брестської області Республіки Білорусь
501. Нова Вижва Старовижівського району Волинської області
502. Тихотин Рожищенського району Волинської області
503. Уїздці Млинівського району Рівненської області
504. Малі Сади Дубнівського району Рівненської області
505. Незвір Рожищенського району Волинської області
506. Пісочне Ковельського району Волинської області
507. Підгір'я Ратнівського району Волинської області
508. Варковичі Дубнівського району Рівненської області
509. Гранатів Локачинського району Волинської області
510. Ставки Турійського району Волинської області

511. Суходоли Володимир-Волинського району Волинської області
512. Бубнів Локачинського району Волинської області
513. Малий Окорськ Локачинського району Волинської області
514. Мальоване Млинівського району Рівненської області
515. Грабовець ґміни Дубичі Церковні воєводства Білосток Республіки Польща
516. Дубичі Церковні ґміни Дубичі Церковні воєводства Білосток Республіки Польща
517. Жирчичі ґміни Нурець воєводства Білосток Республіки Польща
518. Ставище ґміни Черемха воєводства Білосток Республіки Польща
519. Добриводи ґміни Черемха воєводства Білосток Республіки Польща
520. Золотилин Костопільського району Рівненської області
521. Ставочки Любомльського району Волинської області
522. Крохиничі Локачинського району Волинської області
523. Грушів Іваничівського району Волинської області
524. Берестовець Костопільського району Рівненської області
525. Грив'ятки Ковельського району Волинської області
526. Клітицьк Камінь-Каширського району Волинської області
527. Ростань Шацького району Волинської області
528. Новоугрузьке Любомльського району Волинської області
529. Великі Цепцевичі Володимирецького району Рівненської області
530. Винімок Камінь-Каширського району Волинської області
531. Щетинська Воля Ратнівського району Волинської області
532. Тумин Локачинського району Волинської області
533. Залужжя Рівненського району Рівненської області
534. Смолярі Старовижівського району Волинської області
535. Хворостів Любомльського району Волинської області
536. Комарово Маневицького району Волинської області
537. Павловичі Локачинського району Волинської області
538. Залісся Камінь-Каширського району Волинської області
539. Карасин Маневицького району Волинської області
540. Майдан-Липно Маневицького району Волинської області

А

А [а] *1. спол. протист.* 'а'. Хо́че, а ни мо́же. 392; *2. спол. єднальн.,* вж. між повторюваними ім., прик., дієсл., прис., вказуючи на вищу міру якості, дії і т. ін. На кол'уши́ну тра така́ а така́ пого́да, шоб йейі ви́сушити. Пор. ще: до́бре а до́бре; карто́пл'а а карто́пл'а; так а так; суши́ти а суши́ти; чирво́ни а чирво́ни. 392. В крини́ц'і чи́ста а чи́ста вода́. 143; *3. част.* А вун ни хоче йти!.. 392.

АБЕМЕ [абе́ме] *част. ствер.* 'так, авжеж' 216.

АБИ [аби́] *спол. 1.* 'щоб'. Аби́ л'у́де не говори́ли. 392; *2.* 'якби'. Аби́ було́ шо йі́сти, то не прийшо́в би до ба́т'ка. 170.

АБИШО [аби́шо] *займ.у зн. ім.* 'непотрібна людина' 498; [аби́шчо] 495; [абишчо́]. Абишчо́ – то ниго́днийі л'у́де. 275.

АВКАТИ [а́вкати] *3 ос. одн.* а́вкайе, *недок.* 'подавати голос (про лисицю)' 191, 264.

АВО [а́во] *прис.* 'ось тут' 245; [аво́]. Аво́ де д'і́ти покла́ли твойу́ ло́шку. 392.

АВОРЕЦУ [аворе́цу] *виг.* здивування (?). 4.

АВТОМАТ [автома́т, аўтома́т] *-а, ч. 1.* 'ручна скорострільна автоматична зброя' (всі н. пп.); *2.* 'мисливська рушниця, яка сама викидає вистрілену гільзу і подає новий патрон'. Тепе́р купл'а́йут автома́ти до охо́ти. 89, 2, 173,362.

АВТОМАТИЧНИЙ [автомати́чний] -а, -е 'про мисливську рушницю, яка сама викидає гільзу і подає новий патрон' 17, 172, 298, 444.

АВТОМАТІЧЕСКИЙ [автомат'і́ческий] -а, -е 'тс, що АВТОМАТИЧНИЙ' 44, 169.

АВТОМАТКА [автома́тка, аўтома́тка] *-и, ж.* 'тс, що АВТОМАТ -2' 296.

АВТОМАТНИ [автома́тни] *-а, -е* 'тс, що АВТОМАТИЧНИЙ'. Автома́тна стре́л'ба. 26.

АВТОРАК [автора́к] *-а, ч. мед.* 'катаракта' 46.

АГА [ага́] *част.* 'тс, що АГИ[2]' 384.

АГАТИ [а́гати] *3 ос. одн.* а́гайе, *недок.* 'подавати голос (про зайця)' 413.

АГИ[1] [а́ги] *прис.* 'он там'. А́ги стойі́т' хло́пиц' наш. 436.

АГИ[2] [аги́] *част.* 'так' 500.

А-ГУЛЯ [а-гу́л'а!] '*виг.* для відганяння гусей' 326.

АГУЛЯТИ [агу́л'ати] *-айу, -айеш, недок.* 'відганяти гусей за допомогою вигука А-ГУЛЯ' 326.

АДИ [ади́!] '*виг.* для проганяння теляти' 384.

АДЮЧИНА [ад'учина́] -и́, *ж.* 'гадюка'. Всад'і ад'учину́ в ствол і в'і́стр'іл', то руж:о́ бу́де стр'іл'а́т', йак змейа́. (Повір'я). 264.

АЖ [аж] *част.* ‘аж’ 392; [аш] 90; [гаш]. Йак засп’івайут’ дивчéта с хлóпцами, то гаш л’áмпа гáсла. 59.

АЖЕ [ажé] *част.* ‘адже’. Ажé робóти нихтó ше не переробúв! 392.

АЖНИ [ажнú] *част.* ‘аж’ 392; [ажн’ȉ]. В свикрýх’і булá дóбрейу ажн’ȉ тúжден’, а там посварúлиса. 392.

АЗА [áза] *-и, ж.* ‘ваза для квітів’ 466.

А-ЗУЦ [а-зýц!] *виг.* ‘тс, що А-КАЗУЦ’ 392.

АЙ [ай] *виг. у знач.* ‘відчепись’. Ай! дáйте мин’ȉ спóкуй. 392.

АЙКАТИ [áйкати] -айу, -айіш, *недок. 1.* ‘часто повторювати АЙ’ 392; *2.* ’(про мисливського собаку) подавати голос, переслідуючи зайця’ 20.

АЙКО [áйко] -а, *с., дит.* ‘яйце’. Дáйте л’áл’і áйко. 94.

А-КАЗУЦ [а-казýц!] ‘виг. для відганяння котів’ 392; [а-кузýц] 392.

А-КИ [а-кú!] ‘виг. для відганяння теляти’ 216.

А–КИШ [а-киш!] ‘виг. для відганяння курей’ 392.

АКИШКАТИ [акúшкати] -айу, -айіш, *недок.* ‘проганяти курей'. Нáша старá с:áмого рáн’:а вже акúшкайе на горóдови. 392; [к’ȉшкати] -айу, -айіш, *недок.* К’ȉшкай на курéй, пóк’і сидúш пуд вúшн’ойу. 392.

А–КОТА [а-котá!] ‘тс, що А–КАЗУЦ’ 392.

АКУРАТ [акурáт] *прис.* ‘якраз; саме раз’. Грошéй хватúло акурáт на два брýси чóрного хл’íба. 392; [йакурáт]. Йакурáт булó дванáцит’ годúн. 392; Косц’ýм йакурáт по м’íри. 122.

АЛЕ[1] [алé] *спол. протист.* ‘але’ (у всіх н.пп.); [áл’і]. Ал’і ми бул’é вил’íк’і. Холм 35.

АЛЕ[2] [алé] *част. ствер.* ‘так’. То прáвда? Алé? 245, 10, 74, 169, 348, 380; [ал’é]. 289, 340, 428.

АЛЕ–АЛЕ [алé-алé] *част.* ‘тс, що АЛЕ[2]’. Ти булá в цéркви? –Алé-алé! 147.

АЛЕЙ [áлей] *спол. протист.* ‘тс, що АЛЕ[1]’ Алей ти говорúш з бáт’ком!.. 392; [áлий] 225.

АЛЄ [ал’é] *прис.*‘дуже’. Ал’é дóбр’ій борщ! 370.

АЛКА [áлка] -и, *ж.,* ‘тс, що ГАЛКА[2]’. Алки робúв пéред грýбойу. 156.

АЛОП [алóп] -у, *ч.* ‘галоп’ 191.

А–ЛУС [а-лýс!] ‘виг. для відганяння гусенят’ 111.

А–ЛУЧА [а-лýча!] ‘виг. для відганяння телят’ 392.

А–ЛЮ [а-л’ý!] ‘виг. для відганяння голубів’ 111.

А–ЛЮСКІ [а-л’ýск’і!] ‘тс, що А–ЛУЧА’ 122.

АЛЬБО [áл’бо] *спол.* ‘або’. Прихóдит’ чáсто брат áл’бо си[е]стрá. 134, 109, 348, 390, 496.

АЛЬОС [ал’óс] –а, ч. ‘водойма; заболочена місцевість’. Ск’íка рúби в ал’óси вóдиц’е!.. 46.

АМБАРА [амбáра] -и, *ж., бот.* ‘ревінь хвилястий; Rheum undulatum L.’ Йду, д’і́точки, ви́рву вам амбáри.325.

АМРА [áмра] -и, *ж.* ‘милиця’ 221.

АНДАРАК [андарáк] -а, *ч.* ‘ткана спідниця з кольорових шерстяних ниток’ 500; [гандарáк] 492, 496.

АНДАТРА [андáтра] -и, *ж.* ‘ондатра; Ondatra zibethica’ 43, 275, 298, 382, 465; [андáта] 44; [андрáта] 143,339; [антáнра] 326; [áндра] 144.

АНДИҐУР [андиґýр] -а, *ч.* ‘тс, що АНДИК’. Наш андиґýр бйéц’:а. 326.

АНДИК [анди́к] -а, *ч.* ‘індик свійський; Melegris domestica’ 160, 390.

АНДИЧКА [áндичка] *прис.* ‘ось тут’. Андичка булá хáта. 46.

АНДРІЙКО [андр’ійко] -а, *ч., ент.* ‘тс, що БЕДРИК’ 388.

АНИШ [áниш] -у, *ч., бот.* ‘кмин звичайний; Carum carvi L’. Був хліб з áнишом пахн’ýшчи. 221.

АНО[1] [анó] *част.* ‘лише; тільки’. На коровайý анó своїі́ були́, чужи́х ни кли́кали. 392.

АНО[2] [анó] *спол.* ‘якщо’. Анó втóписа – додóм ни прихóд’! (Жарт) 392.

АНУЖБА [анýжба!] ‘виг. для відганяння корови’ 46.

АНУ ПУШЛА [анý пушлá!] ‘тс, що АНУЖБА’ 392; [а-пушлá] 392.

АНЬО [áн’о] *прис.* ‘тільки що, щойно’. Ан’о пришóў. 370.

АПЕЛЬ [áпел’] -а, *ч.* ‘сигнал з мисливського ріжка’. Загóншчики почýйут áпел’ і йдут по л’ісу. 392.

АПРЕЛЬКА [апрéл’ка] -и, *ж.* ‘порода диких качок, які прилітають у квітні’ 339.

А–ПУШОВ [а-пушóв, а-пушóў!] ‘виг. для відганяння собаки’ 392.

АПЧИХАТИ [апчихáти] -áйу, -áйіш, *недок.* ‘чхати’. Апчи́х да апчи́х – апчихáйе зрáн’:а. Дес’ ви́пйе… 392.

АРАЧЕ [арачé] *прис.* ‘гаряче’. Надвори́ арачé, сóнце печé. 10.

АРКУШ [áркуш] -а, *ч., реліг.* ‘невеликий папір зі священними написами, який дають у церкві на Провідну неділю’. Зарáйали нам вз’áти свачéний áркуш. 74; [гáркуш]. Клáл’і гáркуш стой… Йе Хóмина пáска, то йійі ри́зали. 74.

АРХА [áрха] -и, *ж.* ‘машина для віяння зерна’ 152.

АРЦАБИ [арцáби] -у, *мн.* ‘стовпи у стіні будівлі, до яких кріпляться двері’ 392; [варцáби] 392.

АРЦАБОВЕ [арцабóве] -ого, *с.* ‘частування з нагоди зведених АРЦАБІВ’. Йак постáвимо арцáби, то пйéмо арцабóве. 392.

АСЬО[1] [ас’ó] *част.* ‘ось це’ 43.

АСЬО[2] [ас’ó!] *виг.* ‘тс, що А-КИШ’ 163.

АТОК [ато́к] -тка́, *ч.* 'гребля, якою бобри перегороджують річку' 156.

АТЧЕМ [атче́м] -а, *ч.* 'вітчим' 496.

АХКАТИ [а́хкати] *3 ос. одн.* а́хкайе, *недок.* 'подавати голос (про лисицю)' 211, 320.

АХТІТІ [ахт'і́т'і, ахт'і́т'] *3 ос. одн.* ахт'і́т, *недок.* 'подавати голос, переслідуючи звіра (про собаку)'. Соба́ка ахт'іт, ба́чит за́йц'а. 264.

А-ЦІВА [а-ц'і́ва!] 'виг. для відганяння цуценят' 382.

А-ЦЮРА [а-ц'у́ра!] 'виг. для відганяння курчат' 392.

АШЕЙКА [аше́йка] -и, *ж.* 'місце, де спить заєць'. За́йец' вигр'іба́йе аше́йку і л'ага́йе. 302.

А ШО Ж НИ [а шо ж! ни?] у зн. част. 'тс, що АГИ²'. І вас кл'ала́? – А шо ж ни? 225.

А-Я-ЯЙ [а-йа-йай] 'виг. для присоромлення кого-небудь'. А-йа–йа́й, йак тоби́ неᵉ сти́дно! 392.

Б

БАБА¹ [ба́ба] -и, *ж. 1.* 'жінка, яка має внуків' (всі н. пп.); *2.* 'будь-яка стара жінка' (всі н. пп.); *3.* 'дружина'. А твойа́ ба́ба вдо́ма? Вона́ ни бойі́ц':а тако́го чолоу́йі́ка, йак ти? 392, 11, 90, 342; *4.* знев. 'дівчина'. К'іровн'ічка хо́че нас в тре́т'ому посади́ти з баба́ми. 392.

БАБА² [ба́ба] -и, *ж.* 'тс, що ТРІСКАЛО' 282.

БАБА³ [ба́ба] -и, *ж. кулін.* терта картопля, розлита на деко і спечена в печі'. Ба́бу тра́ба спечи́. 496.

БАБА-ЖАБА [ба́ба-жа́ба] –и—и,*ж., знев.* 'слова, які використовують внуки, дражнячись із бабою' 392, 527.

БАБАЗДРЕНЬКА [бабаздре́н'ка] -і, *ж., знев.*'стара страшна баба'. Ти вже ни жу́нка, а бабаздре́н'ка – не гонору́й. В ц'уй ху́сци ти йак та́йа бабаздре́н'ка. 392.

БАБАРОЛІ [бабаро́л'і] -ів, *мн.*'послід лісових козуль' 273.

БАБА-ЯГА [ба́ба-йага́] –и—и, ж., знев. 'тс, щоБАБА-ЖАБА' 148.

БАБЕЛА [бабе́ла] -и, *ж., згруб.* 'тс, що БАБЕРА' 512.

БАБЕРА [бабе́ра] -и, *ж., згруб.* 'товста жінка'. Така́ гла́д'ка ста́ла, спра́вжн'а тоби́ бабе́ра. 392, 224.

БАБЕРНА [бабе́рна] -и, *ж.* 'тс, що БАБЕРА' 518.

БАБЕЦА [бабе́ца] -и, *ж., згруб.* 'тс, що БАБЕРА' 225.

БАБ'ЄКА [бабйе́ка] -и, *ж.* 'стара жінка' 94.

БАБЗНО [бабзно́] -а, *с., згруб.*'баба'. Те́йе бабзно́ знов с'уда́ су́не. 392, 64, 225, 402, 454.

БАБИ [ба́би] -ів, *мн.* 'тс, що ПАНАС' 255.

БАБИЄ [бабийе́] -йа́, *с.* 'тс, що БАБЗНО' 326.

БАБИНА [баби́ᵉна] -и, *ж.* 'жінка'. Дире́ктор прийі́хала... То така́ ку́цен'ка баби́ᵉна була́. 526.

БАБИНЕ ЛІТО [ба́бине л'і́то] -ого -а, *с.* *1.*'теплі дні на початку осені'; *2.*'павутиння, що літає на початку осені'. Ба́бине л'і́то в ко́сах заплу́талос. 392. *3. бот.* 'пізні квіти, які цвітуть синім' 16.

БАБИТЬ [ба́бит'] недок. 'приймати роди'. Ба́бит' ходи́ла на́ша ба́ба. 225.

БАБИЦІ [ба́биц'і] -иц, *мн.* 'тс, що ПАНАС' 279, 424, 430, 468.

БАБИЧКА [баби́чка] –и, ж. 'маленька картопля'. Сама́ баби́чка тепе́р вроди́ла. 402; [биби́чка] 402.

БАБИЧНИК [баби́чник] -а, *ч.* 'той, що упадає за чужими жінками'. Ге́то баби́чник, а ниᵉ хл'о́пиц'. 428, 414.

БАБІР [баб'і́р] -а, *ч.* 'тс, що БАБИЧНИК' 106.

БАБІТА [баб'і́та] –и, ж., згруб. 'тс, що БАБЗНО' 346.

БАБІЦА [баб'і́ца] -и, *ж., згруб.* 'тс, що БАБЗНО' 402.

БАБКА[1] [ба́бка, ба́пка] -і, *ж.* 'коваделко для клепання коси'. Мойа́ мн'а́ка ба́пка – гет' ви́шчербилас. 392.

БАБКА[2] [ба́бка, ба́пка] -і, *ж., бот.* 'гриб підберезник; Boletus scaber'. Вз'ала́ па́ру ба́бок і сирйіжо́к тро́х'і. 392.

БАБКА[3] [ба́бка, ба́пка] -і, *ж., бот.* 'пишна жовта квітка на високому стеблі; сонцевик; Геліопсис шорсткий'. Ка́л'а коло́д'аза росту́т жо́вти бабк'і́. 392.

БАБКА[4] [ба́бка, ба́пка] -и, *ж., бот.* 'айстра; Aster' 368.

БАБКА[5] [ба́бᶦᶦка] -и, *ж., бот.* 'подорожник; Plantago L.' Ба́бᶦᶦку приклади́ до ра́ни. 380.

БАБКА[6] [ба́бка, ба́пка] -і, *ж.* 'тс, що ПАНАС'. Зимо́йу в ха́ти гра́ли ба́пку. 392.

БАБКА[7] [ба́бка] -и, *ж., кулін.* *1.* 'запіканка з сиру' 463; *2.* 'дерун' 109, 307; *3.* 'тс, що БАБА[3]' 23, 224, 346, 491; *4.*'тістечко' 144; *5.*'корж із гречаної муки' 326.

БАБКА[8] [ба́бка] -и, *ж.* *1.*'в'язка з 5-10 сніпків льону чи конопель' 377; *2.*'кладка з 10 снопів'. Снопи́ склада́ли в нас в ба́бки – с'ім ста́вили, а трома́ накрива́ли. 46.

БАБКА[9] [ба́бка] -и, *ж., бот.* 'сорт груш' 326.

БАБКА[10] [ба́бка] –и, ж. 'скручені в клубок лика' 225.

БАБКИ [бабки́[і]] -бо́к, *мн., бот.* 'тс, що ЛЕПЕХ'. Бабки́[і] в во́кнах поста́ўл'ат' на Три́йц'у. 515, 517.

БАБНИК [бабни́к] -а́, *ч.*'тс, що БАБИЧНИК'. Коли́с' вун був до́брим бабнико́м. 392.

БАБОДУР [бабоду́р] -а, *ч.* 'тс, що БАБИЧНИК' 512.

БАБОЙКА [ба́бойка] -и, *ж., пестл.* 'бабуся' 498.

БАБОХА [бабо́ха] -е, *ж., згруб.* 'тс, що БАБЗНО' 181, 225, 326, 329.

БАБОЧКА [ба́бочка] -и, *ж., пестл.* 'тс, що БАБОЙКА' 515.

БАБОШИЦЯ [бабо́шиц'а] -і, *ж., знев.* 'тс, що БАБЗНО' 428.

БАБСЬКІ [ба́пс'к'і] -а, -е *1.* 'такий, що належить бабі' (у багатьох н. пп.); *2.* 'такий, що належить жінці'. Ц'о ба́пс'ка марина́рка. 392.

БАБУНЯ [бабу́н'а] -і, *ж. 1.пестл.* 'тс, що БАБОЙКА' (у багатьох н. пп.); *2.* 'баба-повитуха' 454.

БАБУРА [бабу́ра] –и, ж., знев. 'тс, що БАБЗНО' 225.

БАБУРОК [бабу́рок] -рка, *ч.* 'пагорб'. За бабу́рком стойе́ла стара́ ха́та. 51.

БАБУХА [бабу́ха] -и, *ж., знев.* 'тс, що БАБЗНО' 326, 518.

БАБУША[1] [бабу́ша] -і, *ж.* 'тс, що ПАНАС' 416.

БАБУША[2] [бабу́ша] -и, *ж.* 'страховисько, яким лякають дітей'. Ц'і́хо, д'і́ти, бо пре́йде бабу́ша і заб'іре́. 527.

БАБУШІ [бабу́ш'і] -уш, *мн.* 'тс, що ПАНАС' 114.

БАБУШКА [ба́бушка] -и, *ж., ент.* 'метелик' 351.

БАВИЛЄНКА [бавил'е́нка] -и, *ж.* 'велика тепла хустка' 221.

БАГАТУХА [багату́ха] -и, *ж., реліг.* 'вечір перед Новим роком (13 січня)' 121.

БАГАТІЙ [багат'і́й] -ійа́, *ч.* 'багач' 211.

БАГАЦІНЬ [багац'і́н'] -і, *ж.* 'велике багатство' 80.

БАГАЦЬКО [бага́ц'ко] *прис.* 'багато'. Тут бага́ц'ко псиў. 346, 305,392.

БАГАЧКА [бага́чка] –и, ж., реліг. 'тс, що БАГАТУХА' 346.

БАГНЕТ [багне́т] -а, *ч. 1.* 'штик біля рушниці' (у багатьох н. пп.); *2.* 'великий саморобний ніж'. Тако́го ма́йу ножа́! багне́том шо хоч пери́риж. 141, 475.

БАГНИК [багни́к] –а, ч. 'тс, що БАГНО-1, 2' 204.

БАГНО [багно́] -а, *с. 1. бот.* ‘багно звичайне; Ledum palustre L.’ Йак зацвите́ багно́, то аж голова́ моро́чиц’:а. 392,90, 179, 188; *2.* ‘болото’. Корови́ повла́зили в багно́ и ни мо́на ви́гнати. 392, 90.

БАГНОВИЙ ЛИС [багнови́й лис] -о́го -а, *ч.* ‘лис, який живе на болоті (в багнах); у нього шерсть темно-коричневого кольору’ 122.

БАГНЮКА [багн’у́ка] -і, *ж.* ‘перезволожений ґрунт’. В таку́й багн’у́ци х’іба́ капу́ста ви́росте?.. 392.

БАГОН [баго́н] -у, *ч. бот.* ‘тс, що БАГНО-1, 2’ 53, 310.

БАГОННИК [баго́н:ик] -а, *ч. 1.* ‘тс, що БАГНО-1’. В бору́ росте́ баго́н:ик. 346, 211; Вже баго́н:ик там цв’іте́. 258; *2.* ‘тс, що БАГНО-2’ 346.

БАГУВЕЛЬНИК [багуве́л’ник] -а, *ч., бот.* ‘тс, що БАГНО-1’ 154.

БАГУН [багу́н] -а́, *ч., бот.* ‘тс, що БАГНО-1’ 428, 496.

БАДРАК [бадра́к] -а, *ч.* ‘наймит’ 220.

БАДРАЧКА [бадра́чка] -и, *ж.* ‘наймичка’ 220.

БАДАННЄ [бада́н’:е] -н’:а, *с., мед.* ‘обстеження лікарем стану здоров’я кого-небудь’. От то́го бада́н’:а ше бу́л’ш засла́бла. 392.

БАДАТИ [бада́ти] -а́йу, -а́йіш, *недок., мед.* ‘перевіряти стан здоров’я у лікарні’. Таку́ стару́ до́хтор й бада́ти не хо́че. 392.

БАДИЛЛЄ [бади́л’:е] -а, *с., збірн.* ‘високі стебла будь-якої рослини’. Пора́ вже карто́пл’у копа́ти – бади́л’:е посо́хло. 392.

БАДИЛЯКА [бадил’а́ка, бадил’:а́ка] -і, *ж.* ‘високе стебло рослини без листків’. Бадил’а́к’і тоно́ з лебеди́ стирча́т на бурака́х. 392.

БАЖУР [бажу́р] -а, *ч.* ‘тс, що ОБОРІГ’. Склада́в с’і́но пуд бажу́р. 186.

БАЙБАРДЗИ [байба́рдзи] *прис.* ‘тс, що БАЙБАРЗО’ 151.

БАЙБАРЗО [байба́рзо] *прис.* ‘байдуже’. Дошч іде́, а мені́ байба́рзо. 475.

БАЙДУР [ба́йдур] -а, *ч., знев.* ‘чоловік високого росту’ 513.

БАЙКА [1] [ба́йка] -і, *ж.* ‘бавовняна тканина’. Набра́ла ба́йк’і на бл’у́ску. 90, 188, 392.

БАЙКА [2] [ба́йка] -і, *ж. 1.* ‘говірка’. У Го́рн’іках ба́йка нара́виц’:а. 80. В нас ба́йка найхор’і́шча. 255; *2.* ‘небилиця’. Ни роска́зуй мин’і́ свойі́х байо́к. 392, 16.

БАЙКАР [байка́р] -а́, *ч.* ‘той, що розповідає небилиці’. От байка́р байки́ роска́зуйе… 16.

БАЙКИЙ [ба́йкий] -а, -е ‘гарний; впорядкований’. В Ду́бичах ба́йк’і мо́гилки. 515.

БАЙЛО [байло́] -а, *ч. і с.* ‘неповоротка людина’ 35.

БАЙСТРУК[1] [байстру́к] -а́, *ч.* ‘позашлюбний син’. Хай байстру́к, аби́ з до́брих рук. 208, 188, 392.

БАЙСТРУК[2] [байстру́к] -а́, *ч.* ‘перекладина, за допомогою якої скріплюються крокви’ 396.

БАЙСТРУЧКА [байстру́чка] -і, *ж.* ‘позашлюбна дочка’ 188, 208, 392.

БАК [бак] -а, *ч.* ‘бакенбард’. Позаво́диуў ба́к’і нихоро́ш’і. 221.

БАКАСЮР [бакас’у́р] -а, *ч., орн.* ‘бекас; Capella gallinago’ 123.

БАКЛАЖАН [баклажа́н] -а, *ч., бот. 1.* ‘баклажан; Solanum melongena’; *2. рідко* ‘помідор; Lycopersicum’ 211, 248, 268.

БАКУН [баку́н] -а, *ч., бот.* ‘тютюн; Nicotiana’. Тра пупасинкува́ти баку́н – бу́де кре́пший. 106, 197, 326, 418, 475.

БАКУС [баку́с] -а, *ч.* ‘русалчин великдень’ 48.

БАКУТЕ [баку́те] -и[е], *ж. 1.* ‘палиця’. Йак ваз’му́ баку́ту, йак дам!.. 46; *2. перен.* ‘неповоротка, вайлувата людина’ 46.

БАЛАБАХА [балаба́ха] -и, *ж.* ‘м’ячик, який робили пастушки з коров’ячої шерсті’ 126.

БАЛАБАШКА [балаба́шка] -и, *ж.* ‘зменш. до БАЛАБАХА’ 126.

БАЛАБЕНИТИ [балабе́нити] -е́н’у, -е́ниш, *недок., знев.* ‘базікати’. Ста́ла й балабе́нит зу мно́йу, а йа ни ма́йу ча́су. 392.

БАЛАБУХА [бала́буха] -и, *ж. кулін.* ‘тс, що БАЛАБУШОК’. Бала́буха д’іўча́та пикли́ на Андре́йа. 371.

БАЛАБУШКА [бала́бушка] -и, *ж.* ‘облита лоєм сильна отрута, яку мисливці втикали у м’ясо-приманку для лисів’ 232.

БАЛАБУШОК [бала́бушок] -шка, *ч., кулін. 1.* ‘пампушечка ; невеличка паляничка’. Над дити́нойу викру́чуйут’ бала́бушок хл’іба і дайу́т’ соба́ци. 186; *2.* ‘кулька з тіста’ 225.

БАЛАГАН [балага́н] -а, *ч.* ‘легка споруда для худоби під час її випасання далеко від села’ 221.

БАЛАК [ба́лак] -лка, *ч.* ‘тс, що БАЛЬОК’ 46.

БАЛАКАЛО [бала́кало] -а, *с.* ‘базікало’ 106.

БАЛАНДА [баланда́] -и, *ж. 1.* ‘пійло для телят’. Вару́ тил’а́тови баланду́ з л’о́ну. 392; *2. знев.* ‘несмачна страва’ 392; 3. *кулін.* ‘борщ з лободи’. Боршч з либиди́ – то баланда́. 225.

БАЛАНДІТИ [баланд’і́ти] -у, -иш, *недок., знев.* ‘тс, що БАЛАБЕНИТИ’ 20.

БАЛАХОН [балахо́н] -а, *ч., кулін.* ‘тс, що БЕЦЬ’ 31.

БАЛБАЇ [балбайі́] –ів, мн., знев. ‘очі’. Наста́вила свуйі́ балбайі́, шо ничо́ ни му́жу зруби́ти. 402.

БАЛВАН [балва́н] -а, *ч. 1.* ‘сніговик’. Д’і́ти зроби́ли балва́на с сн’і́гу. 221; *2. лайл.* ‘дурень’. Хо́диш, йак той балва́н низага́н’ани. 392.

БАЛИ [бáли] -ів, *мн., знев.* 'очі'. Бáчили бáли, шо купл'áли – йі́иште пувилáз'ᵉте! 24.

БАЛО [бáло] *прис.* 'колись, бувало'. Бáло і тéйе кувáло, а типéр і зоʸзýл'а ни хóче. 392, 74, 272, 410.

БАЛОМ [бáлом] *прис.* 'тс, що БАЛО'. Бáлом натóм'іс'а за ден', шо них ни чýйеш… 278.

БАЛОН [балóн] -а, *ч. 1.* 'скляна або металева посудина циліндричної форми для зберігання рідини чи газу'. Балóн з гáзом вже кóн'чивс'а. 461 *і в багатьох ін. н. пп.*; *2.* 'скляна трилітрова банка'. На штахéтин'і виᵉс'ів чи́стий балóн. 85.

БАЛУЗКА [балýзᵉка] -и, *ж.* 'довга лозина' 390.

БАЛУХІ [бáлух'і] -ів, *мн., знев.* 'тс, що БАЛИ' 48.

БАЛФА [балфá] -и́, *ж. 1.* 'нитки для вишивання' 94; [балхвá]. Ран'і́ш казáли балхвá, а тиᵉпéр нитки́ᵉ. 80, 53, 181, 272, 409; *2.* 'поперечна кольорова смуга на зітканій тканині' 326.

БАЛЬ [бал'] –у, *ч.* 'бал'. Дойáрк'і бал' роби́ли. 392, 225.

БАЛЬБАТИЙ [бал'бáтий] -а, -е 'з великими очима; витрішкуватий' 144.

БАЛЬЗАМ [бал'зáм] -у, *ч. 1. мед.* 'мазь, виготовлена з лікарських рослин' (у багатьох н.пп.); *2. бот.* 'кадило мелісолісте; Melittis melissophylus L.' На бал'зáм'і в нас гор'і́лку настóйуйут'. 74.

БАЛЬОК [бáл'ок] -л'ка, *ч. 1.* 'балка у перекритті хати'. Хáта старá – аш бáл'к'і попрог'інáлис. 392, 90; *2.* 'стеля хати' 487.

БАЛЬОН [бал'óн] -а, *ч. 1.* 'надутий сечовий міхур свині як дитяча іграшка'. Бáло ди́т'ам роби́ли бал'óни з свин'áчого сцикунá. 392; *2.* 'м'яч' 317; *3.* 'повітряна куля' 392.

БАЛЬОНІК [бал'óн'ік] -а, 'тс, що БАЛЬОН-2' 293.

БАЛЬСАН [бал'сáн] -а, *ч., бот.* 'рослина, подібна до кропиви, але не жалка; використовується для миття посуду' 500.

БАЛЬТЮКОМ [бал'т'укóм] *узн. прис.* 'спосіб знімання шкури з убитого звіра без поздовжнього розрізу' 277.

БАМБЕТ [бамбéт] -а, *ч.* 'лава для сидіння зі спинкою' 432.

БАМБАЛКА [бамбáлка] -і, *ж.* 'дерев'яний пристрій, яким ударяють у бубон'. Мн'ів грáти – бамбáлкойу то по бýбнови бйе, то по тал'і́рци. 392.

БАМБОР [бáмбор] -а, *ч.* 'знахар, ворожбит'. Бáмбор знáйе, йак спали́ти рóжу. 157, 125; [бáмбур]. Так бáмбур йім зробúв. 346, 143; Бамбýр – а такá л'уди́на, шо вонá пон'імáйе до вс'óго, знáйете… Вони́ худóбу л'іч́или, жáба йак нападé. 346.

БАМБУЛА[1] [бамбу́ла] -и, *ч. і ж.* 'тюхтій, нездара'. То так'і бамбу́ла, шо сам ни гоже́ниц:а. 392.

БАМБУЛА[2] [бамбу́ла] -и, *ж.* 'ґуля'. На лобу́ ви́скочила бамбу́ла. 466.

БАМБУЛЬКА [бамбу́л'ка] -иᵉ, *ж.* 'пуп'янок квітки'. Йе бамбу́л'ка – бу́де цв'істи́ ча́чка. 143, 326, 384.

БАНДИНА [ба́ндина] -и, *ж.* 'поперечна балка між кроквами'. Почипл'а́ла пла́т':е на гори́ на ба́ндини – хай со́хне. 392.

БАНДОХА [бандо́ха] -е, *ч. і ж. 1.* 'сезонний робітник'. Прихо́дев бандо́ха до нас найма́тис'а. 454, 353; *2.* 'поліщук; поліщучка' 353, 454.

БАНДУРА [банду́ра] -и, *ж. і ч. 1.* 'велика, неохайно зроблена річ'. Зроби́у йаку́с' банду́ру, а не скри́н'ку. 392; *2. перен.* 'нерозумна людина'. Ой ти банду́ро! Помо́вч л'і́пше! 392.

БАНЕГА [бане́га] -иᵉ, *ж.* 'велика банка' 163.

БАНКА [ба́нка] -и, *ж. 1.*'будь-яка посудина циліндричної форми' (у всіх н. пп.); *2.* 'скляний слоїк'. Закрути́ла де́сит' ба́нок гурку́. 392, 90; *3.* 'металева посудина циліндричної форми, у якій охолоджують молоко, щоб зібрати сметану'. Мойа́ ба́нка тиче́, дно гет' заг'іржа́вило. 392.

БАНЮРА [бан'у́ра] –и, *ж.* 'глечик для олії'. Нали́в по́вну бан'у́ру вол'і́йі. 258.

БАНЯ [ба́н'а] -і, *ж. 1.* 'лазня'; *2.* 'тс, що БИТОН[1]-2'. Сту́дн'а на два́цит' бан'. 517, 519.

БАНЯК [бан'а́к] -а, *ч.* 'чавунний горщик будь-якої місткості'. Ц'і́лого бан'ака́ карто́пл'і навари́ла, хай д'і́ти йід'а́т. 392, 90, 11, 179, 188; [бан'е́к] 418, 456.

БАНЬКА [ба́н'ка] -и, *ж. 1.* 'глиняна посудина для води з вузьким горлом'. На по́ле бра́ли ба́н'ку з водо́йу. 186; *2.* 'тс, що БАНКА-3' 221; *3.*'скляна ялинкова прикраса'. Га́рнийі ба́н'ки пови́сили. 224.

БАПКА[1] [ба́пка] -е, *ж., бот.* 'тс, що БАБКА[5]' 380.

БАПКА[2] [ба́пка] -и, *ж., кулін. 1.* 'великодня паска' 162; *2.* 'картопляне пюре' 351; *3.* 'тс, що БАБА[3]'. А ба́пку пиᵉкли́ на ц'і́лу бл'е́ху. 380, 219. ТЕРТА БАПКА [те́рта ба́пка] 351.

БАРАБАН [бараба́н] -а, *ч. 1.* 'ударний музичний інструмент' (всі н. пп.); *2.* 'склепіння печі' 94; *3.* 'витканий візерунками рукав жіночої сорочки' 255.

БАРАБАНЧИК [бараба́нчик] -а, *ч., бот.* 'глечики жовті; Nuphar lutea (L.) Smith.' 334.

БАРАН [бара́н] -а, *ч. 1.* 'самець вівці' (у всіх н. пп.); *2.* 'вал у колодязному коловороті' 326; *3. перен., лайл.* 'нерозумна людина'. Пра́вду ка́жут – шо Йван, то баран. 392, 90; *4.* 'фуганок' 13; *5. бот.* 'гриб спарасис кучерявий' 148.

БАРБАРЕС [барбаре́с] -а, *ч., бот.* ‘ревінь’ 16.

БАРГА [ба́рга] -і, *ж. перев. в мн.* БАРГІ [ба́рг’і] -ів, ‘тс, що БАК’ 94.

БАРДАК [барда́к] -а́, *ч., знев.* ‘безладдя’. Хоӂж би пудме"ла́, а то барда́к в ха́ти заве"ла́. 392, 461.

БАРЕТІЯ [баре́т’ійа] -ійі, *ж., збірн.* ‘група дівчат, які колись замість хусток ходили в беретах’. За По́л’шчи Мари́йа була́ мо́дна, ходи́ла в баре́тови з баре́т’ійейу. 392.

БАРЗО [ба́рзо] *прис.* ‘дуже’ Ба́рзо до́брий хло́пиц’. 221, 148.

БАРИШ [бари́ш] -а, *ч.* ‘горілка і закуска, які виносять на весіллі незапрошеним гостям’. Бари́ш дл’а сту́йки вино́с’ат. 518.

БАРЛАДДЯ [барла́д’:а] -а, *с., збір.*‘сміття’. Нак’і́дали д’і́ти барла́д’:а. 296.

БАРЛИГ [барли́г] -о́га, *ч.* ‘місце ночівлі оленів’ 431.

БАРЛУГ [барлу́г] -о́га́, *ч. 1.* ‘місце зимівлі ведмедів’ 418; [бирло́ў] -о́ва, *ч.* 138. *2.* ‘місце, де спить у соломі домашня свиня’. Бу́де хо́лод – свин’а́ ро́бит барлу́г. 130; [бирли́г] 413; *3 .перен.* ‘неохайна постіль’. Диви́с, йако́го барлога́ зроби́ли д’і́ти на лу́шкови… 392, 130.

БАРМАКИ [бармаки́] -и́в, *мн.* ‘залізні вила з густими і тупими на кінцях ріжками’ 142, 446; [бурмаки́] 16, 142.

БАРОК [ба́рок] -рка, *ч.* ‘дерев’яний валок, до якого прикріплюють посторонки в кінській упряжці’ 428.

БАРХА [ба́рха] -и, *ж.* ‘проста лляна тканина’ 181.

БАРХАНКА [барха́нка] -и, *ж.* ‘спідниця’ 475; ‘спідниця з купованої тканини’ 221; ‘тепла спідниця’ 106.

БАС[1] [бас] -а, *ч.* ‘низький чоловічий голос’ (усі н. пп.)

БАС[2] [бас] -а́зу, *ч., бот.* ‘бузок; Syringa vulgaris L.’ 150.

БАС[3] [бас] -а, *ч.* ‘живіт’ 77, 410.

БАСАБОЛИТИ [басабо́лити] -л’у, -лиш, *недок.* ‘тс, що БАЛАБЕНИТИ’ 428.

БАСАЛИҐА [бабали́ґа] -и, *ч. і ж.* ‘людина, яка лінується щось робити’ 428.

БАСАМЕН [басаме́н] -а, *ч.* ‘смужка кольорової тканини, пришита як оздоба до спідниці’. Спудни́ца з ба"са"мена́ми. 46.

БАСАМИҐА [басами́ґа] -и, *ж.* ‘смуга від удару на шкірі тварини’ 129.

БАСНЯ [ба́с’н’а] -і, *ж.* ‘пліткування’. Знов на ба́с’н’і ходи́ли? 74.

БАСЬ-БАСЬ [бас’-бас’!] ‘виг. для підкликання ягнят’ 216.

БАСЬТА-БАСЬТА [ба́с’та-ба́с’та!] *виг.* ‘тс, що БАСЬ-БАСЬ’ 476.

БАТАРЕЙКА [батаре́йка] -і, *ж. 1.* ‘кишеньковий ліхтарик’. Прис’вити́ батаре́йкойу в с’ін’ах. 392, 90; *2.* ‘елемент живлення в кишеньковому ліхтарику’. Помин’а́й батаре́йку, бо ни с’ви́тит. 392.

БАТЕЙКО [ба́тейко] -а, *ч. 1. пестл.* ‘батечко’ 498; *2. знев.* ‘подібний до батька’. То вес’ ба́тейко злиде́н:и. 392.

БАТЕНЬКО [ба́тен’ко] -а, *ч., пестл.* ‘тс, що БАТЕЙКО-1’ 496.

БАТОЖІЛО [батож’і́ло] -а, *с.* ‘держак батога’ 148; [батужи́ло] 106.

БАТУНЬО [бату́н’о] -а, *ч., знев.* ‘батько’. О! то нату́ройу бату́н’о! 392; [бат’у́н’о] 495.

БАТЧИСКО [батчи́ско] –а, *ч., знев.* ‘тс, що БАТУНЬО’ 148.

БАТЮ [ба́т’у] ‘звертання до рідного батька’ 74, 102.

БАТЮСЬО [бат’у́с’о] -а, *ч.* ‘пестл. до БАТЬКО’. Ой то бат’у́с’о! Все йак ба́т’ко ка́же. 454, 74.

БАТЬКОВНА [ба́т’коуˠвна] -ейі, *ж.* ‘ім’я по батькові, що використовується, коли точно не відомо, як звали батька’ 392.

БАТЬКОВИЧ [ба́т’кович] -а, *ч.* ‘тс, що БАТЬКОВНА’ 392.

БАТЬЧИЛО [бат’чи́ло] –а, *ч., знев.* ‘тс, що БАТУНЬО’ 346.

БАХАЛЕЇ [бахале́йі] -е́йу, *мн.* ‘сперма’ 392.

БАХНУТИ [ба́хнути] -хну, -хнеш, *док. 1.* ‘вистрілити з мисливської рушниці’ 53; *2.* ‘раптово загорітися’. Хтос’ запали́в… За годи́ну шоб так по́лумйа ба́хнуло і вс’о… 224.

БАХОР [ба́хор] -а, *ч.* ‘коханець’. Стара́, а ше соби́ ба́хора завеᶦла́. 466.

БАХОТІТИ [бахот’і́ти] -чу́, -ти́ш, *недок.* ‘жартувати, веселитися’. Хло́пц’і бахот’е́т’, п’ідпа́л’ат’ куж’і́лку та й гори́т’, та й причвор’е́йут’ коме́д’ійу. 397.

БАХТИЛЄТИ [бахтил’е́ти] -л’е́йу, -л’е́йеш, *недок.* ‘бовтати чим-небудь у воді’ 106.

БАХУР [баху́р] -а, *ч.* ‘тс, що БАЙСТРУК’ 258, 326, 346, 384, 515.

БАХУРКА [баху́рка] -е, *ж.* ‘тс, що БАЙСТРУЧКА’ 258, 326, 346.

БАЦАБАЛЬ [бацаба́л’] -а, *ч.* ‘нешвидкий собака, невитривалий’ 172.

БАЦИ [ба́ци] -ив, *мн., кулін.* ‘тс, що БАПКА²-3’ 377.

БАЦОН [баццо́н] -а, *ч., кулін.* ‘тс, що БЕЦЬ’ 6, 170, 288, 450.

БАЦУЛКА [бацу́лка] *ж.* ‘велика торба’. Чим ти рузупха́ла ту́йу бацу́лку? 225.

БАЮВКА [байу́вка] -и, *ж.* ‘тс, що НАКИДУХА’ 515.

БАЮН [байу́н] –а, *ч., знев.* ‘базіка’. Байу́н ба́йе і ба́йе, і вс’о та́йа ба́йка йе. 225.

БАЮРА [байу́ра] -и, *ж.* ‘калюжа’ 55, 392.

БАЮР’Є [байурйе́] -а́, *с., збір.* ‘калюжі; ями з водою на дорозі’. По доро́зи саме́ байурйе́, фу́рманкойу не пройі́диш. 427; [байу́рйе] 392.

БАЯТИ [ба́йати] -а́йу, -а́йеш, *недок. 1.* ‘говорити, розмовляти’. Ста́ли на доро́зи і ба́йут. 191, 10, 17, 57, 80, 216, 255, 447, 469; *2.* ‘розповідати’. Вона́ про

свойе́ хаз’а́йство ба́йала. 190, 225, 382; [ба́йат’]. Бу́дут’ ба́йат’ л’у́де про е́то. 233, 225.

БЕБАХ [бе́бах] -а, *ч.* ‘нутрощі тварини’ 230, 293, 332.

БЕБИХ [бе́бих] -а, *ч.* ‘шлунок тварини’ 280.

БЕБЕХІ [бе́бех’і] -ів і -у, *мн. 1.* ‘тс, що БЕБАХ’ 232, 266, 312; [бе́бехи]. 43; *2. перен.* ‘будь-як розкидані речі’. На лу́жшкови д’і́ти наро́били бе́беху. 392.

БЕБУХ [бе́бух] -а, *ч.* ‘тс, що БЕБАХ’. Бе́буха дайу́ соба́кам. 422.

БЕВКАТИ [бе́ўкати, бе́вкати] 3 ос. одн. бе́ўкайе, *недок.* ‘видавати звуки (про лося)’. Лос’ бе́ўкайе, йак [ні́би] сто́гне. 309.

БЕДЗ [бед͡з] -а, *ч.* ‘тс, що БАС[2]’ 44.

БЕДРЕЦ [бедре́ц] -а, *ч., ент.* ‘тс, що БЕДРИК’ 305.

БЕДРИК [бе́дрик] -а, *ч., ент.* ‘сонечко семикрапчасте; Coccinelidae’. Бе́дрику, бе́дрику, скажи́, де муйа́ ха́тка? Чи там, чи там, чи там? 454, 305, 392.

БЕДРОНКА [бедро́нка] -и, *ж., ент.* ‘тс, що БЕДРИК’ 517.

БЕДРЯНО [бе́др’ано] *прис.* ‘ясно, сонячно’ 475.

БЕЗ[1] [без] -у, *ч., бот.* ‘тс, що БАС[2]’. Бйі́ли без зац’ви́у́. 392, 90.

БЕЗ[2] [без] *прий. 1.* ‘без’. Без грошей (у багатьох н. пп.); *2.* ‘через’. Ско́чив без р’ів. 103, 32, 121. Без плечо́ су́мка до́вга. 515; *3.* у словосполученні БЕЗ ТРОХ РОКІВ ‘три роки’. Без трох рок’ів мучус’а. 512; *4.* [биз] ‘не маючи чогось’. А мий ба́т’ко – ро́зуў цв’іт, од:а́ў за́муж биз л’іт. (Нар. пісня). 342.

БЕЗГОЛОВ’Я [безголо́ўйа] -а, *с.* ‘нещастя’. Хай тобі́ на безголо́ўйа, а мен’і на здоро́ўйа. 26.

БЕЗДАНКА [безда́нка] -и, *ж.* ‘військова гвинтівка, яку використовували для полювання, збільшивши діаметр каналу ствола’ 44.

БЕЗДАРМА [беиздáрма] *прис.* ‘безплатно, задарма’. Беизда́рма ничо́го неи дайу́т, тра купл’а́ти. 392.

БЕЗЕСЛИХУ [безе́слиху] *прис.* невідомо куди’. Бижи́т безе́слиху с ха́ти. 225.

БЕЗНА [бе́зна] -и, *ж. 1.* ‘болото, непрохідне місце’ 74; *2.* ‘гущавина в лісі’ 49.

БЕЗОВИ [бе́зови] -а, -е, ‘фіолетовий’ 392.

БЕЗРУКАВЕЦЬ [безрука́вец’] -вц’а, *ч.* ‘верхній одяг без рукавів’ 384, 454; [безр’інка́вец’] 165.

БЕКАР [бе́кар] -а, *ч.* ‘тс, що ПЕКАР’ 475.

БЕКАТИ [бе́кати] *1. 3 ос. одн.* бе́кайе, *рідше* бе́че, ‘подавати голос (про лося)’. Там лос’ бе́че. 424, 3; ‘подавати голос (про лісову козулю)’. Беке́чут’ ко́зи в л’іс’і. 296, 37, 176; *2.* -айу, -айіш, *недок., перен.* ‘невміло читати’. То́то

наш гу́чен' бе́кайе… нийа́к гучи́тис ни хо́че. 392.

БЕКЕША [беке́ша] -і, ж. 'куртка'. Так нига́рно ту́йу беке́шу год'і́ла. 514.

БЕКІЛЬ [бе́к'іл'] -ол'а, *ч., кулін.* 'тс, що БАБА[3]' 147.

БЕКОТІТИ [бекот'і́ти] *3 ос. одн.* беко́че, *недок.* 'тс, що БЕКАТИ-1' 413.

БЕКСАТИ [бе́ксати] бе́ксайе, *недок., знев.* 'плакати, рюмсати' 214.

БЕЛЕЧАТИ [белеча́ти] 3 ос. одн. белечи́т', *недок.* 'подавати голос (про маля лісової козулі)' 117.

БЕЛИЦ [бе́лиц] -а, *ч.* 'дійниця' 404.

БЕЛЛЄ [бе́л':е] -а, *с., збір.* 'листя картоплі' 446.

БЕЛЬГІЙКА [бел'г'і́йка] -и, *ж.* 'мисливська рушниця, виготовлена в Бельгії' 30, 346; [бел'г'і́ўка]. Ту́лка не так бйе, йак бел'г'і́ўка. 431.

БЕЛЬКОМ [бел'ко́м] у зн. прис. 'тс, що БАЛЬТЮКОМ'. За́йц'а бел'ко́м лу́пл'ат'. 356.

БЕНДА [бе́нда] -и, *ж.* 'стрічка, яку дівчата вплітають у коси' 106; [б'е́нда] 148, 418.

БЕНЗЕЛЬ [бе́нзел'] -нзл'а, *ч.* 'тс, що ПЕНЗЕЛЬ' 377; [бе́нзил'] 143.

БЕНУТИ [бе́нути] -у, -иш, *док.* 'стати, розміститися'. Сту́л'к'і сми́т':а – нима́ де бе́нути. 392.

БЕРВА [бе́рва] -и, *ж.* *1.* 'стовбур дерева'. Коли́с' гру́зко ве́йми було́, то бе́рву кла́ли товсту́йу. 479; *2.* 'кладка через річечку' 326; [би́рва] 219; *3.* 'пристосування для прання білизни на річці' 330.

БЕРВЕНО [бервено́] -а, *с.* 'тс, що БЕРВА-1' 264.

БЕРДАНКА [берда́нка] -и, *ж.* 'тс, що ДУБЕЛЬТУВКА' 421; [берд'а́нка] 130.

БЕРЕЖНИ [бережни́] -а́, -е́, 'про чоботи з довгими халявами'. Ма́йу бережни́ чо́боти, з до́вгими хал'а́вами. 421.

БЕРЕЖОК [бережо́к] -жка́, *ч.* 'тс, що ОБОРІГ' 357.

БЕРЕЗИСЬКО [бере́зис'ко] -а, *с.* 'тс,що БЕРЕЗНЯК' 513.

БЕРЕЗНЯК [березн'а́к] -а, *ч.* 'частина лісу, де ростуть берези' 275, 326, 402; [беризн'а́к] 494.

БЕРЕСТОК [бересто́к] -стка́, *ч.* 'березова кора'. З берестка́ ми роби́ли ку́баха. 116.

БЕРЕХ [бе́рех] -ега, *ч.* *1.* 'берег озера' (у багатьох н. пп.); *2.* 'сінокіс' 280; [бе́рих] 'пасовище в низині' 512.

БЕРИЛО [беᶦри́ло] -а, *с.* 'коловорот колодязя' 49.

БЕРИЩАТИ [беришча́ти] 3 ос. одн. беришчи́т', *недок.* 'подавати голос (про козла)' 301.

БЕРКО [бе́рко] -а, *ч.* 'дитяча гра, коли один ловить інших учасників гри'. На по́плави д'і́ти гра́ли бе́рка. 392.

БЕРЛИВИЙ [берли́вий] -а, -е, 'беручкий до роботи' 366.

БЕРЛИГ [берли́г] -о́га́, *ч. 1.* 'тс, що БАРЛИГ' 159; [берли́х] 169, 298, 425; *2.* 'місце, де спить в соломі домашня свиня' 37; *3.* 'зроблене свинею місце перед опоросом'. Берлога́ ро́бит свин':а́ – буде пороси́тиса. 382; *4.* 'місце, де сплять вовки'. Там во́у̂чий берли́г. 326; *5.* 'гніздо їжаків' 186; *6. перен.* 'неохайне житло' 37.

БЕРЛІГ [берл'і́г] -о́га, *ч.* 'грязюка, бруд' 212.

БЕРЛО [берло́] -а́, *с. 1.* 'місце, де зимують ведмеді' 124, 427; *2.* 'місце для ночівлі домашніх свиней'. Берло́ у свине́й. 124, 427.

БЕРЛОГ [берло́г] -а́, *ч.* 'підстилка із соломи для домашніх свиней'. Вки́н' сви́н'ам берлога́, бо мо́кро. 38.

БЕРЛОГА [берло́га] -и, *ж. 1.* 'тс, що БЕРЛО-1'. Берло́га то медве́же логови́ло. 275, 331; [берлога́] 371; *2.* 'тс, що БЕРЛО-2' 42, 166, 167; *3. перен.* 'тс, що БАРЛУГ-3' 42, 166, 167.

БЕРЛОГИЩЕ [берло́гишче] -а, *с.* 'місце ночівлі диких свиней' 42.

БЕРЛОЖОК [берложо́к] -жка́, *ч.* 'логовисько зайця в снігу' 298.

БЕРЛУГ [берлу́г] -о́га, *ч. 1.* 'тс, що БЕРЛО-1' 137, 176, 252, 264; *2.* 'місце ночівлі всякого дикого звіра' 137.

БЕРЛУЙ [берлу́й] -а́, *ч. 1.* 'тс, що БЕРЛО-1' 10; *2.* 'тс, що БЕРЛО-2'. Берлуйа́ наробила свин'а́. 10.

БЕСЕДА [бесе́да] -и, *ж.* 'гостювання; хрестини, весілля, родини і т. ін.' На бесе́ду колис' гет усе́ своје́ було́, не купл'е́ли. 369, 392.

БЕСЕДНИЙ [бесе́дний] -а, -е, 'такий, що стосується якогось обряду'. Спива́ла ба́ло бесе́дни пис'н'і. 272.

БЕСКУРКІВКА [бескурк'і́у̂ка] -и, *ж.* 'мисливська рушниця без курка' 16, 212; [бескурко́вка] 11, 141; [бескурку́вка] 372.

БЕСЛИХУ [бе́слиху] *прис.* 'тс, що БЕЗЕСЛИХУ'. Йак ти мен'і гобри́д! Йди ти бе́слиху, не мороч́и голови́. 392.

БЕСПЕЧНИЙ [беспе́чний] -а, -е, 'обережний' 475.

БЕСПЕЧНІЙ [беспечн'і́й] *прис. вищ. ступ.* 'безпечніше'. Типе́р беспечн'і́й гори́лку роби́ти, йак кол'и́с'. 74.

БЕСПЕЧНІК [беспе́чн'ік] -а, *ч.* 'запобіжна металічна планка біля курка мисливської рушниці' 320.

БЕСПЕШНИ [беспе́шни] -а, -е, 'нелякливий'. Твуй гону́к так'і беспе́шни – до вс'іх на ру́к'і йде. 392.

БЕСПЕШНО [беспе́шно] *прис.* 'не лякаючись, не боячись'. Йа по л'і́су и вночи́ йду беспе́шно. 392.

БЕСПОРИ [беᶦспори́] *прис.* 'передчасно'. Роди́ла беспори́ ме́ртву ди-ти́ну. 392.

БЕСХВОСТИЙ [бесхвóстий] *у зн. ім.*, -ого, *ч.* 'заєць' 291.

БЕСШТАНЬКО [бесштáн'ко] –а, *ч.*, *знев.* 'той, хто ходить без штанів' 392.

БЕТКА[1] [бéтка] -и, *ж.* 'вигране яйце-крашанка на Великдень' 454.

БЕТКА[2] [бéтка] –и, *ж.*, *бот.* 'гілка з куща чорниці'. Вúрвала бéтки додóму. 210.

БЕТКИ [бéтки] у виразі: ГРАТИ В БЕТКИ 'Великодня гра крашанками; виграє той, у кого крашанка не поб'ється' 454.

БЕТКІ [бéтк'і] -ув, *мн., 1. кулін.* 'смажені гриби'. На вичéру бéтк'і зробл'ỳ. Син назбирáв грибиỳ. 55; *2.* 'загальна назва грибів' 528.

БЕТТЄ [бéт':е] -а. *с.*, *збір.* 'стебла і листя гарбуза' 216; 'листя буряків' 289; [бéт':а] 'стебла картоплі' 339.

БЕТ-ЦЬОВ [бет-ц'оў!] 'вигук спиняти запряжених волів' 148.

БЕЦА [бéца] -и, *ж., кулін.* 'тс, що БЕЦЬ' 35.

БЕЦІКІ [бéц'ік'і] -ів, *мн.* У виразі: ГРАТИ БЕЦІКІ 'дитяча гра з камінцями' 6.

БЕЦЬ [бец'] -ц'а, *ч., кулін.* 'дерун' 103; [бец] -а, *ч.* 165, 254, 454.

БЕЧ [беч!] *виг.* 'тс, що БЕТ-ЦЬОВ' 392.

БЕЧКИ [беч'к'й] -ѝв, *мн.* 'китиці' 351; [бечк'í] 450; [бичкú]. Хýстка хорóша з бичкáми. 527.

БЕЧОК [бéчок] -чка, *ч.* 'китиця'. Хýстка з бéчками. 340; [бечóк] 450.

БЕЧКА [бéчка] -чки, *ж., рідко* 'тс, що БЕЧОК' 340.

БЕШПЕТ [бéшпет] –у, ч. 'гармидер'. Тúко не роб'íт' бéшпету! 296.

БЕШТАТИ [бéштати] -айу, -айіш, *недок.* 'сварити, лаяти'. О! вже нáша сус'íтка з'áт'а бéштайе. 392.

БЄЛАШ [б'é' лаш] -а, *ч., бот.* 'галінсога дрібноквіткова; Galinsoga parviflora L.'16.

БЄЛИЧКА [б'елúчка] -и, *ж.* 'білка' 277.

БЄЛКА [б'éлка] -и, *ж.* 'мисливська рушниця, у якої один ствол шістнадцятого калібру, а другий значно меншого' 38.

БЄЛУК [б'елýк] -а, *ч.* 'самець білки'. Б'éлка вонá, а в'ін б'елýк. 275.

БЄНДОЧКА [б'éндочка] -и, *ж.* 'зменш. до БЕНДА' 106.

БЖИНИ [бжиᵉни] -ин, *мн., бот.* 'ожина сиза; Rubus caesisus L.' 293.

БЖУК [бжук] -á, *ч., ент.* 'травневий хрущ; Melolontha.' Бжук'é л'éта-йут'. 106.

БЖЕНКЕ [бжéнке] -ів, *мн.* 'обжинки' 374.

БЗА [бза] -и, *ж., бот.* 'бузина чорна; Sambukus nigra L.' 347.

БЗИГЗА [бзи́гза] –и, *ж., збір.* ‘тс, що ГАЛИЦЯ’ 144.

БЗИКАТИ [бзи́кати] 3 ос. одн. бзи́кайе, *недок.* ‘тс, що БЗИКАТИСЯ’. Ста́ток бзи́кав. 74.

БЗИКАТИСЯ [бзи́катис’а] 3 ос. одн. бзи́кайец’:а, *недок.* ‘ґедзатися, втікати від укусів ґедзів (про худобу)’ 476.

БЗИЧКИ БІГАЮТЬ [бзи́чки б’і́гайут’] ‘ґедзатися (про худобу)’ 428.

БЗІК [бз’ік] -у, *ч., перев. в мн.* БЗІКІ [бзі́к’і] -у. *1.* ‘роздратування’. Аби́ шос’ ни так – за́ре бз’ік’і нападайут. 392; *2.* ‘вередування’. И те́йе купи́, и те́йе купи́ – сами́ в теᶦбе́ бз’ік’і. 392, 428.

БЗІКАТИ [бз’і́кати] -айу, -айіш, *недок.* ‘сердитися, дратуватися’. Чого́ бз’і́кайіш? Говори́ ти́хо. 392.

БЗІКОВАТИЙ [бз’ікова́тий] -а, -е, ‘такий, що швидко сердиться’ 454, 517; [бз’ікува́ти]; Ай бз’ікува́того ма́йу гону́ка!.. Ничо́го про́ти ни скажи́ – росе́рдиц:а. 392.

БЗОМ-БЗОМ [бзом-бзом!] *виг.* ‘наслідування пастушками звуків ґедзів, щоб корови поґедзалися і втекли з пасовиська додому’ 392.

БЗУК [бзук] -а, *ч.* ‘тс, що БАС²’ 378.

БЗЮК [бз’ук] -а́, *ч.* ‘шматок гілочки, яку використовували біля штанів замість ґудзика’ 326.

БИ¹[би] *формотворча част.* Знайшо́в би ти гро́ш’і…(всі н.пп.)

БИ² [би] *спол. 1.*‘ніби, немов’. За́йец би бара́н. 57, 400, 447, 495; *2.* ‘якби’. Би вмерти́! 154; [б’і]. Х’і́три б’і лис. 382.

БИБ [биб] -о́бу, *ч., бот. 1.*‘горох; Pisum sativum L.’ Биб пол’ови́й. 342.; *2.* ‘квасоля; Phassolus vulgaris L.’ Биб тичкови́ᵉй. 342, 74, 428.

БИГ [Биг] -о́га, *ч.* ‘Бог’. Хай Биг те́бе ма́йе. 409; [Бих] -о́га, *ч.* Хто ра́но встайе́, то́му Бих дайе́. 466.

БИГАТИ [би́гати] -айу, -айеш, *недок. 1.* ‘тс, що БІГАТИ-1’(всі н.пп.); *2.* ‘відвідувати’. Ду Хулма́ худи́ла, ду це́ркви би́ᶦгала. Холм 38; *3.* ‘виявляти статевий потяг (про свиней)’. Свин’а́ би́гайе. 415.

БИГЕНЬКО [бигé́н’ко] *прис.* ‘швидко, бігом’. Биге́н’ко с’уди́! тоно́ неᶦ впади́. 90.

БИГУВНИК [бигуўни́к] -а, *ч.* ‘місце біля самої річки, яке не належало хазяям’ 122.

БИГУН [бигу́н] -а́, *ч.* ‘пристрій, за допомогою якого вчили дітей ходити: прибита до балки жердина, до якої кріпилася чотирикутна рама, що насаджували дитині під руки’. Поста́ўл’у хло́пца в бигу́н і хай ґу́чиц:а ходи́ти. 392.

БИДА [бида́] -и́, *ж.* *1.* ‘горе’ (у багатьох н.пп.); *2. перен.* ‘самогон’. Ц’і́лу нуч неи спаў –гнаў биду́. 392.

БИДЛО [би́дло] -а, *с., збір.* ‘велика рогата худоба’. Жене́ би́дло на пасови́с’ко. 418, 143, 320, 351, 377, 451.

БИДЛУВАТИ [бидлува́ти] *3 ос. одн.* бидлу́йе, *недок.* ‘виявляти статеву охоту (про корову)’. Раба́ коро́ва бидлу́йе. 353.

БИДЛЯ[1] [би́дл’а] -і, *ч. і ж.* ’вередун’ 74.

БИДЛЯ[2] [бидл’а́] -і, *ж., збір.* ‘тс, що БИДЛО’ 515.

БИДОВИ [бидо́ви] –а, -е ‘такий, що бідував’. А све́кор був до́бри – так’і́ бидо́ви… 225.

БИЖЕНЦІ [биже́нц’і] -ів, *мн. 1.* ‘виселення в Росію жителів Полісся в роки першої світової війни’. Прийі́хала с тих биже́нц’ів, а ха́ти неима́. 186; *2.* ‘люди, що були виселені перед наступом австрійців у роки першої світової війни’ 186.

БИЗ [биз] -о́за, *ч., бот.* ‘тс, що БАС[2]’ 326.

БИЗМІНА [бизм’і́на] -и, *ж.* ‘ручна вага; безмін’ 49.

БИКОВЕ МОЛОКО [бико́ве молоко́] -ого -а́, *с., кулін.* ‘біла рідина як страва, виготовлена з розтертого конопляного насіння’ 326.

БИКОТАТИ [бикота́ти] 3 ос. одн. бико́че, недок. ‘тс, що БЕКАТИ-1’ 210.

БИЛА КИТИЦА [би́ла ки́тица] -ойі -и, *ж., перен.* ‘тс, що ГАЗЕТА-2’ 245.

БИЛИЦЯ [биели́ц’а] -і, *ж.* ‘білка; Sciurus’ 33, 125, 143, 456; [били́ца]17.

БИЛИЧАТИ [биличáти] 3 ос. одн. биличи́т’, недок. ‘подавати голос (про козла)’ 334.

БИЛИЧКА [били́чка] -и, *ж.* ‘тс, що БИЛИЦЯ’ 159, 177, 293, 377, 480.

БИЛО [било́] -а́, *с. 1.*‘висока боковина дерев’яного ліжка’. Ба́ло било́ в лу́жшкови вири́зували, шоб було́ файн’і́й. 392; *2.* ‘щабель у драбині’ 275.

БИЛЬ-БИЛЬ-БИЛЬ [бил’-бил’-бил’!] ‘виг. для підкликання телят’ 305.

БИНАМНЕ [бина́мне] *прис.* ‘байдуже; не помічаючи’. А йа й бина́мне, шо стойу́ на хвасту́. 46, 436.

БИНДА [би́нда] –и, ж. ‘стрічка, яку заплітають у коси’ 148.

БИНДРА [би́ндра] -и, *ж.* ‘дерев’яна заготовка для виготовлення спиць до колеса воза’. Хава́лис’ од пол’а́ку. Йа склада́ла би́ндри пуд пі́йч:у. 392.

БИНЬО [би́н’о] -а, *ч., дит.* ‘бик’ 376.

БИРДАНКА [бирда́нка] -и, *ж.* ‘мисливська рушниця, яка сама викидає гільзу і подає новий патрон’ 230, 332.

БИРИЗНЮК [биризн’у́к] -а́, *ч., бот.* ‘підберезник; Lessinum scabrum’ 528.

БИРИХ [би́рих] *прий.* ‘коло, біля’. Би́рих ха́ти пос’і́йала траву́. 46.

БИРКИТИНА [биркити́на] –и, *ж.* ‘вугілля, пресоване у брикети’ 525.

БИРКУЛЬОЗ [биркул'оз^с] -óзу, *ч., мед.* 'туберкульоз'. З биркул'óзу вун і вмер. 392.

БИРКУЛЬОЗНИЙ [биркул'óзний] -а, -е *1.* 'хворий туберкульозом'. Йогó бáт'ко був биркул'óзний, і вун так'ї сáми. 392; *2.* 'хворобливий; худющий' 171.

БИСЕДА [бисéда] -и, *ж.* 'весільні гості в молодого'. В молодóго збирéц':а бисéда. 74.

БИСКОВИЙ [бискóвий] -а, -е 'тс, що БЕЗОВИ' 74.

БИСТАРКА [бистáрка] -и, *ж.* 'тачка' 257.

БИСТРИЙ [би́стрий] -а, -е *1.* 'швидкий'. Би́стрий до б'ї́гу собáка. 451, 392; *2.* у виразі: БИСТРАЯ СОКІРА [би́страйа сок'ї́ра] -ойі -и, *ж.* 'гостра сокира' 451.

БИСХОДІМИ [бисход'ї́ми] -а, -е 'про звіра, який перейшов з іншого лісу'. Бисход'їми зви́ри гéто прийшли́ до нас. 287.

БИТ [бит] –у, *ч.* 'життя, побут'. Чим господáрика надили́ти? Надил'ї́мо дóбрим би́том, а у пóл'і густи́м жи́том (Колядка). 350.

БИТКА[1] [би́тка] -і, *ж. 1.* 'бурякорізка'. В нас кáжут би́тка, а в л'удéй буракори́ска. 392; *2.* 'станок дл первинної обробки льону' 456, 466.

БИТКА[2] [би́тка] -и, *ж., збір.* 'зелене листя цибулі' 390.

БИТКИ[1] [битки́] -тóк, *мн.* 'тс, що БИТКА[2]'. Не^ишчипáй битóк мен'ї да сала. 46, 181.

БИТКИ[2] [би́тки] -ток, *мн.* 'гра великодніми крашанками (випробування на міцність)' 392.

БИТНИЦА [би́тница] –и, *ж., мед.* 'малярія' 94.

БИТО [би́то] *спол.* 'ніби'. Би́то луч стáло ви́дно. 474, 495.

БИТОН[1] [битóн] -у, *ч. 1.*'будівельний матеріал, виготовлений з суміші камінців і цементу'. Битóном залилá стéшку. 392; *2.* 'колодязний круг з цементу і щебеню'. Колóдяз на с'ім битóну. 392.

БИТОН[2] [битóн] -а, *ч.* 'бідон'. Ц'ой битóн на молокó, а ц'ой на вóду. 392.

БИТОШКИ [би́тошки] -шок, *ч.* 'тс, що БИТКИ[2]' 495.

БИТУЧИЙ [биту́чий] -а, -е, 'такий, що б'ється'. Биту́ча вáша корóва. 142.

БИТУШКИ [биту́шки] -шок, *ч.* 'тс, що БИТКИ[2]' 492.

БИЦЮ-БИЦЮ [би́ц'у-би́ц'у!] '*виг.* для підкликання телят' 392.

БИЦЯ [би́ц'а] -і, *ж. дит.* 'корова; телятко'. Не чипáй би́ц'у, а то сунé рóгом. 392.

БИЧАТИ [бичáти] *3 ос. одн.* бичи́т', *недок.* 'тс, що БИЛИЧАТИ' 36, 120, 465, 475.

БИЧЕ МОЛОКО [би́че молокó] -ого -á, *с., кулін.* 'тс, що БИКОВЕ МОЛОКО' 254.

БИЧЕЛНО [бичéлно, бич'éлно] -а, *с.* 'тс, що БАТОЖІЛО' 49, 102, 326, 428.

БИЧЄТИ [бич'éти] *3 ос. одн.* бич'éт', *недок.* 'подавати голос (про козу і вівцю)'. Увéчка і кузá бич'éт'. 418, 148, 385; [бич'íти] 326.

БИЧОК[1] [бичóк] -чкá, *ч.* 'самець корови' (всі н. пп.)

БИЧОК[2] [би́чок] -чка, *ч.* 'щиголь; удар зігнутим пальцем по лобі'. Тоби́ᵉ би́чка дáти по лóбу. 326.

БИЧОК[3] [бичóк] -чкá, *ч.* 'недокурок'. Учин'ік'і збирáйут бичк'і і кýрат, йак стари́. 392.

БИЧКИ [бички́ᵉ] -чóк, *мн., збір.* 'великодні крашанки'. Дéхто кáже бички́ᵉ, дéхто крашанки́ᵉ. 454.

БИЧУВНИК [бичуўни́к] -á, *ч.* 'тс, що БИГУВНИК'. Пáсли корови́ в бичуўникý. 122.

БИШТІ [би́шт'і] -ижý, -ижи́ш, *недок.* 'бігти' 440.

БИЯНКА [бийáнка] -и, *ж. 1.* 'посудина для збивання масла'. Бийáнка збивáти мáсло. 237, 114, 221, 326; [б'ійéнка] 366; [б'ійáнка] 351, 498, 518; [бийéнка] 527; *2.* 'тс, що БИТКА-2' 122.

БИЯТИ [би́йати] -и́йайу, -и́йайеш, недок. 'бігати'. Зáйец кóлесом би́йаў. 10.

БІБ [б'іб] -óбу, *ч., бот. 1.* 'тс, що БИБ[2]' 46; *2.* 'грубозерниста квасоля' 475; *3. перен.* 'послід зайця і лісової козулі' 394.

БІБКА [б'íбка] -и, *ж., вж. перев. в мн.* БІБКИ [б'íбки] -бок, 'тс, що БІБ-3' 166, 211, 309, 338, 421.

БІБЛІШОК [б'íбл'ішок] -шка, *ч., перев. в мн.* БІБЛІШКІ [б'íбл'ішк'і] -ів, 'тс, що БІБ-3' 326.

БІБЛЯХ[1] [б'ібл'áх] -а, *ч. 1.* 'зелений плід на стеблах картоплі після цвітіння' 418; *2.* 'тс, що БІБ-3' 418; 3. *перен.* 'тварина невеликого росту'. Корóва йак б'ібл'áх. 418.

БІБЛЯХ[2] [б'íбл'ах] -а, *ч.* 'тс, що БІБ-3'. Б'íбл'ах коз'éчи. 413, 301, 475.

БІГАТИ [б'íгати] -айу, -айеш, *недок. 1.* 'швидко пересуватися на ногах' (усі н. пп.); *2.* 'виявляти статеву охоту (про корову)'. Корóва б'íгайе – види́ до бугайá. 335, 340, 430; *3.* 'тс, що БИГАТИ-2' 141; *4.* 'паруватися (про зайців)' 116.

БІГЕЙКО [б'ігéйко] *прис.* 'бігом; швидко' 168.

БІГМЕ [б'íгме] *незм.* 'присягання Божим іменем; їй-богу' 527; [б'ігмé] 527; [б'íгма] (переважно у мовленні жінок) 328, 498; [бóгме] 515; [бýгма] 13.

БІГЧИ [б'íгчи] -жý, -жи́ш, *недок.* 'бігти' 326.

БІҐОС [б'іґос] –у, *ч., кулін.* 'тушкована капуста'. Навари́ли на св'а́ту б'іґосу. 402.

БІД [б'ід] -у, *ч. 1.*'обід' 16; *2.* 'поминальний обід'. Жало́бний б'ід. 16.

БІЗ[1] [б'із] *прий.* 'тс, що БЕЗ[3]'. Вл'із б'із вукно́. 338, 418.

БІЗ[2] [б'із] у виразі: Б'із ко́нц'а до́бре 'ду́же до́бре' 386.

БІЗ[3] [б'із] *1.* бо́зу, *ч., бот.* 'тс, що БЗА' 449; *2.* бзу, *ч.* 'тс, що БАС[2]' 138, 353.

БІЙКА [б'ійка] -и, *ж. 1.* 'завдавання ударів один одному' (всі н. пп.); *2.* 'тс, що БИЯНКА-1' 275, 428, 491, 496.

БІЛА КОЛЯДА [Б'іла Ко^{у}л'ада́] -ойі -и́, *реліг.* 'тс, що Водянуха'. Каза́ли Біла Ко^{у}л'ада́… на б'ілому ко^{у}н'і йіхав. 16.

БІЛЕ [б'іле] –ого, *с., збір.* 'печиво, тістечка, торти'. Дай йім додо́му б'ілого – хай д'іт'ам занесу́т'. 224.

БІЛЕ ТІСТО [б'іле т'істо] –ого –а, *с., збір.* 'тс, що БІЛЕ'. Чо́рне т'істо – то хл'іб, а біле – торти́, п'іро́жане. 224.

БІЛИЙ [б'ілий] -а, -е, 'який має колір снігу'; БІЛА СТУПА [б'іла ступа́] -ойі -и́ *1.* 'снігова дорога' 291; *2.* 'полювання взимку' 291. БІЛИЙ БОРЩ [б'ілий боршч] -ого -у 'борщ із капусти' 454.

БІЛИЧКА [б'іли́чка] -и, *ж. 1.* 'тс, що БИЛИЦЯ' 36, 74, 334; *2.* 'білченя' 272, 331, 344, 356, 456; *3.* 'ласка, хижий звір; Mustela nivalis' 380.

БІЛИЦЯ [б'іли́ц'а] -і, *ж. 1.* 'тс, що БИЛИЦЯ'; *2.* 'тс, що БІЛИЧКА-3'. Б'іли́ц'а – то б'іла ла́ска. 53.

БІЛКА [б'ілка] -и, *ж. 1.* 'невелика лісова тварина, яка живе на дереві; Sciurus' (у багатьох н. пп.); [бйілка] -і *ж.* 37, 252; *2.* 'породілля до трьох місяців, яка не повинна була виходити з хати' 454.

БІЛКО [б'ілко́] -а́, *с.* 'білок у яйці' 94.

БІЛЬМАЙ [б'іл'ма́й] -а́йа, *ч. 1. згруб.* 'людина з великими очима'. Той б'іл'ма́й тоно́ ви́тришчиц:а и мовчи́т. 392; *2. перен.* 'заєць' 212.

БІЛЬМАКЄ [б'іл'мак'є́] -ів, *мн., згруб.* 'очі' 106.

БІЛЬМО [б'іл'мо́, би^{і}л'мо́] -а́, *с. 1. згруб.* 'око'. *перев. в мн.* БИЛЬМА [би́л'ма] -ей 'очі'. Ви́тришчив свойі би́л'ма, йак бара́н на нови́ воро́та. 392; *2. мед.* 'катаракта' 392.

БІТКА [б'ітка] -е, *ж.* 'тачка; маленький візочок для перевезення різних вантажів' 326.

БІШІ [б'іш'і] -а, -е, *вищ. ступ.* 'більший' 300.

БІШКИ [б'ішки́^{е}] *у зн. прис.* 'бігом' 6.

БІЮЧКА [б'ійу́чка] -и, *ж.* 'терлиця' 49.

Б'ЇГАТИ [бйігати] -айу, -айіш, *недок. 1.*тс, що БІГАТИ-1' 90, 392; *2.* 'гуляти; нічого не робити (переважно в розмові про дітей)'. Вро́кі на ґу́чит,

тоно́ ц'іли Бо́жи ден' б'йі́гайе. 392; *3.* 'тс, що БІГАТИ-2'. Йак коро́ва бйі́гайе, то на па́шу ни виган'а́й. 392.

Б'ЇЛЕНЬКЕ [бйі́лен'ке] -ого, *с., бот.* 'тс, що ЗОЛОТУШНИК' 392.

БЛАВА [бла́ва] -и, *ж.* 'облава; полювання групою мисливців' 161.

БЛАВАТ [бла́ват] -а, *ч., бот.* 'волошка синя; Centaurea cyanus' 210; [блава́т]. Вино́к з блава́ту. 293; [блау̌йа́т] 293, 384.

БЛАВАТКА [бла́ватка] -и, *ж., бот.* 'тс, що БЛАВАТ'. Йа ста́ла бла́ваткиᵉ рва́ти на лану́. 161.

БЛАВАТОВИЙ [блавато́вий] -а, -е 'синьо-фіолетовий' 512.

БЛАВАТОК [бла́ваток] -тка, *ч., бот.* 'тс, що БЛАВАТ' 16.

БЛАГИЙ [благи́й] -а́йа, -е́йе 'худий'. То блага́йа д'і́у̌ка. 496.

БЛАНКА [бла́нка] -и, *ж.* 'частина приклада мисливської рушниці під стволом' 418.

БЛЕКАТИ [бле́кати] *3 ос. одн.* бле́кайе, *недок.* 'тс, що БИЛИЧАТИ' 371.

БЛЕКАЧ [бле́кач] –а, *ч., бот.* 'якась рослина (?)' 225.

БЛЄКАВКА [бл'е́кау̌ка] -е, *ж.* 'блискавка' 106.

БЛЄХА [бл'е́ха] -и, *ж. 1.* 'жерсть' 346; *2.* 'деко для випікання пирогів' 380, 346; *3. перен., знев.* 'погана мисливська рушниця' 346.

БЛЄЧИТИ [бл'ечи́ти] *3 ос. одн.* бл'ечи́т', *недок.* 'тс, що БИЛИЧИТИ' 167.

БЛЄШИЧКА [бл'е́шичка] -и, *ж.* 'бляшана посудина з вузьким горлом для гасу' 152.

БЛЄШКА[1] [бл'е́шка] -и, *ж.* 'пляшка' 154, 326.

БЛЄШКА[2] [бл'е́шка] -и, *ж. 1.* 'зменш. до БЛЄХА' 311; *2.* 'сковорода' 311.

БЛЄЯТІ [бл'ейа́т'і] *3 ос. одн.* бл'е́йе, *недок.* 'тс, що БИЛИЧАТИ' 419.

БЛИВАТИ [блива́ти] -а́йу, -а́йеш, *недок.* 'обливати'. Хло́пци в'іно́сили ц'і́ху надв'і́р і блива́ли водо́йу. 293.

БЛИВУЗЯТИ [бливу́з'ати] -айу, -айіш, *недок.* 'вигадувати'. Таке́йе бливу́з'айе, шо св'іт ни чуу̌. 13.

БЛИЗНА [близна́] -и́, *ж.* 'недолік полотна – недостатньо прибита нитка' 221, 326, 342.

БЛИЗНЮЧКІ [близ'н'учк'і] -у́, *мн.* 'тс, що БЛИЗНЯТА-1,2' 392.

БЛИЗНЯТА [близн'а́та] -а́т, *мн. 1.*'двоє дітей, які одночасно народилися в однієї матері' (всі н. пп.); *2.* 'два зліплені горшки з однією ручкою'. В годи́н горшо́к бра́ли борщ, в дру́г'і ка́шу і так близн'а́та неᵘсли́ на по́ле. 392; *3.* 'дві спарені булочки, які клали на весіллі перед молодими' 119.

БЛИМАЛО [бли́мало] -а, *с.* 'каганець' 111.

БЛИСКАВИЦА [бли́скавица] -и, *ж.* 'тс, що БЛЄКАВКА' 494; [блискави́ц'а] 224, 518; [бл'іскави́ц'а] 515.

БЛИСКОТИ [блиско́ти] -ót, *мн., збір.* ‘дуже часті блискавки’. Гримо́ти и блиско́ти. 392.

БЛІЗІР [бл’із’ір] у виразі: ДЛЯ БЛІЗІРУ [дл’а бл’із’і́ру] ‘про людське око’. Той охо́тн’ік но́сит’ ружйо́ дл’а бл’із’і́ру. 475, 392.

БЛІН [бл’ін] -á, *ч., кулін.* ‘тс, що БЕЦЬ’. Бл’ін картопл’о́ви. 491, 255, 272, 518, 527; [блин]. Блина́ тра спікти́ ра́но. 16; [бл’ун] 181; 346; [пл’ун] 473.

БЛІНЧИК [бл’і́нчик] -а, *ч., кулін.* ‘тс, що БЕЦЬ’ 380.

БЛІСКАВНЯ [бл’і́скаўн’а] -і, *ж.* ‘тс, що БЛЄКАВКА’ 418; [блиска́ўн’а] 512.

БЛІШКА [бл’і́шка] -и, *ж.* ‘тс, що БЛЄШКА[1]’. Купи́ў бл’і́шку води́. 135.

БЛОТНІК [бло́тн’ік] –а, ч. ‘пристосування над велосипедним колесом для захисту від грязі’. Бло́тн’іка прикрути́, а то черха́йе об ко́лесо. 392.

БЛОХ [блох] -і, *ж.* ‘блоха; Aphaniptera’. Чо́рна блох йак вку́сит, то аж запече́. 392.

БЛОХАТНІК [блоха́тн’ік] -а, *ч., знев.* ‘старий одяг’ 392.

БЛОШНИК [бло́шник] -а, *ч., бот.* ‘парило звичайне; Agrimonia eupatoria L.’ 152.

БЛУД [блуд] -у, *ч.* ‘блукання’. Тут на л’уде́й блуд напада́йе. 392.

БЛУДИТИ [блуди́ти] -жу́, -иш, *недок. 1.* ‘блукати’. Блуди́в пувдн’а́ по л’і́су, по́к’і на доро́гу ви́шов. 392; *2.* ‘забувати (про старих людей)’. Д’ід наш блуди́в, пе[и]ре[и]хо́див на дит’а́чи ро́зум. 392.

БЛУДНЯ [блу́дн’а] -і, *ж.* ‘марення уві сні’ 402.

БЛУКАТИСА [блука́тиса] -а́йуса, а́йіса, *недок.* ‘тинятися’. Блука́йітса по сило́ви, йак те́йе тил’а́ низага́н’ане. 392.

БЛУСКА [блу́ска] -и, *ж.* ‘блощиця; Hemiptera.’ Роздуши́ блу́ску – ой смерди́т’! 475.

БЛЮМКАТИ [бл’у́мкати] *3 ос. одн.* бл’у́мкайе, *недок.* ‘подавати голос (про індиків)’ 211.

БЛЮНЕЦЬ [бл’уне́ц’] -нц’á, *ч.* ‘тс, що БЕЦЬ’. Напекла́ бл’унц’і́ў і ї́жте. 80.

БЛЮСКА [бл’у́ска] -і, *ж.* ‘жіноча блузка’. За с’і́ном д’ви бл’у́ск’і зде́рла. 392; [бл’у́стка] 254.

БЛЮСКАТИ [бл’у́скати] -айу, -айеш, *недок.* ‘кліпати очима’ 326.

БЛЮТКО [бл’у́тко] -а, *с.* ‘блюдце’ 48.

БЛЯВУЗИТИ [бл’аву́зити] -у́зуйу, -у́зайеш, *недок.* ‘обманювати’ 216.

БЛЯД [бл’ад] -а, *ч.* ‘верхня дошка стола, кришка стола’ 390.

БЛЯДОК [бл’адо́к] -тка́, *ч.* ‘бердо ткацького верстата, що нагадує гребінь у рамці’ 392; [бл’ато́к] 454.

БЛЯК [бл'ак] -а, *ч.* 'коротка частина ціпа; бияк' 375.

БЛЯСК [бл'аск] -у, *ч.* *1.* 'блискавка' 211; *2.* 'відбите сонячне проміння'. Од йу́стра бл'аск, шо ни мо́на диви́тиса. 392.

БЛЯШАНИК [бл'аша́ник] -а, *ч.*, *кулін.* 'тс, що БАБА'' 83.

БЛЬОВАХІ [бл'овах'і́] -ів, *мн.* 'блювотиння' 221.

БЛЬОВКОТУН [бл'оўкоту́н] -а, *ч.* 'зіпсоване яйце; бовтун' 142.

БЛЬОХАТИ [бл'о́хати] *3 ос. одн.* бл'о́хайе, *недок.* 'подавати голос (про собаку)'. За ха́тойу соба́ка бл'о́хайе. 422.

БО [бо!] 'виг. зупиняти запряжених волів' 46.

БОБЕРКО [бобе́рко] -а, *ч.* 'швидкий танець' 74.

БОБИВНИК [бобі́ўник] -а́, *ч.*, *бот.* 'лікарська рослина (?)' 46.

БОБИР [бо́бир] -а, *ч.* 'бобер; Castor fiber' 346; [бобйо́р] 275, 419, 447; [бобо́р] 117, 287, 425.

БОБКА [бо́бка] -и, *ж.* *1.* 'пуп'янок квітки' 69, 74; *2.* 'брунька на гілці дерева' 498.

БОБКІ [бо́бк'і] -ів, *мн.* *1.* 'зелені плоди на картоплі після цвітіння' 340, 456; *2.* 'послід зайців' 224, 451, 456; *3.* 'послід лісових козуль' 16, 340, 451.

БОБЛОЧЄТИ [боблоч'е́ти] *3 ос. одн.* бобло́че, *недок.* 'токувати (про тетеруків)'. Бобло́чут' тетеруки́ – аж с'уди́ чу́ти. 135.

БОБЛЮХ [бо́бл'ух] -а, *ч.*, *збір.* *1.* 'тс, що БОБКІ-3' 178.

БОБЛЯХ [бо́бл'ах] -а, *ч.*, *збір.* *1.* 'тс, що БОБКІ-2' 60, 212, 353, 415, 424; *2.* 'тс, що БОБКІ-3' 122, 144, 226, 396; *3.* 'пуп'янок квітки'. Раз бо́бл'ахи – кв'і́тка росцв'іте́. 255.

БОБЛЯХА [бо́бл'аха] -и, *ж.* 'тс, що БОБКА-1' 498.

БОБЛЯХІ [бо́бл'ах'і] -ів, *мн.* 'тс, що БОБКІ-1' 372, 396.

БОБЛЯШКИ [бо́бл'ашки] -шок, *мн.* 'зменш. до БОБЛЯХІ' 296.

БОБЛЯШОК [бо́бл'ашок] -шку, *ч.*, *збір.* 'тс, що БОБКІ-2' 444.

БОБОВИННЄ [бобови́н':е] -а, *с.*, *збір.* 'листя і стебла квасолі' 428.

БОБОНУТИСЬ [бобону́тис'] -у́с', -и́с'а, *док.* 'впасти і вдаритись' 366.

БОБРИНЮК [бобрин'у́к] -а́, *ч.* 'молодий бобер'. Бобрин'у́к і бобе́р на хвост'і́ ма́йут луску́, йак в карас'а́. 382.

БОБРИХА [бобри́ха] -и, *ж.* 'самка бобра' 89, 252, 415; [бобр'і́ха] -і, *ж.* 264.

БОБРИЦЯ [бобри́ц'а] -і, *ж.* 'тс, що БОБРИХА' 124, 200, 287, 430; [бобри́ца] -и, *ж.* 42, 43, 244.

БОБРИЧИНЯ [бобричин'а́] -а́ти, *с.* 'тс,що БОБРИНЮК'. Бобе́р, бобри́ха і бобричин'а́. 137.

БОБРИЧКА [бобри́чка] -и, *ж.* 'тс, що БОБРИХА' 394.

БОБРОВИСКО [бобро́виско] -а, *с.* 'місце, де живуть бобри'. Бобри́ ма́йут' свойе́ бобро́виско. 382.

БОБРОЧКА [бобро́чка] -и, *ж.* ‘тс, що БОБРИХА’ 394.

БОВБУН [боўбу́н] -а́, *ч.* ‘тс, що БЛЬОВКОТУН’ 152.

БОВВАНИ [боўвани́] -ів, *мн.* ‘білі купчасті хмари’. На не́бе були́ᵉ боўвани́. 161.

БОВКАЛО [бо́ўкало] -а, *с.* ‘рибальське пристосування заганяти рибу в сітку’ 111.

БОВКАТИ [бо́ўкати] *3 ос. одн.* бо́ўкайе, *недок.* ‘тс, що БИЛИЧАТИ’ 20.

БОВТАЧКА [бовта́чка] -и, *ж.* ‘тс, що БОВКАЛО’ 342.

БОВТОК [бовто́к] -тка́, *ч.* ‘тс, що БЛЬОВКОТУН’ 152.

БОВТУН [боўту́н] -а́, *ч. 1.* ‘тс, що БЛЬОВКОТУН’. Боўтуна́ кладу́ за по́клада. 392; *2. перен.* ‘базіка’. То так’і́ боўту́н, шо ни замовка́йе вес’ ден’. 392; *3. перен.* ‘брехлива людина’ 301.

БОГАТО [бога́то] *прис.* ‘багато’. Вана́ бога́то роска́зувала про во́йну 46.

БОГАЧКА [Бога́чка] -и, *ж., реліг.* ‘тс, що БАГАТУХА’ 518; [Бага́чка] 346.

БОГ В ПОМОЧ [Бог в по́моч!] *незмін.* ‘привітання в праці’. Бог в по́моч! – Спас’і́бо за до́бре сло́во! 342; [Бох в по́муч!]. Бох в по́муч! – Бог’і каза́ли, шоб ви нам помага́ли. (Жартівлива відповідь). 392.

БОГОЇСТІЛЬНИ ВОСКРЕС [богойі́с’т’іл’ни воскре́с!] *незмін.* ‘воістину воскрес; відповідь на великоднє привітання «Христос воскрес!»’ 342.

БОГОЛЬОДИЦЯ [богол’о́диц’а] -і, *ж.* ‘тс, що ГОЛОЛЬОДИЦЯ’ 20.

БОДАЙ [бода́й] *част. 1.* ‘так, авжеж’. Пойі́деш у Бре́ст? – Бода́й. 270, 331, 350, 393, 465; *2.* ‘невже’. Бу́л’ба йак голова́.–О! бода́й? 326, 346; *3.* ‘мабуть’. Вже, бода́й, погна́ли корови́. 351.

БОДАЙЖЕ [бода́йже] *част.* ‘тс, що БОДАЙ-1’ 272.

БОДАЙНІ [бода́йн’і] *част.* ‘тс, що БОДАЙ-1’. Карто́пл’у копа́ли? – Бода́йн’і. 351.

БОДАЙНО [бода́йно] *част.* ‘нехай’ 326.

БОДАЙШО [бода́йшо] *част.* ‘тс, що БОДАЙ-1’. Ото́ вкуси́ла! – Оса́? – Бода́йшо! 326.

БОДЕНЬКА [бо́ден’ка] -і, *ж.* ‘зменш. до БОДНЯ-2’ 392.

БОДКИ [бодки́ᵉ] -до́к, *мн.* ‘тс, що ГАЛИЦЯ’ 275; [ботки́ᵉ] 390.

БОДНЯ [бо́дн’а, бо́д’н’а] -і, *ж. 1.* ‘бочка для зберігання одягу’ 293, 428; *2.* ‘бочка, в якій засолювали і зберігали сало’. На дн’і са́ла в бо́д’н’і госта́ло. 392.

БОЄЦЬ [бойе́ц’] бойц’а́, *ч.* ‘механізм у мисливській рушниці, що спричиняє постріл; бойок’. Бойе́ц’ стре́л’би. 144.

БОЖА КОРОВКА [бо́жа коро́вка] -ойі -и, *ж., ент.* ‘тс, що БЕДРИК’ 454.

БОЖАЯ РОСА [бо́жайа роса́] -ойі -и, *ж.,бот.* ‘лікарська рослина (?)’.

Кру́глен'ке з'іл':ачко, на йому́ роса́… Каза́ли бо́жайа роса́… То го́чи мочи́ли… 496.

БОЖЕ ДО ПОМУ [Бо́же до по́му] 'тс, що БІГМЕ' 496.

БОЖИТИ [божи́ти] -жу́, -иш, *недок.* 'молитися; замовляти молитвою'. Зна́хурка бо́жит'. 326, 148.

БОЖИТИСА [божи́тиса] -у́са, -иса, *недок.* 'присягатися іменем Бога'. И ни божи́с – йа тоби́ ни пови́ру. 392.

БОЗ [боз] -у, *ч., бот.* 'тс, що БАС²' 154, 258, 351.

БОЗОВИЙ [бо́зовий] -а, -е 'синьо-фіолетовий'. Бо́зовий то таки́ᵉй йак б'із цв'іте́. 454, 326.

БОЗЮНКА [боз'у́нка] -и, *ж., бот.* 'тс, що ПОЗЮМКА' 475.

БОЗЯ [Бо́з'а] –і, *ч., дит.* 'Бог' 90, 392.

БОЇСКО [бойі́ско] -а, *с.* 'майданчик для фізкультури біля школи "за Польщі"'. На бойі́ску ми маршува́ли. 392.

БОЙ [бой] *спол.* 'щоб'. Бой ти там здо́хло! 160.

БОЙКА [бо́йка] -и, *ж.* 'тс, що БИЯНКА-1' 342, 375.

БОЙНІЦА [бойн'і́ца] -и, *ж.* 'молоточок у пристрої загонича для підняття звірів із лігва' 380.

БОКІ [бо́к'і] -ів, *мн.* 'мисливська рушниця з двома вертикально розміщеними стволами'. Бо́к'і то вертика́л'найа рушни́ц'а. 244.

БОКОВИЦА [бокови́ца] -и, *ж. 1.* 'тс, що БИЛО-1' 392; *2.* 'частина капкана у формі півдуги, яка хапає звіра за ногу' 11.

БОЛБОТУХА [болботу́ха] -и, *ж.* 'жінка-базіка' 515.

БОЛВАНИ [болвани́] -ів, *мн.* 'хвилі на озері'. В'і́т'ор жене́ болвани́ до бе́рига. 154.

БОЛЄСЬ [бол'е́с'] -е́з'н'і, *ж.* 'хвороба; захворювання'. Бол'е́с' утрави́лас' на куре́й. 356.

БОЛІБОН [бол'ібо́н] -а, *ч., іхт.* 'піскар' 94.

БОЛІЧ [бо́л'іч] –и, ж., мед. 'хвороба'. Де п'і́ун'і сп'іва́йут', п'іди́ соб'і бо́л'іч очна́йа. 262.

БОЛОТНИЦЯ [боло́тниц'а] -і, *ж., бот.* 'хрящ-молочник неїстівний' 148.

БОЛЯКА [бол'а́ка] -и, *ж., мед. 1.*'рана на тілі'. Бол'а́ками, ра́нами т'і́ло вкри́те. 371; *2.* 'нарив під рукою' 342.

БОЛЯЧКА [бол'а́чка] -і, *ж. 1. мед.* 'будь-яка хвороба; захворювання'. Дес' дити́на набра́лас'а бол'ачо́к и типе́р слаба́. 392; *2. перен.* у виразі: И ЯКЕЇ ТОБИ БОЛЯЧКИ ТРА? [и йаке́йі тоби́ бол'а́чкиⁱ тра?] 'що ти ще хочеш?' 392.

БОЛЬКОТУН [бол'коту́н] -а́, *ч.* 'тс, що БЛЬОВКОТУН' 221.

БОМБИ [бóмби] -ів, *мн.* 'велике скляне намисто' 390; [бóнби]. Купи́-но мен'ї, си́ну, бóнби. 390.

БОМБОЧКА [бóмбочка] -і, *ж.* 'скляна ялинкова прикраса'. Забрáвс'а кут пуд йали́нку – ажн'ї три бóмбочк'і побиу̂. 392, 184.

БОМК [бомк] -а, *ч., ент.* 'ґедзь; Tabanidae' 163; [бóмок] -мка, ч. 280.

БОМКАТИ [бóмкати] *3 ос. одн. 1.* 'наслідувати звук удару одного металічного предмета об інший'. От ни мн'íйе дзвони́ти в звóни – ни дзвóнит, а бóмкайе. 392; *2.* 'тс, що БИЛИЧАТИ' 15; *3.* 'нерозбірливо говорити'. Шос' бóмкайе соби́ пуд нус… 392.

БОМКИ [бóмки] -ів, *перев. в мн.* 'суцвіття цибулі'. Посади́ла цибу́л'у на бóмки (щоб зібрати насіння). 154.

БОРЖОК [боржóк] -жкá, *ч.* 'тс, що ОБОРІГ' 186; [борожóк] 260, 413.

БОРЗИ [бóрзи] -а, -е, 'швидкий, меткий'. Диеви́-но, йакá ти ше бóрза!.. 169.

БОРИДКА [бори́дка] -и, *ж. 1.* 'зменш. до БОРОДА-1'(всі н. пп.); *2.* 'вовна, приготовлена до прядіння на гребені' 381.

БОРНА [бóрна] -и, *ж.* 'туалет, прибудований до хліва' 399.

БОРОВИ [борови́] -а, -е *1.* 'трава, яка росте в бору'. Борову́ траву́ товáр ни вéл'ми йіс'т'. 392; *2.* 'заєць, який живе в лісі'. Знай, шо борови́й зáйец б'іл'íши. 37.

БОРОДА [борода] -и́, *ж. 1.* 'волосся, що росте на нижній частині обличчя у чоловіків' (всі н. пп.); *2.* 'підборіддя'. Ви́мазау̂ бóроду в гли́ну – ви́три. 428, 90, 392; *3.* 'звисаюча шерсть із підборіддя в самців оленя і лося' 167, 233, 287, 343; [бордá] -и́, *ж.* 42; *4.* 'пропуск при косінні' 428; *5.* 'непарна кількість стебел жита, пов'язана стрічкою, які залишають на полі в кінці жнив'. Йак дожинáйут', то кéдайут' бóроду. 454, 46; *5.* 'низ куделі, приготовленої для прядіння' 490.

БОРОДАЧ [бородáч] -á, *ч. 1.* 'чоловік із бородою' 392; *2. перен.* 'лось' 415.

БОРОДКА [бoрóдᵀка] -иᵉ, *ж.* 'прядиво на гребені' 342.

БОРОДЯВКА [бород'áвка] -и, *ж., мед.* 'бородавка'. На рукáх мáйе бород'áвки. 356; [бород'áнка] 152.

БОРОЗЕННИК [борозéн:ик] -а, *ч.* 'личинка хруща' 149; [бури́зéник] 254; [бурузéник] 376.

БОРОЗНИ [бóрозни] -зен, *мн. 1.* 'заглибини на полі, прокладені плугом' (усі н. пп.); *2.* 'наріз у середині ствола гвинтівки' 413.

БОРОЗНЯК [борозн'áк] -á, *ч.* 'тс, що БОРОЗЕННИК'. Гон скý л'к'і борозн'акý – тóто хрушчý бý де. 392.

БОРОК[1] [борóк] -ркá, *ч.* 'молодий сосняк' 111.

БОРОК[2] [бо́рок] -рка, *ч.* 'орчик, до якого кріпляться посторонки кінської упряжі' 221.

БОРОХ [боро́х] -о́га, *ч.* 'тс, що ОБОРІГ' 272.

БОРСИНЯ [борсин'а́] -н'а́ти, *с.* 'маля борсука' 431.

БОРСОВИНЯ [борсовин'а́] -н'а́ти, *с.* 'тс, що БОРСИНЯ' 186.

БОРСУЧИНЯ [борсучин'а́] -н'а́ти, *с.* 'тс, що БОРСИНЯ' 296.

БОРСУЧИХА [борсучи́ха] -и, *ж.* 'самка борсука' 173, 309, 444; [борсочи́ха] 16.

БОРСУЧИЦЯ [борсучи́ц'а] -і, *ж.* 'тс, що БОРСУЧИХА' 293; [бурсучи́ц'а] 340.

БОРСУЧКА [борсу́чка] -и, *ж.* 'тс, що БОРСУЧИХА' 430.

БОРТОВИ у виразі: БОРТОВА МИШ [бортова́ миш] -е́йі -и 'миша із темною смугою на спині, яка живе у снопах' 252.

БОРТУВАТИ [бортува́ти] -у́йу, -у́йеш, *недок.* 'розширювати калібр ствола рушниці'. Бортува́ли винто́ўку, а по́т'ім зроби́ли одр'е́з. 117.

БОРТЯНКА [борт'а́нка] -и, *ж.* 'миша з пухнастим хвостиком, яка залізає в борть (вулик)' 480.

БОРУШОК[1] [боʸрушо́к] -шка́, *ч.* 'тс, що ОБОРІГ' 360; [бурушо́к] 150, 161.

БОРУШОК[2] [борушо́к] -шка́, *ч., ент.* 'тс, що БЕДРИК' 328.

БОРЩ, у словосполученнях: БІЛИЙ БОРЩ [б'і́лий боршч] -ого -у́, *ч.* 'борщ зі свіжої капусти' 384; ЧОРНИЙ БОРЩ [чо́рний боршч] -ого -у́, *ч.* 'борщ зі свинячої крові і червоного буряка' 384, 498; ХОЛОДНИ БОРЩ [холо́дни боршч] -ого -у́, *ч.* 'страва з сушених грибів і оселедців, заправлена олією; їдять охолодженою' 392; ЗЕЛЕНИ БОРЩ [зеле́ни боршч] 'борщ із щавлю' 188, 454; ЧЕРВОНИЙ БОРЩ [черво́ний боршч] 'борщ із червоних буряків' 179.

БОСАК [боса́к] -а, *ч. 1.* 'пристрій для витягування затонулих відер' 375; *2.* 'гак із гострим зубом' 102.

БОСИК [бо́сик] -а, *ч., кулін.* 'картопляний пиріг з квасолевою начинкою'. З':іж ше дно́го бо́сика. 466.

БОСОНОЧ [босо́ноч] *прис.* 'босоніж'. Ходи́ў босо́ноч в чобо́т'ах и наму́л'аў но́г'і. 392.

БОСЯК [бос'а́к] –а́, ч., знев. 'бідняк' 537.

БОТВА [ботва́] -и́, *ж., збір.* 'листя буряків' 496; [бутва́] 287, 428.

БОТВЕННЄ [ботве́н':е] -а, *с., кулін.* 'тс, що БОТВИННЄ ХОЛОДНЕЄ' 326.

БОТВИННЄ [ботви́н':е] -а, *с., кулін.* 'страва з березового посоленого соку і зеленого листя цибулі' 479; 'страва з води та оцту, куди добавляли кришені огірки, буряки, цибулю і часник' 85.

БОТВИННЄ ХОЛОДНЕЄ [ботви́н':е холо́днейе] -а -ого, *кулін.* 'страва з вареного щавлю, куди після охолодження додавали кришені огірки, цибулю, варені яйця, зрідка ковбасу' 496.

БОХАНЕЦЬ [бохане́ц'] -нц'а́, *ч., кулін.* 'хлібина, з якою йдуть весільні гості на весілля (замість короваю)' 456; [бохо́нец'] 181; [боху́нец] 384; [бо́хунец'] 74.

БОХУН [бо́хун] -а, *ч., кулін. 1.*'паляниця' 496, 500; *2.* 'тс, що БОХАНЕЦЬ' 498.

БОЦУНЄ [боцун'е́] -е́ти, *с., орн.* 'маля лелеки' 32.

БОЦУНИХА [боцуни́ха] -и., *ж., орн.* 'самка лелеки' 32; [боц'ани́ха] 377; [боц'уни́ᵉха] 301; [боц'ени́ха] Холм 35.

БОЦЮН[1] [бо́ц'ун] -а, *ч., орн.* 'лелека; Ciconia'. Йак лет'у́чий бо́ц'ун, то бу́деш шми́тк'ій. 326, 27, 103, 309; [бо́йцун] 301, 372; [бо́йц'ун]. Бо́йц'ун пудпа́лит' ха́ту, йак кубло́ роски́дати. 353, 521; [бо́цун]. Бо́цун з буцуни́хойу. 32; [бо́ц'ан] 286, 377, 517; [бо́ц'он] 413; [боц'о́н] 146.

БОЦЮН[2] [бо́ц'ун] -а, *ч., бот., перев. в мн.* БОЦЮНИ [бо́ц'уни] -у 'буяхи; Vaccinium uliginosum L.' Наба́чила за това́ром бо́ц'уну, то тра йти бра́ти, хоч на кампо́т бу́дут. 392.

БОЦЮН[3] [бо́ц'ун] -а, *ч.* 'напряданий починок'. За ден' напр'е́ла бо́ц'уна. 80.

БОЦЮН[4] [бо́ц'ун] -а, *ч., кулін.* 'тс, що БЕЦЬ' 360.

БОЦЮН[5] [бо́ц'ун] -а, *ч.* 'перерослий кабачок' 16.

БОЦЯХ [боц'а́х] –а, *ч., бот., перев. в мн.* БОЦЯХІ [боʸц'а́х'і] 'тс, що БОЦЮН[2]' 225.

БОЦЬО [бо́ц'о] –а, *ч., дит.* 'яблуко' 529.

БОЧАЛОЧКА [боча́лочка] –и, *ж.* 'посудина для зберігання сиру чи масла, видовбана зі стовбура дерева' 225.

БОЧЕЧКА[1] [бо́чечка] -и, *ж.* 'зменш. до БОЧКА-1' 392.

БОЧЕЧКА[2] [бо́чечка] -и, *ж.* 'тс, що ЖАБКА[2]' 456.

БОЧИНОЧКА [бочи́ночка] -и, *ж.* 'зменш. до БОЧКА-1'. Так'і бочи́ночки були́ поро́бляни – то жлу́кта. 342.

БОЧИТИС [бочи́тис] *3 ос. одн.* бо́чиц:а і бочи́ц:а, недок. 'підступати боком, щоб ударити рогами (про корову)'. О! ц'а́йа коро́ва вже бочи́ц:а… Би пало́йу! 392.

БОЧКА [бо́чка] -и, *ж. 1.* 'дерев'яна посудина з клепок для зберігання зерна чи муки'. На ц'уй бо́ц:и гобру́ч ло́пнув. 392, 90, 428; *2.* 'цементний колодязний круг'. Бо́чка до коло́д'аз'а. 390; *3.* 'заросле травою болото; коли по ньому йти, то воно під ногами піднімається і котиться перед людиною, ніби бочка' 46;

4. перен. 'товста людина'. Твойа бочка нат' пудбйіхти линуйіц:а. 392.

БОЧКАЇ [бочкайі] -йу, *мн.* 'дуже великі бочки'. Д'ви бочкайі пшиници насипаў. 392.

БОЧКОЮ [бочкойу] *у зн. прис.* 'тс, що БАЛЬТЮКОМ' 346.

БОЧНИ [бочни] -а, -е 'боковий'. Бочна нора лис'ача. 392.

БОЧОНОК [бочонок] -нка, *ч.* 'зменш. до БОЧКА-1' 342.

БОЯРЩИНА [бойаршчина] –и, ж. 'тс, що ГОСТИ-2' 326.

БРАЖКА[1] [бражка, брашка] -і, *ж. 1.* 'спиртний напій'. Випив брашк'і й гочи посолоуйіли. 392; *2.* 'відходи горілчаного виробництва'. Потрошку л'у браж^шку свин'ам. 392, 90.

БРАЖКА[2] [бражка, брашка] -і, *ж., знев.* 'компанія, група людей'. Ходит по се^илови, зобраў соби бражку так'іх, йак і сам. 392; [брашка] 224.

БРАЗКАЛО [браз^скало] -а, *с.* 'спеціальний пристрій загонича для підняття звірів з лігва' 372.

БРАЗКОТУН [бразкотун] -а, *ч.* 'тс, що БРАЗКАЛО' 143.

БРАЗОК [бразок] -ска, *ч.* 'ікона звичайного розміру, яку вішали в хаті'. Браз^ски^е в кутку були^е. 161, 16, 148.

БРАКІВА [брак'іва] -и, *ж., бот.* 'тс, що ПРОКЕВА' 490.

БРАКОНЬЙОР [бракон'йор] -а, *ч.* 'браконьєр' 208, 272, 338, 424; [бракарйер] 356; [бракод'ел] 394, [бракод'ор] 33; [бракойер] 74; [бракон'ор] 371, 415, 440; [бракорйер] 291; [брикин'ер] 287.

БРАМКА[1] [брамка] -и, *ж. 1.* 'дверцята в огорожі; хвіртка'. Зачин'ей брамку, бу гуси нал'ізут'. 106, 102, 428; *2.* 'ворота'. Закрий брамку – хай возом не йіде. 74.

БРАМКА[2] [брамка] -и, *ж.* 'пристрій, на якому кріпився пістон у старовинних мисливських рушницях' 134.

БРАНА БАБА [брана баба] -ойі -и, *ж.* 'баба-повитуха' 407.

БРАНЄРСТВО [бран'ерство] -а, *с.* 'браконьєрство' 302.

БРАНКА[1] [бранка] -и, *ж.* 'тс, що БРАМКА[2]' 117.

БРАНКА[2] [бранка] -и, *ж.* 'мисливська рушниця, ствол якої набивали порохом і шротом' 275.

БРАННЄ [бран':е] -а, *мн.* 'суконні штани'. Д'іт насадиў нови^ейі бран':е. 74.

БРАНТКА [брантка] -и, *ж. 1.* 'тс, що БРАМКА[2]' 20, 167, 275, 277, 431; *2.* 'тс, що БРАНКА[2]'. Брантка – то самод'елка. 303.

БРАСКУТЄКА [браскут'ека] –и, *ж., знев., нове* 'дискотека'. То ни пусидиш вдома – тра на ту браскут'еку сунутис'а? 402.

БРАНТКОВИЙ [брантковий] -а, -е 'про мисливську рушницю, ствол якої набивали порохом і шротом'. Мав бранткову рушниц'у. 303.

БРАТ [брат] -а, *ч.* *1.* 'рідний брат' (всі н. пп.); *2.* 'товариш молодого на весіллі' 491.

БРАТАН [брата́н] -а, *ч.* 'брат' 116, 466; [бра́тан] 204.

БРАТАНЕЦ [брата́нец] -нца, *ч.* 'племінник' 494.

БРАТАНЕЦЬ [брата́нец'] -нц'а, *ч.* *1.* 'рідний брат' 211; *2.* 'двоюрідний брат' 46, 147, 148, 313, 380, 456, 476.

БРАТИСКО [брати́ско] –а, *ч., знев.* 'брат' 148.

БРАТИХА [брати́ха] –и, *ж.* 'братова дружина' 224, 392.

БРАТІШКО [брат'і́шко] –а, *ч.* 'звертання до брата' 225; [брац'і́шко] 225.

БРАТКО [братко́] -а́, *ч.* *1.* 'тс, що БРАТАН' 428, 490; *2.* *пестл.* 'братик'. 428; *3.* 'вж. як звертання чоловіка до чоловіка'. Братко́, поможи́ коси́ти! 210.

БРАТОВА [братова́] –ейі, *ж.* 'тс, що БРАТИХА'. Гой ти мо́йа братова́, пози́ч мен'і батога́... (Нар. пісня). 392.

БРАТОК [брато́к] -тка́, *ч.* 'тс, що БРАТКО-2' 496.

БРАТУН [брату́н] -а́, *ч.* 'тс, що БРАТАН' 332.

БРАТУСЬ [брату́с'] –а, ч., пестл. 'брат' 211.

БРАТУХ [брату́х] -а, *ч.* 'тс, що БРАТАН'. То м'ій брату́х ста́рший. 210.

БРАТУХА [брату́ха] -и, *ч.* *1.* 'тс, що БРАТАН' 224, 456, 518; *2.* 'двоюрідний брат' 326; 3. 'товариш' 148, 466; 4. *згруб.* 'тс, що БРАТИСКО' 225.

БРАТУХНА [брату́хна] -и, *ч.* 'тс, що БРАТАН' 500.

БРАЦЄ [бра́ц'е] *незм.* 'вж. як звертання жінки до жінки'. Ото́, бра́ц'е, ху́стку купи́ла!.. 225.

БРАЦІХ [брац'і́х] -а, *ч.* 'тс, що БРАТКО-2' 181, 332, 380; [бра́ц'іх] холм 36.

БРАЦЮ [бра́ц'у] 'вж. як звертання жінки до чоловіка' 210.

БРАЧКА [бра́чка] -и, *ж.* 'пристрій зривати ягоди чорниць у формі совка з гребінкою' 55.

БРАЩЄТИ [брашч'е́ти] -у́, -и́ш, *недок., знев.* 'базікати'. Ни брашчи́ м'ін'і пуд ву́хом. 106.

БРЕҐ [бреґ] -а, *ч.* 'тс, що ОБОРІҐ' 200; [брек] 2, 37, 200, 252, 298, 427.

БРЕДИНЬ [бре́дин'] -дн'а, *ч.* *1.* 'рибальський невід'. Вз'али́ бре́дн'а і пойіхали на ри́ᵉбу. 85; *2.* 'невеличка сітка, яку тягнуть два рибалки' 418.

БРЕЖНІ [бре́жн'і] -ів, *мн.* 'тс, що БРИЖИ' 123.

БРЕЗЕЛЬ [бре́зел'] -зл'а, *ч.* 'тс, що ПРЕНЗЕЛЬ' 270; [бре́нзел'] -нзл'а, *ч.* 244, 420.

БРЕЗКА [бре́зᵉка] -и, *ж.* 'пліснява на різних квашеннях; напр., на квашеній капусті, засолених огірках та ін.' 221.

БРЕНЗІ [бре́нз'і] -ів, *мн.* 'китиці біля хустки, скатертини чи рушників' 216, 411.

БРЕХ [брех] -а, *ч.* 'гавкіт лисиці'. В ли́са хри́пк'і брех. 244.

БРЕХАТИ [бреха́ти] -шу́, -шиш, *недок. 1.*'гавкати (про собаку)'. Йди́-но гл'ан' – шос' соба́ка бре́ше. (всі н. пп.); *2.* 'подавати голос (про лисицю)' 26, 122, 156, 293; *3.* 'тс, що БИЛИЧАТИ' 156, 273; *4. перен.* 'обманювати'. От бре́ше – ди́виц:а в го́чи и ка́же, шо ни брала. 392.

БРЕХЛЯ [бре́хл'а] -і, *ж.* 'обманщиця' 428.

БРЕХУН [брехý́н] -á, *ч.* 'обманщик' (всі н. пп.)

БРЕХУНЕЦЬ [брехуне́ц'] -нц'á, *ч. 1.*'маленький обманщик' 392; *2. перен.* 'гучномовець'. По брехунц'о́ви каза́ли, шо бу́де моро́с. 90.

БРЕХУШНО [брехушно́] -á, *ж., ч.* і *с., згруб.* 'обманщик, брехун'. То́то брехушно́! Шо ни сту́пит, то збре́ше. 392.

БРЄТИ [бр'е́ти] беру́, бере́ш, *недок.* 'в'язати; мережити'. Ш'іде́лком бр'е́ли куру́нку. 478.

БРИЖИ [бри́жи, бри́ж'і] -ив, *мн. 1.* 'внутрішній свинячий жир від кишок' 173, 176, 200, 253; *2.* 'пришиті в складки кольорові стрічки, які молодиця прикладала на лоб, пов'язуючи плат (намітку)' 408.

БРИЗУВАТИ [бри́зувати] -уйу, -уйеш, *недок.* 'чистити картоплю; знімати шкірку картоплі за допомогою ножа' 16.

БРИКАТИ [брика́ти] -а́йу, -а́йіш, *недок.* 'бігати підстрибуючи (переважно про тварин)'. Наш бичо́к брика́йе по горо́ди. 392.

БРИКНУТИ [бри́кнути] -у, -иш, *док.* 'зомліти'. Йшла и бри́кнула се́ред доро́г'і. 392.

БРИНДЖІ [бри́ндж'і] -ів, *мн.* 'короткі вантажні сани' 433.

БРИНДЗЕЛЯ [бриндзе́л'а] -і, *ж.* 'тс, що ПРЕНЗЕЛЬ'. Вуна́ загла́жувала бриндзе́л'і. 83.

БРИНЗЕЛЬ [бринзе́л'] -е́л'а, *ч.* 'тс, що ПРЕНЗЕЛЬ'. Бринзе́л'і одорва́лис' од ху́стки. 305.

БРИНІТИ [брин'і́ти] *3 ос. одн.* брини́т', *недок.* 'текти дзюркочучи (про струмок, річечку)'. По́над г'і́рйу сн'іги́ лежа́т', попу́д г'і́рйу р'ічки́ᵉ брин'а́т'. (Веснянка). 342.

БРИХЛО [брихло́] -á, *ч., ж.* і *с., згруб.* 'тс, що БРЕХУШНО'. А муй то таке́ брихло́, шо йа йо́му и неᶦᶦ ві́іру. 392.

БРИЦЯ [бри́ц'а] –і, *ж., бот.* 'тс, що ПЛОСКУХА'. Бри́ц'а – таке́ з'і́л':а... воно́ таке́ до про́са похо́же. 224.

БРИШТАН [бри́штан] -а, *ч.* 'пустун' 111.

БРІГ [бр'іг] -о́га, *ч.* 'тс, що ОБОРІГ'. В бр'іг кла́ли с'і́но. 335; [бр'ік] -о́ка, *ч.* 220.

БРІНДЗЬ [бр'ін͡дз'] –а, *ч.* 'тс, що ПРЕНДЗЕЛЬ' 216.

БРОВАРИЙА [брова́рийа] -ийі, *ж.* 'розгардіяш'. Ха́ту так і неᶦ замеᶦла́ – така́ брова́рийа в ха́ти. 392.

БРОҐА [бро́ґа] -и, *ж.* 'тс, що ОБОРІГ' 343.

БРОК [брок] -а, *ч.* 'тс, що ОБОРІГ'. Ц'о́го ро́ку накла́в пувбро́ка с'і́на, а вто́рик буў ц'і́ли брок. 392, 15, 38, 276, 339, 372, 415, 425.

БРОКЕВА [броке́ва] -и, *ж., бот.* 'тс, що ПРОКЕВА' 7; [броʸки́ва] 175; [брок'і́ва] 498; [бруки́ва] 275, 382.

БРОНЗОВКА [бронзо́ўка] -и, *ж.* 'жовтодушка, куниця лісова; хижий звір з роду ссавців; Martes'. Бронзо́ўка – то ку́на л'ісова́. 326.

БРОНКА [бро́нка] -и, *ж., ент.* 'тс, що БЕДРИК'. Бро́нка, бро́нка! Де твойа́ сестро́нка? Чи в том боку́? Чи в том? 515; [бру́нка] 516.

БРОСТЬ [брост'] -і, *ж.* 'тс, що БРЕЗКА' 326.

БРУБОК [бру́бок] -бка, *ч.* 'тс, що ЛОБОК-2' 428.

БРУГ [бруг] -о́га, *ч.* 'тс, що ОБОРІГ' 69, 293.

БРУДАС [бру́дас] -а, *ч.* 'брудна людина'. Ти не хло́пчик – ти бру́дас. 254.

БРУК [брук] -а, *ч.* 'залізний гак в одвірку, на який чіпляються завіси дверей' 418.

БРУЛЬЙОН [брул'йо́н] –а, *ч.* 'загальний зошит'. Мо́же, ку́пиш ше хот' оди́н брул'йо́н? 258.

БРУС [брус] -а, *ч. 1.* 'обтесана чотиригранна колода, яка використовується в будівництві'. Ше́йдис'ат бру́су пошло́ на ха́ту. 392, 90; *2.* 'спеціальний камінь для гостріння ножа, коси і т. ін.' Бру́сом ни гостри́ коси́, бо кл'іп зйіда́йец:а. 392; *3.* 'довгаста чотиригранна хлібина'. На рубе́л' купи́ла шис' бру́су чо́рного хл'і́ба. 392, 90, 141; *4. перен.* 'черствий хліб'. Хл'іб черстви́й, йак брус. 273, 89, 287.

БРУСЛИНА [брусли́на] -и, *ж., бот.* 'тс, що БРУСНИЦЯ[1]' 99; *2.* 'ягоди цієї рослини' 99.

БРУСЛЯК [брусл'а́к] -а́, *ч., бот.* 'тс, що БРУСНИЦЯ[1]' 143.

БРУСНИК [бруcни́к] -а́, *ч.* 'посудина для бруска, яку косарі чіпляють до пояса' 6.

БРУСНИЦЯ[1] [брусни́ц'а] -і, *ж., бот. 1.* 'напівкущова вічнозелена рослина; Rhodococcum vitis-idaea (L.) Avror' 90; [брухли́ца] -и, *ж.* 211; *2.* 'ягоди цієї рослини' 90, 392; [брухли́ца] 211.

БРУСНИЦЯ[2] [брусни́ц'а] -і, *ж.* 'тс, що БРУСНИК' 35.

БРУСОК[1] [брусо́к] -ска́, *ч. 1.* 'зменш. до БРУС-1'. З бруску́ў ха́та. 415; *2.* 'зменш. до БРУС-2'. Вз'а́в би бруска́ да нагостри́в ножа́. 392.

БРУСОК[2] [бру́сок] -ска, *ч.* 'скатертина' 58; [бру́цок] -цка, *ч.* 186.

БРУСОНИНА [брусони́на] -и, *ж.* 'соняшникова насінина' 16.

БРУСОННЄ [брусóн’:е] -а, *с., збір.* ‘соняшникове насіння’ 16.

БРУССЄ [брýс’:е] -а, *с., збір.* ‘обтесані колоди, що використовуються у будівництві для зведення стін’. Хвáтит’ брýс’:а, а ше трéба крóкви. 90, 43, 89, 392, 481.

БРУЧ [бруч] -á, *ч.* ‘обруч’ 16, 106, 377.

БРУЧ-БРУЧ-БРУЧ [бруч-бруч-бруч!] *незмін.* *1.* ‘гра з дитиною, коли притуляються до її лоба своїм і крутять головою’ 392; *2.* ‘виг., які утворюють під час такої гри’ 392.

БРУШНЯК [брушн’áк] -á, *ч., мед.* ‘черевний тиф. 6.

БРУШТИНА [бруштúна] -и, *ж., бот.* ‘тс, що БРУСНИЦЯ[1]-1, 2’ 181.

БРУШТИНОК [бруштúнок] -нка, *ч.* ‘залізний обідок на маточині колеса у возі’ 390.

БУБ [буб] -óбу, *ч., бот.* ‘тс, що БИБ’ 180.

БУБА [бýба] –и, *ж., бот., дит.* ‘ягода’ 90, 392.

БУБАХ [бýбах] -а, *ч.* *1.* ‘пуп’янок квітки’ 452; *2. перев. в мн.* БУБАХИ [бýбахи] -ів, мн. ‘послід зайців і лісових козуль’ 233.

БУБАШКІ [бубашк’í] -шóк, *мн.* ‘тс, що БУБАХ-2’. Коз’éч’і бубашк’і. 42, 57, 382.

БУБАШОК [бýбашок] -шка, *ч.* ‘тс, що БУБАХ-1’ 225, 425.

БУБЕН [бýбен] -бна, *ч.* ‘ударний музичний інструмент; бубон’. Кáл’а бýбна йе тал’íрка і бамбáлка. 392, 36, 462; [бýбин] 221.

БУБИШОК [бýбишок] -шка, *ч.* ‘тс, що БУБЛЯШОК-1’ 490.

БУБКА [бýбка] -и, *ж.* *1.* ‘тс, що БУБАХ-1’ 109; *2. дит.* ‘тс, що БУБА’ 392.

БУБЛЕНЯ [бубле^{и}н’á] -áти, *с.* ‘пташеня, в якого ще не відросло пір’я’. В кубл’і си^{е}д’íли бубле^{и}н’áта. 392.

БУБЛИК[1] [бýблик] -а, *ч., рідко* ‘калачик’. Принислá дúрочку год бýблика. 392.

БУБЛИК[2] [бýблик] -а, *ч.* ‘тс, що БІБЛЯХ[1]-1’ 424.

БУБЛЯХ [бýбл’ах] -а, *ч.* *1.* ‘тс, що БІБЛЯХ[1]-1’. Д’íти к’íдайуц:а бýбл’ахами с картóпл’і. 392, 431; *2.* ‘малі плоди будь-якої рослини’. Вродúли не гурк’í, а самú бýбл’ах’і. 392; *3. перен.* ‘малий, куций’. Вáша корóва збúла рóга Хартúнинуй. Так’і бýбл’ах, а до бóйк’і йaкá! 392; *4.* ‘тс, що БУБАХ-2’ 37, 141, 275, 320, 334, 344, 422, 425.

БУБЛЯХА [бýбл’аха] -и, *ж.* ‘тс, що БУБАХ-1’ 367.

БУБЛЯШОК [бýбл’ашок] -шка, *ч.* *1.* ‘пуп’янок квітки’ 474, 496; *2.* ‘зменш. до БУБЛЯХ-4’ 26, 176, 302, 427.

БУБНО [бýбно] -а, *с.* ‘тс, що БУБЕН’. Скрúпка булá, бýбно було, та й такá мýзика. 432, 139, 331.

БУБОК [бубóк] –бкá, *ч., бот.* ‘невитка квасоля’ 225.

БУБУН [бубýн] -á, *ч.* ‘людина, яка невиразно говорить’ 149.

БУВІТИ [бувʼíти] -íйе, *недок.* ‘розвиднятися’. Бувʼíйе, хýтко бýде свʼіт. 515.

БУГАЄЦЬ [бугайéц’] -йц’á, *ч.* ‘річний бичок’ 106.

БУГАЙ[1] [бугáй] -айá, *ч. 1.* ‘некастрований племінний бик’ (усі н. пп.); *2. перен., згруб.* ‘пристаркуватий парубок’. А твуй бугáй ше ни жинúвса? 392.

БУГАЙ[2] [бугáй] -айá, *ч., бот.* ‘грубозерниста квасоля’ 229.

БУГОР[1] [бугóр] -грá, *ч.* ‘купа землі, яку наточив кріт’. На сʼінокóсах самú бугрú. 340, 191, 421.

БУГОР[2] [бугóр] -грá, *ч.* ‘тс, що ОБОРІГ’ 286, 334, 378.

БУГОРОК [бугорóк] -ркá, *ч.* ‘потовщене місце на нитці’ 466.

БУДА [бýда] -и, *ж. 1.* ‘шалаш з гілляк’. Дʼíти на вúгони зробúли собú бýду. 392, 33, 430; *2.* ‘тимчасове накриття для весільних гостей’. Бýда на весéл’:е. 430, 33, 90, 166; *3. перен.* ‘стара хата’ 33, 166, 392, 430.

БУДИК [бýдик] -а, *ч.* ‘нічний горщик’ 402.

БУДКА [бýд^{т}ка] -и, *ж. 1.* ‘зменш. до БУДА-1’ 392; *2.* ‘невелика споруда для сторожа’ 392; *3.* ‘невеличка будівля для собаки’. В такʼí хóлот собáка й нóса ни покáже з бýд^{т}ки'. 392, 90; *4. перен., знев.* ‘повне обличчя’. Бач йакý бýд^{т}ку найíв на жýнчиних харчáх!.. 392.

БУДЮХ [бу^{и}дʼýх] -а, *ч.* ‘колючка на їжакові’ 275.

БУДЬБИТО [бýдʼбито] *спол.* ‘ніби’. Ни бре^{и}шú! Бýдʼбито ти не знáла. 392.

БУДЬКИ [будʼкú] -дʼóк, *мн.* ‘тс, що ГАЛИЦЯ’. Греблá будʼкú на йáму (вкривати картоплю). 16; [буд^{т}кú, будкʼí] 377, 390.

БУЖЕНЯ [бужé^{и}нʼа] -і, *ж.* ‘знахарка’ 418.

БУЗ [буз] бóзу і бýзу, *ч., бот.* ‘тс, що БАС[2]’ 83, 127, 258; [бус]. Насадúла тут бýзу. 225.

БУЗАВКА [бузáўка] -и, *ж., ент.* ‘тарган; Blatta germanica L.’ 102.

БУЗЕНА [бузéна] -и, *ж.* ‘тс, що БАС[2]’ 55.

БУЗІМКА [бузʼíмка] -и, *ж.* ‘річна телиця’ 16.

БУЗОВИ [бузóви] -а, -е ‘фіолетовий’ 225, 342; [бузóвий] 326.

БУЗУВАТИС [бузувáтис] *3 ос. мн.* бузýйуц:а, недок. ‘дражнитися, проказуючи різні дражнилки (про дітей)’ 4.

БУЗЯ [бýзʼа] -і, *ж., дит.* ‘губа’. Мовчú, бо зарóбиш по бýзʼі. 163.

БУЗЬКО [бýзʼко] -а, *ч.*, орн. ‘тс, що БОЦЮН[1]’ 17, 117, 264; [бузʼкó] 277.

БУЄН [буйéн] -а, *ч.* ‘тс, що БУГАЙ-1’ 382, 456.

БУЙКА [бýйка] -и, *ж.* ‘тс, що БИЯНКА-1’ 490.

БУЙМА [бу́йма] *незмін.* 'тс, що БІГМЕ' 272; [буйме́] 111.

БУКЕТ [буке́т] -а, *ч. 1.* 'пучок зірваних і складених докупи квітів' (усі н. пп.); *2.* БУКЕТ ЗАДНІ [буке́т за́дн'і] -а -н'ого, *ч.*, *перен.* 'тс, що ГАЗЕТА-2' 43.

БУКНУТИСЬ [бу́кнутис'] -ус', -ис'а, *док.* 'вдаритися об що-небудь'. Бу́книс' ло́бом в ст'е́нку, то за́йуц' перек'і́нец':а. (Жартівлива порада). 475; [бу́хнутис] 392.

БУЛАН [бу́лан] -а, *ч.* 'кінь сіро-жовтої масті'. Ви́жин' з горо́да то́го бу́лана. 392.

БУЛАНИ [була́ни] -а, -е 'сіро-жовтої масті (про коня)' 392.

БУЛАНОВИЙ [була́новий] –а, -е 'рожевий' 326.

БУЛКА [бу́лка] -и[1], *ж., кулін. 1.* 'хліб із пшеничного борошна'. До́брих було́к напикла́ на с'ва́то. 392; *2.* 'хлібина, паляниця'. Купи́ годну́ бу́лку чо́рного хлі́ба. 392; Пйет' бу́лок хл'е́ба ма́йу. 518.

БУЛОЧНИК [бу́лочник] -а, *ч.* 'житель Волині, не-Полісся'. Бу́лочник'і, бо в йіх пшени́ц'а ро́дит' 218.

БУЛЯ[1] [бу́л'а] –і, *ж., дит.* 'булка'. Бу́де сино́чок бу́л'у йі́сти? 392.

БУЛЯ[2] [бу́л'а] –і, *ж., дит.* 'картопля' 475.

БУЛЯНКА [бул'а́нка] -и, *ж.*, *кулін.* 'картопляний суп з квасолею' 46.

БУЛЬБА [бу́л'ба] -и, *ж. 1. бот.* 'картопля'. Ше бу́л'би ми не ви́копали. 452, 406, 469; *2.* 'гра, при якій ведучий ніби дає кожному учасникові маленьку картоплину, а один повинен вгадати, в кого вона'. Тогд'і́ гра́ли бу́л'бу ми. 255.

БУЛЬБАВКА [бу́л'баўка] -и, *ж.* 'тс, що БІБЛЯХ-1'. Бу́л'баўки на бу́л'би, йак пириц'в'іте́. 211.

БУЛЬБАНАЯ КАША [бул'бана́йа ка́ша] -о́йі -и, *ж., кулін.* 'тс, що ТУВМАЧИ' 490.

БУЛЬБАНИК [бул'ба́ник] -а, *ч., кулін.* 'тс, що БЕЦЬ' 225, 452, 490, 520; [бул'бе́ник] 125.

БУЛЬБАНОВИЙ [бул'ба́новий] -а, -е 'виготовлений з картоплі'. Блини́ бул'ба́нови. 16.

БУЛЬБА ПОМНЄТА [бу́л'ба помн'е́та] -и -ойі, *ж.* 'тс, що ТУВМАЧИ' 258.

БУЛЬБАХА [бу́л'баха] -и, *ж.* 'тс, що БУБЛЯШОК-1' 494.

БУЛЬБАШ [бул'ба́ш] -а́, *ч. 1.* 'воїн армії Тараса Бульби-Боровця' (всі н. пп.); *2. перев. мн.* БУЛЬБАШИ [бул'баши́] -у́, 'учасники визвольних дій 1942-1950 рр.' Вун був в бул'баша́х, а його́ дочка́ зйаскове́йу. 392, 53.

БУЛЬБИСКО [бу́л'биско] -а, *с.* 'поле з-під картоплі' 377, 473; [бу́л'-бис'ко] 225.

БУЛЬБОВИННЄ [бул'бо́виен':е] -а, *с.* 'тс, що БУЛЬБИСКО' 326;

[бул'бóвин'е] 342.

БУЛЬБОВИСКО [бул'бóвиско] -а, *с.* 'тс, що БУЛЬБИСКО' 161, 393, 490; [бул'бóв'іс'ко] 338.

БУЛЬБОВИЩЕ [бул'бóвишче] -а, *с.* 'тс, що БУЛЬБИСКО' 181, 360, 366, 456, 498.

БУЛЬБОВНИК [бул'бóўник] -а, *ч., кулін.* 'тс, що БЕЦЬ' 36, 326; [бал'бóўник] 36.

БУЛЬБОТАТИ [бул'ботáти] *3 ос. одн.* бул'бóче, *недок.* 'токувати (про тетеруків)' 26, 43, 289, 382; [бул'ботáт'] 233, 264.

БУЛЬЙОНА [бул'йóна] -и, *ж., кулін.* 'бульйон' 48.

БУЛЬКОТАТИ [бул'котáти] *3 ос. одн.* бул'кóче, *недок.* 'тс, що БУЛЬБОТАТИ'. Там титирукú бул'кóчут'. 352, 60, 400; Бул'кот'éт' теиatеирукú. 394, 346; [бул'ґотáти] 447.

БУЛЬМОТУН [бул'мотýн] -á, *ч.* 'буркітливий чоловік' 375.

БУЛЬБОЧКЄ [бул'бочк'é] -ие, *ж.* 'тс, що БУЛЬБА-2' 476.

БУЛЬШ [бул'ш] *прис. вищ. ступ. 1.* 'більше'. Вузьмú соб'і бул'ш, а мин'і хай менш бýде. 392; *2.* 'іншим разом'. Бул'ш ни дам, рожнá полýчиш. 270, 384; *3.* 'ще'. Йак кабáн прикусúў йазúка (коли колють), то бýде бул'ш. 264.

БУМАЖИНА [бумáжина] -и, *ж.* 'шматок паперу' 36.

БУНА [бунá] -ú, *ж.* 'тс, що БУРА²'. Йак вúт'ор, то на гóзер'і бунá такá… 16.

БУНДА [бýнда] -и, *ж. 1.* 'верхній одяг'. Ше ткáли бýнду. Такá, йак зáраз гос'ін':е пал'тó. 525; *2.* 'жіноче плаття; сукня' 84, 529.

БУНОВАТИ [буновáти] -ýйу, -ýйеш, *недок.* 'жартувати, веселитись'. Хлóпци ничóго ни робéли, тúко буновáли. 147.

БУНЬКА [бýн'ка] -и, *ж. 1.* 'глечик з вузеньким горлом'. Бýн'ка булá на вóду. 292, 496; *2.* 'резервуар гасової лампи' 221.

БУОБ [буͦб] бóба, *ч., бот.* 'тс, що БИБ'. Буͦб йе сидýн і тичкóви. 515.

БУРА¹ [бýра] -и, *ж.* 'буря' (всі н. пп.).

БУРА² [бýра] -и, *ж.* 'хвилі на озері'. На вóзер'і бýра до бéрега булá, а тепéр бýра до Пулéмц'а. 351, 154, 210; [бӱра] 351.

БУРАКВИЩЕ [бураквúшче] -а, *с.* 'поле з-під буряків'. По бураквúшчу дóбре ростé картóпл'а. 392.

БУРАКІВ'Є [бурак'íўйе] -а, *с.* 'тс, що БУРАКВИЩЕ' 366.

БУРАКОВИ [буракóви] -а, -е 'тс, що БУРАЧНИЙ'. Буракóви боршч. 392.

БУРАКОВИНИСЬКО [бураковúнис'ко] -а, *с.* 'тс, що БУРАКВИЩЕ' 53.

БУРАХ [бýрах] а, *ч.* 'тс, що ОБОРІГ' 122.

БУРАЧАНКА [бурачáнка] -и', *ж.* 'самогон з цукрових буряків'. Од бурачáнки' головá ни болúт, но вéл'ми смирдúт. 392, 90.

БУРАЧИНИСЬКО [бурачи́нис'ко] -а, *с.* 'тс, що БУРАКВИЩЕ' 351, 377, 454.

БУРАЧИННЄ [бурачи́н':е] –а, *с. 1. збір.* 'листя буряків'. Нарви́ бурачи́н':а коро́ви. 392; *2.* 'тс, що БУРАКВИЩЕ' 148.

БУРАЧИСКО [бурачи́ско] -а, *с. 1.* 'тс, що БУРАКВИЩЕ' 518; [бурачи́с'ко] 225; *2.* 'великий буряк'. Ото́ йа зна́йу бура́к – про́сто бурачи́ско. 392.

БУРАЧКОВИЙ [бурачко́вий] -а, -е 'темно-вишневий колір з фіолетовим відтінком' 454; [бурачко́ви] 392.

БУРАЧНИЙ [бура́чний] -а, -е 'з буряків'. Навару́ бура́чного борщу́. 154, 211, 326, 512; [бур'а́чни] 258.

БУРАЧНИСЬКО [бура́чнис'ко] -а, *с.* 'тс, що БУРАКВИЩЕ' 351, 377, 454.

БУРДА [бурда́] -и́, *ж., кулін. 1.* 'тс, що БИКОВЕ МОЛОКО' 142; *2.* 'несмачна страва або каламутний напій'. То ни кампо́т, а йака́с чо́рна бурда́. 392.

БУРЖНІ [буржн'і] *прис. вищ. ступ.* 'швидше'. Принис́и^е буржн'і вуде́. 332.

БУРИ [бу́ри] -а, -е *1.* 'темно-коричневий' 392; *2. евф.* 'вовк' 22, 392.

БУРИЛОМ [бурило́м] -а, *ч.* 'тс, що ПОВАЛ' 342, 512; [буроло́м] 500.

БУРКА [бу́рка] -и, *ж. 1.* 'верхній довгополий чоловічий одяг із сукна'. Ба́ло чоловик'і все ходи́ли в бу́рках. 392; *2.* 'ткана спідниця з вовняних ниток'. Бу́рка – то спудни́ц'а, тка́ли з во́уни. 428, 221, 326, 340.

БУРКАВКА [бу́ркаўка] -и, *ж.* 'пристрій нагонича для підняття звіра з лігва' 344.

БУРКАЛО [бу́ркало] -а, *с. 1.* 'тс, що БУРКАВКА' 3, 302; *2.* 'той, хто сварливо говорить' 392.

БУРКАТИ [бу́ркати] -айу, айе, *недок. 1.* 'видавати характерні звуки за допомогою БУРКАВКИ' 3, 302, 344; *2.* 'сердито і нерозбірливо говорити або відповідати на запитання'. Ни гово́рит – тоно́ бу́ркайе. 392; *3.* 'муркотати (про кота)' 428.

БУРЛО [бурло́] -а́, *с. 1.* 'барліг ведмедя' 191; *2.* 'розширене місце в лисячій норі, де спить виводок' 122.

БУРЛОГ [бурло́г] -а, *ч. 1.* 'тс, що БУРЛО-1' 212; *2.* 'місце, де ховається звір' 212.

БУРМОТУХА [бурмоту́ха] –и, ж., знев. 'самогон' 329; [бурмуту́ха] 'неякісний самогон' 392.

БУРОК [бу́рок] -рка, *ч., перев. в мн.* БУРКІ [бу́рк'і] -рок 'шиті з сукна валянки'. Нат' л'і́том хо́дит в бу́рках. 392.

БУРСИНЯ [бурсин'а́] -а́ти, *с.* 'маля борсука' 340.

БУРСИЦЯ [бурси́ц'а] -і, *ж.* 'самка борсука'. Бурси́ц'а і бо^урсин'а́тко в нору́ схава́лис'. 122.

БУРУБ'ЯХИ [буру́бйахи] -ів, *мн.* 'овечий послід' 216.

БУРЧАК [бурча́к] -а́, *ч.* 'прокисле молоко' 490.

БУРЩУВЕЙ [буршчуве́й] -а́, -е́ 'такий, що для борщу'. Буршчуве́й бура́к – то чирво́ний. 148.

БУСАК [буса́к] -а́, *ч. 1.* 'болт' 163; *2.* 'довга жердина з гачком для витягання води з колодязя' 418; *3.* 'гак на довгій жердині, який використовували при гасінні пожежі' 74.

БУСЕЛ [бу́сел] -сла, *ч., орн., у мн.* БУСЛИ [бу́сли] -у і -ів *1.*'тс, що БОЦЮН[1]'. Бу́сел на стоўпо́ви ро́бит кубло́. 392, 137, 244, 430; [бу́с'ел'] -с'л'а, *ч.* 394; [бу́с'ол] -с'ла, *ч.* 516; *2.*'велика пляшка з довгою шийкою; бутель' 326.

БУСЕЛКА [бу́селка] -и, *ж.* 'гніздо лелек' 406.

БУСЕНЬ [бу́сен'] -сн'а, *ч., у мн.* БУСНІ [бу́сн'і] -ів *1. орн.* 'тс, що БОЦЮН[1]' 36; [бу́син']. Бу́син' чу́йе нешча́ст'а. 110, 331, 465; [бу́син] 456; [бу́с'ан] 350; [буса́н'] 199; [бу́с'он] -с'на, *ч.* 420, 476; [бус'о́н] 270; *2.* 'колодязний журавель' 51.

БУСИЛЬ [бу́сил'] -сл'а, *ч., у мн.* БУСЛІ [бусл'і́] -і́в, *1. орн.* 'тс, що БОЦЮН[1]'. 46, 53, 177, 224, 293; *2.* 'тс, що БУСЕНЬ-2'. То той, бу́сил', шо ста́вл'ат' ко́ло коло́д'аз'а во́ду т'агну́ти. 215.

БУСІ [бу́с'і] *незмін., дит.* 'впасти'. Не л'із' туди́ – там бу́с'і. 392.

БУСІНЮК [бус'ін'у́к] -а́, *ч., орн.* 'маля лелеки' 382.

БУСЛИК [бу́слик] -а, *ч., орн.* 'тс, що БУСІНЮК'. До голо́дного ро́ку йде, шо бу́сел ск'і́нуў бу́слика с кубла́. 392.

БУСЛИКИ [бу́слики] -ів, *мн., бот.* 'ряст, рослини родини руткових; Fumariaceae'. Там цв'іло́ бага́то фа́йних бу́слик'ів. 416.

БУСЛИХА [бусли́ха] -и, *ж., орн.* 'тс, що БОЦЮНИХА' 392; [бусл'і́ха] 289.

БУСЛИЦЯ [бусли́ц'а] -і, *ж., орн.* 'тс, що БОЦУНИХА' 392; [бусли́ца] -и, *ж.* 43; [бусле́ц'а] 538.

БУСЛЯВКА [бу́сл'аўка, бу́сл'авка] -и, *ж.* 'тс, що БУСЕЛКА'. Бу́сл'аўка в нас на ха́ти. 211, 406.

БУСНИХА [бусни́ха] -и, *ж., орн.* 'тс, що БОЦУНИХА' 74; [бусне́ха] 199.

БУСНЯВКА [бу́сн'аўка] -и, *ж.* 'тс, що БУСЕЛКА' 135; [бу́с'н'авка] -и', ж. Гр'іх роскида́ти бу́с'н'аўку. 135.

БУСЧИХА [бу́счиха] -и, *ж., орн.* 'тс, що БОЦУНИХА' 89; [бусчи́ха] 386; [бус'че́ха] 18; [бушчи́ха] 13, 79, 512; [бу́шчиха] 421.

БУСЧУК [бусчу́к] -а́, *ч., орн.* 'тс, що БУСІНЮК' 382; [бушчу́к] 480.

БУСЮЛОК [бус'уло́к] -лка́, *ч.* 'тс, що БРУС-2' 148, 418.

БУСЯК [бус'а́к] -а, *ч., орн.* 'тс, що БОЦЮН[1]'. Бус'а́к і бусли́ц'а на кубл'і́. 481.

БУСЬ [бус’] *незмін., дит.* ‘тс, що БУХ[1]’ 392.

БУСЬКО [бýс’ко] -а, *ч., орн.* ‘тс, що БОЦЮН[1]’. Йак летúт’ бýс’ко (перший раз навесні), то трéба спúнойу до дéрева притулúтис’. 440, 275; Бýс’ко, бýс’ко, к’ін’ колóду ни на дош, а на погóду. 349; [бус’кó] -á, *ч.* 176, 233.

БУСЬЛІВЕ КОЛІНО [бýс’л’іве кол’íно] -ого -á, *с., бот.* ‘тс, що ГОРЧАК’ 16.

БУСЬЛЮЧИХА [бус’л’учúха] -и, *ж., орн.* ‘тс, що БОЦУНИХА’. Бýс’ко і бус’л’учúха рóбл’ат’ кублó. 273.

БУСЬЛЯНКА [бус’л’áнка] -и, *ж.* ‘тс, що БУСЕЛКА’. Бус’л’áнку ни роск’ідáйут’… ни мóна… 326.

БУСЬОК [бýс’ок] -с’ка, *ч., орн.* ‘тс, що БОЦЮН[1]’. Бýс’ок мóже хáту запалúт’. 26; [бус’óк] -с’кá, *ч.* Бус’óк прил’ітáйе сам, а пóт’ім йогó пáра. 427, 18, 37, 74, 124, 415.

БУСЬОЛ [бýс’ол] -с’ла, *ч., орн.* ‘тс, що БОЦЮН[1]’. 154, 260, 516; [бус’óл’] -с’л’á, *ч.* 10.

БУТАТИ [бýтати] -айу, -айеш, *недок.* ‘часто повторювати *бу*(бо)’. Кутóк в сел’í Бýтавка, бо чáсто бýтали: бу так, бу шо, бу йди, бу н’і… 353.

БУТВИНЄ [бутвиᵉн’е] -а, *с., кулін.* ‘страва з огірків, кропу, солі і води’. Бáбо, зруб’íте миᵉн’í бутвиᵉн’а – хóчу йíсти. 148; [бутвúн’а]. П’ідé нарвé часникý на бутвéн’а. 262.

БУТВИННЄ [бутвúн’:е] -а, *с., збір.* ‘тс, що БОТВА’ 490; [бутвéн’:е] 152; [бутуᵒвúн’:е] 74.

БУТЕЛЬ [бýтел’] -тл’а, *ч.* ‘скляна посудина з високою шийкою, місткістю 2-5 л’. Закопáла бýтл’а з самогóнкойу, а вун лóпнув. 392; [бýтол’] 16; [бýт’ол’] -т’л’а, *ч.* 94, 326.

БУТЕЛЬКА [бутéл’ка] -и, *ж.* ‘пляшка’. Од пáна мав бутéл’ку вóдк’і. 434, 23, 165; [бутéйка] 430; [бутúлка] (у багатьох н. пп.)

БУТИЛЕНА [бутилéна] -и, *ж.* ‘пляшка з горілкою’. Вунá платúла йім бутилéнойу. 36.

БУТИЛЯШКА [бутил’áшка] -и, *ж.* ‘тс, що БУТЕЛЬКА’. Побúв бутил’áшку з винóм. 346.

БУТИР’Є [бутúрйе] -йа, *с., збір.* ‘сміття’ 445.

БУХ[1] [бух!] *виг.* ‘звуконаслідування удару або падіння’. Дитúнка нáша бух зробúла. 392.

БУХ[2] [бух] -а, *ч.* ‘обух у сокирі’ 16.

БУХАН [бýхан] -а, *ч.* ‘стусан’ 142.

БУХАНЕЦ [буханéц] -нцá, *ч., кулін.* ‘хлібина, яку перед випіканням декілька разів змочували водою, а потім ще змочували після випікання’.

Буханци́ виробл'а́ли без мук'і, вони́ пухк'іши за пал'ани́цу. 225, 392; [буханéц'] -нц'á, *ч.* 258.

БУХАНКА [буха́нка] -і, *ж., кулін.* 'хлібина'. Шти́ри буха́нк'і купи́. 392.

БУХТИ [бу́хти] -ив, *мн., кулін.* 'пироги особливої форми з маковою начинкою' 65.

БУХІКАТИ [бух'і́кати] -айу, -айіш, *недок., знев.* 'сильно кашляти'. Ц'і́лу нуч бух'і́кайе, сам не спит і дру́г'ім не^и^ дайé. 392.

БУХУРЕЦЬ [бухурéц'] –рц'á, *ч.* 'тс, що БАХУР' 384.

БУЦ [буц] -а, *ч.* 'удар зігнутим пальцем; щиголь'. Дав бу́ца, шо на ло́бови ґу́л'а ви́скочила. 392.

БУЦА [бу́ца] -и, *ж. 1.* 'грудка глини'. Вили́ку гру́тку гли́ни зва́ли бу́цуйу. 33; *2.* 'великі краплі, шматки'. Ка́пайе пи́н'а с кабана́ бу́цами. 326; *3.* 'велика (невизначена) сума'. Ц'і́лу бу́цу гро́шей заплатéв за тел'á. 365.

БУЦАТИСЯ [бу́цатис'а] *3 ос. одн.* бу́цайец':а, недок. 'битися рогами (про велику рогату худобу)' 48.

БУЦЕНЬКА [буцéн'ка] -и, *ж.* 'липова кора, складена у формі вісімки' 33.

БУЦІ [бу́ц'і] -ів, *мн.* 'плетена з лози рибальська снасть'. Рибаки́ ста́вили бу́ц'і на р'іц'і́. 454.

БУЦКА [бу́цка] -и, *ж.* 'кусок, шматок чого-небудь'. Там куп'і́ла бу́цку м'і^е^ла. 385, 55, 326.

БУЦЯХИ [бу́ц'ахи] -ів, *мн., бот.* 'тс, що БОЦЮН[2]' 101, 126, 425, 524; [буц'а́х'і] 99; [буц'ахи́] 337, 458.

БУЧА [бу́ча] -и, *ж. 1.* 'сварка'. За ў́ну́чу зроби́ли бу́чу. 428; *2.* 'клопоти, біда, горе'. Д'і́ти пудрусту́т – бу́чу пуднесу́т. 188.

БУЧНИЙ [бу́чний] -а, -е 'норовистий (про коня)'. Бу́чний к'ін' в ду́ба стаў. 57.

БУЯН [буйа́н] -а, *ч.* 'бик-плідник' 46, 142, 390, 476.

БУЯТИ[1] [буйа́ти] *3 ос. одн.* буйа́йе, *недок.* 'швидко рости, маючи довгі та тонкі стебла (про рослину)'. Ни сади́ карто́пл'у пуд йа́блун'ойу, бо бу́де буйа́ти. 392.

БУЯТИ[2] [буйа́ти] *3 ос. одн.* буйé, *недок.* 'подавати голос (про зу́бра)'. Зубр буйé – бу-у-у... 11.

В

ВАБ [ваб] -у, *ч.* 'приваблювання мисливцем звірів і птахів'. Хочу на ваб пойти́. 134.

ВАБИК [ва́бик] -а, *ч.* 'манок для приманювання звірів і птахів' 123, 277, 447; [ва́б'ік] 419.

ВАБИННЄ [ва́бин':е] -а, *с.* 'тс, що ВАБ'. Охо́тн'к на ва́бин':е пушо́в. 11.

ВАБНИК [ва́бник] -а, *ч.* 'мисливець, який голосом приваблює звірів' 141; [вабни́к] -а́, *ч.* 326.

ВАВКА [ва́вка] -и, *ж.* *1.* 'невеличка рана'. Ва́вка мо́жє бу́ти сама́ по соби́. 212; *2.* 'рана, яка почала гоїтися'. Зашера́йе ра́на – ото́ й ва́вка. 424, 38, 392; *3.*'прищ'. 212.

ВАД [вадᵀ] -а́да, *ч., ент.* 'овід; Tabanus bovinus L.; Hypoderma bovis L.' 74.

ВАЖНА [важна́] -и́, *ж.* 'тс, що ВАЖНА ПЕЧЕНЯ'. Йе ў л'уди́ни ле́хке і важни́… пе́чин' – то важна́. 16.

ВАЖНА ПЕЧЕНЯ [важна́ пеᶦче́н'а] -о́йі -і, *ж.* 'печінка'. 221.

ВАЖНИ [важни́] -и́х, *мн.* 'тс, що ВАЖНА ПЕЧЕНЯ'. Ле́хке і важни́. 16.

ВАЖНИЙ [важни́й] -а́, -е́ *1.* 'тяжкий'. Один на́ймит ни ви́тримаў жи́з'н'і важне́йі. 82. Понеᶦд'і́лок – то важни́й деᶦн'. 16; *2.* [ва́жний] 'складний для виконання'. Чинова́те полотно́ ткут' – то ва́жне д'і́ло. 342.

ВАЖНО [ва́жно] *прис.* *1.* 'тяжко'. По сн'ігу́ ва́жно йти. 144; *2.*'важко'. Колис' ва́жно роби́ли л'у́ди. 393; *3.*'дуже'. Йа ва́жно втоми́вс'а. 340; *4.* 'погано'. Так ва́жно йі́хати… трасе́… 40, 46, 406.

ВАЄРКА [вайе́рка] -и, *ж.* 'одне кільце в конфорці плити' 111; [войе́рка] 407.

ВАЙЛАХ [ва́йлах] -а, *ч.* 'товсте сукно; войлок' 212.

ВАЛ[1] [вал] -а́, *ч.* *1.* 'високий насип землі' (у багатьох н. пп.); *2.* 'купка сіна, яка згрібається, щоб з неї зручно було робити оберемки для складання копиці; також сіно з розкиданої для просушування копиці'. Йак дас'т' дошч в вали́, то с'і́на недосу́шиса. 392.

ВАЛ[2] [вал] -у, *ч.* *1.* 'нитки в мітках, з яких потім мотають клубки' 392; *2.* 'товсті нитки' 142.

ВАЛАКУВАТИ [валакува́ти] -у́йу, -у́йеш, *недок.*, *знев.* 'повільно їсти'. От валаку́йе св'і́ж'і пирогі́. 424.

ВАЛАХ [ва́лах] -а, *ч.* *1.* 'неповороткий чоловік' 142; *2.* 'повільний лінивий кінь' 142.

ВАЛАХУВАТИЙ [валахува́тий] -а, -е ‘нешвидкий і неміцний собака’ 53; [вал’ахува́тий] 286; [вал’ухова́тий] 375.

ВАЛЕЦ [ва́лец] -л’ца, *ч.* ‘вальс’. Ва́лец то ше гул’а́йе, а по́л’к’і ни мн’і́йе. 392; [ва́л’іц]. Коли́с’ танц’ува́ли ва́л’іц. 74.

ВАЛЄЖ [вал’е́ж] -а, *ч.* ‘повалене бурею дерево’. Йак пирийде́ш чи́риз вал’е́ж, то блу́диш. 219; [вал’і́ж] 94.

ВАЛЄЖНИК [вал’е́жник] -а, *ч.* *1.*‘лінива людина’. Вал’е́жник ти́ко-но вал’е́йец’:а, а неи ро́бит’. 16, 220; [вал’е́з’н’ік]. То неи ба́т’ко и неи тату́с’, то вал’е́з’н’ік. 122; *2.* ‘бешкетник’ 377.

ВАЛЄЖНІКУВАТИ [вал’ежн’ікува́ти] -ку́йу, -ку́йеш, *недок.* ‘ледарювати’ 220.

ВАЛИТИ[1] [вали́ти] -л’у́, -лиш, *недок.* *1.*‘сукати мотузки з валу’. На к’і́злах пра́диво вали́ли, роби́ли шнурки́. 394; *2.*‘падати, іти (про густий сніг і дощ)’. Он йак’і́ с’н’іх ва́лит! Надвори́ ничо́го ни ви́дно. 392; *3.*‘викидати’. Ци́ган за плут свойе́ ва́лит, а хва́лит. 392.

ВАЛИТИ[2] [вали́ти] *3 ос. одн.* валу́йе, *недок.* ‘подавати низький протяжний голос (про собаку)’. Соба́ка валу́йе вноч’і́ – то недо́бре. 377.

ВАЛКОВАТИ [валкова́тиі] -у́йу, -у́йеш, *недок.* ‘скачувати полотняний одяг за допомогою рубля і качалки’. Соро́чку валкова́л’і валко́м. 517.

ВАЛО [вало́] -а́, *с.* ‘гніздо (кубло) мишей’. Мише́й наплоди́лос – сами́ ва́ла. 17.

ВАЛОВАТИ [валова́ти] -лу́йу, -лу́йіш, *недок.* ‘обробляти сукно в ступі, щоб було густішим’ 392.

ВАЛОВЕЦЬ [валове́ц’] -вц’а́, *ч., част. в мн.* ВАЛОВЦІ [валоўц’і́] -і́в, ‘спеціально виплетені постоли з валу – товстих ниток’ 142.

ВАЛОК[1] [ва́лок] -лка, *ч.* ‘тс, що ВЕРЦИМАК’ 515; [вало́к] -лка́, *ч.* 517, холм 38.

ВАЛОК[2] [ва́лок] -лка, *ч.* ‘біла глина, якою намащують шкуру звіра під час вичинки’. П’і́с’л’а обжиро́ўки шку́ру ли́са су́шат’ і зма́зуйут’ ва́лком. 422.

ВАЛЮГА [вал’у́га] -и, *ч.* ‘нешвидкий і невитривалий собака’ 331.

ВАЛЮЗИТИ [вал’у́зити] -л’у́жу, -л’у́жиш, *недок.* ‘тинятися без роботи’ 148.

ВАЛЯТИС [вал’а́тис] *3 ос. одн.* вал’а́йец:а, *недок.* *1.*‘лежати в непризначеному для цього місці (про який-небудь предмет)’. Чого́ твойа́ ху́стка вал’а́йец:а пуд столо́м? 392; *2.* [вал’а́тис’] ‘купатися в калюжі (про свиней)’ 123, 173.

ВАЛЬЦОВАНИ [вал’цо́вани] –а, -е ‘тс, що ВАЛЬЦОВИЙ’. Вал’цо́вана мука́. 392.

ВАЛЬЦОВИЙ [вал'цóвий] -а, е 'борошно спеціального помолу' 454.

ВАНДРИК [вáндрик] -а, *ч., ент.* 'тс, що БЕДРИК' 118.

ВАНИТИ [вáнити] -н'у, -ниш, *недок.* 'ткати полотно зі спеціальним візерунком' 49.

ВАНКІР [ванк'íр] -а, *ч. 1.*'бічна кімнатка, відокремлена від великої' 475; [ван'к'íр] 106; *2.*'спальня' 397.

ВАНТУХ [вáнтух] -а, *ч.* 'великий мішок' 146.

ВАПНА [вáпна] -и, *ж.* 'вапно'. Хáту мáжу вáпнойу. 392; СУХЕ ВАПНО [сухé вáпно] -óго -а 'негашене вапно'; ЛЯСОВАНЕ ВАПНО [л'асóване вáпно] -ого -а 'гашене вапно' 221.

ВАПАР [вáпар] -пра, ч. 'вепр, кабан'. Наш вáпар двáри вáпар. (Складанка, що характеризує мовлення жителів деяких н. пп. Камінь-Каширського району); [вапр] 409.

ВАР [вар] -у, *ч.* 'узвар із сущених груш' 126.

ВАРАБЕЛЬ [варабéл'] -бл'á, *ч., орн.* 'ВАРАБУХ' 46.

ВАРАБЛИХЄ [вараблúх'е] -и, *ж., орн.* 'самка горобця' 46.

ВАРАБУХ [варабýх] -а, *ч., орн.* 'горобець; Passer'. На прóсо налет'íли варабýхи[е]. 346, 303, 465.

ВАРАБУШОК [варабушóк] -шкá, *ч., орн.* 'тс, що ВАРАБУХ' 144.

ВАРАКУЗИТИС [варакýзитис, варакýзитиса] -ýжуса, -ýжиса, *недок.* 'неспокійно сидіти чи лежати; вертітися'. Повилáзили д'íти на лýжок і пувдн'á воракýзатца. 392.

ВАРАНИЦЯ [варанúц'а] -і, *ж., бот.* 'айстра; Aster' 462.

ВАРАНИЧКА [варанúчка] -и, *ж., бот.* 'зменш. до ВАРАНИЦЯ' 462.

ВАРАПЦЮХ [варапц'ýх] -а, *ч., орн.* 'тс, що ВАРАБУХ' 148.

ВАРАШКА [варáшка] -и, *ж.* 'тс, що ВАРЕХА' 378.

ВАРГАЧ [варгáч] а, *ч., знев.* 'губатий чоловік' 402.

ВАРГЕНЯ [варгéн'а] -і, *ж., знев.* 'губата жінка' 402.

ВАРГІНЯ [варг'íн'а] -і, *ж.,бот.* 'жоржина; Dahlia' 382; [варґéн'а] 479.

ВАРҐЕЛА [варґéла] -ґéл, *мн., знев.* 'губи людини' 439; [верґ'éла] 280.

ВАРҐІ [вáрґ'і] -ів, *мн., знев.* 'тс, що ВАРҐЕЛА' 106.

ВАРЕНИКИ [варéники] –ів, мн. 'тс, що ГОСТИ-2' 219.

ВАРЕХА [варéха] -и, *ж.* 'черпак' 58, 165, 186, 254, 315.

ВАРОБУЦЬКА [варобýц'ка] -и, *ж., орн.* 'тс, що ВАРАБЛИХЄ' 350.

ВАРОНИЙ [варóний] -а, -е 'варений' 237.

ВАРТИЙ [вáртий] -а, -е *1.* 'такий, що відповідає своїй вартості'. Тáйа тилúчка тих грошéй вáрта. 392; *2.* 'здатний виконувати якусь роботу'. І йа вáрта косúти. 154.

ВАРТО [ва́рто] *1. модальне слово* 'треба'. Ва́рто купи́ти ту́йу л'а́мпу. 392; *2. прис.* 'добре; так, як потрібно'. Ти не ва́рто зроби́у… перероб'і… 154.

ВАРТОВНІК [вартоўн'ік] -á, *ч.* 'вартовий' 178.

ВАРТЯГА [варт'а́га] -и, *ж.* 'тс, що ВЕРТАХА' 496.

ВАРУВАТИСЯ [варува́тис'а] -ру́йус'а, -ру́йес'а, *недок.* 'соромитися'. Д'іўк'é спуча́тку варува́лис'а, ч'ірвун'і́ли, а по́сл'а йшли танц'ува́ти[е]. 13, 46.

ВАРУВКИЙ [варуўки́й] -а, -е 'недобрий, мстивий'. Іва́н варуўки́й (свято весняного Івана). 428.

ВАРХ [варх] -á, *ч.* 'стеля' 378.

ВАСЕРВАГА [васе[и]рва́га] -и, *ж.* 'прилад для перевірки горизонтального розташування предметів; ватерпас'. Приклади́ васе[и]рва́гу до пудва́ли і зоба́чиш, чи ру́ўно. 392.

ВАТРА [ва́тра] -и, *ж. 1.*'рештки згорілих дров чи трісок'. Бага́то нагори́т' чого́с' і зро́биц':а така́ ва́тра… Так гори́ло і ва́тра зроби́лас'а. 454; *2.* 'залишки перегорілої соломи' 165.

ВАЦОК [ва́цок] -цка, *ч.* 'наполовину наповнений мішок; клунок'. Визла́ два ва́цк'і бу́л'би. 326.

ВАЦЬ-ПА [ва́ц'-па!] 'виг. для повертання запряжених волів ліворуч' 46.

ВАЧОК [ва́чок] -чка, *ч.* 'мішок'. Хвали́[е]ўс'а д'ід, шо накопаў сто ва́чкуў бу́л'би ше й коша́лку. 53.

ВАШИЙ [ва́ший] *займ.* 'ваш'. Де ва́ший па́рубок? 402.

В БИГИ [в биги́] *у зн прис.* 'дуже швидко'. Соба́ка поби́г в биги́. 425.

ВБИТИС [вби́тис] *3 ос. одн.* вбйéц:а, *док. 1.* 'загинути'. Вби́вса на моцикл'éти. 392; *2.* 'запам'ятати'. Була́ мала́, а той по́хорон вби́вса мин'і́ в го́лову. 392.

ВБОРА [вбо́ра] -и, *ж., збір.* 'одяг'. Дорога́ вбо́ра. 55, 342.

ВБОРИ [вбо́ри] -у, *мн.* 'тс, що ВБОРА'. Тих молоди́х л'удéй вс'і гро́ши на вбо́ри йдут. 461.

ВБОРІГ [вбор'і́г] -о́га, *ч.* 'тс, що ОБОРІГ' 365; [вбур'і́х] 418; [вбури́х] 338.

ВБРОДЬ [вброд'] -і, *ж.* 'вуздечка без вудил для прив'язування коня' 433.

ВБУТИС [вбу́тис] -дус, -диса, *док.* 'перебувати в якомусь місці'. З ниўйі́скойу ни мо́жу вбу́тис в годну́й ха́ти. 392.

ВВЕДЕННЄ [В:еден':é] -н':á, *с., реліг.* 'свято Введення в храм Пресвятої Богородиці (4 грудня)'. В:еден':é – с'ват наведé. 392.

ВВИНУТИС [в:ину́тис, в:ину́тиса] -у́с, -éса, *док.* 'встигнути виконати якусь роботу'. Ви нас не прос'і́те, а́ле нам нос'і́те (ї́сти), йак бу́де[и]те проси́ти – не в:инéтес носи́ти. (Весільна пісня). 392.

ВВІРИТИС [вв'і́ритис] 'увійти у звичку'. Так вв'і́рилосо то́йе. 225.

ВВОД [в:од] -у, *ч., реліг.* 'введення у церкву породіллі з дитиною'. Ж'інка до в:óду за ш'іст' нид'іл' йде, бáт'ушка вихóдит' і забирáйе. 342.

ВГАНУТИ [вганýти] -ý, -éш, *док.* 'передбачити, вгадати'. От йак йа погóду вганýла! 154.

ВГАР [вгар, ўгар] -у, *ч.* 'нагар у стволі мисливської рушниці після пострілу' 309.

ВГІРОК [вг'ірóк] -рка, *ч.* 'огірок; Cucumis' 453.

ВГРАЗИТИ [вгрáзити] -áжу, -áзиш, *док.* 'доторкнутися до рани, завдаючи болю'. Вгрáзиў вáўку, шо в гочáх потимн'íло. 392.

В ГРЄДИ [в гр'éди] 'спосіб садіння картоплі, коли спершу орали, а потім зверху клали картоплину і присипали землею' 80, 144.

ВГУСИНІ [вгусин'í] *прис.* 'восени' 140.

ВДАВЛЕНИК [вдáўленик] -а, *ч.* 'той, хто повісився; вішальник' 293.

ВДАЖА [вдáжа] -е, *ж.* 'одяг, одежа' 378.

ВДАТНИЙ [вдáтний] -а, -е 'умілий'. В'ін вдáтний мислíвец'. 385.

ВДАЧНО [вдáчно] *прис.* 'вдало'. Бýде вдáчно на охóт'і. 273.

ВДВОСТАЛЬ [вдвóстал'] прис. 'склавши удвоє'. Вдвóстал' нíтку бирé – ни пурвéц':а. 466.

ВДЕНЬКИ [ўдéн'ки] -н'ок, *мн.* 'зібрання молоді для роботи вдень' 324.

ВДЖОРИТИ [вд͡жóрити] -ру, -риш, *док.* 'вдарити' 428.

ВДИНАЦИТЬ [ўдинáцит', вдинáцит'] -і 'одинадцять' 225.

ВДИРИТЬ [ўдíрит', вдíрит'] -ру, -иш, *док.* 'тс, що ВДЖОРИТИ' 267.

ВДМІНУ [вдм'íну, *рідко* вдим'íну] *прис.* 'бути дуже п'яним'. Був пйáни вдм'íну. 392; [вдим'íну] 392.

ВДОВШКІ [вдоўшк'і, вдовшкí] *прис.* 'вздовж'. Хатнó вдоўшк'í дéсит' мéтру. 392.

В ДОРОЗІ [в дорóз'і] *1.*'перебувати під час поїздки'. В дорóз'і до сíна булá два дн'і. 454; *2. перен.* 'мають народитися'. Мáйу трóйе прáвнук'ів, а двóйе ше в дорóз'і. 454.

ВДОСИТИ [вдóсити] -шу, -сиш, *док.* 'зустріти'. Когó вдóсиш, тогó нападú (Замовляння). 46.

ВДОСИТИСЯ [вдóситис'а] -шýс'а, -сúс'а, *док.* 'зустрітися'. Йа йшла й вдóсилас'а с систрóйа. 46; [вдасúтис'] Вдасúўс'е там з бáбойу. 256.

ВДОХРІЩЕ [Вдóхр'ішче, Ўдóхр'ішч'е] -а, *с., реліг.* 'Водохреща' 418.

ВДРЕБЕЗКІ [вдрéбезᶜк'і, вдрéбезґ'і] *прис.* 'на маленькі шматочки'. Побúў тал'íрку вдрéбезґ'і. 392.

ВДУХ [вдух] *прис.* 'дуже швидко'. К'еп хоч хто помýгˣ, то вдух грáдᵗку докопáли п. 392.

ВЕБРИКІ [вéбрик'і] -ів, *мн.* 'пустощі' 6.

ВЕВИРТЕНЬ [вéвиртен'] -тн'а, *ч.* 'тс, що ВИВОРОТЕНЬ' 148.

ВЕГАР [вéгар] -а, *ч.* 'невелика западина від талої води з крутими берегами' 475.

ВЕГЛЯДИ [вéгл'ади] -ів, *мн.* 'обряд знайомства батьків молодого з батьками молодої; оглядини' 331; [ви́гл'ади]. Молодц'óви бат'ки́ прихóд'ат' до молодóйі на ви́гл'ади. 148.

ВЕГУН [вегýн] -а, *ч.* 'вигін' 366.

ВЕДМЕДЖА [ведмеджá] -áти, *с.* 'маля ведмедя' 301.

ВЕДМЕДИНА [ведмéдина] -и, *ж., бот.* *1.* 'ожина несійська; Rubus nessensis W. Hall.' Ожи́на то самó, а ведмéдина то дрýге. 298, 465; *2.* 'ожина сиза; Rubus caesius L.' 16; *3.* 'ягоди цієї рослини' 298, 465; [видмéдини]. Видмéдини чирвóн'і, а пóт'ім стайýт чóрн'і. 166.

ВЕДМЕДИЦЯ [ведмéдиц'а] -і, *ж., бот.* 'тс, що ВЕДМЕДИНА-1, 3' 454; [ведмéдица] -и, 481.

ВЕДМЕДІ [ведмед'í] -ів, *мн., бот.* 'тс, що ВЕДМЕДИНА-1, 3' 326; [видмид'í] 475.

ВЕДМЕДНИК [ведмéдник] -а, *ч.* *1.* 'зарості ВЕДМЕДИНИ-1' 326; [ведмиди́н:ик] 161; *2.* 'стебла ВЕДМЕДИНИ-1' 326.

ВЕДМЕЖИЙ [ведмéжий] -а, -е *1.* 'такий, що належить ведмедеві' 2, 37; *2. бот.* 'неїстівні ягоди з твердими зернятками-насінинами'. Ведмéжи йáгоди не берýт. 2, 37.

ВЕДМЕЧИНЯ [ведмечин'á] -áти, *с.* 'тс, що ВЕДМЕДЖА' 30.

ВЕДРИК [вéдрик] -а, *ч., ент.* 'тс, що БЕДРИК' 341; [вáндрик] 118.

ВЕДРО [вéдро] -а, *с.* 'луна'. Стри́лиў – аж вéдро йакóйе пошлó по л'íси. 272, 53, 135, 144, 356; [ви́дро] 110.

ВЕЙМАНКА [вéйманка] -и, *ж.* 'ширінька в штанях' 152.

ВЕКАТИ [вéкати] -айу, -айеш, *недок.* *1.* 'звертатися на "ви" до співрозмовника' (у багатьох н. пп. півночі і північно-західної частини Волинської обл.); *2.* 'вибльовувати рештки їжі з вигуком *ве*'. 392; *3.* 'подавати голос (про маля козулі)' 122.

ВЕЛ [вел] волá, *ч.* 'віл' 412; [вул]. Волáми тóже тра мн'íти йíхати. 392, 11, 90, 101, 461.

ВЕЛИКА П'ЯТНИЦЯ [вели́ка пйáтниц'а] -ойі -і, *реліг.* 'п'ятниця перед Великоднем' 454.

ВЕЛИКА ХАТА [вели́ка хáта] -ойі -и, *ж.* *1.* 'хата великого розміру' (всі н. пп.); *2.* 'найбільша кімната в будинку; світлиця'. Йд'íте в веᶦли́ку хáту, а то в кýхн'і неᶦ повеᶦрнýтис. 392.

ВЕЛИКДА [великдá] -й, *ж.* і *ч.* 'високого росту людина' 326.

ВЕЛИКДУРА [великду́ра] -и, *ж., знев., з деяким відтінком пестл.* ‘дівчина, яка зробила що-небудь по-дитячому непристойне’. Ой ти, великду́ро, йаки́м бо́ком нож’а́ держ’и́ш? 161, 74, 275, 380, 456, 476; [виликду́ра] 454.

ВЕЛИКДУРКА [веиликду́рка] -и, *ж., знев.* ‘тс, що ВЕЛИКДУРА’ 492.

ВЕЛИКДУРОК [великду́рок] -рка, *ч., знев.* ‘тс, що ВЕЛИКДУРА’ 496.

ВЕЛИКОГО ІВАНА [Вели́кого Іва́на] реліг. ‘тс, що ДОВГОГО ЙВАНА’ 224.

ВЕЛИКОДНЕ [велико́дне] -ого, *с.* ‘тс, що ВОЛОЧЕБНЕ’ 244.

ВЕЛИЦЬОЗНИЙ [велиц’о́зний] -а, -е ‘величезний’ 360, 466.

ВЕЛИЧНИ [ве́лични] -а, -е ‘тс, що ВИЛИЦЬОЗНИЙ’ 305.

ВЕЛИЧНИЙ [вели́чний] -а, -е ‘святковий’. Тут мойа́ вели́чна оде́жа. 456.

ВЕЛИЧНО [вели́чно] *прис.* ‘святково; по-святковому’. В нид’і́л’у вели́чно од’ага́лис’. 456.

ВЕЛІН [ве́л’ін] -л’она, *ч.* ‘тс, що ЗДЮР’ 481; [ве́л’ун] 166, 171.

ВЕЛКА[ве́лка] -и, *ж.* ‘тс, що ВИДЕЛЬЦЯ’ 144.

ВЕЛЬМИ [ве́л’ми] *прис.* ‘дуже’. Ве́л’ми ти мин’і тре́ба! 392; [ва́л’ми]. Ва́л’ми хоро́ший. 287, 496; [ва́йме]. Ва́йме то́вста ба́ба. 199; [ве́йми]. Ве́йми до́бре було́. 142, 380, 479; [ве́л’мо] 4, 24.

ВЕЛЬМУСИ [ве́л’муси] -ів, *мн.* ‘прізвисько місцевих жителів с.Маяки Луцького району Волинської області, дане переселенцями з-за Бугу за часте вживання слова ВЕЛЬМИ’ 254.

ВЕЛЬОН [ве́л’он] -а, *ч.* *1.*‘фата молодої’. Ба́ло молода́ ве́л’она ма́ла по пйа́ти. 392; *2.*‘тс, що ЗДЮР’ 30, 124.

ВЕЛЬОРНИ [вел’о́рни] -а, -е ‘тс, що ВЕЛИЦЬОЗНИЙ’. Так’і чо́боти купи́у вел’о́рни… 392.

ВЕМПИТИ [ве́мпити] -пл’у, -пиш, *недок.* *1.*‘жаліти за кимось або за чимось’. Бу́диш ти ше за си́ном і ниви́скойу ве́мпити! 392; *2.*‘боятися, щоб чогось поганого не трапилося’. Лед’ добра́ласа по́ночи йак’е́йус’ маши́нойу, а то вже ве́мпила, шо бу́ду в л’і́си ночува́ти. 392.

ВЕН [вен] його́, *займ.* ‘він’. Вен назива́вс’а Микола́й. 412; [вун] 11, 90, 392.

ВЕНҐЕРУВАТИ [венґерува́ти] -а, -е ‘про сало з крупцями і зрощеннями’. Неи дава́й сви́н’ам гара́чого, бо са́ло бу́де венґерува́те, не вгризе́ш тод’і. 392; [венґрува́тий]. Йак свин’а́ виййма́йе йази́к, то в’ін венґрува́тий. 212.

ВЕНҐРИ [ве́нґри] -у, *мн.* ‘крупинки завбільшки з горошину на салі (вірять, що в них усередині є щось живе, ніби черв’ячок)’ 339.

ВЕНДИТИСА [ве́ндитиса] -д’ус, -диса, *недок.* ‘бути без роботи, нудьгувати’. Ц’і́лий де́н’ ве́ндитса, ку́чит’. 469.

ВЕНТОРОБИ [вентро́би] -у, *мн.* ‘нутрощі тварини’ 89, 169, 365; [вонтро́би].

Собáка йíс'т' вонтрóби зáйца. 481; [онторóби] 27.

ВЕНЮКАТИСА [вен'укáтиса, веᶦн'укáтис] -áйуса, -áйіса, *недок.* 'баритися, гаятися'. Пýйдиш на шл'áх, то неᶦ веᶦн'укáйса, бо пóрати тра. 392.

ВЕНЬ [вен'] *ч.* 'марне гаяння часу'. Тудиᵉ вен', с'удиᵉ вен'– так і пруйде вес' ден'. 466.v

ВЕПЕР [вéпер] -пра, *ч.* 'дикий кабан; вепр'. Старий вéпер живé одúн. 17.

ВЕПРИК [вéприк] -а, *ч.* 'кабанчик'. Нáшого вéприка даўнó вже чúстити порá. 392.

ВЕПРУК [вепрýк] -á, *ч.* *1.* 'самець домашньої свині'. Вúк'ідай гнуй з вепрукá. 392; *2.* 'дикий кабан'. Дúки вепрýк. 10.

ВЕРАТИ [вéрати] -айу, -айеш, *недок.* 'говорити що-небудь погане або невлад'. І шо ти там вéрайеш? 260.

ВЕРАХА [верáха] -и, *ж.* 'вайлувата жінка' 6.

ВЕРАШИСЬКО [верáшис'ко] -а, *ж.* 'тс, що ВЕРАХА' 6.

ВЕРБІВКА [верб'íвка] -и, *ж.* 'невелика прісноводна риба – плітка; Rutilus rutilus' 402.

ВЕРБНА НИДІЛЯ [Вéрбна нид'íл'а] –ойі –і, *ж., реліг.* 'свято, що відзначається за тиждень до Великодня; вхід Господній у Єрусалим' 32.

ВЕРБНИЦЯ [вéрбниц'а] -і, *ж., реліг.* 'тс, що ВЕРБНА НИДІЛЯ' 90, 188; На Вéрбниц'у бйут' вербóйу і кáжут': «Вербá бúе. – Йакáйа?– Св'атáйа. За тúжден' Велúкден', буд' здорóв йак водá, а багáтий йак земл'á. 474; [Вéрбница] -и, ж. На Вéрбницу в цéркви с'вáт'ат вербý. 392.

ВЕРБОЧКА [вéрбочка] -и, *ж., ент.* 'тс, що БЕДРИК' 475.

ВЕРБУХ [вербýх] -á, *ч., орн.* 'тс, що ВАРАБУХ'. Не забúй вербухá, не трéба. 45; [веребýх] 351; [веребл'ýх] 278.

ВЕРВЕЧКА [вервéчка] -и, *ж.* 'віровка'. Порвáлас' вервéчка і с'íно попáдало. 293.

ВЕРВЕШКА [вервéшка] -и, *ж.* 'мотузка, за допомогою якої гойдають колиску' 121; [вéрв'ічка] 229.

ВЕРҐИЛО [верґúло] а, *ч.* 'здоровань' 146.

ВЕРДИК [вéрдик] -а, *ч.* 'кільце (ланка) ланцюга' 254.

ВЕРЕНЄКАТИ [верен'éкати] -айу, -айіш, *недок.* 'базікати' 13.

ВЕРЕНЬКА [верéн'ка] -и, *ж.* *1.* 'корзина з лозових прутів'. 334; *2.* 'виплетена сумка з липової кори' 57, 134, 162, 222, 400.

ВЕРЕСОВИ [вересовú] -á, -é 'такий, що народжений у вересні (про зайця)' 332.

ВЕРЕТА [верéта] -и, *ж.* 'невелике підвищення серед болота'. На верéти токýйут' титирукú. 222.

ВЕРЕТИЯ [веретийá] -ийі, *ж.* 'поле серед заболоченої місцевості' 482.

ВЕРЕТЬОНО [верет'о́но] -а, *с.* 'веретено' 375; [виритино́] -а́, *с.* 495.

ВЕРМ'ЯЧКА [вермйа́чка] –и, ж. 'учасниця короваю'. Кучер'а́вий п'іч вим'іта́йе – вермйа́чка в п'іч загл'ада́йе… (Весільна пісня). 476.

ВЕРСНИК [ве́рсник] -а, *ч.* 'ровесник' 148.

ВЕРТИКАЛКА [вертика́лка] -и, *ж.* 'мисливська рушниця з двома вертикально розташованими стволами'. Маў двоство́лку… то була́ вертика́лка. От би́ла! 273, 226, 334; [вертика́л'ка] 122; [верт'іка́лка] 362, 396.

ВЕРТИНО [вертино́] -а́, *с.* 'вертикальна вісь у жорнах' 254.

ВЕРТУЛЯ [верту́л'а] -і, *ж.* і *ч.* 'непосидюча дитина' 220.

ВЕРТУН [верту́н] -а́, *ч.* 'тс, що ВЕРТУЛЯ' 492.

ВЕРТЯЛО [ве́рт'ало] -а, *ч., ж.* і *с.* *1.*'тс, що ВЕРТУЛЯ' 392; *2.*'той, хто спить неспокійно, повертаючись з боку на бік'. За ц'ім ве́рт'алом ни мо́жу засну́ти. 392; [ве́рц'ало] 392.

ВЕРТЯХ [ве́рт'ах] -а, *ч.* 'тс, що ВЕРТЯХА' 494.

ВЕРТЯХА [ве́рт'аха] -и, *ж.* 'макітра'. Ве́рт'аха би вели́ка ладишка… ши́рша кро́ху. 492, 500.

ВЕРХОЛЬД [верхол'о́д] -у, *ч.* 'льодове покриття на поверхні снігу після відлиги' 377; [вирхол'о́д] 141, 463.

ВЕРХОЛЬОДНИЦЯ [верхол'о́дниц'а] -і, *ж.* 'тс, що ВЕРХОЛЬОД' 137, 173; [верхол'о́дница] -и, *ж.* 11.

ВЕРЦИМАК [ве^и^рцима́к] -а, *ч.* 'товкачик розтовкувати варену картоплю' 109; [вирц'ума́х] 112; [верц'ома́х] 336; [в'ірцима́к] 13.

ВЕРЦЮМЕШКО [верц'уме́шко] –а, ч. 'тс, що ВЕРЦИМАК' 402.

ВЕРЦЯШКА [ве́рц'ашка] -и, *ж.* 'глиняна посудина для молока у вигляді широкої миски' 491.

ВЕРЦЬОХ [верц'о́х] -а, *ч.* *1.* 'тс, що ВЕРЦИМАК' 36, 102, 121, 114, 249; [ве́рц'ох] 18, 320; [ве́рц'ух] 48; [ва́рц'ух] 378; [вирц'у́х] 280; [в'і́рц'ох] 377; [вирц'о́х]. Шо музи́ци да́ти, шо не хо́че гра́ти? Чи горо́ху, чи бо́бу, чи вирц'о́ха по ло́бу? (Весільна пісня). 157, 33, 454, 456; *2.* 'товкач у ступці' 102; *3. перен.* [ве́рц'ух] -а, *ч.* 'непосидюча мала дитина' 211.

ВЕРЦЬОХИ [верц'о́хи] -ів, *мн.* 'підніжки у ткацькому верстаті' 48.

ВЕРЦЬОШОК [верц'о́шок] -шка, *ч.* 'зменш. до ВЕРЦЬОХ-1' 133, 476.

ВЕРЧ [верч] -а, *ч.* 'скручене лико у вигляді цифри 8 для зберігання' 90; Ли́ка скру́т'ували в верч'і або в ба́бки. 225.

ВЕРЧИКОМ [ве́рчиком] *прис.* 'зав'язати шнурки так, що їх не можна розв'язати' 173.

ВЕРША [ве́рша] -і, *ж.* 'рибальська снасть з лозових прутів' 342.

ВЕРШКА [ве́ршка] и, *ж.* 'тс, що ВЕРША' 16.

ВЕРШНЯ [ве́ршн'а] -і, *ж.* 'тс, що ВЕРША' 49.

ВЕРЩАК [вершча́к] -а́, *ч., кулін.* ‘страва з вареного м’яса з добавкою цибулі і лаврового листя’ 169.

ВЕС [вес] -у, *ч.* ‘овес; Arena satya L.’ 16, 36, 74, 148.

ВЕСЕЛА [весела́] -и́, *мн.* ‘тс, що ГАЛИЦЯ’ 144.

ВЕСЕЛИЙ[1] [весе́лий] -а, -е ‘радісний’ (більшість н. пп.); [вес’о́лий] (північні н. пп. Західного Полісся); [висе́ли] (н. пп. східної частини).

ВЕСЕЛИЙ[2] [весе́лий] -ого, *ч.* ‘нечистий дух, сатана, що шкодить на весіллі’. Весе́лий пудмо́виу на вес’іл’:і. 210.

ВЕСЕЛИЦЯ [весе́лиц’а] -і, *ж.* ‘гусениця на капусті’ 142.

ВЕСЕЛОСТЬ [весе́лос’т’] –і, *ж.* ‘веселість, радість’. Вже нима́йе весе́лос’т’і. 225.

ВЕСЕНЧУК [весенчу́к] -а́, *ч.* ‘заєць, народжений навесні’ 419.

ВЕСИЛЛЄ [веси́л’:е] -л’:а, *с. 1.* ‘весілля’ (у багатьох н. пп.); [весе́л’е]. Тепе́р неле́хко весе́л’е зроби́ти. 402, 406; [вис’і́л’:е] 392; [висе́л’:е] 16, 417; *2. перен.* ‘група собак під час парування; тічка’. Соба́че веси́л’:е по по́л’у б’і́гало. 110, 307, 380.

ВЕСИЛУШКА [веᶦсилу́шка] –и, *ж.* ‘жаба (навесні)’. Веᶦсно́йу веᶦсилу́шки шкриго́чут’. 225.

ВЕСІЛЯНЕ [вес’іл’а́не] –а́н, *мн.* ‘тс, що ВЕСІЛЬНИКИ’ 402; [вес’іл’а́ни] 224; [висил’:а́неᶦ] 454, 490.

ВЕСІЛЬНИК [вес’і́льник] -а, *ч., перев. у мн.* ВЕСІЛЬНИКИ [вес’іл’ники] -іў ‘учасники весілля’ 258, 342, 495, 498; [вес’і́лник] 494; [вис’і́лник] 492.

ВЕСІЛЬНИЦА [вес’іл’ница] -и, *ж.* ‘учасниця весілля’ 494.

ВЕСКАТЬ [ве́скат’] *прис.* ‘риссю’ 6.

ВЕСНА [весна́, веᶦсна́] -и, *ж. 1.*‘пора року (після зими)’ (всі н. пп.); *2.*‘пісня-веснянка’. Д’івки́ спува́ли веᶦсну́. 491, 275, 492.

ВЕСНО [весно́] *прис.* ‘навесні, весною’ 399.

ВЕСНЯНСЬКИ [весн’а́н’с’ки] -а, -е ‘весняний’. Зайча́та весн’а́н’с’к’і. 38.

ВЕСНЯНОГО МИКОЛИ [Весн’а́ного Мико́ли] *реліг.* ‘День святого Миколая Чудотворця (22 травня)’ 523.

ВЕСОЧ [ве́соч] -а, *ч.*, [ве́соч] -і, *ж. 1.*‘людина високого зросту’. (Про дівчину) Ви́гналас’ така́ ве́соч, йак клубучи́нс’ка ве́жа. 392; [в’е́соч] 433; *2.*‘будь-який високий предмет’ 392.

ВЕТРІШКА [ве́тр’ішка] -и, *ж., бот.* ‘будяк кучерявий; Carduus crispus L.’ 79.

ВЕХА [ве́ха, в’е́ха] -і, *ж. 1.*‘довга тичка, зверху якої прив’язують жмут сіна як позначку, що це сінокіс і тут не можна пасти корів’. Зро́ду тут па́сли това́р, а теᶦпе́р хтос’ в’е́ху поста́виу. От нико́ли йіх тим с’і́ном ни нагоду́йіш!..

392; *2.*'гілки для позначення межі на сінокосі'. Наламáй гол':áк да бýдимо межý виводи́ти, да вéх'і роби́ ве^или́к'і. 392, 90; *3. бот.* 'омела біла; Viskum album L.' 392.

ВЕЧЕРОЙКА [вечéройка] -и, *ж.* 'вечеря'. Ой гукнý йа, нехáй вдóма почýйут', нехáй мен'і вечéройку готýйут'. (Нар. пісня). 46.

ВЕЧИРНІЙ [вечи́рн'ій] -а, -е 'такий, що стосується вечора'. Вечи́рн'е молокó кéсне. 326; [веч'і́рний]. Веч'і́рне молокó. 518.

ВЕЧІРІШНІЙ [веч'ір'ішн'ій] -н'а, -н'е, 'тс, що ВЕЧИРНІЙ' 449; [вечи́ришн'і]. Вечи́ришн'е молокó. 342, 392; [ве^ич'і́ришн'і] 454; [вечи́ришний] 275, 498; [вичи́ришни] 225; [в'ічи́ришн'ій] 496.

ВЕЧІРКИ [веч'і́рки] -рок, *мн.* 'вечорниці' 365, холм 36; [вечóрки, вечóрк'і] 272, 326, 351, 496; [в'ічýрк'і] холм 36; [в'ічи́рки] 365; [в'ічи́'рк'і] 106, 475.

ВЕЧКА [вéчка] -и, *ж.* 'овечка, вівця' 74, 428, 475.

ВЕЧОРИНИ [вечори́ни] -рин, *мн.* 'тс, що ВЕЧІРКИ' 431.

ВЕЧОРИНКА [вечори́нка] -и, *ж. 1.* 'гостювання з нагоди проводів хлопця на службу в армію'. Кáжут' прóводи, áли бол'шинствó вечори́нка. 342; *2.* [ве^ичори́нка] 'сходини дівчат увечері до своєї подружки перед весіллям' 454.

ВЕЧОРИНКИ [вечори́нки] -нок, *мн.* 'тс, що ВЕЧІРКИ' 518; [вичурéнки] 403.

ВЕЧОРКИ [вечорки́, вечорк'і́] -рóк, *мн.* 'тс, що ВЕЧІРКИ'. До нас зáўше прихóдили д'іўчáта на вечорк'і. 392, 415, 517; [вичорки́] 74; [вичурк'і́] 392; [вачуркé] 150.

ВЕЧОРНИЧНИК [вечорни́чник] -а, *ч. 1.* 'учасник вечорниць'. Схóдилис'а в так'і хати́, де були́ рáди ве^ичорни́чникам. 241; *2.* 'хлопець, який уже ходить на вечорниці'. А наш вечорни́чник спит до гобíйіда. 392, 122; [вичорни́шник] 392.

ВЕЧОРОВИЙ [вечорови́й] -á, -é, 'тс, що ВЕЧИРНІЙ'. Вечоровé молокó. 326, 258; [вичорóвий]. Вичорóве молокó. 342.

ВЕЧУР [вéчур] -чора, *ч. 1.* 'вечір'. Марш до хáти, бо вже вéчур! 392, 11, 90; *2.* 'гостина з нагоди одруження, яка відбувається "за скороченою програмою" – протягом одного вечора'. Веси́л':а не булó с чогó роби́ти, то зроби́ли вéчур. 392, 90.

ВЕШКА [вéшка] -и, *ж.* 'тс, що ВИШКИ' 475.

ВЄРКА [в'éрка] -и, *ж., ент.* 'тс, що БЕДРИК' 13.

ВЄРОЧКА [в'éрочка] -и, *ж., ент.* 'тс, що БЕДРИК' 13.

ВЄРУЮЩИ [в'éруйушчи] -ого, *ч.* 'член релігійної протестантської секти'. Йíхали в'éруйушчи на собрáн'ійе. 80, 90, 392; [в'éруйушчий] 342.

ВЄСІЛЛЄЧКО [в'ес'іл':éчко] -а, *с.* 'весілля'. Той дом звесели́ти, в'ес'іл':éчко зроби́ти. (Весільна пісня). 342.

В'ЄТИ [ўйéти] *3 ос. одн.* уйé, *недок.* 'подавати голос (про оленя)'. Йак óлен' ўйе, то далéко чýти. 11.

В’ЄТАР [вйе́тар] -а, *ч.* ‘ятір’ 148.

ВЄТКА [в’е́тка] -и, *ж., бот.* ‘колосок проса’ 377; [в’і́тка]. В про́си в’і́тки, ни^е колоски́. 390, 428.

ВЄТЬОР[1] [в’е́т’ор] -тру, *ч.* ‘вітер’ 42.

ВЄТЬОР[2] [в’е́т’ор] -а, *ч.* ‘тс, що В’ЄТАР’ 418.

ВЖИТИ [вжи́ти] -иву́, -иве́ш, *док.* ‘ожити’. Кома́р вжиў. 74.

ВЖИЩЕ [вжи́шче] -а, *с.* ‘вірьовка, за допомогою якої кріпиться рубель на возі з сіном’ 428.

ВЖОРИ [вжо́ри] -ів, *мн.* ‘сильна іржа, що появляється у стволі мисливської рушниці’. Завели́с’а вжо́ри в стре́л’би. 430.

ВЗДУХІ [взду́х’і] -у, *мн.* ‘місце у верхній частині тіла тварини між ребрами і черевом’. В ме́йі коро́ви шос’ взду́х’і позапада́ли. 392.

ВЗИМІ [взим’і] *прис.* ‘взимку’. Ополо́нку проруба́йіш і взим’і́ там с’т’іра́йіш. 342, 384; [взи́м’і] 25.

ВЗИМУ [взи́му] *прис.* ‘тс, що ВЗИМІ’ 474.

ВИБИРАТИ [вибира́ти] -а́йу, -а́йіш, *недок. 1.* ‘виймати щось із чогось’ (всі н. пп.); *2.* ‘в’язати светр чи шкарпетки за допомогою спиць або гачка’. З во́ўни старе́йі ви́брала те́пли рукави́ци. 392.

ВИБИТКИ [ви́битки] -ток, *мн.* ‘тс, що БИТКИ[2]’. Д’і́ти гра́лис’а на ви́битки, кото́рий кре́пше, то його́. 513; [в'і́би^iтки^i] 517.

ВИБОЙ [вибо́й] -йа, *ч.* ‘яма на дорозі, вибита автомашинами’. Зайі́хаў ку́н’ми в вибо́й і перек’і́нувса з с’і́ном. 392.

ВИБОЙКА [ви́бойка] -и, *ж.* ‘тс, що ВИБОЙ’ 121.

ВИБОРТОВАНИЙ [ви́бортований] -а, -е ‘просвердлений’. Маў ви́бортовану рушни́ц’у з винто́вки. 117.

ВИБРАСУВАТЕЛЬ [вибра́сувател’] -тл’а, *ч.* ‘пристрій у мисливській рушниці, який сам викидає гільзу і засилає новий набій’ 226.

ВИБРАТИСА [ви́братиса] -еруса, -ериса, *док. 1.* ‘перебратися в інше місце’ 392; *2.* у наказі: ВИБИРСА [ви́би^ерса!] ‘утікай, іди геть’. Ану́ ви́би^ерса за́ре с ха́ти! 392.

ВИБРИКИ [ви^ебрики^е] -ів, *мн.* ‘примхи’ 466.

ВИВАРКА [ви́варка, ви^еварка] -и, *ж. 1.* ‘посудина, в якій виварюють білизну’ 90, 392; *2.* ‘посудина, в якій тримають їжу для свиней’ 392, 466.

ВИВЕР [ви́вер] -а, *ч.* ‘тс, що ВИВОРОТЕНЬ’. Бу́ра л’іс полама́ла, ви́вери лежа́т. 427.

ВИВЕРНУТИ [ви́ве^ирнути] -у, -еш, *док. 1.* ‘перевернути що-небудь з одягу внутрішньою стороною назовні’ 392; *2.* ‘перекинути що-небудь’. Ви́ве^ирнуў кру́шку молока́. 90, 392; *3. перен.* ‘вийти’. Вс’і Гуд’у́шчини ку́ри ви́ве^ирнули на бурак’і́. 392.

ВИВЕРТЕНЬ [ви́вертен'] -тн'а, *ч.* 'тс, що ВИВОРОТЕНЬ' 476.

ВИВИШЕНЬ [ви́вишен'] -шн'а, *ч., бот.* 'весняний гриб, що росте на берестових колодах; глива'. Ба́ло все ви́вишн'і бра́ли, а типе́р неи ви́дно. 392.

ВИВІРКА [вив'і́рка] -и, *ж.* 'білка звичайна; Sciurus' 171, 420; [в'ів'і́рка] 89; [ви́вирка] 270; [ваўйу́рка] 253, 298, 309, 371, 444; [виўйу́рка] 392.

ВИВОД[1] [ви́вод] -а, *ч.* 'виводок'. Ка́чка з ви́водом. 138, 273, 343.

ВИВОД[2] [ви́вод] –а, *ч.* 'димар'. До́брого ви́вода змурува́в. 296.

ВИВОРОТ [ви́ворот] -а, *ч.* 'тс, що ВИВОРОТЕНЬ'. Ви́вороти на ха́ту неи беиру́т (для будівництва хати). 392, 16, 492, 515; [ви́ворот'] -т'і, *ж.* Переступи́ў че́рес таку́ ви́ворот' і заблуди́ў. 382.

ВИВОРОТЕНЬ [ви́воротен'] -тн'а, *ч.* 'вивернуте бурею дерево'. Пуд ви́ворот'н'ом воўчи́ца кубло́ зроби́ла. 392; [ви́вротен'] 518.

ВИВЧИНЄ [виўчин'е́] -н'е́ти, *с.* 'вовченя' 334.

ВИГИЦУВАТИ [виги́цувати, виг'і́цувати] -уйу, -уйіш, *недок. 1.* 'підстрибувати'. Д'і́ти на пружи́н:ому матра́си виг'іцуйут. 392; *2.* 'підкидати дитину на руках угору' 392.

ВИГІБТИ [ви́г'ібти, ви́г'іпти] *3 ос. одн.* ви́г'ібне, *док.* 'померти, загинути'. Ви́г'ібло свине́й, шо й ну! 415.

ВИГЛЄ [ви́гл'е] -л'а, *с., збір.* 'вугілля з дров' 340.

ВИГЛЯДКА [ви́гл'адка] -и, *ж.* 'дзеркало'. Диўч'е́та виегл'адку поста́ўл'ат' та й дава́й хороши́етис'. 53, 366, 380; [ви́гл'едке] -ие, *ж.* 46; [ви́гл'адок] -дка, *ч.* 46; [ви́егл'адко] -а, *с.* Да́йте ви́егл'адко – подивл'у́с'а на сибе́. 13; [ви́гл'адки] -ів, *мн.* 94.

ВИГЛЯНУТИСЬ [ви́гл'анутис'] -нус', -нис'а, *док.* 'подивитися'. Йак вро́ки, то ви́гл'анутис' на поро́зи криз но́ги. 365.

ВИГНАТИС [ви́гнатис] -женус, -жениса, *док. 1.* 'вибігти'. Вс'і д'і́ти ви́гналис на доро́гу. 392; *2. перен.* 'вирости'. Ви́гнавса до сто́л'і, а ро́зуму ни набра́вса. 392.

ВИГРАШКА [ви́грашка] -и, *ж. 1.* 'іграшка' 328; *2.* 'гра'. Йому́ коси́ти по́плава за ви́грашку. 392.

ВИҐА [ви́ґа] -и, *бот.* 'вика; Vicia' 221.

ВИҐІМЕСИ [виґ'іме́си] -ів, *мн.* 'говірка, яка різко відрізняється від інших говірок'. У Ве́лимче то йак'іс' виґ'іме́си, говора́т', шо не пойме́ш. 53.

ВИД [вид] ви́да, *ч.* 'обличчя'. Вона́ га́рна на виду́. 392.

ВИДАТИ [ви́дати] -айу́, -айе́ш, *док.* 'виставити один предмет поперед іншого; нерівно скласти речі'. Дро́ва кре́пко ви́даў на ґу́лицу, і вс'а ши́хта ру́хнула. 392.

ВИДЕЛЬЦЯ [виде́л'ц'а] -лец', *мн.* 'виделка' 23, 512; [виде́лца] -лец, *мн.* Ни дава́й дити́ни виде́лца, бо ше вко́лиц:а. 392; [в'іде́л'ц'а] 106.

ВИДЕНЬКИ [ви́ден'ки] -н'ок, *мн.* 'зібрання жінок для спільної роботи вдень'. Д'іўча́та ходи́ли на до́св'ідки^е, а ми по об'іди на ви́ден'ки. 384; [виде́нки] 16, 84; [в'іде́н'к'і] 148; [в'іда́нк'і] 377.

ВИДЕР [ви́дер] -дра, *ч.* 'самець видри' 392.

ВИДИБАСИ [видиба́си] -ив, *мн.* 'петлі, які утворює заєць, утікаючи від собаки' 44.

ВИДЛУПОК [ви́длупок] -пка, *ч.* 'картоплина чи буряк, із яких миші виїли середину' 37.

ВИДМИДІЧА [видмид'і́ча] -и, *ж.* 'самка ведмедя' 120.

ВИДМИДЯ [видмид'а́] -д'а́ти, *с.* 'тс, що ВЕДМЕДЖА' 120.

ВИДМИЖИХА [видмижи́ха] -и, *ж.* 'тс, що ВИДМИДІЧА' 48.

ВИДМУХ [ви́дмух] –а, ч. 'протяг'. Побу́диш на ви́дмус'і, то шу хоч забули́т! 446.

ВИДНИ [ви́дни] -а, -е 'винуватий'. Мувчи́! Раз ви́дни, то тирпи́. 392.

ВИДНО [видно́] *прис.* 'видно'. Тоби́ видно́ тут? 180.

ВИДРИХА [ви́дриха] -і, *ж.* 'видра (самка); Lutra lutra' 392.

ВИДСЄЧКА [видс'є́чка] -и, *ж.* 'осічка в мисливській рушниці' 244.

ВИДУМОК [ви́думок] –мка, ч. 'тс, що МЕНЮХА' 225.

ВИДУЛОБОК [видуло^у бо́к] -бка́, *ч.* 'тс, що ВИДЛУПОК' 11, 372.

ВИДУН [виду́н] -а́, *ч., бот.* 'невитка квасоля' 423.

ВИДУРИТИ [ви́дурити] -ру, -риш, *док.* 'виманити, випросити'. Ва́ша д'і́вка ви́дурила в на́шого хло́пца цук'е́рка. 392.

ВИДЮХ [вид'у́х] -у, *ч., бот.* 'мак дикий; Papaver rhoeas L.' Ка́л'а коло́д'аза чи то сам нас'і́йавса, чи хто нас'і́йав вид'у́х... 392.

ВИЗ [виз] во́за, *ч. 1.* 'віз' (у багатьох н. пп.); [вез] во́за 412; [вуз] 392; *2.* 'сузір'я Велика Ведмедиця' 342.

ВИЗІР [виз'і́р] -а, *ч.* 'лісова просіка'. Па́на на пол'ува́н':і ста́вили на виз'і́рах. 135.

ВИЙДЕНО [ви́йдено] *безособова дієслівна форма.* Дес' тут нас не зл'у́блено, шо до нас не ви́йдено. (Весільна пісня). 46.

ВИЙМА [ви́йма] -и, *ж.* 'наткана між двома пропусканнями основи частина полотна'. За ден' натка́ла ти́л'ко три^е ви́йми. 456.

ВИЙМО [виймо́] -а́, *с.* 'вим'я корови' 129.

ВИКАБЕЛЮВАТИС [викабе́л'уватис] -л'уйуса, -л'уйіса, *недок. 1.* 'чванитися чимось'. Викабе́л'уйіц:а пе́ред хло́пцами, на ден' по три ра́зи бе^и ре́ пла́т':е. 392; *2.* 'робити щось тільки після довгого впрохування'. Да ви́пи ц'у сто́пку, не^и викабе́л'уйса. 392.

ВИКАДИТИ [ви́кадити] -ажу, -адиш, *док.* 'викурити звіра за допомогою диму'. Тре́ба ви́кадити ли́са з нори́. 122.

ВИКАПАНИ [ви́капани] -а, -е ‘дуже подібний до когось’. Син твуй ви́капани Ходо́с’. 392.

ВИКАРАБКАТИСА [ви́караб"катиса] -айуса, -айіса, *док.* ‘видертися, видряпатися на що-небудь’. Лет’ на де́рво ви́караб"кавса. 392.

ВИКИДАЙЛО [викида́йло] -а, *с.* ‘тс, що ВИБРАСУВАТЕЛЬ’ 226.

ВИКОЛОТОК [ви́колоток] -тка, *ч.* ‘сніп з рівно вимолоченою соломою’ 275, 428.

ВИКОТ [ви́кот] -а, *ч.* ‘тс, що КАЧАЛО’ 125.

ВИКРЕБЧУВАТИ [викре́бчувати] -уйу, -уйеш, *недок.* ‘вишкрібати’. Кроў с па́стки тре викре́бчувати. 326.

ВИКРИЧАТИ [ви́кричати] -у, -иш, *док.* ‘накричати, насваритись на когось’. Ви́кричаў на йе́йі. 384.

ВИКРУТАС [викрута́с] -а, *ч.* *1.* ‘петля, яку утворює заєць, утікаючи від собаки’ 11; *2.* ‘крутий поворот дороги’. Йак пройі́хала ти́ми викрута́сами, то й голова́ заморочи́ласа. 392.

ВИКУБАСИТИ [ви́кубасити] *3 ос. одн.* ви́кубасит, *док.* ‘вигребти’. Ку́рка ку́баха ви́кубасила. 495.

ВИКШИ [ви́кши] *прис. вищ. ступ.* ‘вище’ 30, 392; [ве́кше] 55.

ВИЛАЗИТИ [вила́зити] -а́жу, -а́зиш, *недок.* *1.* ‘підніматися вгору, лізучи по чомусь’. Той хло́пец, йак кот’а́ра, на де́рво л’у́бит вила́зити. 392, 90; *2.* ‘виходити з автобуса’. Вила́з’ вже з свойі́ми сумка́ми!.. 11, 180, 188, 392; *3.* ‘випадати (про пір’я птахів)’ 346.

ВИЛИЗТИ [ви́лизти] *3 ос. одн.* ви́лизе, *док.* ‘втратити свій колір від прання (про тканину)’. Кра́ска ви́лизла з мате́р’ійі. 421.

ВИЛИЦА [ви́лица] -и, *ж.* ‘паща вовка’ 275.

ВИЛИШАТИ [ви́лишати] -у, -иш, *док.* ‘викаструвати вбитого дикого кабана, щоб не смерділо м’ясо’ 57.

ВИЛІНИТИСЬ [ви́л’інитис’] *3 ос. одн.* ви́л’иниц’:а, *док.* ‘випасти (про пір’я птахів)’ 110.

ВИЛІПУТ [вил’іпу́т] -а, *ч.* ‘малого росту людина’ 46.

ВИЛІЦА [ви́л’іца] -и, *ж., збір.* ‘соснове гілля’ 178.

ВИЛКА [ви́лка] -лок, *мн.* ‘вила’. Йе картопл’о́ви ви́лка і бурако́ви ви́лка. 390.

ВИЛКІ [вилк’і́] -ло́к, *мн.* *1.* ‘вила до гною’. Рваў гнуй вилка́ми, шо зу́би погну́ў. 90, 392; *2.* ‘рогачі до печі’ 275, 392.

ВИЛЛЯТИ [ви́л’:ати] –л’:у, -л’:еш, док. ‘вилити’. Д’іт на ба́бу видро́ ви́л’:ав вуди́. 225.

ВИЛОВИД [викови́д] -а, *ч.* ‘мотузка, якою налигують худобу за роги’ 111.

ВИЛОГА [ви́лога] -и, *ж., орн.* ‘іволга; Oriolus’ 211.

ВИЛОЧНИК [ви́лочник] -а, ч. 'держак вил' 280.

ВИЛЯТИ [вил'а́ти] -а́йу, -а́йіш, *недок. 1.* 'крутити хвостом'. Соба́ка вил'а́йе хвосто́м. 392; *2.* 'робити петлі, утікаючи від собаки (про зайця)' 116.

ВИЛЬГОСТЬ [ви́л'гос'т'] -і, *ж.* 'волога'. В ц'уй ха́ти така́ ви́л'гос'т', шо аш ст'е́ни мо́кри. 392; [в'і́л'гос'т'] 60.

ВИЛЬГОТНИ [вил'го́тни] -а, -е 'вологий'. Вил'го́тне с'і́но не клади́ на копи́цу. 392.

ВИЛЬОРНИ [вил'о́рни] -а, -е 'величезний'. И на́шо ц'о ти так'і́ вил'о́рни штани́ дала́ гону́кови? 392.

ВИЛЬОТНЯ [вил'о́тн'а] 'вся' 221.

ВИМЕТАЧ [виме́тач] -а́, *ч.* 'віхоть сіна чи соломи для підмітання припічка'. Помело́м ха́ту замита́ти, а виме́тач до пе́ч'і. 255; [ви́митач] 46, 80.

ВИМИНЄ [ви́мин'е] -і, *с.* 'вим'я корови, кози' 211.

ВИМОЛОТИ [ви́молоти] -л'у, -лиш, *док.*, *перен.* 'з'їсти страву швидко, з апетитом'. То́то проголода́вса! Вес' борщч ви́молоў. 392.

ВИНГОРОХ [винго́рох] -у, *ч., бот.* 'горох посівний; Pisum' 305.

ВИНДА [ви́нда] -и, *ж.* 'тс, що КРУЖІЛКА' 516.

ВИНИЛИТИСЬ [ви́нилитис'] *3 ос. одн.* ви́нилиц':а, *док.* 'вилиняти; втратити стару шерсть (про тварин)'. Ви́нилас' шерс'т' з бичка́. 211.

ВИННИ [ви́н:и] -а, -е 'кислий'. Ви́н:и йаб́личка луч: ви́суши – на пирог'і́ бу́дут. 392.

ВИНІСОК [ви́н'ісок] -ска, *ч.* 'останнє найменше яйце, знесене куркою восени'. Ц'ой ви́н'ісок трима́й на Па́ску – всі йайца побйе́ш. 392.

ВИНОК [вино́к, ви'но́к] -нка́, *ч. 1.* 'квіти, сплетені в коло для прикрашання голови'; *2.* 'квіти, прикріплені до кроков як знак новобудови; після чого хазяї готують вгощення для майстрів, родичів та сусідів' 428; *3.* 'тс, що ВІНКИ-2'. Га́н'а проси́ла на вино́к. 495; *4.* [в'іно́к] 'фата молодої' 409.

ВИНЦИДЛА [винци́дла] -дел, *мн.* 'вудила в кінській збруї' 106; [в'інци́длʼе] 148.

ВИПАКОВКА [випако́ўка] -и, *ж.* 'вставка в чоловічій сорочці' 111.

ВИПАСА [випаса́] -и́, *ж.* 'пасовище' 142.

ВИПЕКТИС [ви́пектис] *3 ос. одн.* ви́печец:а, *док.* 'втратити свій колір від сонячного проміння (про тканину)'. Ху́стка ви́пеклас, ви́лин'ела. 382.

ВИПИРИТИС [ви́пиритис] *3 ос. одн.* ви́пириц:а, *док.* 'втратити старе пір'я (про птахів)' 447.

ВИПИСВАТИ [випи́свати] -айу, -айеш, *недок.* 'виписувати' 495.

ВИПІТКА [ви́п'ітка] -и, *ж.* 'випивка' 517.

ВИПРАВИТИ [ви́правити] -ўл'у, -виш, *док. 1.* 'зробити щось прямим' (у багатьох н.пп.); *2.* 'вичинити шкіру звіра в спеціальному розчині' 15, 277, 430; [ви́правит'] 137, 448.

ВИПРИГВАТИ [випри́гвати] -вайу, -вайеш, *недок.* 'підстрибувати'. Соба́ка випри́гвайе. 57.

ВИПРІНЬҐОВУВАТИ [випр'ін'ґо́вувати] -уйу, -уйеш, *недок.* 'мережити; робити мереживо' 25.

ВИПУСТОК [ви́пусток] -стка, *ч.* 'теля, яке першого року виганяють з коровами на пасовище'. Виган'е́ла коро́ву і ви́пустка. 135, 144, 428, 495, 498, 515; [ве́пусток] 144.

ВИР[1] [вир] -у, *ч.* 'місце в річці з круговим стрімким рухом води' 392, 461.

ВИР[2] [вир] -у, *ч.* 'вирій'. Пташки́^{е} полет'і́ли у вир. 303.

ВИРАЖАНКА [виража́нка] -и, *ж.* 'проводи юнака в армію'. Коли́ ва́шого виража́нка? 369.

ВИРАЖЄТИ [вираж'е́ти] -ейу, -ейеш, *недок.* 'робити гостину з нагоди проводів юнака на армійську службу'. Коли́с' так не^{и} вираж'е́ли, йак типе́р. 125, 369.

ВИРБИНА [вирбина́] -и́, *ж., збір.* 'зарості верби' 121.

ВИРВА [ви́рва] -и, ж. 'яр' 131.

ВИРДАНКА [вирда́нка] -и^{е}, *ж.* 'тс, що ВИРАЖАНКА' 46.

ВИРЕНИК [вире́ник] -а, *ч.* 'вареник' 334; [в'іре́ник] 152.

ВИРИВАТИС[1] [вирива́тис] *3 ос. одн.* -а́йец:а, *недок.* *1.* 'починати йти (про дощ або сніг)'. Бач, йак нахму́рилос, і сн'іг^{х} вирива́йец:а. 392; *2.* 'вирушати в дорогу'. Не^{и} вирива́йса в доро́гу го́ли. 392.

ВИРІЯ [ви́р'ійа] -йі, *ж.* 'тс, що ВИР[2]' 15, 125, 320.

ВИРОБИТИС [ви́робитис, ви́робитиса] -л'ус, -биса, *док.* *1.*'втратити силу, тяжко працюючи'. За́молоду ви́робивса, то типе́р хо́дит горба́ти. 392, 461; *2. перен.* 'вилюдніти'. Он йак'і кавал'е́р ви́робивса, а було́ ш так'е́ задри́пане… 392, 90; *3.* 'забруднитися'. В шо вже ви́робилас? Не наста́чити тобі́ чи́стейі годе́жи. 392.

ВИРОБЛЯТИ [виробл'а́ти] -л'а́йу, -л'а́йіш, *недок.* *1.* 'формувати (про хліб)'. Почина́й паск'і виробл'а́ти. 392; *2.* 'вичиняти (шкіру, хутро)'. Шку́ру лиси́ци виробл'а́ли – намо́чували в ква́сови. 141, 188, 392; *3. перен.* 'бешкетувати (про дітей)'. Диви́носа, шо твойі́ д'іти виробл'а́йут! 392.

ВИРОБНИК [ви́робник, ви́^{е}робник] -а, *ч.* *1.* 'наймит'. Ви́^{е}робник, бо в'ін заробл'а́в. 454; *2.* 'людина, яка не мала своєї хати' 454.

ВИРОСТОК [ви́росток] -стка, *ч.* *1.* 'дикий птах, який ще не залишає свого гнізда' 38; *2.* 'ріг оленя, який тільки почав рости' 186.

ВИРХУН [вирху́н] -а, *ч.* 'той, хто поспішає виконати якусь роботу' 428.

ВИРЦЮМАХА [вирц'ума́ха] -и, *ж.* 'палиця'. Вирц'ума́ха одган'е́ти соба́к. 428.

ВИРШУЛЯ [виршу́л'а] -і, *ж.* 'тс, що ОБОРІГ' 452.

ВИСИЛІЙ [висил'ій] *вищ. ступ. прис.* 'веселіше'. Коли́с' висил'ій було́, йак топ'ір. 454, 392.

ВИСИПАТИСЬ [ви́сипатис'] *3 ос. одн.* ви́сипиц':а, *док. 1.* 'сиплючись, випадати з чого-небудь'. Цу́кор с то́рби ви́сипавс'а. 90, 188; *2.* 'з'явитися, вирости (про рослину)'. Вже й ко́лос ви́сипиц':а на Йу́рйа. 74.

ВИСІЛНИ [вис'ілни] -их, *мн.* 'тс, що ВЕСІЛЬНИК'. Вис'ілни стойа́ли за молоду́хойу. 491, 275.

ВИСІЛЬНИК [вис'іл'ник] –а, *ч.* 'учасник весілля (тільки про хлопця)' 148.

ВИСКОРКА [ви́скорка] -и, *ж.* 'шкварка' 302.

ВИСНЯНИК [висн'ани́к] -а́, *ч.* 'тс, що ВЕСЕНЧУК' 122.

ВИСОТОЮ [висото́йу] *прис.* 'заввишки'. Ха́та висото́йу три ме́три. 392.

ВИСПА [ви́спа] -и, *ж., мед. 1.* 'гнійний висип на шкірі та слизових оболонках' (всі н. пп.); *2.* 'шрам на місці запобіжного щеплення від цієї хвороби'. На пра́вуй руц'і в його д'ви ви́спи. 392.

ВИСПА[2] [ви́спа] -и, *ж.* 'нанесений річкою пісок, де росте верболіз' 427.

ВИСПІВУВАТИ КАЛАЧІ [вис'п'івувати калач'і] 'частина весільного обряду – прихід матері молодого до свахи з весільним калачем, під час якого виконуються спеціальні пісні' 16.

ВИСТАРЧИТИ [ви́старчити] *3 ос. одн.* ви́старчит', *док.* 'вистачити'. Мен'і на все гроше́й не ви́старчит'. 415.

ВИСТИГАТИ [вистига́ти] -а́йу, -а́йеш, *док.* 'прошивати краї комірців та рукавів; зарублювати'. Ми[е] куме́рци вистига́л'і. 148.

ВИСТІҐОВИ [вист'іґо́ви] -а, -е *1.* 'стрункий, поставний'. Мойа́ гону́ка висо́ка, вист'іґо́ва... 392; [вис'ц'іґо́ви] 392; [в'іс'т'іґо́вий] 24; *2.* 'худий' 392.

ВИСТРИЛ [ви́стрил] -а, *ч.* 'постріл з рушниці'. Ви́стрили по л'ісу – охо́тн'ік'і хо́д'ат'. 122, 191, 273, 422; [ви́стрел] 11, 169, 212, 277, 372, 421.

ВИСТРИЛИК [ви́стрилик] -а, *ч.* 'твердий насінний пагін редьки' 163.

ВИСТРИЛИТИ [ви́стрилити] -л'у, -лиш, *док. 1.* 'зробити постріл з рушниці' (всі н. пп.); *2.* 'передчасно з'явитися (про насінний пагін рослини)'. Цибу́л'і ни бу́ду ма́ти – мойа́ с'іианка ви́стрилила. 392.

ВИСТУПЕЦЬ [ви́ступец'] -пц'а, *ч., перев. в мн.* ВИСТУПЦІ [ви́ступц'і] - пц'ів 'тапочки' 471.

ВИСХНУТИ [ви́схнути] *3 ос. одн.* ви́схне, *док.* 'висохнути'. Іде́ дощч, іде́ дощч – вже роста́ла гли́на. [...] Тод'і вона́ ви́схне, йак бу́де пого́да. (Нар. пісня). 342.

ВИСЬ! ВИЗЬ ЙОГО! [ви́с'! виз' його́!] '*виг.* для нацьковування собаки на звіра' 270.

ВИ–ТЕ [ви-те́] *займ.* 'ви'. Ну на́шо ви-те́ його́, мало́го, пуска́йіте? 102, 340, 495; [ви-та́] 377, 496; [в'і-те́] 95, 338; [в'і́-те] 55, 517.

ВИТЕРТИ [ви́терти] -тру, -треш, *док.* *1.* 'робити що-небудь сухим або чистим, витираючи поверхню' (всі н. пп.); *2.* 'зноси́ти щось з одягу'. Ви́тер коўн'іра́ в руба́шци. 392; *3.* 'вичистити сажу з димаря'. Тра́ба са́ж'ӱ ви́терти. 154, 143.

ВИТЄР [ви́т'ер] -тру, *ч.* 'вітер' 17, 159; [ви́т'ір] 138; [ви́т'ор] 36, 156, 225, 275, 293, 346, 465; [ви́т'ур]. Ви́т'ур таки́й холо́дний. 469.

ВИТИ[1] [ви́ти] *3 ос. одн.* ви́йе і ўйе, *недок.* 'подавати протяжні звуки (про вовка, собаку)'. Там соба́ки ўйут'. 394; Во́йут' воўки́ ў л'і́си. 222, 344, 418; Воўки́ в'і́йат'. 421; Лис ўйе йак соба́ка. 11.

ВИТИ[2] [ви́ти] -йу, -йеш, *недок.* 'плести вінок з квітів'. Про́сим вино́к ви́ти. 495.

ВИТИНАТИ [витина́ти] -а́йу, -а́йеш, *недок.* *1.* 'вирізати'. Пиж'і́ з ва́л'анка витина́ли. 301; *2. перен.* 'дорікати'. Свикру́ха нив'і́сци куско́м хл'і́ба витина́йе. 55.

ВИТИЦЯ [ви́тиц'а] -і, *ж.*, *бот.* 'тс, що ВЄТКА' 402.

ВИТОК [вито́к] -тка́, *ч.* 'місце в лісі, де ростуть чорниці'. Вито́к йа́год найшла́. 135.

ВИТРАК [витра́к] -а́, *ч.* *1.* 'вітряк' (усі н. пп.); *2.* 'дошка, прибита до кінців лат двосхилого даху з фронтонами, щоб вітер не зривав покрівлі' 392.

ВИТРАЧОК [витрачо́к] -чка́, ч. 'спеціальний пристрій загонича для підняття звірів з лігва' 372.

ВИТРІШКА [ви́тр'ішка] -и, *ж.* *1. частіше в мн.* ВИТРІШКИ [ви́тр'ішки] -шок, *бот.* 'череда трироздільна; Bidens tripatita L.' Йак ба́ба до муки́, так ви́тр'ішка до руки́. 116; *2. знев.* 'людина з витріщеними очима' 392; *3.* 'той, хто вперто дивиться комусь в очі'. Ну чого́ ди́виса, ви́три^ішко? Шо – йа тоби́ шос' ви́н:и? 392; *4. знев.* 'роззявкувата людина' 90, 392.

ВИТРЕПАТИ [ви́тре^ипати] -айу, -айіш, *док.* *1.*'витрусити щось від пилу'. Ви́тре^ипи год'і́йа́ло, а то д'і́ти з ного́ми ла́з'ат по лу́ж^шкови. 392; *2.* 'обірвати край тканини так, що звисають нитки різної довжини'. Ви́тре^ипаў в марина́рци рукави́, сами́ страпал'а́си. 392, 90; *3. перен.* 'з'їсти з апетитом усю страву'. Ц'і́лу ми́ску холо́дного борщу́ ви́тре^ипаў. 392, 179.

ВИТРИБЕНЬКІ [витри^ебе́н'к'і] -е́н'ок, *мн.* *1.* 'примхи'. Твойі витри^ебе́н'к'і йа не збира́йус роби́ти. 392; *2.* 'зайві речі (переважно про прикраси)'. На витри^ебе́н'к'і гро́ши йе, а на порос'а́та – то нима́. 392, 179.

ВИТРИПАН [витрипа́н] -а, *ч.* 'літак, аероплан' 392; [витропа́н]. Маха́йе рук'і́ма, йак витропа́н кри́глами. 392; [йаропла́н] 392.

ВИТРОПОЛЬ [витропóл'] -л'а, *ч.* 'невеликого росту вовк, який живе і полює в полі' 124.

ВИТРУВКА [витрýвка, витрýýка] -и, *ж., перев. в мн.* ВИТРУВКІ [витрýвк'і] -вок, 'босоніжки'. В такý жарý гобувáла п витрýвк'і, а не тýхл'і. 392, 24.

ВИТТЯ [вúт':а] -а, *с., збір.* 'протяжні звуки, що подають вовки та собаки'. Вóўче вúт':а. 326.

ВИТУЛУБИТИ [вúгулубити] -бл'у, -биш, *док.* 'вигризти, виїсти'. Самá тулýба остáлас' – вúтулубили мúши бурáк. 53.

ВИТУЛУБОК [вúтулубок] –бка, ч. 'тс, що ДЛУПАХ' 225.

ВИТЮГ [вит'ýг] -á, *ч.* 'праска' 221.

ВИТЯГЧИ [вúт'агчи] -гну, гнеш, *док.* 'витягти' 80.

ВИТЯЖКИ [вúт'ажки, вúт'аж^{ш}к'і] -жок. *мн.* 'чоботи спеціального крою – суцільновикроєний перед і халяви'. Д'ід маў вúт'ажки... хал'áви дóўг'і булú. 44, 203, 431; [вит'áжки] 396.

ВИТЯЖНИЙ [вит'ажнúй] -áйа, -éйе 'протяжний, сумний'. Диўч'éта сп'івáли частýшки, сп'івáли й вит'ажнúйі п'іс'н'і. 406.

ВИТЯТИ[1] [вúт'ати] вúтну, вúтниш, *док.* 'ударити чим-небудь по комусь або по чомусь'. Вúт'аў по руцú – хай дýл'і не тúче. 392; [вúт'ат']. Трéби вúт'ат' по кол'íни к'íйом, йак хоч зáйца...(Повір'я). 481.

ВИТЯТИ[2] [вúт'ати] -а, -е 'вирубаний'. Злемб – то вúт'ати л'іс. 515.

ВИТЯТИС [вúт'атис, вúт'атиса] -нус, ниса, *док.* 'ударитися'. Не грáйса так крéпко – вúтниса головóйу в стинý. 392.

ВИТЯХТИСА [вúт'ахтиса] -т'агнуса, -т'агниса, *док. 1.* 'витягнутися на всю довжину (про людину чи тварину)'. Вúт'ахса на лýжкови і лижúт до гобúіда. 392; *2. перен.* 'померти'. Не шáстайте грóшей, бо йак вúт'агнус, то не бýде за шо поховáти. 392.

ВИТЬОР[1] [вúт'ор] -тру, *ч.* 'тс, що ВИТЄР' (у багатьох н. пп.півночі).

ВИТЬОР[2] [вúт'ор] -тра, *ч.* 'ятір'. Вúт'ор в ме^{и}нé з дрóту буў... Настáвиў, а хтос' забрáў... 16.

ВИФІКУВАТИ [виф'íкувати] *3 ос. одн.* виф'íкуйе, *недок.* 'подавати звуки (про білку)' 11.

ВИХА [вихá] -ú, *ж.* 'віник для чищення димоходу'. Вихý робúли з бе^{и}рéзового прýт':а. 102.

ВИХАРАШАТИ [вúхарашати] -шайу, -шайеш, *док.* 'викаструвати'. Дúка свин'á ничóго, а кабанá трéба вúхарашати. 286, 244, 392.

ВИХОДНЄ [виходн'é] -і, *ж.* 'ополонка, через яку виймають рибальську сітку'. Виходн'é – то полóнка здорóва, там нéвуд вихóдит. 102.

ВИХОДОК [вихóдок] -дка, *ч.* ‘туалет’ 211, 221, 515.

ВИХОПЕНЬ [ви́хопен’] -пн’а, *ч., кулін.* ‘хліб, спечений перед полум’ям’ 179.

ВИХОР [ви́хор] -хру, *ч.* візерунок’. Понара́вивс’а мин’і так той ви́хор на рушнику́. 325.

ВИХРИСТИТИ [ви́христити] -ишчу, -истиш, *док. 1.* ‘охрестити іновірця’ (у багатьох н. пп.); *2. перен.* ‘вигадати комусь прізвисько’. Стари́й чолов’ік, а ви́христит’ йак хоч. 477.

ВИХРИТИС [вихри́тис] -у́са, -и́са, *недок.* ‘гратися, бешкетуючи’. Д’іти так вихри́лис, шо син’ак’і ма́йут на голоўйі. 392.

ВИХРО [вихрó] -á, *с.* ‘смуга довгої шерсті на хребті дикого кабана’ 372.

ВИЦЄЧКА [виц’éчка] -и, *ж.* ‘учнівська екскурсія в школах “за Польщі” (1920-1939 рр.)’. Туди́ нас води́ли на виц’éчку. 305.

ВИЦЯПАТИ [ви́ц’апати] -айу, -айіш, *док., знев.* ‘видоїти корову’. Так рука́ боли́т, лед’ᵗ корóву ви́ц’апала. 392.

ВИЧАХНУТИ [ви́чахнути] *3 ос. одн.* ви́чахне, *док.* ‘догоріти (про вогнище)’. Пóк’і в гру́би не ви́чахне, не закру́чуй, а то вча́д’ійіш. 392.

ВИЧИСТИТИ [ви́чистити] -ишчу, -стиш, *док. 1.* ‘зробити щось чистим’ (всі н. пп.); *2.* ‘тс, що ВИХАРАШАТИ’. Забили кабана́ і зра́зу ви́чистили. 326, 335.

ВИЧИТ [ви́чит] -у, *ч.* ‘голосіння за померлим’. Вона́ прида́на до ви́читу. 181.

ВИЧИТАТИ [вичита́ти] -а́йу, -а́йіш, *недок. 1.* ‘голосити за померлим’. Ма́ло йшло за покóйником, нихтó й неⁱⁱ вичита́ў. 392, 456; *2. перен.* ‘плакати (про дітей)’. Цит’! Чогó вичита́йіш? 392.

ВИЧІПКА [ви́ч’іпка] -и, *ж.* ‘одна з чотирьох мотузків, на яких вішається колиска’ 94.

ВИЧОРОВА ЗІРКА [вичорóва з’ірка] -ойі -и ‘планета Венера після заходу сонця’ 342.

ВИЧУРКУВАТИ [виᵉчуркува́ти] -у́йу, -у́йіш, *недок.* ‘перебувати на вечорницях’. Посхóдимос соби́ до кóгос’ і вичурку́йемо. 392.

ВИЧУРНЕЧИТИ [вичурнéчити] -éчу, -éчиш, *недок.* ‘тс, що ВИЧУРКУВАТИ’. В субóту прóсто вичурнéчили – ни шéли, ни пр’а́ли. 483.

ВИШАДЛО [виша́дло] –а, ч. ‘тс, що ВИШАК-1’ 59.

ВИШАК [виша́к] -á, *ч. 1.* ‘вішалка’. Зроби́ў з рóг’іў козла́ виша́к. 396, 392; [вйіша́к, ўйіша́к]. На на́шому вйішаку́ пóўно вс’а́кейі годéжи вйíсит 392, *2.* ‘петелька біля коміра, за допомогою якої вішають одяг’ 392.

ВИШАЛКИ [ви́шалки] -лок, *мн.* ‘пристосування зі стовбура молодої сосни, на якому просушували глечики’ 332.

ВИШАЛОК [ви́шалок] -лка, *ч.* 'тс, що ВИШАК-1'. Ви́шалок дл'а шапо́к. 296.

ВИШЕЙ [ви́шей] *прис., вищ. ступ.* 'вище'. Йа стр'іли͡у ви́шей. 400.

ВИШЄЙ [виш'е́й] -е́йу, *ч.* 'стара перезимована трава, яку косять на підстилку худобі' 154.

ВИШЕР [више́р] -у, *ч., бот.* 'болотяна осока, листя якої восени набуває червонястого кольору; Carex vesicaria L.; Carex acufiformis Ehrh.' 356.

ВИШИБИСТИЙ [вишиби́стий] -а, -е 'тс, що КЛИШАВИ' 221.

ВИШИНЬКА [ви́шин'ка] -и, *ж. 1. бот.* 'молоде плодове дерево із соковитими темно-червоними плодами; Cerasus vulgaris Mill.' (всі н. пп.); *2.* 'ягода цього дерева' (всі н. пп.); *3.* 'гра на вечорницях – виграє та пара, яка одночасно поверне голови в один бік'. С'ада́йут' спи́нами хло́пиц' і д'івчина і тре́ба повиртáти го́лову. То така́ ви́шин'ка. 386.

ВИШКА [ви́шка] -и, *ж. 1.* 'горище в хліві' 23; *2.* 'прилаштована на високих стовпах споруда для засідки мисливців' 11, 38, 421.

ВИШКАРКА [ви́шкарка] -и, *ж.* 'тс, що ВИСКОРКА'. Д'і́ти не йі́л'ат вишкаркú. 137, 111; [ви́шкварка] 529.

ВИШІЕЙ [виш'іе́й] -іе́йу, *ч., бот.* 'тс, що ВИШЕР' 385.

ВИШКИ [ви́шки, ви́шк'і] -шок, *мн.* 'тс, що ВИШКА-1'. По́уни ви́шк'і с'іна накла́ли, духа́йу, шо хва́тит. 392, 17, 90, 203, 371.

ВИШКРЕБОК [ви́шкребок] -бка, *ч. 1.* 'невеликий хліб із залишків тіста, зішкрябаного зі стін діжі' 64; *2. перен., згруб.* 'остання дитина в сім'ї' 392.

ВИШНЬОВИ [вишн'о́ви] -а, -е *1.* 'з ягід вишні'. Надуши́ла вишн'о́вого со́ку. 392; *2.* 'близький до кольору стиглої вишні; темно-червоний'. Натка́ла вишн'о́вих к'і́л'імку. 392.

ВИШОЛОПИТИ [вишолопи́ти] -пл'у́, -и́ш, *док.* 'висунути язик (про собаку); висолопити'. Соба́ка втоми́вса – аж йази́ка вишолопи́ў. 421.

ВИЩАТИ [вишча́ти] *3 ос. одн.* вишчи́т, *недок.* 'подавати жалібні звуки (про собаку)' 124, 252; [в'ішча́ти] 312.

ВИЩЄТИ [ви'шч'е́ти] *3 ос. одн.* вишч'е́т', *недок.* 'іржати (про коня)'. Ваш кин' вишч'е́т'. 211.

ВИЩИҐАНИЙ [вишчиґа́ний] -а, -е 'гордий'. Йака́ ма́ти вишчиґа́на, таку́ й до́чку годува́ла. 39.

ВИЩІРКА [ви́шч'ірка] -и, *ж., бот.* 'щириця; Amaranthus retroflexus L.' 376.

ВИЯТИ [ви́йати, ви'йатие] -йу, -йе'ш, *недок. 1.* 'очищати зерно'. Ба́ло ми ви́йалкойу очишча́ли жи́то, крути́ли так'е́йу ру́чкойу, то ви́йали. 392; *2.* 'нюхати повітря, слід (про собаку)'. Поча́ў соба́ка ви́йати сл'іда́. 339.

ВІВСИСЬКО [в'іўсис'ко] -а, *с.* 'поле з-під вівса' 351; [в'іўсéско] 99; [в'іўсиско] 475; [в'íвсиско] 148; [вúўсис'ко] 342, 428; [óўсис'ко] 517; [в'івчúс'ко] 365

ВІВСИЩЕ [в'íвсишче] -а, *с.* 'тс, що ВІВСИСЬКО' 498; [вúвсишче] 456.

ВІВЧИННИЙ [в'івчúн:ий] -а, -е 'вівсяний'. В'івчúн:а солóма. 365.

ВІДАТИ [в'íдати] -айу, -айеш, *недок.* 'знати'. А йа в'íдайу, йак там спувáли? 74, 154, 210, 384, 512.

ВІДДАНИЦЯ [в'ід:анúц'а] –і, *ж.* 'дівка, яка може виходити заміж' 527.

ВІДНИК [в'íдник] -а, *ч.* 'віник'. Он в'íдник у видрú з водóйу. 359.

ВІДОК [в'ідóк] –дкá, *ч.* 'картина'. На с'т'інý пов'íсила в'ідóк. 402.

ВІДЬМА [в'íд'ма, вúд'ма] -и, *ж.* *1.* 'чаклунка' (у всіх н. пп.); *2.* 'стара негарна баба'. А та вúд'ма за грóши все од:áс'т', нат' дочкý. 392; *3. ент.* 'всякий метелик; Lepidoptera.' Ой багáто в'íд'ми с'адáйут', то прóсо бýде йадринé. 390, 161; *4. ент.* 'метелик з червоними крилами' 46; *5. ент.* 'нічний метелик' 161, 181.

ВІДЬМОЧКА [в'íд'мочка] -и, *ж., ент.* 'тс, що БЕДРИК' 142.

ВІЗДЕЧКИ [в'íздечки] *присл.* 'ось тут' 109.

ВІЙМО [в'íймо] -а, *с.* 'тс, що ВИМИНЄ'. Говáче в'íймо. 6.

ВІЛІЯ [В'íл'íйа] -ійі, *ж., реліг.* 'вечір напередодні Різдва або Водохреща' 376.

ВІЛЬЧАР [в'іл'чáр] -а, *ч.* 'собака вовчої породи'. Колúс' мав гóнчого і в'іл'чáр був. 120.

ВІНГОР [в'інгóр] -а, *ч., іхт.* 'вугор; Anguilla anguilla' 46.

ВІНКИ [в'інкú] -íв, *мн.* *1.* 'мн. до ВИНОК-1' (всі н. пп.); *2.* 'обрядова вечірка у молодої напередодні весілля' 36; [винкú[і]] 16.

ВІНОЧОК [в'інóчок] -чка, *ч.* *1.* 'зменш. до ВИНОК-1'; *2.* 'букет квітів і житнього колосся, який освячують на Спаса'. Колúс' вс'е д'іўч'ета св'етúли в'інóч'ки[е]. 384; *3.* 'заплетена і закручена на голові жіноча коса' 326.

ВІНТ [в'інт] -á, *ч.* 'наріз у каналі гвинтівки' 130, 224, 230.

ВІНТОК [в'інтóк] -ткá, *ч.* 'корок закривати пляшку' 415.

ВІПРЕНДЖУВАТИСЯ [в'іпрéнд͡жуватис'а] -уйус'а, -уйес'а, *недок.* 'чванитися чим-небудь, вихвалятися'. Кóжна д'íвка в'іпрéнд͡жуйес'а, пóке молодá. 6.

ВІРАТИЯ [в'ірáтийа] -ийі, *ж.* 'вигін' 287.

ВІР'Є [в'íрйе] -йа, *с.* 'тс, що ВИР[2]' 254.

ВІРОК [в'ірóк] -ркá, *ч.* 'спеціальна підстилка під стіг снопів чи сіна' 152.

ВІРУЧ [в'íруч] *незмін., ч.* 'дитяча гра у хованки' 390.

ВІСИНЮ [в'íсин'у] *присл.* 'восени'. В'íсин'у не купáйуц'а в вóзир'і. 154.

ВІСИНЬ [в'íсин'] -ен'і, *ж.* 'осінь'. Та в'íсин' холóдна. 328.

ВІСТА [в'іста] 'виг. для повертання запряжених коней ліворуч' 48.

ВІСТРО [в'істро] -а, *с.* 'кінець леза ножа'. Ки́нуў ножа́ і зламаў в'істро. 430.

ВІСУЩИЙ [в'ісу́шчий] -а, -е 'висячий'. В нас ха́та в'іл'е́ка і л'а́мпа в'ісу́шча. 148.

ВІТАЙТЕ [в'іта́йте!] *незмін.* 'обов'язкова відповідь хазяїна на привітання, що означає запрошення зайти до хати' 342; [ви'та́йте ж до нас].– До́бри ден' в ва́ший ха́ти!– До́брого здоро́ўйа! Ви'та́йте ж до нас! 342.

ВІТРА [в'ітра] -и, *ж.* 'тс, що **В'ЄТАР**' 211.

ВІТРАНКА [в'ітра́нка] -и, *ж.* *1.* 'вітряна віспа' (всі н. пп.); *2.* 'тс, що **ВИТРАК-2**' 148.

ВІТРОВАЛЕЦЬ [в'ітрова́лец'] -л'ц'а, *ч.* 'бурелом' 402.

ВІТРОГОН [в'ітрого́н] -а, *ч.* 'тс, що **ВИТРАК-2**' 221.

ВІТСУНУТИ [в'ітсу́нути] -у́ну, -у́неш, *док.* *1.* 'соваючи, перемістити щонебудь в інше місце' (всі н. пп.); *2.* 'відімкнути замок'. В'ітсу́н' ха́ту. 436.

ВІТЧИМ [в'ітчи́м] –а, ч. 'нерідний батько' 224; [го́тчим] 392; [ву^{о}чи́м] 346; [вчим] 148.

ВІТЬОР [в'і́т'ор] -тру, *ч.* *1.* 'тс, що **ВИТЄР**' 167, 230, 264, 273; *2. мед.* 'гостре запалення шкіри в людини і деяких тварин' 152.

ВІХОТЬ [в'іхот'] -хт'а, *ч.* *1.* 'пучечок хвощу або кропиви для миття посуду' 454; [ви́хут'] 148; *2.* 'ганчірка для миття посуду' 219.

ВІХТИК [в'іхтик] -а, *ч.* 'тс, що **ВІХОТЬ-2**' 500.

ВІХТІ [в'іхті] -ів, *мн.* 'гніздо гусениць на дереві' 512.

ВІХТЬО [в'і́хт'о] -т'а, *с.* 'тс, що **ВІХОТЬ-2**' 304

ВІЦІ [в'і́ц'і] *прис.* 'звідси' 272.

ВІЧИСТИЙ [в'ічи́стий] –а, -е 'вічний'. Схова́йс'а, жо́вта ко́со, до скри́н'і замчи́стойі, нав'і́ки в'ічи́стийі. (Весільна пісня). 384.

ВІЧИТИ [в'і́чити] -чу, -чиш, *недок.* 'вікувати'. Шоб ти недо́ўго в'і́чиў! 434.

ВІШАЛОК [в'і́шалок] -лка, *ч.* 'довга жердина, яку вішали перед піччю для рушників та одягу' 16, 221.

ВІШАР [в'іша́р] -у, *ч.* 'сіно з заболоченої місцевості, яке звичайно використовують як підстилку худобі' 422.

ВІШЄР [в'іш'е́р] –у, ч., бот. 'тс, що **ЛАПАХА**' 365.

ВІШНИЧКА [в'і́шничка] -и, *ж.* 'хвіртка в огорожі' 83; [в'і́шничк'е] -чок, *мн.* 152.

ВІШТА [в'ішта] *виг.* *1.* 'для повертання запряжених коней ліворуч' 106, 418; *2.* 'для поганяння запряжених коней' 326.

ВІЯ [в'і́йа] -йі, *ж.* 'повіка' 326.

ВІЯНКА [в'і́йанка] -и, *ж.* 'лопата-совок для віяння зерна' 121.

В'ЇШНИЦИ [вйі́шници, ўйі́шници] -шниц, *мн.* 'невеликі легкі ворота з жердин або тонких дощок'. Пок'і́нула вйі́шници, то чийс' соба́ка з':ів ку́раче. 392.

ВКАЛЄТИСЬ [вкал'е́тис'] -л'у́с'а, -лис'а, *док.* 'забруднитись'. В'ін вкал'е́у́с'а в глину. 428.

ВКИНУТИ [вки́нути] -у, -еш, *док.* *1.* 'кидати що-небудь в середину'; *2.* 'дати їсти домашнім тваринам'. Вкин' порос'а́там йі́сти. 462.

ВКІДАЛНИЦЯ [вк'іда́лниц'а] -і, *ж.* 'тс, що ПУДКІДАЛНИЦА' 398.

ВКОКНУТИ [вкокну́ти] -кну́, -кне́ш, *док.* 'проковтнути' 220.

ВКОЛОТ [вколо́т] -а, *ч.* 'обмолочений сніп; околот' 102, 428.

В КОПЦІ [в копц'і] *в зн. прис.* 'спосіб садіння картоплі по зораному' 129.

В КОСИ [в ко́си] *в зн. прис.* 'спосіб ткання скатертини сосонкою' 476.

В КОСИЧКИ [в коси́чки] *в зн. прис.* 'спосіб ткання рушників' 490.

ВКОЧИ [вко́чи, ўко́чи] *прис.* *1.* 'коли'. Вко́чи в'і-те́ п'і́лете в магази́н? 221, 225, 326, 342; *2.* 'немає часу' 221.

ВКОЧИСЬ [вко́чис', ўко́чис'] *прис.* 'тепер'. Ото́ й булі́ гуде́нки, вко́чис' таки́х ни ро́бл'ат'. 472.

ВКРАВКЄ [вкра́вк'е, ўкра́ўк'е] -вок, *мн.* (?) Пошла́ б йа танц'ува́те, та чо́боте пранцува́те, а в постол'о́х ни хо́ч'іц':а, бо вкра́вк'е воло́чац':а. (Нар. пісня). 152.

ВКРАДКИ [вкра́дки] *прис.* 'крадькома'. Вкра́дки ста́в'іт' га́пл'і. 382; [вкра́тк'і]. Носи́ла си́нови вкра́тк'і са́ло, щоб нивиска на ба́чила, да не догоди́ла 392, 11, 212, 305.

ВКРАЇНКА [вкрайі́нка] -и, *ж.* *1.* 'жителька України'; *2.* 'сорочка з вишитими вставками, купленими на базарі' 161; *3.* 'жіноча вишита сорочка' Д'і́вкойу ма́ла три вкрайі́нки. 122; [украйі́нка] 16.

ВКРАТКОМ [вкра́тком] *прис.* 'тс, що ВКРАДКИ'. Д'і́ти вкра́тком ходи́л'и' в садо́к. 74.

ВКРУГУВУЮ [вкругуву́йу] *прис.* 'навколо'. А там ста́нц'ійа Кас'у́, Ко́м'і есесе́р, вкругуву́йу вуда́, де т'урма́. 224.

ВКУНЬОК [вкун'о́к] -н'ка́, *ч., іхт.* 'невеликий окунь; Perca fluviatilis' 418.

ВЛАСКА [вла́ска] -и, *ж.* і *ч.* 'пронирлива людина' 254.

ВЛИГТИ [влиг^х^ти] *3 ос. одн. мин. часу* влиг, *док.* 'втихнути; перестати йти (про дощ)'. Ше́но пе́ред ве́чором дощч влиг. 392.

ВЛІЇ [вл'і́йі, ўл'і́йі] -і́й, *мн.* 'олія' 79, 328.

ВЛІЙ [вл'ій] -і́йа, *ч.* 'тс, що ВЛІЇ' 18.

ВЛІТИ [вл'іти] *прис.* 'влітку' 98.

ВЛІТО [вл'іто] *прис.* 'тс, що ВЛІТИ'. Дивч'ета вл'іто по сеˮлу́ пиду́т' і вс'о шу́т'ат'. 144, 474,491.

ВЛІТЮС [ўл'іт'ус] *прис.* 'вторік' 243; [вл'іт'ус', ўл'іт'ус']. Йіздила в Адес до бра́та вл'іт'ус'. 272, 380; [вл'іт'ус'а] 13, 340.

ВЛЬОТ[1] [вл'от] -а, *ч.* 'отвір у стволі мисливської рушниці, куди вкладається патрон' 186.

ВЛЬОТ[2] [вл'от] *прис.* *1.* 'швидко'. В'ін вл'от знайшо́ў пл'а́шку. 116, 269; *2.* 'у цю ж мить; одразу ж'. Зайде́ш і вл'от виртайса. 392.

ВМАТУВАТИ [вма́тувати], *перев. в наказі:* ВМАТУЙ [вма́туй] 'іди геть'. Ану́ вма́туй с ха́ти! 392.

ВМИСЕЛНО [вмисе́лно] *прис.* 'навмисне'. Вмисе́лно ша́пку поки́нуў. 225.

ВНА [вна] *займ.* 'вона'. А вна стойі́т за корч'е́м. 74.

ВНИК [вник] -а, *ч.* 'петля для лову диких качок' 517; [вни́ки] -ів, *мн.* 'петля з дроту для лову звірів'. Ста́вили то на во́ўка, то на за́йц'а вни́ки. 475.

ВНУЧКА[1] [вну́чка] -и, *ж.* 'доччина або синова дочка' (у багатьох н.пп.)

ВНУЧКА[2] [вну́чка] -и, *ж.* 'онуча в постоли або чоботи' 340.

ВНЬОТ [вн'от] *прис.* 'тс, що ВЛЬОТ[2]' 392.

ВО[1] [во] *прис.* 'ось тут'. Во зо́шит. Ни ба́чиш чи шо? 515, 120, 392.

ВО[2] [во] *прий.* 'об'. Гр'е́нуў во зе́мл'у. 466.

ВОВЕС [вове́с] -вса́, *ч., бот.* 'тс, що ВЕС' 326, 351.

ВОВК[1] [воўк] -а, *ч.* 'хижак родини собачих' (усі н.пп.).

ВОВК[2] [воўк] -а, *ч., перев. у мн.* ВОВКИ [воўки́, вовки́] -у́, *бот.* 'тс, що ВИТРІШКА-1'. Позрива́й воўк'і с штану́. 90, 342, 392.

ВОВКАТИЙ [воўка́тий] -а, -е 'похмурий, насуплений' 148.

ВОВКОВНЯ [воўкоўн'а́] -і́, *ж.* 'пастка на вовків, виплетена з лозових прутів' 332, 480.

ВОВКОДАВЕЦЬ [воўкода́вец'] -вц'а, *ч.* 'тс, що ВІЛЬЧАР' 444.

ВОВКОЛАП [воўкола́п] -а, *ч.* 'тс, що ВІЛЬЧАР' 392.

ВОВКОПАДІЛІЩЕ [воўкопад'іл'ішче] -а, *с.* 'викопана на звіриній стежці і прикрита гіллям яма-пастка' 212.

ВОВКОСПАЛИЩЕ [воўкоспа́лишче] -а, *с.* 'місце, де сплять вовки' 36.

ВОВКОТЕЧА [воўкоте́ча] -и, *ж., збір.* 'багато вовків'. Воўкоте́ча росплоди́лас' у нас. 356.

ВОВКУВНЯ [воўкуўн'а] -і́, *ж.* 'тс, що ВОВКОПАДІЛІЩЕ' 332.

ВОВКУЛАК [воўкула́к] -а, *ч.* *1.* 'людина, яку відьма перетворила у вовка' 117, 252, 301, 430, 444; [воўкокула́к] 339; *2.* 'багата людина' 421; *3.* 'жадібна людина' 224; *4.* 'людина, яка нікого не любить' 291.

ВОВКУЛАКА [воўкула́ка] -и, *ч. 1.* 'тс, що ВОВКУЛАК-1' 116, 176; *2.* 'тс, що ВІЛЬЧАР'. Мав вовкула́ку і два го́нчих. 156.

ВОВКУЛАТИ [воўкула́ти] -а, -е 'мовчазний' 176.

ВОВКУЛАЧ [воўкула́ч] -а, *ч.* 'тс, що ВОВКУЛАК-1' 159.

ВОВНА [во́ўна] -и, *ж. 1.* 'волосяний покрив овець і кіз' (всі н. пп.); *2.* 'підшерсток у собаки' 27, 208, 230, 353.

ВОВНАТИЙ [воўна́тий] -а, -е 'такий, що має довгу шерсть (про собаку)'. Воўна́тий соба́ка – то кудла́тий, а не гла́лк'ій (короткошерстий). 465.

ВОВЧА БУДКА [во́ўча бу́дка] –ойі –и, *ж.* 'пастка для вовків з двох лозяних загорож, куди заходить вовк, а повернутися назад не може' 37.

ВОВЧАК[1] [воўча́к] -а́, *ч. 1.* 'напівдоросле маля вовка' 11, 173; *2.* 'тс, що ВІЛЬЧАР' 16, 81, 166, 173, 298, 415, 430.

ВОВЧАК[2] [воўча́к] -а́, *ч., перев. в мн.* ВОВЧАКІ [воўчак'і́], -ів, *бот.* 'тс, що ВИТРІШКА-1' 428.

ВОВЧАР [воўча́р] -а, *ч.* 'тс, що ВІЛЬЧАР' 17, 43, 320, 385, 421.

ВОВЧАРИК [воўча́рик] -а, *ч.* 'зменш. до ВОВЧАР' 380.

ВОВЧАРКА [воўча́рка] -и, *ж.* 'самка ВІЛЬЧАРА' 134, 166, 178, 270, 296.

ВОВЧА ЯМА [во́ўча йа́ма] 'тс, що ВОВКОПАДІЛІЩЕ'. Ми во́ўчу йа́му копа́ли на д͡з'іка. 353, 57, 110, 144, 244, 377.

ВОВЧИК[1] [во́ўчик] -а, *ч. 1.* 'тс, що ВОВЧАК[1]-1' 392; *2.* 'тс, що ВІЛЬЧАР' 3.

ВОВЧИК[2] [во́ўчик] -а, *ч., перев. в мн.* ВОВЧИКИ [во́ўчики] -у, *бот.* 'тс, що ВИТРІШКА-1' 90.

ВОВЧИНЮК [воўчин'у́к] -а́, *ч.* напівдорослий вовк' 117, 382.

ВОВЧИХА [воўчи́ха] -и, *ж.* 'самка вовка'. Була́ воўчи́ха з воўчин'а́м. 232, 15, 110, 270, 301, 380.

ВОВЧИЦЬК [воўчи́ц'к] -а, *ч.* 'тс, що ВОВКОПАДІЛІЩЕ'. Копа́ли йами́ – воўчи́ц'ка, то й сеᶦло́ на́ше Воўчи́ц'к. 60.

ВОВЧИ ЯГОДИ [во́ўчи йа́годи] -их йа́гуд', *бот.* 'всякі неїстівні ягоди на кущах багатьох рослин'. Да в л'іси ни йі́ште хоч во́ўчих йа́гуд', а то во́ўком ста́ните. 392.

ВОВЧОК [воўчо́к] -чка́, *ч. 1.* 'тс, що ВОВЧИНЮК' 53, 252, 293; *2.* 'тс, що ГУЧОК'. Воўчо́к – то так назива́ли гучка́. 425.

ВОВЧУК [воўчу́к] -а́, *ч. 1.* 'тс, що ВОВЧИНЮК'. Вже цима́ли воўчу́к. 356, 44, 134, 273, *2* 'тс, що ВІЛЬЧАР' 277

ВОВЧУР [воўчу́р] -а, *ч.* 'тс, що ВІЛЬЧАР' 266.

ВОГЛОБЛІ [воглобл'і] -бе́л', *мн.* 'оглоблі' 237.

ВОГНИВО [во́гниво] -а, *с.* 'стальна пластинка в кремневій рушниці, яка спричиняє підпал заряду' 447.

ВОГНИЩЕ [вóгнишче] -а, *с.* ‘місце, на якому декілька разів палили вогонь’ 430.

ВОГНЬОВИЙ [вогн’óвий] -а, -е ‘темно-жовтий’. Вогн’óвими нитка́ми ши́ла. 326.

ВОДА [Вода́] -и́, *ж., реліг.* ‘тс, що ВОДЯНУХА’. То колú було́ на Во́ду. 225.

ВОДЕ [во́де] *прис. 1.* ‘тс, що ВО[1]’. Во́де лежи́т’ ху́стка. 328, 475; *2.* ‘у цьому н. п.’ Во́де так ни роби́ли. 342.

ВОДЕВО [водево́] *прис.* ‘тс, що ВО[1]’ 106, 154.

ВОДЕНКІ [воʸде́нк’і] -нок, *мн.* ‘тс, що ВИДЕНКИ’ 220.

В ОДИН СЛІД [в оди́н сл’ід] *у зн. прис.* ‘спосіб пересування звірів, коли вони йдуть один за одним’ 134.

ВОДИЦЯ [води́ц’а] -і, *ж.* ‘вода’ 496.

ВОДІЙ [вод’і́й] -ійа́, *ч.* ‘звір, який іде попереду стада’ 271, 418.

ВОДНАЯ КОЛЯДА [Во́днайа Кол’ада́] -ойі -и, *реліг.* ‘тс, що ВОДЯНУХА-1’ 515.

ВОДОПІЙ [водоп’і́й] -о́йу, *ч.* ‘місце в лісі, де дикі звірі п’ють воду’ 60, 81, 226, 371, 380; [водопи́й] 135; [водопо́й] 191, 273, 301, 434, 481.

ВОДОХРИЩА [Водо́хришча] –ишч, *мн., реліг.* ‘тс, що ВОДЯНУХА-1’. 392; [Удо́хришча] 527.

ВОДЯНА КОЛЯДА [Вод’ана́ Коʸл’ада́] -ойі -и, *реліг.* ‘тс, що ВОДЯНУХА’ 476.

ВОДЯНИЦА [вод’ани́ца] –и, *ж., мед.* ‘водяний пухир’. Маз’ із зв’еробо́йу помага́йе од вод’ани́ц, колú опа́р’іс’а. 476.

ВОДЯНУХА [вод’ану́ха] -і, *ж., реліг. 1.* ‘Водохреще (19 січня)’. На Вод’ану́ху був моро́с з го́чи́ма. 392, 111, 275; 2. ‘пісна вечеря напередодні Водохреща’ 225.

ВОЖАК [вожа́к] -а́, *ч.* ‘тс, що ВОДІЙ’. То за́вше йе оди́н каба́н вожа́к... во́дит’ вс’іх... 298, 232, 371.

ВОЗВИНЕННЄ [Возвине́н’:е] -а, *с., реліг.* ‘Воздвиження Чесного Хреста Господнього (27 вересня)’ 38.

ВОЗИРО [во́зиро] -а, с. ‘озеро’. В нас во́зиро чисте. 351, 55, 384; [го́зеро]. В нас ка́л’а брига́ди, ка́жут, колú с’ було́ го́зеро. 392, 90.

ВОЗОВИЦЯ [возови́ц’а] -і, *ж.* ‘нижня дошка у возі’ 102.

ВОЗОВНЯ [возо́ўн’а] -і, *ж.* ‘повітка для возів’ 428.

ВОЙ [вой] *виг.* ‘ой’. Вой йак гори́т’!.. 272.

ВОЙЛОК [во́йлок] -у, *ч.* ‘товсте сукно; збита шерсть валянка’. З во́йлоку охо́тн’іки роби́ли пиж’і. 335, 226, 320, 431, 480.

ВОЙЛОЧНИЙ [во́йлочний] -а, -е 'такий, що виготовлений з войлоку' 312; [во́йлошний]. Робиу́ во́йлошн'і пиж'і. 331.

ВОЙСКО [во́йско] -а, *с.* 'військо; армія'; ДО ВОЙСКА [до во́йска] 'на військову службу'; ПО ВОЙСКУ [по во́йску] 'після військової служби'. Твуй кавал'е́р по во́йску, а ма́йе дит'а́чи ро́зум. 392, 11, 90, 179.

ВОКНО [вокно́] -а́, *с. 1.*'вікно' 102; [окно́] 188; [гокно́] і [гукно́], *мн.* [гу́кна] і [г'і́кна]. Погочин'а́й гу́кна – хай с'ви́жи дух в ха́ту йде. 392; *2.*'підвіконня' 102; [гокно́]. Положи́ гарбуск'і на гокно́, шоп просиха́ли. 143; *3. перев в мн.* ВОКНА [во́кна] 'найгли́бші місця на болоті, де не росте рослинність'. По спла́вови тре́ба ходи́ᵉти осторо́жно, бо йе во́кна б'іздо́н:и. 85.

ВОЛЕНИЦЬ [воле́ниц'] -ниц'а, *ч.* 'житель Волині, не-Полісся' 366.

ВОЛЕНКА [воле́нка] -и, *ж.* 'жителька Волині, не-Полісся' 366.

ВОЛИК[1] [во́лик] -а, *ч.* 'невеликий віл'. Коли́с' Бе͡дз' на свойі́х во́лик'ів каза́в "бе͡дз'", а не "беч". 392.

ВОЛИК[2] [во́лик] -а, *ч.* 'невелика рибальська сітка; волок' 382.

ВОЛИНЯКА [волин'а́ка] -и, *ж., знев.* 'тс, що ВОЛЕНИЦЬ' 335.

ВОЛИНЯЧКА [волин'а́чка] -и, *ж., знев.* 'тс, що ВОЛЕНКА' 335.

ВОЛІЙ [вол'і́й] -і́йа, *ч.* 'тс, що ВЛІЇ' 258, 351.

ВОЛОВІД [волов'і́д] -во́да, *ч.* 'мотузка, якою налигують корову за роги' 326.

ВОЛОК[1] [во́лок] -а, *ч.* 'борона' 467.

ВОЛОК[2] [во́лок] -у, *ч. 1. бот.* 'лобода біла; Chenopodium album L.' 88. Соб'і́ йі́сти – то во́лок, а йак сви́н'ам, то вже ка́жут' свин'уха́. 262; *2. кулін.* 'страва з вареної лободи, приправлена салом' 512; *3. кулін.* 'страва з листя буряків' 44.

ВОЛОКОННЄ [волоко́н':е] -н':а, *с., збір.* 'приймочки кукурудзи' 475; [волоко́н':а] 220.

ВОЛОС [во́лос] -у, *ч., збір. 1.* 'волосся'. В ба́би во́лос до́ўг'і, а ро́зум коро́тк'і. 392; *2.* 'тс, що ВОЛОСІНЬ'. Во́лос ку́н'с'к'і. 252, 191, 385; *3. мед.* 'гнійна пухлина під нігтем пальця'. Коло́с':ам виво́д'ат во́лос... зговá́руйут йа́кос'. 392; *4. мед.* 'хвороба, при якій спухає голова; для лікування ставлять миску з водою на голову, куди виливають розплавлений віск; якщо волос, то віск буде з ґульками' 225.

ВОЛОСИНА [волоси́на] -и, *ж. 1.*'ниткоподібний роговий утвір на шкірі людини' (у всіх н. пп.); *2. збір.* 'тс, що ВОЛОСІНЬ' 17, 117, 356; [волоси́н'а] -і, *ж.* 132, 208.

ВОЛОСИНЬ [волоси́н'] -і, *ж., збір., бот.* 'болотяна трава, з якої роблять щітки білити хату' 425, 427.

ВОЛОСІНКА [волос'інка] -и, *ж.* 'петля для лову качок і зайців; сильце' 396.

ВОЛОСІНЬ [волос'ін'] -і, *ж., збір.* 'волосся з кінського хвоста'. З волос'ін'і робúли пéтл'і на горобйý. 392; [волосéн] 396; [волос'éн']. З волос'éн'і петéл'к'і на пташóк. 176; [волосúн'а] 132, 208; [волошн'á] 418.

ВОЛОСТЄ [волóс'т'е] -а, *с., збір.* 'тс, що ВОЛОСІНЬ' 167, 465.

ВОЛОСЮК [волос'ýк] -á, *ч., іхт.* 'тс, що ЩУПАК'. Абó йáк-то ше в нас казáли?.. Не шчупáк, а... а волос'ýк. 342.

ВОЛОТОК [волотóк] -гкá, *ч.* 'тс, що ВЄТКА' 392.

ВОЛОХ [вóлох] -у, *ч., бот.* 'квасоля; Phassolus vulgaris L.' Той вóлох тич'ковéй. 154, 258, 384; [вóлух] 148.

ВОЛОХАЧ [волохáч] -а, *ч., бот.* 'гриб-дощовик їстівний, шипастий' 148

ВОЛОХИНИ [волохúни] -úн, *мн., бот.* 'тс, що БОЦЮН[2]' холм 37.

ВОЛОХОВИЙ [волохóвий] -а, -е 'такий, що зварений з квасолі'. Варúла волохóву йýшку. 258; Меш йістиволохóву йýшку? 326, 351.

ВОЛОЧЕБКА [волочéбка] -и, *ж.* 'те, що ВОЛОЧЕБНЕ' 209.

ВОЛОЧЕБНЕ [волочéбне] -ого, *с.* 'подарунок хресних своїм хрещеникам на другий день Великодня'. Волочéбне принеслá мен'і хрéсна мáти. 135, 144, 221, 303, 305, 331, 400, 515; [волочéбно] 518; [волчéбне] 244; [волочéвне] 326, 351, 476; [вулучéўне] 331; [волочéўне] 350; [волочéвно] 148; [гулочéбне] 424; [волочéдне] 356; [вулучéдни] 69; [волочéне] 36, 177, 465; волочéн:е] 396; [волочúлне] 43, 191; [волочúлно] 3, 124, 252, 371, 310, 481; [волоч'íлне] 89, [волочнéйе] 291; [волочýлне] 81; [волочýлно]. Нáшуй Оксáнци принеᵉслú волочýлно, то вонá неᵉ отхóдила од хрéсних. 392, 26.

ВОЛОЧЕБНИК [волочéбник] -а, *ч. 1.* 'тс, що ВОЛОЧЕБНЕ' 159, 212; [волочéўник]. Занеᵉсý волочéўник хрешчóному. 255; [волочéдник] 498; [вулучéбник] 265; *2.* 'другий день Великодня, коли хресні батьки розносили подарунки своїм хрещеникам' 305, 366; [волочéдник] 498.

ВОЛОЧЕРНИК [волочéрник] -а, *ч.* 'тс, що ВОЛОЧЕБНЕ' 74.

ВОЛОЧИЛНИК [волочúлник] -а, *ч.* 'тс, що ВОЛОЧЕБНЕ' 169.

ВОЛОЧИТИ[1] [волочúти] -ý, -иш, *недок. 1.* 'боронувати ріллю' 390, 476; *2.* 'мити коноплі після мочіння'. Йак покúснут' конóпл'і, йак йіх трéба виймáти, то волóчат' – на вод'í мúйут'. 224.

ВОЛОЧИТИ[2] [волочúти] -ý, -иш, *недок.* 'вітати з Великоднем'. А на Веᵉлúґдин' йде хришчóний до мáтер'і волочúти. 326.

ВОЛОЧИТИСЬ [волочúтис'] -ýс', -ис'а, *недок. 1.*'тягтися за чим- або кимнебудь'. Вéл'он був дóвг'і, аш по зеᵉмл'í волочúвс'а. 90; *2. знев.* 'бродити, мандрувати по світу'. Дес' волóчиц':а по сéлах, а вдóма не рóбит. 188, 392; 3.'гостювати, гоститися'. Йак вчóра вам волочúлос'а в кýма? 104. Йак там волочúлос' тоб'í? 148.

ВОЛОЧІЛНА [волоч'ілна] -и, *ж.* 'тс, що ВОЛОЧЕБНЕ' 38.

ВОЛОЧОК [волочóк] -чкá, *ч.* 'рибальська сітка, яку також використовували для лову птахів' 421.

ВОЛОШКОВИ [волóшкови] -а, -е 'такий, що має колір волошки; фіолетово-синій'. Ни хватúло волóшкових ниток дошúти бл'ýску. 392; [волошкóви] 90.

ВОЛОШНЄК [волошн'éк] –а, *ч., бот.* 'тс, що ВОЛОХ' 527.

ВОЛОЩУК [волошчýк] -á, *ч., бот.* 'тс, що ВОЛОХ' 350.

ВОЛУХ [вóлух] -у, *ч., бот.* 'молода лобода; Chenopodium album L.' 523.

ВОЛЧИНЯ [волчин'á] -áти, *с.* 'тс, що ВОВЧИК[1]-1' 422.

ВОЛЬНІШЕ [вол'н'íше] *прис. вищ. ступ.* 'повільніше'. Та вол'н'íше говорúте. 351.

ВОЛЬХОВКА [вол'хóвка] -и, *ж., бот.* 'боровик жовтий; Boletus impolitus' 86.

ВОНДИЧКИ [вóндички] *прис.* 'тс, що ВО[1]' 472.

ВОНЯХА [вóн'аха] -и, *ж., ент.* 'чорна мурашка, у якої виростають крильця' 326.

ВОНЯЧЕ [вон'ачé] *прис.* 'погано'. Не йід', там тобú бýде вон'ачé. 45.

ВОНЯЧИЙ [вон'áчий] -а, -е 'поганий' 45.

ВООБРАЗИ [вообразú] -éй, *мн.* 'ікони' 409.

ВОПАДЬ [вóпад'] -і, *ж.* 'легкий сніг навесні' 148.

ВОПАЛИ [вóпали] *прис.* 'не роздивившись добре, не зрозумівши'. Почýу зáйц'а собáка і вóпали поб'íх. 53.

ВОПУДАЙЛО [вопýдайло] -а, *с. 1.* 'опудало на городі' 147; [гопýдало] 392; [впýдало] 317; *2.* 'стара людина у завеликому одязі'. Ц'áйа бáба йак год'áгниц:а – ну спрáвжн'е гопýдало. 392.

ВОПУХОЛЬ [вóпухоль] -і, *ж.* 'пухлина' 148.

ВОРАБ[1] [вóраб] -а, *ч., бот.* 'горобина; Sorbus aukuparia L.' То бáт'ко посадú'в вóраба. 148; [вóроп]. На дворú бол'шоствó бирéзу стáвл'ат', но йак йе вóроп, то вóроп. То дéрво такé... (На Трійцю) 148.

ВОРАБ[2] [вóраб] -а, *ч., орн.* 'горобець; Passer' 167.

ВОРАБКА [ворáбка] -и, *ж., орн.* 'самка горобця' 480; [гарáбка] 382.

ВОРҐУЛЯ [ворґýл'а] -і, *ж.* 'ґуля' 144.

ВОРҐУЛЬ [ворґýл'] -л'á, *ч.* 'тс, що ВОРҐУЛЯ'. Покусáли мýхи за нóги[е], то так'íйі ворґул'í булú[е]... 380, 366.

ВОРЕЧОК [ворéчок] -чка, *ч.* 'тс, що ВОРОК' 55.

ВОРИХ [ворúх] -а, *ч.* 'горіх; плід ліщини' 258.

ВОРИШНИЦЯ [ворú'шниц'а] –і, *ж., бот.* 'тс, що ГОРИШНИК' 346.

ВОРКА [во́рка] -и, *ж.* 'торбина, яку вішали через плече' 74.

ВОРОБЕЙ [воробе́й] -бйа́, *ч., орн.* 'тс, що ВОРАБ²' 44, 87, 166; [ворабе́й]. Оди́н ворабе́й, а вс'і ворабци́. 480; [горобе́й]. Горобе́й купа́йіц:а в писку́, йак ку́рка. 392; [гарабе́й] 134, 421; [оробе́й] 10, 264; [орабе́й]. Орабі́і ро́бл'ат' ку́бла. 57, 169; [воробе́л'] -бл'а́, *ч.* 46, 53, 74, 211, 340, 517; [вурубе́л'] 23, 69; [вуруба́л'] 18, 150.

ВОРОБЕЦЬ [воробе́ц'] -бц'а́, *ч., орн.* 'тс, що ВОРАБ²' 167, 253, 270, 331; [оробе́ц'] 143.

ВОРОБ'ЇХА [воробйі́ха] -и, *ж., орн.* 'тс, що ВОРАБКА' 44; [оробйі́ха] 156, 264; [воробли́ха] 46, 74; [гороб'і́ха] 81; [горобчи́ха] 2, 232; [горобйі́ха] 30, 352; [горобл'і́ха] 37.

ВОРОБЛИЧКА [вороблúчка] -и, *ж., орн.* 'тс, що ВОРАБКА' 341, [горобúчка] 146.

ВОРОБЛЮХ [воробл'у́х] -а, *ч., орн.* 'тс, що ВОРАБ²' 404, 475; [воро́бл'ух] 456; [воробйу́х]. Воробйу́хи в стр'і́си' ро́бл'ат' гниздо́. 33, 79, 253; [гарабу́х] 258, 326, 333, 384, 471.

ВОРОБУХА [воро́буха] -и, *ж., орн.* 'тс, що ВОРАБКА' 277; [горобйу́ха] 83; [гарабйу́ха] 421.

ВОРОБЦЮХ [воробц'у́х] -а, *ч., орн.* 'тс, що ВОРАБ²' 144; [горобц'у́х] 55, 393; [гарабц'у́х] 471.

ВОРОБЧА [воробча́] -а́ти, *с., орн.* 'горобеня'. Воробйі́ха з воробча́м. 17.

ВОРОБЧИНЯ [воробчин'а́] -а́ти, *с., орн.* 'тс, що ВОРОБЧА' 172.

ВОРОВИТИЙ [ворови́тий] –а, -е 'мстивий; норовистий'. Спас – ворови́тий ден'... не роби́ти тод'і́... 446.

ВОРОЖБУН [ворожбу́н] –а́, *ч.* 'той, хто ворожить' 397.

ВОРОЖОК [ворожо́к] -жка́, *ч.* 'тс, що ОБОРІГ' 417.

ВОРОК [во́рок] -а, *ч. 1.* 'торбинка для віддушування сиру'. Во́роки с полотна́ ши́ᵉли. 454, 120, 140, 224; *2.* 'кількість сиру, яка вміщається у таку торбинку'. Два во́роки си́ру завезла́ в Луцк. 133; *3.* 'частина рибальської сітки, натягнутої на обруч, куди попадає риба' 186.

ВОРОКІ [воро́к'і] -ів, *мн.* 'тс, що ВРОКИ'. Ро́жа од просту́ди і од воро́кі'ў. 411.

ВОРОНИ¹ [ворони́] -а́, -е́ 'чорний (про масть коня)' 392.

ВОРОНИ² [ворони́] -у́, *мн.* 'збиті дві палиці, які накладали на верх солом'яної покрівлі' 427.

ВОРОНЯКА [ворон'а́ка] -и, *ж., знев., орн.* 'ворона; Corvus corone'. Ворон'а́к'і кра́чут на дошч. 392, 391; [ворон'е́ка] 94, 228.

ВОРОСКА [воро́ска] -и, *ж.* 'тс, що ВЕРВЕШКА' 55, 326.

ВОРОТА [ворота́] воро́т, *мн.* 'воро́та' 134.

ВОРОТИЛО [воротúло] -а, *с.* *1.* 'верхній вал у ткацькому верстаті, на який навивається основа' 46, 122, 148; *2.*'вал, на який навивається виткане полотно' 342.

ВОРОЧАТИСА [ворóчатиса] -áйуса, -áйіса, *недок.* 'вертатися'. Не ворóчайса назáд у хáту. 2, 382.

ВОРУШИТИ [ворушúти] -ý, -иш, *недок.* *1.* 'злегка рухати чим-небудь'. Ни мóже ворушúти пáлцами. 392; *2.* 'перевертати сіно'. Трéба йти с'íно ворушúти. 154.

ВОРЧАТИ [ворчáти] -ý, -úш, *недок.* *1.* 'сварливо говорити; бурчати' Твойá старá знов шос' ворчúт. 392; *2.* 'подавати звуки (про куницю)' 117.

ВОСЕННЮ [вóсен':у] *прис.* 'восени' 49.

ВОСІНСЬКІ [вос'íн'с'к'і] -а, -е 'осінній; такий, що народився восени'. Зáйец' вос'íн'с'к'і. 356.

ВОСОК [восóк] -ска́, *ч.* 'віск' 500.

ВОСТРУВ [вóструв] -ова, *ч.* 'підвищене місце на болоті' 498.

ВОСЯНКА [вос'áнка] -и, *ж.* 'тс, що ГОВСЯНИЦА' 211.

ВОСЬ [вос'] *част.* 'ось' 272.

ВОСЬМИРУЧКА [вос'мирýчка] -і, *ж.* 'коса завдовжки 80 см (сільськогосподарське знаряддя)'. Нáша т'óтка мáла вос'мирýчку і дóбре косúла. 392.

ВОСЬМЙОРКА [вос'мйóрка] –і, *ж.* 'про обертання викривленого колеса, яке ніби утворює цифру 8'. Не вс'пив затормозúти рóвера, то кóле"сом зайíхав в плут, типéр мáйу вос'мйóрку... Йак хоч, так і йід'... 392.

ВОСЬОЄ [вос'óйе] 'ось це'. Вос'óйе вóзеро Рáдожач. 80.

ВОСЬТЯХ [вос'т'áх] -а, *ч.* *1.* 'остюк на колоскові жита, пшениці, ячменю' 221, 326; *2.* 'колючка на їжакові' 346.

ВОТ-БО [вот-бó!] *виг.* 'їй-богу' 210

ВОТ БОЖИ [вот Бóжи!] *виг.* 'тс, що ВОТ–БО' 69.

ВОХ [вох] *виг.* 'ох'. Вох йак типéра згадáйу, то см'íшно стайé. 334.

ВОХМОЛОСТ [вóхмолост] -а, *ч.* 'прут, лозина'. Йак воз'мý вóхмолоста та йак спарúшчу, то бýдиш ти ў мéне сú"ний. 53.

ВОЧКО [вóчко] -а, *с.* *1.* 'мале око дитини' 334; *2.* 'середина сильця' 356; [вочкó] -á, с. 332; *3.* 'отвір (дірочка) у ремені, ошийнику і т. ін.' Зробú ше однé вóчко в шúтику. 340, 334, 356.

ВОШ [вош, вош'] -и', *ж.* *1.* 'воша; Anoplura'. Вóши' йак грóши' – то вонú йе, то йіх нимá. 392; *2.* 'насінина шипшини' 466.

ВОЮН [войýн] -á, *ч.* 'в'юн; Misgurnus fossilis L.' 204.

ВПАДОВЖ [впадóўж] *прий.* 'протягом'. Впадóўж л'íта булá погóда. 46.

ВПАЗДЕРИТИ [впаздéрити] -у, -иш, *док.*, *згруб.* 'ударити'. Ше разᵉ пýйдиш купáтиса, то злоўл'ў і палóйу впаздéру. 392.

ВПАРАЗНУТИ [впаразнýти] -ý, -éш, *док.* 'тс, що ВПАЗДЕРИТИ'. Йак впаразнý рýзᵉкойу, то скрýтиса. 392; [впаризнýти] 392.

ВПЕКНУТИ [впеᵘкнýти] *3 ос. одн.* впекнé, *док.*, *згруб.* 'вжалити, вкусити'. Ни тич пáлца, бо госá впеᵘкнé. 392.

ВПЕКТИ [впекти́] -чý, -чéш, *док.* 'обрізати, вкоротити'. Вп'ік в'інтóўку і зроби́ў вп'íканку. 17.

ВПЕКТИС [впекти́с, впекти́са] -ечýс, -ечéса, *док., знев.* 'набриднути, остогиднути'. Ну й впеклáса ти меᵘн'í с тим плачóм! 392.

В ПЕРШОМУ [в пéршому] *незмін.* 'двоюрідні'. Вони́ в пéршому свойé. 402

ВПЕНЬОК [впéн'ок] -н'ка, *ч., бот., вж. перев. в мн.* ВПЕНЬКИ [впéн'ки] -у 'опеньок, опеньки; Armillariella mellea'. Впéн'ки і суши́ти дóбре. 225, 278.

ВПИН [впин] -у, *ч.* 'намагання заспокоїти кого-небудь' Тим ди́т'ам неᵘма впи́ну. 392.

ВПИНИТИ [впини́ти] -н'ý, -ниш, *док.* 'зупинити; заставити виконувати свою волю' 392.

ВПИНЬОХА [впин'óха] -и, *ж.* 'тс, що НАКИДУХА' 428.

ВПИРОТ [впиᵉрóт] *прис.* *1.* 'попереду'. Йди впиᵉрóт! 380; *2.* 'колись, давніше'. Миᵉ впиᵉрóт жили́ на хýтори. 380.

ВПІКАНКА [вп'íканка] -и, *ж.* 'військова рушниця з укороченим стволом, яку використовували мисливці' 17.

ВПІЛ [вп'іл] -óла, *ч.* 'бокова дошка від розпилювання колоди; обапіл' 148; [впол] 148.

ВП'ЇРИТИ [впйíрити] -у, -иш, *док., згруб.* 'тс, що ВПАЗДЕРИТИ'. Цит', бо йак впйíру, то зрáзу зац'íпит. 392.

ВПЛАЧ [вплач] *у зн. прис.* 'почати плакати'. Прийшóв бригад'íр: «Забирéмо кун'á!» А систрá муйá вплач. 402.

ВПЛІН [впл'ін] -óна, *ч.* 'широкий рухомий брус з двома ручицями на передку воза; оплін' 433.

ВПЛОДИТИСЯ [вплоди́тис'а] *3 ос. одн.* вплóдиц':а, *док.* 'розростися, розмножитися'. Си́волока вплоди́лас'а на горóдиᴵ. 466.

ВПОВАТИ [впова́ти] -áйу, -áйеш, *док.* 'розраховувати; сподіватися'. На свойý си́лу йа вже не впова́йу. 428.

ВПОЛУДНІ [вполýдн'і] прис. 'опівдні' 513.

ВПОРАНУ [впорáну] *прис.* 'вдосвіта'. Йа вставáла молодóйу впорáну. 326.

ВПОРОЖНІ [впорожн'і] *прис. 1.* 'з порожніми відрами'. Йак впорожн'і перейде́ ба́ба, то бу́де нешча́с'т'е. 320, 392; *2.* 'без нічого; не несучи нічого'. До д'ітей ни хо́чу йти впорожн'і. 392.

ВПРАГТИ [впрагти́] -жу́, -же́ш, *док. 1.* 'накласти упряж на коня'. Впрагла́ кобилу, да ни так. 392; *2. перен., згруб.* 'тс, що ВПАЗДЕРИТИ'. Йак па́лк'ійу впражу́!.. 225.

ВПРИГОЖУВАТИСЬ [впригóжуватис'] -уйус'а, -уйес'а, *недок.* 'прихорошуватися; заквітчуватися'. Д'іўча́та винка́ми впригóжувалис'а. 500.

В ПРИКУСКУ [в прику́ску] *в зн. прис. 1.* 'пити несолодкий чай, відкушуючи по шматочку цукру'. Ба́ло ми все пили́ чай в прику́ску. 392; *2. перен* 'садити картоплю по невгноєному полю, коли гній потрохи підкладається під картоплину' 144.

ВПУВНІ [впуўн'і] *прис.* 'з відрами, повними води'. До́бре бу́де, йак хто перейде́ доро́гу впуўн'і. 431, 392.

ВРАБИШОК [враби́шок] -шка, *ч., орн.* 'тс, що ВОРАБ²' 498.

ВРАДЕТИСЬ [враде́тис'] -у́с', -и́с'а, *док.* 'впоратися'. Ба́ба стара́йа ни спраўл'е́йіц':а, шоб йа́кос' враде́тис'. 386.

В РАЛЮХЄ [в рал'ух'е́] *в зн. прис.* 'тс, що В КОПЦІ' 418.

ВРАТИ [вра́ти, ўра́ти] -у́, -е́ш, *недок.* 'орати' 161, 466.

ВРАНО [вра́но] *прис.* 'вранці' 446.

ВРЕДНИ [вре́дни] -а, -е 'недисциплінований, бешкетливий'. Так'і́х вре́дних д'ітей йа ше не ба́чила. 392.

ВРЕКТИ [вректи́, ўректи́] -чу́, -че́ш, *док.* 'зробити очима так, що людині стає погано; накинути вроки, наврочити'. Шоб не врекли́, тре́ба куса́ти чо́колотки. 120, 255, 353; [вре́кти]. Врок'і вре́кла та ж'інка. 6; [вракте́] 150.

ВРЕМЕННА [вре́мен:а] -е 'вагітна'. Пушла́ з на́ми ж'е́ти жи́нка одна́, вре́мен:а... 313, 392.

ВРЕМЖИТИ [врé́мжити], *частіше в запереч.* НЕ ВРЕМЖИТИ [не вре́мжити] -у, -иш, *док.* 'не мати часу для виконання якоїсь роботи; не втерпіти'. Пудожди́ тро́х'і, от нийа́к не^и вре́мжиш. 392.

ВРИДІТЄЛЬ [врид'і́т'єл'] -л'а, *ч.* 'тс, що БРАКОЄР' 123.

ВРИДНОТА [вриднóта,ври^едно́та] -и, *ч. і ж.* 'збитошник'. Ой тиври^едно́та мала́! На́шо во́ду розлива́йіш? 392; [вредно́та] 402.

ВРИДЮЧИ [врид'у́чи, ўрид'у́чи] -а, -е 'поганющий; такий, що робить збитки'. На́шос' диржа́т тако́го врид'у́чого пі́йўн'а. 392; [вридн'у́чи] 392.

ВРИЗОК [ври́зок] -ска, *ч.* 'тс, що ВРИЗАНКА' 252, 400; [вр'і́зок] 37, 167.

ВРИЗАНКА [ври́занка] -и, *ж.* 'військова гвинтівка з укороченим стволом, яку використовували мисливці під час полювання' 26, 38; [вр'і́занка] 17.

ВРИК [врик] -ока, *ч.* 'тс, що ВРОКИ'. Згаво́рувати врик ходе́ли до ба́би. 46.

ВРІЗАТИ [вр'ізати] -іжу, -іжеш, *док. 1.* 'відрізати частину чого-небудь від чогось'. Вр'ізати ду́ло стре́л'би. 224; *2.* 'трохи порізати що-небудь, напр., дров'. Вриˈжмо хоч па́ру пол'ін. 392; *3. перен.* 'вистрілити з рушниці'. Вр'і́заў з двох ствол'іў. 166; *4. перен.* 'голосно звільнитись від повітря' 392.

ВРІХ [вр'іх] -а, *ч.* 'горіх' 466.

ВРІЧЛИВИЙ [вр'ічливий] -а, -е 'такий, якого можна швидко зурочити'. Хоро́ша л'уди́на за́вше вр'ічлива. 491.

ВРОБИТИС [вроби́тис] -бл'у́са, -биса, *док.* 'тс, що ВИРОБИТИС-3'. Вроби́вса в гнуй і ходит смирди́т. 392.

ВРОДЛИВЕЦЬ [вродли́вец'] -вц'а, *ч.* 'красень' 280.

ВРОДЛИВИЙ [вродли́вий] -а, -е *1.* 'гарний (про будь-який предмет)'. Ма́йу вродли́в'і глад'іо́луси. 154; *2.* 'урожайний'. Вродли́ве жи́то – то йадрине́. 518.

В РОЗГОНЮ [в розго́н'у] *у зн. прис.* 'спосіб орання грядки від країв до середини'. Ц'у гра́дку згоре́мо в розго́н'у, бо горба́та. 392.

ВРОКИ [вро́ки, врок'і^{и}] -у і -ів, *мн.* 'наслання хвороби кому-небудь поглядом'. Хтос' на дити́ну нак'інуў врок'і. 392, 90.

ВРОЧИЩЕ [вро́чишче] -а, *с.* 'урочище' 156.

ВРУЗКЄД [вруз^{с}к'е́д] *прис.* 'тс, що В РОЗГОНЮ' 148.

ВРУНО [вру́но] -а, *с.* 'сходи озимини'. На вру́н'і пасу́ц':а за́йц'і. 137.

ВСЕДНАК [вседна́к] *прис.* 'все одно' 187.

ВСЕ ЄДНО [все йедно́] *прис.* 'тс, що ВСЕДНАК'. Йаґби́ було́ все йедно́, то л'у́ди ході́ли п че́рез гокно́, а так хо́д'ат че́рез две́ри. 392; [все йідно́] 90; [все^{и} годно́] 392; [всийно́] 402.

ВСЕЙКІ МИР [все́йк'і мир] *займ.* 'геть усі'. Все́йк'і мир зна́йе його́. 225.

ВСЕНОШНА [Все́ношна] -ейі, *ж. 1. реліг.* 'ніч із суботи на неділю перед Великоднем'. Йак на Все́ношну йас'н'і зо́р'і, то бу́дут' гриби́. 385, 392; [Всино́чна] 454; [Вс'о́ночн'а] 275; [Оси́ночна] 474; [С'о́ночна] 474; *2. перен.* 'ніч, протягом якої не спали'. Наш гону́к с'одн'і зробив нам все́ношну. 392.

ВСЕНЬКІЙ [все́н'к'ій] -а, -е, *займ.* 'увесь'. Кли́кали все́н'ку рудн'у́. 186, 260, 351; [все́н'кий]. А то все́н'кий Ла́вр'ів... Аж до ста́нц'ійі Ла́вр'ів. 224; [все́йкий]. О йак йа йійі браў – та й на все́йке сило́. (Нар. пісня). 342, 293; [вс'а́йкий]. Прийі́хала вс'а́йка руде́на. 150.

ВСЕРЕДОК [всере́док] -дка, *ч.* 'центр (середина) села' 272.

ВСЄК [вс'ек] *займ.* 'всякий, кожен'. Вс'ек зна́йе йіх. 466.

ВСЄНКА [вс'е́нка] -и, *ж., збір.* 'тс, що ГОВСЯНИЦА' 396; [вус'е́нка] 384; [вувс'а́нка] 515; [вус'е́нка] 157. 221; [вус'а́нка] 272.

ВСИКА [вси́ка] -и, *ж., бот.* 'осика; Populus tremula L.' Вси́ка до́бре росте́. 74.

ВСИКУВ [вси́куў] -ового, *прик.* 'осиковий; з осики'. Вси́куў коло́к. 74.

ВСИПКА [вси́пка] -и, *ж.* 'наволочка з густої тканини для пір'я' 220.

ВСІҐДИ [вс'ігди] *прис.* 'завжди'. Вс'ігди було́ так. 272.

ВСІДИ [вс'іди] *прис.* 'скрізь'. Ше вс'іди сн'іг. 260.

В СКЛАД [в скла́д] *у зн. прис.* 'спосіб орання грядки від середини до країв' 392.

ВСКОБЛИЙ [вско́блий] -а, -е 'поганий'. До́брий, йак соба́ка вско́блий. 287.

ВСЛІД [всл'ід] *прис.* 'зразу ж; одразу'. Прийідиш і всл'ід прихо́д' до нас. 392.

ВСОБНО [всо́бно] *прис.* 'окремо'. Спл'іў д'ід хливе́ц' на че́тверо гове́ц', а пйа́та всо́бно. (Рукавиця). 502.

ВСОВИСЬКО [всо́вис'ко] -а, *с.* 'хвороба корів, коли розпухає вим'я'. Всу́нулос' всо́вис'ко в коро́ву. 16.

ВСТИД [встид] -а́, *ч.* 'тс, що СТИД' 220.

ВСТИДЛИВИЙ [встидли́вий] -а, -е 'сором'язливий'. Встидли́вому бу́де всти́дно. 142, 220, 224.

ВСУКОРКА [всу́корка] -и, *ж.* 'полотно, ткане візерунками' 148.

ВСУНУТИ [всу́нути] -у, -иш, *док.* 'всилити нитку в голку'. Всун' ни́тку в го́лку – заши́йу ди́рку. 392.

В СУСІДЯХ [в сус'ід'ах] *незмін.* 'жити в чужій хаті'. Жили́ в сус'ід'ах, по́ки ха́ту зроби́ли. 225.

ВСЦЯТИСЯ [всц'а́тис'а] -у́с'а, -и́с'а, *док.* *1.* 'не втримати сечі'; *2.* 'зменшитися, ослабнути (про мороз)'. С'о́дн'і моро́с вс'ц'а́вс'а. 392.

ВСЮДА [вс'у́да] *прис.* 'скрізь'. Вс'у́да, де не було́ це́ркви, поста́вили вже. 402.

ВСЮ ДОРОГУ [вс'у доро́гу] *у зн. прис.* 'увесь час'. Вс'у доро́гу ле^и^жу́ в лу́ж^ы^кови… вже три нид'іл'і слаба́. 392.

ВСЮНОЧНИЦЕ [вс'уно́чнице] -и, *ж.* 'безсоння у малих дітей' 46.

ВСЯКО [вс'а́ко] *прис.* 'всіляко; по-різному'. Було́ вс'а́ко ми^е^н'і. 313.

ВСЯНИЙ [вс'а́ний] -а, -е 'вівсяний'. То вс'а́на соло́ма. 164

ВСЯЧИНА [вс'а́чина] -и, *ж.* 'усе, що можливе'. Хай йому́ вс'а́чина! (Прокльон). 392.

ВСЬО [вс'о] *займ.* 'все'. Вс'о вже зроби́в. 392.

ВСЬОЙ [вс'ой] *займ.* 'увесь'. Шо то в лу́зи за кали́на, шо вс'ой луг закраси́ла? (Нар. пісня). 202, 326, 392, 498.

ВСЬО ЯК НИ МАЄ БУТИ [вс'о йак ни ма́йе бу́ти] *незм.* 'все, як треба'. В це́ркви був ку́пол с христо́м… Вс'о йак ни ма́йе бу́ти. 402.

ВТАКРИК [втакри́к] *прис.* 'вівторок' 418; [фтакр'ік] холм 35.

ВТЕРУСИТИ [втерусúти] -шý, -сúш, *док.* 'кинути вогонь'. Л'іс велúкий був, йак отó втерусúли вогн'ý і той торх загорúвс'а. 380.

ВТИКАЧА [втикачá] *прис.* 'навтіки'. С тóго сад'кá д'íти втикачá пошлú. 392.

ВТИРИБИТИ́С [втирибúтис] -бл'ýс'а, -биса, *док., знев.* 'забруднитися, влізши у щось'. Корóва прáмо г'íмн'ем втирибúлас, тра дóбре мúти. 392.

ВТИХНУТИ [втúхнути] -у, -иеш, *док.* 'затихнути'. Анý втúхни! 272.

ВТІРАЛЬНИК [вт'ірáл'ник] -а, *ч.* 'рушник'. Ткáла хорóшийі вт'ірáл'ник'і. 186; [втирáл'ник] 342.

ВТІРАХ [вт'íрах] -а, *ч.* 'тс, що ВТІРАЛЬНИК'. Вéтрий рýк'і вт'íрахом. 55, 258.

ВТОК [вток, ўток] -а, *ч.* 'поперечні нитки ткання' 46, 148, 326, 466.

ВТОНАТИ [втонáти] -áйу, -áйеш, *док.* 'тонути'. На болóти втонáйе копúца. 390.

ВТОЧЕ [втóче] *прис.* 'тоді'. Втóче булó зúмно. 154; [втóчи] 143, 221, 326; [втóч'і] 475.

ВТРАВИТИС [втравúтис] -вл'ýса, -виса, *док.* 'унадитись'. Втравúлас т'óтка до нас по трúну да все нóсит і нóсит. 392.

ВТУДІ [втуд'í] *прис.* 'тс, що ВТОЧЕ' 315.

ВТУЛЕЦЬ [втулéц'] -л'ц'á, *ч.* 'пастка на тхорів' 396.

ВТЯГНУТИС [вт'агнýтис] -нýса, -ниса, *док.* 'поступово опановувати якусь роботу; звикнути до якоїсь роботи'. Покосúв, то рéбра бýдут бол'іти з непривúчк'і, от хáйно вт'áгниса, то ничóго. 392.

ВУБМАНЩИК [вубмáншчик] -а, *ч* 'обманщик' 148

ВУВКУВНЄ [вуўкуўн'é] -і, *ж.* 'місце, де водиться багато вовків'. Там в л'íси йє вуўкуўн'é, вноч'і не йдут' тудú. 334.

ВУВСЮК [вувс'ýк] -á, *ч., бот.* 'вівсюг; Avena fatua' 475; [вус'ýк] 221.

ВУВЧАК [вуўчáк] -á, *ч.* 'тс, що ВЄЛЬЧАР' 171.

ВУВ'ЯЗЬ [вýўйаз'] -і, *ж.* 'мотузок, яким щось зв'язують' 390.

ВУГІЛЬ [вýг'іл'] -ол'а, *ч.* 'вугілля' холм 36; [ýгол'] 90.

ВУГЛАК [вуглáк] -á, *ч.* 'одвірок, до якого кріпляться двері' 326.

ВУГНЕВЦЬ [вугнéўц'] -а, *ч.* 'тс, що ОГНИВО' 418.

ВУДКАТИ [вýдкати] *3 ос. одн.* вýдкайе, *недок.* 'подавати голос (про диких качок)' 287.

ВУДМІНОК [вудм'íнок] -нка, *ч. 1.* 'перевертень' 74; *2.* 'неслухняне дитя'. Ой ти, вудм'íнку! Мувчú!.. 74.

ВУЖАК [вужáк] -á, *ч.* 'тс, що ВОДІЙ' 26.

ВУЖИНА [вужúна] -и, *ж., бот.* 'ожина сиза; Rubus caesius L.' 498.

ВУЖИНИК [вужи́ник] -а, *ч., збір.* 'місце, де росте ожина' 498.

ВУЖИЩЕ [вужи́шче] -а, *с.* 'сплетене мотуззя, яким прив'язують рубля на возі з сіном чи соломою'. Мого́ старо́го до́си йе вужи́шче на гори́' 16, 49, 102

ВУЖОВЕ МОЛОКО [вужо́ве молоко́] -ого -а́, *бот.* 'молочай; Euphorbia L.' 498.

ВУЖОВИЩЕ [вужо́вишче] -а, *с.* 'шкура вужа, яку він скинув навесні' 421.

ВУЗДЕЧКА [вузде́чка] -и, *ж. 1.* 'ремені з вудилами та поводами, які надівають коневі на голову'; *2.* 'спеціально пошитий ошийник на собаку – один ремінь проходить під передніми лапами' 296.

ВУЗДИР [вузди́р] -а, *ч.* 'нижня товста частина снопа'. Ста́вили снопи́ вузди́рами на зе́мл'у. 305; [узи́р] 221.

ВУЗДРО [вуздро́] -а́, *с.* 'тс, що ВУЗДИР' 152.

ВУЗЛЄМ [ву́з'л'ем] *у зн. прис.* 'зав'язати шнурівки так, що їх важко розв'язати' 124.

ВУЙЄ [вуййе́] -йа́, *с.* 'дишель у воловому возі' 326.

ВУЙТ [вуйт] -а, ч. 'сільський староста; керівник ґміни "за Польщі"'. В нас ву́йтом за́вше по́л'ак був. 392.

ВУКРАЇНА [Вукрайі́на] -и, *ж.* 'Україна' 259.

ВУКШЕ [ву́кше] *прис. вищ. ступ.* 'вужче'. В к'інц'і ствола́ йе тро́хи ву́кше. 413.

ВУКШИ [ву́кши] -а, -е *вищ. ступ.* 'вужчий' 90, 392.

ВУЛЬ-ВУЛЬ [вул'-вул'!] 'виг. для підкликання гусенят' 382.

ВУЛЬХОВИЙ [вул'хо́вий] -а, -е 'вільховий; із вільхи'. Вул'хо́ва скри́н'ка. 326; [гул'хо́ви] 392.

ВУЛЬШИНА [вул'ши́на] -и, *ж. 1. бот.* 'вільха клейка; Alnus glutinosa (L.) Gaertn.' 74; *2. збір.* 'вільховий ліс' 396; [вул'шина́] Там чо́рний л'іс, де вул'шина́ 159, 340.

ВУМНЄ [ву́мн'е] -а, *с.* 'вим'я (корови, кози)' 326.

ВУНУЧА [вуну́ча] -и, *ж. 1.* 'тс, що ВНУЧКА²' 133; *2.* 'ганчірка будь-якого призначення' 133.

ВУРКАТИ [ву́ркати] *3 ос. одн.* ву́ркайе, *недок. 1.* 'подавати звуки (про куницю)' 424; *2.* 'подавати звуки (про зайця)' 212.

ВУРКОТІТИ [вуркот'і́ти] *3 ос. одн.* вуркоти́т', *недок.* 'подавати голос під час токування (про тетеруків)'. Тетеруки́ вуркот'е́т'. 53.

ВУРОНКА [вуро́нка] -и, *ж.* 'ширінька в штанях' 148.

ВУРЧАТИ [вурча́ти] *3 ос. одн.* вурчи́т', *недок. 1.* 'подавати звуки (про зайця)' 74, 208; *2.* 'подавати звуки (про вовка)' 244.

ВУРЧЄТИ [вурч'éти] -ý, -и́ш, *недок.* 'сваритися; сварливо говорити'. Мойá ж'і́нка вурчи́т'. 326.

ВУСА [вýса] вус, *мн. 1.* 'волосяний покрив над верхньою губою у чоловіків' 418; [гýси] 392; *2.* 'приймочки кукурудзи у вигляді пучка кіс' 418.

ВУСАДОК [вýсадок] -дка, *ч.* 'посаджений коренеплід, щоб отримати насіння; висадок' 382.

ВУСЕЛА [вусéла] -и, *ж.* 'гусениця' 106.

ВУСИЛКА [вýсилка] -и, *ж.* 'один з чотирьох мотузків, на яких підвішується колиска' 46, 211, 366; [вýс'ілка] 102.

ВУСЛІНЕЦЬ [вусл'інец'] -нц'а, *ч.* 'ослінчик' 433.

ВУСОВИЙ [вусóвий] -а, -е 'осиковий'. Вусóве дéрево. 498; [госóвий] 495.

ВУСТАВКА [вýставка] -и, *ж.* 'сорочка з тканим візерунком з червоних ниток'. За мéйі пáмн'ат'і вýставки вже не ткáли... Вс'і нашивáли... 16.

ВУСТЄ [вýс'т'е] -а, *с.* 'місце, яким дим виходить з печі в димар' 23.

ВУТ БОЖЕ [вут Бóже] *виг.* 'тс, що БІГМЕ' 69, 332.

ВУТКАЧ [вýткач] -а, *ч., орн.* 'одуд; Upupa epops' 258.

ВУТЮГ [вут'ýг] -á, *ч.* 'праска' 376.

ВУТЮК [вут'ýк] -á, *ч., орн.* 'напівдоросла дика качка' 382; [вут'ýх]. Вут'ýх не ле^и^ти́т', в'ін пýдлиток. 57.

ВУХАСТИ [вухáсти] –а, -е 'такий, що має великі вуха' 527.

ВУХАТИЙ [вухáтий] *евф.* 'заєць' 286.

ВУХАЧКА [вухáчка] -и, *ж.* 'шапка-вушанка' 475.

ВУХКАТИ [вýхкати] *3 ос. одн.* вýхкайе, недок. 'подавати звуки (про диких свиней)' 418.

ВУХО [вýхо] -á, *с. 1.* 'вухо людини' 382; *2.* 'вухо лопати, куди вставляється ручка' 382.

ВУШАК [вушáк] -á, *ч.* 'одвірок' 326; [гушáк] 392.

ВУШИВИ [вуши́ви] -а, -е 'такий, що має воші' 392, 418.

ВУШИВИ ДОЩ [вуши́ви дошч] -ого -ý 'мжичка' 418.

ВУШКО [вушкó] -á, *с.* 'зменш. до ВУХО-2' 382.

ВХИДЩИНА [вхи́дшчина] -и, *ж.* 'перехід у нову хату; новосілля' 484, [вх'і́шчина] 425, 468.

ВХОДИНИ [вхóдини] -дин, *мн.* 'тс, що ВХИДЩИНА' 44, 84; [вхóдене] 422.

ВЦАЛІ [вцáл'і] *прис.* 'зовсім; цілком'. Вже в'іс'ім м'іс'ацу вцáл'і пéнцийі ни дайýт'. 402.

ВЦВАЛИ [вцвáли] *прис.* 'вчвал' 402; [вчвáли] 'дуже швидко бігти (про тварин)'. Собáка вчвáли йде. 273, 480.

ВЧЕТВЕРОСТАЛЬ [вчетверо́стал'] *прис.* 'склавши нитку вчетверо' 466

ВШВЕРИТИСЯ [вшве́ритис'а] -ру́с'а, -ри́с'а, *док. 1.* 'забруднитися чим-небудь' 428; *2.* 'внадитися'. Вшве́ри'миу́с'а ходи́ти с'уди́ᵉ і хо́дит'. 428.

ВШЕСТЄ [Вше́с'т'е] -а, *с., реліг.* 'Вознесення (40-ий день після Великодня)' 392.

ВШИРЄМИТИСЬ [вшир'е́митис'] -е́мл'ус', -е́мис'а, *док.* 'тс, що ВШВЕРИТИСЯ-1, 2'. Вшир'е́милас' д'івка в граз'у́ку. 428.

ВШУБКЕТИ [вшу́бкети] -ейу, -ейеш, *док.* 'тс, що ВШУРБАТИ' 46.

ВШУРБАТИ [вшу́рбати] -айу, -айіш, *док.* 'тепло одягнути' Вшу́рбали дити́ну, шо неᶦ мо́же повеᶦрну́тис. 392.

В'ЯЗАННЄ [вйаза́н':е, ўйаза́н':е] -а, *с., збір.* 'стовпи, балки, крокви, які потрібні для зведення будівлі'. Неᶦ робл'ў хлива́ – ше не ма́йу вс'о́го вйаза́н':а. 392.

В'ЯНЧАТИ [вйанча́ти, ўйанча́ти] *3 ос. одн.* вйанчи́т, *недок.* 'подавати звуки (про вовка)'. Воўк вйанчи́т, йак йі́хн'е вес'іл':е. 159.

Г

ГА [га?] *част.* 'що?'. Га? Шо ти там ка́жиш? 392.

ГАБЕЛОК [габе́лок] -лка, *ч., знев.* 'малого росту тварина'. То не коро́ва, а йак'іс' габе́лок. 186.

ГАБЛИК [габли́к] -а́, *ч.* 'гаплик (в одязі)' 377.

ГАБУН [габу́н] -а́, *ч. 1.* 'палиця'. Тоби́ габуна́ ти́л'ко да́ти. 326, 211. Йак дам габуно́м!.. 260, 46; *2.* 'палиця пастуха' 399; *3.*'палиця, якою поправляли солому, коли смалили свиню' 211.

ГАБУНЯКА [габун'а́ка] -и, *ж., згруб.* 'тс, що ГАБУН-1' 46, 471.

ГАБУНЯРА [габун'а́ра] -и, *ж., згруб.* 'тс, що ГАБУН-1' 260.

ГАВА [га́ва] -и, *ж.* і *ч., дит.* 'собака'. Неᶦ чипа́й га́ву, а то ше вку́сит. 392.

ГАВКА [га́ўка] -и, *ж.* 'тс, що ГАЛКА²' 264.

ГАВКАТИ [га́ўкати] *3 ос. одн.* га́ўкайе, *недок. 1.* 'подавати уривчасті звуки (про собаку)' (всі н. пп.); *2.* 'подавати звуки (про козла)' 37, 124, 264; *3. знев.* 'базікати'. Не га́ўкай хоч ти мен'і! 90, 392; *4. згруб.* 'надривно кашляти'. Ц'ілу нуч га́ўкайе, шо ни мо́на спа́ти. 392, 461.

ГАВЧЄТИ [гаўч'е́ти] *3 ос. одн.* гаўч'е́т', *недок. 1.* 'тс, що ГАВКАТИ-1' 326; *2.* 'подавати голос (про лисиць)' 230; *3.* 'подавати специфічний голос, переслідуючи дикого кабана (про мисливського собаку)' 230, 346.

ГАВЧИК [гáвчик] –а, *ч., дит.* 'тс, що ГАВА' 334.

ГАДАТИ [гадáти] -áйу, -áйіш, *недок. 1.* 'передбачати майбутнє'. Ходúли по силý цигáнки гадáли. 392, 90, 116; *2.* 'думати, піклуватись'. Й-а свикрýха – чужá мáти, ни гадáйе об мин'ї. (Весільна пісня). 342.

ГАДИННЯ [гáдин':а] –а, *с., збір.* 'тс, що ГАДСТВО'. На Чéсного гáдин':а вилáзит' на дирéва. 384.

ГАДСТВО [гáдство] -а, *с., збір.* 'гаддя'. В'ін там шос' н'іс в мишкóви... Госпóд' назби^ерáў, ну, гáдства вс'áкого. 342.

ГАДУН [гадýн] -á, *ч.* 'знахар, ворожбит'. А нáши д'їўкú ходúли до гадунá гадáти. 116.

ГАДУХА [гадýха] -и, *ж., знев.* 'жінка-базіка' холм 37.

ГАЗЕТА [газéта] -и, *ж. 1.* 'періодичне друковане видання' (всі н. пп.); *2. перен.* 'білий знак ззаду в лісової козулі' 2.

ГАЗІВКА [газ'їўка] -и, *ж.* 'невелика жіноча хустина з тонкої тканини' 376; [газýвка]. Штýнди вс'і, йак одна, в газýвках на собрáн'ійе прихóд'ат. 392.

ГАЙ [гай] -ý, *ч. 1.* 'лісок'. Хлóпци п'ішлú до гáйу. 224; *2.* 'ліс' 224; *3.* 'великий старий ліс'. Бойáлис' гонúти худóбу в гай, то пáсли на пóли. 20.

ГАЙДАМАКА [гайдамáка] -и, *ч.* і *ж.* 'високого росту людина' 518.

ГАЙДАР [гайдáр] -а, *ч.* 'підпасич' 148.

ГАЙМАНЕЧА [гайманéча] -и, *ж., збір. 1.* 'купа мурах'. Пуд' столóм завелáс гайманéча мурáх. 392; *2.* 'велика кількість чого-небудь'. Тут гайманéча д'ітéй бйігайе. 392.

ГАЙНИСТИЙ [гайнúстий] -а, -е 'високий, розлогий'. Там гайнúста гол'шúна ростé. 313.

ГАЙНО [гайнó] -á, *с.* 'мурашник'. Пуд дýбом булó гайнó. 94.

ГАЙОВИ [гайóви] -ого, *ч.* 'лісник'. За Пóл'ши вун служúв гайóвим. 90, 188, 392; [гайóвий] 143, 384.

ГАЙ-ТА [гáй-та!] 'виг. для повертання запряжених коней праворуч' 351, 418.

ГАЙТЮ [гáйт'у] *виг., дит.* 'заклик гуляти' 41.

ГАК [гак] -á, *ч. 1.* 'металевий стрижень, у якому гострий кінець вбивається у що-небудь, а другий загнутий угору' (всі н. пп.); *2.* 'знаряддя з ручкою виривати гній'. Вчóра гакóм гнóйу йа попорвáў. 186, 208; *3.* 'дорога з поворотами, закрутами' 392; *4.* 'петля, яку утворює заєць, утікаючи від собаки' 36; *5.* у виразі З ГАКОМ [з гáком] 'більше, ніж названо числівником'. Прошóў дéсит' к'ілóметру з гáком. 392, 372.

ГАКА [гáка] -и, *ж.* 'сапка' 494.

ГАКАТИ [гáкати] *3 ос. одн.* гáкайе, *недок.* 'подавати звуки (про лисицю)' 310.

ГАЛАВИ [га́лави] -а, -е *1.* 'бешкетливий'. Його́ д'і́ти га́лави–все грудка́ми к'і́дайут в го́кна. 90, 428; *2.* 'роззявкуватий, недоумкуватий'. Той Йу́ра га́лави – по́к'і приде́ с шко́ли, то все забу́де. 392.

ГАЛАЙКО [гала́йко] -а, *ч.* 'криклива людина' 6, 163.

ГАЛАКАТИ [гала́кати] -айу, -айіш, *недок.* *1.* 'базікати'. З са́мого ра́нку вже гала́кайе й гала́кайе. 392, 90, [гал'а́кати] 391; *2.* 'говорити нерозбірливо'. Запе^ирло́ п тоби́! Шос пуд нус соби́ гала́кайе, шо й не пуйме́ш. 392.

ГАЛДІТИ [галд'і́ти] *3 ос. одн.* галди́т', *недок.* *1.* 'подавати голос, переслідуючи зайця (про мисливського собаку)'. Соба́ка ц'а́ўкайе і галди́т', йак за́йц'а ба́чит'. 271; *2. знев.* 'тс, що КВАНДІТИ' 392.

ГАЛЕ [га́ле] *спол.* 'але'. Хт'і́ў йийі́ бра́ти, га́ле ма́ти ни дала́. 466.

ГАЛЄГАТИ [гал'е́гати] -айу, -йеш, *недок.* 'тс, що ҐІЛЬҐАТИ' 198, 223.

ГАЛЄРЄТКА [гал'ер'е́тка] -и, *ж.* 'фруктове желе; густий кисіль' 25

ГАЛИЦЯ [га́лиц'а] -і, *ж., збір.* 'опала хвоя' 198, 430.

ГАЛІШКАТИ [гал'і́шкати] -айу, -айеш, *недок.* 'тс, що ҐІЛЬҐАТИ' 198, 223.

ГАЛКА[1] [га́лка] -и, *ж.* 'птах з родини воронових; Corvus monedula'. Воро́на то йідно́, а га́лка то дру́ге. 392.

ГАЛКА[2] [га́лка] -и, *ж.* 'сильна отрута, яку обливали лоєм і затикали в м'ясо-приманку для лисів'. Га́лки роби́ли в рукави́ц'ах. 447, 266, 309, 434; [ѓа́лка] 431.

ГАЛО [га́ло] -а, *с.* 'тс, що ГАЛЬ'. За́йец' ви́б'іг на га́ло. 252.

ГАЛОШ [гало́ш] -а, *ч.* 'калоша'. Дес' на дз'ва́ха розорва́в пра́вого гало́ша. 392; [ѓало́ш] 121; [кало́ш] 90.

ГАЛСТИК [га́лстик] -а, *ч.* 'галстук, крават' 24, 392.

ГАЛУЗКИ [галузки́] -зо́к, *мн.* 'гілки, які застромлювали в коровай для прикраси' 171.

ГАЛУШКА [галу́шка] -и, *ж.* *1.* 'рваний шматочок прісного тіста, зварений в молоці чи воді' (всі н. пп.); *2.* 'тс, що ГАЛКА[2]'. Лис зра́зу здо́хне, йак галу́шку вхо́пит'. 377, 143, 303; *3. перен.* 'послід зайця' 11.

ГАЛЬ [гал'] -і, *ж.* *1.* 'лісова галявина'. Така́ трава́ була́ на гал'і́, да корова́ми спа́сли. 392; *2.* 'рідколісся'. Лед' ви́гнала това́р на гал', де самі́ бе^ире́зи. 392.

ГАЛЬКА [га́л'ка] -и, *ж.* *1.* 'нижня жіноча сорочка' 201; *2.* 'нижня полотняна спідниця, вишита і мережана внизу, яка вдягалася під верхню коротшу спідницю'. Коли́^ес' вс'і д'івча́та носи́ли га́л'ки^е. 454.

ГАЛЬОВКА [гал'о́вка] -и, *ж.* 'кільце домашньої ковбаси'. 496.

ГАЛЬОНКА [гал'о́нка] -и, *ж.* 'згин коліна'. Гал'о́нка – то суста́ви кол'о́н'ийс. 419.

ГАЛЬОПА [гал'óпа] -и, *ж.* 'литка'. Завóйі булй на гал'óпу, бо подрéш нóги. 154.

ГАЛЬОЦА [гал'óца] -и, *ж*, 'тс, що ГАЛЬОПА' 447.

ГАЛЬЧИННЄ [гал'чйн':е] -а, *с.*, *збір.* 'тс, що ГАЛИЦЯ' 154.

ГАМРА [гáмра] -и, *ж.*, *перев. в мн.* ГАМРИ [гáмри] -ів, *1.* 'милиці' 475; *2.* 'високі палиці, за допомогою яких діти ходили; ходулі' 326.

ГАНДЕЛИК [гандéлик] -а, *ч.*, *знев.* 'кіоск'. В гандéлик привезлй хл'іб. 85.

ГАНДИК [гандйк] -а, *ч.*, *орн.* 'індик свійський; Meleagris domestica'. Той гандйк бйéц':а. 94, 129, 221; [гендéк] 144.

ГАНДРЕЯ [Гандрéйа] *незм.*, *реліг.* 'День святого Андрія Первозванного (13 грудня)' 53; [Гандрййа]. На Гадрййа д'івчáта гадáли, чи вйидут зáмуш. 392.

ГАНЕБИТИ [ганéбити] -бл'у, -биш, *недок.* 'ганьбити' 375.

ГАНІТІЛЬ [ган'іт'іл'] -л'а, *ч.*, *перен.* 'футболіст' 46.

ГАННОЧКА-ПАННОЧКА [гáн:очка-пáн:очка] -и, *ж.*, *ент.* 'тс, що БЕДРИК' 79.

ГАНУЧИР [ганучйр] -а, *ч.* 'тс, що ГОНУЧНИК' 163.

ГАНЯТИ [ган'áти] -áйе, -áйеш, *недок.* *1.* 'гуляти'. Л'ітом лйт'ам дóбре–ган'áйут дий все. 392; *2.* 'ледарювати'. Врóк'і не ґýчит, тонó ган'áйе вес' ден'. 90, 392; *3.* 'паруватися (про зайців)' 427.

ГАНЬБА [гáн'ба] -и, *ж.* 'ґандж; недобрі слова'. Мойім грибáм гáн'би нихтó ни дас'т'. 326.

ГАНЬБИТИ [гáн'бити] -бл'у, -биш, *недок.* 'лихословити' 428.

ГАПЕЛЬКА [гапéл'ка] -и, *ж.* *1.* 'петелька в одязі на ґудзик'. Гапéл'ка велйка – ґýз'ік вилáзит. 273; *2.* 'петля з дроту на звірів; сило'. Зробйу гапéл'ку на козлá. 134, 447.

ГАПКА [гáпка] -и, *ж.* 'дротяна петелька гаплика' 106, 326.

ГАПЛЄ [гáпл'е, гапл'é] -і, *ж.* 'тс, що ГАПЕЛЬКА-2'. Вин в гáпл'і лóвит зáйца. 382.

ГАПЛИЧКА [гаплйчка] -и, *ж.* 'тс, що ГАПКА' 221, 428.

ГАПЛЮК [гапл'ýк] -á, *ч.* 'металева застібка біля одягу; гаплик' 106, 418.

ГАПОНЧИК [гапóнчик] -а, *ч.*, *кулін.* 'виріб з дріжджового тіста, зварений в олії'. Гапóнчики з йагуд'мй. 392.

ГАПТУВАТИ [гаптувáти] -ýйу, -ýйіш, *недок.* *1.* 'прикрашати одяг кольоровими нитками' 392; *2.* 'робити мережку на одязі' 392.

ГАР [гар] -у, *ж.* 'запах горілого'. Гáрйу чýти на кýхн'і. 331; [гарл'] -і, *ж.* Гáрл'у чутнó… горйт одéжа… 137.

ГАРАБИНКА [гарабйнка] -и, *ж.*, *бот.* 'тс, що ВОРАБ'' 491.

ГАРАПА [гарáпа] –и, *ж.* 'батіг' 436, 479.

ГАРАФІН [гараф'ін] -а, *ч.* 'графин' 433.

ГАРАХАТИЙ [гарахáтий] -а, -е ‘кучерявий’ 414.

ГАРАХИ [гáрахи] -ів, *мн.* ‘кучері’ 211; [гáрах’і] 144, 221; [гарах’í] 414; [гáрас’і] 94; [ґáрахи] 500.

ГАРАХУВАТИЙ [гарахувáтий] -а, -е ‘тс, що ГАРАХАТИЙ’. Наш Стипáн такúй гарахувáтий, йак жил. 106; [гараховáти] 221, 275; [гарахóватий] 527.

ГАРАХУЛЬКА [гарахýл’ка] –и, *ж.* ‘кучерява дівчина’ 527.

ГАРАЧА ПОРА [гарáча порá] -ойі -ú, *ж.* ‘час, коли багато роботи’. Хай йакá гарáча порá, а в нид’íл’у ни робúли. 454, 392.

ГАРАЧКА [гарáчка] -и', *ж.* ‘висока температура тіла’. Такá гарáчка – аж вс’а горúт. 392; ПОРОТИ ГАРАЧКУ [порóти гарáчку] ‘гарячкувати’ 392.

ГАРАШКОВАТИЙ [гарашковáтий] -а, -е ‘тс, що ГАРАХАТИЙ’ 496, 500.

ГАРБУЗ [гарбýз] -а, *ч. 1. бот.* ‘городня станка рослина з великими круглими плодами; Cucurbita pepo L.’ 347; *2.* ‘гра на вечорницях: якщо дівчина показувала руками гарбуза, то хлопець ішов від неї і не цілував’ 347.

ГАРБУЗА [гарбузá] -ú, *ж., бот.* ‘те, що ГАРБУЗ-1’. Пуд' сáмим плóтом посадúла гарбýзи, то годнá булá гарбузá йак видрó. 392.

ГАРБУЗИК [гарбýзик] -а, *ч., вж. перев. в мн.* ГАРБУЗИКИ [гарбýзики] -ів, *1.* ‘насіння гарбуза’ 495; *2.* ‘насіння гарбуза і соняшника’ 428

ГАРБУЗКА [гарбýзка, гарбýз'ка] -і, *ж.* ‘насінина гарбуза’. Гарбузóк насушúла тóрбу. 392, 90.

ГАРБУШКА [гарбýшка] –и, *ж.* ‘виріст збоку паляниці’ 527.

ГАРГЕНЯ [гаргéн’а] -і, *ж., знев.* ‘високоросла жінка’ 114.

ГАРДЕБОША [гардебóша] -і, *ж.* ‘кишка, начинена картоплею з салом’ 360

ГАРЕЧ [гáреч] ‘поминальний обід’ 428.

ГАРЄЧИЙ [гар’éчий] -а, -е *1.* ‘який має високу температуру’ 331; *2.* ‘свіжий (про слід звіра)’. По гар’éчому сл’íду вóўка. 331.

ГАРКІЙ [гарк’íй] -а, -е ‘кусючий (про собаку)’. Ваш собáка гарк’íй. 229.

ГАРМУЗИТИ [гармýзити] -ýжу, -ýзиш, *недок.* ‘тошнити, нудити’. Менé гармýзит’. 40, 74.

ГАРЦАБА [гарцáба] -и, *ж.* ‘тверда довга паличка пір’їни’ 346

ГАРЧЄТИ [гарч’éти] *3 ос. одн.* гарч’éт’, *недок. 1.* ‘створювати низькі погрозливі звуки (про собаку)’ 384; *2.* ‘галасувати’. От д’íти гарч’éт’. 384.

ГАРШЕЛНИК [гаршéлник] -а, *ч.* ‘отрута, яку використовували мисливці’ 200.

ГАСЛО [гáсло] -а, *с. 1.* ‘відповідь на сигнал з мисливського ріжка’. Подáў гáсло с корчýў. 11; *2.* ‘голос, який подають тварини’. Вартовúй журавéл’ подайé гáсло. 32; Зáйц’і пишчáт’, дайýт’ гáсло. 224; *3.* ‘тс, що ВЕДРО’. Гáсло полет’íло л’íсом. 346, 186.

ГАТА [гата́] -и́, *ж.* ‘гребля, якою бобри перегороджують річку’. Гато́йу перега́ти́ли ри́чку. 415.

ГАТКА [га́тка] -и, *ж.* ‘тс, що ГАТА’ 266, 382.

ГАТОК [гато́к] -тка́, *ч.* ‘тс, що ГАТА’. Бобе́р гато́к загати́ў. 222.

ГАТТЯ [гат’:а́] ‘виг. для повертання запряжених коней праворуч’ 392.

ГАТЬ[1] [гат’] -і, *ж.* ‘тс, що ГАТА’ 447.

ГАТЬ[2] [гат’!] *виг.* ‘тс, що ГАТТЯ’ 392; [гет’] 485.

ГАЧКУР [гачку́р] -а, *ч.* ‘очкур’ 326.

ГАЧОК [гачо́к] -чка́, *ч.* ‘зменш. до ГАК-4’ 430.

ГАЮВКА [гайу́вка] -и, *ж.* ‘хатинка лісників у лісі (“за Польщі”)’. За гайу́вкойу поса́дᵗку сади́ли. 392.

ГБА [гба] -и, *ж.* ‘міра довжини витканого полотна’. Ви́тчу губ три палатна́. 46.

ГВОЗДИТИ [гвозди́ти] -зжу́, -ди́т, *недок.* ‘збивати масло за допомогою маслобійки’. Бере́ тлу́чку і гвозди́т ма́сло. 515.

ГВОЗДІКІ [гво́з’д’ік’і] -ів, *мн., бот.* ‘нагідки лікарські; Calendula officinalis L.’ 275.

ГВОЗДОК [гвоздо́к] -здка́, *ч.* ‘цвях’. Гвоздо́к погну́ўс’. 89; [гвуздо́к] 16.

ГВОЙЗДЬ [гвойз’д’] -д’а́, *ч.* ‘тс, що ГВОЗДОК’ 148.

ГВУЗДИР [гвузди́р] -а, *ч.* ‘тс, що ГАРЦАБА’ 396.

ГЕ [ге] *част.* ‘так’. Тут до́бре? Чи ге? 494

ГЕБИ [ге́би] *спол.* ‘ніби’. Ге́би дошч йде. 494.

ГЕҐЕР [ге́ґер] -а, *ч.* ‘єгер’ 334.

ГЕДЕ [ге́де] *прис. 1.* ‘там’ 154, 471; [ге́нде] 221; *2.* ‘ось тут’. Мий син ге́де живе́. 342; [г’і́нде] 409; [г’і́ндо] 281; [гиндо́] 177; [гондо́] 392.

ГЕКАТИ [ге́кати] *3 ос. одн.* ге́кайе, *недок.* ‘подавати голос (про лісову козу́лю)’ 172.

ГЕЛГОТАТИ [гелгота́ти] *3 ос. одн.* гелго́че, *недок.* ‘подавати голос (про гусей)’ 448; [ґелгота́ти] 392; [г’ігота́ти] 121.

ГЕЛОШКАТИ [гело́шкати] -айу, -айеш, *недок.* ‘тс, що ГІЛЬГАТИ’ 136; [г’іл’о́шкати] 136.

ГЕЛЬКА [ге́л’ка] *займ.* ‘стільки’ 494; [ге́л’ко]. Йому́ пйет’? – Мо́же, ге́л’ко і не ма́йе ше л’іт. 275, 491.

ГЕЛЬО [ге́л’о] *ч.* ‘використовується як звертання до молодих хлопців’. Ге́л’о! ход’і с’уда́. 4.

ГЕМБЕЛЬ [ге́мбел’] -бл’а, *ч.* ‘рубанок’. Тра ге́мбл’ом до́шку прочи́стити. 392.

ГЕМБЛИК [ге́мблик] -а, *ч.* ‘тс, що ГЕМБЕЛЬ’ 221, 475.

ГЕМБЛЮВАТИ [гембл’ува́ти] -бл’у́йу, -бл’у́йеш, недок. ‘обчищати дошку за допомогою рубанка’ 392; [г’ібл’ува́ти] 475.

ГЕМБЛЬОВАНИ [гембл'ована] -а, -е 'виструганий рубанком' Ц'айа до́шка парши́во гембл'ована – самі́ задири́кочи стирча́т. 392, 90.

ГЕМЕЛЬ [ге́мел'] -а, *ч.* 'іній' 149.

ГЕНДЕГЕ [гендеге́] *прис.* 'те, що ГЕДЕ-1' 381, 384; [гендеге́н] 59, [гендег'і] 384.

ГЕНДЕЧКИ [ге́ндечки] *прис.* 'те, що ГЕДЕ-1' 46.

ГЕНИЙ [ге́ний] -ийу, *ч.* 'те, що ГЕМЕЛЬ' 221.

ГЕНТАМ [ге́нта́м] *прис.* 'он там' 204.

ГЕНЧИЙ [ге́нчий] -а, -е *займ* 'інший' 454; [ге́нчи] 480; [г'е́нч'ий]. На г'е́нч'і пул'а́ нийе́к ни ка́жут. 325; [ги́нчий] 80.

ГЕРШКО [ге́ршко] -а, *ч* *1.* 'те, що ГОНУЧНИК' 475, *2.* 'несерйозна людина' 229; *3.* 'бешкетник'. Ти ге́ршку той!.. 74.

ГЕРШУН [ге́ршун] -а, *ч., ент.* 'шершень; Vespa' 149; [г'ершу́н] 6.

ГЕСЬМАН [ге́с'ман] -а, *ч., бот.* 'садовий жасмин; Philadelphis'. За гукно́м русте́ ге́с'ман. 12.

ГЕТ[1] [гет!] 'виг. для наказу відійти'. Гет мен'і́ з двора́!.. 326, 46, 102, 143, 187, 391; [гет'] 90, 392, 461.

ГЕТ[2] [гет] *прис.* 'зовсім, повністю'. Гет обма́заў штани́. 309, 211; [гит] 211.

ГЕТ[3] [гет] *прис.* 'де-небудь, у невизначеному місці'. Гет там... за л'і́сом.. 335.

ГЕТ-ГЕТ [гет-гет] *прис.* 'значно пізніше'. То було́ гет-ге́т по́сл'е то́го. 161.

ГЕТИ [ге́ти] *мн., знев.* 'прізвисько гончарів'. Гончари́ гука́ли: «Ге́ти горшки́!...» То і ба́йали: «Прийі́хали ге́ти до нас». 225.

ГЕТИЙ [ге́тий] *ч., займ.* 'цей'. Ге́тий д'ід не на́ш'і. 144, 152; [га́тий] 79, 496; [ге́той] 474.

ГЕТО[1] [ге́то] -а, *с., займ.* 'це'. Ма́мо! Шо ге́то? шо ге́то? 180, 89, 289, 349, 422, 495; [ге́те] 156; [га́то] 496.

ГЕТО[2] [ге́то] -а, *с.* 'загорожа для домашньої птиці' 229; [ґе́то]. Зажини́ качки́ в ґе́то. 260.

ГЕТЬЧИДЕ [гет'чиде́] *спол.* 'ніби, наче'. Той Йвани́с'ко хо́дит по се^и^л'і́ гет'чиде́ приморо́чани, все гори́лку шука́йе. 392.

ГЕЦЬО [ге́ц'о] *част.*, що не виражає якогось певного значення. Ге́ц'о ж вун прихо́диў до ме́не. 370.

ГЄЛЬГАТИ [г'е́л'га́ти] -а́йу, -а́йиш, *недок.* 'те, що ГІЛЬГАТИ' 458, [г'е́л'кати] 119; [ґ'е́л'кати]. Ви́шли з жи́та руса́лк'і дий ста́ли йейе́ ґ'е́л'кати. 460.

ГЄТКО [г'е́тко] прис. 'недобре, погано'. Йек чолов'і́к ба́ч'іт' г'е́тко, то тре йому́ йі́сти йе́годи. 476.

ГИДИТИСЬ [гиди́тис'] -жу́с', -и́с'а, *недок.* 'вживати непристойні слова'. Гиди́^е^ц:а – то колі́ сва́риц:а ги^е^дке́ми слова́ми. 496.

ГИДКИЙ [гидки́й] -а, -е ‘поганий, непристойний’. Йа таки́х гидки́х п’ісе́н’ нико́ли ни сп’іва́ла і с’ого́дн’і ни бу́ду. 342; [гидке́й] 496.

ГИДОТА [гидо́та] –и, *ж. 1. збір.* ‘все, що бридке’ 392; [г’ідо́та]. Така́ г’ідо́та, шо ни годирве́ш од ро́та. (Про горілку, гарбузове насіння) 90; *2. знев.* ‘неслухняна дитина’ 402.

ГИКЛО [гикло́] -а́, *с.* ‘ікло дикого кабана’ 117; [г’і́кло] 186; [г’ікло́]. Г’ікло́ йе ни́жн’е і йе ве́рхн’е. 11, 22, 173, 275.

ГИКОЛ [ги́кол] -кла, *ч.* ‘тс, що ГИКЛО’ 447; [г’і́кол]. В кабана́ ти́л’ко зни́зу г’і́кла. 44, 178.

ГИЛЄРЧИК [гил’е́рчик] -а, *ч.* ‘назва відпочиваючого біля озера, який ловив жаб за допомогою дротини і їв’ 454.

ГИЛНИЦА [ги'лни́ца] -и, *ж., збір.* ‘тс, що ГАЛИЦЯ’. Нагре"бла́ ги'лни́ци, бу́де чим йа́му закри́ти. 469; [г’і́лица] 246; [г’іл:и́ца] 282.

ГИМЗА [ги́мза] -и, *ж.* і *ч.* ‘плакса’ 211.

ГИМЗАТИ [ги́мзати] -айу, -айіш, *недок.* ‘довго плакати’. Та́йа ги́мза все ги́мзайе. 211.

ГИНИ [ги́ни] -а, *ч.* ‘візерунки на шибці від морозу’ 320.

ГИНИЙ [ги́ний] -ийа, *ч.* ‘тс, що ГЕМЕЛЬ’ 6, 309.

ГИНТАМГЕ [гинтамге́] *прис.* ‘ось там’ 144.

ГИРА [ги́ᵉра] -и, *ж., знев.* ‘голова людини’. От нат’е́г ш’е́пку на ги́ᵉру. 46.

ГИРАВА [ги́ᵉрава] -ойі, *ж.* ‘молода на весіллі, що довго вдягається, хоч гості вже на порозі’. По́ке ги́ᵉрава ви́ᵉчешец’а, то бойа́ре мет з’:іл’е́т’. (Приказка). 466.

ГИСТИК [ги́'стик] -а, *ч.* ‘лопатка на довгому держаку для очищення полиці плуга від землі’ 280.

ГИТАЛКА [ги́талка] -и, *ж.* ‘тс, що ГОЙДАШКА’ 276.

ГИЦАТИ [ги́цати] -а́йу, -а́йіш, *недок. 1.* ‘підстрибувати, не відриваючи ніг від землі’ 392; *2.* ‘підкидати дитину вгору, не випускаючи з рук’. Муй гону́к л’у́бит, шоб його́ ги́цали. 392.

ГИЦ-ГИЦ [гиц-гиц!] ‘виг., уживається, коли дитину почали ГИЦАТИ’ 392.

ГИЧКА [ги́чка, ги́ч'ка, ги́'чка, ги́ᵉчка] -и, *ж. 1.* ‘листя буряків’. Накриши́ла ги́'чк’і сви́н’ам. 392; *2.* ‘стебла і листя картоплі’ 428; *3. бот.* ‘тс, що ДЖАРКА’ 143; *4.* ‘верхня частина наповненого мішка, яку зав’язують мотузком’. Бири́ мишка́ за ги́'чку, а йа за ро́ги. 392; [г’і́чка] 59.

ГІБЕЛЬ [г’і́бел’] -і, *ж.* ‘велика смертність серед тварин’ 2; у виразі ДО ГІБЕЛІ [до г’і́бел’і] ‘дуже багато’. Шчуру́ до г’і́бел’і в хлиуйі́, де порос’а́та. 392.

ГІВИНА [г’і́вина] -и, *ж.* ‘верба козяча; Salix caprea L.’; ‘верба біла; Salix alba L.’. То́то вже дождáла дро́ва пали́ти за вас! Саму́ г’і́вину привизли́. 392.

ГІВСИСКО [г'іўси́ско] -а, *с.* 'тс, що ВІВСИСЬКО' 219; [г'івсиско] 275.

ГІЗИ [г'ізи́] -ів, *мн.* 'ґедзі' 35.

ГІКНО [г'ікно́] -а́, *с.*'вікно' 425; [гукно́] 392.

ГІЛКА [г'і́лка] -и, *ж.* *1.* 'невеликий боковий відросток дерева'; *2. перен.* 'відросток на рогах оленя, козла' 60.

ГІЛЛІЦА [г'іл':іца] –и, *ж., збір.* 'тс, що ГАЛИЦЯ' 529.

ГІМЖИТИ [г'імжи́ти] *3 ос. одн.* г'імжи́т', недок. 'іти (про дрібний дощ), мжичити' 375.

ГІМЖИЧКА [г'імжи́чка] -и, *ж.* 'дрібний густий дощ; мжичка'. Почала́с'а г'імжи́чка. 305, 375.

ГІМНЄ [г'і́мн'е] -мен'і, *с.* 'тс, що ВИМИНЄ'. Г'і́мн'е набра́кло, низдо́йана коро́ва йде на па́шу. 392.

ГІМПИТ [г'і́мпит, г'і́мпеит] -а, *ч.* 'могутня, але незрима сила; раптовий порив'. Г'і́мпиетом две́ри зачини́ло. Ой йак кре́пко вого́н' гори́т, ба́шно, йак'і г'і́мпит. 392.

ГІМПИТОМ [г'і́мпиетом] *у зн. прис.* 'сильно і раптово, ніби струмом (про біль)'. Ру́к'і те́рпнут, а по нога́х шос' йак г'і́мпиетом бйе. 392.

ГІНАК [г'і́нак] *прис.* 'інакше' 221.

ГІНЄ [г'ін'е] *1. прис.* 'тс, що ГІНАК' 340; *2. займ.* 'інше' 340.

ГІНЧИЙ [г'і́нчий] -а, -е 'такий, що настійливо гонить звіра (про мисливського собаку)'. Г'і́нчий соба́ка у меине́. 309.

ГІРГІНА [г'ірг'і́на] -и, *ж., бот.* 'тс, що ВАРГІНЯ' 299.

ГІРЙА [г'і́рйа] -а, *с., збір.* 'горби, гори'. Піна́д г'ірйу сн'іги́ лежа́т', попу́д г'ірйу р'ічки́ брин'а́т'. (Веснянка). 342.

ГІРКА [г'і́рка] -и, *ж.* *1.* 'невелике підвищення на рівнині'. Горо́д в кого́ ни́ско, то до́бре. А йак в кого́ г'і́рка?.. 154; *2.* 'сходини дівчат і хлопців для спільного ночування'. Дивки́ прихо́диели с п'і́хойу на г'і́рку і спа́ли на приму́сту. 293.

ГІРКАТИ [г'і́ркати] -айу, -айе, *недок.* *1.* 'сварливо говорити'. И чого́ ти до мене́ г'і́ркайіш? 392; *2.* 'подавати звуки (про куріпку)' 22.

ГІРТУВАТИ [г'іртува́ти] -у́йу, -у́йеш, *недок.* 'гартувати (про ковальські вироби з заліза)' 94.

ГІТ [г'іт] (?) А то по́л'ка, а то г'іт, хо́дит' по́л'ка без чоб'і́т. (Нар. пісня) 46.

ГІЦЕЛЬ [г'і́цел'] -цл'а, *ч.* *1.* 'той, хто відловлює собак' 392; *2.* 'великий, але ледарюватий хлопець'. Ой ти, г'і́цл'у, до робо́ти лу́чче б йшов! 392.

ГІША [г'і́ша!] *виг.* 'тс, що ГЕТ[1]'. Г'і́ша, сорок'е́, с ха́ти! Го́ди вам шч'іб'іта́ти. 527.

ГЛАБКИ [глаб"ки́е] -бо́к, *мн.* 'пристрій над косою у вигляді граблів з довгими зубами для того, щоб рівно лягали скошені стебла зернових' 390; [грабк'і] 390.

ГЛАВАР [главáр] -á, *ч.* 'тс, що ВОДІЙ' 141, 421; [головáр] 176.

ГЛАДИТИ [глáдити] -áжу, -диш, *недок. 1.* 'ласкаво проводити долонею по комусь або по чомусь'. Л'ýбит глáдити гонýку по голоýйі. 392, 90; *2.* 'прасувати'. Тра маринáрку глáдити, пóк'і не^и пирисóхла. 392.

ГЛАДИШ [гладúш] -а, *ч.* 'тс, що ГЛАДИШКА-2' 490.

ГЛАДИШКА [гладúшка] -и, *ж. 1.* 'глечик без ручки' 476; [гладéшка] 55; *2.* 'будь-який глечик'. Пóуну гладúшку к'íслого молокá вúпив пóс'л'е христúн. 392, 11, 53, 90, 219.

ГЛАДИШНИК [гладúшник] -а, *ч.* 'пристосування зі стовбура молодої сосни, на яке вішають глечики для просушування' 272, 375.

ГЛАДИЩЕ [гладúшче] -а, *с.* 'тс, що ГЛАДИШКА-1' 46.

ГЛАДИЩИК [гладúшчик] –а, *ч.* 'тс, що ГЛАДИШКА-1' 494; [гладúшик] 490, 494.

ГЛАДКІ [глáдк'і] -а, -е *1.* 'товстий, жирний'. Заколóли глáдкого кабанá, з зд'óру натопúли видрó смáл'цу. 392; *2.* 'такий, що має коротку блискучу шерсть (про тварин)'. Наш собáка не^и кошлáти, шерс'т' глáдка, малéйка. 392, 124.

ГЛАДОХА [гладóха] -і, *ж., знев.* 'товста жінка'. Тóто знашóв гладóху – в двéри не^и вл'íзе. 392.

ГЛАДОШКИ [гладóшки] -шок, *мн.* 'тс, що ТРІСКАЛО' 103; [гладóшки] 295.

ГЛАДУН[1] [гладýн] -á, *ч.* 'товста людина'. Наш Вáн'ка гладýн. 392.

ГЛАДУН[2] [гладýн] -а, *ч., бот.* 'парило звичайне; Agrimonia eupatoria L.' 46.

ГЛАДУНКА [гладýнка] -и, *ж.* 'тс, що ГЛАДИШКА-2' 517; [глудýнка] 515.

ГЛАДУШНИК [гладýшник] -а, *ч., бот.* 'тс, що ГЛАДУН[2]' 46.

ГЛАНДАТИ [гландáти] *3 ос. одн.* гландúт', *недок., знев.* 'випрошувати цигарку'. Кóжного дн'а гландúт', свóго ни^е мáйе. 309.

ГЛАПКУВАТИ [глапкувáти] -ýйу, -ýйіш, *недок.* 'класти рівно скошені стебла зернових за допомогою коси, до якої прикріплені ГЛАБКИ'. Вин хорошé глапкýйе грéчку. 390.

ГЛАС [глас] -у, *ч.* 'тс, що ВЕДРО'. Гукáйе і глас йде. 30, 352.

ГЛЕДІЛКИ [глéд'ілки] -лок, *мн.* 'розглядини'. Вес'íл':е йшло, то бабú повихóдили на глéд'ілки. 83.

ГЛЕЙ [глей] -ейу, *ч.* 'жòвта та коричнева глина'. В нас глúна тонó б'íла, а жóвта – то глей. 392; [гл'ій] 221; [гл'ій] 33.

ГЛЕЦЯ [глéц'а] -і, *ж.* 'знаряддя в'язати рибальську сітку' 342.

ГЛЕЧОК [глечóк] -чкá, *ч.* 'глечик'. Глечóк на молокó. 23.

ГЛЄЙ [гл'ей] -éйу, *ч.* 'глинистий ґрунт серед піскового поля' 57.

ГЛИБКА [глúбка] -и, *ж.* 'яма; ставочок'. Вúкопай глúбку. 262.

ГЛИВАШ [гливáш] -á, *ч.* 'глевкий недопечений хліб' 250.

ГЛИЗАВИЙ [гли́завий] -а, -е 'глевкий (про хліб)' 250; [гли́з'авий] 16; [гли́з'ави] 498.

ГЛИНА [гли́на] -и, *ж.* 'тільки глина білого кольору' (пор. ГЛЕЙ) 90, 392.

ГЛИНИЩЕ [гли́нишче] -а, *с.* 'місце, де копають білу глину' 498.

ГЛИНКА [гли́нка] -и, *ж.* 'тс, що ГЛИНА'. Ма́жут ха́ту гли́нкойу, а гли́на – то руда́. 167, 498; 2. 'ґрунт із значним домішком жовтої глини'. В нас по́ле то гли́нка... Цибу́л'а до́бре ро́дит'. 224.

ГЛИНКИ [гли́нки] -нок, *мн.* 'місце, де гончарі копають глину' 369.

ГЛИПТЯК [глипт'а́к] -а́, *ч.* 'тс, що ГЛИВАШ' 111.

ГЛИСЬКИЙ [глис'ки́й] -а, -е 'тс, що ГЛИЗАВИЙ' 111.

ГЛИЦІ [гли́ц'і] -иц', *мн.* 'тс, що ГАЛИЦЯ' 68.

ГЛИЦЯ [гли́ц'а] -і, *ж.* *1.* 'плескатий щабель у драбині' 102, 348; *2.* 'пристрій, який замінює човник при тканні ряден та доріжок' 46, 456.

ГЛУБОК [глубо́к] -бка́, *ч.* 'тс, що ЛОБОК-2' 280.

ГЛУМИТИ [глуми́ти] -мл'у́, -миш, *недок.* 'псувати'. То така́ мод'і́стка, шо тоно́ мате́рийу мн'і́йе глуми́ти. 392.

ГЛУДИНА [глуди́на] -и, *ж.*, *бот.* 'глід одноматочний; Crataegus monogyna Yacg.' 305.

ГЛУПОТА [глупо́та] -и, *ж.* 'дурість'. Глупо́та ру́зна в тих л'уди́с'к. 515.

ГЛУХА КАЧКА [глуха́ ка́чка] -о́йі -и, *ж.*, *орн.* 'порода великих диких качок' 382.

ГЛУХАРЕЦЬ [глухаре́ц'] -рц'а́, *ч., орн.* 'маля глухаря'. Глуха́р, глуха́рка і глухаре́ц'. 343; [глухаре́ц] 178.

ГЛУХАРИХА [глухари́ха] -и, *ж.*, *орн.* 'самка глухаря' 26, 137, 352.

ГЛУХАРКА [глуха́рка] -и, *ж.*, *орн.* 'тс, що ГЛУХАРИХА' 43, 481.

ГЛУХИНЯ [глухин'а́] -а́ти, *с.*, *орн.* 'тс, що ГЛУХАРЕЦЬ' 343.

ГЛУХИНЯТКО [глухин'а́тко] -а, *с.*, *орн.* 'тс, що ГЛУХАРЕЦЬ' 169.

ГЛУХІ [глух'і́] –а́, -е́ *1.* 'такий, що не чує або недочуває'. Глуха́ недочу́йе, то ви́думайе. 392; *2. перен.* 'поганої якості (про сокиру)'. Ма́йу таку́ глуху́ сок'і́ру, шо не" хо́че руба́ти. 392.

ГЛУХІНИ [глух'і́ни] -ін, *мн.*, *бот.* 'тс, що ЛОХІНИ' 186.

ГЛУХМАЇСКО [глухмайі́ско] -а, *ч.* і *ж.*,*знев.* 'тс, що ГЛУШМАН' 254.

ГЛУХМАЙ [глухма́й] -а́йа, *ч.*, *знев.* 'тс, що ГЛУШМАН' 220.

ГЛУШАТКО [глуша́тко] -а, *с.*, *орн.* 'тс, що ГЛУХАРЕЦЬ' 480.

ГЛУШЕЦ [глуше́ц] -шца́, *ч.*, *орн.* 'глухар звичайний; Tetrao' 57, 233.

ГЛУШИЦА [глуши́ца] -и, *ж.*, *орн.* 'тс, що ГЛУХАРИХА'. Глуши́ца бу́л'ша за тетерука́. 252, 42, 200, 427.

ГЛУШІНЬ [глу́ш'ін'] -а, *ч.* 'тс, що ГЛУШМАН' 221.

ГЛУШКА [глу́шка] -и, *ж.* 'тс, що ГЛУШМАН' 106.

ГЛУШМАЙ [глушма́й] -а́йа, *ч.* 'тс, що ГЛУШМАН' 121.

ГЛУШМАН [глу́шман] -а, *ч.* 'той, хто не чує або недочуває'. До на́шого глу́шмана говори́ йак до стини́... 392, 90.

ГЛУШЧЬ [глушч'] -а, *ч., орн.* 'тс, що ГЛУШЕЦЬ' 309.

ГЛЯ [гл'а] *прийм.* 'для'. Росте́ бере́за гл'а ха́ти. 294, 484; Поро́бимо вро́к'і гл'а бага́того, а в'ін нам да́с'т' п'ірог'і́у. 85; [ґла]. Ми тува́р па́сли ґла жи́та. 225; [ґл'а]. Скаже́ ґл'а на́йі. 'скажи їй'. 449, 358.

ГЛЯДІЛКА [гл'ад'і́лка] -и, *ж.* 'те, що "глядяться" – остерігаються'. А так вот, ка́жут', ни мо́на нічо́го на миж'і́ – то та гл'ад'і́лка. 342.

ГЛЯДІТИ [гл'ад'і́ти] -жу́, -ди́ш, *недок. 1.* 'дивитися'. Тут скриз' мо́на гл'ад'і́ти. 211; *2.* 'доглядати, няньчити дітей'. Гл'ад'і́ла си́нових д'іте́й, бо гобо́йе на робо́ти. 392, 90; *3.* 'щупати курку, перевіряючи, чи буде цього дня нестися'. Не^{и} гл'ад'і́ла ку́рк'і, ду́мала кво́чка і посади́ла пуд коро́бку, а вона́ зне^{и}сла́са, 392.

ГМІНАР [гм'іна́р] -а, *ч.* 'листоноша'. 376.

ГНАДИ [гна́ди] -а, -е 'такий, що має темно-коричневу масть (про коня); гнідий' 326.

ГНАТИ [гна́ти] жену́, жене́ш, *недок. 1.* 'змушувати рухатися в певному напрямку'. Л'у́бит до́вго спа́ти, а корови́ гна́ти ни л'у́бит. 392, 179, 188; *2.* 'робити самогон'. Кастру́л'у бра́шк'і гна́ла два ве́чори. 392, 90, 179.

ГНАТИНА [гнати́на] -и, *ж.* 'тс, що НАТИНА' 401.

ГНЕП [гнеп] -а, *ч.* 'гостра частина леза' 183.

ГНИВО [гни́во] -а, *с.* 'тс, що ОГНИВО'. Ка́жут' гни́во і ка́жут' креси́ло. 74, 332.

ГНИВЦЕ [гни́ўце] -а, *с.* 'тс, що ОГНИВО' 16, 122.

ГНИЛИЦА [гнили́ца] -и, *ж.* 'плід груші-дички'. Попа́ў гнили́цойу в го́ко. 392.

ГНИЛИЧКА [гнили́чка] -і, *ж.* 'зменш. до ГНИЛИЦА'. Назбира́й гнилічо́к да ви́сушиш в печи́. 392.

ГНИЛКА [гни́лка] -и^{е}, *ж.* 'тс, що ГНИЛИЦА' 163.

ГНИЧАВКА [гни́чавка] -и, *ж.* 'замерзла калюжа з потовченим льодом' 475.

ГНІЗДЕЧКА [гн'ізде́чка] -и, *ж.* 'вуздечка' 94; [гнузде́чка] 129, 392, 402.

ГНІЗДИТИСЯ [гн'ізди́тис'а] *3 ос. одн.* гн'ізди́ц':а, *недок. 1.* 'робити гнізда (про птахів)' 338; *2.* 'гребтися, купатися в піску (про курей)'. Гн'ізди́ц':а кво́чка в цибу́л'і. 22.

ГНІЗДУВАТИСЬ [гн'іздува́тис'] *3 ос. одн.* гн'іздуйец':а, *недок.* 'тс, що ГНІЗДИТИСЯ' 38.

ГНІЗДО [гн'іздо́] -а́, *с. 1.* 'влаштоване птахами місце для виведення пташенят' 32, 472; *2.* 'місце, де несуться кури' 454; [гниздо́] 494; *3.* 'вигрібане куркою місце на грядці' 494; *4.* 'місце, де живуть або ночують звірі' 103, 171,

480; [гниздо́] 15, 36, 309, 394, 421; *5.* ‘частина ствола мисливської рушниці, куди вкладається патрон’ 141; *6.* ‘окреме відділення для патрона в патронташі’. Були́ патро́ни у вс’іх гн’і́здах. 2, 273, 303, 344.

ГНІЗДРА [гн’і́здра] -дер, *мн.* ‘ніздрі’ 212, 439.

ГНІТ [гн’іт] -а, *ч.* ‘камінь, яким придавлюють кружки в бочці з квашеною капустою’ 46, 49; [гн’іг] 229.

ГНОБЛЯ [гно́бл’а] -і, *ж.* ‘голобля’ 428.

ГНОЙНИЦЯ [гнойни́ц’а] -і, *ж.* ‘одна з двох дошок, яку використовують у возі замість драбин під час перевезення гною’. Виз з гнойни́ц’ами. 221; [гнуйни́ци] -ни́ц, *мн.* 515; [гнуйне́ц’а] 106.

ГНОЙОВЕЛА [гнойове́ла] -ве́л, *мн.* ‘вила для гною’ 152, 334; [гнуйуве́ли]. А там стуйе́ли гнуйуве́ли. 334; [гнийови́ла] 117.

ГНОЮВКА [гнойу́вка] -и, *ж., бот.* ‘печериця; Agaricus’ 515.

ГНОЯКИДИ [гнойаки́ди] -и́д, *мн.* ‘тс, що ГНОЙОВЕЛА’. Бери́ гнойаки́ди да йди викида́т’ гний. 520.

ГНУТЛЯ [гну́тл’а] -і, ж. ‘ручка на кіссі’ 35.

ГНЮПАТКІ [[гн’у́патк’і] -ток, *мн., бот.* ‘тс, що ГВОЗДІКІ’ 302.

ГНЬОТОК [гн’ото́к] -тка́, *ч.* ‘тс, що КНИТ’ 482.

ГОБЕРЕМОК [гобере́мок] –мка, *ч.* ‘оберемок’. Гобере́мок соло́ми к’ін’ сви́н’ам. 392; [бре́мок]. Бире́м бре́мок дров і шч’іта́йем – в па́р’і чи н’е. 149.

ГОБИЗЯНЕ [гобиз’а́не, гобиз’йа́не] -ого, *с., лайл.* ‘негарна і нерозумна людина; страховисько’. Ти хо́диш так, гет’ йак те́йе гобиз’а́не. 392.

ГОБИРАТИ [гобира́ти] -а́йу, -а́йіш, ***недок.*** *1.* ‘обчищати що-небудь від чогось’. Гобири́ ко́си с качану́. 392, 90; *2.* ‘чистити картоплю’. Карто́пл’і гобири́ да нава́римо то^{у}у́мачу́. 392.

ГОБ’ЇД [гобйі́д'] -а, ***ч.*** *1.* ‘обід, споживання їжі в середині дня’. Гобйі́д прине^{и}су́ на по́ле, жди. 392; *2.* ‘сніданок’. Вмива́йса шви́тше, бо гобйі́д' ви́холоне. 392, 90; *3.* ‘поминки по вмерлому’. Зроби́ла гобйі́т по чолоу́йікови – акура́т рик по́с’л’е по́хорон. 392.

ГОБЛОКУВАТИ [гоблокува́ти] –а, -е ‘такий, коли є хмаринки (про небо, день)’. Гоблокува́ти ден’. 225.

ГОБОД [го́бод] -а, *ч.* *1.* ‘обід колеса’ 90, 392; *2.* ‘тс, що ГАК-2’. За́йец го́боди ро́бит, шоб соба́ка ни найшо́у. 392.

ГОБОЛОНА [гоболо́на] -и, *ж.* ‘верхній, переважно синюватого кольору, неміцний шар деревини в сосни’. Ла́ти бу́дут никре́пк’і – сама́ гоболо́на. 392.

ГОБРАЗИК [го́бразик] -а, *ч.* ‘невелика ікона в хаті’ 496.

ГОБРОТЬ [гобро́т’] -і, *ж.* *1.* ‘вуздечка в кінській збруї’ 392; *2.* ‘шкура з їжака, яку прив’язували теляті, щоб не ссало корову’ 291.

ГОБУВ’Є [гобу́уйе] -йа, *с., збір.* ‘взуття’. Ґумо́ве гобу́уйе непотри́бне – па́рит но́г’і. 392.

ГОБУВКА [гобу́ўка] -и, *ж.*, *збір.* 'тс, що ГОБУВ'Є'. Вс'і в пустулáх – г'іншой гобу́ўкі ни було́. 116.

ГОБЧАС [гобчáс] -а, *ч.* 'закаблук'. В чеиривúках гобчáс загну́ўс'. 392.

ГОВЕЧИ [гове́чи] -а, -е 'овечий' 392; [говáчий]. Говáча шерс'т'. 6.

ГОВОРЛИВИ [говорли́ви] -а, -е 'говіркий'. Говорли́ве дит'á. 16.

ГОВОРУСЬ [говору́с'] –а, *ч.* 'базіка' 224.

ГОВОРУЩИЙ [говору́шчий] -а, -е 'тс, що ГОВОРЛИВИ'. Вонá говору́шча болбогу́ха. 515, 326.

ГОВСЯНИЦА [говс'áница, гоўс'áница] -и, *ж.* 'вівсяна солома' На гоўс'áну соло́му кáжут гоўс'áница. 392; [вос'е́ниц'а] 211; [гуўс'е́н:ица] 414.

ГОГІЛЬ [го́г'іл'] -ол'а, *ч.* 'заплетена і закручена на голові жіноча коса' 382; [го́гул'] 35, [гу́г'іл'] 152.

ГОГОЛІД [гогол'íд] -л'о́ду, *ч.* 'тс, що ВЕРХОЛЬОД' 456; [гогол'о́д, гогол'о́д'] 161, 293.

ГОГОТЄТИ [гогот'е́ти] *3 ос. одн.* гоготи́т', *недок.* 'іржати (про коня)'. Гогот'е́т' ко́нис. 326.

ГОДБОВЧИТИ [годбо́вчити] -у, -иш, *док.* 'виставити щось поперед чогось іншого'. Годбо́вчит зад і лáзит по хáти. 392.

ГОДЕНКИ [годе́нки] -нок, *мн.* 'тс, що ВИДЕНКИ' 454.

ГОДЕНОК [годе́нок] -нка, *ч.* *1.* 'викладені дрючки або гілля під спід скирди'. На боло́ти зáвше роби́ли годе́нк'і пуд копи́цу. 392; *2.* 'нижній шар сіна чи соломи в копиці'. Замо́к годе́нок, му́шу вс'у копи́цу пересу́шувати. 392.

ГОДЗЕЛИНА [го͡дзе́лина] -и, *ж.* 'тс, що ГОБОЛОНА'. Пудло́га з го͡дзе́лини – вже шинил'і дойідáйут. 392.

ГОДЗЕМОК [го͡дзе́мок] -мка, *ч.* 'нижня частина стовбура дерева'. Лед' го͡дзе́мка на ху́ру поклáли. 392.

ГОДИВНИЦЯ [годиўни́ц'а] -і, *ж.* *1.* 'годівниця з драбинок, куди кладуть сіно для звірів' 38, 166; *2.* 'пристосування, куди кладуть сіль для звірів' 166.

ГОДИНИСЬКО [годи́нис'ко] -а, *с.* 'година (пора), коли справджується прокльон'. Йе годи́на і годи́нис'ко. В годи́нис'ку кл'асти́ неи мо́на, бо спрáвдиц'а. 280.

ГОДОВАНИ [годо́вани] -а, -е 'добре кормлений (про домашню тварину)'. Хоч наш вепру́к негодо́вани, а глáд'ши, йак годо́вана сви́нка. 392.

ГОДОВАТИСЯ [годовáтис'а] -у́йус'а, -у́йес'а, *недок.* 'виростати; жити змалечку'. На то́му ху́тори йа годовáлас'а. 326; [годувáтис'а]. Йа тут годувáлас'а, а зáмуж од:али́ на дру́ге село́. 46, 384; Мойá мáтера годувáлас'а в Коло́д'ажни. 16; Воуна́ годувáлас'е тут, ко́ло Хулмá. Холм 38.

ГОДУВАТИ [годува́ти] -у́йу, -у́йеш, *недок.* *1.* 'давати їсти'. Ти вже году^е ва́ла д'ітей? 392; *2.* 'давати їжу (корм) свиням'. Ве́прика ми ше не году́йемо... Туди́ до Кол'ад... 392; *3.* 'відрощувати волосся, не підрізати'. Вона́ го^у ду́йе воло́с'е, хо́че до́уге. 257.

ГОЖИЙ [го́жий] -а, -е 'смачний'. Хлиб го́жий, сма́чний. 518.

ГОЗЬДЬ [гоз'д'] -а́, *ч.* 'тс, що ГВОЗДОК' 110, 272; [гоз'д'] 253, 326

ГОЗЬДЬО [гоз'д'о́] *прис.* 'ось тут'. Гоз'д'о́ покла́ла запа́лк'і. 392.

ГОЗЬДЬОГО [гоз'д'ого́] *прис.* 'тс, що ГОЗЬДЬО' 126.

ГОЙДА [го́йда] *незм., дит.* *1.* 'гойдання'. Ходи́ зро́бимо го́йда. 392; *2.* 'виг., яким супроводжується гойдання' 392.

ГОЙДАВКА [го́йдавка] -и, *ж.* 'тс, що ГОЙДАНКА' 476.

ГОЙДАНКА [го́йданка] -и, *ж.* 'пристосування, на якому гойдаються ради розваги; гойдалка' 326, 331, 350, 515; [гу́йданка] 518.

ГОЙДАЧКА [го́йдачка] -и, *ж.* 'тс, що ГОЙДАНКА' 16, 181; [гойда́чка] 122.

ГОЙДАШКА [го́йдашка] -и^е, *ж.* *1.* 'тс, що ГОЙДАНКА' 74, 148, 161, 221, 224, 258, 402, 418, 454, 492, 498; [го́йдашке] 46; *2.* 'колиска, підвішена на чотирьох мотузках до стелі' 152

ГОЙКО [го́йко] *пит. част., пестл* 'що? що таке?' Го́йко, сину́н'у, шо ти хоч? 392.

ГОЙНЮВАТИ [гойн'ува́ти] *3 ос. одн.* гойн'у́йе, недок. 'паруватися (про вовків)' 419.

ГОЙНЯ [гойн'а́] -і́, *ж.* 'вовча зграя під час парування'. Гойн'а́ б'е́гала. 419; [ган'а́] 419; [гон':а́] 42.

ГОЛАЯ МИШ [го́лайа миш] -ойі -і́, *ж* 'тс, що КОРЖАН' 340

ГОЛЕНЬ [голе́н'] -н'а, *ч.* 'олень; Cervus'. В нас, в Ло́патн'і, и голе́н'і йе. 141, 90, 116, 188, 392.

ГОЛЕШКА [голе́шка] -и, *ж.* 'самка оленя' 116.

ГОЛИ [го́ли] -а, -е *1.* 'який без одягу'. Го́ле ди́т'а́ зл'ачи́ на ка́рточку 392, 90; *2.* 'легко вдягнутий'. Так'і хо́лод, а ти вихо́диш го́ла надву́р. 392, 90, 119, 188.

ГОЛИК [го́лик] -а, *ч., кулін.* *1.* 'печена терта картопля з сиром' 84; *2.* 'пиріжок з вареної картоплі' 115.

ГОЛИКИ [го́лики] -ів, *мн., кулін* 'страва з товченої картоплі' 125

ГОЛЕШИКИЙ [голе́шикий] -а, -е 'без пір'я; голенький'. Сид'і́ло голе́шике пташа́. 480.

ГОЛИНА [голи́на] -и, *ж.* 'вуглина з перегорілих дров'. Забе^и ри́ голи́ну с пудло́г'і, бо пропа́лит ди́рку. 392.

ГОЛИНКА [го́линка] –и, ж. 'зменш. до ГОЛИНА' 225.

ГОЛІНА [гол'і́на] -и, *ж.* 'тс, що ГОЛЛЯКА'. На гол'і́ни пув'і́сили го́йдашку. 474.

ГОЛІНКА [гол'інка] -и, *ж.* 'зменш. до ГОЛІНА' 474.

ГОЛІРКА [гол'ірка] -и, *ж.* 'горілка' 221, 342, 475.

ГОЛКА [гóлка] -и, *ж.* *1.* 'тонкий металевий стрижень для шиття' (всі н. пп.); *2.* 'колючка на їжакові'. Йіжáк з голкáми. 22, 110, 171, 305, 372, 465; *3.* 'тс, що КОЛОДКА-10' 230.

ГОЛКІ [голк'і] -лóк, *мн.* 'гілки, які встромляють у коровай для прикраси' 26; [гол'кí] 26.

ГОЛЛЄ[1] [гóл':е] -а, *с., збір.* 'недопалені рештки дров; деревне вугілля'. Не[и] закрýчуй грýби, ше гóл':е йе, ше вчáд'іймо. 392.

ГОЛЛЄ[2] [гол':é] -á, *с., збір.* 'гілля'. Гол':é с ц'éйі слúвк'і прáмо в гукнó рустé. 392; [гул':é] 377.

ГОЛЛЯ [гол':á] -í, *ж.* 'тс, що ГОЛЛЯКА'. Пудупрú чим гол':ý, а то од йáблик зламáйец:а. 392.

ГОЛЛЯКА [гол':áка] -і, *ж.* 'велика гілка дерева'. Ўйíтер одламáў гол':áку з вúшн'і. 392, 296.

ГОЛЛЯЧКО [гол':ачкó] -á, *с., збір.* 'дрібне гілля' 352.

ГОЛЛЯЧЧЕ [гол':áч:е] -а, *с., збір.* 'тс, що ГОЛЛЄ-2' 392.

ГОЛОБИ [голóби] -óб, *мн.* 'голоблі в однокінній упряжці' 392.

ГОЛОБУСТЬ [голóбус'т'] *прис.* 'набосоніж, на босу ногу' 46; [голобýс'ц'] 80; [галóбус'] 46.

ГОЛОВАЧ [головáч] -á, *ч.* 'снопок з обмолоченої прямої соломи для покриття даху' 326.

ГОЛОВАЧИ [головачú] -ів, *мн., бот.* 'тс, що ЛОХАЧІ' 498.

ГОЛОВЕНЬКА [головéн'ка] -и, *ж.* 'недогоріле обвуглілє поліно; головешка'. Роскúдайеш кýбаха, то бóц'ун принесé головéн'ку і спáлит' хáту. 418, 144, 326, 346, холм 36; [гулувáн'ка] 523.

ГОЛОВЕХА [головéха] -и, *ж.* *1.* 'тс, що ГОЛОВЕНЬКА'. Кублá не роскидáй – бóйцун головéху принесé на хáту. 301, 53, 171, 241; *2. згруб.* 'голова людини' 53, 74, 402, 404; *3. згруб.* 'обличчя людини' 102.

ГОЛОВЕЦА [головéца] -и, *ж., згруб.* *1.* 'тс, що ГОЛОВЕХА-2' 342; *2.* 'велика капустина' 225.

ГОЛОВЕШКА [головéшка] -и, *ж.* *1.* 'тс, що ГОЛОВЕНЬКА'. Головéшкойу шнýра намáзували и так годбивáли знак'і на колóди. 392, 90; *2. згруб.* 'тс, що ГОЛОВЕХА-2'. Чи ти дýмайіш свéйу головéшкойу? 392.

ГОЛОВИЛО [головúло] -а, *с.* 'місце, де лежав і качався звір' 291.

ГОЛОВИЦА [головúца] -и, *ж., згруб.* 'велика головка капусти'. Вúросли так'і головúци, шо вс'а капýста порéпалас. 392.

ГОЛОВИЦЯ [головúц'а] –і, *ж., реліг.* 'скоромні дні, що протиставляються постовим' 216.

ГОЛОВНЯ [голоўн'á] -і, *ж.* 'тс, що ГОЛОВЕНЬКА' 154.

ГОЛОВОСІК [Гоʸлоʸвоʸс'ік] –а, *ч., реліг.* 'тс, що ГОЛОВОСТЕННЄ' 334.

ГОЛОВОСІЧИНЯ [Гоʸлоʸвоʸс'ічин'а] -і, *с., реліг.* 'тс, що ГОЛОВОСТЕННЄ' 121.

ГОЛОВОСТЕННЄ [Головостéн':е] -а, *с., реліг.* 'Усічення голови святого Пророка Предтечі й Хрестителя Івана (11 вересня)' 392; [Голостéн':е] 513; [Головостáнийе]. В той ден' ни р'íжут' ничóго крýглого на Головостáнийе. 32.

ГОЛОВУШКА [головýшка] -и, *ж.* 'саморобна пастка'. Мúшача головýшка. 463.

ГОЛОДНИЙ МИКОЛА [Голóдний Микóла] –ого –и, *ч., реліг.* 'тс, що ВЕСНЯНОГО МИКОЛИ' 15.

ГОЛОДУПИЙ [голодýпий] -а, -е 'тс, що ГОЛОПУЗИЙ' 326.

ГОЛОЙОД [голойóд] -у, *ч.* 'тс, що ВЕРХОЛЬОД' 287.

ГОЛОЛЬОДИЦЯ [голол'óдиц'а] -і, *ж.* 'тс, що ВЕРХОЛЬОД' 3; [голол'óдица] -и, *ж.* 310, 372; [голол'óдница] 22, 334.

ГОЛОМОРОЖА [голоморóжа] -иᵉ, *ж.* 'тс, що ВЕРХОЛЬОД' 132.

ГОЛОМОСИНА [голомóсина] -и, *ж.* 'лисина на голові' 512.

ГОЛОМОСКО [голомóско] -а, *ч.* 'той, хто з лисиною' 512.

ГОЛОНІЖ [голон'íж] *прис. 1.* 'тс, що ГОЛОБУСТЬ' 466; [голонúж] 102; [голонýж] 366; *2.* 'босоніж'. Л'íтом ходúла голон'íж. 466.

ГОЛОПАЦ [голопáц] -а, *ч. 1.* 'тс, що ГОЛОПУЗ'. Голопáци ротú роскрúли. 53, 125, 211, 341, 346, 396; *2. перен.* 'діти з голими животами'. Самú голопáци кáл'а óзира. 211.

ГОЛОПАЦИНЄ [голопацин'é] -á, *с.* 'тс, що ГОЛОПУЗ'. Голопацин'é вúпало с кублá. 55, 346.

ГОЛОПАЦИК [голопáцик] -а, *ч.* 'тс, що ГОЛОПУЗ' 346.

ГОЛОПАЦОК [голопáцок] -цка, *ч.* 'тс, що ГОЛОПУЗ' 333, 342; [голопéцок] 253; [голопúц'ок] 192.

ГОЛОПУЗ [голопýз] -а, *ч.* 'маленьке пташеня в пухові, коли ще не вбралося в пір'я' 20, 36, 43, 44, 126, 232, 233.

ГОЛОПУЗДРИ [голопýздри] -а, -е 'тс, що ГОЛОПУЗИЙ' 400.

ГОЛОПУЗИЙ [голопýзий] -а, -е 'такий, у якого ще не виросло пір'я (про пташеня)' 16, 42, 178, 252, 270, 353, 371.

ГОЛОПУЗИК [голопýзик] -а, *ч.* 'зменш. до ГОЛОПУЗ' 2, 130, 335.

ГОЛОПУЗИНЯ [голопузин'á] -áти, *с.* 'тс, що ГОЛОПУЗИК' 176.

ГОЛОПУП [голопýп] -а, *ч.* 'тс, що ГОЛОПУЗ' 27.

ГОЛОПУПЕЦ [голопýпец] -пца, *ч.* 'тс, що ГОЛОПУЗ' 134, 425, 440; [голопýпц] 492.

ГОЛОПУПЧИК [голопýпчик] -а, *ч.* 'тс, що ГОЛОПУЗИК' 293, 422.

ГОЛО-ПУСТО [го́ло-пу́сто] *прис.* 'абсолютно нічого немає'. В на́шуй куперати́ви типе́р го́ло-пу́сто. 392.

ГОЛОПУХ [голопу́х] -а, *ч.* 'тс, що ГОЛОПУЗ' 18.

ГОЛОПУЦ [голопу́ц] -а, *ч.* 'тс, що ГОЛОПУЗ' 37, 203, 244, 277, 413; [галапу́ц] 46, 224, 348; [голоцу́п] 22.

ГОЛОПУЦИК [голопу́цик] -а, *ч.* 'тс, що ГОЛОПУЗИК' 116, 122, 334.

ГОЛОПУЦЬКИЙ [голопу́ц'кий] -а, -е 'тс, що ГОЛОПУЗИЙ'. Пташен'е́ голопу́ц'ке. 159; [галапу́ци] 60, 224.

ГОЛОПУЦЬОК [голопу́ц'ок] -ц'ка, *ч.* 'тс, що ГОЛОПУЗИК' 30, 312, 421.

ГОЛОС [го́лос] -у, *ч.* *1.* 'сукупність звуків, які створює людина за допомогою свого голосового апарата' (всі н. пп.); *2.* 'тс, що ВЕДРО'. Л'і́сом го́лос йшоў – хтос' гука́ў. Здво́йіло го́лос. 125; *3.* 'мелодія пісні'. Йе забу́ла, на йаки́й го́лос спува́ти. 491, 342.

ГОЛОСТРАНЦОМ [голо́странцом] *прис.* 'напівроздягнено; легко вдягнутим'. Ходи́ў по двори́ голо́странцом, а теиpе́р бух'і́кайіш. 392.

ГОЛОЩЕК [голошче́к] -у, *ч.* 'тс, що ВЕРХОЛЬОД' 422; [голошч'і́к] -оку, *ч.* 37.

ГОЛУБИ [голуби́, гулуби́] -і́в і -у́, *мн.* *1.* *орн.* 'птахи родини голубиних; Columba' (всі н. пп.); *2.* *кулін.* [голуби́] -і́в, *мн.* 'голубці (страва з фаршу і капустяного листя)' 29, 409.

ГОЛУБИНА [голуби́на] –и, *ж.*, *орн.* 'самка голуба; голубка'. Ой там у л'і́с'і п'ід дубино́йу си́д'ів там го́луб з голубино́йу. (Нар. пісня). 158.

ГОЛУБКА [гоулу́бка] -и, *ж.*, *бот.* 'сироїжка; Russula' холм 38.

ГОЛУБОВИ [голубо́ви] -а, -е 'голубий, блакитний'. Голубо́вейу кра́скойу помал'ува́ў воро́та. 392.

/ ГОЛЮН [гол'у́н] -а́, *ч.* 'тс, що ГОЛОПУЗ' 150.

ГОЛЯ [го́л'а!] 'виг. для зупинення запряжених коней' 121.

ГОЛЯКА [гол'ака́] *прис.* 'без одягу'. Л'і́том бі́гали д'і́ти гол'ака́. 392, 332

ГОЛЯНКА [гол'а́нка] -и, *ж.* *1.* 'частина ноги від стопи до коліна' 326; *2.* 'стара панчоха без ступні' 154.

ГОЛЯНЦИ [го́л'анци] -ив, *мн.*, *кулін.* 'тс, що ГОЛИК-2' 396.

ГОЛЯР [гоул'а́р] -а, *ч.* 'тс, що ГОЛОПУЗ' 175.

ГОЛЬГОТАТИ [гол'гота́ти] -чу́, -и́ш, *недок.* 'тс, що ҐІЛЬҐАТИ' 200.

ГОЛЬОДИЦЯ [гол'о́диц'а] -і, *ж.* 'тс, що ВЕРХОЛЬОД' 177.

ГОЛЬОДОВИЦЯ [гол'о́довиц'а] -і, *ж.* 'тс, що ВЕРХОЛЬОД' 32, 379.

ГОЛЬОПА [гол'о́па] -и, *ж.* *1.* 'литка'. У гол'опа́тойі ж'і́нки гол'о́па вели́ка. 221; *2.* 'задня нога корови (з м'ясом)' 134.

ГОЛЬОПАТИЙ [гольопа́тий] -а, -е *1.* 'людина з товстою литкою'. Гол'опа́та ж'і́нка. 221; *2.* 'довгоногий' 355.

ГОЛЬОПКА [гол'óпка] -и, *ж.* 'кістка зі стегна тварини' 130.

ГОЛЬОСА [гол'óса] -и, *ж.* 'низинне місце в лісі, де росте осока'. В нáшому л'ѝси гол'óса за гол'óсойу. 55.

ГОЛЬОЦА [гол'óца] -и, *ж. 1.* 'нога тварини'. Кýстка з гол'óци. 89, 427; *2.* 'нога людини і тварини' 89; *3.* 'кістка ноги без м'яса'. Гóла кýстка – то гол'óца. 124, 252, 273, 382; *4.* 'стегно свині'. Собáка огрѝз гол'óцу. 289, 233.

ГОЛЬШИНА [гол'шѝна] -и, *ж., бот. 1.* 'тс, що ВУЛЬШИНА-1' 392; *2.* 'тс, що ВУЛЬШИНА-2'. На лугý тонó гол'шѝна ростé. 392, 313.

ГОМЕЛЬ [гóмел'] -а, *ж.* 'заболочена місцевість, через яку протікає річечка'. Пéред сеⁿлóм булá такá водá, гóмел'... то смýга водѝ такá. 305.

ГОМОНИТИ [гомонѝти]-н'у, -нѝш, *недок* 'говорити'. Син гомонѝт', шо йе [я] старá. 380; [гомон'ѝти]. Хлóпц'і гомон'éт' тут. 16.

ГОМРИ [гóмри] -ів, *мн.* 'високі палиці як ходулі, за допомогою яких пастухи переходили болото' 384.

ГОН [гон] -у, *ч.* 'біг собаки по сліду звіра'. Швѝдк'і гон в нáшого Рéкса. 186.

ГОНДИВО [гондивó] *прис.* 'тс, що ГЕДЕ-1' 474; [г'індувó] 36.

ГОНЕЦЬ [гонéц'] -нц'á, *ч. 1.* 'тс, що ГУЧОК' 22, 418; [г'інéц'] 356; *2.* 'тс, що ГОНЧАК-1' 135.

ГОНИ [гóни] -у, *мн.* 'пагони дерева'. З дéрева молодѝ гóни. 372.

ГОНІВО [гон'ѝво] -а, *с.* 'тс, що ОГНИВО' 178.

ГОНКА [гóнка] -і, *ж. 1.* 'певна кількість заготовленої бражки для виготовлення самогону, що вміщує спеціальна посудина'. Ц'éйі брáжᵚк'і на д'ви гóнк'і. 392; *2.* 'процес виготовлення самогону з такої кількості бражки'. С'óдн'і вночѝ вѝгнала д'ви гóнк'і смерд'ýх'і. 392, 90.

ГОННИЙ [гóн:ий] -а, -е 'мисливський собака, який настійно гонить (переслідує) звіра'. М'ій пес гóн:ий. 326.

ГОНО [гонó] *прис.* 'тс, що ГЕДЕ-1'. Гонó зáйец'! Кус'ѝ! берѝ йогó! 10; [гондó] 392.

ГОНОРОВИ [гонорóви] -а, -е 'чванливий'. То гонорóви кавал'éр, хай йомý вс'áчина! 392.

ГОНТАЛЬ [гонтáл'] -а, *ч.* 'цвях, за допомогою якого прибивають підкову до кінського копита' 392; [гонтáл'] 221; [гунтáл'] 254.

ГОНУК [гонýк] –а, *ч.* 'внук' 90, 392; [нук] 16.

ГОНУЧА [гонýча] -и, *ж. 1.*'шматок полотна, яким обмотують ноги, взуваючи постоли або чоботи'. До постолý тра дрýг'і гонýчи. 392, 90; [гнуча] 148; [ґанýча] 365; *2.* 'будь-яка ганчірка'. Помѝйіш пудлóгу, то гоⁿнýчу неⁿ к'ѝдай – повѝс' на плóтови. 392.

ГОНУЧКА[1] [гонýчка] -і, *ж.* 'тс, що ВНУЧКА'' 392.

ГОНУЧКА[2] [гонýчка] -і, *ж.* 'зменш. до ГОНУЧА-2'. Зотрѝ зо столá гонýчкойу. 392; [гунýчка] 99; [гнýчка] 221, 338; [вонýчка] 351; [ґанýчка] 523.

ГОНУЧЧНИК [гону́чник] -а, *ч.* 'людина, яка скуповувала ганчір'я' Позбира́й шма́т':е, то в гону́чника пе́рцу ку́пиш. 392; [гану́чник] 495.

ГОНЧАЙ [гонча́й] -а́йа, *ч.* 'тс, що ГОНЧАК-1' 103.

ГОНЧАК [гонча́к] -а́, *ч.* *1.* 'мисливський гончий собака'. Сво́го гончака́ ви́м'ін'ав в старо́го охо́тн'іка. 122, 166, 252, 275, 372; [гунча́к] 143, 340, 380; [гонч'е́к] 230, 273, 465; [гунч'е́к] 135; [г'інча́к] 123; [ґонча́к] 424. *2.* 'тс, що ГУЧОК' 143, 264, 339, 380.

ГОНЧАР [гонча́р] -а́, *ч.* *1.* 'тс, що ГОНЧАК-1' 434, 456, 447; *2.* 'хорт' 340; *3.* 'той, хто "гонить" (робить) самогон'. Гонча́р жене́ гори́лку. 167.

ГОНЧАРКА [гонча́рка] -и, *ж.* 'самка гончого собаки' 110, 172.

ГОНЧЄР [гонч'е́р] -а, *ч.* 'тс, що ГУЧОК' 211.

ГОНЧИ [го́нчи] -ого, *ч.* *1.* 'тс, що ГОНЧАК-1' 90; [го́нчий] 116; [ґо́нчи] 272; *2.* 'тс, що ГУЧОК' 45.

ГОНЧИК [го́нчик] -а, *ч.* *1.* 'тс, що ГОНЧАК-1' 37; *2.* 'тс, що ГУЧОК' 45.

ГОНЧИР [гончи́р] -а, *ч.* 'гончар' 171; [гонч'і́р]. Гонч'і́р л'і́пит' горшки́. 382; [горча́р] 515, 517; [горч'е́р] 518.

ГОНЩИК [го́ншчик] -а, *ч.* *1.* 'тс, що ГОНЧАК-1' 291; *2.* 'тс, що ГУЧОК' 178.

ГОНЯ [гон'а́] -і, *ж.* 'група звірів'. Гон'а́ за́йеча. 418.

ГОНЬ [гон'] гн'у, *ч.* 'вогонь'. Гн'і гор'а́т'. 16, 94, 411.

ГОПА [го́па!] *виг.* (?). Го́па, го́па, гопапа́ – ниме́ гро́шей у попа́... 392.

ГОПАР [го́пар] -у, *ч.*, рідко *ж.* 'пара, що здіймається над киплячою водою'. В ку́хн'і так'і го́пар, то тре́ба хоч го^у^кно́ отчини́ти. 392.

ГОПАРИТИ [гопа́рити] -у, -иш, *док.* *1.* 'обдати тіло парою'. Гопа́рила соби́ ру́ку. 392; *2.* 'вжалити кропивою'. Гопа́риу но́г'і жи́шкойу, а типе́р пла́че. 392, 90.

ГОПАРИТИС [гопа́ритис] –рус, -риса, *док.* *1.* 'облити себе кип'ятком або обдати парою'. Здима́ла кри́шку з бан'ака́, а па́ра ба́хнула... До́бре гопа́рилас. 392; *2.* *перен.*, частіше в запереченні – НЕ ГОПАРИТИС 'довго не пробувати в одному місці'. Шос' в те́шчи до́уго не^и^ гопа́ривса – всл'і́д на́зад' прийі́хау. 392.

ГОПИК [го́пик] -а, *ч.* 'місце під піччю для дров' 428; [го́п'ік] 6.

ГОПУЛОК [го^у^пу́лок] -лка, *ч.* 'один із двох бокових відходів під час розрізання колоди на дошки'. Пло́та загороди́у го^у^пу́лками. 392.

ГОРА [гора́] -и́, *ж.* *1.* 'підвищення на поверхні рівнини'. Йак йі́хати до Ро́вна, то так'і го́ри... 392, 90; *2.* 'горище в хаті'. На гору́ зан'у́с гори́х'і, хай су́шац:а. 392, 11, 90, 119, 141, 261; [гура́] холм 38.

ГОРАВА [гора́ва] -и, *ж.* 'велика компанія людей; ватага'. Пришла́ до нас на ве^и^чурк'і ц'і́ла гора́ва хло́пцу. 392.

ГОРБАК [горба́к] -а́, *ч. 1.* 'невелике підвищення серед рівнини; пагорб'. За тим горбако́м на́ш'і горо́ди. 469; *2.* 'замет снігу' 94.

ГОРБУЛЬ [горбу́л'] -а, *ч.* 'тс, що ГОПУЛОК' 428; [гарбу́л'] 16

ГОРБУСЬ [го́рбус'] -а, 'людина з горбом на спині' 221.

ГОРГОНУТИ [горгону́ти] -у́, -е́ш, *док.* 'кинути'. Йак горгоне́ йакий горшчо́ с по́пелом в ха́ту!.. 517.

ГОРГОТУХА [Горготу́ха] -и, *ж., реліг.* 'тс, що БАГАТУХА' 517.

ГОРДА [горда́, го[у]рда́] -и́, *ж., кулін.* 'тс, що БИКОВЕ МОЛОКО' 35.

ГОРДУН [горду́н] -а́, *ч.* 'гордий чоловік' 401.

ГОРДИНІЯ [горди́н'ійа] -ійі, *ж., бот.* 'тс, що ВАРГІНЯ'. Че[и]рво́ни горди́н'ійі зац'вили́. 392.

ГОРЕЧ [го́реч] -и, *ж. 1.* 'запах від бродіння квашеної капусти'. Тра, шоб го́реч ви́йшла с капу́сти. 392; *2. перен.* 'горілка, самогон'. Х'іба́ то вис'іл':а без го́реч'і?.. 325.

ГОРИЙ [гори́й] *прис. вищ. ступ.* 'гірше; більше, дужче'. Се́рце ста́ло бол'і́ти гори́й. 392.

ГОРИН [го́рин] -а, *ч.* 'піч гончаря для випалювання глиняного посуду' 219.

ГОРИНЬ [го́рин'] -н'у, *ч.* 'кольорові нитки для вишивання'. Нима́ го́рин'у, шоб доши́ти рушника́. 46; [го́рен'] 275, 476; [ґо́рин'] 495.

ГОРИТЧИК [гори́тчик] -а, *ч.* 'тс, що ГОРОДИЦЬ' 494; [гору́дчик, гору́д'чик] 392; [гору́т'чик] 490.

ГОРИШНИК [гори́шник] -а, *ч.* 'ліщина звичайна; Corylus avellana L.' 492, 494, 496; [гор'і́шник] 495; [ор'і́шник]. Лишчи́на і ор'і́шник – те са́ме. 518.

ГОРИШОК[1] [гори́шок] -шка, *ч.* 'малий горіх'. Ходи́, сино́чку, да́м гори́шка. 90, 392; [гор'і́шок] 141.

ГОРИШОК[2] [гори́шок] -шка, *бот.* 'конюшина повзуча; Trifolium repens L.' Ц'ой гори́шок парши́во коси́ти – коси́ не[и] мо́на с'т'ахти́. 392; [ори́шок] 515.

ГОРІЛОЧКА [гор'і́лочка] -и, *ж. 1. пестл.* 'горілка'. Ой гор'і́лочки йа напйу́с'а!.. 9; *2. бот.* 'веснівка дволиста; Majanthemum bifolium (L.) F.W. Schmidt' 220.

ГОРІЛУЧ [гор'ілу́ч] *прис.* 'горілиць' 49.

ГОРІЛЬНИК [гор'і́л'ник] -а, *ч.* 'місце, на якому спалювали хмиз'. Гриби́ до́бре росту́т' на гор'і́л'никах. 148.

ГОРІХ[1] [гор'і́х] -а, *ч. 1. бот.* 'плодове дерево – волоський горіх (грецький); Juglans regia L.' (всі н. пп.); *2.* 'плід цього дерева або ліщини' (всі н. пп.); *3. перен.* 'послід зайця' 186.

ГОРІХ[2] [гор'і́х] -а, *ч.* 'пропуск під час орання; огріх' 390.

ГОРІШИНА [гор'і́шина] –и, *ж., бот.* 'тс, що ГОРИШОК[2]'. А то гор'і́шина, до кон'уши́ни воно́ похо́же. 224.

ГОРІШНИК [гор'і́шник] –а, ч., бот. 'тс, що ГОРІХ[1]-1' 225.

ГОРІШОК [гор'ішок] -шка, *ч., перен.* 'послід лісової козулі' 141.

ГОРЛАЧ [горла́ч] -а́, *ч.* 'криклива людина' 392.

ГОРЛАХА [горла́ха] -и, *ч.* і *ж.* 'тс, що ГОРЛАЧ' 414.

ГОРЛО [го́рло] -а, *с. 1.* 'передня частина шиї' (всі н пп.); *2* 'шийка пляшки'. О! нима́ ча́су, то з го́рла пйе. 392; *3.* 'місце, де впадає притока в річку' 338.

ГОРЛЯНКА [горл'а́нка] -и, *ж. 1.*'згруб. до ГОРЛО-1' 392; *2.*'Адамове яблуко на горлі чоловіків' 4⁵4; *3. мед.* 'ангіна' 392, 428.

ГОРНАЛ [горна́л] -а, *ч.* 'горщик, подібний формою до чавунного баняка' 219.

ГОРНАЛИЧОК [горна́личок] -чка, *ч* 'зменш до ГОРНАЛ' 219

ГОРНОСТАЙ [горноста́й] -а́йа, *ч.* 'хижий ссавець родини куницевих; Mustera erminea'. Ла́сиц'а кра́сна, а горноста́й б'ілий гет', хво́стик чо́рний 382; [горноста́л']. Горноста́л' с чо́рним хво́стиком. 447; [горносра́й] 233.

ГОРНОСТАЛИК [горноста́лик] -а, *ч.* 'зменш. до ГОРНОСТАЙ'. Ла́сичка черво́на, а горноста́лик б'ілий. 135.

ГОРНЯТКО [горн'а́тко] -а, *с. 1.* 'маленький горщечок' 219; *2.* 'чашка' 375.

ГОРОБЕЙ [горобе́й] -бйа́, *ч., орн.* 'тс, що ВОРАБ[2]'. За горобйа́ми неⁱ мо́жу курча́там пшона́ поси́пати. 392, 90, 203, 447; [горобе́л'] 374.

ГОРОБ'ЇШКА [горобйі́шка] -и, *ж., орн.* 'тс, що ВОРАБКА' 124,200; [горобйу́шка] 3, 415.

ГОРОБНИЦЯ [горобни́ц'а] -і, *ж., орн.* 'тс, що ВОРАБКА' 343.

ГОРОБЧИЦА [горобчи́ца] -и, *ж., орн.* 'тс, що ВОРАБКА' 481; [гарабчи́ца] 421.

ГОРОБ'ЮШКА [горобйу́шка] -и, *ж., бот.* 'щавель кислий; Rumex acetosa L,' Навару́ боршчу́ з горобйу́шки. 370.

ГОРОБ'ЯЧИЙ ГОРОШОК [горобйа́чий горо́шок] -ого -шка, *ч., бот.* 'вика; Vicia' 305.

ГОРОД[1] [горо́д] -а, *ч.* 'ділянка землі біля будинку для вирощування овочів'. Вже Тру́йица швúтко, а горо́д ше ни са́жани. 392, 90.

ГОРОД[2] [горо́д] -а, *ч.* 'пастка на вовка у вигляді вузького проходу між високими кілками: звір може йти тільки вперед; повернутися чи йти назад не може'. Ста́вили горо́д і так лови́ли во́ука. 303, 331.

ГОРОД [го́род] -а, *ч.* 'місто' (всі н. пп.)

ГОРОДИЦЬ [горо́диц'] -дц'а, *ч.* 'квітник' 142, 342; [горо́дец'] 515; [гор'ідец'] 527; [гори́дец] 225.

ГОРОДНИК [горо́дник] -а, *ч.* 'лопата для копання грядки'. Така́ зимл'а́ тве́рда, аж горо́дник полама́вс'. 119, 55, 212.

ГОРОДОВЕЄ ЗИЛЛЄ [городове́йе зи́л':е] -о́го -а, *ч., бот.* 'тс, що ЗОЛОТУШНИК' 275.

ГОРОТЬБА [горот'ба́] -и́, *ж.* 'огорожа'. Пола́димо горот'бу́ б'і́л'а ха́ти 150, 46; [городз'ба́] 466, 471.

ГОРОХ [горо́х] -у, *ч., бот. 1.* 'городня трав'яниста рослина родини бобових–горох; Pisum sativum L.' На́ши горо́ди до́бре горо́х ро́д'ат. 90, 179, 188, 392; *2.* 'плоди цієї рослини'. Молоди́ горо́х л'у́бл'ат йісти д'і́ти. 392; *3.* 'квасоля'. Йе горо́х сиду́н і горо́х тичку́н. 221, 393; Горо́х тичкови́. 342; *4.* 'плоди квасолі; квасолини' 221, 393; *5. перен.* 'послід лісової козулі' 186.

ГОРОХВИНИ [горохви́ни] -и́н, *мн., збір.* 'листя і стебла квасолі'. Дай коро́ви горохви́ни с тичкуну́. 221

ГОРОХВИННЄ [горохви́н':е] -а, *с., збір.* 'листя і стебла гороху' 454.

ГОРОХВИСЬКО [горохви́с'ко] -а, *с.* 'поле з-під гороху' 392.

ГОРОХИВ'ЇЩЕ [горохиўйі́шче] -а, *с.* 'тс, що ГОРОХВИСЬКО' 211.

ГОРОХЛЯНКА [горохл'а́нка] -и, *ж., збір.* 'тс, що ГОРОХВИННЄ'414.

ГОРУПА [гору́па] -и, *ж., бот.* 'суріпиця звичайна; Barbarea vulgaris R. Br.' 131.

ГОРУПКА [гору́пка] -и, *ж., бот.* 'кормова рослина для годівлі худоби'. Гору́пка то така́... така́... похо́жа до ви́ки. 345.

ГОРЧАК [горча́к] -а́, *ч., бот.* 'гірчак перцевий; Polygonum hidropiper L.' Йак горчаку́ коро́ва найі́стца, то молоко́ ґу́рке. 392; [горч'е́к] 498.

ГОРЧЕЦ [горче́ц] -рцу́, *ч., бот.* 'тс, що ГОРЧАК' 490.

ГОРШЕЧНИК [горше́чник] -а, *ч.* 'гончар' 305; [горше́шник] 16; [горшче́чник] 124, 490, 494.

ГОРШИК [го́ршик] -а, *ч.* 'глиняний посуд, у якому варять їсти' 90, 129, 392; [го́ршчик] 392.

ГОРШКАР [горшка́р] -а́, *ч.* 'тс, що ГОРШЕЧНИК' 46, 243.

ГОРШКІ [горшк'і] -ів, *мн., збір.* 'усі гончарні вироби'. В горно́ ста́вили ш'і́с'т' к'іп горшк'і́ў. 369.

ГОРШОК [горшо́к] -шка́, *ч.* 'тс, що ГОРШИК' 392.

ГОРЩА [горшча́] -а́ти, *с.* 'тс, що ГОРНЯТКО-2'. Ви́пий горшча́ ча́йу. 81.

ГОРЩАК [горшча́к] -а́, *ч.* 'тс, що ГОРШИК'. Хоро́шийі горшчаки́. 292.

ГОРЩАНИН [горшчани́н] -а, *ч.* 'тс, що ГОРШЕЧНИК' 492, 495.

ГОРЩАР [горшча́р] -а́, *ч.* 'тс, що ГОРШЕЧНИК' 230, 301, 320, 326, 342; [горшч'е́р]. Горшч'е́р роби́ў д'і́т'ам сви́шчики. 258, 369, 498; [горш'е́р] 351; [горши́р] 102; [горшч'і́р] 422.

ГОРЩЄРНИК [горшч'е́рник] -а, *ч.* 'тс, що ГОРШЕЧНИК' 342; [горшч'і́рник] 258, 384.

ГОРЩОЧНИК [горшчо́чник] -а, *ч.* 'тс, що ГОРШЕЧНИК' 537

ГОСІНКА [гос'і́нка] -і, *ж.* 'демісезонне пальто'. Купи́ла малу́й гос'і́нку на ве́сну. 392.

ГОСІННЄ [гос'ін':е] -ого, *бот.* 'тс, що ЗОЛОТУШНИК' 392.

ГОСІНЧАК [гос'інча́к] -а́, *ч.* 'заєць, який народився восени' 81; [осенча́к]. За́йчик пу́зни – осенча́к. 89; [ос'інча́к] 176, 191, 372.

ГОСЛОН [госло́н] -а, *ч. 1.* 'лава у вигляді довгої дошки на чотирьох ніжках' В госло́нови ла́пи вже тро́хи пудгнили́. 392; *2. перев. в мн.* ГОСЛОНИ [госло́ни] -у, 'високі підставки для ручного розрізування колоди на дошки' 392.

ГОСПОДИНЬКИ [господи́н'ки] -н'ок, *перев. в мн.* 'пісні, які виконувалися під час випікання короваю' 313.

ГОСТАВИТИ [госта́вити] -вл'у, -виш, *док.* 'залишити'. Госта́виш на за́втра тро́шк'і хл'і́ба. 392.

ГОСТЕПИНУТИСА [госте^ипину́тиса] -у́са, -и́са, *док. 1.* 'заспокоїтися'. Ану́ пос'ада́йте! Пора́ вам вже госте^ипину́тиса. 392; *2.* 'стати поважнішим, посолиднішати'. Со́рок л'іт, му́сиў би вже госте^ипину́тиса. 392.

ГОСТИ [го́сти] -е́й, *мн. 1.* 'гості'. Наї́хала по́ўна ха́та госте́й.(у багатьох н. пп.); *2.* 'гостювання родичів молодого в батьків молодої наступної неділі після весілля, і навпаки – родичів молодої в батьків молодого; тепер буває на другий-третій вечір після весілля'. Пойі́димо до сва́х'і в го́сти. 90, 392; *3. перен.* 'менструація' 392.

ГОСТИНА [гости́на] -и, *ж. 1.* 'вгощення на весіллі чи хрестинах'. Гости́на була́ – хрести́ли дит'е́тко. 384; *2.* 'тс, що ГОСТИ-2' 145, 535; відбувається у четвер 148.

ГОСТИТИСА [гости́тиса] --у́са, -иса, недок. 'гостювати' 225.

ГОСТРАЙ [гостра́й] -айа́, *ч.* 'гостра частина сокири; лезо сокири' 43, 173, 221, 430.

ГОСТРАК [гостра́к] -а́, *ч. 1.* 'кінець леза ножа' 2, *2.* 'загострений предмет, яким можна поранитися' 392; [остра́к]. Не л'із' на остра́к. 211.

ГОСТРИВ'Є [гостри́уйе] -ўйа, *с.* 'гостра частина ножа, сокири' 427.

ГОСТРИЄ [гострийе́] -ийа́, *с.* 'тс, що ГОСТРИВ'Є' 331, 392; [острийе́] 44, 148; [о́стрийе] 144.

ГОСТРИЙ[1] [го́стрий] -а, -е *1.* 'який має колючий кінець або ріжучий край' (всі н. пп.); *2.* 'про мисливську рушницю, яка влучає в ціль'. Знав би, шо го́стра рушни́ц'а, то купи́в би. 222.

ГОСТРИЙ[2] [гостри́й] -ийа́, *ч.* 'тс, що ГОСТРАЙ' 36, 42, 252, 273, 392, 303; [остри́й] 270, 310, 326, 400, 425; [гостр'і́й] 32, 57, 332.

ГОСТРИЙО [гострийо́] -ийа́, *с.* 'тс, що ГОСТРИВ'Є'. Гострийо́м ризну́ла по руци́ – он йак'і шрам зна́ти. 392.

ГОСТРОЛЬОДИЦА [гострол'о́дица] -и, *ж.* 'тс, що ВЕРХОЛЬОД' 382.

ГОТАВА [гота́ва] -и, *ж.* 'молода трава, що виросла після першого укосу'. Ме, пора́ гота́ву коси́ти? 392, 11, 90, 188.

ГОТАВИТИ [гота́вити] *3 ос. одн.* гота́вит, *недок.* 'погано косити, коли трава скошена тільки зверху; можна полічити, скільки помахів косою зробив косар'. Шос' твойа́ коса́ гота́вит – поклепа́й. 392.

ГОТУХА [Готу́ха] -и, *ж., реліг.* 'тс, що БАГАТУХА' 518.

ГОЦОТ [го́цот] -цту, *ч.* 'оцет'. А йа́блико к'і́сле, йак го́цот. 392; [во́цит] 95.

ГОЧИЙ [гочи́й] -и́йа, *ч., згруб.* 'людина з великими очима' 392.

ГОЧКО[1] [го́чко] -а, *с.* 'маленьке око людини' 392.

ГОЧКО[2] [го́чко] -а, *с.* *1.* 'сильце'. Го́чко з волос'і́н'і на горобц'і́у. 103, 117; [гочко́] -а́, 120; *2.* 'петля з дроту для лову звіра' 117, 120; *3.* 'отвір (дірочка) у ремені, ошийнику і т. ін.' 15; *4.* 'вхід для риби в рибальську снасть, що має вигляд кошика' 454; *5.* 'камінець у персневі'. Прис'т'і́н' з го́чком. 428.

ГОШЕЙКАТИС [гоше́йкатис] -айус, -айіса, *док.* *1.* 'виздоровіти'. По́к'і ле[и]жа́ла слаба́ – було́ ти́хо, а гоше́йкалас – і знов сва́ритца. 392; *2.* 'забути якісь вчинки чи пригоди'. Не[и] бу́ду роби́ти хре[и]сти́ни – ше по́с'л'а веси́л':а не гоше́йкалас. 392; *3.* 'втихнути, заспокоїтися'. Лед' гону́ка гоше́йкалас, а то не[и]ма́ впи́ну. 392.

ГОЩИПКА [гошчи́пка] -и, *ж.* *1* 'зелене листя цибулі' 179; *2. кулін* 'страва з покришеного зеленого листя цибулі, посоленого і присмаченого олією' 179.

ГРАБАЛЬНИЦЯ [граба́л'ниц'а] -і, *ж.* 'жінка, яка згрібає сіно на сінокосі' 221.

ГРАБАН [граба́н] -а, *ч.* 'знаряддя для викопування картоплі у вигляді лопати з трьома зубами' 195.

ГРАБАНИ [грабани́] -і́в, *мн.* 'сапка з трьома зубами'. Виго́руйемо карто́пл'у плужко́м і роздира́йемо грабана́ми. 41, 379.

ГРАБАТИ [гра́бати] -айу, -айеш, *недок.* 'гребти'. Он йда гра́бати с'і́но. 123, 3, 251, 379, 431; [гра́бат']. С'і́но сухе́ – тре́ба гра́бат'. 81; [ґра́бати] 362, 378; [гри́бати] 315.

ГРАБАЧІ [грабач'і] -ів, *мн.* 'тс, що ГРАБАНИ' 133.

ГРАБАЧКА [ґраба́чка] -и, *ж.* 'тс, що ГРАБАНИ' 227, 462; [граба́чка] 224.

ГРАБИЛНО [граби́лно] -а, *с.* 'держак граблів'. К'еп знайти́ до́бре граби́лно, а то ц'е лама́йіц:а. 392.

ГРАБИНА [граби́на] -и, *ж., збір.* *1.* 'ліс, де ростуть граби' 326; [грабина́] 225; *2.* 'грабові дрова'. Приу́йус граби́ни ц'і́лу ху́ру. 392.

ГРАБЛОВИСКО [грабло́виско] -а, *с.* 'тс, що ГРАБИЛНО' 382.

ГРАБРИНА [грабри́на] -и, *ж.* 'тс, що РАБРИНА' 16, 83, 102, 122, 421, 452; [грабре́на] 150.

ГРАБРИНИ [ґрабри́ни] -и́н, *мн* 'годівниця для звірів у вигляді драбинок' 421.

ГРАБЧАК [грабча́к, граб"ча́к] -а́, *ч.* 'невеликий граб; Carpinus'. Наруба́ла граб"чаку́ до гру́би. 392.

ГРАВЕР [гра́вер] -а, *ч.* 'дрібні камінці як будівельний матеріал; гравій'. З гра́вера доро́га. 392.

ГРАДА[1] [града́] -и́, *ж.* 'нанесений озером пісок, що утворює підвищене місце' 258.

ГРАДА[2] [града́] -и́, *ж.* 'пряма вулиця села' 496.

ГРАДА КОСТЯНТИНА [Гра́да Кост'анти́на] *незмін., реліг.* 'свято, коли в городі нічого не роблять, остерігаючись граду (3 червня)' 342.

ГРАДИСЬКО [гра́дис'ко] -а, *с.* 'поле, де були грядки з городиною (цибулею, часником, огірками і т. ін.)' 454.

ГРАДИЩЕ [гради́шче] -а, *с. 1.* 'поле з-під картоплі'. Жи́то с'ій на гради́шч'і. 80, 46, 53, 348; [граде́шче] 147; [гра́дишче] 53; [гр'еᵘди́шче] 46; [гр'адиᵉшче] 144; *2.* 'тс, що ГРАДИСЬКО' 181.

ГРАДИЩІ [гради́шч'і] -ів, *мн.* 'тс, що ГРАДИЩЕ-1' 144.

ГРАДКОВИЩЕ [градко́вишче] -а, *с.* 'тс, що ГРАДИЩЕ-1'. На градко́вишчу пос'ійу бураки́. 255, 152, 476 [градко́в'ішче] 476.

ГРАДОВИСЬКО [градо́вис'ко] -а, *с.* 'тс, що ГРАДИЩЕ-1' 109; [градови́ско] 414, 428.

ГРАДОВИЩЕ [градо́вишче] -а, *с.* 'тс, що ГРАДИЩЕ-1' 328.

ГРАДЧИНА [гра́дчина] -и, *ж.* 'тс, що ГОРОДИЦЬ' 161.

ГРАЛІ [гра́л'і] -ів, *мн. 1.* 'залізні вила з багатьма тупими зубами для набирання буряків та картоплі' 211, 221, 326; [ґра́л'і] 80, 94, 106, 121, 512; *2.* 'тс, що ГРАБЛИ' 332.

ГРАМОТІЗ [грамот'із'] -а, *ч., мед.* 'ревматизм' 392.

ГРАМУЛЬКА [граму́л'ка] -і, *ж.* 'трішечки; зовсім мало'. Дай граму́л'ку пе́рцу до мн'а́са. 392.

ГРАНЧАК [гранча́к] -а́, *ч.* 'склянка з гранями місткістю 200 г' 280, 461.

ГРАТИ [гра́ти] -а́йу, -а́йеᵘш, *недок. 1.* 'виконувати що-небудь на музичному інструменті' (всі н. пп.); *2.* 'брати участь у якій-небудь грі' (всі н. пп.); *3.* 'паруватись (про звірів)'. Воўки́ гра́йут' зимо́йу. 37, 413, 447; *4.* 'токувати (про тетеруків)'. Там гра́йут' тетеруки́. 253, 338, 302, *5.* 'мінитися (про сонце)'. На Вели́гдеᵘн' со́нце гра́йе. 16.

ГРАФКА [гра́фка] -и, *ж.* 'шпилька'. Шоб д'і́вка ни вткла́, то причип-л'а́ли гра́фку до к'іл'імка. 201.

ГРЕБИНЬ [гре́бин'] -а, *ч. 1.* 'зубчастий м'ясистий наріст на голові деяких птахів'. Пійвн'ови змерз гре́бин'. 392, 90; *2.* 'верх даху, де сходяться дві половини'. Сн'іг^х мете́ че́рез гре́бин'. 90, 186, 392; *3.* 'ряд високої стерні праворуч покосу' 390.

ГРЕБІНЬ [гре́б'ін'] -ен'а, *ч.* *1.* 'тс, що ГРЕБИНЬ-1' 141; *2.* 'тупе ребро ножа' 413; *3.* 'тс, що ҐРЕБЛО' 424.

ГРЕБЛЯ [гре́бл'а] -і, *ж.* *1.* 'земляний насип, що перегороджує річку чи іншу водойму' (всі н. пп.); *2.* 'висипана дорога' 392, 434.

ГРЕБСТИ [гребсти́] -бу́, -бе́ш, *недок.* 'тс, що ГРАБАТИ'. С'іно бу́деᶦмо гребсти́. 177, 498.

ГРЕБ'Я [гре́бйа] -бйі, *ж.* 'гребля, якою бобри перегороджують річку' 372.

ГРЕМНЯВА [гре́мн'ава] -и, *ж.* 'пора, коли блискає і гримить' 418.

ГРЕНЗЕЛЬ [ґре́нзел'] –з'л'а, *ч.* 'тс, що ПРЕНЗЕЛЬ' 539

ГРЕСТИ [грести́] -ебу́, -ебе́ш, *недок.* 'тс, що ГРАБАТИ'. Грести́ с'іно 154, 351.

ГРЕЦА [гре́ца] -и, *ж.* 'тс, що ТУВМАЧИ' 221.

ГРЕЦКИЙ [гре́цкий] -а, -е 'такий, що з гречки; гречаний'. Гре́цка соло́ма і гре́цка поло́ва. 152, 390, 428, 490, 498; [гре́чкий] 498; [гре́цк'іᶦй]. Бра́ти таку́ но́рму жи́тн'ойі мук'і і таку́ но́рму гре́цкойі на ква́шу. 529.

ГРЕЧАНИЦЯ [гре́чаниц'а] -і, *ж.* 'солома з гречки' 377, 396; [греча́ниця] 392; [грича́ниц'а] 305, 454.

ГРЕЧАНКА [гре́чанка] -и, *ж.* 'тс, що ГРЕЧАНИЦЯ' 16, 258, 326; [грич'е́нка] 148; [гриᵉче́нка] 148.

ГРЕЧИНКА [гре́чинка] -и, *ж.* 'тс, що ГРЕЧАНИЦЯ' 365.

ГРЕЧИСЬКО [гре́чис'ко] -а, *с.* 'поле з-під гречки' 392; [гречи́ско] 99; [гричи́с'ко] 474.

ГРЕЧИЦЯ [греᶦчи́ц'а] -і, *ж.* 'тс, що ГРЕЧАНИЦЯ' 99.

ГРЕЧКІВ'Є [гречк'і́уйе] -а, *с.* *1.* 'тс, що ГРЕЧИСЬКО' 211, 366, 414, 456; [гречк'і́вл'е] 148, 365; [гречк'і́вл'а] 418; [гречк'і́уйа] 351, [ґречку́уйе] 490, [гриᵉцк'і́уйе] 428; [грички́уйе] 396; *2.* 'тс, що ГРЕЧАНИЦЯ' 275, 380.

ГРЕЧКОВИЩЕ [гречко́вишче] -а, *с.* 'тс, що ГРЕЧИСЬКО' 380.

ГРЕЧНИСЬКО [гре́чнис'ко] -а, *с.* 'тс, що ГРЕЧИСЬКО' 140.

ГРЕЧУХЕ [гречу́хе] -иᵉ, *ж.* 'гречка їстівна; Fagoprum esculentum Moench' 46.

ГРЕЧУШНИЙ [гречу́шний] -а, -е 'тс, що ГРЕЦКИЙ' 308.

ГРИБ[1] [грибᶦᶦ] -ба́, *ч., бот.* 'тільки білий гриб; боровик; Boletus edulis'. Грибу́ неᶦ нашла́, тро́х'і бабо́к і сирі́жо́к вз'ала́. 392.

ГРИБ[2] [ґриб] –ба́, *ч., мед.* 'грип – інфекційне захворювання'. Од гриба́ помира́ли л'у́де. 225.

ГРИБНИЙ КВАС [грибни́й квас] -о́го -у, *кулін.* 'страва зі сушених грибів, куди додавали розсіл' 275.

ГРИБНИК [грибни́к] -а́, *ч.* *1.* 'той, хто збирає гриби' (у багатьох н. пп.); *2.* 'тс, що ГРИБНИЦЯ-1' 495.

ГРИБНИСКО [грибни́ско] –а, с. 'тс, що ГРИБНИЦЯ-1' 527.

ГРИБНИЦЯ [грибни́ц'а] -і, *ж.* *1.* 'місце, де росте багато білих грибів'. Там в л'іску́ грибо́вис'ко, грибни́ц'а. 302; Грибни́ц'а – то кубло́ гриб'ів. 371; [грибни́ца]. Чер'ін' гриб'ів – то грибни́ца. 421; *2.* 'кореневище грибів' 326, 384.

ГРИБОВИСЬКО [грибо́вис'ко] -а, *с.* 'тс, що ГРИБНИЦЯ-1'. Чер'ін' – то і йе грибо́вис'ко. 203, 225, 252, 302, 451, 454, 492; [грибо́виско] 44, 144, 480.

ГРИБОВИЩЕ [грибо́вишче] -а, *с.* 'тс, що ГРИБНИЦЯ-1' 148, 481.

ГРИВА [гри́ва] -и, *ж.* *1.* 'довге волосся на шиї і хребті деяких тварин' (всі н. пп.); *2. перен.* 'пропуск при косінні' 428; *3. перен., згруб.* 'довге незаплетене волосся'. На́шо ти свойу́ гри́ву роспусти́ла на вс'у спи́ну? 392; ***4. перен.*** 'дівоча зачіска, коли частина рівно підрізаного волосся спадає на лоб'. Вкороти́ свойу́ гри́ву, а то в го́чи л'ізе. 392.

ГРИЗНЯ [гризн'а́] -і, *ж.* 'сварка'. В на́ших сус'ід'ів все гризн'а́. 46, 305.

ГРИЗТИ [гри́з^{e}ти] -у́, -е́ш, *недок.* *1.* 'роздрібнювати що-небудь тверде за допомогою зубів' (всі н. пп.); *2. перен.* 'сварити когось'. Стара́ д'іда гризе́ ден' і нуч. 392.

ГРИЗТИСА [гри́з^{e}тиса] *3 ос. одн.* гризу́тца, *недок., перен.* 'сваритися'. В туй ха́ти мойі́ сус'іде гризу́тца бес конца́. 392.

ГРИЗУН [гризу́н] -а́, *ч.* 'один із двох передніх зубів зайця' 53, 130, 212, 244, 415, 431.

ГРИМ [грим] -о́му, *ч.* *1.* 'грім'. Грими́т грим. 392; *2.* 'блискавка'. Грим вда́рив і запали́в ха́ту. 492.

ГРИМОТИ [гримо́ти] -о́т, *мн., збір.* 'тс, що ГРЕМНЯВА'. Гримо́ти и блиско́ти. 392.

ГРИМОТНЯ [гримотн'а́] -і, *мн., збір.* 'тс, що ГРЕМНЯВА' 512.

ГРИНЧУШОК [гринчу́шок] -шка, *ч., кулін.* 'тс, що БЕЦ' 229.

ГРИЦАН [грица́н] -а, *ч., орн.* 'болотяний птах'. Грица́н кричи́т' – гри́ц'у! гри́ц'у! 74.

ГРИЧАНИХА [гричани́ха] –и, ж., збір. 'тс, що ГРЕЧАНИЦЯ' 365.

ГРИЧНИЙ [грични́й] -а́, -е́ 'тс, що ГРЕЦКИЙ'. Грична́ соло́ма. 23.

ГРИЧУШОК [гричу́шок] -шка, *ч., кулін.* 'млинець з будь-якої муки'. Ра́но пикли́ гричу́шки. 377.

ГРИШАНИ [гри́шани] -а, -е частіше в запереч. НИГРИШАНИ [нигри́шани] -а, -е 'такий, що вже їв / не їв'. Надвори́ шениви́дно, а ти вже гри́шани. Йа с'о́дн'і ше нигри́шани. 392.

ГРИШИТИ [гриши́ти, гри'ши́ти] -у́, -и́ш, *недок.* *1.* 'чинити гріх', [гр'іши́ти] (у багатьох н. пп.); *2.* 'даремно нарікати на когось або на щось'. Ни гриши́ на свикру́ху. Шо п ти зроби́ла без йейі? 392.

ГРИШИТИСА [гриши́тиса] -у́са, -и́са, *недок.* 'їсти натщесерце'. До полу́дн'а ни^e гриши́вса і йісти ни хо́чу. 392

ГРИШНЕ ТІЛО [гри́шне т'іло] -ого -а, *евф.* 'зовнішні статеві органи'. Гуз'ми́ дру́г'і штани́, а то с'ви́тиш гри́шним т'ілом. 392.

ГРІЄДКА [гр'ійе́дка] -и, *ж.* 'грядка для городніх рослин' 94.

ГРІСЄ [гр'іс'е́] -е́в, *мн.* 'гріхи' 94.

ГРОМАДИТИ [грома́дити] -а́жу, -а́диш, *недок.* 'тс, що ГРАБАТИ' Л'у́ди грома́дили с'іно на с'іноко́си'. 120, холм. 37; [грума́дити]. 365, 418.

ГРОМАТІЗМ [громат'ізм] -у, *ч. 1.* 'ревматизм'; *2.* 'радикуліт' 152.

ГРОМКІ [гро́мк'і] –а, -е 'такий, що з громом'. Гро́мке л'іто с'о́го ро́ку. 225; [грумки́й]. Грумке́ л'іто. 350.

ГРОМНИК [гро́мник] -а, *ч.* 'блискавка з громом'. Йак йе бу́с'кове кубло́, то гро́мник не за́рве ха́ту. 422.

ГРОМНИЦИ [Громни́ци] -и́ц, *мн., реліг.* 'Стрітення (15 лютого)' 342; [Гроўни́ци] 351; [Грони́ци] 154; [Груне́це] 199; [Грудне́ц'і] 59.

ГРОМНИЧНА СВІЧКА [громни́чна св'ічка] -ойі -и, 'тс, що ГРОМОВА СВІЧКА' 342; [гроўни́ча св'ічка] 351.

ГРОМОВА СВІЧКА [громова́ св'ічка] -о́йі -и, 'свічка, освячена на ГРОМНИЦИ; вважається, що вона може захистити від грому і блискавки' 396

ГРОМОВИЦЯ [громови́ц'а] –і, *ж.* 'тс, що ГРИМ-1' 224.

ГРОМОВИЦЯ [громови́ц'а] -і, *ж.* 'тс, що ГРОМОВА СВІЧКА' 58.

ГРОШИКИ [гро́шики] –ів, *мн., пестл.* 'гроші'. Вс'і л'у́бл'ат' гро́шики. 446

ГРУБА[1] [гру́ба] -и, *ж.* 'піч для опалювання приміщення'. Так натопи́ла гру́бу, шо аш поколо́лас. 392, 123.

ГРУБА[2] [гру́ба] -ейі, *ж. 1.* 'вагітна'. Хо́лит мойа́ пивйі́стка гру́ба, му́шу сама́ все роби́ти. 392; *2.* 'про самку звіра, яка носить плід'. І зайчи́ха гру́ба, і вовчи́ц'а гру́ба. 293, 244, 305, 434.

ГРУБАР [гру́бар] –а, *ч.* 'сільськогосподарське знаряддя для розпушування ґрунту'. Заприже́ ко́н'і в гру́бара. 262.

ГРУБЕЗНИ [грубе́зни] –а, -е, *згрубл.* 'дуже товстий'. Дала́ тако́го грубе́зного карандаша́, шо дити́на ни мо́же в ру́ку вз'а́ти. 392.

ГРУБЕР [гру́би^ер] -а, *ч.* 'будь-яка стара річ, напр., велосипед'. С'ів на сво́го гру́би^ера та й пуйі́хав. 145.

ГРУБИНА [грубина́] -и́, *ж.* 'товщина будь-якого предмета' 392.

ГРУБИНОЮ [грубино́йу] *в зн. прис.* 'завтовшки'. Нари́заў дошк'і грубино́йу два ца́л'і. 392.

ГРУБЛИК [гру́блик] -а, *ч.* 'рубель для качання білизни' 149

ГРУД [груд] -а́, *ч. 1.* 'підвищене, відносно сухе місце серед болота'. Накоси́ли госок'і на Чоботку́, то вино́сили ўйаска́ми на груд. 392; *2.* 'сіно з підвищення, не з болота'. Ве́чором ба́т'ко вно́сит' гру́да і кол'аду́ (на Різдво). 476.

ГРУДА [гру́да] -и, *ж.*, *збір.* 'замерзла грязюка на дорозі'. Така́ гру́да на шл'аху́, шо мо́на полама́ти но́г'і. 392.

ГРУДКА [гру́дка] -и, *ж.* *1.* 'щільно стиснутий кусок якоїсь речовини'. Дочка́ роби́ла грудки́ с ка́ши, а ма́ти пироги́. 90, 392; *2.* 'вим'я корови' 350.

ГРУДОК [грудо́к] -дка́, *ч.* 'зменш. до ГРУД'. На грудку́ скла́ла копицу. 392.

ГРУДОМАХА [грудома́ха] -и, *ж.* 'велика грудка чого-небудь'. Дошч йде, а вона́ розбива́йе на горо́ди грудома́хи. 119.

ГРУЗ [груз^{е}] -у́зу, *ч.* *1.* 'пісок і глина, якими вимощують долівку хати' 392; *2.* 'рештки зруйнованої печі'. Ше тра ви́в啊ти груз^{е}, а тод'і шос' сади́ти на ха́тнис'ку. 392.

ГРУМИШ [грумі́ш] -а, *ч.* 'грунт зі значним домішком піску' 305.

ГРУШКА [гру́шка] -і, *ж.*, *бот.* *1.* 'плодове дерево – груша; Pyrus communis L.' 392; *2.* 'плід цього дерева' (всі н. пп.)

ГРУШНИК [грушни́к] -а́, *ч.*, *кулін.* 'тс, що ГРУШОВНИК-1' 518.

ГРУШНЯ [гру́шн'а] -і, *ж.*, *бот.* 'тс, що ГРУШКА-1' 68.

ГРУШОВНИК [грушоўни́к] -а́, *ч.*, *кулін.* *1.* 'узвар із сушених груш' 186; *2.* 'грушевий кисіль' 119.

ГУБА[1] [губа́] -и́, *ж.* 'одна з двох шкірно-м'язових рухомих складок, що утворюють краї рота' (більшість н. пп.); [гу́ба] 90, 392.

ГУБА[2] [губа́] -и́, *ж.*, *бот.* 'гриб-трутовик; Poliporaceae' 340, 427; [гу́ба] 162, 400.

ГУБАВИЦЕ [гу́бавице] -и, *с.* 'висушений гриб-трутовик, що використовувався при викрешуванні вогню' 418.

ГУБАЙ [губа́й] -а́йа, *ч.* 'чоловік з великими губами' 414; [губ'е́й] 221.

ГУБАЙКА [губа́йка] -и, *ж.* 'жінка з товстими губами' 414.

ГУБАТИСЯ [губа́тис'а] -йус'а, -йіс'а, *недок.* 'згинатися; згортатися клубочком (про дитину)'. Наш Тара́сик губа́тиц'а в л'у́л'ц'і. 74.

ГУБИ [гу́би] -ив, *мн.*, *збір.* 'всякі гриби'. Вчо́ра ходи́ли по гу́би. 390, 148, 409.

ГУБИТИ [губи́ти] -бл'у, -иш, *недок.* *1.* 'втрачати щось, забуваючи його де-небудь'. Гону́к вже дру́г'і раз гу́бит кл'уча́. 392, 90; *2.* *3 ос. одн.* гу́бит', *недок.* 'тс, що ВИЛІНИТИСЬ'. Ку́рка пі́рйе почала́ губи́ти. 339, 144, 244; *3.* 'про дію, коли в козла старі роги спадають' 178, 212, 463.

ГУБКА[1] [гу́б"ка] -і, *ж.* 'тс, що ГУБАВИЦЕ' 392.

ГУБКА[2] [гу́б"ка] -і, *ж.* 'міра довжини основи для ткання' 392.

ГУБОЛЯП [губол'а́п] -а, *ч.*, *знев.* 'базіка' 371, 380; [губул'а́п] 376.

ГУБОЛЄПАЛО [губол'е́пало] -а, *ч.*, *знев.* 'тс, що ГУБОЛЯП' 13.

ГУБОШЛЯП [губошл'а́п] -а, *ч.*, *знев.* 'тс, що ГУБОЛЯП' 246; [губошл'о́п] 357.

ГУБ'ЯКА [губйа́ка] -і, *ж.*, *частіше в мн.* ГУБ'ЯКІ [губйа́к'і] -бйа́к, *збір.* 'загальна назва всіх грибів'. За това́ром набра́ла губйа́к, те"пе́р сушу́ в печи́. 392; [губйаки́] 428.

ГУВАД [гува́д] -а, *ч.* 'овід; Hypoderma bovis L.' 106; [го́вад] 392.

ГУВЕС [гуве́с] -вса́, *ч.* 'тс, що ТРІСКАЛО' 219.

ГУВЕСНИСЬКО [гуве́снис'ко] -а, *с.* 'поле з-під вівса' 398.

ГУВЄТИ [гув'е́ти] -е́йу, -е́йеш, *недок.* 'постити' 418.

ГУДЖА [гу́дж͡а!] 'виг. для нацьковування мисливського собаки на звіра' 43, 138; [гу́жа!] 266, 335; [ву́дж͡а!] 371; [ву́жа!] 58; [у́дж͡а!] 3, 60, 130; [у́жа!] 424; [у́дз͡'а!] 331; [гу́з'а!] 173, 232.

ГУДИЛО [гуди́ло] -а, *с.* 'вудило в кінській збруї' 375; [гузле́ло] 49

ГУДКА [гу́дка] -и, *ж.* 'вудка'. Йа на гу́дку не лови́у ри́бу. 22, 275.

ГУЖ[1] [гуж] -а́, *ч.* 'вуж звичайний; Natrix'. Гужи́ не куса́йутца. 392.

ГУЖ[2] [гуж] -а́, *ч.* 'одне з двох вух (петель) біля хомута в кінській упряжі' 326.

ГУЗДИР [гузди́р] -а, *ч.* *1.* 'тс, що ВУЗДИР' 392; *2.* [гу́здир] -а, *ч.* 'тс, що КОЛОДКА-10' 110.

ГУЗЕЛ [гу́зел] -зла, *ч.* 'вузол'. Пороби́лиса гу́зли на прузука́х, і ни мо́жу розйаза́ти. 392; [гу́зи^е л'] -зл'а, *ч.* Заўйазаў гу́зл'ом шнурки́. 372; [гу́з'ол] 117.

ГУЗІР [гуз'і́р] -а, *ч.* 'тс, що ВОРҐУЛЯ' 254.

ГУЗІРИНЬ [гуз'і́рин'] –а, *ч.* 'тс, що ВУЗДИР' 296.

ГУЗЛОМ [гузло́м] *прис.* 'зав'язати шнурки так, що їх не можна розв'язати' 275, 305; [гу́злом] 392; [гу́з'л'ом] 244.

ГУК [гук] -у, *ч.* 'тс, що ВЕДРО' 74, 122, 289, 298, 310.

ГУКАТИ[1] [гука́ти] -а́йу, -а́йіш, *недок.* 'подавати протяжні звуки, очікуючи на них відгуку (у лісі)'. Хтос' шука́в доро́гу в боло́ти... пла́кав і гука́в. 392.

ГУКАТИ[2] [гу́кати] *3 ос. одн.* гу́кайе, *недок.* 'виявляти бажання паруватися (про свиню)'. На́ша свин'а́ гу́кайе. 275.

ГУКАТИСЬ [гу́катис'] *3 ос. одн.* гу́кайец':а, *недок.* 'паруватися (про свиней)' 30, 273, 356.

ГІКНО [г'ікно́] -а́, *с.* 'вікно' 425; [гукно́] 90, 392.

ГУЛИВА [гули́ва] -и, *ж.* 'тс, що ГУЛІЙ' 91.

ГУЛИЦА [гу́лица] -и, *ж.* 'нешироку вулиця' 392; [гу́л'іца] 148.

ГУЛІЙ [гул'і́й] -і́йа, *ч.* 'олія' 106, 476.

ГУЛІНКА [гул'і́нка] -и, *ж.* тс, що КОЛОШВА' 147, 418.

ГУЛКА [гу́лка] -и, *ж.* 'зменш. до ГУЛИЦА'. Гу́лкойу те́йу бижи́т, а той доро́гойу. 225.

ГУЛОВАТИ [гулова́ти] -у́йу, -у́йе^и ш, *недок.* 'змішувати, перемішувати'. Ни гулу́й же́^и то с пшане́цийу. 55.

ГУЛУВЕНЬ [гулуве́н'] -вн'а́, *ч.* 'личинка жаби' 376.

ГУЛУПАЙ [гулупа́й] -а́йа, *ч.* 'тс, що ГОЛОПУЗ' 521.

ГУЛУПАЦ [гулупа́ц] -а, *ч.* 'тс, що ГОЛОПУЗ' 396.

ГУЛЯНКА [гул'áнка] -и, *ж.* 'шлюбний політ бджолиної матки' 377.

ГУЛЯТИ [гул'áти] -áйу, -áйіш, *недок. 1.* 'танцювати'. Йак гул'áти ни мн'íйіш, то луч: до клýба ни йди. 392, 90; *2.* 'вести розпусне життя'. Чолоўíк дóма, а вонá гул'áйе з музикáнтом. 392; *3. 3 ос. одн.* гул'áйе, *недок.* 'виявляти статеву охоту (про корову)' 20, 320; Винк'í плил'í, йак корóва не гул'áйе, накладáл'і^и на йіх. 74; *4.* 'токувати (про тетеруків)' 171, 434; *5.* 'паруватися (про зайців)' 178, 434, 447; *6.* 'нереститися (про рибу)'. Колú^е гул'áйе, напрúклад, здорóва шчýка, то той шчупáк бýде зус'íм малéйкий, алé вонá йогó приймáйе. 342

ГУЛЯТИСЬ [гул'áтис'] *недок. 1.* -áйус, -áйіса 'гратися чим-небудь, забавлятися'. Сúнку, гул'áйса чимс' г'íншим, а ножá ни бирú. 492; *2. 3 ос. одн.* гул'áйец':а 'паруватися (про свиню)' 286.

ГУЛЬКИ [гýл'ки] -л'ок, *мн., знев.* 'гуляння; веселощі з випивкою і танцями'. Ти знов на гýл'ки йдеш? 90, 205, 392.

ГУЛЬКИЙ [гул'кú'й] -á, -é 'неміцний і нешвидкий собака' 480.

ГУЛЬХА [гýл'ха] -и, *ж., бот.* 'те, що ВУЛЬШИНА-1'. Натúч з гýл'хи гол'ачóк на грáдку. 352, 392; [г'íл'ха] 430.

ГУМАЧКА [гýмачка] -і, *ж., кулін.* 'потовчені чорниці з цукром та сметаною' 279.

ГУМОЧКА [гýмочка] -и, *ж., кулін.* 'топлене незбиране молоко, розведене сметаною' 48.

ГУМЕННИЙ [гумéн:ий] -ого, *ч.* 'наглядач на панському полі'. Гумéн:ий пушóў і вúризаў палýзку... 351.

ГУНА[1] [гунá] -й, *ж. 1.* 'те, що ГОЙНЯ' 254; [гун'á] 171; *2.* 'зграя собак під час парування' 254; [гун'é] 32.

ҐУНА[2] [ґунá] -й, *ж.* 'те, що ВЕДРО'. Ґунá л'íсом йде. 37, 124.

ГУПА [гýпа] -и, *ж., знев.* 'товста жінка'. Товáр сам же^{и}нé пáсти. Хай би брав свойý гýпу, хай би потрасл́ас трóх'і. 392.

ГУПЛИТКА [гýплитка] -и, *ж.* 'те, що КОСНИК' 133.

ГУРАТИ [гýрати] -айу, -айеш, *недок.* 'вітати кого-небудь, підкидаючи вгору'. Волóд'ку нáшого гýрали з іме^{и}нúнами. 119, 392.

ГУРБА [гýрба] -и, *ж. 1.* 'наметена кучугура снігу'. Пуд плóтом гýрби намилó. 392, 121, 377; *2.* 'купка землі'. Гýрбу земл'í наточúла тýчка [кріт] серед цибýл'і. 264, 162; *3. перен.* 'юрба людей' 392; *4.* 'зграя собак' 430.

ГУРДИ [гýрди] -ив, *мн., збір.* 'листя буряків'. Йду гýрди нарвáти. 144.

ГУРЕНДА [гурéнда] -и, *ж.* 'пісня-веснянка'. Сп'івáли весн'áнки д'івчáта... В нас казáли – гурéнди. 305.

ГУРІХОМ [гур'íхом], у виразі ІДЕ ГУРІХОМ [ідé гур'íхом] 'про коня, запряженого ліворуч від борозенного' 148.

ГУРЛУПАН [гурлупáн] -а, *ч., знев.* 'криклива людина' 402.

ГУРМА [гýрма] –и, *ж.* 'юрба'. Гýрма л'удéй – то чéл'ад'. 224.

ГУРОК [гурóк] -ркá, *ч. 1. бот.* 'огірок;Cucumis sativa L.' Шос' в нас ни рóд'ат гурк'і. 392, 90; *2.* 'скручене лико для зберігання (чимось нагадує огірка)'. В'іртиш лíка в гурк'і і кладéш. 272.

ГУРЧЄК [гурч'éк] -á, *ч., бот.* 'бур'ян, що росте серед гречки, подібний до неї, тільки трохи вищий' 211.

ГУРЩИЛЬНИК [гуршчúл'ник] –а, *ч.* 'тс, що ГОРШЕЧНИК' 397.

ГУС [гус!] 'виг. для відганяння гусенят' 221.

ГУСАКОМ [гусакóм] *у зн. прис.* 'спосіб пересування звірів, коли вони йдуть один за одним' 60, 141, 298, 418.

ГУСАЧКА [гусáчка] -и, *ж., орн.* 'зменш. до ГУСКА'. Гусáк і гусáчка. 271.

ГУСЕЛА [гусéла] -и, *ж.* 'гусениця' 326.

ГУСЕЛИЦЯ [гýселиц'а] -і, *ж.* 'тс, що ГУСЕЛА' 438; [гусéлниц'а] 402; [гýсиница] 392.

ГУСЕЛКА [гусéлка] -и, *ж.* 'тс, що ГУСЕЛА' 108.

ГУСЕНЬ [гýсен'] -і, *ж.* 'тс, що ГУСЕЛА' 64.

ГУСЄЧИМ СЛІДОМ [гýс'ечим сл'íдом] *у зн. прис.* 'тс, що ГУСАКОМ'. Свúни йдут' йак гýси – гýс'ечим сл'íдом. 475.

ГУСИНА [гусинá] -й, *ж.* 'гусяче м'ясо; гусятина' 141.

ГУСИЦЯ [гусúц'а] -і, *ж., орн.* 'тс, що ГУСАЧКА'. Гусáк і гусúц'а. 270.

ГУСІН [гýс'ін] -а, -е, 'такий, що стосується гусей'. То смáлец' гýс'ін. 326.

ГУСКА [гýска] -и, *ж. 1. орн.* 'великий водоплавний свійський птах; Anser domesticus'; *2. бот.* 'латаття біле; Numphaea alba L.' 94, 428; *3. кулін.* 'булочка, прикрашена зверху фігурками гуски або квіточками; ними мати молодого і молодої обдаровує коровайниць'. Мáти вже пороздавáла гускí коровáйниц'ам. 250, 165, 326; *4. кулін.* 'виріб з тіста для прикрашання короваю'. Так'і гускú з т'íста на коровáй робúли. 102, 342; *5.* 'наріст збоку паляниці' 342, 350; *6.* 'гілка, обплетена тістом, яку використовували для прикрашання короваю'. С'óдн'і трéба коровáй печú і гýски робúти. 221.

ГУСТАВКА[1] [гýставка, гýстаўка] -і, *ж.* 'виткана червоними нитками вставка в рукав жіночої сорочки'. Мáйу три сорóчк'і з гýставками. 392.

ГУСТАВКА[2] [гýставка] -и, *ж.* 'тс, що ГОЙДАНКА' 517.

ГУСТИ [густú] -удý, -удéш, *недок. 1.* 'подавати низькі звуки (про різні механізми, мотори)'. Дес' машúна загрýзла – гон йак гудé. 392; *2.* 'подавати сигнал за допомогою спеціального пристрою'. Машúна гудé, а товáр ходж би шо – і не рухнé. 392; *3.* 'подавати низький протяжний голос (про собаку)'. На бидý собáка почáў густú. 320, 36, 427; *4.* 'подавати звуки (про різних тварин)'. Дз'ік гудé. 26, 53, 130; Зýбри гудýт'. 424; Вовк гудé. 22, 124, 212, 296, 332; Зáйец' почáв густú. 226; [густ'і] 264; *5.* 'токувати (про тетерука)' 137;

6. 'подавати ознаки до парування (про свиню)'. Гуде́ свин'а́, в охо́ту прихо́дит'. 377, 371.

ГУСЮ-ГУСЮ [гус'у́-гус'у́!] 'виг. для підкликання гусенят' 326.

ГУСЮК [гус'у́к] -а́, *ч., орн.* 'напівдоросле гусеня'. Гус' з гус'уко́м одни́м. 382, 447, 134, 162, 222.

ГУСЮЧОК [гус'учо́к] -чка́, *ч., орн.* 'тс, що ГУСЮК'. Гус'учо́к в осна́х. 382.

ГУСЯНКА [гус'а́нка] -и, *ж.* 'тс, що ГОВСЯНИЦА' 220, 454.

ГУСЯТИЩА [гус'а́тишча] -тишч, *мн.* 'місце, де водяться дикі гуси' 141.

ГУСЯТІНА [гус'а́т'іна] -и, *ж.* 'топлений жир з гуски' 422.

ГУСЬ [гус'] -і́, *ж., орн.* 'тс, що ГУСКА-1' 22, 57, 178, 340, 392, 396.

ГУСЬК [гус'к!] 'виг. для нацьковування собак' 229.

ГУСЬКОМ [гус'ко́м] *у зн. прис. 1.* 'спосіб пересування гусей, коли вони йдуть один за одним'. Зв'і́ри йдут' радо́чком, а гу́си гус'ко́м. 37; *2.* 'тс, що ГУСАКОМ' 117, 137, 172, 222, 244, 430; [гуско́м] 415, 422.

ГУТАНКА [гу́танка] -и, *ж.* 'тс, що ГОЙДАНКА' 275.

ГУТАТИ [гу́тати] -айу, -айеш, *недок.* 'вітати когось, підкидаючи вгору' Забйе́ во́ўка, і охо́тн'іка гу́тайут'. 344.

ГУТАШКА [гу́ташка] -и, *ж.* 'тс, що ГОЙДАНКА' 275.

ГУТВИТИ [гу́твити] *3 ос. одн.* гу́твийе, *недок.* 'про верхній шар соснової деревини, який через вологу відокремлюється від серцевини'. Же́ртка гу́твийе... ско́ро зогнийе́... сама́ гоболо́н'а 392.

ГУТЛИ [гу́тли] -а, -е 'неміцний, безсилий; вутлий'. Ко́ни вгосени́ гу́тли, гет' попристава́ли. 392.

ГУТОК [гуто́к] -тка́, *ч.* 'поперечні нитки тканини' 375, 392.

ГУТОРКА [гу́торка] -і, *ж. 1.* 'мовлення'. Ну й до чо́го твойа́ гу́торка? 392, 90; *2.* 'говірка'. В йі́хн'ому сил'і така́ гу́торка, шо нічо́го не пуйме́ш. 392.

ГУЧАНИ [гу́чани] -а, -е 'вчений; такий, що закінчив вуз'. Його́ д'і́ти вс'і гу́чани. 392.

ГУЧКА [гу́чка] -и, *ж.* і *ч.* 'тс, що ГУЧОК' 15, 212.

ГУЧОК [гучо́к] -чка́, *ч.* 'нагонич звірів при колективному полюванні'. Гучо́к ішо́ў і гала́каў, тому́ і гучо́к. 302, 11, 43, 141, 338, 434, [гу́чок] 26, 132, 301, 463.

ГУШАК [гуша́к] -а́, *ч. 1.* 'одвірок'. Сту́кнувса плечо́м об гушака́. 392; [гуш'е́к]. Гуш'е́к в двере́й. 74; *2.* 'стовп в огорожі, до якого прикріплюють ворота' 229.

ГУШКУВАТИ [гушкува́ти] -у́йу, -у́йіш, *недок. 1.* 'говорити щось комусь по секрету (на вухо)'. Неи пита́й меине́, пита́й йейі ма́теру, вона́ з сва́хойу гушку́йе. 392; *2.* 'пліткувати'. Шо, вже гушкува́ла? Зно́в бре́хн'і роспуска́ла по сеило́ви? 392.

ГУЩА [гу́шча] -и, *ж. 1.* 'густий ліс; пуща' 57; *2.* 'овочі у борщі' 13.

Ґ

Ґ [ґ] *прий.* 'тс, що К-1'. Трéба ґатавáтис'е ґ Риздвý. 46.

ҐАБЛІ [ґáбл'і] -бел', *мн.* 'вила з багатьма тупими зубами, за допомогою яких навантажували картоплю чи буряки'. Пóўну ґáру картóпл'і насúпала ґáбл'ами. 392, 90.

ҐАВРОНА [ґаврóна] -и, *ж.*, *орн.* 'ворона; Corvus cornix L.' 148, 342.

ҐАВРУН [ґаўрýн] -а, *ч.*, *орн.* 'тс, що ҐАВРОНА'. На дéрев'і сид'íу ґаўрýн. 148.

ҐАҐА [ґáґа] -и, *ж.*, *дит.* 'гуска' 402; [ґéґа] 258.

ҐАҐАТИ [ґáґати] *3 ос. одн.* ґáґайе, *недок.* *1.* 'подавати характерні звуки (про гуску)'. Гýси ґáґали за хáтойу. 142, 144, 270, 394; *2.* 'подавати звуки (про качку)' 463.

ҐАҐАЧАТИ [ґаґачáти] *3 ос. одн.* ґаґáче, *недок.* 'тс, що ҐАҐАТИ'. Гусáк ґаґáче. 356.

ҐАДЗЯЛИ [ґадз'алúˠ] -íв, *мн.* 'льодові бурульки зі стріхи' 333; [ґодз'олú] 213.

ҐАЗ [ґаз] -у, *ч.* 'тс, що ҐАЗА' 221, 515; [ґас] -зу, *ч.* 106, 418.

ҐАЗА [ґáза] -и, *ж.* 'гас для гасової лампи'. Неᶦмá типéр ґáзи, то сол'áрк'і налилá в л'áмпу. 392, 428, 414; [ґáса] 326.

ҐАЗДЕЧКА [ґаздéчка] -и, *ж.* 'тс, що ҐАЗНИЧОК'. Стáвиле на стил ґаздéчку, ту й вунá свитéла. 334.

ҐАЗНИЧОК [ґазничóк] -чкá, *ч.* 'примітивний світильник, у який наливали гас'. На прúпичок стáвили ґазничкá і так вишивáли. 392.

ҐАЗНИЦА [ґазнúца] -и, *ж.* 'тс, що ҐАЗНИЧОК' 415

ҐАЛАНИ [ґаланú] -íв, *мн.* 'візерунки на полотні' 46.

ҐАЛАПАЙ [ґалапáй] -áйа, *ч.* 'тс, що ГОЛОПУЗ' 16.

ҐАЛАПШИНЄ [ґалапшин'é] -éти, *с.* 'тс, що ГОЛОПУЗ' 16.

ҐАЛАХА [ґаláха] -и, *ж.*, *орн.* 'тс, що ҐАВРОНА'. Он ґалáх'і полит'íли. 260, 142, 160.

ҐАЛҐАН[1] [ґалґáн] -а, *ч.* 'ганчірка для миття посуду' 459.

ҐАЛҐАН[2] [ґалґáн] -а, *ч.* 'шибеник'. Знов той ґалґáн шос' зрубúв, бо вт'ік. 455.

ҐАЛІҐАТИ [ґал'íґати] -айу, -айеш, *недок.* 'тс, що ҐІЛЬҐАТИ' 16; [ґал'íшкати]. Старá ґал'íшкайе диᶦтúну. 396, 341; [ґалóшкати] 265.

ҐАЛЯНИЦЯ [ґал'анúц'а] -і, *ж.* 'солома, змащена жовтою глиною, яку клали на верх солом'яної покрівлі, щоб не зривав вітер' 27.

ҐАЛЬОН [ґал'óн] -а, *ч.* 'вузька кольорова стрічка як прикраса в одязі'. Спуднúц'а з ґал'óнами. 390, 428; [ґалýн] 494.

ҐАЛЬОНИ [ґал'óни] -он, *мн.* 'спідниця, обшита знизу кольоровими стрічками'. На прáзник пувд'івáли ми ґал'óни і пушлú на р'іку́. 13.

ҐАЛЬОП [ґал'óп] -у, *ч.* 'галоп'. К'ін' йде в ґал'óп. 15.

ҐАЛЬФА [ґал'фá] -ú, *ж.* 'тс, що БАЛФА-1' 495.

ҐАМЕҐА [ґамéґа] -и, *ж., знев.* 'голова людини'. Дурнá твойá ґамéґа!.. 16.

ҐАМУЛА [ґаму́ла] -и, *ж.* і *ч.* 'незграбна опецькувата людина' 475.

ҐАМУЛКА [ґаму́лка] -и, *ж.* 'тс, що МАНДРИЧКА' 74, 330; [ґамúлка] 16; [ґем'ілка]. Ґем'ілку бúли молоткóм і водóйу заливáли. 154.

ҐАНДУЛЯПАТИ [ґандул'áпати] -айу, -айеш, *недок.* 'базікати'. Не ґандул'áпай, помовчú! 81.

ҐАНОК[1] [ґáнок] –нка, *ч.* 'прибудова з дахом перед входом у будинок' 90, 179, 188, 392, 461, 469.

ҐАНОК[2] [ґáнок] -нка, *ч.* *1.* 'насипана купа землі на картоплину при садінні по зораному'. Ґáнки водá порозмивáла, бу́дем попраул'éти. 144, 479; *2.* 'яма продовгуватої форми, у якій зберігали картоплю на зиму' 409.

ҐАНУЧКА [ґану́чка] -е, *ж.* 'ганчірка'. Ґанучкé лежáли там. 523.

ҐАНЧИТИ [ґáнчити] -у, -иш, *недок.* 'підгортати землею кущі картоплі'. Вже почалú ґáнчити бу́л'бу. 144.

ҐАНЯ[1] [ґáн'а] -і, *ж., орн.* *1.* 'тс, що ҐАВРОНА'. С'іла ґáн'а на опин'áку. 384, 326; *2.* 'галка; Corvus monedula'. Ворóни то нáч:и, а ґáн'а то мéншин'ка і чóрнин'ка. 454.

ҐАНЯ[2] [ґáн'а] -і, *ж.* 'пристосування, в яке закріплюють жердку для тесання (невеликий кусок стовбура з вирізом, куди вкладають жердку і закріплюють клинками)' 211.

ҐАПА [ґáпа] -и, *ж.* і *ч.* *1.* 'роззява'. От нáша ґáпа проґáпила так'і зару́бок. 392, 221; *2.* 'гра на уважність, яку грали на вечорницях' 486.

ҐАРА [ґáра] -и, *ж.* *1.* 'дощатий ящик на возі для перевезення сипучих речовин, картоплі та ін.' Д'ви ґáри ґлéйу приуйу́с – хóчу мул'áрку переробл'áти. 392; *2.* 'тс, що ҐАНЯ[2]' 36, 177, 421.

ҐАРАҐА [ґарáґа] -и, *ж.* і *ч.* 'кривонога людина' 389.

ҐАРҐАРА [ґарґáра] -и, *ж., знев.* 'будь-який виріб великого розміру і незручний у користуванні'. Купúу не крúсло, а йаку́йус' ґарґáру. 461.

ҐАРҐОНА [ґарґóна] -и, *ж., орн.* 'тс, що ҐАВРОНА' 385, 418; [ґарґóца] 385.

ҐАРДЗЬОЛА [ґард͡з'олá] -ú, *ж.* 'шия людини' 237.

ҐАРЛИНА [ґарлúна] -и, *ж.* 'великого розміру сніп зернових' 102.

ҐАРМОТ [ґáрмот] -у, *ч.* 'сильний крик з метушнею і сварками; гармидер' 211.

ҐАРНАҐА [ґарнáґа] –и, *ж., знев.* 'нога'. Находúвс'а, шо вже ґарнáґи бол'áт'. 537.

ҐАРНЕЦЬ [ґáрнец’] -нц’а, *ч.* *1.* ‘посудина з клепок для сипких речовин’ 456; *2.* ‘міра ваги зерна або борошна, що дорівнює близько 4 кг’ 456; [ґáрниц’] 211.

ҐАРНОДА [ґарнóда] -и, *ж.* ‘мереживо і кольорові стрічки, що використовувалися як прикраса біля одягу і рушника’. Пупришивáли ґарнóди доʸ рушник’ів. 148.

ҐАРУНКА [ґарýнка] -и, *ж.* ‘тс, що КОРУНКА’. На вичуркáх нашивáли, прíли, брáли ґарýнки. 382; [ґарýнок] -нка, ч. Ґарýнок до рушникá. 287, 150.

ҐАРУНОЧОК [ґарýночок] -чка, *ч.* ‘нешироке біле мереживо’ 490.

ҐАЦАЛАПИ [ґацалáпи] -áп, *мн.* ‘тс, що ГАМРА-2’ 400.

ҐВАЛТ [ґвалт] -у, *ч.* *1.* ‘сильний крик’. Ц’íли ден’ стойáв ґвалт, пóк’і д’íти под’ілúли хáту. 392; *2. у зн. виг.* ‘рятуйте!’ Пожáр! Л’ýди, гвалт! 90, 392; *3. у зн. прис.* ‘дуже, сильно’. Стáрша пойíхала на робóту і мéнша ґвалт собú хóче. 11.

ҐВАЛТУВАТИ [ґвалтувáти] -ýйу, -ýйіш, *недок.* ‘кричати, галасувати’. Грáли пéкара, то ґвалтувáли на вс’ой вúгон. 392.

ҐВОЗДЬ [гвоз’д’] -á, *ч.* ‘тс, що ГВОЗДОК’ 2, 331.

ҐЕВАТИ [ґéвати] *3 ос. одн.* ґéвайе, *недок.* ‘тс, що ҐАҐАТИ’ 15, 173, 320; [ґéуґати] 60; [ґéукати] 440; [ґéґати]. На вс’ой двур ґéґайут ґýси – хóчут йíсти. 392, 26, 43, 372, 275; [ґеґéкати] 117.

ҐЕҐАННЄ [ґéґан’:е] -а, *с.*, *збір.* ‘звуки, які подає гуска’. Ох йак гобрúдло йíхн’е ґéґан’:е! Заже"нú ґýси на вúгон. 392, 338, 372; [ґéґан’е] 212; [ґéрґан’:е] 186

ҐЕҐОТ [ґéґот] -у, *ч.*, *збір.* ‘тс, що ҐЕҐАННЄ’ 11; [ґéрґот] 141, 244.

ҐЕДЗАТИС [ґéд͡затис] *3 ос. одн.* ґéд͡зайетса, *недок.* ‘утікати від укусів ґедзів (про велику рогату худобу)’. Товáр с’óдн’і бýде ґéдзатис – гон йакá зáйід’. 392; [ґзé"тис’а] 148; [ґúд͡зґатис’а] 220; [ґизúтис’]. Худóба ґизúц’а – напáли сл’іпакú. 433; [ґ’íд͡зувáт’] 220; [ґ’ізувáти] 274.

ҐЕЛЄНИ [ґел’енú] -íв, *мн.* ‘виткані з червоних ниток вставки у рукави жіночої сорочки’. Сорóчке з ґел’енáми. 46.

ҐЕМБА [ґéмба] -и, *ж.*, *знев.* ‘губа’. О! вже надýла ґéмби – тúжден’ ни бýде говорúти. 392; [ґ’éмба] 121.

ҐЕРА [ґéра] -и, *ж.* ‘тс, що ГАНЯ’ 456

ҐЕРҐАТИ [ґéрґати] *3 ос. одн.* ґéрґайе, *недок.* *1.* ‘тс, що ҐАҐАТИ’ 37, 298; *3 ос. одн.* ґерґóче, *недок.* 371, 481; [ґерґотáти] 310, 431; [ґерґотáт’] 42; [ґерґот’íти] 372; [ґелґет’íт’]. Нáш’і ґýс’і ґелґет’áт’. 89; [ґéркати] 10; *2.* ‘подавати звуки (про жабу)’. Жáби ґéрґайут’. 382.

ҐЕРҐУН [ґерґýн] -á, *ч.*, *орн.* ‘великий породистий гусак’. На Кóл’ади зарубáйу однóго ґерґунá. 392.

ҐЕС [ґес] -а, *ч.* ‘металічний прут з двома загнутими і загостреними кінцями; використовується у будівництві для з’єднання деревини’. Ґéса в дил’ забúйу, а то брýси поросхóдилис. 392.

ҐЕСТКА [ґéстка, ґ'éстка, ґéска] -і, *ж.* 'вставка в чоловічій сорочці від плечей до середини грудей' 392; [ґ'éйстка] 229; [ґéздка] 280.

ҐЕТЕЛЬ [ґéтел'] -тл'а, *ч., орн.* 'дятел; Piciformes' 512; [ґéтил'] 512.

ҐЕТИ [ґéти] ґет, *мн.* 'загороджене пасовисько' 515.

ҐЕЦ [ґец] -а, *ч.* 'ґедзь; Tabanidae' 475.

ҐЄДЗАТИ [ґ'éд͡зати] -айу, -айіш, *недок* 'жалити кропивою' Жи́жаўкойу ґ'éд͡зайе по ногáх. 17.

ҐЗИМИЦЬ [ґзи́миц'] -мц'а, *ч.* 'частина димоходу, що нависає над плитою' 55.

ҐИҐАТИ [ґи́ґати] *3 ос. одн.* ґи́ґайе, *недок.* 'тс, що ҐАҐАТИ' 233; [ґиготáти] *3 ос. одн.* ґиготи́т', *недок.* 122; [ґ'іўґат'і] *3 ос. одн.* ґ'іўґа, *недок.* Ґýска ґ'іўґа. 156, 191.

ҐИЛИДЗУВАТИ [ґилид͡зувáти] *3 ос. одн.* ґилидзýйе, *недок.* 'тс, що ҐЕДЗАТИС'' 211.

ҐИРЛИНА [ґирли́на] -и, *ж.* 'околіт прямої соломи, призначений для вкривання даху' 390.

ҐІВКА [ґ'іўка, ґ'івка] -и, *ж.* 'дівка' 39.

ҐІВЛЯКІ [ґ'іўл'áк'і] -íв, *мн.* 'послід козулі' 264.

ҐІВЧАТА [ґ'іўчáта] -áт, *мн.* 'дівчата' 39.

ҐІҐНУТИ [ґ'іґнути] -у, -иш, *док., знев.* 'померти'. Шо – твойá старá вже ґ'іґнула? 392.

ҐІЗЕЛЬ [ґ'ізел'] -ел'а, *ч.* 'дизельний поїзд; поїзд приміського сполучення'. Коли́ ґ'ізел' на Кóвел'? 363.

ҐІЗУНТ [ґ'ізýнт] -у, *ч.* 'сила, міць; здоров'я'. Вже ґ'ізýнту ни хватáйе ми^ен'і. 225.

ҐІЛЬ [ґ'іл'] -а, *ч., орн.* 'пташка, на яку колись полювали (?)'. Коли́с' пани́ пóл'ск'і пол'увáли на пташóк ґ'іл', но йа таких ни знáйу. 362.

ҐІЛЬҐАННЄ [ґ'іл'ґан':е] -а, *с.* 'лоскіт, лоскотання'. Чéрес те ґ'іл'ґан':е дити́на смийáлас і ц'íлу нуч ни спит. 392.

ҐІЛЬҐАТИ [ґ'іл'ґати] -айу, -айіш, *недок.* 'лоскотати'. Не^и ґ'іл'ґай дити́ну прóти нóчи, бо не бýде спáти. 392; [ґéл'ґати] 38, 216; [ґ'іл'кати] 16, 392, 409; [ґéл'кати] 99, 305, 375; [ґ'іл'ґотáти] 384; [ґол'ґотáти] 326.

ҐІМНАСТИКА [ґ'імнáстика] -і, *ж.* *1.* 'гімнастичні вправи'. Ми тóже робили в шкóли ґ'імнáстику. 392; *2.* 'тренувальні постріли мисливців'. Стрил'áли охóтн'іки, ґ'імнáстику роби́ли. 103.

ҐІРАТ [ґ'ірáт] -а, *ч.* 'кінний привід, який приводить у рух січкарню' 390.

ҐІРҐАЛА [ґ'ірґалá] -и́, *ч.* і *ж.* 'кадик; адамове яблуко' 402.

ҐІШЕХТИ [ґ'ішéхти] -ув, *мн.* 'секрети'. В мойíх сус'íдок одне́ ґ'ішéхти. 55.

ҐЛЕЙЦУР [ґлéйцур] -а, *ч.* 'невеликий складаний ножик' 55.

ҐЛІЙ [ґл'íй] -íйу, *ч.* 'тс, що ГЛЕЙ' 33.

ҐЛУБОК [ґлýбок] -бка, *ч.* 'тс, що ЛОБОК-1' 280.

ҐЛЮВАТИ [ґл'ували] *3 ос. одн.* ґл'уйе́, *недок.* 'клювати, дзьобати (про птахів)' 15, 132, 230, 326, 377, 430, 463; [ґл'у́гати] 244, 305, 320, 332, 434, [ґл'у́мати] 212.

ҐЛЮНУТИ [ґл'у́нути] -у, -ниш, *док.* 'шокнути – рубнути сокирою'. Хтос' ґл'у́нуў соки́ройу до поро́га – і дити́на з роздво́йанойу ґубо́йу. 265.

ҐЛЮМА [ґл'у́ма] -и, *ж.* 'дзьоб птаха' 137.

ҐЛЬОҐАТИ [ґл'о́ґати] -айу, -айеш, *недок.* *1.* 'тс, що ҐЛЮВАТИ'. Ґл'о́ґайут' пшени́ц'у ку́ри. 431, 326, 335, 346; *2.* 'рубати сокирою'. Стара́ два дн'і ґл'о́ґайе суху́ гру́шу. 119.

ҐЛЬОДЗІ [гл'о́дз'і] -ів, *мн., кулін.* 'страва з товченої картоплі' 353.

ҐМІНА [ґм'і́на] -и, *ж.* *1.* 'сільський район "за Польщі"' 90, 392; *2.* 'центр такого району'. В на́шому сил'і була́ ґм'і́на, був і постиру́нок. 392.

ҐНОҐАЛ [ґно́ґал] -а, *ч.* 'повільна у роботі людина' 163.

ҐНОЦЯЛО [ґно́ц'ало] -а, *ч.* і *с.* 'тс, що ҐНОҐАЛ' 163; [ґно́ґало] 163.

ҐНЬОТ [ґн'от] -у, *ч.* 'гніт у гасовій лампі' 140, 186.

ҐОҐОТАТИ [ґоґота́ти] *3 ос. одн.* ґоготи́т', *недок.* 'тс, що ҐАҐАТИ' 421.

ҐОҐУН [ґоґу́н] -а, *ч.* 'тс, що ҐЕРҐУН' 390.

ҐОДЛО [ґо́дло] -а, *с.* 'уся сім'я, вся роди́на'. Йе дру́жне ґо́дло, а йе зат'а́те ґо́дло. 454.

ҐОЗДИРЕВОК [ґоздире́вок] -вка, *ч.* 'тс, що КОЛОДКА-10' 143.

ҐОЗЬДІК [ґо́з'д'ік] -а, *ч.* 'тс, що ГВОЗДОК' 154.

ҐОЙЦЬ [ґойц'] -а, *ч.* 'тс, що ГОГІЛЬ' 376.

ҐОЛДА [ґо́лда] -и, *ж., знев.* 'висока худа жінка' 414.

ҐОЛЬҐАТИ [ґо́л'ґати] -айу, -айеш, *недок.* 'пожадливо й багато пити, утворюючи при цьому звуки *ґол'-ґол'*!' 221.

ҐОНДЗИЛЬ [ґо́ндзил'] -а, *ч.* 'тс, що БАБА[3]' 330.

ҐОНОРОВИ [ґоноро́ви] -а, -е 'чванливий'. Ц'а́йа д'і́ўка гоноро́ва – он йак го́лову дире́ 392; [ґоноро́в'ій] 6

ҐОРИСТ [ґо́рист] -а, *ч.* 'верхній теплий одяг без рукавів'. Безрука́вец' і ґо́рист – то то́йе са́мойе. 454.

ҐОРСЕТ [ґорсе́т] -а, *ч.* 'вишита безрукавка дівчини чи молодиці' 500

ҐРАМПУТЕР [ґрампу́тер] -у, *ч.* 'посів суміші гороху, вівса і віки' 81.

ҐРАНДА [ґра́нда] -и, *ж., збір.* 'тс, що БРАЖКА[2]' 59.

ҐРАНДЕЛЬОК [ґранде́л'ок] -л'ка, *ч.* 'кухлик для пиття води' 376.

ҐРАНЖІ [ґра́нж'і] -ів, *мн.* 'полози саней' 6.

ҐРАНКУЛЬКА [ґранку́л'ка] -и, *ж.* 'великий заряд з олова чи свинцю в мисливському патроні' 167.

ҐРАФА [ґра́фа] -и, *ж.* 'шпилька' 154, 351.

ҐРАЦ [ґрац] -а, *ч.* 'зубата сапка'. Дай мин'і ґрац дéрти картóпл'у. 103, [ґрáца] -и, *ж.* 103; [ґрáци] -ів, *мн.* 269.

ҐРЕБЛО [ґрéбло] -а, *с.* 'залізна скребниця чистити коней' 111; [ґрáбло] 326; [ґр'íбло] 148; [грéбло] 418; [грáбло] 414.

ҐРЕҐАТИ [ґрéґати] *3 ос. одн.* грéґайе, *недок.* 'тс, що ҐЕРҐАТИ-2' 230.

ҐРЕМБЛІ [ґрéмбл'і] -л'у, *мн.* *1.* 'тс, що ҐРЕБЛО'. Пошкрибú-но ґрéмбл'ами корóўйачого спин'ара́. 392; *2.* 'пристрій з дошки, в яку вбиті високі цвяхи; використовували для чесання волокна'. Спéршу на ґрéмбл'ах обдирáли прáдиво, а пóт'ім шчýтко^уйу чисáли. 392.

ҐРЕМША [ґрéмша] -и, *ж.*, *знев.* 'неуважна людина'. Ой ти^е, ґрéмшо, диви́^ес' пуд нóг'і. 148.

ҐРЕНДЖА [ґрéнд͡жа] -и, *ж.*, *знев.* 'нога людини'. Поростаўл'áла ґрéнд͡жи, а дити́на зачипи́ласа ди й впáла. 392, 326.

ҐРЕНДЗЕЛИ [ґрéнд͡зели] -у, *мн.* 'китиці біля хустки чи скатертини' 159; [ґренд͡зéл'і] 68; [ґрéнд͡зл'і] 344; [ґринд͡зéл'] 68.

ҐРЕНДЗЕЛИК [ґрéнд͡зелик] -а, *ч.* 'китичка' 159.

ҐРЕЦА [ґрéца] -и, *ж.* *1.* 'розчин жовтої глини з піском для штукатурення' 142; *2.* 'цементний розчин' 221, 326.

ҐРИБСИ [ґрúбси] -ів, *мн.* 'тс, що ГАЛКА²' 475.

ҐРИНЖІ [ґрúнж'і] –ів, мн. 'довгі вантажні сани для перевезення колод' 121; [ґр'íнжи] 375; [ґрúнчи] 229.

ҐРИНОЖИ [ґринóжи] -у, *мн.* 'санчата'. А на ґринóжах спускáлис' з горбака́. 469.

ҐРИПСИ [ґрúпси] -у, *мн.* 'таємні записки з тюрми "за Польщі"'. А с т'урми́ ми передавáли додóму ґрúпси, писáли, йак нам тут. 392.

ҐРИС [ґрис] -у, *ч.* 'грубі відходи під час розмелювання пшениці, які використовували для годівлі худоби'. З ґрúсу и сóли рóбл'ат' заквáску (вичиняти шкіру). 38, 124, 362.

ҐРОХУВКА [ґрохýвка] -и, *ж.* 'гороховий суп' 454; [ґрухýвка] 402.

ҐРУБАР [ґрýбар] -а, *ч.* 'пристрій для обгортання буряків'. В'ін т'агнýв ґрýбара миж радкáми. 12.

ҐРУНТ [ґрунт] -а, *ч.* 'міра площі землі'. Ґрунт – то, мат', дéсит' гектáру, йа дýмайу. 16; Казáли ц'íли ґрунт. То дéсит' дис'ати́н. 225.

ҐУДЗ [ґуд͡з] -а, *ч.* 'тс, що ҐУЛЯ-1' 221.

ҐУЗІК [ґýз'ік] -а, *ч.* 'ґудзик'. Гот́ого дит'á – вс'і ґýз'ік'і гоборвáло. 392; [ґýзик] 154.

ҐУЗІР [ґуз'íр] -а, *ч.* 'тс, що ҐУЛЯ-1' 186, 430, 434.

ҐУЗКА [ґýзка] –и, *ж.*, *ент.* 'тс, що БЕДРИК' 529.

ҐУЗЮВАТИ [ґуз'ува́ти] -а, -е 'такий, що має багато сучків (про стовбур дерева)'. Ґуз'ува́те пол'і́но. 296.

ҐУЗЬ [ґуз'] -а, *ч.* *1.* 'велика ґул'а від удару на тілі'. Об стину́ дала́с ло́бом – гон йако́го ґу́з'а наби́ла. 392, 159, 211, 305; [ґус'] 402; *2.* 'наріст на стовбурі дерева; сучкувате поліно'. Нау́йі́з' сами́х ґу́з'у. Хто йіх поко́ле? 392, *3.* 'великий ґудзик'. Та́йа д'і́ука гет' обирва́ла ґу́з'і з годе́жи. 392, 159, 305; *4.* 'ґудзик'. Одирва́ў мали́ ґуз'. 116.

ҐУЛОСКАТИ [ґуло́скати] –айу, -айеш, *недок.* 'тс, що ҐІЛЬҐАТИ' 505.

ҐУЛОЧКА [ґу́лочка] -и, *ж.* 'відросток ззаду ноги у вепра' 176.

ҐУЛЯ [ґу́л'а] -і, *ж.* *1.* 'наріст (пухлина) на тілі' 90, 119, 179, 188, 392, 461; [ґу́ла] 211; *2.* 'сучкувате поліно' 186; *3.* 'тс, що ГОГІЛЬ' 326, 392.

ҐУЛЯС [ґу́л'ас] -а, *ч.*, *кулін.* 'запечене м'ясо' 254.

ҐУЛЬ [ґул'] -і, *ж.* 'тс, що ҐУЛЯ-1' 342.

ҐУЛЬҐОТАТИ [ґул'ґота́ти] *3 ос. одн.* ґул'ґо́че, *недок.* *1.* 'подавати голос (про індиків)' 428; [гул'гота́ти] 121; *2.* 'токувати (про тетеруків)' 340.

ҐУЛЬ-ҐУЛЬ [ґул'-ґул'!] 'виг. для підкликання голубів' 106.

ҐУЛЬКА [ґу́л'ка] -и, *ж.* *1.* 'зменш. до ҐУЛЯ-1' 90, 392; *2.* 'кадик; адамове яблуко'. Йак вили́ка ґу́л'ка, то сирди́та л'уди́на. 342.

ҐУЛЬМАҐА [ґул'ма́ґа] -и, *ж.*, *згруб.* 'тс, що ҐУЗЬ-1'. Ґул'ма́ґ'і понабива́ў на голоўйі. 932.

ҐУЛЬМАН [ґул'ма́н] -а, *ч.*, *згруб.* 'тс, що ҐУЗЬ-1'. Дити́на наби́ла ґул'ма́на. 296.

ҐУМАШ [ґума́ш] -а, *ч.*, *перев. у мн.* ҐУМАШІ [ґумаш'і́] -ів. 'гумові чоботи' 466.

ҐУМУВЕЦ [ґуму́вец] -вца, *ч.* 'тс, що ҐУМАШ'. Ц'і́ле л'і́то ході́ў в ґуму́вцах – теᶦпе́р но́ґ'і кру́тит на неᶦґо́ду. 392.

ҐУНДЖЕРАВИ [ґунд͡жера́ви] -а, -е 'тс, що ГАРАХАТИЙ' 515; [кучира́ви] 392.

ҐУНТАЛЬ [ґунта́л'] -а, *ч.* 'великий залізний цвях' 121.

ҐУРАЛЬНЯ [ґура́л'н'а] -і, *ж.* 'спирто-горілчаний завод'. Да де йа тобі́ гуз'му́ гори́лк'і? Шо, в мине́ ґура́л'н'а йе? 392.

ҐУРҐОТАТИ [ґурґота́ти] *3 ос. одн.* ґурґоти́т', *недок.* 'тс, що ҐАҐАТИ' 208

ҐУЦКА [ґу́цка] -и, *ж.* 'грудка глини, підготовлена гончарами, із якої можна робити горщики'. Гли́ну тре́ба мн'е́ти, шоб ста́ла ґу́цка. 369.

Д

Д [д] *прий.* 'від'. Д роскоше ку́чери' вйуц'а, а д го́ра сичу́ц'а. 466, 293.

ДА[1] [да] *спол.* 'та; і'. Ба́т'ко да ма́ти. 392.

ДА[2] [да] *част. підсилювальна.* Да де ти вз'ала́ гро́ши? 392.

ДА[3] [да] *прис.* 'де'. Да ти ходе́ла? 6.

ДАВИТИСЯ [дави́ти́с'а] -вл'у́с', -вис'а, *недок. 1.* 'швидко їсти, не пережовуючи'. Йіж[ш] помале́йку, ни дави́с. 392, 466; *2.* 'вішатися' 466; *3. перен.* 'сміятися'. Вс'і аж дави́лис'а – так см'ійа́лис'а. 466.

ДАВІКИ [дав'і́ки'] -і́к, *мн., мед.* 'запалення гландів'. Ти́ко заслаб'і́йе, і вже дав'і́ки', і вже вмира́йе,– то гла́нди напуха́йут' 16.

ДАВКА [да́вка] -и, *ж., мед.* 'хвороба, яка може задавити людину'. І да́вка йуго́ ни зада́вит'. 474.

ДАВУЧИЙ [даву́чий] -а, -е 'такий, що здавлює (про сильце, яке затягується навколо спійманої жертви)'. Даву́ча питл'а́. 394.

ДА ДЕ [да де] *част. заперечна* 'ні; зовсім ні'. Да де вун тоби́ пу́йде на хве́рму! А до гобі́йда спа́ти хто бу́де? 392.

ДАЙ [дай] *спол.* 'і; та й'. Пришла́ дай про́сит гори́лк'і. 392

ДАК [дак, да'к] *спол.* 'але'. Харо́ши диу́ч'е́ти, да'к гро́хи лині́ви. 46.

ДАЛИЙ [да́лий] *прис.* 'далі'. Йак да́лий загороди́ти, йак вода́ там? 313.

ДАЛІБІ [дал'іб'і] *виг.* 'те, що БІГМА' 149; [дал'іби мен'і] 365; [дал'б'і] 224; [дал'убі́] 225.

ДАМБА [да́мба] -и, *ж.* 'те, що ГАТА' 208, 431.

ДАМСЬКИЙ ВИЛИКДИНЬ [Да́мс'кий Вили́кдин'] -ого -дн'а 'Мертвецький Великдень' 513.

ДАНА-ДАНА [да́на-да́на!] 'виг., яким супроводжується підстрибування дітей на місці' 418.

ДАТИСА [да́тиса] -мса, -си́са, *док.* 'те, що ВИТЯТИС'. Дала́с головбо́йу об кант стола́ – тепе́р пла́че. 392.

ДАТРА [да́тра] -и, *ж.* 'ондатра; Ondatra zibethica' 3.

ДБИРАТИ [дбира́ти] -а́йу, -а́йеш, *недок.* 'відбирати'. Свашки́ нису́т' калач'і, а на ву́лиц'і йіх дбира́йут'. 16.

ДВАЙЦІТЬ [два́йц'іт'] 'двадцять'. Йому́ вже два́йц'іт' л'іт. 211; [два́йц'ет'] 326.

ДВАНАТИРО [двана́тиро] -о́х, *збір.* 'дванадцятеро'. Тро́йе дете́[и]й, а ну́ку во́с'меро, а пра́нуку двана́тиро. 16.

ДВАНАЦИТКА [двана́цитка] -и, *ж.* 'мисливська рушниця дванадцятого калібру' 415; [дв'іна́ц'атка] 392; [двуна́ц'атка] 117.

ДВАЦЯТКА [двац'átка] -і, *ж.* *1.* 'монета вартістю 20 копійок'. На к'іно́ дала́ ди́т'ам д'ви двац'áтки. 392; *2.* 'дівчина, якій виповнилося двадцять років'. Ва́ша двац'áтка вже мо́же за́муш йти. 392.

ДВЕРА [две́ра] -ей, *мн.* 'двері'. В ха́ту широ́к'і две́ра. 26, 273, 310, 382.

ДВЕРЦА [две́рца] -рец, *мн.* 'тс, що ДВЕРЧАТА' 490.

ДВЕРЧАТА [две́рчата] -ат, *мн.* 'дверцята' 413.

ДВИГЕНУТИ [двиге́нути] -е́н'у, -е́ниш, *док.* 'вдарити'. Йак двиге́н'у тиˇбе́! 109.

ДВИРНИЙ [двирни́й] -а, -е 'такий, що стереже подвір'я (про собаку)' 144; [дво́рний] 43, 230, 413.

ДВИРНЯК [двирн'áк] -á, *ч.* 'непородистий собака, якого використовують стерегти подвір'я' 396; [дворн'áк] 203, 344, 424, 447; [дворн'áка] 162, 339.

ДВІРСЬКІ [дв'ірс'к'í] -á, -é 'тс, що ДВИРНИЙ' 335.

ДВІСТА [дв'íста] 'двісті' 225, 454.

ДВОЄРИДНІ [двойери́дн'і] –н'а, -н'е 'тс, що ДВОРИДНИЙ'. Двойери́дн'і брат. 148.

ДВОЙНЯТКА [двойн'áтка] -ток, *мн.* 'тс, що БЛИЗНЯТА-2' 254.

ДВОЙЧЄТА [двойч'éта] -éт, *мн.* 'тс, що БЛИЗНЯТА-2' 142.

ДВОРАК [двора́к] -á, *ч.* *1.* 'наймит у панському дворі' 124; *2.* 'тс, що ДВИРНЯК' 125, 326.

ДВОРАНІН [дворан'íн] -а, *ч.* 'тс, що ДВИРНЯК' 232, 356.

ДВОРАНКА [дворáнка] -и, *ж.* 'тс, що ДВИРНЯК' 124, 244.

ДВОРЕЦЬ [дворе́ц'] -рц'á, *ч.* 'подвір'я' 74.

ДВОРИДНИЙ [двори́дний] -а, -е 'двоюрідний'. Двори́дний брат і двори́дна сестра́. 313; [двохри́дний] 376; [двохро́дни] 495; [двухри́дний] 456.

ДВОРИСКО [двори́ско] -а, *с.* 'місце, на якому була колись хата' 221, 340, 473; [двури́с'ко] 474.

ДВОРИЩЕ [дво́ришче] -а, *с.* *1.* 'подвір'я' 46, 527; [двори́шче] 342; *2.* 'тс, що ДВОРИСКО' 46, 225, 326; [двури́шче] 474.

ДВОРНЯГА [дворн'áга] -и, *ч.* і *ж.* 'тс, що ДВИРНЯК' 30, 208, 226, 275, 372.

ДВОРНЯЖКА [дворн'áжка] -и, *ж.* 'тс, що ДВИРНЯК' 224, 275, 302, 427; [дворн'áшка]. Дворн'áшка дл'а пудву́рка. 191; [дворн'áчка] 130, 172, 334, 382.

ДВОРНЯЧОК [дворн'ачо́к] -чкá, *ч.* 'зменш. до ДВИРНЯК' 37.

ДВОРОВИЙ [дворови́й] -á, -é 'тс, що ДВИРНИЙ' 123, 338, 480.

ДВОРЧАК [дворчáк] -á, *ч.* 'тс, що ДВИРНЯК' 233.

ДВОСТВУЛКА [двоству́лка] -и, *ж.* 'мисливська рушниця з двома стволами' 191, 264; [двохство́лка]. І двохство́лка, і дубел'т'íўка – те са́ме. 382, 334, 380; [двохству́лка] 233, 447; [двуство́лка] 122, 173, 331; [двухство́лка] 33, 135, 293, 465

ДВОХДУЛЬНИ [двохду́л'ни] -а, -е 'такий, що має два ду́ла (стволи)'. Двоху́л'на рушни́ц'а. 427.

ДВОХСТРИННИ [двохстри́н:и] -а, -е 'тс, що ДВОРИДНИЙ' 496.

ДВОХЧОКОВИЙ [двохчокови́й] -а́, -е́ 'мисливська рушниця зі звуженням в отворі ствола'. Двохчокове́ руж:о́. 211.

ДВОЮРУДНИ [двойуру́дни] -а, -е 'тс, що ДВОРИДНИЙ' 490; [двойуро́дний] 518.

ДВОЯКА [двойа́ка] -и, *ж., згруб.* 'двійка' 392.

ДВОЯНЦІ [двойанц'і] -і́в, *мн.* 'тс, що БЛИЗНЯТА-2'. В двойанц'а́х носи́'ла ї́жу. 515.

ДВОЯЦА [двойа́ца] –и, ж., згруб. 'тс, що ДВОЯКА'. Тоно́ двойа́ци но́сит додо́м... 392; [двойа́са] 90.

ДВУЙНЄТА [двуйн'е́та] -е́т, *мн. 1.* 'тс, що БЛИЗНЯТА-1' 221; *2.* 'зрощені разом горіхи або сливи' 221.

ДВУЯН [двуйа́н] -а, *ч.* 'дерево, у якого з кореня виростає один стовбур, а трохи вище роздвоюється' 221.

ДДАТИ [д:а́ти] -ам, -си́ш, *док.* 'віддати'. Йа ни д:ам грошéй. 94.

ДЕ[1] [де] *прис.* 'де'. Де твойі́ д'і́ти? 392, 90.

ДЕ[2] [де] *у зн. займ.* 'тс, що ВСЯЧИНА'. Хай тоби́ де! 392.

ДЕВИТЬ ДЕСЯТИХ [де́вит' деᵉс'а́тих] 'дев'яносто' 454.

ДЕЛА [де́ла, де́ᵉла] -ел, *мн.* 'вудила в кінській упряжі' 46, 428.

ДЕЛІКАТНИ [деᵉл' іка́тни] -а, -е 'такий, що швидко ламається, псується'. Ни хапа́й ручи́шчами – ц'а́йа маши́нка ве́л'ми деᵉл'іка́тна. 392; [дил'іка́тний] 287.

ДЕ-НЕ-ГДЕ [де-не-гдé] *прис.* 'де-не-де' 102; [де-ни-гдé] 475.

ДЕНИШНИ [де́нишни] -а, -е 'такий, що стосується середини дня'. Де́нишне молоко́. 275, 492, 498; [де́н'ішн'і] -н'а, -н'е. Де́н'ішн'е молоко́ стойа́ло на со́нци и ск'і́сло. 392.

ДЕНКА [де́нка] -и, *ж.* 'тонка ґумова камера в середині велосипедної шини'. Пробиў де́нку на дз'ва́ха. 392.

ДЕННИЙ [де́н:ий] -а, -е 'тс, що ДЕНИШНИ'. Де́н:е молоко́. 258.

ДЕННИК [де́ᵉн:ик] -а, *ч., збір.* 'листя і стебла гарбуза' 148; [ди́н:ик] 221, 390.

ДЕНЧИЩЕ [де́нчишче] -а, *с.* 'дошка, у яку вставляють гребінь і на яку сідає жінка під час прядіння' 326.

ДЕНЯ [де́н'а, де́ᵉн'а] -і, *ж., бот.* 'гарбуз; Cucurbita pepo L.' 148, [ди́н'а] 46, 102, 221.

ДЕРВО [де́рво] -а, *с. 1.* 'дерево'. Пуд' са́мейу ха́тойу насади́ла де́рва – от и зат'і́нок. 392, 26, 36, 37, 191, 272, 320, 469; *2. збір.* 'загальна назва будівельного матеріалу з дерева'. Нас'т'ага́ў де́рва, шо й на д'ви ха́ти хва́тит. 392.

ДЕРГА [де́рга] -і, *ж.* *1.* 'тертка терти картоплю' 258; *2.* 'грубе рядно, яким укривали коня після важкої роботи, щоб повільно охолодав' 392, 433; *3.* 'ряднина, за допомогою якої переносять бур'ян з городу' 386.

ДЕРГАЛКА [де́ргалка] -и, *ж.* 'тс, що ҐРЕМБЛІ-2' 326.

ДЕРГАТИ [де́ргати] -айу, -айеш, *недок.* 'обробляти волокно перед прядінням спеціальною щіткою' 102.

ДЕРГАЧКА [де́ргачка] -и, ж. 'тс, що ҐРЕМБЛІ-2' 16.

ДЕРЕВЦЕ [дереўце́] -ц'а́, *с.* 'палиця з одним тоншим кінцем для зав'язування перевесла' 390; [диривце́]. Та́то куси́в, ма́ма пудбера́ла, йа пириве́сла робе́ла, а Ва́с'а вйаза́в диривце́м... па́лка така́йа... 454.

ДЕРЕВ'ЯКА [деревйа́ка] -и, *ж.*, *знев.* 'будь-який кусок дерева або річ, виготовлена з дерева'. Забири́ з доро́г'і ту дереўйа́ку, а то ро́вером заче́писа. 392.

ДЕРЕВ'ЯНКА [дереўйа́нка] -и, *ж* 'миша з пухнастим хвостиком, яка селиться на дубові' 382.

ДЕРЖАК [держа́к] -а́, *ч.* *1.* 'ручка лопати' 216; *2.* 'ручка ножа' 10, 44; [держ'е́к] 103; *3.* 'ручка сокири' 425.

ДЕРЖАЛНО [де́ржално] -а, *с.* 'тс, що ДЕРЖАК-2' 431.

ДЕРЖАННЄ [де́ржан':е] -а, *с.* 'ручка в невеликій сокирі'. Топори́ско в вели́ку соки́ру, а в малу́ де́ржан':е. 400.

ДЕРЖАНОК [держано́к] -нка́, *ч.* *1.* 'тс, що ДЕРЖАК-1' 106; *2.* 'тс, ДЕРЖАК-2' 431; *3.* 'ручка сапи' 418; [держено́к] 326.

ДЕРЖАТИ [держа́ти] -жу́, -жи́ш, *недок.* *1.* 'тримати' (всі н. пп.); *2* 'бути одруженим із кимось'. Вин держи́т його́ систру́. 461, 90, 392.

ДЕРІВО [де́р'іво] -а, *с.* 'тс, що ДЕРВО-1' 152.

ДЕРКАВКА [де́ркаўка] -и, *ж.* 'тс, що БУРКАВКА' 116, 343, 434; [де́ркалка] 226, 298; [ди́ркаўка] 296, 430.

ДЕРКАЛО [де́ркало] -а, *с.* 'тс, що БУРКАВКА' 448.

ДЕРКАТИ [де́ркати] *3 ос. одн.* де́ркайе, *недок.* 'тс, що ҐЕРҐАТИ-2'. Ж'е́ба ква́кайе, де́ркайе. 74.

ДЕРКАЧ [дерка́ч] -а́, *ч.* *1.* 'тс, що БУРКАВКА' 271, 303, 331; *2.* 'віник з березових гілок' 53, 279; *3.* 'старий стертий віник з березового гілля'. Бири́-но деркача́ да ви́мити двора́. 392; *4. перен.* 'закоротка спідниця'. Скин' той дерка́ч, виз'ми́ до́вшу. 279.

ДЕРКАЧИК [дерка́чик] -а, *ч.* 'тс, що БУРКАВКА' 427.

ДЕРКАЧКА [дерка́чка] -и, *ж.*, *орн.* 'порода невеликих диких качок' 176.

ДЕРКУН [дерку́н] -а́, *ч.* 'тс, що БУРКАВКА' 43, 394, 425.

ДЕРКУТКА [дерку́тка] -и, *ж.* 'тс, що БУРКАВКА' 124.

ДЕРНО [дерно́] -а́, *с.* 'груз, яким придавлюють коноплі в мочилі' 46.

ДЕРНЯК [дерн'ак] -у́, *ч.* 'поверхневий шар ґрунту з корінням рослин' 46.

ДЕРТИЙ ПЛЯЦОК [де́ртий пл'а́цок] –ого –а, *ч., кулін.* 'тс, що БЕЦЬ' 148.

ДЕРТУХА [дерту́ха] -и, *ж., кулін.* 'тс, що БАБА[3]' 326.

ДЕРТУШКА [дерту́шка] -и, *ж.* 'тс, що ДЕРГА-1' 326.

ДЕРУН [деру́н] -а́, *ч. 1. кулін.* 'млинець з тертої картоплі' (у багатьох н. пп.); *2.* 'шеріш'. Йшли з Згор'е́н с це́ркви… Так'і був деиру́н, шо постоли́ порва́лис'. 342.

ДЕРУНЕЦЬ [деруне́ц'] -н'ц'а́, *ч., кулін.* 'зменш. до ДЕРУН-1' 326; [дируне́ц'] 258.

ДЕРУНКА [деиру́нка] -и, *ж.* 'тс, що ҐРЕМБЛІ-2' 46.

ДЕРУХА [деру́ха] -и, *ж.* 'тс, що ҐРЕМБЛІ-2' 313.

ДЕСЬ[1] [дес'] *прис.* 'у невизначеному місці'. Дес' схава́ла гро́ши, а найти́ не мо́же. 392.

ДЕСЬ[2] [дес'] *у знач. вставного слова* 'мабуть'. Го́ко свирби́т, дес', пла́кати бу́ду. 392, 42.

ДЕЧКО [де́чко] -а, *с.* 'невелика бляшана форма для випікання хліба' 111.

ДЕСЯТИНА [десяти́на] -и, *ж.* 'міра площі, що дорівнює 1,1 гектара' 342.

ДЕЯКИЙ [де́йакий] *займ.* 'якийсь'. А пове́рха засте́л'ат' де́йаке́йу тра́пкойу… 342.

ДЄДИНА [д'е́дина] -и, *ж.* 'дядькова дружина' 326; [д'е́дна] 74.

ДЄДИНОХА [д'едино́ха] –и, *ж.* 'тс, що ДЄДИНА' 258.

ДЄТЮЛЬ [д'е́т'ул'] –а, *ч., орн.* 'тс, що ҐЕТЕЛЬ' 527.

ДЄЦКІЙ [д'е́цк'ій] -а, -е 'дитячий'. Хоч д'е́цк'ій ро́зум, а́ли св'ій. 13.

ДЖАҐАН [д͡жаґа́н] -а, *ч.* 'великий заряд у мисливському патроні'. Охо́тн'ік'і ма́йут' патро́ни з д͡жаґа́ном. 394.

ДЖАДИК [д͡жа́дик] -а, *ч.* 'палиця з загнутим кінцем, яку використовують для підпирання під час ходьби' 254.

ДЖАРИТИ [д͡жа́рити] -у, -иш, *недок.* 'жалити кропивою'. Не л'із'! Бу́ду д͡жа́рити кропи́во. 46, 282.

ДЖАРКА [д͡жа́рка] -и, *ж., бот.* 'кропива жалка; Urtica urens L.' 282.

ДЖАРУШКА [д͡жару́шка] -и, *ж., бот.* 'тс, що ДЖАРКА' 452

ДЖВАЛ [д͡жвал] -у, *ч.* 'чвал' 326.

ДЖЕГОТЬ [д͡же́гот'] –і, *ж., збір.* 'тс, що ГАЛИЦЯ' 454.

ДЖЕРКУХА [д͡жерку́ха] -и, *ж., бот.* 'тс, що ДЖАРКА'. Ви́рви д͡жерку́ху пуд ха́туйу. 305.

ДЖЕРЛО [д͡жерло́] -а́, *с.* 'тс, що ДЖУРЛО-2'. Файне д͡жерло́, бач, до́бре р'і́же. 424.

ДЖЕРЧ [д͡жерч] -а, *ч., іхт.* 'дрібна прісноводна риба з колючими плавцями; йорж; Acerina cernua' 418; [д͡жорж] 148.

ДЖИГУН [джигу́н] -á, *ч.* 'баняк, чавунний горщик' 144.

ДЖИҐА [джи́ґа] -и, *ж., бот.* 'тс, що ДЖАРКА'. Ру́к'і нуп'ік те́йу джи́ґ'ійу. 397.

ДЖИҐАТИ [джиґа́ти] -а́йу, -а́йеш, *недок. 1.* 'тс, що ДЖАРИТИ'. Ой бу́ду тебе́ джиґа́ти кропи́вою. 348, 125; *2.* [джи́ґати] -айу, айеш, *недок.* 'сапати, прополювати'. Джи́ґайу бурак'і в колго́сп'і. 462.

ДЖИҐЕТИСЄ [джи́ґетис'е] -ейус', -ейіс'е, *недок.* 'гратися з вогнем'. Пириста́н' джи́ґетис'е, ба б'іда́ бу́де. 46.

ДЖИҐИВА [джиги́ᵉва] -и, *ж., бот.* 'тс, що ДЖАРКА'. Джиґи́вою наджиґа́йу. 80.

ДЖИҐУХА [джиґу́ха] -и, *ж., бот.* 'тс, що ДЖАРКА' 22.

ДЖИДЖАВКА [джи́джавка] -и, *ж., бот.* 'тс, що ДЖАРКА' 46; [джи́ґавка] 517.

ДЖИМАТИ [джима́ти] -а́йу, -а́йеш, *недок.* 'віджимати, прати одяг' Йде джима́ти ху́с'т'е. 16.

ДЖИМАЧКА [джима́чка] -и, *ж.* 'пральна дошка' 501.

ДЖИМЕРИНИ [джиме́рини] -ин, *мн.* 'залишки після добування воску з вощини' 211.

ДЖИНДЖУРА [джинджура́] -и́, *ч.* і *ж.* 'парубок-гультяй'. Прийі́хала джинджура́ до д'івчи́ни звечора́… (Нар. пісня). 16.

ДЖИРКУХА [джирку́ха] -и, *ж., бот.* 'тс, що ДЖАРКА' 305; [дж'ірку́ха] 305.

ДЖИРО [джиро́] -á, *с.* 'тс, що ДЖУРЛО-3'. В коло́д'язи бйе джиро́. 270; [жело́] 162, 400; [жило́] 134; [жирло́] 427.

ДЖИЧКА [джи́чка] -и, *ж., бот.* 'тс, що ДЖАРКА' 125.

ДЖИРШАВАТИЙ [джиршава́тий] -а, -е 'задерикуватий, забіякуватий' 46

ДЖОЛО [джоло́] -á, *с.* 'жало бджоли' 26, 43.

ДЖОРЛО [джорло́] -á, *с. 1.* 'тс, що ДЖУРЛО-1' 425; *2.* 'тс, що ДЖОЛО' В пчоли́ джорло́, і в коло́д'язи то́же джорло́. 425, 43, 310.

ДЖУЙ [джуй!] 'виг., яким нацьковують мисливського собаку на звіра' 392; [джу!] 312; [дз'уй!] 99.

ДЖУМЕР [джу́мер] -а, *ч.* 'пристрій для катання на льоду, кілок із жердиною, до якої прив'язані санчата' 384.

ДЖУРЛО [джурло́] -á, *с. 1.* 'жало бджоли чи оси' 301; *2.* 'гостра частина леза ножа, сокири' 301; *3.* 'джерело в колодязі' 301; [дз'урло́] В коло́д'ази дз'урло́, а в пчоли́ жоло́. 377.

ДЗЄҐЛИК [дз'е́ґлик] -а, *ч., орн.* 'тс, що ҐЕТЕЛЬ'. Дз'е́ґлик довбе́ дупло́. 103.

ДЗИГА[1] [дзи́га] -и, *ж. 1.* 'дитяча іграшка, яка при швидкому обертанні втримується у вертикальному положенні; дзиґа' 90, 392; *2. перен.* 'вертлява дитина'. С'ад' вже посиди́, дзи́го! 392.

ДЗИГА[2] [дзи́га] -и, *ж., збір.* 'тс, що ГАЛИЦЯ' 101; [дзи́га] 101, 126.

ДЗИҐАВКА [дзиґавка] -и, *ж., бот.* 'тс, що ДЖАРКА' 476.

ДЗИКА [дзика] -и, *ж., збір.* 'тс, що ГАЛИЦЯ' 200.

ДЗИНҐИЛЬ [дзинґил'] -гл'а, *ч.* 'спусковий гачок мисливської рушниці' 382.

ДЗИНДЗАЛІЯ [дзиндзал'ійа] -ійі, *ж., бот.* 'чистотіл; Chelidonium majus L.' 327.

ДЗИХ [дзих] -ху і -гу, *ч., збір.* 'тс, що ГАЛИЦЯ' 461.

ДЗІДРА [дз'ідра] -и, *ж.* 'людина, яка понад міру чепуриться' 6.

ДЗІК [дз'ік] -а, *ч.* 'дикий кабан'. На дз'ікови шерс'т' вгóру стирчит 392, 30, 141, 208, 266, 326, 427; [дзик] 81; [дз'іг] 303, 420.

ДЗІДЗЬО [дз'ідз'о] –а, *ч., пестл., лит.* 'дідусь' 537.

ДЗІКИ [дз'іки] -ів, *мн., збір.* 'дикі свині' 81, 312; [дз'ік'і] -у і -ів, *мн.* Дз'ік'і гет' с'інокóс порили. 392, 171, 326; [д'ік'і] 344.

ДЗІСЯЙ [дз'іс'ай] *прис.* 'сьогодні' 402; [д'іс'а] 95, 418.

ДЗІЧИНЯ [дз'ічин'á] -áти, *с.* 'напівдоросле дике порося' 353.

ДЗІЧИХА [дз'ічúха] -и, *ж.* 'самка диких свиней' 353, 392.

ДЗЮБ [дз'уб] -а, *ч. 1.* 'дзьоб пташки' 117, 212, 298, 427, 447; [дз'ýба] -и, *ж.* 326, 419; 2. 'кінець леза ножа' 382, 481.

ДЗЮБАК [дз'убáк] -á, *ч. 1.* 'тс, що ДЗЮБ-1' 320, 339, 392, 431; [дз'убáх] 301, 346; *2.* 'тс, що ДЗЮБ-2' 171, 340.

ДЗЮБАН [дз'убáн] -а, *ч. 1.* 'тс, що ДЗЮБ-1' 46, 74, 293, 394, 414; *2.* 'тс, що ДЗЮБ-2' 74; *3. орн.* 'тс, що ГРИЦАН' 74.

ДЗЮБАНЧИК [дз'убáнчик] -а, *ч.* 'маленьке пташеня'. Дз'убáнчик жóвтий. 394.

ДЗЮБКА [дз'ýбка] -и, *ж.* 'тс, що ДЗЮБ-1' 10, 211, 332.

ДЗЮБКАТИ [дз'ýбкати] -айу, -айіш, *недок.* 'дорікати комусь чимось'. Дз'ýбкайе меⁿн'і за хáту, а йак'é твойé д'íло? То бáт'кова хáта. 392.

ДЗЮБОК [дз'убóк] -бкá, *ч.* 'тс, що ДЗЮБ-2' 117, 353, 379.

ДЗЮБЧИК [дз'ýбчик] -а, *ч.* 'тс, що ДЗЮБ-2'. В ножá дз'ýбчик, кýнчик. 415.

ДЗЮДЗЬОК [дз'удз'ок] -дз'ка, *ч. 1.* 'ніс собаки' 301; *2.* 'передня частина голови свині' 301; [дз'óдз'ок] 55.

ДЗЮНДЗЯ [дз'ýндз'а] -і, *ч.* і *ж., знев.* 'буркотлива людина' 80.

ДЗЮРА [дз'урá] -и, *ж. 1.*'дірка' 27, 132, 266, 226, 291; 2.'нора' 266, 312, 451.

ДЗЮРАВИЙ [дз'урáвий] -а, -е 'такий, що має дірки'. Вже старá цирáта, дз'урáва. 454.

ДЗЮРИТИ [дз'ýрити] -у, -иш, *недок. 1.*'литися (про воду)'. Водá с капижá так и дз'урúт. 392; *2.*'мочитися' 179, 392.

ДЗЮРКА [дз'ýрка] -и, *ж. 1.* 'зменш. до ДЗЮРА' 27, 32, 226; *2. перен.* 'жіночий статевий орган'. Дарýйімо кýрку, шоб мулудúй дóбре загл'адáв в дз'ýрку. 454.

ДЗЮРКОТУН [дз'уркоту́н] -á, *ч., ент.* 'цвіркун; Gryllodea' 390.

ДЗЮРКУН [дз'урку́н] -á, *ч., евф.* 'статевий орган у хлопчика' 454.

ДЗЯБАТИ [дз'áбати] -айу, -айіш, *недок.* 'обробляти сапкою городні рослини' 163, 198.

ДЗЯБЕЛ [дз'áбел] –бла, *ч., знев.* 'худий чоловік'. Ти дз'áбел той – сам шк'іл'éт. 392, 125.

ДЗЯВКАННЄ [дз'áўкан':е] -а, *с., збір.* 'гавкіт лисиць' 11, 302.

ДЗЯВКАТИ [дз'áвкати] *3 ос. одн.* дз'áўкайе, *недок. 1.* 'тс, що ДЗЯВУЛИТИ-1' 232; [дз'áўкат'] 233; *2.* 'подавати голос (про лисиць)' 11, 37, 172; *3.* 'подавати голос (про борсука)'. Борсуки́ свин'áчойі поро́ди хру́кайут', а собáчойі дз'áўкайут'. 302.

ДЗЯВУЛИТИ [дз'авули́ти] *3 ос. одн.* дз'авули́т', *недок. 1.* 'подавати голос, переслідуючи звіра (про мисливського собаку)' 430; [дз'авали́ти]. Жук дз'авали́т' дес'. 481; *2.* 'подавати жалібний голос, скавуліти (про собаченя)'. Шчен'á дз'аўли́т' за су́чкойу. 172, 352; [дз'авуни́ти] 444; *3.* 'тс, що ДЗЯВКАТИ-2' 430.

ДЗЯГЛИТИ [дз'агли́ти] *3 ос. одн.* дз'агли́т', *недок* 'тс, що ДЗЯВУЛИТИ-1' 22.

ДЗЯДЗЬО [дз'áдз'о] -а, *ч., пестл.* 'дядько' 517.

ДЗЯЛКА [дз'áлка] -и, *ж. 1.* 'ділянка просапних, яку наміряють колгоспницям для обробітку'. За ти́жден' оброби́ла ц'íлу дз'áлку бураку́. 392, 90, 119, 261; [д'áлка] 275; *2.* 'сінокіс, виділений колгоспникам для косіння'. Не кошу́ – дз'áлка в вод'і стойіт. 392.

ДЗЯЛОХАЛО [дз'ало́хало] -а, *с., знев.* 'базікало'. От дз'ало́хало! Дз'ало́хайе й дз'ало́хайе ц'íли ден'. 392.

ДЗЯЛОХАТИ [дз'ало́хати] -айу, -айіш, *недок., знев.* 'базікати' 392.

ДЗЯРАМАТИ [дз'арáмати] -айу, -айіш, *недок., знев.* 'тс, що ДЗЯЛОХАТИ'. Йак пу́йдиш до Гуд'у́нк'і, то не" пе"ре"слу́хайіш тéйі мо́ви – дз'арáмайе бес концá. 392.

ДЗЬВАХ [дз'вах] -а, *ч.* 'цвях'. До́шку не" приу́йáзуй, а приби́ дз'вáхом. 392, 469; [дз'вйах] 37.

ДЗЬОБ [дз'об] -а, *ч. 1.* 'покрита рогівкою рогова частина у птахів' 11, 90, 119, 141, 179, 188, 392; [дз'овб] 134, 233, 425; *2.* 'тс, що ДЗЮБ-2'. Вколо́ў ру́ку дз'обом. 38, 60, 302.

ДЗЬОБАК [дз'обáк] -á, *ч.* 'тс, що ДЗЮБ-1' 130, 377, 456; [дз'о́бах] 32; [дз'оўбáк] 81.

ДЗЬОБАН [дз'обáн] -á, *ч.* 'тс, що ДЗЮБ-1' 49, 230.

ДЗЬОБАТИ [дз'о́бати] -айу, -айіш, *недок. 1.* 'їсти дзьобом' 90, 392; [дз'овбáти] 137, 400; *2.* 'сапати'. Дз'о́бати бураки́е. 48.

ДЗЬОБКА [дз'о́бка] -и, *ж.* 'гостріший кінець яйця' 377.

ДЗЬОБОК [д͡з’обо́к] -бка́, *ч.* ‘кінець коси (для косіння)’ 121.

ДЗЬОВБА [д͡з’о́вба] -и, *ж.* ‘тс, що ДЗЬОБ-1’ 264.

ДЗОҐАТИСЯ [д͡з’о́ґатис’а] –айус’а, -айес’а, *недок.* ‘битися крашанками’ 258.

ДЗЬОРСЬКІ [д͡з’о́рс’к’і] -а, -е ‘швидкий, але боязливий (про коня)’. Д͡з’о́рс’к’і к’ін’… не йди бли́з’ᵉ ко. 293.

ДИБАКИ [дибаки́] -і́в, *мн.* ‘тс, що ГАМРИ-2’ 380.

ДИБИ [ди́би] -ів, *мн.* *1.* ‘тс, що ГАМРИ-2’ 43, 167, 191, 232, 270; *2. у виразі* НА ДИБИ [на ди́би] *у знач. прис.* ‘на пальці’ 37; *3.* ‘пристрій із дерева, у який заковували злочинців’ 275; *4. бот.* ‘сорт груш’ 16, 320.

ДИБКИ [ди́бки] -бок, *ч.* ‘тс, що ГАМРИ-2’ 26, 415.

ДИБОМ [ди́бом] *прис.* ‘сторч’. На кабано́ви шерс’т’ ди́бом найі́жилас’. 326.

ДИБОЮ [ди́бойу] *прис.* ‘тс, що ДИБОМ’. Шчоти́на ди́бойу ста́ла. 203.

ДИВА [дива́] -и́, *ж.*, *знев.* ‘дівка’ 225.

ДИВАН[1] [дива́н] -а, *ч.* ‘вид великих м’яких меблів’ (всі н. пп.).

ДИВАН[2] [дива́н] -а, *ч.* ‘тканий килим’ 334; [ди́ван] -а́. Вс’у зиму тка́ли дивани́. 36, 74, 109, 287.

ДИВИТИРУЧКА [дивитиру́чка] -і, *ж.* ‘сільськогосподарська коса завдовжки 90 см або відповідає ширині дев’ятьох долонь’ 392.

ДИВОЙКА [ди́войка] -и, *ж.* ‘дівчина’. Сид’е́т’ дивойки́ і хло́пцив ждут’. 144.

ДИВОСНУБЕ [дивосну́бе] -у́б, *мн.* ‘заручини’. В нас йе пе́рши дивосну́бе, йе дру́ги, а по́т’ім весил’е. 515; [дивосну́би]. На дивосну́би йде марш’е́лок і това́риш молодо́го. 518.

ДИВОШЛЮБИ [дивошл’у́би] -ів, *мн.* ‘обряд знайомства батьків молодого з господарством своїх майбутніх сватів’ 221.

ДИВЧИНА [ди́ўчина] -и, *ж.* ‘дівчина’ 518.

ДИВЧИНЯ [диўчин’а́] -а́ти, *ж.* ‘дівчинка’. Диўчин’а́та незаму́жн’і. 515.

ДИВЧУК [дивчу́к, диўчу́к] -а́, *ж.* ‘напівдоросла дівчина’ 225, 515, 518.

ДИВ’ЯТУХА [дивйату́ха] –и, *ж.* ‘дев’ятий тиждень після Великодня’ 225.

ДИДУВЩИНА [дидувшчи́на] –и, *ж.*, *збір.* ‘спадок від діда (місце, де була дідова хата з полем’ 213.

ДИДУГА [дидуга́] -и́, *ч.*, *згруб.* ‘дід’ 326.

ДИДУГЕН [дидуге́н] -а, *ч.*, *згруб.* ‘тс, що ДИДУГА’ 518.

ДИДУНЬО [диду́н’о] -а, *ч.*, *пестл.* ‘дід’ 287, 326.

ДИДУРА [диду́ра] -и, *ч.*, *згруб.* ‘тс, що ДИДУГА’ 225, 495.

ДИЖА [дижа́] -и́, *ж.* ‘тс, що ДІЖКА-1’ 495.

ДИЙ [дий] *спол.* ‘та й’. Нико́ли неᴵᴵ захо́дила в ха́ту, а то пришла́ дий пита́йе гори́лк’і. 392.

ДИЙНИЙ [ди́йний] –а, -е ‘такий, що доїться’. Та ди́йна коро́ва на́ша. 148.

ДИК [дик] -а, *ч.* 'тс, що ДЗІК'. Собáка брéше на дúка. 275, 134, 277, 289, 382, 492; [д'ік]. Д'ік порúў зéмл'у. 89.

ДИКА БУЛЬБА [дúка бýл'ба] –ойі –и, *ж., бот.* 'топінамбур; Helianthus tuberosus L.' 225.

ДИКЕ МНЄСО [дúке мн'éсо] -ого -а, *с. 1.* 'м'ясо, яке наросло на руці без шкіри' 171; [дúке мн'áсо] 392; *2.* перен. 'печена капуста' 377; *3. перен., жарт.* 'опеньки' 377.

ДИКТА [дúкта] -и, *ж.* 'фанера'. Дúкти на крúшку не хватúло. 392; [дúхта]. Ц'ой йáшчик з дúхти. 392.

ДИЛ [дил] -у, *ч.* 'яма для покійника' 323.

ДИЛЕКИЙ [дилéкий] -а, -е 'далекий'. Вс'а родúнойка л'ýба – і блúс'кайа й дилéкайа. (Весільна пісня). 342.

ДИЛЕКО [дилéко] *прис.* 'далеко' 94, 144, 258.

ДИЛЮВАТИ [дил'увáти] -л'ýйу, -л'ýйеш, *недок.* 'зводити стіни будівлі з ДИЛЮ'. А вун сам дил'ýйе с'ц'íни. 392.

ДИЛЯНИЦЯ [дил'анúц'а] -і, *ж.* 'доля'. За горú в'íтер в'íйе, там мáт'онка жúто с'íйе, с'íйе жúто ше й пшанúц'у на дóбру дил'анúц'у. (Нар. пісня). 16.

ДИЛЯНКА [дил'áнка] -и, *ж. 1.* 'виділений сінокіс кожному колгоспникові' 177; [д'іл'áнка] 342; *2.* 'вирізана частинка лісу, де насаджена посадка' Хожý в дил'áнку чúстити дрóва. 392, 90.

ДИЛЬ [дил'] -л'у, *ч., збір.* 'дерев'яні бруси, з яких роблять стіни будівлі'. На дил' пошлó три сóсни. 392

ДИМАР [димáр] -á, *ч. 1.* 'дощана труба для відведення диму з печі' З дóшок димáр, йогó обмáзували глéйом, а с цéгли кóмин. 392; *2.* 'пристрій з міхом для обкурювання бджіл' 392; *3.* 'пристрій, за допомогою якого дим спрямовують у лисячу нору'. Шоб вúкурити лиса, рóбл'ат' димарá. 421.

ДИМИНИЦЯ [дими^нúц'а] -і, *ж.* 'тс, що ДИМАР-2' 80.

ДИМКА [дúмка] -и, *ж.* 'зібрана у фалди спідниця домашньої роботи' 254.

ДИН [дин] днóго 'один'. Дин дрýгого ни доженé. 466, 278.

ДИНЕНЦЯТЬ [динéнц'ат'] -ати 'одинадцять' 16.

ДИНИК [дúник] -а, *ч. 1. збір.* 'стебла і листя гарбузів' 366; *2.* 'гарбузова насінина'. Зимóйу дúник'е йíли. 109.

ДИНИЧНИК [динúчник] -а, *ч., збір.* 'тс, що ДИНИК-1' 80.

ДИНОВИННЄ [диновúн':е] -а, *с., збір.* 'тс, що ДИНИК-1' 475.

ДИНУШИННЄ [динушúн':е] -а, *с., збір.* 'тс, що ДИНИК-1' 74.

ДИНЧА [динчá] -áти, *с.* 'дитя' 121.

ДИНЧАК [динчáк] -á, *ч.* 'свердло' 305.

ДИНЧИСЬКО [динчúс'ко] -а, *с.* 'тс, що ДЕНЧИЩЕ' 221.

ДИНЮРАТ [дин'урáт] -а, *ч.* 'домкрат' 163.

ДИНЮШИНЯ [дин'уши́н'а] -а, *с., збір.* 'тс, що ДИНИК-1' 102.

ДИНЬ [дин'] -а, *ч., бот.* 'тс, що ДЕНЯ'. Оди́н дин' вили́к'ій. 74; Дин' ви́рос, і з ди́н'а йа́дра. 515.

ДИНЬКА [ди́н'ка] -и, *ж.* *1.* 'зменш. до ДЕНЯ' 54, 80, 390; *2.* 'тс, що ДИНИК-2'. Дин'ке́ си́пали в мишоло́вку. 221, 332.

ДИНЬКИ [дин'ки́ᵉ] -н'о́к, *мн.* 'сходини заміжніх жінок для спільної роботи вдень'. Жинки́ все схо́дилис' на дин'ки́ᵉ до нас. 46, 366; [дин'к'ї, диᵉн'к'ї]. Пришли́ на дин'к'ї і бага́то напр'е́ли. 221. 129, 331.

ДИНЬКОВИННЄ [дин'кови́н':е] -а, *с.* 'тс, що ДИНИК-1' 211.

ДИРАЧ [дира́ч] -а́, *ч.* 'машина, за допомогою якої зерно обдирають на крупи' 402.

ДИРВА [дирва́] *мн.* 'дрова'. Наклади́ дирва́ в гру́бу. 221.

ДИРЖАНОК [диржано́к] -нка́, *ч.* 'ручка рогача, що біля печі' 106.

ДИРЖАТИ [диржа́ти] -у́, -и́ш, *недок.* *1.* 'тримати' (всі п. нн.). *2.* 'бути одруженим з кимось'. Вун диржи́т його́ систру́. 392.

ДИРЖИК [диржи́к] -а́, *ч.* 'тс, що ДЕРЖАНОК-3' 382.

ДИРЗА [дирза́] -и́, *ж., бот.* 'вівсюнець звичайний; Avena fatua (L.)' 142.

ДИРИВЕНА [дириве́на] -и, *ж.* 'дерево' 164.

ДИРИВ'ЯНИ [дириўйа́ни, лириўл'а́ни] *1.* -а, -е 'зроблений з дерева'. Коли́с' і бо́рони були́ дириўйа́ни. 90, 392; *2. у зн. ім.*, дириўйано́го, *ч., дит.* 'дитяча гра, коли один учасник ловив інших; урятуватися можна, доторкнувшись до дерева' 392.

ДИРИНЯК [лирин'а́к] -у, *ч.* 'тс, що ДЕРНО' 122.

ДИРКА [ди́рка] -и, *ж.* *1.* 'дірка; отвір у чому-небудь'. Ди́рка в кухва́йци. 447, 10, 117, 352, 392, 456; *2.* 'одне вікно, одні двері як міра лічби у столярстві'. То́то диру́т гро́ши! За годну́ ди́рку шейдис'ат рубл'у́! 392.

ДИРКОТАВКА [диркота́ўка] -и, *ж.* 'тс, що БУРКАВКА' 480.

ДИРКОТУХА [диркоту́ха] -и, *ж.* 'тс, що БУРКАВКА' 480.

ДИРНО [дирно́] -а́, *с.* 'поверхневий шар ґрунту, вкритий травою' 94.

ДИРОН [диро́н] -рну́, *ч.* 'тс, що ДИРНО' 377.

ДИРУНЕЦЬ [дируне́ц'] –нц'а́, *ч., кулін.* 'тс, що БЕЦЬ' 527.

ДИРУХА [диру́ха] -и, *ж.* 'тс, що ГРЕМБЛІ-2' 16.

ДИРУЧИЙ [диру́чий] -а, -е 'такий, що не має жирних шматків (про м'ясо)' 166, 124; [диру́шчий]. Йіс'т' тоно́ диру́шче мн'а́со, жи́рного – сохра́н' Бо́же. 392.

ДИРУШКА [диру́шка] -иᵉ, *ж.* 'домоткане рядно' 106.

ДИСЯТОК [дис'а́ток] -тка, *ч.* 'поставлені вертикально снопи для просихання на полі'. То йак пе́рши жнут', то воно́ ще тро́хи сиро́йе, то ста́вл'ат' дис'а́тке. 454.

ДИСЯТУХА [Дис'áтуха] -и, *ж.*, *реліг.* *1.* 'свято, що припадає на першу п'ятницю після Великодня' 392; *2.* 'десятий тиждень після Великодня'. На Дис'áтуху дис'áта йáгоʸда сп'íйе. 225.

ДИТВА [дитвá] -и́, *ж.*, *збір.* 'дітвора'. В йіх було́ багáц'ко дитви́. 90.

ДИТВУРЕЧА [дитвурéча] -и, *ж.*, *збір.* 'тс, що ДИТВА' 36.

ДИТЮК [дит'ýк] -á, *ч.* 'дитя'. Той дит'ýк вил'ікувáти. 515, 102, 349.

ДИТЯЧА ШАПКА [дит'áча шáпка] -ойі -и, *ж.* *1.* 'шапочка для дитини' (всі н. пп.); *2.* *перен.* 'тс, що ГАЗЕТА-2' 130.

ДИХАВЕЦЯ [дихавéᶦц'а] -і, *ж.*, *мед.* 'задишка; грудна жаба' 106.

ДИХАВЕЦЬ [дихавéц'] -вц'а, *ч.*, *мед.* 'тс, що ДИХАВЕЦЯ' 49.

ДИХАВКА [ди́хаўка] -и, *ж.* *1.* 'тім'я дитини' 439; *2.* 'місце у верхній частині тіла тварини між ребрами і черевом' 221, 475; *3.* 'ніздрі на дзьобі птаха' 173.

ДИХАЛО [ди́хало] -а, *с.* 'сонячне сплетіння'. Йак дам в ди́хало, то пеᶦреᶦвéрниса. 392.

ДИХЛЯТІНА [дихл'áт'іна] -и, *ж.* 'тс, що ЗДОХЛЯТИНА' 2.

ДИХТІТИ [дихт'íти] -хчý, -хти́ш, *недок.* 'стукати, грюкати'. Шос' дихти́т' на гори́, на хáти. 454.

ДИЧИНА [дичинá] -и́, *ж.*, *збір.* 'усі звірі, що живуть у лісі' 173, 230, 372, 434, 456.

ДИЧИХА [дичи́ха]-и, *ж.* 'тс, що ДЗІЧИХА' 480.

ДИЧКА [ди́чка] -и, *ж.*, *бот.* *1.* 'дика яблуня' 90, 254, 392; *2.* 'плід такої яблуні' 90, 254, 392.

ДИЧОК [дичóк] -чкá, *ч.* 'напівдоросле дике порося' 480.

ДІВАР [д'івáр] -а, *ч.* 'чоловіків брат' 375; [д'íвер] 90, 392; [ди́в'ір] 518.

ДІВОЧКА [д'івóчка] -и, *ж.* 'мале дівча'. Йшли д'івóчкиᵉ додóму. 496.

ДІВОЧЧИНА [д'івóч:ина] –и, *ж.*, *збір.* 'дівування'. Коʸли́с' за муйéйі д'івóч:ини схóдилис'а ду хáти хлóпц'і і д'іўчáта. 48.

ДІВЦЄТА [д'івц'éта] -éт, *мн.* 'дівчата' 315.

ДІВЧИНИНА [д'івчини́на] -и, *ж.* 'дівчина' 512.

ДІВЧУК [д'івчýк] -á, *ч.* 'напівдоросла дівчина' 454, 512.

ДІД [д'ід, д'ідᵀ] -а, *ч.* *1.* 'чоловік, який має внуків' (всі н. пп.); *2.* 'старий чоловік'. Д'ід лед' йшов по дорóзи. 392; *3.* 'жебрак'. Цит', бо д'ідᵀ забирé в тóрбу. 454, 512; *4.* 'опудало на городі'. Зроби́-но д'íда на пшеᶦни́ц'у. 390, 35; *5.* *перен.* 'іній від морозу'. Гон йак'і д'іди́ по куткáх – топи́ чи не топи́. 392; *6.* *бот.* 'лопух; Arctium lappa L.' 407; *7.* 'міхоноша в колядників'. Коли́с' на йóго казáли д'іт, нисé торби́ну такý. 454.

ДІД-БАНДІТ [д'ідᵗ-бaнд'íт, д'ід-банд'íт] –да - -та, *ч.*, *знев.* 'тс, що ДІД-БОРОДІД' 527.

ДІД-БОРОДІД [д'ід-бород'ід] -а - -а, *ч., знев* 'дідуган' 142, [д'ід-бород'ід] 490

ДІДИЩЕ [д'ідúшче] -а, *ч., знев.* 'дідуган' 258

ДІДКО [д'ідко] -а, *ч., пестл.* 'дідусь' 24.

ДІДО [д'ідо] -а, *ч., пестл.* 'тс, що ДІДКО' 102, 454.

ДІДОВА СУБОТА [д'ідова субóта] -ойі –и, *реліг.* 'субота, коли поминають померлих предків' 428.

ДІДОЙКО [д'ідойко] -а, *ч.* 'тс, що ДІДКО' 498.

ДІД ПАНАС [д'ід Панáс] -а -а, *ч.* 'тс, що ПАНАС' 329.

ДІДУНЬО [д'ідýн'о] -а, *ч., пестл.* 'тс, що ДІДКО'. Д'ідýн'о казáли, шо то страшнúй був чоʸлоʸв'ік. 148, 462.

ДІДУХ [д'ідýх] -а, *ч.* 'тс, що ДІД-4' 229.

ДІДУХА [д'ідýха] -и, *ч.* 'тс, що КОЛЯДА-2' 334.

ДІЖКА [д'íжка] -и, *ж. 1.* 'дерев'яна посудина з клепок, у якій готують тісто на хліб' 11, 90, 141, 179, 392; *2.* 'низька бочечка для зберігання сала' 428; [д'íжшка] 342.

ДІПУТАТ [д'іпутáт] –а, *ч., нове* 'обманщик, брехун' 402.

ДІСНА [д'íсна] -сен, *мн.* 'ясна' 111.

ДІТКО [д'íтко] -а, *с.* 'дитятко' Йакé д'íтко малéйе, а вже хóлит'. 380.

ДІТЯТКО [д'íт'атко] -а, *с.* 'тс, що ДІТКО'. Нáше малéйе д'íт'атко 16

ДІЩИНА [д'íшчина] -и, *ж.* 'тс, що ДІЖКА-1'. В куткý в нас д'íшчина стойíт'. 46, 366, холм 36.

ДІЩИНКА [д'íшчинка] -и, *ж.* 'зменш. до ДІЩИНА' 181.

ДЛУБАН [длубáн] -а, *ч.* 'тс, що ДЛУПАХ' 299.

ДЛУБАТИСА [длýбатиса] -айуса, -айіса, *недок. 1.* 'колупатися в носі'. Ни мóжу дивúтиса, йак вун длýбайіц:а в нýздрах. 392; [длýпатиса] 392; *2.* 'вовтузитися' 392; *3.* 'повільно виконувати якусь роботу'. Мойá старá до пувдн'á длýбайіц:а дл'а пéчи. 90, 392; [длýпатиса] 392.

ДЛУПАЛО [длýпало] -а, *с., знев.* 'повільна людина; лінькувата' 392.

ДЛУПАХ [длýпах] -а, *ч.* 'буряк чи картоплина, у яких середину виїли миші'. Откопáла йáму картóпл'і, а там самú длýпах'і – гет' мúши пеᵉреᵉтрубúли. 392, 141.

ДЛЯ [дл'а] *прий. 1.* 'для'. Скажú дл'а нéйі 'скажи їй' 74, 399; *2.* 'біля, коло'. Дл'а хáти рослá калúна. 110, 340, 392.

ДЛЯ ТОГО [дл'а тогó] *спол.* 'тому'. Дл'а тогó так кáжут', шо в'ін там живé. 454.

ДЛЯ ТОГО ШО [дл'а тóго шо] *спол.* 'тому що'. С'в'áт'ат' дл'а тóго, шо йак л'удúна помрé, то тúйі кв'íткú клáли пуд гóлову. 454.

ДНА [дна] –óйі 'одна'. Днéйу рукóйу в долóниᵉ ни заплéшчеш. 466.

ДНА ДНУЙ [дна днуй] ‘одна одній’. Диўча́та шос’ роска́звайут дна днуй. 180

ДНЕСТИ [днести́] -ý, -е́ш, *док.* ‘віднести’. Ти дн’іс гро́ши? 328.

ДНИЩЕ [дни́шче] -а, с. ‘тс, що ДЕНЧИЩЕ’ 392, 466.

ДНІТИ [дн’іти] *3 ос. одн.* дн’і́йе, *недок.* ‘світати’ 46.

ДНО [дно] -а, *с. 1.* ‘нижня частина якоїсь посудини’ В бо́ц и дно зогни ю, тра на шос’ ста́вити, а не на зе́мн’у. 392, 90, 179, 188; *2.* ‘земля у водоймі’. Дав н’ýрку і голово́йу доста́в дна. 392; *3.* ‘фон картини чи вишивки; тло’. Жо́вте дно в карт’іни. 431.

ДНЬОВИЙ [дн’ови́й] -á, -é ‘тс, що ДЕНИШНИ’. Дн’ове́ молоко́. 326; [дн’еви́й] 326.

ДОБИЧА [доби́ча] -и, *ж.* ‘вподьований звір’. Коза́ – то до́бра доби́ча. 253, 425, 447.

ДОБРАТИС [добра́тис] -ерýс, -ере́са, *док.* ‘дійти або доїхати до якогось пункту’. Лед’ на ра́нок добра́лас пи́шк’і додо́ми. 329.

ДОБРИ [до́бри] -а, -е *1.* ‘доброзичливий’. Ма́йу до́брих сус’і́ду. 90, 392; *2.* ‘смачний’. Тоби́ вдали́с пирог’і – до́бри ви́шли. 392; *3.* ‘досвідчений’. О! то до́бри ба́бник. / Вун до́бри зло́дий. 392; 4. ‘великий’. Йа б за́ре зйів би до́бри ка́вал мн’а́са. 392.

ДОБРИТИС [добри́тис] *3 ос. одн.* добри́ц:а, *недок.* ‘сприяти у чому-небудь; бути добрим (про час, пору)’. Йак бýде добри́ц:а, то пойі́ду в нид’іл’у до Лýцка. 392.

ДОБРІВКА [добр’іўка] -и, *ж.*, *бот.* ‘лісова рослина, що цвіте рожевим цвітом, стебла якої плетуться по землі’ Коли́с’ пана́м рва́ли добр’іўку на букéти. 186.

ДОБРОДУШНИЙ [добродýшний] -а, -е ‘щедрий’. То добродýшна ж’інка, не жал’і́йе н’ічо́го. 454.

ДОВБЕШКА [довбе́шка, доўбе́шка] -і, *ж. 1.* ‘великий дерев’яний молот’. Колка́ заби́ довбе́шкойу, бо гобýх роско́ле. 392; *2. перен.*, *згруб.* ‘голова’. Ну й дурна́ твойа́ доўбе́шка. 392.

ДОВБНЯ [до́ўбн’а, до́вбн’а] -і, *ж. 1.* ‘тс, що ДОВБЕШКА-1’ 392; *2.* ‘тс, що ҐАНЯ[2]’ 60.

ДОВГЕНЯСТИЙ [довген’áстий] -а, -е ‘довгастий’ 154.

ДОВГОГО ЙВАНА [До́вгого Йва́на] *реліг.* ‘свято, що відзначається 21 травня’ 392; [До́вг’і Йіва́н] 225.

ДОВГІЛЯЦКІ [довг’іл’а́цк’і] -а, -е ‘тс, що ДОВЖЕЛЕЦКІ’ 392.

ДОВГОТТЄ’ [доўгот’:é, довгот’:é] -á, *с.*, *збір.* ‘заготовлені дрова цілими стовбурами’. Накла́ли дров – саме́ довгот’:é… кýча здоро́ва… К’еб ми грови, то менш було́ п. 392.

ДОВЖБА [доўжба́] -и́, *ж.* ‘глибока оранка’ 142.

ДОВЖЕЛЕЦКІ [довже"ле́цк’і] -а, -е ‘дуже довгий’. Довже"ле́цк’і гратк’і гурку́ нас’і́йала, а то́лку ма́ло. 392; [довжил’а́цк’і] 392.

ДОВЖЕНЬКО [доўже́н’ко] *прис.* ‘довго’. Доўже́н’ко ду́мав, по́ки наду́маў. 362.

ДОВЖИНОЮ [довжино́йу] *прис.* ‘завдовжки’. Хатно́ довжино́йу де́сит’ ме́тру. 392, 90.

ДОВЖИТИ [до́ўжити] -у, -иш, *недок.* ‘глибоко орати’ 142.

ДОВІДКИ [дов’і́дки] -док, *мн.* ‘провідування породіллі родичами і сусідами’. На дов’і́дки ходи́ли с хл’і́бом. 494; [дов’і́тки^е] 496; [до́в’ітки]. Йак дити́на наро́диц’:а, на до́в’ітки йдут’. 527.

ДОВКІ [до́ўк’і] -ів, *мн.* ‘тс, що ТРІСКАЛО’ 116.

ДОГОВОРИ [до́говори] –ив, *мн.* ‘початковий етап весільного обряду’ 527.

ДОГОРІЛИЧА [догор’і́лича] *прис.* ‘горілиць’ 152.

ДОДА [до́да] -и, *ж., знев.* ‘товста неповоротка жінка’. Твойа́ до́да по́к’і пове́рнец:а, то й сме́ркне. 392; ‘висока жінка’ 225.

ДОДО [додо́] *прис.* ‘тс, що ДОДОМИКА’ 332.

ДОДОМИКА [додо́мика] *прис.* ‘додому’ 460.

ДОЖИНКІ [дожи́"нк’і] -ів, *мн.* ‘обжинки’ 221; [дужи́нк’і] 13.

ДОЇЛКА [дойі́лка] -и, *ж.* ‘посудина для доїння корів; дійниця’ 382.

ДОЇТИ [дойі́ти] -йу́, -йі́ш, *недок. 1.* ‘надавлюючи на дійки, видушувати молоко з вимені’ (всі н. пп.); *2. перен.* ‘їсти’ (тільки в наказовому способі). Дуй! не" клади́ ло́ж"к’і. 392.

ДОЙКА [до́йка] -и, *ж.* ‘тс, що ДОЇЛКА’ 418.

ДОЙНИЦЯ [дойни́ц’а] -і, *ж.* ‘тс, що ДОЇЛКА’ 165, 254; [дуйни́ца] 392.

ДОКАЗУВАТИ [дока́зувати] -уйу, -уйіш, *недок.* ‘доносити комусь на когось’. Муй сус’і́д доказа́в лисникови за дро́ва. 392.

ДОКАЗУВАТИСА [дока́зуватиса] -уйуса, -уйіса, *недок.* ‘дражнитися, називаючи когось на прізвисько або проказуючи якусь дражнилку (про дітей)’. Ни дока́зуйса, бо ви́тну по голоўйі́. 392.

ДОКАЩИК [дока́шчик] -а, *ч.* ‘той, хто доніс комусь на когось’. Йа дока́шчиком нико́ли не" буў. 392.

ДОКМАЧІ [докмач’і́] -ів, *мн.* ‘тс, що ТУВМАЧИ’. На вече́ру навари́ла докмач’і́. 328.

ДОКУЛЯ [доку́л’а] *прис.* ‘доки’. Доку́л’а йа бу́ду терп’і́ти? 370.

ДОЛА [до́ла] -и, *ж.* ‘тс, що ДИЛ’ 221.

ДОЛАДНІ [дола́д’н’і] –н’а, -н’е ‘смачний’. Зва́риш – і бу́де так’е́ дола́д’н’е, шо да́л’і нима́ куда́. 529.

ДО ЛАДУ [до ладý] *у зн. прис. 1.* 'доречно'. Вонá роскáзуйе, і все до ладý. 392; *2.* 'до готовності'. А картóпл'і спечýц:а до ладý, тод'í вигортáй. 529.

ДОЛЖОН [должóн] *прис.* 'повинен' Бáт'ко хрищчóни должóн на вес'íл':і роспоражáтис'. 495.

ДОЛИНА [долúна] -и, *ж.* 'низьке заболочене місце на полі чи сінокосі' (всі н. пп.)

ДОЛІНА [дол'íна] -и, *ж.* 'маленьке озеречко' 180.

ДОЛОНЧИК [долóнчик] -а, *ч.* 'тс, що ТРІСКАЛО' 384.

ДОЛЯ [дóл'а] -і, *ж. 1.* 'життєвий шлях' (всі н. пп.); *2.* 'дві парні булочки, які кладуть на столі перед молодими на весіллі'. Йак йдут' до шл'ýбу, то мулудá тримáйе пуд рукóйу дóл'у. 454, 165; *3.* 'мука, яйця та ін., що несуть жінки, ідучи місити коровай'. Схóд'ац'а жинки́ᶜ, нисýт дóл'у. Йакý дóл'у? Мукý нисýт', йайíчка, сметáну... Вс'і рáзом тим своíм росчин'áйут' коровáй. 165.

ДОМА [дóма] -и, *ж. 1.* 'хата'. Пришóв зарáно з дóми на робóту. 392; *2.* 'рідне село'. Зáвтра пойíду до дóми. 90, 119, 392; *3* 'Вітчизна' Украйíна – то твойá дóма. 392.

ДОМАШНІЙ [домáшн'ій] -н'а, -н'е, *1.* 'який стосується дому'. Поробл'ý домáшн'у робóту і йду на пóле. (всі н. пп.); *2.* 'тс, що ДВИРНИЙ' 20, 167, 301, 420; *3. у зн. ім.* 'члени родини, що проживають в одному домі'. Булú вс'í домáшн'і, чужúх не булó. 392.

ДОМКА [дóмка] -и, *ж., ент.* 'тс, що БЕДРИК'. Дóмка, дóмка, скажú, де мий бýде женишóк? 211.

ДОМОВИЙ [домовúй] -á, -é *1.* 'тс, що ДОМАШНІЙ-1' 90; *2.* 'тс, що ДВИРНИЙ'. Йа й домовóго брaý на охóту. 346

ДОМОВИК [домовúк, доʸмоʸвúк] -á, *ч. 1.* 'дух, що живе в домі'. В нас домовúк жив на горú хáти. 454; *2.* 'тс, що ДВИРНЯК'. Мав два охóтн'іцк'і собáки і однóго домовикá. 340; [думувúк] 340; *3.* 'звір, що живе на одному місці, держиться своєї "домівки"'. Доʸмоʸвúк живé на однóму м'íсци. 291.

ДОМОВИНИ [домóвини] -ин, *мн.* 'обрядова вечірка у молодої напередодні весілля, куди приходять і батьки молодого' 258, 326, 342; [домóв'іни] 331.

ДОМОЧКА [дóмочка] -и, *ж., ент.* 'тс, що БЕДРИК' 338.

ДОМУВАТИ [домувáти] -ýйу, -ýйеш, *недок.* 'перебувати вдома'. Нáша мáт'інка домýйе, нам вечéройку готýйе. (Нар. пісня). 46.

ДОНЕСТИ [донестú] -ý, -éш, *док. 1.* 'несучи, доставляти щось у призначене місце' (всі н. пп.); *2.* 'повідомляти кому-небудь якусь таємницю'. Вун головú донесé на вс'іх сус'íду. 392; *3.* 'дістати пострілом якоїсь цілі'. Такá стрéл'ба не донесé набóйа далéко. 382.

ДОПАСОВАНИЙ [допасóваний] -а, -е ‘зручний у користуванні; вдало дібраний’. Допасóвана до охóтн’іка стрéл’ба. 186, 38.

ДОПІР [доп’íр] *прис.* ‘тепер’ 366; [дуп’íр] 305.

ДОПІРА [до^ип’íра] *прис.* ‘тс, що ДОПІР’ 46.

ДОПІРУ [доп’íру] *прис.* ‘тс, що ДОПІР’. Йа доп’íру ни мáйу сúли. 326, 466.

ДОПКАТИ [допкáти] -пчý, -пчиш, *недок.* ‘топтати’. Д’íти с’íно дóпчут’, йак привизéм. 154.

ДОПРАВДИ [допрáўди] *прис.* ‘справді, дійсно’ 332.

ДОРОГА [дорóга] -и, *ж. 1.* ‘смуга землі, по якій їздять і ходять’ (всі н. пп.); *2.* у виразі ПІТИ НА ДОРОГУ [п’ітú на дорóгу] ‘піти надвір гуляти’ 338; *3.* у виразі ПОКАЗАТИ ДОРОГУ [показáти дорóгу] ‘почати робити що-небудь (у більшості – негативне), що стає прикладом для наслідування’. Ни колупáй грýби, ни покáзуй дúт’ам дорóгу. 392; *4.* ДОРОГА ПТАШИНА [Дорóга Пташúна] ‘Чумацький Шлях’ 144.

ДОРОДНИЙ [дорóдний] -айа, -ейе ‘гарний, хороший’. Д’íвчина такá хорóша, дорóднайа, гáрнайа. 380.

ДОРОЖ [дóрож] *незмін.* ‘дорожнеча’. Дóрож вс’о – ни кýпиш. 496.

ДОРОЖИНА [дорожúна] -и, *ж. 1.* ‘дорога’ 399; *2.* ‘нешироку дорога; доріжка’. Йд’íте дорожúнойу до л’íсу. 126; [дорóжина] 181.

ДОРОЖКА [дорóж ка] -і, *ж. 1.* ‘тс, що ДОРОЖИНА-2’ 90, 392; *2.* ‘тканий килим, яким застеляють підлогу’. Познимáй дорóж^шк’і да повибивáйемо, а йа помúйу пудлóгу. 392; *3.* ‘вишивка прямокутної форми, яку навскіс вішали на стіні’. За ц’ýйу зúму вúшила три дорóж^шк’і. 392.

ДОРОЖНІК [дорóжн’ік] -а, *ч., бот.* ‘гриб зонтик великий’ 148.

ДОРУЖНЕЧА [доружнéча] –и, ж. ‘тс, що ДОРОЖ’ 525.

ДОРУДНИЙ [дорýдний] -а, -е ‘врожайний’. Дорýдне жúто. В нас дорýдни грýши. 515.

ДОСИ [дóси] *прис.* ‘до цих пір; досі’. В мéне маслобóйн’а дóси йе. 16.

ДОСІПНИЙ [дос’íпний] -а, -е ‘пронирливий, хитрий’. То дос’íпна л’удúна. 48.

ДОСКА [дóска] -и, *ж.* ‘дошка’ 344.

ДО СКОКУ [до скóку] *незмін.* ‘весільні пісні, які виконували, пританцьовуючи’. Кол’úс’ ідýт’ ж’інкú по круж^шкý і так сп’івáйут’ до скóку. 342.

ДО СОРОМА [до соромá] *незмін.* ‘весільні пісні соромітського змісту’ 16; [до соромú] 16.

ДОСОЧКА [дóсочка] -и, *ж.* ‘дощечка’. Дóсочка з роўц’áми. 53; [дóсточка]. Пáстка мáйе дóсточку і спрунжúну. 305, 461.

ДОТИКАТИ [дотикáти^{е}] -áйу, -áйеш, *недок.* 'тс, що ДОТИНАТИ' 466.

ДОТИЛЬ [дóтил'] *прис* 'до цих пір' 491

ДОТИНАТИ [дотинáти] -áйу, -áйіш, *недок.* 'дорікати комусь чимось' Йíд'те, йíд'те, перезвáне, додóму, – йак бýдете ночувáти, бýде свекрýха дотинáти. (Весільна пісня). 392.

ДОТОЧИТИ [доточúти, дото^{у}чúти] -ý, -иш, *док.* *1.* 'приєднанням чого-небудь подовжити якийсь предмет'. До спуднúци трéба доточúти л'éнту, то бýде вонá дóуша. 392, *2. перен.* 'розказати, повідати'. Тóлком і ше не дото^{у}чý, шо булó кулéс'. 354; *3.* 'вигадати, збрехати'. Скажú слóво, а до йóго ше дотóчат' – от брихн'á і готóва. 392.

ДОХЛИЙ [дóхлий] -а, -е *1.* 'мертвий (про тварину)' 165; [здóхлий] 90, 392; *2.* 'худий, хворобливий' 165.

ДОХЛЯТИНА [дохл'атúна] -и, *ж.* 'мертва тварина'. Смердúт' дохл'атúна за рóвом. 21, 377; [дохл'áтина] 208.

ДОХНА [дóхна] -и, *ж.* 'дочка'. Весилúс', дóхна, зу вс'імá л'уд'мú дóбрими!.. 380 , 125, 148, 181, 476, 531; [дохнá] -ú, ж. 13, 160, 348, 490, 496, 498, 500.

ДОХОДНИЙ [доходнúй] -а, -е 'такий, що швидко помре'. Доходнáйа корóва. 346.

ДОХОЛЄРИ [дохол'éри] *у зн. прис.* 'дуже багато'. На родúни познóсили дохол'éри пал'ýх і год'ійáл. 392.

ДОХТОР [дóхтор] -а, *ч.* 'лікар'. Гýчиц:а за дóхтора. 90, 392.

ДОХТОРИЦЯ [дохторúц'а] -і, *ж.* 'лікарка'. Ходúла, шоб дохторúц'а йакóго порошкá од головú далá. 90

ДОХТОРКА [дóхторка] -і, ж. 'тс, що ДОХТОРИЦЯ' 392.

ДОЧАНИЦЯ [дочанúц'а] -і, *ж.* 'братова дочка' 500

ДОШИЧКА [дóшичка] -і, *ж.* 'тс, що ДОСОЧКА'. Прибúй дóшичку дз'вáхом. 392.

ДОШКІ ПОСКАКАТИ [дóшки поскакáти] *незм., дит.* 'весняна гра, коли дошку клали на поліно, дівчата ставали з обох кінців на неї і підстрибували' 225

ДОЩИНА [дóшчина] -и, *ж.* 'тс, що ДОСОЧКА' 212; [дошчúна] 173; [душчú^{е}на] 32.

ДОЩКА [дóшчка] -и, *ж.* 'тс, що ДОСКА'. Вáш'і дошчкú гнийýт'. 80.

ДОЩОВИК [дошчовú^{е}к] -á, *ч.*, *бот.* 'гриб дощовик їстівний' 148.

ДРАБ [драб] -а, *ч.* 'щось тихе, яким лякали малих дітей, домовик у вигляді старого діда'. Драб живé за кóмином на гор'í. 326.

ДРАБИНЄ [драбин'é] -á, *ч.* 'тс, що ДРАБИНЯК' 515.

ДРАБИНКА [драбúнка] -и, *ж.* 'годівниця для лісових звірів у вигляді горизонтальних драбинок' 120, 346, 379, 430, 463.

ДРАБИНЯК [драбин'ак] -á, *ч.* 'віз із високими драбинами' 81.

ДРАБІЛКЕ [драб'íлке] -иᵉ, *ж.* 'тс, що БИТКА¹' 46.

ДРАБРИНА [драбрúна] -и, *ж.* 'драбина' 192, 440.

ДРАВЛЄНИЙ [драўл'éний] -айа, -ойе 'дерев'яний'. Дно встáвиў драўл'éнойе. 277.

ДРАГВА [драгвá] -й, *ж.* 'іржаве болото' 46.

ДРАГЛІ [драгл'í] -íв, *мн.* 'тс, що ХОЛОДНИЦА' 300, 320, 340, 428, холм 37; [дрáгл'і] 140; [драхл'í] 148; [дрáгл'і] 164; -ел', *мн.* Наварúла драгéл' 402.

ДРАГЛЯ [драгл'á] -í, *ж.* 'грузьке заболочене місце, яке поросло травою і мохом' 375.

ДРАҐА [дрáґа] -і, *ж.* 'будь-яка колючка, загнана в тіло; заноза'. Загнáла дрáґу пуд¹ сáми н'óгот. 392.

ДРАЗА [дразá] -й, *ж.* 'тріска'. Худá ж'íнка йак дразá. 312.

ДРАЗУ [дрáзу] *прис.* 'відразу, негайно'. Ти дрáзу ни жде удáче. 150, 152; Сорочкиᵉ то трéба дрáзу пошúти, йак йде зáмуж. 16.

ДРАКАВКА [дрáкаўка] -и, *ж.* 'тс, що БУРКАВКА' 200.

ДРАНКА [дрáнка] –і, *ж.* 'соснова дощечка, віддерта від стовбура'. Колúс' мойá хáта булá покрúта солóмойу, потóм дрáнкойу, а типéр шифером. 392.

ДРАНИК [дрáник] -а, *ч.* 'тс, що БЕЦЬ' 439, 527; [дрáн'ік] 118, 125, 338, 495.

ДРАНИЦА [дранúца] –и, ж. 'тс, що ДРАНКА'. Корóбка з дранúци. 225.

ДРАНКИ [дранкú] -íв, *мн.* 'тс, що БЕЦЬ' 155.

ДРАННИЙ [дрáн:ий] -а, -е 'поганий, недобрий'. Такá дрáн:а жúтка! 313.

ДРАНО [дрáно] *прис.* 'погано'. Сид'íти тут дрáно. 456; Дрáно засп'íвав і вт'ік. 274.

ДРАНТИК [дрáнтик] -а, *ч.* 'збирач ганчір'я' 154.

ДРАПАК [драпáк] -á, *ч.* *1.* 'культиватор'. К'еп драпакóм пройтúса по ц'óму пирийý... 392; *2.* 'тс, що КУКУРУЗНІК'. Шос' драпáк лéтав над л'íсом. 392; *3.* 'тс, що ДРАПАЧ-2' 517.

ДРАПАКІ [драпак'í] -ý, *мн.* 'ожина; Rubus caesius L.' 176.

ДРАПАЛЯС [драпал'ác] –а, ч., перев. в мн. ДРАПАЛЯСИ [драпал'áси] 'витріпаний низ одягу' 225.

ДРАПАНКА [драпáнка] -и, *ж.* 'щітка для чесання волокна' 122.

ДРАПАХА [драпáха] -и, *ж.* 'тс, що ҐРЕМБЛІ-2' 390.

ДРАПАЧ [драпáч] -á, *ч.* *1.* 'віник з березового гілля' 445; [дриᵉпáч] 148; *2.* 'старий зметений віник' 15, 104, 171, 326, 338.

ДРАПАЧКА [драпáчка] –и, *ж* 'сапка з трьома зубами'. Знайдú драпáчку, бу трéба коᵘпáти картóпл'у. 439.

ДРАПУЗЗЄ [драпýз':е] -а, *с.*, *збір.* 'кігті хижих звірів' 310.

ДРАПУЗЬ [драпу́з'] -а, *ч.* *1.* 'кіготь дикого птаха' 382; [драпу́з] 176, 233; *2.* 'пазур хижого звіра'. У во́ука ла́па з драпуз'а́ми. 57.

ДРАСКА [дра́ска] -і, *ж.* 'скіпка дерева'. Не^и шуру́й по до́шци – заже^ине́ш дра́ску в доло́н'у. 392.

ДРАТАНКИ [дра́танки] -нок, *мн.* 'тс, що КАЛЬДОВКА'. Дра́танки – то коли́ оди́н дратá́йе, а вс'і хова́йуц':а. 192.

ДРА-ТА-ТА [дра-та-та́!] 'звуки, якими учасник гри у хованки повідомляє, що знайшов когось з інших учасників; проказуючи ці звуки, треба вдаряти в те місце, де "спав" –жмурився' 392.

ДРАТАТИ [драта́ти] -а́йу, -а́йеш, *недок.* 'шукати учасників гри у хованки' 192.

ДРАЧ [драч] -а́, *ч.* *1.* 'тесляр' 428; *2.* 'машина для виготовлення крупів' 49.

ДРАЧКА [дра́чка] -і, *ж.* *1.* 'тс, що ДРАЧ-2' 392; *2.* 'дошки, розрізані вручну' 232, 340.

ДРАЧОК [драчо́к] -чка́, *ч.* 'зіниця ока' 376.

ДРАЧУВАТИ [драчува́ти] -у́йу, -у́йеш, *недок.* 'розрізати вручну колоди на дошки' 254.

ДРАШЧИК [дра́шчик] -а, *ч.* 'робітник, який розпилює колоду на дошки' 428.

ДРЕМУН [дрему́н] -а́, *ч.* 'хвіст свині'. Бу́деш спа́ти, йак зйіси́ дрему́н (Повір'я). 264.

ДРЕНИК [дре́ник] -а, *ч.* 'тс, що ДРАПАЧ-2' 297.

ДРЕЧЕНИК [дрече́ник] -а, *ч.* 'тс, що БАБА³' 432.

ДРЄПКА [др'е́пка] -и, ж. 'тс, що ТЕРТУШКА' 148.

ДРИВА [драва́] -ив, *мн.* 'дрова'. С'ой столе́ц' драва́ ри́зати. 143, 211, 326.

ДРИГВА [дригва́] -и́, *ж.* 'тс, що ХОЛОДНИЦА' 490.

ДРИГІДЬ [дриг'і́д'] –а, ч. 'дрижаки'. Холодно́, аж дриг'і́д' бе^ире́. 144.

ДРИГЛЯ [дригл'а́] –і́, *ж.* 'густа трава'. Йак дригл'а́ ваш кис'і́л'. 225.

ДРИГОТИ [дри́готи] -от, *мн.* 'дрижання, тремтіння тіла, коли нездоровиться'. Шос' мене́ так дри́готи беру́т... 392.

ДРИҐ¹ [дриґ] *виг.* 'здригання від ляку'. Ти кашл'ану́в, а наш хло́пчик зроби́в дриґ. 392.

ДРИҐ² [дриґ] -у, *ч.* 'швидка реакція на якийсь рух'. О! ше йе в те^ибе́ дриґ, ше мн'ача́ злови́у. 392.

ДРИҐУШКА [дриґу́шка] -и, *ж.* 'тс, що БУРКАВКА' 232.

ДРИДІНА [дрид'і́на] -и, *ж.* 'тс, що РОВЕР' 148.

ДРИЖАНОК [дрижано́к] -нка́, *ч.* 'ручка коцюби' 418

ДРИЖІНОК [дриж'іно́к] -нка́, *ч.* *1.* 'тс, що ДРИЖАНОК' 418; *2.* 'ручка рогачів' 418.

ДРИКАВКА [дри́каўка] -и, *ж.* 'тс, що БУРКАВКА' 212.

ДРИЛЬОВАНИЙ [дрил'о́ваний] -а, -е 'такий, що має різьбу'. Винтоўка в ствол'і дрил'о́вана. 208.

ДРИЛЬОВКА [дрил'о́ўка] -и, *ж.* 'наріз у стволі гвинтівки' 208.

ДРИМАТИ [дрима́ти] -а́йу, -а́йе'ш, *недок.* *1.*'починати засинати' (всі н пп.); *2.* 'спати, раз у раз прокидаючись' 392; *3. 3 ос. одн.* дри́мл'е, *недок.* 'цвісти (про льон)'. Вже л'он дри́мл'е. 494; *4.*'зав'язуватись у головки (про льон після цвітіння)' 500.

ДРИМКОТІТИ [дримкот'іти] -чу́, -ти́ш, *недок.* 'тремтіти'. Затопл'у́ в гру́би – йа дримкот'іти не хо́чу. 392.

ДРИМЛЯ [дри́мл'а] -і, *ж.* 'той, хто дрімає' 341.

ДРИМОТА [дримо́та] -и, *ж.* 'дрімання'. Йак нападе́ дримо́та, то не^и йде́ нийа́ка робо́та. 392.

ДРИН [дрин] -а, *ч.* 'велика палиця'. Бири́ дри́на на тих д'ітей́! 392, 248, 443.

ДРИНИСКО [дри́ниско] –а, с. 'місце, де була хата' 539.

ДРИПАЛО[1] [дри́пало] -а, *с.* 'той, хто розбризкує воду'. Ни л'о́пайса водо́йу, ти дри́пало те́йе. 392.

ДРИПАЛО[2] [дри́пало] -а, *с.* 'мала дитина, що дріботить ноженятами'. Ой ти на́ше дри́пало! Пома́ле́йку бижи́, не спотикни́са. 392.

ДРИПАТИ[1] [дри́пати] *3 ос. одн.* дри́пайе, *недок.* 'накрапати (про дощ); бризкати'. Накри́й карто́пл'у – дошч почина́йе дри́пати. 392.

ДРИПАТИ[2] [дри́пати] -айу, -айіш, *недок.* 'дріботіти'. На́ше дри́пало вже пома́лу дри́пайе до стола́. 392.

ДРИПАХ [дрипа́х] -а́, *ч.* 'тс, що ДЕРКАЧ-3' 148.

ДРИШКА [дри́шка] -и, *ж.* 'тс, що ХОЛОДНИЦА' 17, 400; [дре́шка] 152.

ДРИЩІ [дри́шч'і] -ів, *мн.* 'дріжджі' 199; [дро́ж͡джа] 126; [дро́шч'і] 392; [дру́шч'і] 90.

ДРІБНЯЖОК [др'ібн'а́жок] -жка, *ч., збір.* 'молоді тварини меншого, ніж звичайно, розміру'. За́дн'і йдут' – то др'ібн'а́жок. 424.

ДРІК [др'ік] -о́ку, *ч., ент.* 'тс, що БОМК' 102.

ДРІМАЧ [др'іма́ч] -а, *ч.* 'кінець свинячого хвоста' 233.

ДРІМКА [др'і́мка] -и, *ж.* 'тс, що ДРІМАЧ'. Дай д'іт'ам др'і́мку, шоб др'іма́ли. 89.

ДРІМУЛЬКА [др'іму́л'ка] -и, *ж.* 'тс, що ДРІМАЧ'. Д'іти, йіжте др'іму́л'ку. 377.

ДРОБИВКА [дроби́ўка] -и, *ж.* 'мисливська рушниця, ствол якої набивали порохом і дробом; щоб вистрілити, її потрібно підпалити'. М'ій д'ід ходи́ў шче з дроби́ўкойу. 177; [дроб'і́ўка] 293, 394; [дробо́вка] 42; [дробу́вка] 124, 326.

ДРОБОВИК [дробови́к] -а́, *ч.* 'тс, що ДРОБИВКА' 144, 132, 200, 296.

ДРОБОКАТКА [дробока́тка] -и, *ж.* 'пристрій для викочування дробу'. У́лово кача́ли дробока́ткойу… І так роби́ли др'іб. 353.

ДРОБОЛЄЙКА [дробол'е́йка] -и, *ж.* 'пристрій, за допомогою якого виготовляли мисливський дріб у домашніх умовах'. У́ливо л':а́ли на дробол'е́йку, а по́тім вика́чували др'іб. 26.

ДРОВАРНЯ [драва́рн'а] -і, *ж.* 'тс, що ДРОВУТНЯ' 46, 229, 376.

ДРОВІТНЯК [дроᵘв'ітн'а́к] –а, *ч.* 'тс, що ДРОВУТНЯ'. Поᵘруба́ли дро́ва і поскла́да́ли в дроᵘв'ітн'а́к. 460.

ДРОВУТНЯ [дрову́тн'а] –і, *ж.* 'приміщення для дров'. Ц'і́лу дрову́тн'у накла́в дров. 392.

ДРОТУВАТИ [дротува́ти, дроᵘтува́ти] –у́йу, -у́йіш, *недок.* *1.* 'обплітати дротом гончарні вироби для кращого зберігання'. Коли́с' по сел'і ходи́ла жиду́вка і дротува́ла горшк'і́. 392; *2* 'пробивати дротом рило свині і зав'язувати так, щоб вона не могла рити'. Тра дроᵘтува́ти свин'у́ – ра́ди неᵘма́. 392.

ДРОТУВКА [дроту́ўка] -и, *ж.* 'саморобна мисливська рушниця, зроблена з дроту' 226.

ДРОТЯНКА [дрот'а́нка] -и, *ж.* 'пастка з дротів для лову крота' 419.

ДРОЧИТИ [дрочи́ти] -у́, -иш, *недок.* 'дражнити; називати когось на прізвисько'. Його́ Гусако́м дро́чат'. 177.

ДРОЧИТИСЬ [дрочи́тис'] *3 ос. одн.* дро́чиц':а, *недок.* 'тс, що ҐЕДЗАТИСЬ' 142.

ДРУБНИЙ [дру́бний] -а, -е 'дрібний'. Ой шоб в'ітри ни шум'і́ли, дру́бни до́шчи ни крапа́ли. (Нар. пісня). 471, 392.

ДРУГА КОЛЯДА [Дру́га Ко́л'ада] -ойі -и, *реліг.* 'тс, що ВОДЯНУХА'. То було́ на Дру́гу Ко́л'аду, шо христи́ ро́бл'ат'… Ше ж йе Дру́га Ко́л'ада. 342; [Дру́га Кол'ада́] 16.

ДРУГАН [друга́н] -а, *ч.* 'друг' 346.

ДРУГОСТРИДНІ [другостри́дн'і] -н'а, -н'е 'троюрідний' 384.

ДРУЖАЛІК [дружа́л'ік] -а, *ч., пестл.* 'друг' 116

ДРУЖБА[1] [дру́жба] –и, *ж.* 'довірливі стосунки між друзями' (всі н. пп.)

ДРУЖБА[2] [дру́жба] –и, *ч.* 'головний розпорядник на весіллі'. В нед'і́л'у вес'і́л':а, там м'ій брат бу́де дру́жбойу. 454, 16, 475.

ДРУЖБИНА [дружби́на] –и, *ж.* 'дружина ДРУЖБИ – головного розпорядника на весіллі'. Жи́нка дру́жби, вона́ куш́олку несе́ до це́ркви. Могори́ч… То все дружби́на ро́бит'. 165.

ДРУЖКА [дру́жка] –и, *ж.* 'одна з подруг нареченої, яка бере участь у весільному обряді' (всі н. пп.); СТАРША ДРУЖКА [ста́рша дружка] 'найближча

подруга нареченої, яка бере участь у весільному обряді' (всі н. пп.); ДРУШКА ПЕРША [дру́шка пе́рша] 'тс' 492.

ДРУЖКЕ [дружке́] –жо́к, *мн.* 'обрядова вечірка у молодої напередодні весілля' 374.

ДРУЖКО [дружко́] –а́, *ч.* 'тс, що ДРУЖБА²'. Дружко́ веде́ молодо́го і молоду́… В'ін оже́н'аний. 342, 331, 374; [друшко́] 161, 350, 498.

ДРУЖОК [дружо́к] –жка́, *ч.* 'тс, що ДРУЖБА²' 500.

ДРУЗЯ [дру́з'а] *дит.* 'друга' Покажи́ мен'і дру́з'у ру́ч'у. А дру́з'у но́з'у? 392

ДРУХНА [дру́хна] –и, *ж.* *1.* 'тс, що ДРУЖКА' 148, 418, 517, холм 37; *2.* 'дівчата на весіллі як гості молодої' холм 37.

ДРУЧЧЕ [дру́ч:е] –а, *с.*, *збір.* 'гілляки з сучками'. То вже дро́ў приўйу́з' – саме́ дру́ч:е!.. 392.

ДУБ [дуб] –а, *ч.* *1.* *бот.* 'дуб звичайний; Ouercus robur L.' (всі н. пп.); *2.* *перен.* 'нерозумна людина'. Йейі син дуб ду́бом – ну ничо́ ни пон'іма́йе. 392, 90.

ДУБАР [ду́бар] –а́, *ч.* 'сильний мороз' 477.

ДУБЕЛЬТУВКА [дубеил'ту́ўка, дубел'ту́вка] –и, *ж.* *1.* 'мисливська рушниця з двома стволами' 11, 26, 176, 326; [дубел'ти́ўка] 162, 171; [дубил'ту́ўка] 326; *2.* 'всяка мисливська рушниця'. Так! дубеил'ту́ўка мо́же бу́ти і з одни́м стволо́м. 224, 392; [дубил'ту́ўка]. Йшли охо́тн'ік'і з дубил'ту́ўками. 326.

ДУБЕЦЬ [дубе́ц'] –бц'а́, *ч.* *1.* 'пагін будь-якого дерева' 305, *2.* 'гілка дерева; прут'. Кошил'і́ плиту́т' з лозо́вих дубц'у́. 90, 392.

ДУБИЛЬТОМ [ду́биел'том] *у зн. прис.* 'вистрілити одночасно з двох стволів мисливської рушниці'. Ду́биел'том стри́лиў на кабана́. 286.

ДУБИЛЬТУВАТИ [дубил'тува́ти] –у́йу, -у́йеш, *недок.* 'вистрілити одночасно з двох стволів мисливської рушниці'. На куни́ц'у неи дубил'ту́й – рознесе́. 309.

ДУБИНА [дубина́] *1.* -и́, *ч.*, *бот.* 'тс, що ДУБ-1'. Ой там у л'іс'і п'ід дуби-но́йу сид'ів там го́луб з голубино́йу (Нар. пісня) 158; *2* -и́, *ж.* *збір.* 'дубовий ліс' 74; [дубиена́] 326; [дуби́на] 342, 346, 518.

ДУБІ [ду́б'і!] *дит.* 'виг., яким дітей заохочують стати на ноги' 418.

ДУБІТИ [дуб'і́ти] –і́йу, -і́йіш, *недок.* 'мерзнути'. Го́син', а вона́ дуб'і́йе, топи́ти не хо́че. 392.

ДУБЛИТИ [дубли́ти] –л'у́, -ли́ш, *недок.* 'вичиняти шкуру звіра, намочуючи в спеціальному розчині з дубовою корою' 38; [дубл'а́ти] 208.

ДУБЛІКАТ [дубл'іка́т] –а, *ч.* 'два одночасні постріли з мисливської рушниці' 244

ДУБЛО [дубло́] –а́, *с.* 'дупло' 106.

ДУБЛЯК [дубл'а́к] –а́, *ч.* 'тс, що ДУБЛІКАТ'. По ли́сови даў дубл'ака́ і прома́зав. 38.

ДУБНИК [дубни́к] –á, *ч., збір.* ‘тс, що ДУБНЯК’ 495.

ДУБНЯК [дубн’áк] –á, *ч., збір.* ‘посадка молодих дубів’ 275, 376.

ДУБОВИСЬКО [дубóвис’ко] –а, *с* ‘місце, де ростуть дуби’ 513

ДУБУВНІК [дубуўн’ік] –á, *ч., збір.* ‘тс, що ДУБНЯК’ 490.

ДУБЧИК [ду́бчик] –а, *ч. 1* ‘зменш. до ДУБ-1’ 392; *2* ‘тс, що ДУБЕЦЬ-2’ 392.

ДУГОЮ [дугóйу] *у зн. прис.* ‘спосіб полювання, коли мисливці йдуть півколом’ 172.

ДУДАР [ду́дар] –á, *ч.* ‘тс, що КОЛОДКА-10’. Обску́бт’і ку́рку і повиривáт’ дудар’і. 264, 233, 388; [дудéр] 264.

ДУДКА [ду́дка] –и, *ж. 1.* ‘музичний інструмент у вигляді трубки, напр., сопілка, флейта’ 392; *2.* ‘ствол мисливської рушниці’ 110; *3.* ‘тс, що КОЛОДКА-10’ 232, 275; [ду́тка] 156.

ДУДЛИТИ [ду́длити] –дл’у, -длиш, *недок., згруб.* ‘жадібно пити’. Ду́длит самогон’áру ди й все. 392.

ДУДУКАТИ [дуду́кати] *3 ос. одн.* дуду́кайе, *недок.* ‘подавати звуки (про тетерука)’ 356.

ДУДУЛОЧЧЕ [ду́дулоч:е] –а, *с., збір.* ‘тс, що КОЛОДКА-10’ 465.

ДУЖЕНЬ [ду́жен’] –жн’а, *ч.* ‘силач’ 49.

ДУЖКА [ду́жшка, ду́шка] –і, *ж.* ‘ручка з товстої дротини біля відра’. Годорвáлас ду́шка з гу́шком… Типéр видрó хоч вик’ідáй. 392.

ДУЖО [ду́жо] *прис. 1.* ‘дуже’. Кули́ стимн’іло ду́жо, прихóдили хлóпц’і 146; *2.* ‘багато’. Ду́жо йе мас’т’éй в собáк. 451, 353, 418, холм 38.

ДУЗДРИТИ [дуздри́ти] -ийе, -ийеш, *док.* ‘дозріти, достигнути’. Вже йаблика дуздри́лие. 55.

ДУЗДРІВАТИ [дуздр’івáти] –áйе, -áйеш, *недок.* ‘тс, що ДУЗДРИТИ’ 148.

ДУЗУБ [ду́зуб] –а, *ч.* ‘димар’. З ду́зуба йшоў диим. 211.

ДУЙНЕЧКА [дуйнéчка] –и, *ж.* ‘тс, що ДОЇЛКА’ 23.

ДУЛІПА [дул’іпа] –и, *ж.* ‘вухо лопати, куди забивається ручка’ 326.

ДУЛЬКА [ду́л’ка] –и, *ж. 1.* ‘стулена в кулак рука так, що великий палець просувається між вказівним і середнім’ (всі н. пп.); *2.* ‘маленька грушечка’. Дул’к’é ц’óго рóку ми́цно вродéли. 53.

ДУНДА [ду́нда] –и, *ж., дит.* ‘соска’ 6.

ДУНДИР [ду́ндир] –а, *ч., ент.* ‘тс, що ЖЕРШ-2’ 34.

ДУПА [ду́па] –и, *ж. 1.* ‘зад людини’. Не л’із’, бо бу́ду би́ти по ду́пи. 392, 90; *2.* ‘нижня товста частина снопа’ 148, 418; *3.* ‘тупий кінець яйця’ 102.

ДУПАК [дупáк] –á, *ч.* ‘тс, що ТРІСКАЛО’ 143.

ДУПЕЛЬ [ду́пел’] –пл’а, *ч.* ‘цвяшок, за допомогою якого прибивають підкову до кінського копита’ 305.

ДУПИЛЬ [ду́пил'] –пл'а, *ч.* 'тс, що ДУБЛІКАТ' 171.

ДУПІРО [дуп'і́ро] *прис.* 'тепер'. Та́мичка дуп'і́ро в нас по́ле. 224.

ДУПКА [ду́пка] –и, *ж.* *1.* 'зменш. до ДУПА-1' 392; *2.* 'зменш. до ДУПА-3' 221, 326.

ДУПЛЄТ [дупл'є́т] –а, *ч.* 'тс, що ДУБЛІКАТ' 208, 226, 302.

ДУПЛЄТОМ [дупл'є́том] *у зн. прис* 'тс, що ДУБИЛЬТОМ' 312

ДУПЛИСТИЙ [дупли́стий] –а, -е 'такий, що має дупло'. Дупли́сте де́риво. 326.

ДУПЛО [дупло́] –а́, *с.* *1.* 'порожнина в стовбурі дерева' (всі н. пп.); *2.* 'порожнина у хворому зубові'. Бол'а́т' зу́би з ду́плами. 90, 392; *3.* 'виїдена мишами в картоплі чи буряку порожнина'. То́то ми́ши бурак'і сточи́ли – сами́ ду́пла. 392.

ДУПЛОВА МИШ [дуплова́ миш] –о́йі –и, *ж.* 'миша з довгим пухнастим хвостиком, що живе в дуплах і подібна на білку' 22.

ДУПЛУВАТИ [дуплува́ти] –а, -е 'тс, що ДУПЛИСТИЙ'. Годзе́мок дуплува́ти, а верх ше до́бри. 392.

ДУПЛЯК [дупл'а́к] –а́, *ч.* 'пристрій зі стовбура дерева для заманювання рою бджіл' 27.

ДУПЛЯНКА [дупл'а́нка] –и, *ж.* *1.* 'шпаківня зі стовбура вільхи' 232; *2.* 'пристосування, куди клали сіль для звірів,– пеньок із дуплом' 30.

ДУПЛЬОР [дупл'о́р] –а, *ч.* 'тс, що ДУБЛІКАТ' 122, 372.

ДУПЛЬОРОМ [дупл'о́ром] *у зн. прис.* 'тс, що ДУБИЛЬТОМ' 122, 372.

ДУРАЦЮРА [дурац'у́ра] –и, ч., згруб 'дурень' 525

ДУРАЧИН [дурачи́н] –а, *ч.* 'дурень'. Бог не^и лити́на – не^и послу́хайе дурачи́на. (Так приказують на чиїсь прокльони). 392.

ДУРИЛО [дури́ло] –а, *ч.* і *ж.*, *знев.* 'тс, що ДУРАЧИН' 392.

ДУРИТИСА [дури́тиса] –у́са, -иса, *недок.* *1.* 'вагатися'. Чи купл'а́ти порос'а́та на зи́му – сама́ не зна́йу, дуру́са. 392; *2.* [дури́тис'а] 'перебирати хлопцями; гордувати'. Дури́лас'а хло́пц'ами та й не за́мужем. 94.

ДУРІТИ [дур'і́ти] –і́йу, -і́йіш, *недок.* *1.* 'обманювати'. Не дури́ мене́, стару́... 392; *2.* 'жартувати'. Ц'і́ли ве́чор хло́пци дур'і́ли, не дава́ли пра́сти. 392, 70, 370.

ДУРНЕ [дурне́] –о́го, *с.* *1.*'тс, що ДУРАЧИН'. На́ше дурне́ ц'о́го не пон'іма́йе. 392; *2.*'дурощі; все, що непристойне'. Тоби́ гоно́ дурне́ в голоу́йі. 392.

ДУРНИ [дурни́] –а́, -е́, *1.* 'нерозумний'. Було́ два бра́ти ро^{у}зу́мних, а тре́т'і дурни́ – був гучи́тил'ом. 392; *2.* 'дивний, чудний'. Дурни́ – йак дайу́т, то бири́, а йак би́ут, то втика́й. 392, 90; *3.*'дуже великого розміру'. Така́ дурна́ бру́ква поросла́, йак голова́. 392.

ДУРНИСКО [дурни́ско] –а, *ч., згруб.* 'тс, що ДУРАЧИН' 475.

ДУРНОГУБ [дурногу́б] –а, *ч., бот.* 'смердючий гриб з порожниною всередині; фалус смердючий'. (При тяжкій простуді через цього висушеного гриба пили кип'ячене молоко; кажуть, вельми помагало). 392.

ДУРОГА [дуро́га] –и, *ж. 1.* 'тс, що ДОРОГА-1' 305; *2.* 'недолік на полотні через порвану нитку основи' 305.

ДУРУВАТИ [дурува́ти] –а, -е 'дурнуватий, нерозумний' 36.

ДУТКА [ду́тка] –и, *ж. 1.* 'цівка, на яку мотали нитки'. Нитке́ намо́тували на ду́тку. 122; *2.* 'тс, що КОЛОДКА-10' 516.

ДУТУВАРОК [дутува́рок] –рка, *ч.* 'середина дня (пора, коли корови повернулися з пасовища і до тих пір, коли їх знову поженуть пасти)' 225

ДУТУВАРИШНИ [ду^о^тува́ришни] –а, -е 'молоко, видоєне вдень'. Йіж ду^о^тува́ришне мулуко́. 225

ДУХ [дух] –а і –у, *ч. 1.* 'повітря взагалі'. С пире́д'н'ого ко́лиса хтос' дух спусти́в. 90, 392; *2.* 'тепле повітря'. Поочин'а́й две́ри – хай ви́де ва́шк'і дух. 392; *3.* 'ширша частина КОШИЦІ–рибальської лозової снасті у формі лійки' 102; *4.* (У проклньоні) Ану́ шоп тво́го ду́ху тут не було́! 392;

ДУХАТИ [духа́ти] –а́йу, -а́йш, *недок.* 'надіятися; покладатися на когось' Вун духа́йе пиризимува́ти коро́ву. 392.

ДУХОВА [духова́] –о́йі і -е́йі, *ж., збір.* 'оркестр духових інструментів'. І за По́л'шч'і була́ духова́... Йак хто бога́тший, богати́р, то найма́ли. 342, 90, 302.

ДУЧКА[1] [ду́чка] –и, *ж.* 'ручка відра' 106, 221; [ду́шка] 392, 35, 48, 165.

ДУЧКА[2] [ду́чка] –и, *ж.* 'отвір у жорнах, куди засипають зерно' 342.

ДУШАНА КАРТОПЛЯ [ду́шана карто́пл'а] –ойі –і, *ж., кулін.* 'тс, що ТОВМАЧИ' холм 37.

ДУШИТИ [души́ти] –у́, -иш, *недок. 1.* 'тиснути'. Ни души́ ру́к'і, бо бу́де син'а́к. 392; *2.* 'давити'. Души́в за го́рло, шо лед' ни задуши́в. 392.

ДЮДЯ [д'у́д'а] –і, *ж., дит.* 'холод' 254.

ДЮДЬО [д'у́л'о] –а, *ч., пестл.* 'дід' 378, 511; [д'у́л'у] 523.

ДЮЖИТИ [д'у́жити] *3 ос. одн.* д'у́жит, *недок.* 'лити (про дощ)'. Ц'і́ли ден' д'у́жит дошч. 392.

ДЯ [д'а] *незмін.* 'дякую (у мовленні молодих)' 51.

ДЯДЄЛ [д'а́д'ел] –д'ла, *ч., орн.* 'тс, що ҐЕТЕЛЬ' 161.

ДЯДІНА [д'ад'і́на] –и, ж., згруб. 'тс, що ДЯДЮРА' 446.

ДЯДЮРА [д'ад'у́ра] –и, *ч., згруб.* 'дядько; дорослий чоловік'. Ти вже не^и^ хло́пчик, гон йак'і д'ад'у́ра. 392, 225.

ДЯДЮРНИК [д'ад'у́рник] –а, *ч., знев.* 'старий парубок' 225

ДЯЗУВАТИ [д'азува́ти] *3 ос. одн.* д'азу́йе, *недок.* 'тс, що ҐЕДЗАТИСЯ'. Това́р с'ого́дн'а так д'азува́у. 94.

ДЯКУВАНИ [д'а́кувани] –ан, *мн. 1.* 'частина весільного обряду, на якій молода дякує своїм батькам' 454; *2.* [д'а́ко^{у}вини] 'тс, що ГОСТИ-2' 58.

ДЯТІКУ [д'а́т'іку] *зверт.* до дядька, *пестл.* 384.

ДЯТЬОЛ [д'а́т'ол] –тла, *ч., орн.* 'тс, що ҐЕТЕЛЬ' 225.

ДЯХТЬОЛ [д'а́хт'ол] –а, *ч., орн.* 'тс, що ҐЕТЕЛЬ' 515.

ДЯЧИХА [д'ачи́ха] –и, *ж. 1.* 'жінка, яка виконує обов'язки дяка в церкві' 275, 392; *2.* 'дружина дяка' 392.

ДЬОГТИРНИЦА [д'ог^{и}ти́рница] –и, *ж.* 'посудина для дьогтю' 382.

Е

Е [е] спол. 'а'. Дуў́ч'ите при́ли, е хло́пци так сид'і́ли. 46.

ЕВКАТИ [е́ўкати] *3 ос. одн.* е́ўкайє, *недок.* 'тс, що ГАВЧЄТИ-2' 17.

ЕГЕ [еге́] *част. пит.* 'невже? справді?' А йа вже доко́пуйу карто́пл'у.– Еге́? 392.

ЕГЕЖКЄ [еге́жк'е] *част. ствер.* 'так' 118.

ЕГЕР [е́гер] –а, *ч.* 'єгер' 53, 166, 224; [йе́гор] 296, 392, 396.

ЕДЕГЕ [едеге́] *прис.* 'он там'. Едеге́ йе ла́вочка. 384, 154.

Е! Е! Е! [е! е! е!] 'виг., яким спонукають дітей випорожнюватись' 392.

ЕКАТИ [е́кати] –айу, -айш, *недок. 1.* 'часто повторювати ***е, е***' 392; *2.* 'тс, що БЕКАТИ-1' 17, 211.

ЕКЛО [е́кло] –а, *с.* 'ікло'. Го́стри е́кла в кабана́. 103, 159.

ЕКРО [екро́] –а́, *с.* 'литка' 326.

ЕНДЕ [е́нде] *прис.* 'тс, що ЕДЕГЕ'. Е́нде бу́с'ко лети́т'. 134.

ЕНИЙ [е́ний] –а, *ч.* 'тс, що ГЕМЕЛЬ' 49, 159; [е́н'ій] 46; [йе́ний]. Йе́ний с'ада́йе на де́риво. 326.

ЕНОТ [ено́т] –а, *ч.* 'енот'. Ено́ти живу́т' в но́рах. 159, 275, 372, 440.

ЕНПИТ [е́нпит] –у, *ч.* 'запах, дух людини'. Зв'ір почу́йе е́нпит і втече́. 422.

ЕТАК [е́так] *прис.* 'ось так'. Е́так стар'і́ прика́зували. 46.

ЕТЕ [е́те] *займ.* 'це' 427.

ЕТО [е́то] *1. част.* 'то, це' 191, 233, 310, 440; *2.* займ. 'тс, що ЕТЕ'. Про е́то давно́ ба́йат'. 233.

Є

Є [йе] *займ.* 'я'. Йе ходéла, йе робéла, йе кап'éйку зароб'éла. (Складанка). 277, 36.

ЄБЛИКО [йéбл·ико] –а, *с.* 'яблуко' 74.

ЄБЛИНКА [йéбл·и'нка] –и', *ж.*, *бот.* 'яблунька' 74.

ЄВА [йéва] –и, *ж.*, *бот.* 'тс, що ГІВИНА' 122, 326.

ЄВИНА [йéвина] –и, *ж.*, *бот.* 'тс, що ГІВИНА' 161.

ЄГОРОК [йегорóк] –рка́, *ч.* 'тс, що ЕГЕР' 456.

ЄГИПТА [йеги'пта] –и, *ж.* 'грязюка; дорога з баюрами; болото'. Кóни по чéриво в ц'уй йеги'пти, нат' колéс неи вúдно. 392; [йаги'пта] 392.

ЄДВАР [йедвáр] –а, *ч.* 'шовк'. Плáт':е з йедвáру. 392.

ЄДЕН [йéден] –днóго 'один'. Йéден кáже – йа Марýс'у л'убл'ý. 384; [йедéн]. Йде йедéн за дрýгим. 309, 424, 451; [йідéн]. Живé сам йідéн. 11, 22, 305, 454; [йід'áн] 154; [йід'óн] 154.

ЄДРО [йедрó] –á, *с.* *1.* 'кісточка вишні, сливи' 46; *2.* 'тс, що ГАРБУЗКА'. Насушúла бл'éху йéдер. 380, 498.

ЄЖ [йеж] –á, *ч.* 'їжак; Erinaceus' 191, [йерж]. Йерж, йержúха і йержен'á 38.

ЄЖИК [йéжик] –а, *ч.* 'тс, що ЄЖ' 134

ЄЖИСЬКА [йежúс'ка] –и, *ж.* 'тс, що ЄЖИЦА' 156.

ЄЖИЦА [йежúца] –и, *ж.* 'самка їжака' 89; [йіжúц'а] 346, 422; [йіжúца] 303, 440.

ЄЖУК [йежýк] –á, *ч.* 'маля їжака' 44.

ЄЗДО [йездó] –á, *с.* 'леговисько зайця в снігу' 178.

ЄЇНА [йéйіна] –ойі, *займ. присв.* 'її'. Йéйіна хýстка на стол'íе. 518; Йéйіна хáта. 326.

ЄЙ-БОГУ [йей-Бóгу] *незм.* 'тс, що БІГМЕ' 517

ЄК [йек] *спол.* *1.* 'як, немов, ніби' 466; *2.* 'якщо, коли'. Йек прúйде май – с'ій прóсо, бýде йек гай 466.

ЄКТАР [йектáр] –а, *ч.* 'гектар' 225.

ЄЛОВИЙ [йелóвий] –а, -е 'ялиновий; з ялини'. Йелóвий л'іс там. 355.

ЄЛОВИЦА [йелови'ца] –и, *ж.* 'тс, що ЯЛУВКА' 380.

ЄЛОВИЧКА [йéловичка] –и, *ж.* 'тс, що ЯЛУВКА' 476.

ЄМКА [йéмка] –и, *ж.* 'ямка' 293.

ЄМЩУК [йемшчýк] –á, *ч.* 'мисливський собака, який влізає в лисячі або борсучі нори' 430.

ЄНОЦИПІ [йенóцип'і] –ів, *мн.* 'недолік у полотні, коли одна нитка основи помилково заведена в дві ничельниці' 148.

ЄНЧИЙ [йе́нчий] –а, -е, *займ.* 'тс, що ГЕНЧИЙ' 380; [йе́нч'і]. В'ін не мо́же, а йе́нч'і зра́зу зро́бит'. 326.

ЄНЬ [йен'] –у, *ч.* 'тс, що ГЕМЕЛЬ'. На де́рв'і йен', стру́сиш – йак с'н'іг йде. 346.

ЄНЬЧИТИ [йе́н'чити] –у, -иш, *недок.* *1.* 'жалібно плакати (про дитину)'. Дай со́ску, хай не йе́н'чит. 392; *2.* 'стогнати від болю'. Зу́би бол'і́ли, вес' час йе́н'чиў. 469.

ЄРЖАК [йержа́к] - а, *ч.* 'тс, що ЄЖ' 124.

ЄРЖАТИ [йержа́ти] *3 ос. одн.* йержи́т', *недок.* 'іржати (про коня)' 220.

ЄРЖАЧИНЯ [йержачин'а́] –а́ти, *с.* 'тс, що ЄЖУК' 124.

ЄРЖАЧИХА [йержачи́ха] –и, *ж.* 'тс, що ЄЖИЦА' 124.

ЄРЖЕНЯ [йержен'а́] –а́ти, *с.* 'тс, що ЄЖУК' 38, 43.

ЄРЖИХА [йержи́ха] –и, *ж.* 'тс, що ЄЖИЦА' 43.

ЄСИНЬ [йе́син'] –а, *ч.* 'ясен; Fraxinus excelsior L.' 466.

ЄСЬОНКА [йес'о́нка] –и, *ж.* 'тс, що ГОСІНКА' 399.

ЄСТЯ [йе́с'т'а] 'є'. Йе́с'т'а пра́вда в св'іти. 382, 44, 57, 480, 495.

ЄСТЬ [йе́ст'] 'тс, що ЄСТЯ'. То таке́ з'іл':е, воно́ і за́рас йес'т'. 74, 244, 272.

ЄСЬЧІК [йе́с'ч'ік] –а, *ч.* 'дерев'яна посудина круглої форми для зберігання масла' 348.

ЄТЛИК [йе́тлик] –а, *ч., орн.* 'тс, що ҐЕТЕЛЬ' 275, 380, 496, 498

ЄЧНИЙ [йе́чний] –а, -е 'ячмінний' Йе́чна суло́ма. 144, 414, 476.

ЄЧНИСЬКО [йе́чнис'ко] –а, *с.* 'поле, з якого зібрали ячмінь' 428.

ЄЧНИЩЕ [йе́чнишче] –а, *с.* 'тс, що ЄЧНИСЬКО' 456.

ЄШНИЦЯ [йе́шниц'а] –і, *ж.* 'яєчня' 16.

Ж

ЖАБА[1] [жа́ба] –и, *ж.* *1.*'невелика безхвоста земноводна тварина, Rana (н. пп. східної частини Західного Полісся), [ж'е́ба] (західна і північна частини).

ЖАБА[2] [жа́ба] –и, ж. *1. мед.* 'хвороба корів'. Жа́ба йак нападе́ коро́ву… Де забол'і́йе коро́ва, то ба́мбура приво́зили. 346; *2.* 'сильна іржа, що появляється у стволі мисливської рушниці'. Йак жа́ба нападе́, то ви́кин' руж:о́. 44.

ЖАБ'ЄЧІ [жабйе́ч'і] –а, -е 'неїстівний (гриб)' 326.

ЖАБКА[1] [жа́бка] –и, *ж.* 'зменш. до ЖАБА-1' 90, 141, 179, 188, 392.

ЖАБКА[2] [жа́б"ка] –и, *ж.* 'один із блочків у ткацькому верстаті, по якому рухаються шнурки, прив'язані до верхніх рейок начиння'. На шнури́ були́ жаб"к'е́, шче бо́чечки каза́ли. 456.

ЖАБОТИННЄ [жаботи́н':е] –а, *с., збір., бот.* 'тс, що ЛАТАЙ' 384.

ЖАБРО [жа́бро] –а, *с.* 'зябра'. В ри́би жа́бра. 305.

ЖАБСЬКІ [жа́бс'к'і] –а, -е 'тс, що ЖАБ'ЄЧІ'. Жа́бс'к'і гриби́ не йід'а́т'. 480.

ЖАБУРИННЄ [жабури́н':е] –а, *с., збір., бот.* 'ряска; Lemna'. Вода́ в ро́ўйі гет' жабури́н':ем покри́та. 392.

ЖАВА [жа́ва] –и, *ж.* 'тс, що ЖАГВА' 270.

ЖАГАН[1] [жага́н] –а, *ч.* 'великий заряд у мисливський патрон; жакан' 134, 475; [жига́н] 415.

ЖАГАН[2] [жага́н] –а, *ч.* 'тс, що КОЖАН' 132.

ЖАГВА [жа́гва] –и, *ж.* 'губка з берези, оброблена певним чином, яку використовували при викрешуванні вогню' 45, 272; [жи́'вга] 167; [ж'і́гва] 53, 135, 211.

ЖАГУЧКА [жагу́чка] –и, *ж., бот.* 'тс, що ДЖАРКА' 220.

ЖАҐВА [жа́ґва] –и, *ж. 1. бот.* 'грибковий наріст на трухлявому дереві' Л'у́де, гл'а́н'те – приўйу́з' гнилу́ бе"ре́зину з жа́ґвойу на дро́ва! 392; [ж'е́ґва] 326; [жи́гва] 110, 125, 230, 331, 338, 380, 465; [жи́ква] 287; *2. перен.* 'їжа, що тягнеться за ложкою (напр., кисіль)' 392; *3. перен.* 'несмачна їжа' Насма́жила гу́с'ачих йайе́ц, то не" могла́ йі́сти – йак жа́ґва. 392.

ЖАДЮГА [жад'у́га] –и, *ж.* і *ч., згруб.* 'скупа людина' 500.

ЖАЖИЛКА [жажи́лка] –и, *ж., бот.* 'тс, що ДЖАРКА' 220.

ЖАВОРОНКА [жа́воронка] –и, *ж., орн.* 'жайворонок; Alaudidae' 466.

ЖАКАНОВКА [жака́ноўка] - и, *ж.* 'тс, що ЖАГАН[1]' 480

ЖАКИ [жаки́] –ів, *мн* 'рибальська снасть у вигляді натягненої на кілька обручів сітки' 211.

ЖАЛИЦЯ [жали́ц'а] –і, *ж.* 'кропива; Urtica dioica L.' 430.

ЖАЛКО[1] [жа́лко] *прис.* 'жаль'. Шо тоби́ – жа́лко да́ти свойу́й дити́ни? 392.

ЖАЛКО[2] [жа́лко] –а, *с.* 'жало в комахи'. В пчоли́ жа́лко, а в соки́ри жило́. 110.

ЖАЛОБА [жало́ба] –и, *ж. 1.* 'скорбота за померлим; траур'. Не" с'пива́й ц'і́ли рик – носи́ жало́бу. 392; *2.* 'чорний оляг (хустка) як знак скорботи'. С тих пур ношу́ жало́бу. 392.

ЖАЛОБНА ВЕЧЕРА [жало́бна ве"че́ра] –ейі –и, *ж.* 'поминальна їжа після поховання померлого'. Спас'і́бо за жало́бну ве"че́ру. 392.

ЖАНОЧЧИНА [жано́ч:ина] –и, *ж.* 'жінка' 490.

ЖАРАХА [жа́раха] –и, *ж., ент.* ‘тс, що ПАЛИМОДА’ 500.

ЖАРИВКА [жари́ўка] –и, *ж., бот.* ‘тс, що ДЖАРКА’ 452

ЖАРИЩЕ [жари́шче] –а, *с.* ‘велика спека’. Од ц’ого жари́шча вс’а роса́да пропа́ла. 392; [жар’і́шче] 28.

ЖАРОВИЙ [жа́ровий] –а, -е, ‘оранжевий’ 144, 479.

ЖАРОВНЯ [жаро́ўн’а, жаро́вн’а] –і, *ж.* ‘тс, що ПАТЕЛЬНЯ’. Шрит колі́с викачували в жаро́вн’і. 230, 125, 258, 409, 410.

ЖАРУВКА [жару́вка] –і, *ж.* ‘електрична лампочка’. Знов жару́вка пе^и^ре^и^гори́ла, закруни́ дру́гу. 392.

ЖАСТКІ [жа́стк’і] –а, -е ‘дуже брудний; бридкий’. Поми́ дити́ну, а то почипл’а́ла сопл’і́. Фу!.. Така́ жа́стка! 392.

ЖАШКУХА [жашку́ха] –и, *ж., бот.* ‘тс, що ДЖАРКА’ 156.

ЖВАКУВАТИ [жвакува́ти] *3 ос. одн.* жваку́йе, *недок.* ‘жувати жуйку (про худобу)’. Коро́ва жваку́йе жва́чку. 326, 122, 148; [жувакува́ти]. Бичо́к нездоро́вий – не жуваку́йе. 148.

ЖВАТИ [жва́ти] ‘тс, що ЖВАКУВАТИ’. Коро́ва не хо́че жва́ти жу́йку. 84, 46.

ЖВАЧКА [жва́чка] –и, *ж.* ‘жуйка; повторне пережовування їжі жуйними тваринами’. Коро́ва жва́ла^е^ жва́чку. 46, 418.

ЖВИР [жвир] –у, *ч.* ‘білий пісок, який залягає на великій глибині’ 169.

ЖВІР [жв’ір] –у, *ч.* ‘дрібні камінці, які трапляються на полі’ 390.

ЖГРЕМБЛО [жгре́мбло] –а, *с.* ‘тс, що ҐРЕБЛО’ 305; [жґре́мбло] 121.

ЖДЖАРІ [жд͡жар’і] –ів, *мн.* ‘пасовище з непересихаючим джерелом і річечкою’ 85, 292.

ЖДЖЕР [жд͡жер] –а, ч. ‘тс, що ЖДЖАРІ’ 85, 292.

ЖЕ [же] *спол.* ‘щоб’. Жеб сви́ни не виво́дилис’, тре́ба ше́рс’т’ занести́ в хл’іў. (Повір’я). 353; [жеп]. Жеп ги знаў!.. 449.

ЖЕБРА [же́бра] –бер, *мн.* ‘паща вовка’ 36

ЖЕБРАТИ [же́брати] –айу, -айеш, *недок.* ‘старцювати’. Той цолов’і́к же́брати ходи́ў. 154.

ЖЕБРИ [жебри́] –і́в, *мн.* ‘старцювання’. Коли́с’ слип’і́ по жебру́ ходи́ли. 48.

ЖЕҐАЛКА [же́ґалка] –и, *ж., бот.* ‘тс, що ДЖАРКА’ 523.

ЖЕЛАВКА [же́лаўка] –и, *ж., бот.* ‘тс, що ДЖАРКА’ 199.

ЖЕЛІСКО [жел’і́ско] –а, *с.* ‘металічна пастка з пружиною для лову гризунів’. Шчур попа́ў в жел’і́ско. 186, 353; [жил’і́зко] 431.

ЖЕЛНИЙ ЧЕТВЕР [же́лний четве́р] –ого –рга́, *реліг.* ‘четвер останнього тижня Великого посту’ 331.

ЖЕНИШОК [женишо́к] –шка́, *ч.* ‘зменш.-пестл. до ЖЕНІХ-1’ 221.

ЖЕНІХ [жен'іх] –á, *ч.* *1.* 'неодружений молодий хлопець ' 233, 326; [жини́х] 225, 346; [жени́х] 165, 289, 310, 382, 494; *2.* 'парубок, який одружується' 326; [жен'у́х] 366, 476; *3.* 'одружений молодий чоловік' 498.

ЖЕНЧИК [же́нчик] –а, *ч., пестл.* 'жнець'. Благословл'áйу, же́нчики, благословл'áйу. Хай при́йде допомо́га в'ід Го́спода Бо́га 46

ЖЕНЮХ [жен'у́х] –á, ч. 'тс, що ЖЕНІХ-1' 380; [жин'у́х] 148.

ЖЕНЯЧКА [жен'áчка] –и, *ж., знев* 'одруження'. В нáшого пáрубка тоно́ жен'áчка в голоу́йі. 392.

ЖЕРДЯ [же́рд'а] –і, *ж.* '?'. Же́рд'у, ко́ники, же́рд'у, привезли́ ми вам пе́рд'у… (Весільна пісня). 342.

ЖЕРЕБУВАТИ [жеребувáти] *3 ос. одн.* жеребу́йе, *недок.* 'виявляти статеву охоту (про кобилу)'. Коби́ла жеребу́йе, а свин'á кнуру́йе. 244.

ЖЕРЕЛО [жерело́] –á, *с.* 'тс, що ЖЕЛО'. Бйе жерело́, то й водá холо́дна. 264

ЖЕРЛО [же^ирло́] –á, *с.* *1.* 'тс, що ЖЕЛО'. Копáли коло́д'аз і йакрáз натрáпили на же^ирило́. 392, 232, 233, 289; *2.* 'найгостріша частина леза ножа чи сокири'. Гостри́в сок'і́ру аж загорну́в же^ирло́. 392, 463; *3.* 'жало бджоли, оси'. Ви́ми же^ирло́ с пáлца. 392.

ЖЕРШ [жерш] –а, *ч.* *1.* *іхт.* 'дрібна прісноводна риба з колючими плавцями; йорж' 80, 211; *2.* *ент.* 'шершень; Vespa crabro' 144.

ЖЕРШІНЬ [же́рш'ін'] –ен'а, *ч., ент.* 'тс, що ЖЕРШ-2' 414.

ЖЕРШУН [жершу́н] –á, *ч., ент.* 'тс, що ЖЕРШ-2'. Проверт'і́у жершу́н сте́л'у і впав на посте́л'у. (Весільна пісня). 258, 326.

ЖЄСТКО [ж'е́стко] *прис.* 'страшно; неприємно'. Йак грими́т', то й дорослому ж'е́стко. 326; [жáстко] 392.

ЖИБРУХА [жибру́ха] –и^е, *ж.* 'жебрачка' 342.

ЖИВАТИ [живáти] *3 ос. одн.* живáйе, *недок.* 'тс, що ЖИВИТИ'. Мойе́ руж:о́ живáйе. 270.

ЖИВЕЦЬ [живе́ц'] –вц'á, *ч.* 'погана мисливська рушниця'. Мойá стре́л'ба живе́ц'… живи́т'… 419.

ЖИВИ [живи́, живи́й] –á, -é *1.* 'який існує, живе' (всі н. пп.); *2.* 'справжній, істинний'. То живá прáвда. 392; *3.* 'подібний на когось'. Живá Кацамáниха твойá гону́ка. 392.

ЖИВИТИ [живи́ти] *3 ос. одн.* живи́т', *недок.* 'про дію мисливської рушниці, яка тільки ранить звіра, а не вбиває'. Стре́л'ба живи́т', ше ни одно́го зáйц'а не вбив. 475, 43, 289.

ЖИВИЦЯ [живи́ц'а] –і, *ж.* 'тс, що ЖИВЕЦЬ'. Живи́ц'а – плохе руж:о, вонá не с'в'і́жит'. 394. 37.

ЖИВОВНИТИ [живоу́ни́ти] *3 ос. одн.* живоу́ни́т', *недок.* 'тс, що ЖИВИТИ'. Живоу́ни́т' ружйо́. 30.

ЖИВОТАТИ [животáти] –а, -е 'такий, що має великого живота'. А тáйа бáба гон йакá животáта. 392.

ЖИВУХА [живýха] –иᵉ, *ж.* 'життя'. Такá мойá живýха. 380.

ЖИГАВКА [жúгавка] –и, *ж., бот.* 'тс, що ДЖАРКА' 195; [жúгафка] холм 35; [ж'éгафка] холм 37.

ЖИГАЛО [жигáло] –а, *с.* 'розпечений залізний шворінь, яким пропікають дірки в дереві'. Жигáлом дúрку пропеᵉчú. 244.

ЖИГУЧКА [жигýчка] –и, *ж., бот.* 'тс, що ДЖАРКА' 227.

ЖИД [жид] –а, *ч.* *1.* 'єврей'. В нас жидú жилú на Сохвúйууци... йіх вúбили н'íмци. 90, 392 та ін.; *2. перен.* 'скупа хитра людина'. Ни йди до тóго жúда просúти – все однó ни дас'т'. 392; *3. орн.* 'тс, що ВАРАБУХ' 429; *4.* 'пропущене місце під час сівби вручну' 229.

ЖИДИВКА [жидúвка] –и, *ж.* *1* 'єврейка' (н. пп. півдня і заходу); [жидýвка] (н. пп. сходу); *2. бот.* 'лисичка (гриб); Cantharellus cibarius'. Вчора назб'ірáў ц'íли кóшик жидовóк. 85, 475; [жидóвка] 181, *3. ент.* 'тс, що БЕДРИК' 55.

ЖИДИВСЬКИЙ [жидúвс'кий] –а, -е *1.* 'такий, що належить єврееві'. Жидúвс'к'і пéйси. (у багатьох н. пп.); *2. перен.* 'несправжній'. Пор.: *бот.* ЖИДИВСЬКА ЛИПЕХА [жидúвс'ка липéха] 'рослина, що росте в заболочених місцях і цвіте жовтим або синім цвітом; півники болотні; Iris psewdacorus L.; півники сибірські; Iris sibirica L.' 454; [жид'íус'кий лéпах] 48; *бот.* ЖИДИВСКІ ВОШИ [жидúвск'і вóши] 'тс, що ВИТРІШКА-1' 454; *орн.* ЖИДІВСЬКА КУРКА [жид'íвс'ка кýрка] 'тс, що КУРОПАТА' 131.

ЖИДОК [жидóк] –дкá, *ч.* *1.* 'молодий єврей' (всі н. пп), *2.* 'невеликий складний ніж' 230, 351; *3. орн.* 'тс, що ЖИД-3' 2, 136; *4* 'пропуск при косінні' 254; *5. бот.* 'чорнобривець; Tagetes' 517.

ЖИДЮЧОК [жид'учóк] –чкá, *ч.* 'тс, що ЖИДОК-2' 366.

ЖИЖА[1] [жúжа] –и, *ж.* *1. дит.* 'вогонь; все, що гаряче'. То жúжа! Не л'із', бо рýк'і попичéш. 392; *2. бот.* 'тс, що ДЖАРКА' 136.

ЖИЖА[2] [жúжа] –и, *ж.* 'сеча свиней, яка збирається у викопану ямку'. Чóботи мúс'ац' смеᵉрд'íли. йак винóсила жúжу з йáми. 392.

ЖИЖАВКА [жúжавка, жúжаўка] –и, *ж., бот.* 'тс, що ДЖАРКА' 6, 16, 74, 161, 216, 224, 340, 390, 396, 454; [жúжавк'е] 46

ЖИЖКА [жúжка, жúж'''ка] –і, *ж., бот.* 'тс, що ДЖАРКА'. Неᵉ чипáй, бо попáриш рýк'і жúж'''койу і бýдиш рив'íти. 392; [жúшка] 500; [жéшка] 518.

ЖИЖУХА [жижýха] –и, *ж., бот.* 'тс, що ДЖАРКА' 83, 468.

ЖИЙВОРОНОК [жúйворонок] –нка, *ч., орн.* 'тс, що ЖАЙВОРОНКА' 48.

ЖИКА [жúка] –и, *ж., збір.* 'тс, що ГАЛИЦЯ' 461.

ЖИЛА[1] [жилá] -ú, *ж.* *1.* [жúла і жилá] 'кровоносна судина' (всі н. пп.); *2.* 'джерело'. Водá дóбра... В колóд'ази жилá... 298, 481; [жúла] 156.

ЖИЛА[2] [жила́] -и́, *ж.* і *ч.*, *знев.* 'скупа погана людина'. Ну ти й жила́!.. 224; [жи́ла] 392; [жи́лда]. Той сус'ід – то жи́лда, так, так, жи́ла. 89.

ЖИЛАВИ [жи́лави] –а, -е 'міцний, м'язистий, сильний'. Ц'ой хло́пец кре́пк'і, жи́лави. 392, 141.

ЖИЛАВИЙ ПУНЕДІЛОК [жи́лавий пунед'і́лок] –ого –а, *ч.*, *реліг.* 'понеділок останнього тижня Великого посту' 446.

ЖИЛЄТКА [жил'е́тка] –и, *ж.* *1.* 'безрукавка'. Мойа́ жил'е́тка з ва́тойу. 224; *2.* 'верхній жіночий одяг без рукавів на вишиту сорочку' 342.

ЖИЛИТИ [жили́ти] *3 ос. одн.* жили́т', *недок.* 'тс, що ЖИВИТИ'. Жили́т' рушни́ц'а. 212.

ЖИЛИЦА [жили́ца] –и, *ж.*, *ент.* 'тс, що ПАЛИМОДА' 495.

ЖИЛІЗНА БАБА [жил'ізна ба́ба] –ойі –и, *ж.* 'страшна баба, яка нібито сидить у колодязі; нею лякають дітей' 275.

ЖИЛІЗНА МУХА [жил'ізна му́ха] –ейі –і, *ж.*, *ент.* 'кровососка кінська, Hippoboscidae' 392.

ЖИЛІЗНИК [жил'ізник] –а, *ч.* *1.* 'дерев'яна лопата для копання, оббита тонким металом' 46, [зал'ізник] 154; *2.* 'будь-яка лопата для копання грядки' 281; [зал'ізник] 277, 287, 456; [за[е]л'ізник] 326; [зил'ізник] 109, 211.

ЖИЛІЗО [жил'ізо] –а, *с.* *1.* 'залізо як метал'; *2.* 'тс, що ЖЕЛІСКО' 162, 203, 415.

ЖИЛІСКО [жил'іско] –а, *с.* *1.* 'тс, що ЖИЛІЗНИК-2' 272; *2.* 'тс, що ЖЕЛІСКО' 309; [зил'ізко] 74; *3.* 'праска'. Жил'іском гла́д'ат' оде́жу. 30, 138.

ЖИЛКА[1] [жи́лка] –и, *ж.* *1.* 'тонка міцна нитка або дротина, з якої рибалки виготовляють вудку' (всі н. пп.); *2.* 'тонка дротина' 81; *3.* 'сплетене лляне волокно найкращого ґатунку' 122; 'найкращий ґатунок прядива' 148.

ЖИЛКА[2] [жи́лка] –и, *ж.* 'вдача людини, риса характеру'. В охо́тн'іка така́ жи́лка, шо т'а́гне його́ на охо́ту. 186, 2.

ЖИЛНИК [жи́лник] –а, *ч.*, *реліг.* 'тс, що ЖЕЛНИЙ ЧЕТВЕР' 36, 342.

ЖИЛНИКА [жи́лника] *незм.* 'п'ятниця перед Великоднем'. Жи́лника, бо жи́ли вит'ага́ли тод'і Ісу́сови. 350.

ЖИЛНИЦА [жи́лница] –и, *ж.*, *реліг.* 'тс, що ЖЕЛНИЙ ЧЕТВЕР' 351, 380.

ЖИЛО [жило́] –а́, *с.* 'тс, що ЖЕРЛО-3' 232.

ЖИЛУВАТИ [жи́лувати] –а, -е 'тс, що ЖИЛАВИ'. Наш мали́ буде кре́пк'і, бо жи́лувати. 392.

ЖИР [жир] –у, *ч.* *1.* 'масляниста нерозчинна у воді речовина' (всі н. пп.); *2.* 'процес приймання їжі; жирування (про тварин)'. За́йец пошо́ў на жир. 2; *3.* 'місце, де жирують тварини' 2.

ЖИРИБЕНА [жирибе́на] -е 'про кобилу, в якої має бути лоша' 6.

ЖИРИБЛЮЧОК [жирибл'учóк] –чкá, *ч.* 'лоша' 382.

ЖИРИБ'ЮК [жирибйýк] –á, *ч.* 'тс, що ЖИРИБЛЮЧОК'. Жирибйýк стуйíт' на пудв'íрку. 242.

ЖИРЛУВАТИ [жирлувáти] *3 ос. одн.* жирлýйе, *недок.* 'тс, що ЖИРУВАТИ'. Качки́ жирлýйут' на вод'í. 148.

ЖИРОВКА [жирóўка] –и, *ж.* *1.* 'тс, що ЖИР-2'. Зáйец' сп'ішúт' на жирóўку. 166; *2.* 'тс, що ЖИР-3' 166.

ЖИРУВАТИ [жирувáти] *3 ос. одн.* жирýйе, *недок.* *1.* 'їсти, пастись (про тварин)'. Ви́гнала качки́ до води́ – хай там жирýйут'. 273, 26; [ж'ірувáти]. Качки́ ж'ірýйут, а зайц'і пасýц:а. 191; *2.* 'жити в розкоші, нічого не роблячи'. Наш з'ат' все жит':é жирýйе. 392.

ЖИТИ[1] [жи́ти] –иву́, -ивéш, *недок.* 'бути живим; існувати' (всі н. пп.)

ЖИТИ[2] [жи́ти, ж'и́ти] жну, жнеш, *недок.* 'жати'. П'ідемо жи́то жи́ти. 340

ЖИТИСКО [жи́тиско] –а, *с.* 'тс, що ЖИТНИЩЕ' 492.

ЖИТКА [жи́тка] –і і –и, *ж.* 'тс, що ЖИВУХА'. С так'ейу жи́ткойу! Хоч живá в йáму л'із'! 392, 74, 313.

ЖИТНИЦА [жи́тница] –и, *ж.* 'житня солома' 338.

ЖИТНИЩЕ [жи́тнишче] –а, *с.* 'поле з-під жита' 258, 498.

ЖИТНІК [жи́тн'ік] –а, *с.* 'зайченя, народжене в жнива' 419.

ЖИТНЮВКА [житн'ýвка] –і, *ж.* 'самогон із житньої муки (рідше – пшеничної)'. Год житн'ýвк'і хоч головá ни боли́т. 392, 90, 188

ЖИТНЬОХА [житн'óха] –и, *ж.*, *збір.* 'тс, що ЖИТНИЦА' 365.

ЖИТНЯНКА [житн'áнка] –и, *ж.* 'тс, що ЖИТНЮВКА' 428.

ЖИТУХА [житýха] –и, *ж.* 'тс, що ЖИВУХА' 74

ЖИЧКА[1] [жи́чка] –и[е], *ж.*, *бот.* 'тс, що ДЖАРКА'. От напáру жи́чк'ійу. 225, 338, 342.

ЖИЧКА[2] [жи́чка] –и[е], *ж.* 'кольорова стрічка, яку вплітали в коси або пришивали до країв хустки'. В кóсах жи́чка жóвта. 456.

ЖИЧКУХА [жичкýха] –и, *ж.*, *бот.* 'тс, що ДЖАРКА' 126.

ЖИЧКУШКА [жичкýшка] –и, *ж.*, *бот.* 'тс, що ДЖАРКА' 515.

ЖЛУКТИТИ [жлукти́ти] –чý, -ти́ш, *недок.*, *знев.* 'жадібно пити'. От жлýкто – жлукти́т гори́лку і все. 392.

ЖЛУКТО [жлýкто] –а, *с.* *1.* 'дерев'яна посудина, у якій перед пранням золили одяг' 392; *2.* *знев.*, *перен.* 'людина, яка багато п'є' 392.

ЖМЕНЄЦА [жмен'éца] –и, *ж.*, *згруб.* 'велика жменя' 225.

ЖМЕНЯ [жмéн'а] –і, *ж.* *1.* 'долоня й пальці в зігнутому стані' (всі н. пп.); *2.* 'кількість стебел, які можна захопити однією рукою'. Л'íвейу жмéн'у брáли, а прáвойу серпóм ри́зали. На снúп йдé з дéсит' жмен'. 454

ЖМЕТИ [жме́ти] жму, жмеш, *недок.* ‘прати білизну, віджимати її в руках’ 428

ЖМУЙДА [жму́йда] –и, *ж., збір.* ‘бешкетливі діти’. Ти́йі д’іти – то така́ жму́йда, шо нічо́го за йі́ми не ви́росте. 392.

ЖМУРКИ [жмурки́] –ро́к, *мн.* ‘піжмурки (дитяча гра)’ 94.

ЖМУТ [жмут] –а, *ч.* ‘скупа людина’ 16.

ЖНИВАК [жнива́к] –а́, *ч.* ‘тс, що ЖИТНІК’ 27.

ЖНИВНИЙ [жнивни́й, жниўни́й] –а, -е ‘такий, що народився в жнива (про зайця)’ 117; [жни́вни]. Жни́вни за́йец’. 11.

ЖНИВОВИ [жнивови́] –а́, -е́, ‘тс, що ЖНИВНИЙ’ 30.

ЖНУТИ [жну́ти] жну, жнеш, *недок.* ‘жати’. Ход’імте жну́ти про́со. 13, 24, 165, 432.

ЖОВНА [жовна́, жоўна́] -и́, *ж., мед.* ‘великий нарив на тілі’ 148; [жо^{у}на́] 148.

ЖОВТАК [жо^{у}втá к] –а́, *ч., бот.* ‘чортів гриб отруйний’ 148.

ЖОВТАЧКА [жовта́чка] –и, *ж., мед.* ‘тс, що ЖОВТУХА’ 476.

ЖОВТЄК [жовт’е́к] –а, *ч., бот.* ‘боровик жовтий; Boletus impolitus’ 342.

ЖОВТИНЯ [жоўтин’а́] –а́ти, *с.* ‘тс, що ГОЛОПУЗ’ 172.

ЖОВТКО [жоўтко́] –а́, *ч.* ‘жовток яйця’ 94.

ЖОВТОГУБ [жоўтогу́б] –а, *ч.* ‘тс, що ГОЛОПУЗ’ 172.

ЖОВТОРОТИК [жоўторо́тик] –а, *ч.* ‘тс, що ГОЛОПУЗ’ 208, 339; [жоўторо́т’ік] 135, 222, 226, 303, 394.

ЖОВТУХА [жовту́ха] –и, *ж., мед.* ‘тс, що ЖОВТЯНИЦА’. Йак засла́б син на жовту́ху, то все було́ жо́вте – го́чи і шку́ра. 461, 392, 90.

ЖОВТЯК [жоўт’а́к] –а́, *ч.* *1.* ‘переспілий огірок; насінний огірок’. Привизла́ с по́л’а жовт’аку́, то йа й не соли́ла… Ви́к’ідала сви́н’ам. 392, 206, 377; *2.* ‘жовта копійка; монета з жовтого сплаву’. Шо йа купл’у́ за ти́йі жовт’ак’і́? 392.

ЖОВТЯНИЦА [жоўт’ани́ца] –и, *ж., мед.* ‘жовте забарвлення шкіри через захворювання печінки; хвороба Боткіна’ 94; [жовт’ани́ц’і] –ни́ц’, *мн.* Ма́йе хло́пиц’ жовт’ани́ц’і. 186.

ЖОВТЯНКА [жоўт’а́нка] –и, *ж., мед.* ‘тс, що ЖОВТЯНИЦА’ 475, 512; [жуўт’а́нка] 106, 264.

ЖОГА [жо́га] –і, *ж.* ‘згага’. Найі́вса гарбузо́к, то жо́га пе^{и}че́. 392.

ЖОЛИДДЄ [жоли́д’:е] –а, *с., збір.* ‘жолуді’ 496.

ЖОЛО [жоло́] –а́, *с.* *1.* ‘тс, що ЖАЛКО-2’ 233; [жо́ло] 15; *2.* ‘тс, що ЖЕРЛО-2’ 233; [жо́ло] 15, 244; [жуло́]. Жуло́ сок’і́ри. 305.

ЖОЛОБАХА [жолоба́ха] –и, *ж.* ‘тс, що ДЛУПАХ’ 26.

ЖОЛОПАТИ [жоло́пати] –айу, -айіш, *недок.* ‘повільно їсти’. Дит’а́ жоло́пайе соби́ качана́ и мувчи́т. 392.

ЖОЛУД [жолу́д] –а, *ч.*, *бот.* 'жолудь'. Он йак'і жолу́ди – бу́де сви́н'ам йісти. 80.

ЖОНОЦКИЙ [жоно́цки'й] –а, -е 'жіночий'. То жоно́цки'й све́дир. 225.

ЖОРИН [жо́рин] –а, *ч.* 'млинок для перемелювання свинцю, яким користуються гончарі' 219.

ЖОРНОВКА [жорно́вка] –и, *ж.* 'ручка в жорнах' 402.

ЖУЖА [жу́жа] –и, *ж., дит.* *1.* 'тс, що ЖИЖА[1]' 402; *2.* 'ніж; усе, що гостре' 402.

ЖУЖЕЛИЦЯ [жу́желиц'а] –і, *ж.* 'попіл' 226.

ЖУЖЕЛЬ [жу́жел'] –л'у, *ч.* 'осад сажі в димарі у вигляді чорної твердої смоли' 392; [жу́ж'іл'] 94.

ЖУЖІЛІЦІ [жу́ж'іл'іц'і] –іц', *мн.* 'тс, що ЖУЖЕЛЬ' 106.

ЖУК [жук] –а́, *ч.*, *ент.* *1.* 'всяка комаха ряду твердокрилих'; *2. перев. в мн.* ЖУКИ [жуки́] –ів, ЖУКІ [жук'і́] –у́ 'колорадський жук; Leptinotarsa decemlineata'. Ходи́ла збира́ти жук'і по карто́пл'і,– саме́ стрибу́л':е. 392 (вж. в усіх н. пп.)

ЖУПАН [жупа́н] –а, *ч.* *1.* 'тс, що МАРИНАРКА' 456; *2.* 'жіноче плаття' 126.

ЖУР [жур] –у, *ч., кулін.* *1.* 'рідка страва із запареної житньої муки' 186; [дж͡ур] 392; *2.* 'страва із запареної вівсяної муки' 496, 500; *3. перен.* 'рідина темно-коричневого кольору'. В на́шому коло́д'ази вода́ йак жур. 392.

ЖУРАВЕЛЬ [жураве́л'] –вл'а́, *ч.* *1. орн.* 'великий перелітний птах; Grus' (всі н. пп.); [журахве́л'] 334; *2.* 'тс, що ОБОРІГ' 295.

ЖУРАВКА [жура́вка] –и, *ж.* *1.* 'важіль на зводі колодязного пристрою для витягування відра з водою' 418; *2.* 'один із блочків ткацького верстата, по якому рухаються шнури, прив'язані до верхніх рейок начиння' 466; *3.* 'брус у ткацькому верстаті, через який натягується полотно' 148.

ЖУРАХВИНА [журахви́на] –и, *ж.*, *перев. у мн.* ЖУРАХВИНИ [журахви́ни] -и́н, *бот.* 'журавлина; Oxycoccus palustris Pers.' Набра́ла журахви́н на к'іс'іл'. 392; [журахли́на] 46, 342.

ЖУРИТИС [жури́тис] –у́са, иса, *недок.* *1.* 'засмучуватися, печалитися' (всі н. пп.); *2. перен.* 'голосно звільнятися від повітря'. Гондо́ дити́на на́ша йак жу́ритца. 392.

ЖУЧОК [жучо́к] –чка́, *ч.* *1.* 'зменш. до ЖУК-1'; *2.* 'дзига' 229.

З

З [з] *прий.* *1.* ‘з’ Р. в. Зорва́в з ви́шн’і; *2.* ‘з’ О. в. З ба́т’ком йде на робо́ту, *3.* ‘після’ Р.в. По^уйіду до Лу́цка з нид’іл’і 392; *4.* ‘від’ Р.в. А йа йду з вас 332

ЗА [за] *прий.* *1.* ‘за’ О.в. За ха́тойу пос’ійала роса́ду. 392; *2.* ‘за’ З.в. За бра́та не отв’іча́йу; *3.* ‘через’. За двана́цит’ л’і́т тод’і воно́ пересу́шуйец’:а [закопане золото]. 74; Дереу̌йа́ного хреста́ дес’ за р’ік м’ін’а́йут’. 165, 342; Ж’інка [породілля] до в:о́ду [в це́ркву] за ш’іс’т’ нид’іл’ йде. 342.

ЗААРЛИВИ [заа́рливи] –а, -е ‘завзятий’. Ар'а́чи охо́тн’ік заа́рливи. 17.

ЗАБАВА [заба́ва] –и, *ж.* *1.* ‘ігри та розваги молоді; гуляння’. А в субо́ту і нед’іл’у була́ заба́ва. 375; Д’івка й на вес’іл’:і д’івка й зас'п’іва́йе, д’івка й на заба́вах з хло́пцами гул’а́йе. (Весільна пісня) 392; *2.* ‘тс, що ВЕЧОРКИ’ 431.

ЗАБАВКА [за́бавка] -и, *ж.* ‘дитяча іграшка’ 6. 392

ЗАБАВЛЯНКА [забау̌л’а́нка] –и, *ж.* ‘тс, що ЗАБАВКА’. Ка́жут’ забау̌л’а́нка, а хто ча́чка. 297.

ЗАБАРИТИ [забари́ти] –у́, -и́ш, *док.* *1.* ‘забавити чимось дитину; розважити’. Забари́ дити́ну – хай ни пла́че. 392; *2.* ‘затримати’. Ой бу́де нам, бу́де – забари́ли нас л’у́де… (Весільна пісня). 119.

ЗАБЕРИГАТИ [забери'га́ти] –а́йу, -а́йеш, *недок.* ‘оберігати, захищати’. Го́споди! Ви́звол’ ми^ене́, забери'га́й ми^ене́! 380.

ЗАБЕСПЕКА [забеспе́ка] –и, *ж.* ‘запобіжна металічна планка біля курка мисливської рушниці’ 326.

ЗАБИВНЯ [забиу̌н’а́] –і, *ж.* ‘тс, що ҐАНЯ²’ 122; [забоу̌н’а́] 138.

ЗАБИЙДАНИЙ [заби́йданий] –а, -е ‘негострий, щербатий (про сокиру)’. Заби́йдана сок'іра, не вруба́йеш. 334.

ЗАБИЙНИЦЯ [заби́йниц’а] –і, *ж.* ‘тс, що ҐАНЯ²’ 166, 320.

ЗАБИМБЕРАНИЙ [забимбе́раний] –а, -е, *знев.* ‘п’яний’ 355.

ЗАБИРАТИСА [забира́тиса] –а́йуса, -а́йеса, *недок.* ‘готуватися; збиратися’. На нид’іл’у тра́ба за сва́шку забира́тиса. 496; *2.* *перев. у наказі* ЗАБИРАЙСА [забира́йса], *недок.* ‘тс, що ВИБРАТИСА-2’. Забира́йса мен’і гет’ с ха́ти! 392.

ЗАБИТЕШНИ [забите́шни] -а, -е ‘забулькуватий’. Така́ голова́ забите́шна – зайду́ в пукл’іт і не зна́йу, чого́ пришла́. 392.

ЗАБІЙНИЦЯ [заб’ійниц’а] –і, *ж.* ‘тс, що ҐАНЯ²’ 110, 380.

ЗАБІЙНЯ [заб’ійн’а́] –і́, *ж.* ‘тс, що ҐАНЯ²’ 16.

ЗАБІЛИТИ [забіли́ти] –л’у́, -лиш, *док.* ‘добавити у страву сметани’ 90, 392.

ЗАБІЛОК [заб’ілок] –лка, *ч.* ‘сметана’ 428.

ЗАБОБЛЯНИЙ [забóбл'аний] –а, -е 'недорозвинений, малий'. Тел'á йакéс' забóбл'ане. 38.

ЗАБОЙ [забóй] –óйа, *ч.* 'тс, що ҐАНЯ²' 230.

ЗАБОЙКА [забóйка] –и, *ж.* 'пристрій для набивання пороху в гільзу' 302.

ЗАБОЛЯНИ [забóл'ани] –а, -е *1.* 'місце на тілі, яке постійно болить'. Пличкó вже забóл'ане, прикладáйу канýпер – не помагáйе. 392; *2.* 'місце на овочах та фруктах, яке починає гнити'. Годри́ж той забóл'ани кусóчок йáблика. 392.

ЗАБОРОНЯНИЙ [заборóн'аний] –а, -е 'заборонений'. Тут ухóта заборóн'ана. 396.

ЗАБОРСАТИ [забóрсати] –айу, -айіш, *док.* 'зашнурувати черевики; зав'язати шнурівки'. Забóрсай прузук'ї, а то настýпит і впаде́ дити́на. 392, 338.

ЗАБОРСК [зáборск] –а, *ч.* 'тс, що ЗАБОРСКА' 90.

ЗАБОРСКА [зáборска] –и, *ж.* 'шнурівка в черевикові' 144, 154, 392; [зáбурска] 365.

ЗАБРАКОНЕРИТИ [забраконе́рити] –у, -иш, *док.* 'вбити звіра без дозволу, по-браконьєрськи'. О! то таки́й! В'ін мóже забраконе́рити. 212.

ЗАБРЕСКУВАТИСЯ [забре́скуватис'а] *3 ос. одн.* забре́скайец'а, док. 'запліснявіти' 221.

ЗАБРОДА [забрóда] –и, *ж.* 'слід по межі на сінокосі'. Дóбре ви́дно забрóду – мóжеш коси́ти. 413.

ЗАБРОДЕНЬКА [заброде́н'ка] –и, *ж.* 'невелика рибальська сітка' 211.

ЗАБРОДИ [забрóди] –ів, *мн.* 'чоботи з довгими халявами'. Купи́ў на базáр'і забрóди. 156, 178.

ЗАБРОЩЕНИЙ [забрóшчений] –а, -е 'запліснявілий (про квашення)' 326.

ЗАБУВНЯ [забуўн'á] –і, *ж.* 'тс, що ҐАНЯ²' 309; [забýйн'е] 53; [забуйн'á] 394.

ЗАБУДОВАННЯ [забудоʸвáн':а] –ан', *мн., збір.* 'будівлі'. Познимáли з хýтора вс'і забудоʸвáн':а. 148.

ЗАБУЖАН [забужáн] –а, *ч.* 'українець, переселений із-за Західного Бугу (тепер територія Польщі)'. В нас забужáн найбýл'ш в К'ївирцах. 392 (та в ін. н.пп.)

ЗАБУЖАНИН [забужáнин] –а, *ч.* 'тс, що ЗАБУЖАН' Хай живе́ й пасе́ц:а кацáп на Вкраї́ни, а забужáнин на Воли́н'і. 392, 90.

ЗАБУЖАНКА [забужáнка] –и, *ж.* 'жінка-переселенка із-за Західного Бугу' (у багатьох н.пп.)

ЗАБУЖНЯК [забужн'áк] –á, *ч.* 'тс, що ЗАБУЖАН' 163.

ЗАБУРСА [зáбурса] –и, *ж.* 'тс, що ЗАБОРСКА' 338; [забýрса] 148.

ЗАБУРУЗЕННИК [забурузе́н:ик] –а, *ч.* 'тс, що БОРОЗЕННИК' 35.

ЗАВАБВАТИ [зава́бвати] –айу, -айіш, *док.* 'приваблювати звіра до себе'. Охо́тн'ік зава́бвайе во́ўка. 382.

ЗАВАЛА [зава́ла] –и, *ж.* 'усе те, що заважає, що лежить не на місці' На на́шуй гу́лици така́ зава́ла, шо неи пру́йдиш. 392.

ЗАВАЛЮХА [завал'у́ха] –и, *ж.* 'стара напіврозвалена хата' 6.

ЗАВАРУХА [завару́ха] –и, *ж.* 'військові дії' 476.

ЗАВГІРНО [завг'ірно] *прис.* 'тяжко'. Завг'ірно жийос' т'утам. 381

ЗАВГУДІ [завгуд'і] *прис.* 'заздалегідь'. Хло́пци завгуд'і шука́ли му́зику. 278.

ЗАВЕРТІТИ [заверт'іти] –чу́, -ти́ш, *док.* *1.* 'загорнути що-небудь або кого-небудь чимось'. Заверт'іла дити́ну год'ійа́лом. 392; *2.* 'пов'язати, зав'язати'. Коли́с' хвату́ знима́ла його́ ма́ти, йак прихо́дили до жин'іха́, тод'і вже ху́стку заве́рт'ат'. 16.

ЗАВЕРТУХА [завеиртýха] –і, *ж.*, *кулін.* 'налисник' 529.

ЗАВЗЯТИЙ [заўз'а́тий] –а, -е 'мисливський собака, який настійливо гонить звіра'. Заўз'а́тий го́нчий. 434; [заўз'а́ти] 15, 178, 344, 392; [заўз'а́тний] 273; [завз'е́тий] 230, 338, 394; [заўз'е́нтий] 275.

ЗАВЕСТИ [завести́] –еду́, -еде́ш, *док.* *1.* 'супроводжуючи, допомагати кому-небудь увіходити куди-небудь' (всі н. пп.); *2.* 'приводити в дію якийсь механізм' (всі н. пп.); *3.* 'створити сприятливі умови для розведення чого- або кого-небудь'. В таку́й ку́чми ше чого́ до́брого во́шей заведе́ш… Тра путстри́хтис. 392; *4.* 'не вистрілити (про мисливську рушницю)'. Завела́ рушни́ц'а, не спали́ла. 124.

ЗАВИВАНЕЦЬ [зави́ванец'] –нц'а, *ч.*, *кулін.* 'налисник' 376.

ЗАВИВАНИЦЬ [завива́ниц'] –нц'а, *ч.* 'намітка молодиці' 499.

ЗАВИВАТИ [завива́ти] -а́йу, -а́йеш, *недок.* 'пов'язувати (про хустку)' Йе не завива́ла ху́стки "на чуби́". 456.

ЗАВИДНА [завидна́] *прис.* 'поки ще видно'. Хо́чу завидна́ зайти́. 392.

ЗАВИДЮЩИ [завид'у́шчи] –а, -е 'хворобливо заздрісний'. Ма́йе го́чи завид'у́шчи, шо́ не купл'у́ – те́йе соби́ хо́че. 392.

ЗАВИЙКИ [завийки́] –йо́к, *мн.* 'обмотки поверх онуч над постолами у жінок, щоб комарі не кусали ноги' 144.

ЗАВИНУТИ [зави́'нути] –у, -иш, *док.* 'захотіти, забажати'. Йак шо зави́'не, то зра́зу те дава́й. 392.

ЗАВИРУХА [завиру́ха] –и, *ж.* *1.* 'метелиця'. Завиру́ха ка́л'а бру́ха. 392, 90; *2.* 'назва танцю'. На вичурни́ц'ах танц'ува́ли по́л'ку, завиру́ху, обе́рок. 144; *3.* 'те, що ЗАВАРУХА'. Були́ ба́нди, була́ завиру́ха. 392.

ЗАВИТРИТИ [зави́трити] –у, -иш, *док.* 'те, що ЗВИТРИТИ'. Зв'ір зави́трит' і воро́чайіц'. 277.

ЗАВІЙ [зав'ій] –ойу, *ч., мед. 1.* 'сильний біль у животі'. Шоб зав'ій губ'і зайшоў! (Прокльон). 13; [зави́й] 375; *2.* 'апендицит'. Тод'і каза́ли зав'ій, а то пендици́т. 16.

ЗАВІЙНИЦЯ [зав'ійниц'а] –і, *ж., мед.* 'тс, що ЗАВІЙ-2' 475.

ЗАВ'ЇС [заўйіс] –а, *ч.* 'завіса, на якій кріпляться двері' 392.

ЗАВМАЖИХА [заўма́жиха] –и, *ж.* 'жінка завідуючого магазином'. В'ін заўма́г, вона́ заўма́жиха. 297.

ЗАВОДИ [заводи́] *прис.* 'дуже швидкий біг коня'. К'ін' пушоў заводи́. 390.

ЗАВОДИТИ [заво́дити] –жу, -диш, *недок.* 'голосити за померлим'. На по́хоронах чолов'іки́ не заво́д'ат. 392.

ЗАВОДИТИСА [заво́дитиса] *недок. 1. 3 ос. одн.* заво́диц:а 'починати кипіти (про рідину)'. Пудужди́ тро́х'і, вже чай заво́диц:а. 392; *2.* -жуса, -диса, *перен.* 'починати сварку'. О! Пришла́ з робо́ти і заво́диц:а – дай посвари́тис і все. 392.

ЗАВОЇ [заво́йі] –ів, *мн.* 'тс, що ЗАВИЙКИ' 16, 221.

ЗАВОЙЩЕ [заво́йшче] –а, *с., мед.* 'тс, що ЗАВІЙ-2'. Не ступа́й в качав'і́ло – заво́йшче бу́де. 89.

ЗАВОКОННИЦЯ [завоко́н:иц'а] –і, *ж.* 'зовнішня віконниця' 121.

ЗАВОЛОКА [за́волока] –и, *ж., знев.* 'повія' 346.

ЗАВОЛОЧКА [за́волочка] –и, *ж.* 'тс, що ЗАБОРСКА' 6.

ЗАВОРОТКА [за́воротка] –и, *ж.* 'дерев'яний брусочок на цвяхові для закривання дверей' 46, 211.

ЗАВОЯ [заво́йа] –і, *ж.* 'тс, що ЗАВИЙКИ'. Ко́жна ж'інка ма́ла заво́йі на гал'о́пу. 154.

ЗАВСІ [за́ўс'і] *прис.* 'завжди'. Св'ій сво́му за́ўс'і рад. 197.

ЗАВТРАШКИ [за́ўтрашки] *прис.* 'завтра' 380; [за́ўтрашк'і] 148.

ЗАВТРИЧКАЙ [за́ўтричкай] *прис.* 'тс, що ЗАВТРАШКИ' 418.

ЗАВТРОНЬКИ [за́втрон'ки] *прис.* 'тс, що ЗАВТРАШКИ' 418.

ЗАВУДІЛА [завуд'іла] –и, *ж.* і *ч., знев.* 'той. хто організовує що-небудь'. А йа така́йа завуд'іла була́... Ду́майу, шо п то так'е́ зроби́ти... 296.

ЗАВУЧЄТИ [завуч'ети] –у, -йш, *док.* 'подати низький протяжний голос, наслідуючи вовка'. Зложи́ў охо́тн'ік кулаки́ і йак завучи́т'. 326.

ЗАВУШНИКІ [заву́шник'і] –ів, *перев.в мн.* 'тс, що ЗАВУШНИЦІ' 407.

ЗАВУШНИЦІ [заву́шниц'і] –иц', *перев. в мн.* 'сережки, які підвішували до проколотого вуха' 94; [загу́шници]. Ба́ло загу́шници роби́ли с ца́рского рубл'а́. 392.

ЗАВШЕ [за́вше] *прис.* 'завжди'. Вун за́вше тоби́ зро́бит напуперек'і. 392.

ЗАВШЕЙ [за́ўшей] *прис.* 'тс, що ЗАВШЕ' 111; [за́вший] 452; [за́ўш'ій] 121.

ЗАВ'ЯЗКОЮ [зáўйаз^(е)койу] *у зн. прис.* 'тс, що ЗАВ'ЯЗОМ' 353.

ЗАВ'ЯЗОМ [зáўйазом] *у зн. прис.* 'зав'язати кінці шнурків так, що їх можна легко розв'язати' 89, 339.

ЗАГА [зáга] –и, *ж.* *1.* 'тс, що ЖОГА' 221; *2.* 'печія' 48.

ЗАГАДАНКА [загáданка] –и^е, *ж.* 'загадка'. Хлóпци загáданк'е казáле диўч'éтам. 386.

ЗАГАДВАТИ [загáдвати] –айу, -айеш, *недок.* 'загадувати'. Нам загáдвал'і зáгадки. 243; [загáд'вати]. Ми загáд'вали загáтки^е. 34.

ЗАГАЙНИК [загáйник] –а, *ч.* 'посадка молодого лісу (?)' 130.

ЗАГАНУТИ [загану́ти] –ý, -éш, *док.* 'сильно забажати'. Загану́ла йі́хати в Луцк і пойі́хала. 392.

ЗАГАР[1] [загáр] –у, *ч.* 'засмаглість тіла' (всі н. пп.)

ЗАГАР[2] [загáр] –а, *ч.* 'бажання щось робити; завзяття'. Йак нимá загáра, то си́лойу до робóти не застáвиш. 392.

ЗАГАРА [загáра] –и, *ж.* 'характер, вдача людини'. Такá загáра в чолов'і́ка. 176.

ЗАГАРІСТЬ [загáр'іс'т'] –ост'і, *ж.* 'тс, що ЗАГАР[1]' 46.

ЗАГАРМУЗИТИ [загарму́зити] *3 ос. одн.* загарму́зит', *док.* 'занудити'. Шос' загарму́зило, аш гулувá запаморóчилас'. 40.

ЗАГАРУВАТИСЬ [загáруватис'] *3 ос. одн.* загáруйец':а, *недок.* 'загорятися, засвічуватися'. В цéркв'і вс'і лампáди, вс'і св'і́чи загáрувалис' 454.

ЗАГАТА [загáта] –и, *ж.* *1.* 'утеплення стін хати або комори'. Виснóйу роск'ідáй загáту, шоб ми́ши не плоди́лис. 392; *2.* 'гребля, якою бобри перегороджують річку' 11, 137, 232.

ЗАГАТКА [загáтка] –и, *ж.* 'зменш. до ЗАГАТА-2' 42

ЗАГАТЬ [загáт'] –і, *ж.* 'тс, що ЗАГАТА-2' 447.

ЗАГЕНДЕЛИТИ [загендéлити] –éл'у, -éлиш, *док., зруб.* *1.* 'засадити або забити що-небудь'. Гон йак загендéлив д͡з'вáха, шо навил'óт ви́шов. 392; *2. перен.* 'випити горілки понад міру'. Загендéлит ц'ой кавал'éр вóтк'і і йде до клу́ба. 392, 90.

ЗАГИБЕЛЬ [заги́бел'] –і, *ж.* 'велика смертність серед тварин'. Тепéр заги́бел' на зайц'ів. 340; [заг'іб'іл'] 332.

ЗАГЛУШИТИ [заглуши́ти] –ý, -иш, *док.* *1.* 'сильними звуками позбавляти здатності чути'. Ти́йі д'іти́с'ка свойі́м кри́ком заглуши́ли хáту. 392; *2.* 'вимкнути (радіо, телевізор)'. Заглуши́ рáд'іво, а то головá боли́т. 11, 305; *3. перен.* 'заважати ростові інших рослин, закриваючи їх собою'. Сли́вка гет' заглуши́ла бураки́. 392.

ЗАГНЬОНИЙ [загн'óний] –а, -е 'загнутий'. Ку́л'ба – то загн'óний кий. 142.

ЗАГОДУВАТИ [загодува́ти] -у́йе, -у́йе'ш, *док.* 'відростити, вирости и'. Таке́й молоди́ей загодува́ў ву́си. 143, 396.

ЗАГОНИ [заго́ни] -ив, *мн.* 'місце, віддалене від села, де випасали худобу' 247.

ЗАГОНКА [заго́нка] -и, *ж. 1. збір.* 'група мисливців під час полювання' 253, 303, 394; 2.'процес наганяння звірів нагоничами до мисливців'. В заго́нку йшли́ заго́нчики з на́шого села́. 352.

ЗАГОНОМ [заго́ном] *узн. прис. 1.* 'спосіб полювання групою мисливців' 16; *2.* 'тс, що ГУСАКОМ' 172.

ЗАГОНЧИК [заго́нчик] -а, *ч.* 'тс, що ГУЧОК' 352; [заго́ншчик] 166, 335, 425.

ЗАГОРА [заго́ра] -и, *ж.* 'кінець ниви, де повертають плуг' 148.

ЗАГОРОЧ [за́гороч, за́городж] -и, *ж.* 'тин, огорожа'. Над гу́лицойу за́гороч повал'а́лас. 392.

ЗАГРАЖДЄНІЄ [загражд'е́н'ійе] -ійа, *с. 1.* 'колючий дріт' 392; *2.* 'огорожа з колючого дроту'. Не л'із' че́рез загражд'е́н'ійе – ру́к'і подере́ш. 392, 305, 312, 372.

ЗАГРІБАК [загр'і́бак] -а, *ч.* 'тс, що ОЖОГ' 277.

ЗАГРІБАЧКА [загр'і́бачка] -и, *ж.* 'тс, що ОЖОГ' 275; [загр'і́башка] 334.

ЗАГУРДА [за́гурда] -и, *ж. 1.* 'подвір'я'. Хаз'а́йін по́райіц':а на за́гурди. 334; *2.* 'господарські споруди з усіма прибудовами'. Ма́ти пушла́ на за́гурду. 334.

ЗАҐАНЧУВАТИ [заґа́нчувати] -уйу, -уйе'ш, *недок.* 'насипати землю на картоплю, коли садять по зораному'. Кладу́т' по бу́л'бини, пото́м заґа́нчуйут'. 479.

ЗАҐРАБУВАТИ [заґра́бувати] -уйу, -уйеш, *недок.* 'загрібати'. Почина́ймо с'і́но заґра́бувати. 224.

ЗАҐРЕЦАНИЙ [заґре́цаний] -а, -е 'забруднений'. Ой йаки́й сино́к заґре́цаний, зама́заний. 212; [заґра́цаний] 449.

ЗАДАВЛЕНИК [зада́ўленик] -а, *ч.* 'той, хто повісився; вішалник' 293.

ЗАДАРМА [зада́рма] *прис.* 'безплатно, безкоштовно'. Неима́ дурни́х роби́ти зада́рма. 392.

ЗАДАТИСЯ [зада́тис'а] -айу́с', -айе́с':а, *недок.* 'розбігтися, розігнатися'. Вз'еў зада́ўс'а і п'ір'іско́ч'іў. 526.

ЗАДАЧНИЙ [зада́чний] -а, -е 'такий, що любить чепуритися' 106; [зада́чн'ій] 418.

ЗАДВЕРОК [за́дверок] -рка, *ч.* 'подвір'я' 388.

ЗАДВІРОК [задв'і́рок] -рка, *ч.* 'місце для зберігання сільськогосподарського реманенту' 328.

ЗАДЕНЧАНИЙ [заде́нчаний] -а, -е 'такий, що має вставлене дно'. В'ідро́ заде́нчане. 400.

ЗАДЕРТИСЬ [задéртис'] –ус', -éс'а, *док.* 'випогодитись'. Нéбо задéрлос'. 163.

ЗАДИМВАТИ [задúмвати] –айу, -айеш, *недок.* 'задимлювати'. Нóру лúса задúмвайут. 156.

ЗАДИРЕКУС [задирéкус] –а, *ч.* 'тс, що ЗАДИРИКАЧ'. Задирéкуси на пáл'ц'ах. 378.

ЗАДИРЗА [зáдирза] –и, *ж.* 'тс, що ЗАДИРИКАЧ'. Зáдирза – то ваўкú кругóм нúгт'уў. 338.

ЗАДИРИКАЧ [задирúкач] –а, *ч.* 'задерта шкіра навколо нігтя на пальці руки'. Не сци на триск'і, бо бýдут задирúкачи. 392.

ЗАДИРИКУЗА [задирúкуза] –и, *ч.* 'забіяка' 163.

ЗАДИШКА [задúшка] –и, *ж., мед.* 'астма' 342.

ЗАДНІК [зáдн'ік] –а, *ч.* 'задня частина чобота'. У чобóт'ах йе зáдн'ік. 38, 208.

ЗА ДНЯ [за дн'á] *узн. прис.* 'поки ще день, поки видно'. За дн'á прижéнú товáр. 392, 229.

ЗАДОБРУШКА [задóбрушка] –и, *ж.* 'пташеня, у якого ще не відросло пір'я' 424.

ЗАДОК [задóк] –дкá, *ч. 1.* 'тс, що ЗАДНІК'. Задóк у чобóт'ах, у вóз'і – зад. 424; *2.* 'задня частина воза' 392.

ЗАДОЯЧ [задóйач] –а, *ч., знев.* 'той, хто не втримує сечі' 392.

ЗАДРА [зáдра] –и, *ж.* 'тс, що ДРАҐА' 254.

ЗАДРАЗА [зáдраза] –и, *ж* 'тс, що ДРАҐА' 221, 475; [зáдриза] 186, 254

ЗАДРИПАНИЙ [задрúпаний] –а, -е *1.* 'забризканий рідиною'. Ск'ін' тýйу задрúпану спуднúцу. 392; *2. персн.* 'поганий'. Твойá мáти булá задрúпана, і ти такá сáма. 392, 245.

ЗАДРИПАНКА [задрúпанка] –и, *ж.* 'брудНуля'. Задрúпанко, йди вмúйса! 392.

ЗА ДРУГІХ САВЄТУ [за дрýг'іх сав'éту] 'у період після закінчення другої світової війни'. Ходúв до шкóли за пéрших сав'éту, за н'íмцу і за дрýг'іх сав'éту, а кóнчив вс'óго штúри клáси... Такá булá нагýка 392.

ЗАДУБІТИ [задуб'íти] –íйу, -íйіш, *док. 1.* 'змерзнути'. На ц'óму вúітри йа задуб'íла. 392; *2.* 'захолонути (про померлого)' 392.

ЗАДУХА [задýха] –и, *ж 1.* 'важке тепле повітря' 392; *2.* 'сморід'. Гочинú гокнó – хай задýха вúде с хáти. 392

ЗАЄДНО [зайéдно] *прис.* 'постійно, завжди'. Вун зайéдно на ме"нé нападáйе. И шо тобú трéба? 393.

ЗАЄЧИЙ [зайéчий] –а, -е 'заячий'. Сл'ід зайéчий. 230; [зайéчи] 135, 171.

ЗАЖИТІСТЬ [зажúт'іс'т'] –ос'т'і, *ж.* 'пихатість' 254.

ЗАЖИТО [зажúто] *прис.* 'пихато, зарозуміло' 254.

ЗАЖОЛИТИ [зажоли́ти] –л'у́, -ли́ш, *док.* 'неправильно гострячи сокиру чи ножа, загорнути край леза, затупивши його'. Зажоли́ў жоло́, тепе́р не р'іже. 211

ЗАЗДРА [за́здра] –и, *ж.* і *ч.* 'заздрісна людина' 305.

ЗАЗДРЕННИ [заздре́н:и] –а, -е *1.* 'заздрісний'. На́ша сус'ітка така́ заздре́н:а – все на на́шу цибу́л'у зави́дуйе. 392; *2.* 'жадібний'. В заздре́н:ого д'і́да й л'о́ду зимо́йу неи ви́просиш. 392, 90; [заздро́ни]. То заздро́ни чолов'ік. 154; [заздро́ний]. Мойа т'і́тка заздро́на і д'ад'ко заздро́ний. 144, 106, 142; [заздро́н'ій] 418.

ЗАЗДРИЙ [за́здрий] –а, -е 'тс, що ЗАЗДРЕННИ' 326.

ЗАЗЕЛЕПАТИС [зазелепа́тис] –а́йус, -а́йіса, *док.* 'захекатись (про собаку)'. Зазелепа́ўс соба́ка. 427.

ЗАЗУБЕНЬ [за́зубен'] –бн'а, *ч.* 'пристрій, що з'єднує ствол мисливської рушниці з прикладом' 22.

ЗАЇДИ [за́йіди] –у, *мн.* 'запалення куточків рота'. Тра чимс' пома́зати, а то за́йіди пичу́т. 392; З ЗАЇДАМИ [з за́йідами] 'пташеня з жовтими плямами біля дзьобика' 3, 103, 110.

ЗАЇДЛИВИ [зайі́дливи] –а, -е 'тс, що ЗАВЗЯТИЙ' 266.

ЗАЇДНИЙ [зайі́дний] –а, -е 'тс, що ЗАВЗЯТИЙ' 301

ЗАЇДЬ [за́йід'] –і, *ж.*, *збір.* 'загальна назва кровососних комах (комарів, ґедзів і т. ін.)'. Неи хо́че това́р в л'і́си ходи́ти – така́ за́йід', така́ за́йід'... 392.

ЗАЇСТИ [зайі́сти] –ім, -йіси́ш, *док.* *1.* 'закушувати після чогось випитого'. Да́й-но гурка́ зайі́сти смирд'у́ху. 392; *2.* 'позбавити життя когось, кусаючи, загризти' (всі н. пп.); *3.* 'не вистрілити (про мисливську рушницю)'. Рушни́ц'а зайі́ла, і за́йц'а не заби́ў. 291.

ЗАЇЦЬ [за́йіц'] –йц'а, *ч.* 'заєць' 53, 110, 134, 186, 332.

ЗАЙ [зай] –а, *ч.* 'тс, що ЗАЇЦЬ'. Вт'ік зай од охо́тн'іка. 226, 377

ЗАЙМАНЕЦ [за́йманец] –нц'а, *ч.* *1.* 'помічник пастуха, який займає корови в череду' 326; *2.* 'пастух, який пас чужі корови за продукти харчування' 527.

ЗАЙМИСТИЙ [займи́стий] –а, -е 'такий, що швидко загоряється' Займи́стойі лучи́ни нарубá́в. 392.

ЗАЙНО [зайно́] –а́, *ч.* 'великий заєць'. Ото́ зайно́ побйі́х. 392.

ЗАЙСКІЙ [за́йск'ій] –а, -е 'заячий'. Хвост за́йск'ій. 275.

ЗАЙЦИЦЯ [зайци́ц'а] –і, *ж.* 'тс, що ЗАЙЧИХА' 36.

ЗАЙЦЬОВІ СЛИВКИ [за́йц'ов'і слиу́ки́] –их –во́к, *бот.* 'шипшина; Rosa canina L.' Ку́ло ха́ти росту́т' за́йц'ов'і слиу́ки́. 487.

ЗАЙЧЕЧИЙ [зайче́чий] –а, -е *1.* 'тс, що ЗАЙСКІЙ'. Мен'і до́бре мн'е́со зайче́че. 346; [зайче́чи] 211; *2.* 'неїстівний'. Зайче́чи гриби́ не беру́т'. 211.

ЗАЙЧИ [за́йчи] –а, -е 'тс, що ЗАЙСКІЙ'. За́йче мн'а́со. 44.

ЗАЙЧИНЮК [зайчин'у́к] –а́, *ч.* 'напівдорослий заєць'. За́йец' і зайчин'у́к. 117.

ЗАЙЧИХА [зайчи́ха] –и, *ж.* 'самка зайця' 22, 418

ЗАЙЧИЦЯ [зайчи́ц'а] –і, *ж.* 'тс, що ЗАЙЧИХА' 312, 463.

ЗАЙЧУК [зайчу́к] –а́, *ч.* 'тс, що ЗАЙЧИНЮК' 44, 171, 186, 222, 447.

ЗАК [зак] *спол.* 'як'. Зак кули́ᵉс' каза́лиᵉ. 470.

ЗАКАЛДОВКА [закалдо́вка] –и, *ж.* 'дитяча гра у хованки'. А то на вичурка́х гра́ле в закалдо́вк'е. 374.

ЗАКАЛЕЦЬ [зака́лец'] –л'ц'а, *ч.* *1.* 'глевкий хліб' 326, 454; [зака́лиц'] 342; *2.* 'тісто на спідній скоринці в недопеченій хлібині'. Зака́лиц' на па́лиц'. 342; [зака́лиц] 225; *3.* ХЛІБ З ЗАКАЛЬЦЬОМ [хл'іб з зака́л'ц'ом] 'невелика хлібина із залишків тіста' 418; *4.* [зака́л'іц] 'добре випечений хліб' 518.

ЗАКАЛЄТИ [закал'е́ти] –е́йу, -е́йш, *док.* 'забруднити'. Ни було́ кул'е, а вже закал'е́у нуве́ нагаве́ци. 36.

ЗАКАМАРОК [закама́рок] –рка, *ч.* *1.* 'ніша в печі для зберігання сірників' 220; *2.* 'закуток'. Дес' под'і́не гону́чи по закама́рках – з вогн'о́м не найде́ш. 392.

ЗАКАТНЕЙ [закатне́й] –а́, -е́ 'такий, що має коренасту поставу' 163

ЗАКВАС [заква́с] –у, *ч.* 'тс, що ЗАКВАСКА-2' 172.

ЗАКВАСКА [заква́ска] –и, *ж.* *1.* 'розведена солодка вода з дріжджами, з якої після бродіння виготовляють самогон'. Той пйан'у́га полови́ну заква́ск'і ви́пиў. 392; *2.* 'сире тісто, залишене на дні діжі, яке використовують для наступного приготування хліба' 454; *3.* 'розчин для дублювання шкур'. То тра зна́ти, йак ту́йу заква́ску роби́ти, а то шку́ру спо́ртиш. 392, 208, 335, 424, 425.

ЗАКЄРШАВІЙ [зак'е́ршав'ій] –а, -е 'такий, що має непривабливу зовнішність' 48.

ЗАКІДУШКІ [зак'іду́шк'і] –шок, *мн.* 'рибальська снасть з двох навхрест сполучених тичок, з прикріпленою на кінцях сіткою і довгим держалком' 148.

ЗАКІПАТИ [зак'іпа́ти] *3 ос. одн.* зак'іпа́йе, *недок.* *1.* 'починати кипіти (про воду)' (всі н. пп.); *2.* 'вкриватися білим слизом, висохлими слізьми (про повіки)'. Проми́ го́чи румн'а́нком, а то зак'іпа́йут чос'. 392.

ЗАКІСНИЦЯ [зак'існиц'а] –і, *ж.* *1.* 'заміжня жінка, гостя на весіллі від молодого' 221; *2.* 'старша дружка'. Зак'існиц'а пудвйе́зуйе молоду́ рушнико́м. 436, 446.

ЗАКЛАД [закла́д] –а, *ч.* 'елемент живлення кишенькового ліхтарика' 211.

ЗАКЛАДШИНА [закладши́на] –и, *ж.* 'початок будівництва нової хати і частування з цієї нагоди' 326; [закла́тшчина] 454; [закла́шчина] 392.

ЗАКЛИНУВАТЬ [заклинува́т'] –у́йу, -у́йеш, *док.* 'забити клина в топорище, щоб соки́ра не злігала'. Йа заклинува́ў соки́ру 252, 400

ЗАКЛО [за́кло] –а, *с.* *1.* 'місце біля закругу дороги'. Ко́ло доро́ги за́кло.

117; *2.* ‘місце біля дороги, на якому стоїть мисливець під час полювання з нагоничами’ 117.

ЗАКОЛЕСУВАТИ [заколесувáти] *3 ос. одн.* заколесýйе, *док.* ‘тс, що ЗАКОЛУВАТИ’ 326.

ЗАКОЛУВАТИ [заколувáти] *3 ос. одн.* заколýйе, *док.* ‘бігти, утворюючи кола, петлі (про зайця)’. Зáйец’ заколувáў пóлем. 431.

ЗАКОМІРНИК [заком’íрник] –а, *ч., бот.* ‘тс, що ЗАЙЦЬОВІ СЛИВКИ’ 204.

ЗА КОМУНИ [за комýни] ‘в час, коли в Польщі при владі були комуністи’. За комýни картóхл’і в нас купл’áли з Рос’íйі. 515.

ЗАКОС [зáкос] -а, *ч.* ‘відросток ззаду ноги у вепра’ 331.

ЗАКОСТАНІТИ [закостан’íти] *3 ос. одн.* закостан’íйе, *док.* ‘вкритися льодом, замерзнути’. Водá закостан’íла. 351.

ЗАКРАЙНІЦ [закрáйн’іц] –а, *ч.* ‘тс, що ЗАКРАЙНІЦА’ 191.

ЗАКРАЙНІЦА [закрáйн’іца] –и, *ж.* ‘вода, що починає замерзати на ріці біля берега’. Черúш – то одúрвана закрáйн’іца пливé по рú'чц’і. 191.

ЗАКРАЙОК [закрáйок] –йка, *ч.* ‘куток (частина) села’. Ос’óй закрáйок – то самú в’éруйушч’і. 80.

ЗАКРАМ [зáкрам] -а, *ч.* ‘велика посудина для зберігання зерна’ 16.

ЗАКРИЖНА [закрúжна] –ойі, *ж., орн.* ‘порода великих диких качок’ 89, 419, 447.

ЗАКРОЄЦЬ [закрóйец’] –йц’а, *ч.* ‘окраєць хліба’ 428.

ЗАКРУЖЕНОК [закружéнок] –нка, *ч.* ‘місце, де росте багато чорниць’. Закружéнок йáгод. 230.

ЗАКРУНЬКА [зáкрун’ка] –и, *ж.* ‘тс, що ЗАВОРОТКА’ 221, 326.

ЗАКРУТЕНЬ [зáкрутен’] -тн’а, *ч.* ‘поворот дороги; закрут’ 197.

ЗАКРУТІВАТІ [закрýт’іват’і] –айу, -айеш, *недок.* ‘повертати що-небудь іншим боком’. Йак к’іт переб’íжúт, то шáпку закрýт’івайут назáд. (Повір’я). 382.

ЗАКРУТЬКА [закрýт’ка] –и, *ж.* ‘тс, що ЗАВОРОТКА’ 211; [зáкрун’ка] 106

ЗАКУДЛАНИ [закýдлани] –а, -е ‘такий, що має нерозчесане волосся’. Не росчéше свойí кýдли, то й хóдит закýдлани. 392.

ЗАКУМБРОВАНИЙ [закумбрóваний] –а, -е ‘такий, що має закриту металічну кришку (про скляну банку)’. Пóвна горá слóйік’ів закумбрóваних. 380.

ЗАКУРИВАТИС [закурúватис] *1. 3 ос. одн.* закурúвайец:а, *док.* ‘затягнутися сивою пеленою під час мряки чи дощу’. Зáри і в нас бýде дошч – гондó л’іс вже закурúвавса. 392; *2.* ‘закрутитися, запаморочитися (про голову, коли швидко обертатися кругом себе)’. Курúвав, курúвав дитúну, шо й сам закурúвавс. 392.

ЗАЛАВОК [залáвок] –вка, *ч.* ‘город за селом; десь збоку, не біля хати’ 392.

ЗА ЛАДОМ [за ладо́м] *у зн. прис.* 'у певному порядку'. Бири́ с'іно за ладо́м, не кулупа́й. 392.

ЗАЛАНИЙ [зала́ний] -а, -е 'зелений' 150

ЗАЛЄДИТИ [зал'є́дити] –жу, -диш, *док. 1.* 'втомитися' 46; *2.* 'зголодніти'. Йе зал'є́дила за ден'. 46.

ЗАЛИВНИЙ [зал·ивни́й] –а, -е 'проливний (про доіц)'. Був зал·ивни́й тод'і дошч. 16.

ЗАЛИЗНЯК [зализн'а́к] –а́, *ч.* 'тс, що ЖИЛІЗНИК-2' 10, 275; [зализн'е́к] 382; [зал'ізн'а́к] 208; [зал'а́зник] 380.

ЗАЛІЗКО [зал'і́зко] –а, *с.* 'тс, що ЖЕЛІСКО' 22, 3436 424, 447.

ЗАЛІЗО [зал'і́зо] –а, *с. 1.* 'твердий ковкий метал сріблистого кольору' (у багатьох н. пп.); *2.* 'тс, що ЖЕЛІСКО'. Зал'і́зо поста́виу на шчура́. 252, 32, 89; *3.* 'залізний прут із загнутим кінцем, за допомогою якого поправляють поліна та жар у плиті'. Пригорни́-но зал'і́зом жар бли́кше до кастру́л'і. 392.

ЗАЛІСКО [зал'і́ско] –а, *ч. 1.* 'тс, шор ЖЕЛІСКО'. Охо́тн'ік ста́вит зал'і́ска. 424; *2.* 'праска'. Коли́с' зал'і́ска були́ на жар, а типе́р на л'е́трику. 392, 137.

ЗАЛІСЦО [зал'і́сцо] -а, *с.* 'тс, що ЖЕЛІСКО' 264.

ЗАЛІШ [за́л'іш] –ежу, *ч.* 'переліг' 254.

ЗАЛОГА [зало́га] –и, *ж.* 'засідка під час полювання, коли мисливець лежав'. Зало́га, бо зал'ага́ли. 141.

ЗАЛОЖАНКА [зало́жанка] –и, *ж.* 'складка на одязі' 407

ЗАЛОЖИТИ [заложи́ти] –у́, -иш, *док. 1.* 'закласти'. За годи́ну заложи́ли с'іно на ви́шк'і. 392; *2.* 'дати обітницю'. Ма́ти в поне"д'і́лок заложи́ла пист. 16.

ЗАЛОЗЯ [зало́з'а] –і, *ж., знев.* 'повільна людина' 48

ЗАЛОЯЧ [зало́йач] –а, *ч. 1.* 'брудний одяг, який блищить від жиру (лою)'. Ск'іда́й сво́го зало́йача – хай л'у́ди" не пл'уйу́т. 392; *2.* 'людина, яка ходить у брудному одязі'. Ц'о́го зало́йача йа й слу́хати не" хо́чу. 392.

ЗАЛПОМ [за́лпом] *прис.* 'вистрілити з двох стволів мисливської рушниці'. За́лпом йак з двох па́л'нуў. 415; [за́лупом]. Бйе за́лупом на во́ўка. 264, 301, 465.

ЗАЛУПКИ БІГАТИ [залу́пки б'і́гати] 'тс, що ҐЕДЗАТИСЯ' 366.

ЗАЛЮШНЯК [зал'ушн'а́к] –а́, *ч.* 'кільце, за допомогою якого люшня сполучається з полудрабком' 121.

ЗАЛЬОТИ [зал'о́ти] –ів, *мн.* 'заручини'. На зал'о́ти йде молоди́й і дру́жба догава́руватис', а д'і́вка пови́нна да́ти сув'і́й полотна́. 224.

ЗАМАЗАТЬ [зама́зат'] –жу, -жиш, *док. 1.* 'забруднити'. Он йак зама́зав ру́ки. (у багатьох н. пп.); *2.* 'заплутати сліди'. За́йец' хо́че зама́зат' сл'іди́. 30.

ЗАМАЗУРА [замазу́ра] –и, *ч.* і *ж.* 'брудпуля'. Ой ти, замазу́ро, йди вми́йса. 392.

ЗАМАЗУРАНИЙ [замазу́раний] –а, -е 'тс, що ЗАМУРЗАНИ' 527.

ЗАМАЗУРКУВАТИЙ [замазу́ркуватий] –а, -е 'тс, що ЗАМУРЗАНИ' 527.

ЗАМАНКА [зама́нка] –и, *ж.* *1.* 'привід, причина'. Знайшо́ў йаку́с' зама́нку зайти́ в ха́ту. 186; *2.* 'сіно чи кусочки м'яса для приманювання звірини' 171, 392, 427; *3.* 'трубка для приманювання качок; вабик' 425; *4.* [за́манка] –и, *ж.* 'іграшка чи який-небудь предмет, яким відволікають увагу дитини'. Дай дити́ни за́манку, шоб неи пла́кала. 372.

ЗАМАННИК [зама́н:ик] –а, *ч.* 'тс, що ВАБНИК' 424.

ЗАМАНЧИВА ЙАМА [зама́нчива йа́ма] –ойі –и 'тс, що ВОВКОПАДІЛІЩЕ' 296.

ЗАМАНЩИК [зама́ншчик] –а, *ч.* 'тс, що ВАБНИК' 296, 392.

ЗАМАНЮВАТИ [зама́н'увати] –уйу, -уйеш, *недок.* 'вабити звірів кусочками м'яса або сіном, щоб вони підійшли на відстань пострілу' 11, 382.

ЗАМАТКА [за́матка] –и, *ж.* 'тс, що ЗАМОТАНКА' 4.

ЗАМАЧ [зама́ч] –а, *ч.* 'оберемок'. Набири́ зама́ч дров. 490; [зама́ш] 490.

ЗАМИЖОК [за́мижок] –жка, *ч.* 'невеликий сінокіс біля хати' 80.

ЗАМИТЬ [за́мит'] –і, *ж.* 'метелиця' 326.

ЗАМІЖОК [за́м'іжок] –жка, *ч.* *1.* 'межа' 334; *2.* 'поле, нічим не засіяне' 278; *3.* 'пасовище'. Пр'іўйаза́ла тел'ука́ на за́м'ішкув'і. 278.

ЗАМІРКОВАТИЙ [зам'і́рковатий] –а, -е 'дрібний (про збіжжя)'. Таке́ зам'і́рковате жи́то – мале́н'ке. 396.

ЗАМІРСЬКА ВОРОНА [зам'і́рс'ка воро́на] –ойі –и, *орн.* 'біла чайка' 280.

ЗАМІСЬ [зам'і́с'] *спол.* 'ніби'. Зам'і́с' йа не ба́чу – стойу́ і стойу́. 18.

ЗАМОК [замо́к] –мка́, *ч.* *1.* 'пристрій для замикання дверей' (всі н. пп.); *2.* 'з'єднані певним способом дерев'яні бруси' (всі н. пп.); *3.* 'металічна частина мисливської рушниці, яка з'єднує ствол з прикладом' 122, 159, 296; *4.* 'переплетені певним чином пальці двох рук'. Вз'ав па́лци в замо́к. 11, 186.

ЗАМОРИТИСЬ [замори́тис'] –ру́с', -рис'а, *док.* 'утомитися' 103, 334.

ЗАМОРОЗЬ [за́мороз'] –і, *ж.* 'тс, що ВЕРХОЛЬОД' 203, 253, 430.

ЗАМОРОК [за́морок] –а, *ч.* *1.* *мед.* 'біль голови, запаморочення' 407; *2.* 'тс, що БЛУД'. Заблуди́в, бо за́морок зайшо́ў в го́лову. 366; *3.* 'зіпсоване яйце' 229.

ЗАМОРОКА [заморо́ка] –и, *ж.* 'морока' 466, 487.

ЗАМОРОНИЙ [замо́роний] –а, -е 'худющий, заморений'. Не году́йе, то й соба́ка замо́роний. 331.

ЗАМОТАНКА [замо́танка] –и, *ж.* 'велика тепла хустка' 6.

ЗАМОТАТИ [замота́ти] –а́йу, -а́йеиш, *док.* *1.* 'пов'язати (напр., хустку)'. Замота́й те́плу ху́стку. 410; *2.* 'вкутувати кого-небудь чимось те́плим'. Замота́ла дит'а́ в год'і́йа́ло. 392.

ЗАМОЧИТИ [замочи́ти] –у́, -иш, *док.* *1.* 'занурити що-небудь у воду'

(всі н. пп.); *2.* ‘скріпити згоду на купівлю-продаж горілкою’. Вчóра замочи́ли порос’áтка, а с’óдн’і тýхл’і. 392.

ЗАМОЧУВАТИ [замóчувати] –уйу, -уйіш, *недок.* ‘тс, що ЗАМОЧИТИ-1, 2’ 392; [замóчвати] 490.

ЗАМУДРІТИ [замудр’íти] *3 ос. одн.* замудр’íйе, *док.* ‘прокиснути (про страву)’. Борщ вже замудр’íв. 466.

ЗАМУЖНИЦА [замýжница] –и, *ж.* ‘дівчина на виданні’ 494.

ЗАМУРЗАНИ [замýрзани] –а, -е ‘забруднений’. Ск’ін’ замýрзаного п’інчака́ і сам вми́йса, бо замýрзани. 392.

ЗАМЧИСТИЙ [замчи́стий] –а, -е ‘такий, що із замком’. Сховáйс’а, жóвта кóсо, до скри́н’і замчи́стойі… (Весільна пісня). 384.

ЗАНАДА [занáда] –и, *ж.* ‘тс, що ЗАМАНКА-2’ 431.

ЗАНЕНДЖАНИЙ [занéнджаний] –а, -е ‘худий, занедбаний (про домашніх тварин)’. Занéнджана вáша корóва. 465; [занéганий]. Йакéй занéганий горóд!.. 399.

ЗАНИСКО [зани́ско] *прис.* ‘нижче, ніж потрібно’. Пуд нóги стр’íлиў, зани́ско вз’éў. 331.

ЗАНУДЖАНИ [занýджани] –а, -е ‘тс, що ЗАНЕНДЖАНИЙ’. Занýджани собáка. 26.

ЗАПАДЕНЕЦЬ [западéнец’] –нц’а, *ч., знев. 1.* ‘уродженець Західної України’ (всі н. пп.); *2.* ‘поліщук’ 322.

ЗАПАДЕНКА [западéнка] –и, *ж.* ‘жін. до ЗАПАДЕНЕЦЬ-1’ (всі н. пп.)

ЗАПАДНЯ [западн’á] –і, *ж.* ‘тс, що ЗАМАНЧИВА ЯМА’ 141, 415.

ЗАПАЛ [запáл] –у, *ч.* ‘пристрій у старовинних мисливських рушницях, на якому кріпився пістон’ 331.

ЗАПАЛЕНЬКА [запалéн’ка] –и, *ж.* ‘недогоріле поліно’ 258.

ЗАПАЛОК [запáлок] –лка, *ч.* ‘сірник’. Неи давáй ди́т’ам запáлку – хай неи бирé запáлка в рот. 392.

ЗАПАЛЧИНА [запáлчина] –и, *ж.* ‘тс, що ЗАПАЛОК’ 428.

ЗАПАЛЬНИК [запáл’ниік] –а, *ч.* ‘той, хто швидко сердиться’ 518.

ЗАПАРКА [запáрка] –і, *ж.* ‘тс, що ЗАКВАСКА-1’. Вс’у хáту засморóдила запáркойу – дрóшчи спóрчани були́. 392.

ЗАПАСКА [запáска] –и, *ж.* ‘фартух поверх спідниці’ 48, 148, 165, 437.

ЗАПАСУВАТИ [запáсувати] –уйу, -уйеш, *недок.* ‘вперше виганяти корову після зими на пасовище’. На Вéрбниц’у хто запáсував корóву. 326.

ЗАПАХИ [зáпахи] –ів, *мн.* ‘прянощі’. Зáпахи вкинути в т’íсто, то бýде пáхнути. 443.

ЗА ПЕРШИХ САВЄТУ [за пéрших сав’éту] ‘у період з вересня 1939 по червень 1941 року’. Йогó бáт’ко за пéрших сав’éту був м’іл’іц’іонéром. 392.

ЗАПИВАННЄ [запива́н':е] –а, *с.* 'тс, що ЗАПИВКИ' 494.

ЗАПИВИНИ [запи́вини] –ин, *мн.* 'тс, що ЗАПИВКИ' 326, 527.

ЗАПИВКИ [запи́вки, запи́ᵉўкиⁱ] -вок, *мн.* 'заручини'. На ту нид'іл'у в На́д'і Бо́йчихи запи́ᵉўкиⁱ. 53, 80, 211, 476.

ЗАПИК [за́пик] –а, *ч.* *1.* 'місце біля печі або за піччю для спання'. Сиди́, ба́бо, в за́пику и неᶦ ри́пайса. 392; *2.*'дерев'яне ліжко, яке ставили біля печі' 434.

ЗАПИНАЧКА [запина́чка] –и, *ж.* 'тс, що ЗАПАСКА' 254.

ЗАПИНКА [за́пинка] –и, *ж.* 'завіска на вікні' 90.

ЗАПИРЕНЬКА [запире́н'ка] –и, ж. 'пристрій у ткацькому верстаті, який затримує зворотний рух навою' 456; [зап'іре́н'ка] 94.

ЗАПИТКИ [запи́тки] –ів, *мн.* *1.* 'попереднє домовляння про заручини' 342; *2.* 'тс, що ЗАПИВКИ'. До сус'і́дчинойі д'і́ўчини йдут' на запи́тки. 342, 384; [запитки́ᵉ]. На запитки́ᵉ йшла ро́д'іна бли́кша. 346.

ЗАПІКАТИ [зап'іка́ти] *3 ос. одн.* зап'іка́йе, *недок.* *1.* 'пекти в печі до утворення шкуринки на поверхні страви' (всі н. нн.); *2.* 'про дію мисливської рушниці: одразу вбивати звіра'. До́бра стре́л'ба зап'іка́йе і не живи́т'. 303.

ЗАПІТАТЬ [зап'іта́т'] –а́йу, -а́йіᵉш, *док.* *1.* 'спитати кого-небудь про щось'; *2.* 'покуштувати страву'. Зап'іта́й си́ру, чи соло́тк'і. 370.

ЗАПЛИВО [за́пливо] *присл.* 'бридко'. Ажᶦᶦᶦ за́пливо було́ диви́ᵉтис'а. 161.

ЗАПОВЄДНІК [запов'е́дн'ік] –а, *ч.* *1.* 'територія, яка перебуває під охороною держави' (всі н. пп.); *2.* 'єгер'. Запов'е́дн'ік хо́дит по л'і́су. 392.

ЗАПОЇНИ [запо́йіни] –ін, *мн.* 'домовляння про день весілля (як звичайно, буває після заручин); частування з цієї нагоди'. Коли́с' в нас булі́ мали́йі і вили́кийі запо́йіни. 275, 161, 380; [запо́йни]. На запо́йнах парапива́ле ху́стку і кв'е́тку. 150, 225; 'попереднє домовляння перед заручинами' 402.

ЗА ПОЛЬШИ [за По́л'ши] *1.* 'за часів, коли територія Західної України входила до складу Польщі (1920-1939 рр.)'. Вона́ за́муш ви́йшла за По́л'ши, а дру́г'і раз вже за сав'е́ту. 392; *2. у зн. присл.* 'давно'. То було́ за По́л'ши, да загуло́. 90, 392; *3. перен.* 'добре, гарно'. Пого́да пошихува́ла на с'і́но – йак за По́л'ши. 392; [за По́л'шчи] 11, 141; [за Пол'шч'і́] 179.

ЗАПОМИТУВАТИ [запоми́тувати] –уйу, -уйеш, *недок.* 'запам'ятовувати'. Но ви-та́ запоми́туйте і свойі́м д'ітка́м роска́зуйте. 496.

ЗАПОМНІТИ [запо́мн'іти] –мн'у, -мниш, *док.* 'забути'. Вже йа запо́мн'іла стари́йі п'іс'н'і. 221.

ЗАПОРАНИ [запо́рани] –а, -е 'нагодований (про домашню тварину)'. Соʸбира́лиса ото́ ми ве́чоʸром, колі́ коʸрови́ поʸдо́йани, сви́ни запо́рани. 70.

ЗАПОРАТИ [запо́рати] –айу, -айіш, *док.* 'нагодувати домашню тварину'. Скоти́ну запо́рала і л'а́жу спа́ти. 436.

ЗАПОРИЖНИ [запори́жни] –их, *мн.* 'тс, що ЗАПОРОЖЕЦ' 380, 491; [запор'їжнийі] 275.

ЗАПОРОГА [запоро́га] –и, *ж., збір.* 'тс, що ЗАПОРОЖЕЦ'. Молода́ дайе́ тийі́ гуски́[1] запоро́га. 102.

ЗАПОРОЖЕЦ [запоро́жец] –жца і –жшца, *ч., вж. частіше в мн.* ЗАПОРОЖЦИ [запоро́жци, запоро́жшци] –цу і -цив 'незапрошені гості на весіллі, які не беруть участь в бенкетуванні, а тільки спостерігають'. Запоро́жшцам то́же вино́сили корова́й. 90, 326, 392, 461; [запори́шци] 122, 225, 498, 527; [запор'їшци] 350.

ЗАПОРОЖНИЦА [запоро́жница] –и, *ж.* 'один з двох укріплених на нижній задній поперечниці шарнірів, з якими з'єднуються підніжки ткацького верстата' 392.

ЗАПОРОЖНЯНИЙ [запоро́жн'аний] –а, -е 'заповнений, наповнений'. Хт'їла во́ду ве́лити у видро́, а воно́ запоро́жн'ане. 55.

ЗАПРАВА [запра́ва] –и, *ж.* 'задня тверда частина чобота або черевика'. Позаг'іна́ў запра́ви – типе́р в но́г'і му́л'айут. 392.

ЗАПРАГТИ[1] [запрагти́, запрагхти́] –жу́, -же́ш, *док.* 'накласти упряж на коней'. Живе́ в сил'ї, а ко́ни не запраже́. 392; [запригти́] 392.

ЗАПРАГТИ[2] [запрагти́, запрагхти́] –жу́, -же́ш, *док.* 'зажарити страву; засмачити'. От запражу́ борщ, і мо́жите йі́сти. 392; [запригти́] 392.

ЗАПРАЖКА [запра́жка] –и, *ж.* 'спеціально пошитий ошийник, у якого один ремінь проходить під передніми лапами собаки' 110.

ЗАПРАТАТИ [запра́тати] –а́чу, -а́тиш, *док.* 'покласти що-небудь у якесь місце і забути'. І де йа запра́тала ту́йу сок'їру? 392.

ЗАПРИЖОК [запри́жок] –жка, *ч.* 'стрибок звіра вбік, шоб заплутати сліди' 2.

ЗАПРОТИВИТИСЬ [запроти́витис'] –вл'ус', -вис'а, *док.* 'розсердитися'. Йак йому́ сказа́ти д'їе́д, то запроти́виц':а. 515.

ЗАПУДЕТИ [запуде́ти] –жу́, -у́диш, *док.* 'тс, що ЗАМОТАТИ-1'. Тре́ба ху́стку запуде́ти, бо зи́мно. 55.

ЗАПУДЮВАТИ [запу́д'увати] –уйу, -уйіш, *недок.* 'тс, що ЗАМОТАТИ-2'. Ро́жу [почервоніння тіла] запу́д'уйуг' чеирво́нойу ширст'а́нойу ху́сткойу. 386.

ЗАПУН [за́пун] –а, *ч.* 'тс, що ЗАПАСКА' 201.

ЗАПУЛЯТИСЬ [запу́л'атис'] –айус', -йес'а, *док.* 'забаритись, загаятись'. Йа так с ти́ми д'їт'ме запу́л'алас'... 13.

ЗАПУСКАТИСА [запуска́тиса] *3 ос. одн.* запуска́йец:а, *недок.* 'про корову, яка перед отеленням перестає доїтися'. Ше до теил'а́ти до́ўго, а коро́ва вже неи до́йіц:а – запусти́ласа. 392.

ЗАПУСКІ [Зáпуск'і] –сок і –сток, *мн., реліг.* 'Запусти'. На Зáпуск'і мáла грóши од:áти, а вже і Пáска. 392; На Зáпуск'і напичýт' сáла, а на дрýг'і ден' вик'ідáйут' в рáшку. 225.

ЗАПУСКНИЙ ТИЖДЕНЬ [запýскний тúжден'] –ого –жн'а, *ч., реліг.* 'тиждень перед Великим постом'. Запýскний тúжден' йак вже бýде п'іст, тод'í сир йід'éт', а вже сáла н'е. 16.

ЗАПУСТИВЕЦЬ [запустúвец'] –вц'а, *ч.* 'зіпсована дійка корови' 229.

ЗАПУЧАТИСЬ [запýчатис'] –айус', -айіс'а, *док.* 'тс, що ЗАМОТАТИ-1'. Запýчайс'а дóбре! 59.

ЗАПУЩОНКА [запушчóнка] –и, *ж.* 'ряжанка'. В спáране молокó сметáну запускáйут', тод'í скúснец':а – от і запушчóнка. 16.

ЗАП'ЯТОК [запйáток] –тка, *ч.* 'відросток ззаду ноги у вепра' 244.

ЗАП'ЯТТЯ [запйáт':а] –і, *с., збір.* 'відростки ззаду ноги у вепра' 117.

ЗАРА [зáра] *прис.* 'зараз' 384.

ЗАРАДНІК [зарáдн'ік] –а, *ч.* 'слуга, який мисливцеві-панові заряджав рушницю' 296.

ЗАРАЗ [зáраз] *прис. 1.* 'у цю мить'; *2.* 'дуже близько'. Зáраз кóло цéркви корчмá. Холм 38.

ЗАРАЗКЄ [зáразк'е] *прис.* 'тс, що ЗАРАЗ-2'. Зáразк'е нáша салó тут. 118.

ЗАРАННЯ [зарáн':а] *прис. 1.* 'дуже рано'. Йа зарáн':а встайý. 392; *2.* 'завчасно, заздалегідь'. Зарáн':а ни кажú, шо все зрóбиш. 392.

ЗАРАСКИ [зáраски'] *прис.* 'тс, що ЗАРА'. Глúну дóбре зáраски' копáти – за зúму перегниúйе, тод'í дóбре виробл'éти [гончáрний посуд]. 369, 53.

ЗАРАШНІЙ [зáрашн'ій] –а, -е 'теперішній'. Али то булá такá шкóла, шо йа ше дóси пóмн'у дéшчо, ни то шо зáрашн'а шкóла. 534.

ЗАРАЯТИ [зарáйати] –áйу, -áйеш, *док.* 'порадити'. Йомý зарáйали лáдан вз'áти. 74.

ЗАРВАТЕ[1] [зарвáте] –рвý, -рвé, *док.* 'вдарити'. Йек хóч'іш собáку зарвáте, пáлку зáвше нáйдиш. 152; [зáрвати]. Йак йе бýс'кове кублó, то грóмник не зáрве хáту. 422.

ЗАРВАТИ[2] [зарвáти] –ý, -éш, *док.* 'вимовити; назвати'. Сóк'іл і Сóк'іл' – йак вже хто зарвé. 402.

ЗАРЖЄВЛЯНИЙ [зарж'éўл'аний] –а, -е 'заіржавлений' 518.

ЗАРИЖУВАТИСЯ [зарижувáтис'а] –ýйус'а, -ýйіс'а, *док.* 'вперто стояти на своєму; наполегливо відстоювати свою думку' 428.

ЗАРИ [зáри] *прис.* 'тс, що ЗАРА' 392.

ЗАРИКА [зáрика] *прис.* 'тс, що ЗАРА'. Бáло і тéйе с'пивáло, а зáрика і соловéй не хóче. 392.

ЗАРИЧОК [зáричок] –чка, *ч.* ‘рукав річки’ 313.

ЗАРИШНЄ [зáришн’е] –н’ого, *с.* ‘теперішнє’. Погово́римо про зáришн’е. 495.

ЗАРОДИТИСЯ [зароди́тис’а] –жýс’а, -дис’а, *док.* ‘народитися’. Йак йа зароди́лас’а, то так селó називáйец’а. 495.

ЗАРОК [зáрок] *узн. прис.* ‘наступного року’. Дай, Бóже, нам вс’ім зáрок дождáти! 392.

ЗАРУШИТИ [зарýшити] –ýшу, -ýсиш, *док.* ‘заворушити, зачепити’. Хто нéйі зарýшит’, той плáкати мýсит’. (Відгадка: цибуля). 143.

ЗАСАД [засáд] –а, *ч.* ‘тс, що ЗАСАДКА’. Охóтн’ік на засáд пушóў. 230.

ЗАСАДА [засáда] –и, *ж.* ‘тс, що ЗАСАДКА’. Сид’іти в засáди. 302, 208, 427, 447; [зас’áда] 116, 465.

ЗАСАДКА [засáдка] –и, *ж.* ‘засідка мисливця під час полювання’ 208, 320; [зас’áдка] . Зас’áдка до ми́с’аца дóбра [при місячному світлі] 371, 38, 159, 191, 252, 270, 309.

ЗАСАДЬВАТИ [засáд’вати] –айу, -айеш, *недок.* ‘садити’. Ше не мóжна починáти засáд’вати в пóл’і. 474.

ЗАСАПАТИСЬ [засáпатис’] –айус’, -айіс’а, *док.* ‘втомитися від швидкого бігу (про собаку)’. Йомý гарачé, засáпаўс’ од б’ігу. 30.

ЗАСЕРДУВАТИ [засердувáти] –ýйу, -уйе́ш, *док.* ‘розсердитися, нагніватися’. Йа на тебé не засердувáла. 272.

ЗАСЄЧКА [зас’éчка] –и, *ж.* ‘осічка під час стрільби з рушниці’ 122, 172, 420; [зас’íчка] 144, 232.

ЗАСІБ [зас’íб] –у, *ч., збір.* ‘всі члени сім’ї; вся родина’. Ц’íлий зас’íб сид’íли за столóм. 94.

ЗАСІК[1] [зас’íк] –а, *ч.* ‘саморобна пастка для лову гризунів’ 20.

ЗАСІК[2] [зáс’ік] –у, *ч.* ‘відгороджене місце в коморі, куди зсипали зерно’ 392.

ЗАСІКА [зас’íка] –и, *ж.* ‘тс, що ЗАСЄЧКА’ 132.

ЗАСКАЛИТИ [заскáлити] –áл’у, -áлиш, *док.* ‘примружити (очі)’. Заскáлиў гóчи, гет’чидé год' сóнца. 392, 366.

ЗАСКАЛЮВАТИ [заскáл’увати] –áл’уйу, -áл’уйіш, *недок.* ‘тс, що ЗАСКАЛИТИ’ 366.

ЗАСКВАРЮВАТИ [засквáр’увати] –уйу, -уйеш, *недок.* ‘додавати до першої страви жир і приправу’ 221.

ЗАСКОК [заскóк] –а, *ч.* ‘тс, що ЗАПРИЖОК’ 186, 208, 287.

ЗАСЛІТИТИСЬ [засл’ітúтис’] *3 ос. одн.* засл’іти́ц’а, *док.* ‘про погоду, коли декілька днів підряд іде дощ’. О! вже засл’іти́лос’, вже три дн’і сл’ітá. 454.

ЗАСЛОНА [заслóна] –и, *ж.* ‘завіска на вікні’. Рáнше казáли заслóна, тепéр – ф’ірáнка. 102.

ЗАСЛОНКА [заслóнка] –и, *ж. 1.* 'тс, що ЗАСЛОНА' 102, 375; *2.* 'металічна затулка печі'. Не бирú гóлийу рук'éйу заслóнку – попичéса. 392; *3.* [зáслонка] 'тс, що ГАЗЕТА-2' 352.

ЗАСЛУВКА [зáслуўка] –и, *ж.* 'тс, що ЗАСЛОНКА-2' 375.

ЗАСЛЮТИТИСЯ [засл'утúтис'а] *3 ос. одн.* засл'ýтиц':а, *док.* 'тс, що ЗАСЛІТИТИСЬ' 305.

ЗАСМАРК [зáсмарк] –а, *ч., мед.* 'нежить' 129.

ЗАСМИК [зáсмик] –а, *ч.* 'потовщене місце на нитці' 313.

ЗАСНІТ [засн'íт] –у, *ч., бот.* 'грибковий паразит у колосках жита; ріжки; Claviceps purpurea Tul.' 49.

ЗАСОВКА [зáсоўка] –и, *ж. 1.* 'рухомий дерев'яний чи металічний пристрій для замикання дверей' 211; *2.* [засóўка] 'заслінка для перекривання димоходу' 23.

ЗА СПАСІБО [за спас'íбо] *у зн. прис.* 'безплатно; задарма' 90.

ЗАСТАВА [застáва] –и, *ж.* 'тс, що ЗАСАДКА' 38, 244, 273, 286, 415.

ЗАСТАВКА [застáўка] –и, *ж.* 'місце, на якому стоїть мисливець під час полювання із нагоничами' 332.

ЗАСТАВМА [застáўма] –и, *ж.* 'внутрішня віконниця'. Колúс' в нáшуй лáўци на гýкнах булú застáўми. 392.

ЗАСТАВНЯ [застаўн'á] –í, *ж. 1.* 'одна з двох бічних дощок ящика воза' 46, 142; *2.*'дошка замість драбини воза при перевезенні гною' 326.

ЗАСТАНОВА [застанóва] –и, *ж.* 'тс, що ЗАСТАВКА' 17.

ЗАСТАНОВКА [застанóўка] –и, *ж.* 'прилаштована на високих стовпах будівля для засідки мисливців'. Дл'а пáна робúли застанóўку в л'íси. 332.

ЗАСТИЛЛЄ [застúл':е] –а, *с., збір.* 'люди, що сидять за столами (на весіллі, хрестинах і т. ін.)'. Все застúл':е сп'івáло. 413.

ЗАСТОРОНОК [засторóнок] –нка, *ч.* 'відгороджене для сіна місце в клуні'. Наклáли пóўни засторóнок с'íна, ше топкáти трéба. 392.

ЗАСТРУГАТИ [застругáти] –жý, -жиш, *док.* 'заточити (олівець)'. Застружú прóстого гол'íўцá. 392.

ЗАСТУВАТИ [зáстувати] -уйу, -уйіш, *недок.* 'затуляти собою що-небудь'. Ни зáстуй! Годийдú од гокнá! 392.

ЗАСТУП [зáступ] -а, *ч.* 'тс, що ГОРОДНИК'. Зáступом скопáла самá пувгорóда. 90, 392.

ЗАСТУПИЛЬ [зáступил'] -а, *ч.* 'тс, що ГОРОДНИК' 20.

ЗАСТУПИНЬ [зáступин'] -а, *ч. 1.* 'тс, що ГОРОДНИК' 300; *2.* 'дерев'яна лопата'. Вúплескай градк'í зáступн'ом. 74.

ЗАСТУПНИК [застýпник] -а, *ч.* 'тс, що ГОРОДНИК' 395.

ЗАСУВКА [за́сувка, за́суўка] -і, *ж.* ‘жердина, якою перекривають вхід на подвір’я’. Тил’а́ ви́скочило і пе^ире^иламáло за́сувку. 392.

ЗАСЯДЧИК [зас’а́дчик] -а, *ч.* ‘мисливець, який полює переважно із засідки’. На зас’а́дчика не напори́с’. 309.

ЗАСЬТЯШКА [за́с’т’ашка] -и, *ж.* *1.* ‘тс, що БЕНДА’. Д’і́ўка буте́л’ку обйе́зуйе за́с’т’ашко [під час сватання] 46, 221, 351; [за́с’т’ежка] 46; *2.* [зас’т’а́ж^шка] ‘тс, що ЗАШНУРІВКА’ 515, 516.

ЗАСЬТЬОНИТИСЯ [зас’т’о́нитис’а] *3 ос. одн.* зас’т’о́ниц’а, *док.* ‘почати вкриватися тонким льодом (про воду)’. Зас’т’о́нилос’а во́зеро. 80; [зас’т’они́тис’а]. Вода́ в видри́ зас’т’они́лас’а. 348.

ЗА ТАК [за так] *у зн. прис.* ‘тс, що ЗА СПАСІБО’. За так нихто́ ни хо́че роби́ти. 392.

ЗАТЄТИСЬ [зат’е́тис’] -тну́с’, -тне́с’а, *док.* ‘вдаритись’. Упа́ў хло́пчик і зат’е́ўс’а. 255.

ЗАТИЛОК [зати́лок] -лка, *ч.* *1.* ‘клинок, за допомогою якого кріпиться коса на кіссі’ 326, 428, 434; *2.* ‘місце поза сільськими дворами’ 131; *3.* ‘тупе ребро леза ножа’ 344; *4.* ‘пристрій у ткацькому верстаті, який затримує зворотний рух навою’ 46.

ЗА ТИМ [за тим] *спол.* ‘тому що; бо’. Тепе́р наро́ду бага́то по пойізда́х, за тим йа́году продава́ти везу́т’. 406.

ЗАТИРКА [за́тирка] -і, *ж.*, *кулін.* ‘рване прісне тісто, зварене у воді чи молоці’. На ве^иче́ру навари́ла за́тирк’і. 392.

ЗАТИЧКА [за́тичка] -и, *ж.* ‘корок пляшки’ 17, 159.

ЗАТІНОК [зат’і́нок] -нка, *ч.* ‘місце, захищене від променів сонця’. С’ад’ в зат’і́нок, не^и пичи́са на со́нци. 392.

ЗАТКАЛО [за́ткало] -а, *с.* ‘тс, що ЗАТИЧКА’ 44.

ЗАТМЕНИЦЯ [затме́ниц’а] -і, *ж.*, *бот.* ‘грибковий паразит у колосках жита у вигляді чорно-фіолетового ріжка; Claviceps purpurea Tul.’ 80.

ЗАТОВКА [зато́ўка] -и, *ж.* ‘тс, що ЗДІР’ 89, 273, 287, 427, 428, 491; [за́тоўка] 191.

ЗАТОВКАНКА [затоўка́нка] -и, *ж.* ‘саморобна мисливська рушниця, яку набивали порохом і дробом, а під час полювання підпалювали’ 30.

ЗАТРАВА [затра́ва] -и, *ж.* ‘відчуття смаку свіжого м’яса (про мисливських собак)’. Дл’а затра́ви соба́кови дайу́т’ ла́пки (зайця). 382.

ЗАТРАВИТИ [затрави́ти] -вл’у́, -иш, *док.* ‘приманити звіра’ 287.

ЗАТРАВИТИСЬ [затрави́тис’] -вл’у́с’, -вис’а, *док.* *1.* ‘відчути смак свіжого м’яса (про мисливського собаку)’. Шоб соба́ка затрави́ўс’а, тре́ба да́ти ла́пки [впольованого звіра]. 37; *2.* [затрави́тис] ‘унадитись до когось по що-небудь’. Те^ипе́р шул’а́к затрави́вса, то вс’і курча́та ви́носит. 392.

ЗАТРАВЛЯНИЙ [затра́ўл'аний] -а, -е 'навчений до полювання мисливський собака'. Затра́ўл'аного соба́ку бе"ру́ на охо́ту. 134.

ЗАТРАВ'ЯНИ [затра́вйани] -а, -е 'тс, що ЗАВЗЯТИЙ' 37.

ЗАТРИ [за́три] *прис.* 'завтра' 402.

ЗАТРУТА [затру́та] -и, *ж.* 'отрута' 11.

ЗАТУГАТИСЯ [зату́гатис'а] –айус'а, -айес'а, *док.* 'злякано дивитися, неспокійно стояти'. Коби́лка зл'ака́йец':а і ста́ла, затуга́лас'а. 527.

ЗАТУГНУТИ [зату́гнути] *3 ос. одн* зату́гне, *док.* 'поступово висохнути (про свіжовиготовлений гончарний посуд)' 219.

ЗАТУЛА [зату́ла] -и, *ж.* 'тс, що ЗАСЛОНКА-2' 114, 280.

ЗАТУЛКА [зату́лка] -и, *ж. 1.* 'тс, що ЗАСЛОНКА-2' 23; [за́тулка] 402; *2.* 'фартух' 476; 'фартух із купованої тканини' 255; *3. перен.* 'тс, що ГАЗЕТА-2' 475.

ЗАТУЛУВАСТИЙ [зату́луватий] -а, -е 'опецькуватий' 152.

ЗАТЯГОМ [за́т'агом] *прис.* 'тс, що ЗАШМОРГОМ' 173.

ЗАТЯГТИ [зат'агти́] *3 ос. одн.* зат'а́гне, *док.* 'не вистрілити (про мисливську рушницю)'. Нова́ рушни́ц'а зат'агла́. 275.

ЗАФІРАНКА [заф'іра́нка] -и, *ж.* 'тс, що ЗАСЛОНА'. На вукн'і вис'е́т' хоро́ш'і заф'іра́нк'і. 148, 381.

ЗАХВАТИТИ [захвати́ти] -чу́, -тиш, *док. 1.* 'ідучи кудись, брати з собою кого- або що-небудь' (всі н. пп.); *2.* 'забирати силою що-небудь'. Ту́йу гра́дку захвати́ли сус'і́ди. 392; *3.* 'взяти слід звіра (про мисливського собаку)'. Рекс захвати́ў сл'ід і погна́ў. 208, 135.

ЗАХОД [за́ход] -а, *ч.* 'куток села'. Живе́ на Брод'а́тини, то за́ход таки́й. 255.

ЗАХОДИ [за́ходи] -ів, *мн.* 'місце серед болота, де влітку випасали корів і де пастух мав землянку' 33, 247, 356; [заходи́] -ів, *мн.* Були́ заходи́, а по́т'ім ста́ли хутори́. 46.

ЗАХОДИТИ [захо́дити] -жу, -диш, *недок. 1.*'входити в яке-небудь приміщення' (всі н. пп.); *2.*'спускатися за лінію обрію (про небесні світила)' (всі н.пп.); *3.*'починатися (про свято)'. К'ін' вишива́ти – с'ва́то захо́дит. 392.

ЗАХОДИТИС [захо́дитис] -жус, -диса, *недок.* 'плакати ридма'. Вона́, ма́ти, лижи́т соби́ и ни вста́не, а дити́на аж захо́диц:а. 392.

ЗАХОДКА [захо́дка] -и, *ж.* 'група мисливців під час колективного полювання' 394.

ЗАХОДОМ [захо́дом] *у зн. прис.* 'спосіб полювання групою мисливців' 87.

ЗАХОЛОД [за́холод] -у, *ч.* 'тс, що ХОЛОДНИЦА' 342.

ЗАХОЛОДА [захоло́да] -и, *ж.* 'тс, що ХОЛОДНИЦА' 242, 265; [захуло́да] 13.

ЗАХОЛОЛИ [захоло́ли] -а, -е *1.* 'такий, що став холодним'. Йі́ште, бо борщ захоло́ли бу́де. 392; *2.* 'старий слід звіра'. Захоло́ли сл'ід соба́ка не бере́. 305.

ЗАХОПИТИ [захопи́ти] -пл'ў, -иш, *док.* *1.* 'тс, що ЗАХВАТИТИ-1' 90, 392; *2.* 'тс, що ЗАХВАТИТИ-2' 261; *3.* 'застати'. Спиши́ захопи́ти гавто́буса. 392.

ЗАХРАХОСТІТИ [захрахост'і́ти] *3 ос. одн.* захрахости́т, *док.* 'подати різкі звуки (про куницю)'. Куни́ц'а захрахости́т, по́т'ім бу́ркайе. 372.

ЗАХРИСТАТИСЬ [захри́статис'] -айус', -айес'а, *док.* 'застібнути одяг'. Захри́стайс'а, а то хо́лод. 74.

ЗАЦЄНТИ [зац'е́нти] -а, -е 'затятий, впертий'. Муўчи́т і не^и гоби́зветца, так'е́ зац'е́нте, йак і його́ ма́т'унка. 392; [заце́нти] 305; [зац'а́нти] 392.

ЗАЦІПИТИ [зац'і́пити] *3 ос. одн.* зац'і́пит, *док., згруб.* 'заставити замовкнути'. А зац'і́пило п тобі́ доза́втра!.. 392

ЗАЦЯПАНИ [зац'а́пани] -а, -е, *знев.* 'дуже худий'. Зац'а́пана д'і́ўка, йак і зац'а́пана коро́ва, – нико́му нипотри́бни. 392.

ЗАЧАВИТИ [зачави́ти] -ўл'ў, -а́виш, *док., знев.* 'заколоти, зарізати (про свиню)'. На Па́ску сво́го ве́прика зача́ўл'ў. 392.

ЗАЧАСКА [зача́ска] -и, *ж.* 'кнопка біля одягу' 154.

ЗАЧЕРЖИТИСЬ [заче́ржитис'] *3 ос. одн.* заче́ржиц':а, *док.* 'задощитись'. Вже заче́ржилос' надо́ўго. 326.

ЗАЧИНАТИ [зачина́ти] -а́йу, -а́йіш, *док.* 'починати'. Ну знов зачина́й свари́тис. 392.

ЗАЧИНИТИ [зачини́ти] -н'ў, -ниш, *док.* *1.* 'прихилити двері чи вікно, перешкоджаючи доступ' (всі н. пп.); *2.* 'тс, що ЗАГЛУШИТИ-2'. Зачини́ ра́д'іво, хай не бо́мкайе. 424.

ЗАЧИНКА [за́чинка] -и, *ж.* 'пристрій замикати двері'. В гитко́го хлива́ гитка́ за́чинка. (Прислів'я) 436.

ЗАЧИНЯЄЦЬ [зачин'а́йец'] -а́йц'а. *ч.* 'тс, що ЖИДОК-1'. Купи́ў в Ко́ўках зачин'а́йц'а. 305.

ЗАЧІЛОК [зач'і́лок] -лка, *ч.* 'причілок хати' 476; [зашч'і́лок] 380.

ЗАЧІРИПЛЮВАТИ [зач'іри́пл'увати] -пл'уйу, -пл'уйе́ш, *док.* 'укладати битий посуд між свіжовиготовленими гончарними виробами під час випалювання, щоб не пропустити сильного вогню' 219.

ЗАЧУХА [зачу́ха] -и, *ч., жарт., нове* 'приймак'. Зачу́ха – то зав'і́дуйучий чужи́м хаз'а́йством. 392.

ЗАШЕРАТИ [зашера́ти] *3 ос. одн.* зашера́йе, *недок.* 'гоїтися (про рану)'. Вже зашера́йе ра́на, вже здоро́вий. 424; [зашерха́ти] 392.

ЗАШЕРУШИТИ [зашеруши́ти] *3 ос. одн.* зашеруши́т, *док.* 'тс, що ЗАСЬТЬОНИТИСЯ'. Зашеруши́ло р'і́чку. 481.

ЗАШЕРХНУТИ [зашéрхнути] *3 ос. одн.* зашéрхне, *док.* ‘замерзнути зверху (про грязюку)’. Зашéрхла граз’ на дорóзи. 481, 90, 392.

ЗАШИЛОВАТИ [заши́ловати] -а, -е ‘закороткий, укорочений’. Свин’á веᶦли́ка, но зад йак’іс’ заши́ловати. 392.

ЗАШИРІРХНУТИ [зашир’íрхнути] *3 ос. одн.* зашир’íрхне, *док.* ‘тс, що ЗАСЬТЬОНИТИСЯ’. Вже зашир’íхнуло трóхи óзиро. 220.

ЗАШМОРГ [зáшморг] -а, *ч.* ‘петля з дроту для лову звірів’ 465.

ЗАШМОРГА [зáшморга] *прис.* ‘тс, що ЗАШМОРГОМ’ 134.

ЗАШМОРГОМ [зáшморгом] *прис.* ‘зав’язати кінці шнурків так, що їх можна легко розв’язати, потягнувши за один кінець’. Мишк’í заўйáзуй зáшморгом, а не гýзлом. 392, 37, 120, 137, 305, 440.; [зáшморг’ійу] 382; [зáшморгойу] 275, 447; [зáшмором] 17.

ЗАШМОРҐАЧ [зашмóрґач] -а, *ч., знев.* ‘той, хто часто шморгає носом’. Ей! Зашмóрґач! Ви́три пуд нóсом! 392.

ЗАШНУРІВКА [зашнур’íўка] -и, *ж.* ‘шнурівка біля черевика’ 220; [зашнурóвка] 360.

ЗАЩЕНТИЙ [зашчéнтий] -а, -е ‘злий (про собаку)’ 402.

ЗАЩИПКА [зáшчипка] -и, *ж.* ‘застібка’ 10, 422; [зáшибка] 169.

ЗАЩИРІТИ [зашчир’íти] *3 ос. одн.* зашчири́т’, *док.* ‘зазеленіти; вкритися рослинністю’. Вже зашчир’íў грудóк. 100.

ЗАЩІКАТИ [зашч’íкáти] -áйу, -áйеш, *недок.* ‘застібати гудзик в одязі’ 414; [зашч’íкати] док. ‘застібнути’ 152, 428.

ЗАЩІМ [зашч’íм] -а, ч. ‘тс, що ҐАНЯ[2]’ 272.

ЗАЮШАНИЙ [зайýшаний] -а, -е *1.* ‘беручкий до роботи’. В’ін зайýшаний до робóти. 55; *2.* ‘тс, що ЗАВЗЯТИЙ’ 286.

ЗАЮШИТИ [зайуши́ти] -ý, -иш, *док.* ‘тс, що ЗАМАНЮВАТИ’. Ли́са зайуши́ў кускóм мн’éса. 293.

ЗАЮШИТИСЬ [зайýшитис’] -ýс’, -ис’а, *док.* ‘тс, що ЗАМОРИТИСЬ’. За ден’ зайýшивс’а. 396.

ЗАЯДЛИ [зайáдли] -а, -е ‘тс, що ЗАЯДЛИВИ’ 431.

ЗАЯДЛИВИ [зайáдливи] -а, -е *1.* ‘завзятий’. То зайáдливи охóтн’ік. 37, 222; *2.* ‘тс, що ЗАВЗЯТИЙ’ 141, 463; [зайáдл’іви] 156, 233.

ЗАЯТІНА [зáйат’іна] -и, *ж.* ‘тс, що ЗАЯЧАТИНА’ 244.

ЗАЯЦЬ [зáйац’] зáйц’а, *ч.* ‘заєць; Lepus’ 132, 211, 346, 356, 451.

ЗАЯЧАТИНА [зайачáтина] -и, *ж.* ‘заяче м’ясо’ 326.

ЗАЯЧИНА [зáйачина] -и, *ж.* ‘тс, що ЗАЯЧАТИНА’ 212.

ЗАЯЧИХА [зайачи́ха] -и, *ж.* ‘тс, що ЗАЙЧИХА’. Зайачи́ха і зайачин’é рáзом сид’íли. 338; [зáйачиха] 326.

ЗБАЇТИ [збáйiти] -áйу, -áйiш, *док.* 'обманути, збрехати' 315.

ЗБАН [збан] -а, *ч.* 'глечик із ручкою' 55.

ЗБАНОК [збанóк] -нкá, *ч. 1.* 'тс, що ЗБАН'. Гладúшка без гухá, а збанóк з гухóм. 476, 46, 340, 515; *2.* 'глечик без ручки' 456; *3.* 'глиняний кухоль для пиття води' 102.

ЗБАНОЧЕК [збанóчек] -чка, *ч.* 'невеликий глечик з ручкою' 46.

ЗБАЯТИ [збáйати] -áйу, -áйеш, *док.* 'змовити; відворожити молитвою'. Нак'íнули гурóк'і, трéба йти до когóс' і збáйати. 38.

ЗБЕЙҐОРИТИС [збéйґоритис] *3 ос. одн.* збéйґориц:а, *док.* 'згинути, пропасти, здохнути (про тварину)'. [Пастух на корову:] Кудá пушлá? Шоб^{п} ти збéйґорилас йомý до вéчора! 392.

ЗБИВАТИ [збивáти] *1.* -áйу, -áйеш, *недок.* 'змушувати падати кого- або що-небудь' (всі н. пп.); *2.* 3 ос. одн. збивáйе, *недок.* 'тс, що ГУБИТИ-3' 17, 301, 310, 332.

ЗБИГОВИСЬКО [збигóвис'ко] -а, *с., знев. 1.* 'будь-яке зібрання людей'. Шо там за збигóвис'ко, шо так л'ýде стойáт? 392; *2.* 'збори' 90, 392.

ЗБИЖ [збиж] -а, *ч., збір.* 'загальна назва зерна злакових культур' 326; [зб'іж]. Кáлдуб на зб'іж. 384.

ЗБИТКІ [збúтк'і, збú^{е}тк'і] -ток, *мн.* 'жарти, що закінчуються якоюсь шкодою'. Крéпко хлóпц'і л'убúли збúтк'і рубúти – то крáли нитк'í, го заплýтували. 201, 145.

ЗБІЙКА [зб'íйка] -и, *ж.* 'тс, що БИЯНКА' 23.

ЗБІР [зб'ір] -óру, *ч. 1.* 'зібрання людей' (у багатьох н. пп); [збор] 90; *2.* 'вгощення родичів з нагоди новонародженої дитини' 491.

ЗБІРНУХА [зб'ірнýха] –и, *ж.* 'вечір у молодого напередодні весілля' 335.

ЗБЛЯКНУТИ [збл'áкнути] *3 ос. одн.* збл'áкне, *док.* 'тс, що ВИПЕКТИС'. Матéрийа вúпеклас, збл'áкла. 38.

ЗБОЇСКО [збойíско] -а, *с., знев.* 'спортивний майданчик біля школи "за Польщі"'. На збойíску ми маршувáли. 392.

ЗБОРИСЬКО [збóрис'ко] -а, *с., знев.* 'тс, що ЗБІР-1' 392.

ЗБОРИЩЕ [збóришче] -а, *с., знев.* 'тс, що ЗБІР-1' 392, 490.

ЗБОРНЯ [збóрн'а] -і, *ж. 1.* 'тс, що ЗБІР-1'. На Л'ýл'кових колодкáх в нас колúс' збóрн'а булá. 392; *2.* 'хата, у якій збиралася молодь'. Хлóпци і д'íўчáта прихóдили в однý хáту... "збóрн'а" казáли. 392, 16, 340, 511; Колú^{е}с' клýба ни булó, то ходúли вс'і на збóрн'у. 85.

ЗБОЧИТИ [збóчити] -у, -иш, *док.* 'повернути вбік'. Пушóў зáйец' на б'ік, збóчиў. 296, 116, 186, 338.

ЗБРЕСАТИ [збресáти] *3 ос. одн.* збресáйе, недок. 'прокисати (про молоко)'. Молокó на сóнци' вже збресáйе. 515.

ЗБРЕСКЛИЙ [збре́склий] -а, -е ‘прокислий (про молоко)’. Збре́скле молоко́ – то ни ква́сне, ни соло́дке. 515.

ЗБРІЙНІСТЬ [збр’ійн’іс’т’] -ости, *ж.*, *збір.* ‘бешкетування’. Хло́пци л’ека́ли д’іўча́т, роби́ли збр’ійности. 121.

ЗБРУЙНИЦІ [збру́йниц’і] -иц’, *мн.* ‘тс, що ЗБИТКИ’. Коле́с’ води́ли козу́ [щедрувальники]. Йіх в ха́ту неи пуска́л·ие, бо мо́же збру́йниц’ нароби́ти. 342.

ЗБУРИТИ[1] [збу́рити] *3 ос. одн.* збу́рит’, *док.* ‘зірвати бурею що-небудь’. На соло́му кла́ли козли́, шоб верха́ не збу́рило. 200.

ЗБУРИТИ[2] [збу́рити] -у, -иш, *док.* ‘скласти спідницю-бурку (складка до складки) і так зв’язати’. Тре́ба бу́рку збу́рити. 385.

ЗБ’ЮРКА [збйу́рка] -и, *ж.* ‘сигнал з мисливського ріжка про закінчення полювання’ 141, 200.

ЗВАЖИТИ [зва́житис] -ус, -иса, *док.* ‘почати добре косити; набути досвіду косаря’. Парши́во ко́сит, к’ідайе гри́вку. Нийа́к зва́житис неи мо́же. 392.

ЗВАР [звар] -у, *ч.* ‘вода, у якій варилися вареники’ 390; ‘вода, в якій варилися червоні буряки’. На о́зир’і вир’і́зуйут’ з л’о́ду христа́, звар чирво́ний бару́т’ і бураќо́м кра́с’ат’. 513.

ЗВЕДЕНЦІ [зведенц’і] –і́в, *мн.* ‘тс, що ЗВЕДЕНЯТА’ 402.

ЗВЕДЕНЮК [зведен’у́к] -а́, *ч.* ‘нерідний син’ 254; [звидин’у́к] 280.

ЗВЕДЕНЯТА [зведен’а́та] -а́т, *мн.* ‘зведені діти кожного з подружжя’ 326; [звидин’е́та]. Звидин’е́та ни ла́д’ац’:а. 326, 258.

ЗВЕДИНКА [зве́динка] -и, *ж.* ‘нерідна дочка’ 254.

ЗВЕРЕДУВАТИ [звеирееидува́ти] -у́йу, -у́йіш, *док.* ‘обстежити стан здоров’я’. Тра дити́ну до дохтору́ – хай звеирееиду́йут, а то нічо́го неи йіс’т’. 392.

ЗВЕРХУ [зве́рху] *прис. 1.* ‘у верхній частині чого-небудь’. Зве́рху на беире́зи ли́с’т’е пожо́вкло. 392 (всі н. пп.); *2.* ‘близько під рукою; так, що можна легко взяти’. Дай молотка́, йак дес’ зве́рху лижи́т. 392.

ЗВЕЧЕРЯТИ [звечер’а́ти] –айу, -айеш, *док.* ‘з’їсти увечері’. Чого́ ви хо́чете – того́ не бу́де. Ми в л’іс’і ночува́ли, там ми сир звечер’а́ли… (Весільна пісня). 181.

ЗВИД [звид] -а, *ч.* ‘колодязний журавель’. Звид тре́ба роби́ти до коло́д’аза – ц’ой гет’ зогни́ў в зимл’і. 392, 469; [зв’ід] 392.

ЗВИЗИТИ [зви́зити] -жу, -жиш, *док.* ‘вистрілити з рушниці вище цілі’ 326.

ЗВИСКА [зви́ска] -и, *ж.* ‘звезення снопів з поля додому’. Шви́тко почне́ц’:а зви́ска. 221; [ізви́ска] 211.

ЗВИТРИТИ [зви́трити] *3 ос. одн.* зви́трит, *док.* ‘почути з вітром запах людини (про звіра)’ 26; [зв’і́трити]. Вт’ік, бо зв’і́трив, вз’еў в’і́тру. 167, 103, 124, 289, 326, 338, 440.

ЗВИХНУТИ [звихну́ти] -у́, -е́ш, *док.* 'зробити вивих; вивихнути'. В нас по-простóму кáжут – сракопáд... Йшлá, посковзну́лас, йак гéпну и звихну́ла нóгу. 392.

ЗВИХРЕНИ [зви́хреᵉни] -а, -е 'бешкетливий, непосидючий'. Той хлóпец так'і зви́хреᵉни!.. 392.

ЗВІРИЩЕ [зв'іри́шче] -а, *с.* і *ч.* 'великий звір' 421.

ЗВІРНЯ [зв'ірн'á] -í, *ж.*, *збір.* 'звірі' 296.

ЗВІРСЬКИЙ [зв'íрс'кий] -а, -е 'такий, що стосується звірів; звірячий'. Зв'íрс'ка стéжка. 252.

ЗВІРУК [зв'іру́к] -á, *ч.* 'тс, що ЗВІРИЩЕ' 413.

ЗВІРУКА [зв'іру́ка] -и, *ч.* і *ж.*, *згруб.* *1.* 'тс, що ЗВІРИЩЕ' 186, 208, 275, 425; *2. перен.* 'погана, зла людина' 90, 186, 275, 392.

ЗВОДИТИ [звóдити] -óжу, -óдиш, *недок.* *1.* 'піднімати що-небудь, надаючи йому вертикального положення' (всі н. пп.); *2.* 'витрачати, тратити що-небудь'. Дáрма звóдит' час. 382.

ЗВОЇ [звóйі] -ів, *мн.* 'стовбур дерева чи поліно з сучками'. Неᵘ можу порубáти ц'íйі звóйі. 141.

ЗВОНОЧНИК [звонóчник] -а, *ч.* 'тс, що ПОЗВОНОЧНИК'. Так впав, шо звонóчник зламáвс'. 186, 475.

ЗВОНЯК [звон'áк] -á, *ч.* *1.* 'обід колеса до воза, виготовлений не з суцільного дерева, а з частин' 49; *2.* 'одна частина такого обода' 102.

ЗВОРОТА [зворотá] -ру́т, *мн.* 'кінці грядок біля тину, які не можна зорати плугом'. Гостáлос тонó зворотá скопáти – и трóх'і обробйу́с. 392.

ЗВОРОЧАТИ [зворочáти] -áйу, -áйіш, *недок.* *1.* 'змінювати напрямок руху'. Зворочáй з дорóг'і в гу́лицу. 392; *2.* 'складати вину на кого-небудь іншого'. Вун зáвше все на брáта зворочáйе. 392.

ЗВРОЧИТИ [зврóчити] -у, -иш, *док.* 'тс, що НАВРОЧИТИ' 154.

ЗВУЙНІШИЙ [звуйн'íший] –а, -е 'спритніший'. Е, катрá д'íвке звуйн'íше, тоᵃй с хлóпц'еми шос' там отакó... крути́ле... 46.

ЗГАНУТИ [згану́ти] -у́, -éш, *док.* 'згадати, спомянути'. Зганéш, йак йа вмру. 154; Ти зганéш мойí словá. 518.

ЗГАРОК [згáрок] -рка, *ч.* *1.* 'недогоріла свічка' 90; *2.* 'кінець носа в собаки, який не заріс шерстю' 53.

ЗГЕТИЛЬ [згéтил'] *прис.* 'звідси' 152.

ЗГЛУЗУВАТИ [зглузувáти] -у́йу, -у́йеш, *док.* 'зробити вільнішою петлю, пояса і т.д.' Пáска собáц'і трéба зглузувáти – ду́шит' в ши́йу. 431.

ЗГЛУМИТИ [зглуми́ти] -мл'у́, -миш, *док.* *1.* 'зіпсувати що-небудь'. Козлá не заби́у, а козин'é зглуми́у. 36; [зоглуми́ти]. Житн'у́вка неᵘ вдалáса,

тоно́ муку́ зоглуми́ў. 392; *2. перен.* ‘з’їсти що-небудь’. Зглуми́ ше одно́го варе́ника. 392; [зоглуми́ти] 392.

ЗГОВОРИНИ [зго́ворини] -ин, *мн.* ‘домовляння про час весілля; вгощення з цієї нагоди’ 148.

ЗГОДУВАТИ [згодува́ти] -у́йу, -у́йеш, *док.* ‘викормити, вигодувати’. Йа згодува́ла бичка́. 221.

ЗГОЛА [зго́ла] *прис.* ‘зовсім, повністю’. Ди́т’ам зго́ла нима́ шо гобу́ти. 392.

ЗГОЛИТИ [золи́ти] *3 ос. одн.* зго́лит, *док.* ‘лишитися без нічого’. Ото́ зголи́ло – бйі́гайе гро́ши шука́йе. 392.

ЗГОНИНИ [зго́нини] -ин, *мн.* ‘відходи при віянні зерна’ 418.

ЗГОРОК [зго́рок] -рка, *ч.* ‘горбок, невеличкий пагорб’ 80.

ЗГОРУВАТИ [згорува́ти] -у́йу, -у́йеш, *док.* ‘тс, що ЗВИЗИТИ’ 392, 434.

ЗГРАБНИ [згра́бни] -а, -е ‘спритний’. От хло́пец ваш згра́бни – и впаде́, и вста́не, а дочка́ йака́с’ низгра́бна. 392

ЗГРЕБЛО [згре́бло] -а, *с.*‘тс, що ҐРЕБЛО’ 142; [згра́бло] 49, 428; [зґре́бло] 211, 221; [згрибло́] 475.

ЗГРИБНИЙ [згри́бний] -а, -е ‘виготовлений з грубого полотна’. Згри́бний фарту́х дл’а з’і́л’:а. 454.

ЗГРУЗЯНИ [згру́з’ани] –а, -е ‘розбитий, розмішаний (про дорогу)’. Так’е́ згру́з’ане там... трактора́ йі́здили... 225.

ЗГУК [згук] -а, *ч.* ‘тс, що ВЕДРО’. Згук по л’і́су пошо́ў. 273, 89, 224.

ЗГУРИТИ [згу́рити] -у, -иш, *док.* ‘тс, що ЗВИЗИТИ’. Прома́заў... згу́риў... Ото́ охо́тн’ік! 382.

ЗҐЛЕМЕЗДАТИ [зглеᵉме́здати] -айу, -иш, *док., знев.* ‘погано приготувати страву або спекти глевкий хліб’. Зґлеᵉме́здала йу́шку, шо нихто́ ни йіс’т’. 392; [зґлиме́здити] 392.

ЗҐРАБНИЙ [зґра́бний] -а, -е ‘зручний у користуванні (про знаряддя)’. Рушни́ц’а зґра́бна, до́бре стрил’а́ти. 26.

ЗҐРАЯ [зґра́йа] -і, *ж., збір.* ‘група собак’. Зґра́йа псиу́. 338.

ЗДВИЖЕННЄ [Здви́жен’:е] -а, *с., реліг.* ‘Воздвиження Чесного Хреста (27 вересня)’ 466; [Здв’іжин’:е́] 350.

ЗДВОЇТИ [здвойі́ти] *3 ос. одн.* здво́йіт’, *док.* ‘про дію рушниці, коли спершу вибухне пістон, а через деякий час порох’. Здвойі́ла рушни́ц’а. 339.

ЗДЕБАТИ [зде́бати] -бл’у, -биш, *док.* ‘знайти’. Йа на те́бе упра́ву зде́бл’у! 95.

ЗДЕМУХА [зде́муха] -и, *ж.* ‘драговина’ 152.

ЗДЕРТИ [зде́рти] -у́, -е́ш, *док. 1.* ‘знімати верхній шар чого-небудь’ (всі н. пп.); *2.* ‘зносити (про одяг)’. Дру́гу спудни́цу зде́рла за зи́му. 392.

ЗДИХ [здих] -у, *ч.* ‘смерть; здихання’. Зв’ір йак тр’і́ска – пе́ред зди́хом. 224.

ЗДИХАТИСА [зди́хатиса] -айуса, -айіса, *док.* *1.* 'позбутися кого- або чого-небудь'. Лед' зди́халаса то́го линйвого кота́. 392, 290; *2.* 'померти'. Той вже зди́хавса. 187.

ЗДИХЛИНА [здихли́на] -и, *ж.* 'тс, що ЗДОХДЯТИНА-1' 176, 232.

ЗДИХЛЯКА [здихл'а́ка] -и, *ж.* 'тс, що ЗДОХЛЯТИНА-1' 26.

ЗДИХОТА [здихо́та] -и, *ж.* 'тс, що ЗДОХЛЯТИНА-1'. Здихо́та йака́с' лежи́т' за доро́гойу. 38.

ЗДІР [зд'ір] -о́ру, *ч.* 'нутряний свинячий жир' 305, 343, 371; [зд'ор] 35, 252, 326; [здор] 42; [здур] 43, 427; [зд'ур]. Натопи́ла шис'т' сло́йіку зд'о́ру... А от к'іше́й ше й не почина́ла... так той зд'ур мин'і смирди́т... 392, 90, 188, 481.

ЗДОБИЧ [здо́бич] -и, *ж.* 'впольований звір'. Охо́тн'ік ма́йе здо́бич. 434, 57, 338, 392.

ЗДОЇТИ [здойі́ти] -у́, -іш, *док.* 'видоїти'. Ра́но здойі́ла коро́ву. 487.

ЗДОЛУВАТИ [здолува́ти] -у́йу, -у́йеш, *док.* 'вистрілити нижче цілі'. То здолу́йе, то горо́йу стр'і́лит'. 252, 451.

ЗДОРОВАНЬ [здорова́н'] -а, *ч.* 'великого росту сильний чоловік' 280.

ЗДОРОВЕЗНИ [здорове́зни] -а, -е 'тс, що ЗДОРОВЕЦКІ' 392.

ЗДОРОВЕЦКІ [здорове́цк'і] -а, -е 'дуже великого розміру'. Здорове́цк'і бурак'і́. 119, 392.

ЗДОРОВИ [здоро́ви] -а, -е *1.* 'не хворий'. Ти вже здоро́ви? Тобі́ нишо́ ни боли́т? 392; *2.* 'великого розміру'. Д'ви здоро́ви голо́вк'і капу́сти ви́ризала на голупци́. 392; Ото́ була здоро́ва шчу́ка! 342.

ЗДОРОВИЙ [здорови́й] *прис. вищ. ступ.* 'прохолодніше'. С'о́дн'і здорови́й, йак вчо́ра. 392.

ЗДОРОВИЛО [здорови́ло] -а, *ч.* і *ж.* 'тс, що ЗДОРОВАНЬ' 280; [здорови́дло] 326.

ЗДОРОВО[1] [здо́рово] *прис.* 'прохолодно'. Буде пого́да, бо надворі́ ста́ло здо́рово. 392.

ЗДОРОВО[2] [здо́рово] *прис.* 'сильно, міцно'. Поу́х здо́рово куса́йец':а. 135.

ЗДОРОВУЩИ [здорову́шчи] -а, -е 'міцний, сильний' 351.

ЗДОХ [здох] -у, 'велика смертність серед тварин'. Здох напа́ў на зв'і́риу. 305, 208, 320.

ЗДОХЛИНА [здохли́на] -и, *ж.* *1.* 'тс, що ЗДОХЛЯТИНА-1' 159, 335, 480; *2. знев.* 'хвора слабосила людина'. На́ша здохли́на все ка́шл'айе. 392.

ЗДОХЛЯК [здохл'а́к] -а́, *ч.* 'тс, що ЗДОХЛЯТИНА-1' 396; [здохл'е́к] 211.

ЗДОХЛЯТИНА [здохл'а́тина] -и, *ж.* *1.* 'мертва тварина'. Дес' чу́ти [смердить] здохл'а́тинойу. 434, 338; [здохл'ати́на] 379; [здихл'ати́на] 120, 352; [здихл'а́т'іна] 298, 447; [здухл'а́тина] 122, 123, 332; *2.* 'худа слабосила людина' 11,

208, 296; *3.* 'худа тварина'. Здохл'áтина – то худá кон'áка. 338, 418.

ЗДОХЛЯЧИ [здохл'áчи] -а, -е, *знев. 1.* 'хворобливий'. Вун так'ї здохл'áчи – все слабýйе, все слабýйе... 392; *2.* 'худющий' 392.

ЗДРАБИНОВАНИ [здрабинóвани] -а, -е 'такий, що має високі драбини'. Здрабинóвани воуз. 515.

ЗДРАКАЇ [здракайі] -ів, *мн., знев.* 'очі людини' 414.

ЗДРАКАТИ [здракáти] -а, -е *1.* 'такий, що швидко сердиться'. Здракáта мойá гонýчка - ни с тóго ни з с'óго сéрдиц:а. 392; *2.* 'лякливий (про коня)'. Загнуздáй здракáту кобúлу. 392.

ЗДРАКАТИЙ [здракáтий] -а, -е *1.* 'короткозорий' 221, 275; [здрокáтий] 326; *2.* 'недобрий, поганий (про людину)' 229.

ЗДРАКАЧ [здракáч] -á, *ч.* 'той, хто швидко сердиться'. Рос:éрдивса наш здракáч, тонó ґéмби надýў. 392.

ЗДРАКУВАТИ [здракувáти] -а, -е *1.* 'тс, що ЗДРАКАТИЙ-1' 225; [здраковáтий] 428; *2.* 'боязкий'. Нáша корóва здракувáта – вс'огó бойíц:а. 392; Кин' пужáйец:а, то здракувáти. 225.

ЗДРАЦЮВАТИ [здрац'увáти] *3 ос. одн.* здрац'ýйе, *док.* 'пошкодити посіви, випасаючи на них худобу' 122.

ЗДРАЧОВАТИ [здрачовáти] -а, -е 'тс, що ЗДРАКАТИЙ-1' 46.

ЗДРИҐ [здриґ] -а, *ч., ент.* 'тс, що БОМК' 46; [здрик] 46.

ЗДРИЦА [здрúца] –и, *ж.* 'червона мурашка' 225.

ЗДРИЦНИК [здрúцник] –а, *ч.* 'тс, що МУРАВЕЛЬ' 225.

ЗДРІЛИЙ [здр'íлий] -а, -е 'достиглий'. Здр'íле жúто. 384.

ЗДРОЧИТИСЯ [здрочúтис'а] *3 ос. одн.* здрóчиц':а, *док.* 'тс, що ҐЕДЗАТИС' 122, 181.

ЗДУБЕЛЬТУВАТИ [здубел'тувáти] -ýйу, -ýйеш, *док.* 'вистрілити одночасно з двох стволів мисливської рушниці' 74, 275, 382.

ЗДУБИТИСЬ [здýбитис'] -бл'ус', -бис'а, *док., знев.* 'померти' 237.

ЗДУМАТИ [здýмати] -айу, -айе'ш, *док.* 'згадати'. Звáти Васúл', а йак хвамúл'їйа – ни мóжу здýмати. 74, 392, 414.

ЗДУМІТИСЯ [здум'íтис'а] -мл'ýс', -мис'а, *док.* 'задуматися' 46.

ЗДУН [здун] -а, *ч.* 'гончар' 106, 418.

ЗДУПКАТИ [здупкáти] *3 ос. одн.* здупкáйут', *док.* 'стоптати, столочити'. Всéн'ку гутáву мен'ї здупкáла корóва. 95.

ЗДУПЛЄТИ [здупл'éти] -ýйу, -ýйеш, *док.* 'тс, що ЗДУБЕЛЬТУВАТИ' 326.

ЗДУРНАЧИТИ [здурнáчити] -у, -иш, *док.* 'не підтримати чиїхось учинків, по-дружньому виступити проти них'. Мене́ здурнáчила д'áдина, шо йа продалá хáту. 392.

ЗДУХИ [здýхи] -ів, *мн.* 'здухвина тварини' 254; [здýх'і] -у 392.

ЗДЬОРИ [зд'óри] -ів, *мн.* 'місце, де сплять дикі кози'. Коз'ачи зд'óри, бо кóзи здирáли рáтиц'ами те мúсце. 309.

ЗДЬОРНИК [зд'орнúк] -á, *ч.* 'тс, що ЗДІР' 11, 252.

ЗЕВИЙ [зевúй] -úйу і -óйу, *ч., мед.* 'біль у животі, завий; апендицит' 46.

ЗЕВУЙКИ [зевуйкú] -йóк, *мн.* 'тс, що ЗАВИЙКИ' 46.

ЗЕЛЕЗНЯК [зелезн'áк] -á, *ч.* 'тс, що ЖЕЛІЗНИК-2' 412.

ЗЕЛЕНИ СВЄТКИ [Зе^илéни св'éтки] –их –ок, *мн., реліг.* 'Трійця' 148.

ЗЕЛЕНИЦЯ [зеленúц'а] -і, *ж., бот.* 'гриб зеленкуватого кольору; Tricholoma equestre (Fr.) Quél.' 148; [зилинú^ец'а] 143.

ЗЕЛЕПАТИ [зелепáти] *3 ос. одн.* зелепáйе, *недок.* 'важко дихати (про собаку)' 208.

ЗЕЛЕПУХА [зелепýха, зе^иле^ипýха] -и, *ж., збір.* 'зелені недостиглі плоди фруктових дерев'. Не^и йіж^ш такý зе^иле^ипýху, а то живýт бýде бол'íти. 392.

ЗЕЛЄЗЕНЬ [зéл'езен'] -з'н'а, *ч., орн.* 'самець дикої качки' 264; [зел'ез'éн'] 42.

ЗЕЛИК [зéлик] –а, *ч., іхт.* 'молодий щупак' 164, 474.

ЗЕЛІСКО [зел'íско] -а, *ч. 1.* 'тс, що ЖЕЛІСКО' 120, 226; *2.* 'тс, що ЗАЛІСКО-2' 123.

ЗЕЛО [зелó] -á, *с., збір.* 'бур'ян'. На градкáх зелó ростé. 392; [зилó]. Тут дóбре зилó рустé. 338.

ЗЕЛЬОНИЙ [зел'óний] -айа, -ойе 'зелений' 154, 351; [зилáний] 378.

ЗЕМЛЯ [земл'á] -í, *ж. 1.* 'ґрунт' (всі н. пп.); [земн'á] 356, 480; *2.* 'поле, нивка'. Вун мав багáто земл'í. 392; *3.* 'долівка в хаті'. Колúс' зéмл'у робúли так – носúли глей, топкáли йогó, збивáли. А кáждейі субóти змáзували. 392.

ЗЕМСКІ ВЕЛИҐДЕНЬ [зéмск'і вилúґден'] -ого -а *1.* 'наступні після Великодня дні'. Зéмск'і вилúґден' – то то вмéрлим, то^уд'і не^и го^урýт' – ни мóна зимн'í во^урушúти. 16; *2.* 'русалчин великдень' 16.

ЗЕРКАЛО [зéркало] -а, *с. 1. рідко* 'дзеркало'; *2. перен.* 'тс, що ГАЗЕТА-2' 226, 232.

ЗЕРНЯТА [зéрн'ата] -ат, *мн.* 'підсмажене гарбузове насіння для лузання'. Д'íти йíли зéрн'ата, то й скруз' нас'митúли лушпайкáми. 392.

ЗЕТУЛЬ [зетýл'] *прис.* 'звідти'. Йшов зетýл', з л'íсу. 134.

ЗЕЩИТ [зéшчит] -а, *ч.* 'зошит'. Грóши на самú зéшчити дайý. 392.

ЗЄР [з'ер] -у, *ч.* 'жар' 315.

ЗЄРБА [з'éрба] -ерб, *мн.* 'зябра риби' 211.

ЗЄТИ [з'éти] жнý, жнéш, *недок.* 'жати' 32, 315.

ЗЄТЬ [з'ет'] -а, *ч.* 'зять'. В мéне з'ет', йак в кóго пйет'. 148.

З ЗИХОДУ [з:úходу] *у зн. прис.* 'зі сходу'. Вúйтер з:úходу. 392.

ЗЗЯБНУТИ [з':áбнути] -у, -иш, *лок.* 'змерзнути'. З':аб на сучóк і йду в хáту. 392.

ЗИ [зи] *прий.* 'із, зі'. Зи́ споду брав дрóва, то верх обвали́вса. 392; Зи спóду ни набирáй – там пóвно мýлу. 392.

ЗИГА [зи́га] -и, *ж.* 'непосидюче дитя' 428.

ЗИГАВКА [зи́гаўка] -и, *ж.* 'дит. іграшка дзиґа' 439.

ЗИҐЗА [зи́гза] -и, *ж., збір.* 'тс, що ГАЛИЦЯ' 144.

ЗИҐЗАҐ [зигзáґ] -а, *ч.* 'петля, яку утворює заєць, утікаючи від собаки' 60, 253.

ЗИЗОВОКИЙ [зизовóкий] -а, -е 'косоокий' 475.

ЗИК [зик] -у, *ч., збір.* 'тс, що ГАЛИЦЯ'. Зи́ком пуд'пáл'увала дрóва. 392, 11.

ЗИКРАТИЙ [зикрáтий] -а, -е 'такий, що має витрішкуваті очі' 475; [з'ікрáтий] 48.

ЗИЛИЗНЄК [зилизн'éк] -á, *ч.* 'тс, що ЖИЛІЗНИК-2' 275.

ЗИЛИНА [зили́на] -и, *ж.* 'стебло бур'яну'. Хоч би булá зили́ну на гóроди ви́рвала!.. 392.

ЗИЛИНУХА [зилинýха] -и, *ж.* 'жаба-джерелянка; Bombinator bombina L.' 401.

ЗИЛІНКА [зил'íнка] -и, *ж., бот.* 'тс, що ЗЕЛЕНИЦЯ' 496.

ЗИЛКИЙ [зи́лкий] -а, -е 'холодний'. Год'агни́с', а то такé надвори́ зи́лке... 496.

ЗИЛЛЄ [зи́л':е] -а, *с., збір.* 'бур'ян'. За зи́л':ем картóпл'і ни ви́дно. 392; [з'íл':е] 90.

ЗИМА [зимá] -и́, *ж. 1.* 'найхолодніша пора року; зима' (всі н. пп.); *2.* 'селезінка'. По свин'áч'ій зим'і вгáдуйут' погóду. 334, 125, 135, 331, 332, 346, 410, 428.

ЗИМИНА [зиминá] -и́, *ж.* 'озимина' 148, 163, 433.

ЗИМКОВА [зимкóва] -óйі, *ж.* 'тс, що ОЗИМУХА' 498.

ЗИМНИЙ [зи́мний] -а, -е 'холодний'. Зи́мний в'íт'ор. 475.

ЗИМНИЦІ [зи́мниц'і] -ниц', *мн., бот., рідко одн.* ЗИМНИЦЯ [зи́мниц'а] -і, *ж.* 'тс, що ЖУРАХВИНА' 74.

ЗИМНІШЕ [зимн'íше] *прис. вищ. ст.* 'холодніше' 351, 384.

ЗИМНО [зи́мно] *прис.* 'холодно'. Хоч собáк заган'éй – так зи́мно в хáти'. 465, 143, 166, 351; Ой ди́вно нам ди́вно – у ни́жейки зи́мно. (Весільна пісня). 342.

ЗИМО [зимó] *прис.* 'зимою; взимку' 399.

ЗИМУХА [зимýха] -і, *ж., бот., перев. в мн.* ЗИМУХІ [зимýх'і] -ýх 'тс, що ЖУРАХВИНА' 116.

ЗИРВАНИЙ [зи́рваний] -а, -е 'зляканий (про зайця)'. Зи́рваний зáйец'. 224.

ЗИРВАТИ [зирва́ти] -у́, -е́ш, *док. 1.* 'відокремлювати гілку чи квітку від стебла або стовбура' (всі н. пп); *2.* 'зігнати звіра з лігва'. Соба́ки зирва́ли за́йц'а. 244.

ЗИРИТИ [зи́рити] -у, -иш, *недок., знев.* 'прискіпливо дивитися на когось'. Чого́ зи́риш з:а вугла́? 392.

ЗИРКАТИ [зи́ркати] -айу, -айіш, *недок.* 'тс, що ЗИРИТИ' 392.

ЗИРКУН [зирку́н] -а́, *ч.* 'той, що має витрішкуваті очі' 221.

ЗИРНИЦА [зирни́ца] -и, *ж.* 'ранкова зоря'. Сид'іли на веичурка́х, по́к'і неи зийде зирни́ца. 392.

ЗИРНО [зи́рно] *прис.* 'зоряно'. Йак зи́рно, то за́втра бу́де пого́да. 392.

ЗИХОД [зи́ход] -у, *ч.* 'захід'. А на зи́ход со́нц'а стоуйала циеркоу́ц'а... (Нар. пісня). 384.

ЗІКРАЇ [з'ікрайі] -ів, *мн., знев.* 'очі' 439.

ЗІПНУТИ [з'іпну́ти] -у́, -е́ш, *док.* 'зітхнути' 347.

ЗІРКА [з'і́рка] -и, *ж. 1.* 'самосвітне небесне тіло'; *2.* 'планета Сонячної системи'; *3. ент.* 'тс, що БЕДРИК' 341.

ЗІРКА-П'ЯТИКУТКА [з'і́рка-пйатику́тка] -и- -и, *ж.* 'зірка, з якою ходили колядники'. На Ко́л'адуноси́ли з'і́рку-пйатику́тку, всире́дини св'і́чка гори́ла. 326.

З'ЇДАТИС [зйіда́тис] -а́йіса, -а́йуса, *недок. 1.* 'пас. до з'їдати' (у багатьох н. пп.); *2.* перен. 'сваритися'. А свикру́ха з неиу́йіскойу зйіда́йуц:а і зйіда́йуц:а. 392.

З'ЇДЕЧА [зйіде́ча] -и, *ж. 1.*'сварка'. Ц'і́ли ден' в на́шуй ха́ти зйіде́ча. 392; *2. перен.* 'сварлива людина'. Ой ти, мала́ зйіде́чо! 392.

ЗЛАМАНКА [зла́манка] -и, *ж.* 'мисливська рушниця, яку, щоб зарядити, потрібно зігнути – "зламати"' 326.

ЗЛАМАТИ [злама́ти] -а́йу, -а́йеш, *док. 1.* 'відламати частину від чогонебудь' (всі н. пп.); *2.* 'зігнути мисливську рушницю під час заряджання'. Ла́манку тре́ба злама́ти, шоб заради́ти. 116, 226, 344, 377, 415, 447.

ЗЛАМКА [зла́мка] -и, *ж.* 'тс, що ЗАЛАМАНКА'. Пани́ ма́ли зла́мки, а ми пистону́ўки. 253, 135.

ЗЛАПАТИ [зла́пати] -айу, -айеиш, *док.* 'спіймати'. Соба́ка зла́пав ка́чку. 134, 351, 392.

ЗЛЕДЕНЬ [зле́ден'] -дн'а, *ч.* 'той, хто багато й пожадливо їсть' 6.

ЗЛЕМБ [злемб] -а, *ч.* 'визначена ділянка лісу для вирубування'. Пуд злемб л'іс назна́чани. 515.

ЗЛЄ [зл'е] *прис.* 'погано, недобре'. Йак бо́ц'ун сиди́т', ту зл'е [вперше побачити]. 148.

ЗЛИВОЧОК [зли́вочок] -чка, *ч.* 'маленьке горнятко для каші' 164.

ЗЛИДЕННИ [злиде́н:и] -а, -е 'жадібний'. Така́ злиде́н:а, йак і твойа́ т'у́тка,– шкуду́йе соби́ йісти купи́ти. 392, 428.

ЗЛИДЕНЬ [зли́ден'] -дн'а, *ч. 1.* 'жадібна людина'. В тако́го зли́дн'а і сн'і́гу се́ред зими́ неи ви́просиш. 392, 275, 340; [зл'і́ден'] 180; *2.* 'надокучлива дитина' 338; *3.* 'той, що робить шкоду, збитки'. Зли́ден' зана́диц'а в йа́блика, то не сти́л'ко зйі́с'т', ск'і́ко зри́йе. 6; *4.* 'бешкетник'. Той зли́ден' вс'і горшки́ поби́в. 66.

ЗЛИДНЯ [зли́дн'а] -і, *ч.* і *ж. 1.* 'бідняк' 154, 351, холм 36; *2. збір.* 'бідняки'. Така́ зли́дн'а... 80; *3.* 'тс, що ЗЛИДЕНЬ-1' 46, 48; *4. збір.* 'ледарі'. Зли́дн'а лину́йуц':а. 366; *5.*'тс, що ЗЛИДЕНЬ-4'. Вой ти зли́дн'а мала́йа!.. 272, 418; *6. збір.* 'бешкетливі діти' 186.

ЗЛИНАТИ [злина́ти] *3 ос. одн.* злина́йе, *док.* 'тс, що ВИПЕКТИС'. На со́нци злина́ла мате́р'йа. 117; [злин'а́ти]. Пла́т':е злин'а́ло. 30.

ЗЛІГ [зл'іг] -о́гу, *ч.* 'земля, яка свідомо не оброблялася кілька років' 80.

ЗЛІЗТИ [зл'і́зети] -і́зу, -і́зеш, *док. 1.* 'спуститися вниз звідкись' (всі н. пп.); *2.* 'вилізти на що-небудь'. Пич гара́че, зл'із на йийі́. 46, 434.

ЗЛОБОК [зло́бок] -бка, *ч.* 'тс, що ЛОБОК-2' 163, 454.

ЗЛОДІЯН [злод'ійа́н] -а, *ч., згруб.* 'злодій'. Брати́ че́сни, а той злод'ійа́н. 310.

ЗЛОДЮГА [злод'у́га] -и, *ч.* і *ж., згруб.* 'тс, що ЗЛОДІЯН' 392.

ЗЛОДЮЖИСКО [злод'у́жиско] -а, *ч., згруб.* 'тс, що ЗЛОДІЯН' 428.

ЗЛОЖИТИСЯ [зложи́тис'а] *3 ос. одн.* зло́жиц'а, *док.* 'тс, що ЗВАЖИТИС'. Така́ стре́л'ба не мо́же зложи́тис'а би́ти. 116.

ЗЛОМ [злом] -а, *ч.* 'металічна частина мисливської рушниці (замок), що з'єднує ствол з прикладом' 424.

ЗЛОМАТИ [злома́ти] -а́йу, -а́йеш, *док.* 'тс, що ЗЛАМАТИ-2' 166, 353, 451.

ЗЛОТУВКА [злоту́ўка] -и, *ж.* 'польська грошова одиниця; злот'. Пани́ заго́ншчику плати́ли злоту́ўку. 272.

ЗЛУПИТИ [злупи́ти] -пл'у́, -пиш, *док. 1.*'обдерти шкуру з убитої тварини'; *2. перен.* 'побити, відлупцювати'. Йа тебе́ злупл'у́ па́лкойу. 334.

ЗЛУСТЬ [злус'т'] -о́с'т'і, *ч.* 'злість'. Не гово́рит – злус'т' ма́йе на йе́йі. 392.

ЗЛЮБЛЕНО [зл'у́блено] 'пас. до злюбити'. Дес' тут нас не зл'у́блено, шо до нас не ви́йдено. (Весільна пісня). 46.

ЗЛЮКА [зл'у́ка] -и, *ч.* і *ж.* 'зла людина'. Та ба́ба така́ зл'у́ка, йак гад'у́ка. 392.

ЗМАЛЕНСТВА [змале́нства] *прис.* 'змалку' 48.

ЗМАЛЄНЬКОСТІ [змал'е́н'кос'т'і] *прис.* 'тс, що ЗМАЛЕНСТВА' 418.

ЗМАЛІНЬКУ [змал'ін'ку́] *прис.* 'тс, що ЗМАЛЕНСТВА' 121.

ЗМЕРЗЛЮХА [змерзл'у́ха] -и, *ж.* і *ч.* 'тс, що ЗЮЗЯЛО' 472.

ЗМЕРКНУТИ [зме́ркнути] *3 ос. одн.* зме́ркне, *док.* 'смеркнути'. Зме́ркло вже. 515.

ЗМЕТИЩЕ [змéтишче] -а, *ч.* ‘місце, з якого вітер змів (здув) сніг’ 376.

ЗМИВАК [зми́вак] -а, *ч.* ‘тс, що МИЙКА’ 517, холм 38; [змивáк] 518.

ЗМИВАЧОК [змивачóк] –á, *ч.* ‘зменш. до ЗМИВАК’ 527.

ЗМИВАЛЬНИК [змивáл’ник] -а, *ч.* ‘тс, що МИЙКА’ 517.

ЗМИЛОК [зми́лок] -лка, *ч.* ‘кусочок мила, який залишається’. В нас зми́лк’і мáти к’íдала вивáрувати рушник’і. 392.

ЗМИШЛЕННИ [змишлéн:и] -а, -е *1.* ‘догадливий, розумний’. Дóбре гучи́вс’, був змишлéн:и. 469; *2.* ‘обманливий, брехливий’. Змишлéн:ого сус’íда не слýхайу. 353.

ЗМИЮКА [змийýка] -и, *ж., згруб., перен.* ‘тс, що ЗЛЮКА’ 392.

ЗМОВИНИ [змóвини] -ин, *мн.* ‘тс, що ЗГОВОРИНИ’ 454.

ЗМОВИТИ [змóвити] -вл’у, -виш, док. ‘промовити магічні слова, після чого ніякі чари не діють’. Набýт’, в теᶥбé врóк’і, тра змóвити. 392.

ЗМОГТИСА [змогти́са, змогᵊти́са] -жýса, -жиса, *док. 1.* ‘утомитися’. [Бабуся до внучки:] С’ад’ вже посиди́, а то гет’ змоглóсо, хвáтит бйíгати по хáти. 392; *2.* [змогти́с’а] ’знесилитись’. Дит’á плáкало, аж пóк’і змоглóс’а. 186.

ЗМОЙНИК [змóйник] -а, *ч.* ‘тс, що МИЙКА’ 350.

ЗМОРЩИНА [зморшчи́на] -и, *ж.* ‘зморшка на обличчі’ 80.

ЗМОРЩКА [змóршчка] -и, *ж.* ‘тс, що ЗМОРЩИНА’. Змóршчки пуд очи́ма. 366.

ЗМУТИТИ [змути́ти] -чý, -ти́ш, *док. 1.* ‘обманути, збрехати’. Йóму змути́ти, шо раз пл’ýнути. 134; *2.* ‘вкрасти’. Змути́ли грóши с кишéн’і. 134.

ЗНАЙДУК [знайдýк] -á, *ч.* ‘заєць, народжений восени’ 103.

ЗНАЙДУХА [знайдýха] -и, *ч.* і *ж.* ‘тс, що БАЙСТРУК’ 517.

ЗНАКИ [знáки, знаки́] -ів, *мн. 1.* ‘позначки на чому-небудь’ (всі н. пп.); *2.* [знаки́] ‘пристосування з планки та чотирьох кілочків, за допомогою яких розмічають рядки на картоплю при садінні В ГРЄДИ’ 80; *3.* [знáки] ‘позначки для рядків картоплі при садінні В ГРЄДИ’ 338.

ЗНАНИВА [знáнива] *присл.* ‘наново, знову’. Ўйíтер зорвáў чеᶥреᶥпи́цу, тра знáнива хливá кри́ти. 392.

ЗНАТИ [знáти] -áйу, -áйіш, *недок. 1.* ‘мати знання про щось; розуміти’ (всі н. пп.); *2.* ‘залишати якісь сліди’. Дав по мóрди, аш пáлци знáти. 392.

ЗНАХУР [знáхур] -а, *ч.* ‘знахар’ 380.

ЗНАХУРСТВО [знáхурство] -а, *с., збір.* ‘ворожіння’. В’íд’ма так зробила. А йа в такóму знáхурств’і ничóго ни знáйу... йак одроби́ти. 342.

ЗНАХУРУВАТИ [знахурувáти] -ýйу, -ýйеш, *недок.* ‘займатися знахарством’ 74.

ЗНАЧИТИ [значи́ти] -ý, -и́ш, *недок.* ‘робити знаки для картоплі при садінні В ГРЄДИ’ 46.

ЗНАШЕНИЦА [знаше́ниця] -и, *ж.* 'дружина чоловікового брата' 46.

ЗНЕБАЧКІ [зне́бачк'і] *прис.* 'добре не роздивившись, не впізнавши'. Здало́с зне́бачк'і, шо то Йва́нчик. 392.

ЗНЕПРИВИЧКІ [зне^и^приви́чк'і] *у зн. прис.* 'без навиків'. Тро́х'і коси́у, то зне^и^приви́чк'і ре́бра бол'а́т. 392.

ЗНЕСЕННЄ [Зне́сен':е] -а, *с., реліг.* 'Вознесення Господнє' 466; [Зне́син':е] 211.

ЗНИТЕЙ [зните́й] -е́йу, *ч., бот.* 'головня на колосках злакових; Ustilago tritici Jens.' 152.

ЗНОВКА [зно́ўка] *прис.* 'знову'. А ра́но зно́ўка си́ла йе... 332.

ЗНОВИКА [зно́вика] *прис.* 'тс, що ЗНОВКА' 498.

ЗНОВИЧКУ [зно́вичку] *прис.* 'тс, що ЗНОВКА' 46, 456.

ЗНОВІЧКА [зно́в'ічка] *прис.* 'тс, що ЗНОВКА' 278; [зно́вичка] 148.

ЗНОВЛЯ [зно́ўл'а] *прис.* 'тс, що ЗНОВКА'. Зно́ўл'а ку́ри в горо́д зайшле́. 55.

ЗНУТИ [зну́ти] -ут, *мн.* 'знущання'. Ро́бл'ат' над не́йу зну́ти. 279.

ЗОВЕЦЯ [зове́ц'а] -і, *ж.* 'чоловікова сестра' 454.

ЗОВУХНА [зову́хна] -и, *ж.* 'тс, що ЗОВЕЦЯ' 476.

ЗОЗВІТИ [зозв'і́ти] *прис.* 'звідти' 475.

ЗОЗУЛЯ [зозу́л'а] -і, *ж. 1. орн.* 'корисний перелітний птах; Cuculus canorus' (всі н. пп.); *2.* ент. 'тс, що БЕДРИК' 351.

ЗОЗУЛЬКА [зозу́л'ка, зо^у^зу́л'ка] -и, *ж. 1. орн.* 'зменш до ЗОЗУЛЯ-1' (всі н. пп); [зизу́л'ка] холм 35; [зузу́л'ка] 44; *2. ент.* 'тс, що БЕДРИК'. Зозу́л'ко, зозу́л'ко, де м'їй молоде́ц'? 154, 326, 351; [зо^у^зо́^у^л'ка] 342, 326; [зузу́л'ка] 44, 300; [зазу́л'ка] 326.

ЗОЛА [зола́] -и́, *ж.* 'попіл' 334.

ЗОЛОВАТИ [золова́ти] -а, -е 'холодний, морозний, пронизливий (про вітер)'. Ўйі́тер золова́ти – наскру́з^е^' продимайе. 392.

ЗОЛОВАТО [золова́то] *прис.* 'холодно, але без морозу (пізньої осені)'. С'о́дн'і надвори́ золова́то, йак го́син':у. 392.

ЗОЛОВКА [золо́вка] -и, *ж.* 'тс, що ЗОВЕЦЯ' 515, 518.

ЗОЛОТКО [зо́лотко] -а, *с.* 'тс, що ЗОЛОТО-2' 50, 229, 338, 491.

ЗОЛОТО [зо́лото] -а, *с. 1.* 'благородний метал жовтого кольору; Aurum' (всі н. пп.); *2.* 'фольга будь-якого кольору'. Цук'е́рк'і заго́рн'ани в зо́лото, а чай то́же в золоту́й па́ц:и. 329, 454.

ЗОЛОТУХА [золоту́ха] -и, *ж., мед. 1.* 'хвороба вух, з яких витікає гній' 454; [зулуту́ха] 498; *2.* 'хвороба, при якій червоніють щічки дитини' 495.

ЗОЛОТУШНИК [золоту́шник] -а, *ч., бот.* 'галінсога дрібноквіткова; Galinsoga parviflora L.' Йак в дити́н'і ото́ поза ву́шками золоту́ха, ото́ вари́ти золоту́шника. 342.

ЗОЛУТКО [зо́лутко] -а́, *с.* 'тс, що ЗОЛОТО-2' 83.

ЗОМАН [зома́н] -у, *ч.* 'обман' 49.

ЗОМПИТИ [зо́мпити] -пл'у, -пиш, *док.* 'здивуватися, голосно вигукнувши'. Йа аж зо́мпила. 377.

ЗОПАЛУ [зо́палу] *прис.* 'тс, що ВОПАЛИ'. Здало́с зо́палу, шо ха́та гори́т. 392.

ЗОРВАТИ [зорва́ти] -у́, -е́ш, *док.* 'тс, що ЗИРВАТИ-2'. Соба́ки зорва́ли за́йца. 57, 162.

ЗОРВАТИС [зорва́тис] *3 ос. одн.* зорве́ц:а, *док.* *1.* 'відокремлюватися від чого-небудь' (всі н. пп.); *2.* 'подавати ознаки до парування (про корову)'. Дру́г'і раз^е коро́ва зорва́лас, те^ипе́р тел'а́ бу́де пу́зно. 392.

ЗОРИХОМ [зори́хом] *у зн. прис.* 'іти зораним (про коня, що йде обіч борозенного)' 326.

ЗОРНИСТИЙ [зорни́стий] –а, -е 'з великою кількістю зір; зоряний' 402.

ЗОРНИСТО [зорни́сто] *прис.* 'тс, що ЗИРНО' 402.

ЗОХОТИТИ [зохо́тити] -о́чу, -о́тиш, *док.* 'здобути полюванням' 338.

ЗРАЗИТИ [зрази́ти] -жу́, -а́зиш, *док.* 'щепити дичку' 254.

ЗРАЗОК [зра́зок] -зка, *ч.* 'живець для щеплення фруктових дерев' 366; [зразо́к] -ска́, ч. 211.

ЗРАЛЯНИЙ [зра́л'аний] -а, -е 'зораний'. Зра́л'ане по́ле. 326.

ЗРИЗОК [зри^ізок] –ска, *ч.* 'спрацьована коса з вузьким полотном'. Тим зри^іском тоно́ зи́л':е коси́ти. 392.

ЗРИТЄЛЬ [зри́т'ел'] -а, *ч.* 'тс, що ЗАПОРОЖЕЦ' 500; [зри́т'іл'] 496.

ЗРИТИ [зри́ти] -ййу, -ййеш, *док.* *1.* 'риючи, зробити нерівною якусь поверхню'. Сви́н'і горо́д зри́ли. (всі н. пп.); *2.* 'зіпсувати'. Не сти́л'ко зйіс'т', ск'і́ко зри́йе. 6.

ЗРИХЛЮВАТИ [зрихл'ува́ти] -у́йу, -у́йеш, *док.* 'наточити землі (про кротів)' 356.

ЗРОДА [зрода́] 'зроду'. Зрода́ чуже́йі см'іти́нки не зачепи́в. 74.

ЗРОДА-РОДА [зро́да-ро́да] *прис.* 'споконвіку'. На́ше се^ило́ зро́да-ро́да так зве́ц':а. 305.

ЗРОЙОК [зро́йок] -йка, *ч.* 'другий рій бджіл з того самого вулика' 475; [зруйо́к] 148.

ЗРОК [зрок] -у, *ч.* 'зір'. Соро́ка ма́йе си́л'ний зрок. 451.

ЗРОСТОК [зро́сток] -стка, *ч.* 'відросток, який тільки почав рости на рогові козла' 32.

ЗРУБ [зруб] -а, *ч.* 'зведені стіни будівлі без даху'. Зве^или́ зру́ба, набу́т', до зими́ накри́йут. 392.

ЗУБАЇ [зуба́йі] -ів, *мн.*, *згруб.* 'великі зуби людини' 144; [зуба́л'і] 13.

ЗУБАР [зу́бар] -а, *ч.* 'зубр; Bison' 419; [зу́бер] 11, 38, 447; [зубе́р] 372; [зу́бир] 343.

ЗУБАТА КОПАНКА [зуба́та копа́нка] -ейі –і, *ж.* 'спеціальна сапка з трьома зубами'. Карто́пл'у плу́гом ви́горайімо, а тод'і зуба́тейу копа́нкойу пе"ре"бива́йімо. 392.

ЗУБАЧИТИ [зуба́чити] -у, -иш, *док.* 'побачити'. Зуба́ч чи́риз г'ікно́. 368.

ЗУБ'Є [зу́бйе] -а, *с., збір.* 'зуби (у граблях, бороні та ін.)' Вз'ала́са не"ви́стка гре"б"ти́ с'і́но, то все зу́бйе полама́ла. 392, 211.

ЗУБИРНА [зубирна́] -е́й, *мн., збір., згруб.* 'тс, що ЗУБАЇ'. Роз':а́вила ро́та і ви́ставила свойі́ зубирна́. 392.

ЗУБІЛКА [зуб'і́лка] -и, *ж.* 'молотарка, з-під якої кошмана солома' 129.

ЗУБЛЕНЬ [зу́блен'] -а, *ч.* 'запалена смолиста палиця' 427.

ЗУБНА [зубна́] -ен, *мн., збір., згруб.* 'тс, що ЗУБАЇ' 48.

ЗУБОК [зубо́к] -бка́, *ч.* *1.* 'зуб у роті дитини' (всі н. пп.); *2.* 'окрема часточка головки часнику' (всі н. пп.); *3.* 'отвір (дірочка) у ремені, ошийнику і т. ін.' 331.

ЗУБРИЙ [зубри́й] -и́йа, *ч.* *1.* 'людина з великими зубами' 392; *2. бот.* 'м'яточник бур'яновий; Ballota ruderalis Sw.' Пошла́ до жи́та, подиви́лас'а, ка́же – ай ку́мо! зубри́'й ру́ки' ко́ле. 342.

ЗУБРИК [зу́брик] -а, *ч.* 'тс, що ЗУБРИЙ-1' 392.

ЗУБРИЦЯ [зубри́ц'а] -і, *ж.* 'самка зубра' 296, 343.

ЗУДОСИТИСЯ [зудоси́тис'а] -шу́с', -си́с'а, *док.* 'тс, що СУДОСИТИСЯ' 515, 518.

ЗУЖОНИЙ [зу́жоний] -а, -е 'звужений'. В к'інци́ ствола́ йе зу́жоне. 44.

ЗУК [зук] -у, *ч.* 'тс, що ВЕДРО'. Зук на пого́ду чут'. 264.

ЗУЛА [зула́] -й, *ж.* 'холодний вологий вітер'. Вже тре́т'ій ден' зула́ надвор'і. 335, 446.

ЗУПА [зу́па] -и, *ж.* 'суп'. Навари́ла зу́пи на вече́ру. 35, 280.

ЗУРОЧИТИ [зуро́чити] -у, -иш, *док.* 'тс, що НАВРОЧИТИ' 154.

ЗУСІМ [зус'і́м] *прис.* 'зовсім'. Зус'і́м не"ма́ си́ли. 384.

ЗУФА [зу́фа] –и, *ч.* 'диван'. Зу́фа нови́й на коридо́р'і. 402.

ЗУХ [зух] *виг.* (?) У зух! До́бре! 168.

ЗЮЗЯ [з'у́з'а] -і, *ж.* і *ч., дит.* *1.* 'холод'. Не" йди, Бори́ску, в с'і́ни, там з'у́з'а, бу́де"ш ка́шл'ати. 392; *2.* 'будь-який холодний предмет'. Не л'із' до л'о́ду – то з'у́з'а. 392.

ЗЮЗЯЛО [з'у́з'ало] -а, *ч., с.* і *ж., знев.* 'людина, яка дуже боїться холоду'. Знима́й рукави́ци, з'у́з'ало! 392.

ЗЮМА [з'ума] -и, *ж., дит.* *1.* 'зима'. Вже, д'ітки', з'ума. 418; *2.* 'тс, що ЗЮЗЯ-2' 418.

ЗЮНЬКА-ЗЮ-ЗЮ [з'ýн'ка-з'у-з'у!] 'виг. для підкликання телят' 122.

ЗЯБКИ [з'абки́, з'абки́ᵉ] -бóк, *мн.* 'тс, що ХОЛОДНИЦА'. Вари́ла вчóра з'абки́ᵉ. 46, 255; [з'абⁿк'é] 476; [дз'абки́] 341; [з'апки́] 46, 125, 476.

ЗЯБКО [з'áбко] *прис.* 'холодно, вогко'. В ту нид'íл'у булó з'áбко. 55.

ЗЯБЛЯ [з'абл'á] -í, *ж.* 'поле, виоране восени для сіяння ярих культур навесні' 392.

ЗЯБРА [з'áбра] -бер, *мн.* 'вовча паща' 340, 425.

ЗЯБРІТИ [з'абр'íти] –ý, -и́ш, *недок.* 'голосно говорити'. І чогó те рáд'іо так з'абри́т'? 537.

ЗЯРКО [з'áрко] -а, *с.* 'зернятко'. З'áрка слонéчника. 517.

ЗЯТЮНЬО [з'ат'ýн'о] -а, *ч., пестл.* 'зять' 454.

ЗЯТЬОК [з'ат'óк] -т'кá, *ч., пестл.* 'тс, що ЗЯТЮНЬО' 454.

ЗЬДО [з'до] *прис.* 'тс, що ГОЗЬДО'. З'до був коли́с' колóд'аз. 94.

И

И [и] *1. спол.* 'і'. Були́ бáт'ко и мáти. 392; *2. част. підсилюв.* И кудá ти йдéш? 392.

ИВИНА [и́вина] -и, *ж., бот.* 'тс, що ГІВИНА' 46.

ИНДИҐУР [индиґýр] -а, *ч., орн.* 'тс, що АНДИК' 326.

ИРЕЙ [и́рей] -ейу, *ч.* 'вирій' 17.

ИРОДИ [ирóди] -ив, *мн.* 'переодягнені колядники'. По хатáх ходи́ли ирóди і роби́ли вистáви. 454; [и́роди] 16.

ИСТІЛКА [и́с'т'ілка] -и, *ж.* 'устілка в чобіт' 339; [и́с'т'олка] 339.

ИЧКО [и́чко] -а, *с.* 'клітина рибальської сіті'. И́чко порвáлос'. 208.

ИША [и́ша!] *виг.* 'тс, що А-КИШ' 258.

І

ІВАН [Іва́н] -а, *ч.* *1.* 'власне чоловіче ім'я' (всі н. пп.); *2. орн.* 'тс, що БОЦЮН[1]' 68, 143, 171, 384; [йван]. В нас на бу́с'л'а ка́жут' йван... ка́жут', чолов'ік був Йван зва́вс'а. 342.

ІВАН ДОВГИЙ [Іва́н До́вгий] -а -ого, *реліг.* 'свято, що відзначається в середині травня' 90; [Іва́на До́вгого] 71; [До́ўгий Йван]. Гурк'і пос'і́йіш на До́ўгого Йва́на, то бу́дут до́ўг'і. 392.

ІВАН-ДУРАЧОК [іва́н-дурачо́к] -а- -а, *ч.* *1.* 'персонаж багатьох народних казок' (всі н. пп.); *2. бот.* 'кімнатна рослина з довгими стеблами, що плетуться'. В'ін б'ілим др'ібнин'ким цв'іте́, той іва́н-дурачо́к... плите́ц'а так... 454.

ІВАНЕЦЬ [іва́нец'] -нц'а, *ч., бот.* 'тс, що ВАРАНИЦЯ'. В горо́д'і проросли́ іва́нц'і. 93.

ІВАНИХА [івани́ха] -и, *ж.* *1.* 'дружина Івана' (у багатьох н. пп.); *2. орн.* 'самка лелеки' 143, 171.

ІВАН-КЛИКОТУН [іва́н-кликоту́н] -а- -а, *ч., орн.* 'тс, що БОЦЮН[1]'. Іва́н-кликоту́н зробиу́ в нас кубло́. 292.

ІВАНКО[1] [іва́нко] -а, *ч.* 'варіант імені *Іван*' (у багатьох н. пп.)

ІВАНКО[2] [іва́нко] -а, *ч.* *1.* 'шлунок свині' 370; *2.* 'шлунок свині, натоптаний м'ясом для тривалого зберігання' 400; *3.* 'сальтисон' 370.

ІВАН КУПАЙЛО [Іва́н Купа́йло] -а -а, *ч.* 'тс, що КУПАЙЛО'. На Іва́на Купа́йла со́нце гра́йе. 351; [Іва́на Купа́ла] 90; [Йва́на Купа́ла] 392.

ІВАНЧЕХА [іванче́ха] -и, *ж., орн.* 'тс, що БОЦУНИХА' 384.

ІВАНЧИК [іва́нчик] -а, *ч.* *1.* 'тс, що ІВАНКО[1]' (у багатьох н. пп.); *2. ент.* 'тс, що БЕДРИК' 456.

ІВСИСЬКО [і́всис'ко] -а, *с.* 'тс, що ГУВЕСНИСЬКО' 152.

ІГАБЕТ [ігабе́т] -а, *ч.* 'цукровий діабет' 305.

ІГЕР [іге́р] -а, *ч.* 'тс, що ЕГЕР' 298.

ІГЛИЦА [ігли́ца] -и, *ж.* *1.* 'голка з сосни'. Ка́жут ши́га і ка́жут ігли́ца. 43; [і́глица]. Го́лка на йо́жикови, і́глица в сосни́. 57; [ігли́ц'а] 232; *2. збір.* 'тс, що ГАЛИЦЯ' 64; *3.* 'колючка їжака' 382.

ІГОЛКА [іго́лка] -и, *ж.* 'тс, що ІГЛИЦА-3' 244.

ІГОР [і́гор] -а, *ч.* *1.* 'власне чоловіче ім'я' (у багатьох н. пп.); *2.* 'тс, що ЕГЕР' 30, 123, 211; [іго́р] 298.

ІДЖА [і͡дж͡а!] *виг.* 'тс, що ГУДЖА' 81.

ІЖ [іж] -а́, *ч.* 'їжак; Erinaceus'. Іжи́ – бага́то, оди́н – іж. 53.

ІЖИК [і́жик] -а, *ч.* 'тс, що ІЖ'. І́ жик, і́жиха, іжин'а́ – то все і́жики. 10.

ІЖИНЯ [іжин'á] -áти, *с.* 'маля їжака' 10.

ІЖИХА [íжиха] -и, *ж.* 'самка їжака' 10; [йіжúха] 289, 310.

ІЖОВКА [íжоўка] -и, *ж.* 'мисливська рушниця, виготовлена в Іжові (Росія)' 208, 332, 431; [íжуўка]. Íжуўка лýч:а за тýлку. 26.

ІЗВІНЧАННЯ [ізв'інчáн':а] -а, с. 'вінчання молодих у церкві'. Д'íўчáта вишивáли суб'í рушникú на ізвінчáн':а. 197.

ІЗУЩІТЬ [ізýшч'іт'] -у, -иш, *док.* 'зробити тіснішим, стягнути (напр., ремінь)'. Тисн'íй папрýжку трéба ізýшч'іт'. 264.

І! І! І! [і! і! і!] *виг.*, який використовують діти, хвастаючись іграшкою або яким-небудь предметом'. І! І! І! Дивúс', йак'í в меⁿнé хвáйни цук'éрок! А в теⁿбé такóго нимá! 392.

ІКАВКА [íкавка] -и, *ж.* 'ікання'. Íкавка, íкавка, йди до водú... 90; [г'íкавка]. Г'íкавка, брúкавка, йди до водú. Хто прúйде по вóду, тóго пападú. 431, 126, 392; [úкавка, úкаўка] 342; [г'éкавка] 56.

ІКАТИ [íкáти] *1.* -áйу, -áйіш, *недок.* 'мимовільно видавати горлом короткі уривчасті звуки' 90, 188, 392; *2.* [íкати] *3 ос. одн.* íкайе, *недок.* 'подавати звуки (про лісову козу)' 475.

ІКЛО [іклó] -á, *с.* *1.* 'великого розміру зуб, що виступає з рота назовні у хижого звіра' (у багатьох н. пп.); [иклó] 400; [йіклó] 25, 124, 427; [кло] 123, 125; *2.* 'передні зуби зайця'. Íкла зáйачи. 44, 60.

ІКНА [íкна] -кон, *мн., одн.* – УКНО [укнó] -á, с. 'вікно'. Лáсици на íкнах. 169.

ІКОЛ [íкол] -кла, *ч.* 'тс, що ІКЛО' 264; [úкол] 298, 480; [úˈкол]. У вóўка úˈкол загнýти. 382; [íкул] 171; [íкел] 212; [íкл] 377; [кел'] 27.

ІКОТА [ікóта] -и, *ж.* 'тс, що ІКАВКА'. Ікóта, ікóта, пирийдú на Фидóта, потóм на Йáкова, потóм на вс'áкого. 473.

ІЛІЦА [іл'íца] -и, *ж.*, *збір.* 'тс, що ГАЛИЦЯ' 388.

ІЛКА [íлка, íⁿлка] -и, *ж.*, *бот.* 'ялина; Picea abies (L.) Karsten.' Хáта за íⁿлкойу. 49; [йíлка] 49.

ІЛЛЯ [Іл':á] -і, *ч.*, *реліг.* 'День пророка Іллі (2 серпня)'. Іл':á – вúжну і йа. 392; [Іл'á] -і, ж. Іл'á наробúла гнил':á. 412; [Л':а] 392; [Л':е] 23; [Л'ійá] 350; [Іл'йá]. Прийшóв Іл'йá – скупáлас' дúка свин'á [водá стáла каламýтна і не мóна булó купáтис'] 15.

ІЛНИСКО [ілнúско] -а, *с.* 'тс, що ЛЬНИСКО' 495; [íл'ниско] 515.

ІЛЬШНИК [íл'шник] -а, *ч.* 'тс, що ВУЛЬШИНА-2' 152.

ІМАТИ [імáти] -áйу, -áйеш, *недок.* 'мати що-небудь'. Вонá там імáйе хáту. 517.

ІМЕННО [íмен:о, íⁿмеⁿн:о] *прис.* *1.* 'саме в цей час'. А тóго хлóпц'а бат'кúᵉ булú íⁿмеⁿн:о в млин'í. 454; [г'íмин:о] 392; *2.* 'саме стільки'. Пáра с'íрник'íў – то не íмен:о два. 296.

ІМНЄ [імн'е] -а, *с.* 'тс, що ВИМИНЄ' 94.

ІОРДАНЬ [Іордáн'] -і, *ж.*, *реліг.* 'тс, що ВОДЯНУХА' 454; [Йордáн'] 392; [Гордáн'] 225.

ІОРДАН [іордáн] -а, *ч.* 'хрестик з тіста, який пекли на Водохреще'. Син неисé вóду, бáт'ко неисé іордáн. Бáт'ко рас вкýсит', син дрýгий рáс – йак обхóд'ат' хаз'áйство на Водóхрешча. 454.

ІРЖАВИНА [іржáвина] -и, *ж.* 'іржа' 120.

ІРКАТИ [íркати] *3 ос. одн.* íркайе, *недок.* 'тс, що БЕРИЩАТИ' 415.

ІСКОНВІКУ [ісконв'íку] *прис.* 'тс, що ЗРОДА-РОДА'. Ісконв'íку тут булá козáц'ка горá. 53.

ІСТІНО ПИРИД БОГОМ [íст'іно пúрид Бóгом] 'тс, що БІГМА'. В нас штýнди кáжут' – íст'іно пúрид Бóгом. 417.

ІСЦИПОК [ісципóк] -пкá, *ч.* 'щабель у драбині' 49.

ІСЧУТИ [ісчýти] *3 ос. одн.* ісчýйе, *док.* 'тс, що ЗВИТРИТИ'. Зв'íр ісчýў охóтн'іка. 275.

ІСЬ [іс'] *част. заперечна* 'ні'. Йдеш в магазин? – Іс'. 216.

Ї

ЇВДОХИ [Йіўдóхи] *незм.*, *реліг.* 'День преподобної мучениці Євдокії (14 березня)' 32; [Йевдóхи]. На Йевдóхи рúба хвостóм л'íд розбивáйе. 362.

ЇГО [йіґó] *займ. присв.* 'його'. Он там йіґó хáта. 225.

ЇДАКА [йідáка] –и, *ч.* і *ж.*, *знев.* 'тс, що ЇДУН' 392

ЇДЕН ЗА ЇДНИМ [йідéн за йіднúм] *у зн. прис.* 'тс, що ГУСАКОМ' 434.

ЇДИНАЧКА [йідинáчка] -и, *ж.* 'тс, що ОДИНИЦЯ-2'. Йідинáчка йак ни кýрва, то пийáчка. 326.

ЇДИНКА [йідúнка] -и, *ж.* 'тс, що ОДИНИЦЯ-1'. Наш ґýчен' пóўну сýмку йідúнок нисé додóму. 392.

ЇДИНОЧКА [йідинóчка] -и, *ч.* 'тс, що ОДИНАК-2' 425.

ЇДЛО [йíдло] -а, *ж.* 'їжа' 148, 353.

ЇДНАКОВИЙ [йіднáковий] -а, -е 'однаковий; такий, як і всі інші'. В Бóга вс'і дн'і йіднáкови. 454.

ЇДНОЛІТОК [йіднол'ітоk] -тка, *ч.* 'ровесник' 433.

ЇДНОПАЛЬНА [йіднопáл'на] -ойі, *ж.* 'про мисливську рушницю, ствол якої набивали порохом і дробом' 425.

ЇДОМИЙ [йідóмий] -а, -е 'їстівний'. То йідóми грибú, в нас йіх берýт'. 342.

ЇДОХА [йідóха] –и, *ч.* і *ж.*, *знев.* 'тс, що ЇДУН' 461.

ЇДУН [йідýн] -á, *ч.*, *знев.* 'їдок'. Так'і йідýн, шо все гостайé на стол'і, хоч и ни варú. 392, 496.

ЇДЮН [йід'ýн] *займ.* 'якийсь'. Йід'ýн цолов'ік так казáў. 154.

ЇЄ [йійé] *займ. присв.* 'її'. Тут йійé горóд. 225; [йéйі] 392.

ЇЖ [йіж] йежá і йіжá, *ч.* 'тс, що ІЖ'. Йіж'і живýт' при пасовис'ку. 148, 11, 89, 200.

ЇЖАЧА [йіжачá] -áти, *с.* 'тс, що ІЖИНЯ' 226.

ЇЖАЧИХА [їжачúха] -и, *ж.* 'тс, що ІЖИХА' 26.

ЇЖАЧКА [йіжáчка] -и, *ж.* 'тс, що ІЖИХА' 42, 45, 166, 252.

ЇЖАЧОК [їжачóк] -чкá, *ч.* *1.* 'зменш.-пестл. до ІЖ' 392; *2.* 'спеціальний намордник для теляти, у який вбиті цвяхи, щоб корова не давала йому ссати' 301.

ЇЖЕНЄ [йіжен'é] -éти, *с.* 'тс, що ІЖИНЯ' 135; [йіжин'á] 440.

ЇЖИК [йíжик] -а, *ч.* 'тс, що ЇЖАЧОК-1' 143, 287, 305, 380, 456.

ЇЖИННИК [йіжúн:ик] -а, *ч.*, *збір.* 'зарості ожини' 495.

ЇЖИНЯТКО [йіжин'áтко] -а, *с.* 'тс, що ІЖИНЯ' 310.

ЇЗДО [йіздó] -á, *с.* 'гніздо'. Лáстоўка свойé йіздó рóбит з раз'і [грязі]. 178.

ЇЙ-БО [йій-бó!] *виг.* 'тс, що БІГМА' 392; [йій-бó! йій-бо! йій-бо!] 90; [йій-бо мойéму!] 392.

ЇНДИК [йіндúк] -á, ч. 'тс, що АНДИК' 187; [г'індúк]. Г'індúк ни л'ýбит, йак хто в чирвóному,– зрáзу к'ідайіц:а бúтис. 392.

ЇРЖАВИ [йіржáви] –а, -е 'іржавий' 225.

ЇРЖ [йірж] -á, *ч.* 'тс, що ІЖ'. Кáжут йірж і кáжут йóжик. 427.

ЇРЖАК [йіржáк] -á, *ч.* 'тс, що ІЖ'. Йіржáк, йержúца, йержен'á. 43.

ЇЦЕ [йіцé] -ц'á, *с.* 'яйце'. Гускú с т'іста мáжут йіцéм і печýт. 102, 152, 160, 404.

Й

ЙВАНОВИ ЙАГОДИ [Йвáнови йáгоди] -их -ід ‘чорниці, зібрані на Івана Купала’. Збирáйут’ йáгоди, Йвáнови йáгоди... Настóйку рóбл’ат’. То вже йак жив’іт бол·ит’, то вже пйут’. Вонó помогáйе. 16; Йак жив’іт боʸлит’, то йісти Йвáнови йáгоди. Ми йіх сýшимо... 326.

ЙВАНЦЕ [йвáнце] -ув, *мн., бот.* ‘тс, що БЛАВАТ’. В’ін прин’іс м’ін’і ц’іле нарýче йвáнц’ув. 476.

ЙВАНЦІ [йвáнц’і] -ів, *мн., бот.* ‘маслюки; Suillus luteus’. Смаркáти йвáнц’і, йак соплúв’і д’іти. 104.

ЙДИН [йдин] йднóго ‘тс, що ДИН’. Ми казáли йдин дрýгому. 413.

ЙМЕННЯ [ймéн’:а] –а, *с.* ‘ім’я’. По чóму ти менé п’ізнáла, що по ймéн’:у назвáла? (Весільна пісня). 446.

ЙОБКАННЄ [йóбⁿкан’:е] -а, *с.* ‘матюки; матюкання’ 392.

ЙОБКАТИ [йóбⁿкати] -айу, -айіш, *недок.* ‘матюкати’. Старú йóбⁿкайе свойý ниуýйістку. 392.

ЙОБКАТИС [йóбⁿкатис] -айус, -айіса, *недок.* ‘матюкатися’ 392.

ЙОЖ [йож] -á, *ч.* ‘тс, що ІЖ’ 275.

ЙОЖИК [йóжик] -а, *ч. 1.* ‘тс, що ІЖ’ 273, 382; *2.* ‘тс, що ЇЖАЧОК-2’ 16.

ЙОЖИХА [йожúха] -и, *ж.* ‘тс, що ІЖИХА’ 382.

ЙОЖИЦА [йожúца] -и, *ж.* ‘тс, що ІЖИХА’ 273.

ЙОЖУК [йожýк] -á, *ч.* ‘тс, що ІЖИНЯ’ 382.

ЙОЇ-ПАЙОЇ [йóйі-пайóйі!] ‘виг., що вик. при колиханні дитини’ 390.

ЙОЛИНА [йолúна] -и, *ж., бот.* ‘тс, що ІЛКА’ 518.

ЙОЛОВИЙ [йолóвий] -а, -е ‘ялиновий’. Йолóвий лис за селóм. 518.

ЙОНКАТИЙ [йонкáтий] -а, -е ‘заїкуватий’ холм 38.

ЙОРЖ [йорж] -á, *ч.* ‘пристрій для чищення каналу ствола мисливської рушниці’ 266.

ЙОРЖИК [йóржик] -а, *ч.* ‘тс, що ЙОРЖ’ 425.

ЙОТО [йотó] *част.* ‘ось це’. Йотó свир’іпа кáл’а бýл’би. 211.

К

К [к] *прийм.* *1.*‘до’. Бли́шче к о́сен’і. 204; К зим’і́ йде. 386; *2.*‘на’. Соро́чку трима́йу к сме́рти. 272.

КАБАБУША [каба́буша] -і, *ж.* ‘дитяча гра піжмурки’ 390.

КАБАН [каба́н] -а́, *ч.* *1.* ‘самець домашньої свині’; *2. перев. у мн.* **КАБАНИ** [кабани́] -ів і -у́ ‘загальна назва диких свиней’. Кабани́ гет’ пори́ли карто́пл’у. 392, 230.

КАБАНИХА [кабани́ха] -і, *ж.* ‘самка диких свиней’ 392.

КАБАНИЦЯ [кабани́ц’а] -і, *ж.* ‘тс, що КАБАНИХА’ 211.

КАБАНИЩЕ [кабани́шче] -а, *ч.* ‘великий дикий вепр’. Стари́й каба-ни́шче во́дит свине́й. 203.

КАБАНЧИК [каба́нчик] -а, *ч.* ‘напівдорослий самець домашніх свиней’ 392.

КАБАНЧУК [кабанчу́к] -а́, *ч.* ‘тс, що КАБАНЧИК’ 162.

КАБАНЮРА [кабан’у́ра] -и, *ч.* ‘великий годований самець домашніх свиней’. Заколо́ли тако́го кабан’у́ру, шо на вс’у гу́лицу. 392

КАБАНЯ [каба́н’а] -і, *ж.* *1.* ‘невеликий ставок’. Ходе́ли на каба́н’у купа́тис’а. 213, 55; *2.* ‘місце в лісі, де купаються дикі свині’ 143.

КАБАРДІНКА [кабард’і́нка] -и᾽, *ж.* ‘безрога корова’ 148.

КАБАТ [ка́бат]-а, *ч.* ‘піджак’. Наки́н’ ка́бата наве́рха. 163.

КАБЛУК [каблу́к] -а́, *ч.* *1.* ‘ручка з лозини біля кошика’. Ко́шик з одни́м каблуко́м. 221; *2.* ‘дріт або лозина, приароблені до кісся, щоб скошене жито рівно лягало в покіс’ 434; *3.* ‘тс, що ЛУЧКОВКА’ 16.

КАБЛУЧ [каблу́ч] -а́, *ч.* *1.*‘тс, що КАБЛУК-1’ 396; *2.*‘тс, що КІМ-БАЛКА’. Коли́с’ в ж’іно́к був той каблу́ч, а типе́р нима́. 499.

КАБЛУЧОК [каблучо́к] -чка́, *ч.* *1.*‘пристрій для натягування знятої зі звіра шкури для просушування’ 371; *2.*‘запобіжна металева планка біля курка мисливської рушниці’ 177.

КАВАЛ [кава́л, *рідше* ка́вал] -а, *ч.* ‘великий шматок чого-небудь’. Йа б за́ри зйіу́ до́бри ка́вал мн’а́са... 392.

КАВАЛЄР [кавал’е́р] -а, *ч.* *1.* ‘парубок’. Ну твуй ста́рши ви́рус – спра́вжн’і кавал’е́р. 392; На́шому кавал’е́ру пора́ жен’і́т’. 191, 382; *2.* ‘за-лицяльник’. До тве́йі гону́к’і вже йак’і́с’ кавал’е́р хо́дит. 392; Стара́ ба́ба, йак хол’е́ра, а ше хо́че кавал’е́ра. 392, 224; *3.* ‘молодий на весіллі’. Пшени́чнейе т’і́сто йі́хало че́рез мо́сти до кавал’е́ра в го́сти. (Весільна пісня). 392.

КАВАЛЄРКА [кавал’е́рка] -и, *ж.* ‘гуляння молоді’. Вона́ пошла́ на кавал’е́рку. 243.

КАВАЛЛЄ [кава́л':е] -а, *с., збір. 1.* 'шматки будь-чого'. Понак'ідáў на гу́лицу йакóгос' кава́л':а, шо ни пройти́ ни пройі́хати. 392; *2.* 'óбід колеса до воза, який складається з окремих частин' 326.

КАВАЛОК [кава́лок] -лка, *ч. 1.* 'шматок чого-небудь'. Гуз'ми́ той кава́лок бру́са – бу́де ножá гостри́ти. 392; *2. перен., лайл.* (?) Ой ти кава́лок ду́рн'а! 392.

КАВАЛЮХ [кава́л'ух] -а, *ч.* 'великий шматок чого-небудь'. Йак зйіси́ кава́л'ух куўбаси́, тод'í скáжиш, шо найі́вса. 392.

КАВАЛЯХ [кава́л'ах] –а, *ч.* 'тс, що КАВАЛЮХ' 392.

КАВДУН [каўду́н] -á, *ч.* 'нутрощі тварини' 177.

КАВЕЛЮХ [кавéл'ух] -а, *ч.* 'круглий коров'ячий кізяк' 392.

КАВЕРЗА [каверзá] -и́, *ж.* і *ч.* 'вередливе дитя' 358.

КАВИЧАТИ [кавичáти] *3 ос. одн.* кавичи́т', *недок. 1.*'подавати жалібний голос (про собаку)'. Кавичи́т' Жу́чик, в хáту хóче. 286, 17, 312, 332, 334; [кавучáти] 16, 74, 122, 156, 177; [каўчáти] 400; *2.*'подавати голос (про лисицю)' 60; *3.*'утворювати звуки (про зайця)' 394.

КАВКА [кáўка] -и, *ж.* 'гострий кусочок каменя, який використовували для викрешування вогню; скалка' 156.

КАВКАННЄ [кáўкан':е] -а, *с., збір.* 'гавкіт лисиці' 424.

КАВКАТИ [кáўкати] *3 ос. одн.* кáўкайе, *недок. 1.* 'подавати голос (про качку)' 132, 380; *2.* 'подавати голос (про лисицю)' 424.

КАВОНА [кавóна] -и, *ж., бот.* 'кавун; Citrullus vulgaris Schrad.' 474.

КАВРУК [каўру́к] -á, *ч. 1.* 'шлунок тварини' 17, 428; *2.* 'м'ясо, натоптане в свинячий шлунок для тривалого зберігання' 373, 434.

КАВЧЄТИ [каўч'éти] *3 ос. одн.* кáўче, *недок.* 'утворювати звуки (про гусей)'. Гусáк наш кáўче. 380.

КАГАН[1] [кагáн] -á, *ч. 1.* 'баняк; чавун' 186; *2.* 'пристрій у човні для розведення вогню, коли ловили рибу *на посвіт*' 89, 346, 380, 396; *3.* 'дротяна плетінка, яка прив'язується собаці на морду, щоб не кусався'. Зроби́ кагáн на собáку, бо кури порвé. 117, 456; *4.* 'ланцюг прив'язувати собаку' 178; *5.* 'капкан для лову звіра'. Тепéр кагáн, а коли́с' казáли сту́пиц'а. 380, 340.

КАГАН[2] [кагáн] -á, *ч.* 'купа гілля; хмиз, ломаччя'. Ви́дри спл'áт' в каганáх. 212.

КАГАНЕЦЬ [каганéц'] -нц'á, *ч. 1.* 'зменш. до КАГАН[1]-1' 60; [каганéц] 124; *2.* 'тс, що КАГАН[1]-3' 20, 116, 173, 221, 232; *3.* 'примітивний пристрій для освітлення' 224.

КАГОЛЬ [кагóл'] -л'á, *ч.* і *ж.* 'алкоголік, алкоголічка'. То дурнá кагóл' – горілку пйе і вс'о. 143.

КАДКА [кáд'ка] -і, *ж.* 'діжа для води' 280.

КАДУБ [ка́дуб] -а, *ч. 1.* ‘посудина з березової кори для зберігання різних продуктів чи зерна’ 447; *2.* ‘цементний круг колодязя’. Коло́д’аз’, мат’, с’ім ка́дубу. 16; *3.* ‘посудина з клепок для зберігання сала’ 392.

КАДУБІЦЬ [ка́дуб’іц’] -бц’а, *ч.* ‘видовбана зі стовбура дерева посудина для зберігання солі’ 152.

КАДУПИЛЬ [каду́пил’] -пл’а, *ч.* ‘тс, що КУРДУПИЛЬ’ 220.

КАДУШКА [каду́шка] -и, *ж.* ‘бочка для соління городини’. Накриши́ла каду́шку капу́сти. 469, 300, 368.

КАДУЩИНА [каду́шчина] -и, *ж.* ‘невеличка бочечка для зберігання заквашеної городини’ 513.

КАЖАН[1] [кажа́н] -а́, *ч.* ‘нічний ссавець із довгими крилами; Chiroptera’ (у багатьох н. пп.)

КАЖАН[2] [кажа́н] -а, *ч.* ‘великий свинцевий заряд для мисливського набою; жакан’ 103.

КАЖАНЮГА [кажан’у́га] -и, *ч.* ‘тс, що КАЖАН[1]’ 300.

КАЖДИЙ [ка́ждий] *займ.* ‘тс, що КАЖДНИЙ’. В ка́ждому сел’і́ йе це́рква. 224.

КАЖДИЙ ЇДЕН [ка́ждий йіде́н] *займ.* ‘тс, що КАЖДНИЙ’. В нас ка́ждий йіде́н мав садка́. Х’іба́ хто линува́вс’а… 224.

КАЖДНИЙ [ка́ждний] *займ.* ‘кожний’ 466.

КАЖНЮСІНЬКІ [кажн’ус’ін’к’і] *займ.*, *пестл.* ‘тс, що КАЖДНИЙ’. Кажн’ус’ін’к’і ден’ пла́чу. 225.

КАЗАНСЬКЕ [Каза́н’с’ке] -ого, *реліг.* ‘День ікони Божої Матері Казанської (4 листопада)’ 446.

КАЗАНЬ [ка́зан’] -і, *ж.*, *реліг.* ‘церковна недільна проповідь’. Шос’ с’о́дн’і ка́зан’ ве́л’мо жа́ло[у]сна була́. 216.

КАЗНА [казна́] -й, *ж.* ‘ліс, що був власністю держави’ 328.

КАЗУП [ка́зуп] -а, *ч.* ‘тс, що ДЛУПАХ’ 418.

КАЗУЦ [казу́ц!] *виг.* ‘тс, що А-КУЗУЦ’ 392.

КАЗЬОНКА [каз’о́нка] -і, *ж.* ‘магазинна горілка’. Перш пили́ каз’о́нку, а по́т’ім самого́нку. 392.

КАЙДУБ [ка́йдуб] -а, *ч.* ‘цямриння колодязя, видовбане зі стовбура дерева’ 46.

КАКА [ка́ка] -і, *ж.*, *дит.* ‘все, що бридке і брудне’. Не бири́ ка́ку в ру́ку. 392.

КАКА БЕ [ка́ка бе] –і бе, *ж.*, *дит.* ‘тс, що КАКА’ 392.

КАКАТИ[1] [ка́кати] -айу, -айеш, *недок.*, *дит.* ‘звільнятись від перетравлених решток їжі’ (всі н. пп.).

КАКАТИ[2] [ка́кати] *3 ос. одн.* ка́кайе, *недок.* ‘подавати голос (про качку)’ 103, 293, 303, 343.

КАЛ[1] [кал] -у, *ч. 1.*'грязюка' 272; *2.*'місце в лісі, де купаються дикі свині' 331, 465.

КАЛ[2] [кал] -а, *ч.* 'тс, що ИКЛО'. В кабана́ кла́, оди́н кал. 353, 380.

КАЛА [ка́ла] *прийм.* 'біля, коло'. Ка́ла но́са сопл'а́ в'і́сит. 454; [ка́л'а]. Ка́л'а ха́ти гра́йса. 392, 305; [ко́л'а] 57, 322; [к'е́л'е] 370.

КАЛАВУРИТИ [калаву́рити] -у, -иш, *недок.* 'охороняти'. Хло́пиц' калаву́рит' д'і́вку. 146.

КАЛАКУТ [калаку́т] -а, *ч.* 'курка-гермафродит' 390.

КАЛАТАЛО [кала́тало] -а, *с. 1.* 'дзвіночок на шиї корови'. Ч'іпл'а́ли кала́тала до ши́йі, то коро́ва не згу́биц':а. 454; *2.* 'спеціальний пристрій нагонича для підняття звірів із лігва, що складається з двох дощечок, між якими молоточок' 212, 120.

КАЛАТАТИ [калата́ти]-а́йу, -а́йеш, *недок., знев.* 'базікати'. Йак сказа́ла ба́пц'і – не калата́йте мен'і́, то та аж пла́кала. 224.

КАЛАТУШКА [калату́шка] -и, *ж.* 'тс, що КАЛАТАЛО-2' 339, 372.

КАЛАЧ [кала́ч] -а́, *ч. 1.* 'бублик' 392; *2.* 'спечений калач, який передавали родичам як знак запрошення на весілля'. На дру́г'і се́ла присила́ли калача́. 500; *3.* 'булка, прибрана квітами і стрічками, з якою молода з дружками їде на вечорниці до молодого під час випікання короваю' 250; *4.* 'обрядовий хліб на весіллі (замість короваю)'. Н'е! Кала́ч – то буў до́ўгий хл'іб, не[и] кру́глий, і таке́ квитки́ повиро́бл'ани, понакла́дувани. 16; *5.* 'тс, що ПОВЕСЮЛЩИНА' 235.

КАЛАЧИКИ [кала́чики] -ів, *мн., бот. 1.* 'настурція; Tropakolum L.' 79; [кала́чик'е] 150; *2.* 'нагідки лікарські; Calendula officinalis L.' 487.

КАЛАЧИКОМ [кала́чиком] *у зн. прис.* 'спати на боку, згорнувшись так, щоб колінами діставати підборіддя'. Наш сино́к л'у́бит спа́ти кала́чиком. 392.

КАЛАЧУВАТИЙ [калачу[о]ва́тий] -а, -е 'той, хто має криві ноги'. Калачу[о]ва́тий па́рубок. 492.

КАЛДУБ [ка́лдуб, ка́лдуб[и]] -а, *ч. 1.* 'бочка, витесана зі стовбура дерева для зберігання збіжжя'. Ка́лдуб на зб'і́ж стойі́т' в клу́н'і. 384; *2.* 'посудина завдовжки 4-7 м, витесана з одного стовбура дерева і призначена для зберігання зерна; встановлюється горизонтально' 384; *3.* 'вулик-дуплянка, який встановлюється вертикально' 418; *4.* 'цементний колодязний круг'. В'і́с'ім ка́лдуб'іў води́. 211, 55.

КАЛЄНДАР [кал'е́ндар] -а, *ч.* 'календар'. Кал'е́ндар на стину́. 188.

КАЛЄТИ [кал'е́ти] -е́йу, -е́йеш, *недок.* 'бруднити гряззю' 377.

КАЛИТКА [кали́тка] -и', *ж. 1.*'гаманець' 326; *2.*'виплетена з липової кори невеличка коробочка' 392; *3.*'торбинка, у якій носили кресало' 275, 293,

394, 420; *4.*'жмут дубового листя, на якому пекли пироги' 397; *5.*'спосіб складання одягу'. Н'іколи гандара́к склада́ли в калитки́ᵉ. 496.

КАЛИЩЕ [кали́шче, кали́ᵉшчеᴵᴵ] -а, *с.* 'грязюка, бруд'. Пудиви́, йаки́ в тибе́ но́ги в кали́шчи. 474, 54, 386, 466; [кале́шче]. В на́шим кутку́ сеᴵᴵла́ нипрола́зне кале́шче. 36.

КАЛІБИР [кал'і́бир] -бира, *ч.* 'розмір отвору ствола мисливської рушниці; калібр'. Рушни́ц'а дв'іна́цитого кал'і́бира. 326, 171, 230.

КАЛІТА [кал'іта́] -и́, *ж.* 'тс, що КАЛИТКА-3' 191.

КАЛІТИ [кал'і́ти] -л'у́, -л'іш, *недок.* 'білити глиною що-небудь'. Весно́йу ви́шн'і бу́ду кал'і́ти. 516; [кал'і́т'і]. Пе́нзил' кал'і́т'і ха́ту. 517; [кал'і́т']. Ха́ту кал'і́т'. 233.

КАЛІЧ [ка́л'іч] -а, *ч., знев. 1.* 'каліка'. Ти та́йа ка́л'іч нипотри́бна!.. 392; *2. збір.* 'каліки'. В ха́ти сама́ ка́л'іч – нима́ кому́ роби́ти. 392.

КАЛНИЙ [кални́й] -а, -е 'брудний'. Чого́ то ти пришо́ў таки́й кални́й? 499, 16.

КАЛНО [кално́] -а́, *с.* 'тс, що КАЛ¹-1' 46.

КАЛОТА [кало́та] –и, збір. 'тс, що КАЛ¹-1' 466.

КАЛОША [кало́ша] -і, *ж.* 'холоша штанів'. Одна́ кало́ша порва́лас'. 143, 292, 316; [коло́ша] 333.

КАЛУПИНА [калу́пина] -и, *ж.* 'тс, що ЛУПАЙКА-1' 476.

КАЛХОЗНІК [калхо́з'н'ік] -а, *ч. 1.* 'колгоспник' (у багатьох н. пп.); *2.* 'тс, що БРЕХУНЕЦЬ' 370.

КАЛЮГА [кал'у́га] -и, *ж.* 'калюжа'. В нас на доро́з'і кал'у́га. 95, 57, 156, 220, 233, 253, 447; [кал'уга́] -и́, ж. 89, 176.

КАЛЮЖИТИСЬ [кал'у́житис'] *3 ос. одн.* кал'у́жиц':а, *недок.* 'купатись у калюжі (про свиней)' 232; [кал'ужи́тис'] 475.

КАЛЮЗА [кал'у́за] -и, *ж.* 'тс, що КАЛЮГА' 134.

КАЛЯНИЦЯ [кал'ани́ц'а] -і, *ж.* 'снопок прямої соломи, вимащений у рідку жовту глину для покриття даху' 224.

КАЛЯТИСЬ [ка́л'атис'] *3 ос. одн.* ка́л'айіц:а, *недок.* 'тс, що КАЛЮЖИТИСЬ' 267; [кал'а́тис'] 447: [кал'а́т'іс] 233; [кал'а́ц:а]. Свин'а́ кал'і́ц:а. 89.

КАЛЬБУК [кал'бу́к] -а́, *ч.* 'пристрій для натягування знятої зі звіра шкури' 178.

КАЛЬВАСА [кал'ва́са] -и, *ж.* 'вибоїна на дорозі, наповнена водою' 366.

КАЛЬДОВКА [кал'до́ўка, кал'до́вка] -і, *ж.* 'дитяча гра у хованки'. Позбира́йуц:а д'і́ти зу вс'о́го кутка́ і до но́чи гра́йут кал'до́ўку. 392. КАЛЬДОВКА З ГОРШКАМИ [кал'до́ўка з горшка́ми] 'хованка з переодяганням, щоб не могли впізнати' 392.

КАЛЬДУВАТИ [кал'дува́ти] -у́йу, -у́йiш, *недок.* 'знаходити учасників гри у хованки і повідомляти про це інших вигуками дра-та-та́!' 392.

КАМЕНИЧКА [камени́чка] -и, *ж.*, *бот.* 'плід дикої груші'. Ти камени́чки не вку́сиш. 38.

КАМЕНУШКА [камену́шка] -и, *ж.*, *бот.* 'тс, що КАМЕНИЧКА' 38.

КАМИНЕЦ [камине́ц] -нца́, *ч.* *1.* 'камінець; шматок гірської породи' 90, 188, 392; *2.* *бот.* 'кісточка вишні і сливи'. Йіси́ш вишн'і́, то хоч каминці́ вик'іда́й. 392.

КАМИНЮКА [камин'у́ка] -і", *ж.* 'камінь завбільшки з кулак'. Камин'у́койу к'і́нув пра́мо в гокно́. 392, 399.

КАМІЗЕЛЬКА [кам'ізе́л'ка] -и, *ж.* 'верхній теплий одяг без рукавів' 386.

КАМІНКА [ка́м'інка] -и, *ж.* 'куниця, яка живе в сільських будівлях' 344; [кам'і́нка]. Кам'інка жиᵉве́ по се́лах. 372; [ка́мйанка] 162.

КАМІНЧИКІ [кам'і́нчик'і] -ів, *мн.* *1.* 'камінці' (всі н. пп.); *2.* 'гра, при якій всі підкидали камінці і старалися їх спіймати' 386.

КАМЙОНКА [камйо́нка] -и, *ж.* 'тс, що КАМІНКА'. Куна́ камйо́нка попеᶤл'а́ста. 444.

КАМЛИЙ [камли́й] -и́йа, *ч.* 'сильний кремезний чоловік'. Його́ жу́нка нисе́ у́йідра, а вун, так'і́ камли́й, впорожн'і́ йде. 392.

КАМПРИЗИ [кампри́зи] -у, *мн.* 'вередування' 392.

КАМПРИЗНИЙ [кампри́зний] -а, -е *1.* 'вередливий'. Тако́го кампри́зного гону́ка ма́йу, шо ни годийди́ од йо́го. 392; *2.* 'такий, що не розуміє жартів' 221.

КАМПУЗИТИ [кампу́зити] -у́жу, -у́зиш, *недок.* *1.* 'соромити'. Ни кампу́с'те мин'і́ дити́ну – хай гово́рит. 392; *2.* 'зневажливо говорити про когось або про щось'. Кампу́з'ат' стре́л'бу, ка́жут' – л'ушн'а́. 415.

КАМ'ЯНА КУНИЦЯ [камйана́ куни́ц'а] -о́йі -і, *ж.* 'тс, що КАМІНКА' 302.

КАМ'ЯНИСТА КУНИЦЯ [камйани́ста куни́ц'а] -е́йі -і, *ж.* 'тс, що КАМІНКА' 208.

КАНАВ [кана́в, кана́у̂] -а, *ч.* 'канава'. Ішо́в по́над кана́вом. 74.

КАНАВКА [кана́вка] -и, *ж.* 'проріз чи заглиблення в дерев'яному брускові'. Вало́к с кана́вками. 26.

КАНАПА [кана́па] -и, *ж.* 'лава для сидіння зі спинкою' 84.

КАНДАЛИ [кандали́] -і́в, *мн.*, *перен.* 'важкі черевики'. Ти́йі кандали́ таки́йі т'ажки́йі, шо лед' но́г'і п'ірисо́вуйу. 106.

КАНДИБИ [канди́би] -ив і -у, *мн.* 'високі палиці, на сучки яких ставали діти і так ходили' 44, 57, 382, 421.

КАНДИЛЯСИ [кандил'а́си] -ів, *мн.*, *кулін.* 'печена на деці терта картопля' 502.

КАНДУХА [канду́ха] -и, *ж.*, *знев.* 'товста жінка' 211.

КАНИЦЯ [ка́ниц'а] -і, *ж.* 'тс, що КІМБАЛКА' 496, 500; [ка́ница] 275, 495.

КАНТ [кант] -а, *ч.* *1.* 'ребро стола, дошки, ящика і т.д.' Би́ігаў, по́к'і ви́тнувс об кант стола́. 392; *2.* 'пруг на штанях від прасування'. Ка́нти на коло́швах. 392.

КАНТАР[1] [ка́нтар] -а, *ч.* *1.* 'вуздечка'. Трима́й кон'а́ за ка́нтара. 392; *2.* 'спеціально пошитий ошийник, у якого один ремінь проходить під передніми лапами собаки' 141, 415, 463.

КАНТАР[2] [ка́нтар] -а, *ч.* 'простий пристрій для домашнього зважування; безмін' 221.

КАНТАРКА [канта́рка] -и, *ж.* *1.* 'тс, що КАНТАР[1]-2' 224; *2.* 'дротяна плетінка, яка прив'язується до морди собаки, щоб не кусався' 224.

КАНТАСТИ [канта́сти] -а, -е 'такий, що має форму, близьку до прямокутника'. Брус – то канта́сти хл'іб. 372.

КАНТИВКА [канти́вка, канти́ўка] -и, *ж.* 'нарубане кусочками олово, що використовувалося як дріб у мисливських набоях'. Канти́вка – не кру́глий шрит. 134.

КАНТОВАСТИЙ [кантова́стий] -а, -е 'тс, що КАНТАСТИ'. Стожо́к кру́глий, а ск'і́рда кантова́ста. 390.

КАНТОВИ [канто́ви] -а, -е 'такий, що має прямокутну форму' 392.

КАНТУ́ВАТИ[1] [кантува́ти] -у́йу, -у́йіш, *недок.* 'перекидати на ребра важкі предмети прямокутної форми'. Канту́ймо ц'о́го бру́са, не" пудни́ма́ймо. 392.

КАНТУВАТИ[2] [кантува́ти] -а, -е 'тс, що КАНТАСТИ'. В йо́го кантува́та голова́. 392.

КАНФІНА [канф'і́на] -и, *ж.* 'гас' 280.

КАНЦЕРВА [канце́рва] -и, *ж.* *1.* 'консерва (м'ясна, рибна)'. До ла́вк'і навизли́ вс'а́к'іх канце́рв. 90, 392; *2.* 'металічна банка з-під консервованої риби; бляшанка'. Граў канце́рвойу пудбо́л... гет' чо́боти порва́ў. 392.

КАНЦИЛЯРІЯ [канцил'а́р'ійа] -ійі, *ж.* *1.* 'відділ установи, який займається діловодством' (всі н. пп.); *2. перен.* 'туалет' 131.

КАНЦИРКА [канци́рка] -и, ж. 'тс, що КАНЦЕРВА-2' 434, 463, 466.

КАНЮКА [кан'у́ка] –и, ж. *1. орн.* 'болотяна чайка' 392; *2. перен.* 'той, хто випрошує щось у когось'. Замо́вкниш ти с'о́дн'і, кан'у́ко! Ни дам и все! 392.

КАНЮЧИТИ [кан'у́чити] –у, -иш, *недок.* 'випрошувати що-небудь із плачем'. Кан'у́чит вес' ден' – пусти́ надву́р да пусти́ надву́р. 392.

КАНЯ [ка́н'а] -і, *ж.* 'пристосування, в яке закріплювали жердку для тесання' 74, 156, 191, 353, 356.

КАНЬ [кан'] -і, *ж.* 'тс, що КАНЯ' 344.

КАПА [ка́па] -и, *ж.* 'покривало на ліжко'. Га́рну ка́пу купи́ла в Цу́ман'і. 225.

КАПАЛЮШ [капал'у́ш] -а, *ч. 1.* 'тс, що КАПЕЛЮШ-1' 326; *2.* 'головка соняшника' 326; 3.'частина димоходу над плитою' 342.

КАПАРИТИ [капа́рити] -а́ру, -а́риш, *недок., знев.* 'тяжко бідувати'. Вес' ўйік капа́ру, а неи живу́. 392.

КАПЕЛИНКА [капели́нка] -и, *ж.* 'невелика частинка чого-небудь'. Капели́нку со́ли сипни́. 392.

КАПЕЛЮШ [капел'у́ш] -а і -а́, *ч. 1.* 'капелюх'. С'е́йкув гону́к капел'уша́ купи́в соби́. 392; [капал'у́ш] 326; [капил'у́ш] 392; *2.* 'бриль'. Насу́нуў соло́мн'аного капеил'у́ша на са́ми го́чи. 392; *3.* 'верхній сніп на полукіпкові' 326; *4.* [кап'іл'у́ш] *бот.* 'тс, що КАЛАЧИКИ-1' 242.

КАПЕЛЮШОК [капеил'у́шок] -шка, *ч. 1.* 'зменш. до КАПЕЛЮШ-1' 392; *2. бот.* 'тс, що КАЛАЧИКИ-1'. Круго́м клу́мби нас'і́йала капеил'у́шк'і, то гет' поплили́с'. 90.

КАПИЛЮШИК [капил'у́шик] -а, *ч., бот.* 'тс, що КАЛАЧИКИ-1' 366; [капел'уши́к] 348.

КАПИЖ [капи́ж, капи́жш] -а́, *ч.* 'місце під краєм даху, звідки скапує дощова вода'. Ти, музи́ко, грай, риж – не хова́йса пуд капи́ж. (Весільна пісня). Поуста́ў пудт капи́ж це́бра – хай вода́ ска́пуйе. 392; [капи́іж] 392.

КАПІТИ [кап'і́ти] *3 ос. одн.* капи́т', *недок.* 'постійно стежити за кимось'. Свекру́ха кап'і́т' над голово́йу... не мо́жу вже... 224.

КАПІЦА [ка́п'іца, ка́п'іица] -и, *ж.* 'льодова бурулька'. Ка́пайе с ка́п'іици. 154.

КАПКАНЩИК [капка́ншчик] -а, *ч.* 'мисливець, який користується капканом для лову звіра' 208, 244.

КАПКУ [ка́пку] *прис.* 'трішечки'. Да́йте ка́пку со́л'і. 326.

КАПЛАК [капла́к] -а, *ч.* 'відлога у верхньому одязі для захисту голови від негоди' 366.

КАПЛАВУХИЙ [каплаву́хией] -а, -е 'такий, що має відстовбурчені вуха' 122; [каплову́х'ій] 74.

КАПЛИГУШИ [каплигу́ши] -а, -е 'тс, що КАПЛАВУХИЙ'. Попра́ў гу́ши пудт ша́пку, а то дит'а́ бу́де каплигу́ше. 392.

КАПЛІ [ка́пл'і] -пел', *мн. 1.* 'дощові краплини' (всі н. пп.); *2.* 'рідинні ліки, що відраховують частинками'. На цу́кор биру́ пйат' ка́пел' л'іка́рства. 90, 392; *3.* 'тс, що КАПІЦА' 219.

КАПЛУН[1] [каплу́н] -а́, *ч.* 'кастрований півень'. Запражу́ йа каплуна́ та й ку́рку чуба́ту... (Весільна пісня). 261.

КАПЛУН[2] [каплу́н] -у́, *ч., кулін. 1.* 'їжа, приготовлена з розтертої покришеної зеленої цибулі і засмачена олією та сіллю'. Коли́с' вс'і були́

здорóви. Найімóса каплунý і ц'íли ден' рóбимо. 392; *2.* 'булка з цукром, яку запивають молоком' 144.

КАПОЧКА [кáпочка] -и, *ж.* 'краплиночка'. Коб тобú кáпочка однá дошчý!.. 144.

КАПРОНОВИ [капрóнови] -а, -е *1.* 'такий, що виготовлений зі штучного волокна' (у багатьох н. пп.); *2.* 'пластмасовий'. На вóду бирú капрóнове видрó. 392.

КАПСЕТИК [капсéтик] -а, *ч.* 'гаманець' 380.

КАПСЄТКА [капс'éтка] -и, *ж.* 'торбинка, у якій носили кресало' 440.

КАПСУЛЮВКА [капсул'ýука] –и, ж. 'мисливська рушниця, ствол якої набивали порохом і дробом, а капсуль кріпився на спеціальній підставці' 186.

КАПТАН[1] [каптáн] -а, *ч.* 'верхній жіночий одяг без рукавів' 392.

КАПТАН[2] [каптáн] -а, *ч.* 'металічна пастка з пружиною для лову гризунів' 42, 159, 309; [капцáн] 143.

КАПТУР[1] [каптýр] -á, *ч. 1.* 'військовий кашкет австрійських солдатів років першої світової війни'. Гавстрийáк'і на голоýйí мáли каптурú. 392; *2.* 'стара дірява кепка'. Ск'ідáй тóго каптурá, не с'мишú л'удéй,– вже л'íто. 392; *3.* 'дитяча шапочка' 102; *4.* 'беретик (головний убір без козирка)' 326; *5. перен.* 'незвично пов'язана хустка'. Заýйазáлас, йак каптурá на гóлову наложúла. 392; *6.* 'карниз у печі' 114; *7.* 'спеціальний навіс із вивідною трубою, під яким палили лучину для освітлення хати'. Лучúну палúли п'ід каптурóм. 371; *8. перен.* 'стара людина'. Не[и] мóжу с тим своїм каптурóм дал'ш жúти. 392.

КАПТУР[2] [кáптур] -а, *ч.* 'широкий залізний обідок на тоншому кінці маточини колеса' 148.

КАПУСНИЙ [капýсний] -а, -е 'такий, що з капусти'. Капýсний боршч дóбрий. 165, 16; [капýс'н'ій]. Варúла капýс'н'ій боршч. 326, 454.

КАПУСНІК [капýсн'ік] -а, *ч.* 'пиріг, у якого начинка з капусти' 492.

КАПУСНЯК [капусн'áк] -á, *ч.* 'юшка з квашеної капусти'. В капусн'áк йа ше додайý пшонá. 392, 461; [капýс'н'ак] 518.

КАПУСТА [капýста] -и, *ж. 1. бот.* 'городня рослина родини хрестоцвітих; Brassica oleraceae L.'; *2.* 'квашена (переважно посічена) головка цієї рослини'. Набрáла з бóчки капýсти до туýмачý. 392; *3. кулін.* 'борщ з капусти'. Варúла на гобíд капýсту. 392; *4.* 'гра на вечорницях'. Сид'іли цéпйу, а остáн':ій виривáу капýсту. І чим б'íл'ше вúрвиш, то вúграйеш. 503.

КАПУСТЕЛІЯ [капустéл'ійа] -ійи, *ж., бот.* 'айстра; Aster' 262.

КАПУСТИЛЯНА [капустил'áна] -и, *ж., бот.* 'тс, що КАПУСТЕЛІЯ' 280.

КАПУСТЯНИ [капýс'т'ани] –а, -е 'тс, що КАПУСНИЙ'. Капýс'т'ани боршч. 225.

КАПЧАН [капча́н] -а, *ч.* ‘примітивне ліжко’ 375.

КАПШУК [капшу́к] -а́, *ч.* *1.* ‘торбинка для зберігання кресала’ 173, 224, 396, 465; *2.* ‘чохол для ножа’. Капшу́к дл’а ножа́. 178, 264, 310.

КАПШУКОМ [капшуко́м] *у зн. прис.* ‘спосіб знімання шкури з убитого звіра без поздовжнього розрізу’ 335.

КАРА[1] [ка́ра] -и, *ж.* ‘покарання’. То ка́ра Госпо́дн’а (всі н. пп.)

КАРА[2] [ка́ра] -и, *ж.* ‘тс, що КАНЯ’ 135, 144.

КАРАБЕРИ [карабе́ри] -ів, *мн.* ‘каркас корзини з лозових прутів, який обплітають дротами або мотузками’ 16.

КАРАБИНКА [караби́нка] -и, *ж.* ‘карабін’ 11; [караб’і́нка] 212, 296.

КАРАБИ [кара́би] -у, *мн.*, *у виразі* НА КАРАБИ [на кара́би] ‘посадити дитину на спину і так її нести, притримуючи за ноги’. Гуз’ми́ гопу́ка на кара́би – так ле́кше нисти́. 392.

КАРАБКАТИСА [кара́б[п]катиса] -айуса, -айіса, *недок.* ‘видряпуватися на щось’. На гору́ кара́б[п]кавса, по́к’і ни впаў. 392.

КАРАВІ [кара́в’і] -а́в, *мн.* ‘віспяний шрам на обличчі’ 6.

КАРАВИЙ [кара́вий] -а, -е ‘нещасливий’. [Спіткнутися на ногу] Пра́ва – кара́ва, л’і́ва – шчасле́ва. (Повір’я). 450.

КАРАЙ МЕНЕ, БОЖЕ! [кара́й мене́, Бо́же!] ‘присягання іменем Бога’ 495.

КАРАК [кара́к] -а, *ч.* ‘стовбур молодої сосонки із сучками, на яких просушують глечики’ 428.

КАРАКУЛІ [кара́кул’і] -ів, *мн.* ‘ямки від іржі в стволі мисливської рушниці’. Ство́л вже с кара́кул’ами... викида́й... 309.

КАРАПШАТИСЯ [кара́пшатис’а] -айус’а, -айес’а, *недок.* ‘тс, що КАРАБКАТИСА’ 121.

КАРАСІЛКА [карас’і́лка] -и, *ж.*, *орн.* ‘порода диких качок’ 346.

КАРАЧАЙ [карача́й] -а́йа, *ч.*, *знев.* *1.* ‘невисока кривонога людина’. Сам карача́й, а йаку́ соби́ жу́нку приўйу́з[е]! 392; *2.* ‘невисокі криві деревця’. Ма́йу йак’і́с’ карачайі́, а не дро́ва. Хто йіх поруба́йе? 392.

КАРАЧКУН [карачку́н] -а́, *ч.*, *знев.* ‘тс, що КАРАЧАЙ-1’ 402.

КАРБОВАНИЙ [карбо́ваний] -а, -е ‘фарбований’. Карбо́ване йайце́. 106.

КАРДОН [кардо́н] -а, *ч.* ‘картон’. З кардо́ну зро́биш пу́шку. 392, 454, 496.

КАРДОНОВИЙ [кардо́новий] -а, -е ‘виготовлений з картону’ 454.

КАР’ЄР [карйе́р] -а, *ч.* *1.* ‘місце, де видобувають камінь’ 187; *2.* ‘ставок, який утворився на місці вибраного каменю’ 187.

КАР’ЄРНА КУНИЦЯ [карйе́рна куни́ц’а] -ойі -і, *ж.* ‘куниця, яка живе в кар’єрах, де видобували камінь’ 312.

КАРИЙ [ка́рий] -а, -е *1.* ‘кінь гнідої масті’ (всі н. пп.); *2.* ‘кінь жовтої масті’ 326.

КАРКАЙ [каркáй] -áйа, *ч.* ‘гладка потилиця людини’ 396.

КАРКЄ [карк’é] –éв, мн. ‘ворони; Corvus corone’. Над пóлем л’óтали карк’é. 349.

КАРКОВАТИЙ [карковáтий] -а, -е ‘кульгавий’. Карковáта л’удúна. 287.

КАРЛУЩА [карлýшча] -и, *ж.* ‘тс, що ДЛУПАХ’ 310.

КАРЛЮК [карл’ýк] -а, *ч.* ‘карлик’ 512.

КАРОК [кáрок] -рка, *ч.* ‘потилиця’. Кричúт – аж кáрок посúн’іў. 392.

КАРП [карп] -á, *ч., іхт.* ‘короп; Cyprinus carpio’ 461.

КАРПАЧ [карпáч] -ч’é, *ч.* ‘тс, що ТРІСКАЛО’. Карпач’é грáли... Йідéн кладé на пойаснúци рýку, а дрýге бúе. То той мýсит’ вгадáти. 449.

КАРПАЧЄ [карпач’é] -íв, *мн.* ‘тс, що ТРІСКАЛО’ 33.

КАРПИК [кáрпик] -а, *ч., іхт.* ‘зменш. до КАРП’. Зрáнку зловúв два кáрпики. 461.

КАРТЄЧ [карт’éч] -і, *ж.* *1.* ‘шріт великого розміру для мисливського набою’ (у багатьох н. пп.); *2.* ‘послід лісової козулі’ 2.

КАРТОПІЛЬ [картóп’іл’] -ел’і, *ч., бот.* ‘картопля; Solanum tuberosum L.’ Йе так’í л’ýди, йак’í ни знáйут’, йакúй картóп’іл’, на чóму в’ін ростé. 428, 219; [картопéл’] 10; [картопéл’:] 10.

КАРТОПЛИСЬКО [картóплис’ко] -а, *с.* ‘поле з-під картоплі’ 351; [картóплиско] 500; [картохл’íско] 515.

КАРТОПЛЯНЕЦ [картопл’áнец] -нца, *ч., кулін., перев. в мн.* КАРТОПЛЯНЦИ [картопл’áнци] -ив, *мн.* ‘тс, що БЕЦЬ’ 322.

КАРТОПЛЯНИК [картопл’áник] -а, *ч., кулін.* ‘тс, що БЕЦЬ’. Напе"клá картопл’áнику на гол’íйах. 392, 139, 500; [картохл’áник] 515.

КАРТОПЛЯНИСКО [картопл’áниско] -а, *с.* ‘тс, що КАРТОПЛИСЬКО’ 500.

КАРТОПЛЯНІК [картопл’áн’ік] -а, *ч.* ‘тс, що КАРТОПЛИСЬКО’. На картопл’áн’іку нас’íйали жúетa. 496.

КАРТОПЛЯ ТОВЧАНА [картóпл’а тóвчана] –і –ойі, *ж., кулін.* ‘тс, що ТУВМАЧИ’ 428.

КАРТОПЛЬОВИЙ [картопл’óвий] -а, -е ‘такий, що з картоплі’ 272, 275, 494; [картопл’óви]. Картопл’óви суп. 491, 492, 494; [картохл’óви] 515.

КАРТОПЛЬОВИ БЛІН [картопл’óви бл’ін] -ого -á, *ч., кулін.* ‘тс, що БЕЦЬ’. Пеклá картопл’óви бл’íнú. 272.

КАРТОПЛЬОВИЙ МЛИНЕЦ [картопл’óвий млинéц] -ого -нцá, *ч., кулін.* ‘тс, що БЕЦЬ’ 275, 494.

КАРТОПЛЬОВИСКО [картопл’óвиско] -а, *с.* ‘тс, що КАРТОПЛИСЬКО’ 467.

КАРТОПНИСЬКО [картопнúс’ко] -а, *с.* ‘тс, що КАРТОПЛИСЬКО’ 467.

КАРТОФЛЯ [картóфл'а] -і, *ж.*, *бот.* 'тс, що КАРТОПІЛЬ' 32; [картóхл'а] 209, 431; [картóфл'і] 517; [картóхл'і] 515; [картóхи] 66.

КАРТОФЛЯК [картофл'áк] -á, *ч.*, *кулін.* 'тс, що БЕЦЬ' 254.

КАРТОХЛІ МНЯТИ [картóхл'і мн'áти] -ів -их, *мн.*, *кулін.* 'тс, що ТУВМАЧИ' 515; [картóфл'і мйáте] 517.

КАРТОХЛЬОВИ ПЛЯЦОК [картохл'óви пл'áцок] -ого -а, *ч.*, *кулін.* 'тс, що БЕЦЬ'. Йіж пл'áцки картохл'óви. 515.

КАРТОЧКА [кáрточка] -и', *ж.* *1.* 'невеликий аркуш паперу для записів' (всі н. пп.); *2.* 'фотокартка'. На кáрточ:и вийшоў, йак живий. 392, 24, 90, 188, 281.

КАРТУПЛЯНКА [картупл'áнка] -и, *ж.*, *бот.* 'тс, що ВАРГІНЯ' 431.

КАРТУС [кáртус] -а, *ч.*, *бот.* 'тс, що КАПУСТЕЛІЯ'. Пус'íй тут чут' кáртусу. 83, 468.

КАРТУФЛЯНИК [картуфл'áник] -а, *ч.*, *кулін.* 'спечена на деці терта картопля, яку опісля ріжуть на шматки' 315.

КАРУК [карýк] -á, *ч.* 'сургуч'. Бáло кóрк'і на пл'ашкáх карукóм заливáли. 392.

КАРУХ [карýх] -á, *ч.* *1.* 'шлунок тварини' 36, 117; *2.* 'сире м'ясо, натоптане в шлунок тварини для тривалого зберігання'. Карухá пучнéмо тод'í, йек бýдимо купáти бýл'бу. 36; [карýг] 102.

КАРЧЄЛО [карч'éло] -а, *с.*, *знев.* 'тс, що КАРКАЙ'. Он йакé вгодуваў карч'éло. 48.

КАСЕТИК [касéтик] -а, *ч.* 'гаманець'. Вáл'а згубéла касéтика. 374; [касéтит] 487.

КАСЯ [кáс'а] –і, *ж.*, *дит.* 'тс, що КАШКА-1' 90, 392.

КАТАМОНІЯ [катамóн'íйа] -ійі, *ж.*, *евф.* 'жіночі статеві органи' 454.

КАТЕР [кáтер] -теру, *ч.*, *мед.* 'нежить'. Так'í кáтер, шо ни дихнýти. 392.

КАТЕРИНКА [кате"рúнка] -и, *ж.* *1.* 'варіант власного імені Катерина' (у багатьох н. пп.); *2.* *ент.* 'тс, що БЕДРИК' 482.

КАХКАТИ [кáхкати] *3 ос. одн.* кáхкайе, *недок.* 'подавати голос (про качку)'. Кáхкайе кáчка. 440.

КАЦА [кацá!] *виг.* 'тс, що А-КУЗУЦ' 126.

КАЦАВЕЙКА [кацавéйка] -и, *ж.* *1.*'безрукавка' 248; *2.*'замалий одяг'. Купúў йакýс' кацавéйку, шо ни зашч'íбáйiц:а. 392.

КАЦАПЄЙ [кацап'éй] –а, *ч.*, *знев.* 'росіянин' 374.

КАЦИБИ [кацúби] -ив, *мн.* 'тс, що КАНДИБИ' 303.

КАЦАВЕЛОК [кацавéлок] -лка, *ч.* 'недогоріле поліно' 330.

КАЧАВИЛО [качавúло] -а, *с.* *1.* 'тс, що КАЧАЛО' 490, 492, 494; *2.* [качовúло] 37; [кочав'íло] 310; [кочовúло] 232; *3.* 'місце, де греблася курка' 490.

КАЧАВИСЬКО [ка́чавис'ко] -а, *с.* 'тс, що КАЧАЛО' 43.

КАЧАЙЛО [кача́йло] -а, *с.* 'тс, що КАЧАЛО'. Кача́йло кон'а́че. 348.

КАЧАЛКА [кача́лка] -и', *ж.* *1.* 'кругла палиця для розкачування білизни або тіста'. Йак кача́ли сорочк'і, то бра́ли рубл'а́ і кача́лку. 392, 90; *2.* 'палиця вдаряти в бубон' 392; *3. бот.* 'коричневе суцвіття очерету (рогози), що нагадує палицю'. Д'і́ти с качало́к напуска́ли пу́ху на вс'у ха́ту. 392; *4. бот.* 'тс, що КАПУСТЕЛІЯ' 364.

КАЧАЛКО [кача́лко] -а, *с.* 'тс, що КАЧАЛКА-1' 164.

КАЧАЛО [ка́чало] -а, *с.* 'місце, де качався кінь'. Не^и ступа́й в ка́чало, бо бу́де голова́ бол'і́ти. 392, 137; [кача́ло] 130, 191; [качало́] 200, 481.

КАЧАЛОЧОК [кача́лочок] -чка, *ч.* 'тс, що ВЕРЦИМАК' 495.

КАЧАН [кача́н] -а́, *ч.* *1. бот.* 'кукурудза; Zae majus L.' Парши́во зишли́ качани́. К'еп йака́ хол'е́ра тих куре́й ви́душила! 392, 90, 188; *2. бот.* 'плід кукурудзи'. Навару́ качану́, то д'і́ти так йід'а́т – аж ду́шатса! 392, 90, 188; *3.* 'середина головки капусти'. Йак криши́ла капу́сту, то й качани́ йі́ла. 392; *4.* 'недоїдені рештки яблука чи груші' 377.

КАЧАНИСЬКО [качани́с'ко] -а, *с.* 'поле з-під кукурудзи' 392.

КАЧАНКА [ка́чанка] -и, *ж.* 'крашанка, яку скочували з горбика під час Великодніх ігор'. Ка́чанки кача́ли і взро́сли і д'і́ти. А тепе́р вже н'е – дай в ка́рти гра́ти. Нима́ то́го, шо було́... 342.

КАЧАТНИК [кача́тник] -а, *ч.* *1.* 'ферма, на якій розводять качок' 392; *2.* 'місце, де водяться дикі качки' 208, 340, 421.

КАЧАЧИЙ [ка́чачий] -а, -е 'качиний'. Жир ка́чачий і мн'а́со ка́чаче. 444, 427.

КАЧВИЩЕ [ка́чвишче] -а, *с.* *1.* 'тс, що КАЧАЛО'. Л'іша́й нанада́йс, йак в ка́чвишче ста́неш. 42, 264, 440; *2.* 'місце, де сплять дикі кози' 440.

КАЧЄЛИЧКО [кач'е́личко] -а, *с.* 'тс, що ВЕРЦИМАК' 496.

КАЧЄЛКО [кач'е́лко] -а, *с.* 'тс, що ВЕРЦИМАК' 109, 275.

КАЧЄЛОК [кач'е́лок] -лка, *ч.* 'палиця поліцая'. Йек дас'т' тобі́ кач'е́лком ґумо́вим по спи́ни, то... 380.

КАЧЄЛОЧКО [кач'е́лочко] -а, *с.* 'палиця для розкачування тіста' 428.

КАЧЕЛЯ [каче́л'а] -і, *ж.* 'гойдалка' 36.

КАЧЕР [ка́чер] -а, *ч., орн.* 'самець качки; качур' 89, 186; [ка́ч'ір] -ора 382; [ка́чор] 16, 291, 371, 422, 517.

КАЧИВО [ка́чиво] -а, *с.* 'місце, де лежав і качався звір' 178.

КАЧИЙ [ка́чий] -а, -е 'тс, що КАЧАЧИЙ'. Ка́че мн'е́со. 117; [ка́ч:ий] 340.

КАЧИНЮК [качин'у́к] -а́, *ч., орн.* 'напівдоросле маля дикої качки' 117.

КАЧИЩЕ [ка́чишче] -а, *с.* 'тс, що КАЧАЛО' 150.

КАЧІЛО [кач'іло] -а, *с.* 'тс, що КАЧАЛО'. Кач'іло, бо к'ін' кач'іўс'а. 463.

КАЧІН [кач'ін] -а, -е 'тс, що КАЧАЧИЙ' . Смáлец' кач'ін. 326.

КАЧКА [кáчка] -и, *ж. 1. орн.* 'водоплавний свійський і дикий птах; Anas' (всі н. пп.); МАРЦОВА КАЧКА [марцóва кáчка] 'порода великих диких качок, які прилітають у березні' 191; МАЙСКАЯ КАЧКА [мáйскайа кáчка] 'порода великих диких качок, які прилітають у травні' 356; БЄЛОХВОСТА КАЧКА [б'елохвóста кáчка] 'порода великих білих качок з білим хвостом' 156; ЗАСІДЛА КАЧКА [зас'íдла кáчка] 'качка, яка сидить на яйцях, висиджуючи малят' 465; *2. бот., вж. перев. в мн.* КАЧКЕ [качкé] -чок, 'латаття біле; Nymphaea alba L.' 49; *3.* 'ручка на кіссі' 216.

КАЧНИСЬКО [кáчнис'ко] -а, *с.* 'тс, що КАЧАЛО' 140.

КАЧУК [качýк] -á, *ч., орн.* 'тс, що КАЧИНЮК' 134, 169, 222; [кáчук] 244.

КАШАНКА [кашáнка] -и, *ж., кулін.* 'ковбаса, начинена крупами і кров'ю'. Кашáнка кáжут в нас, а дес' кроўйáнка. 461, 144, 311.

КАШИЛИНЕ [кашилúне] -а, *с.* 'спеціально виплетена посудина збирати чорниці' 46.

КАШКА [кáшка] –и, ж. *1. дит., кулін.* 'страва з крупів' 392; *2. бот.* 'суцвіття конопель'. Йак цв'ітýт конóпл'і, то на йогó кáшка кáжут'... кáшка с конóпл'іў. 225

КАШЛИВИЙ [кашлúвий] -а, -е 'такий, що сильно кашляє'. Чолов'íк старúй кашлúвий. 428.

КАШТАЛЯНКА [каштал'áнка] -и, *ж., бот.* 'тс, що КАПУСТЕЛІЯ' 431.

КАШТАНЕЦ [каштáнец] -нца, *ч.* 'каштановий жеребець'. Каштáнец за вóзом йшоў. 461.

КАШУРЕЦЬ [кашурéц'] -рц'á, *ч.* 'рибальська снасть у вигляді вигнутої в півколо довгої лозини з прикріпленим до неї сітчастим мішком та держалном' 418.

КВАКА [квáка] -і, *ж.* 'жаба'. Ни топчú квáк'і, бо дошч бýде. 389.

КВАКАНЄ [квáкан'е] -а, *с., збір.* 'звуки, що подають качки' 212; [квáкан':е] 305, 338.

КВАКАТИ [квáкати] *3 ос. одн.* квáкайе, *недок. 1.* 'подавати голос (про жаб)'. Жáба квáкайе. 103, 273, 275, 334, 377; *2.* 'подавати голос (про качку)'. Кáчка квáкайе. 26, 377, 396; [квáкат'і] 156; *3 ос. одн.* квáкче. Кáчка квáкче. 167; *3 ос. одн.* квáче. Кáчка квáче. 43.

КВАКІТ [квáк'іт] -оту, *ч.* 'тс, що КВАКАНЄ' 22, 296.

КВАНДА [квандá] -ú, *ч.* і *ж., згруб.* 'базіка'. А тáйа квандá вúпила, то вже бýде кванд'íти и кванд'íти... 392.

КВАНДІТИ [кванд'íти] -анжý, -дúш, *недок., знев.* 'набридливо говорити про одне і те ж; базікати'. Згубúў в л'íси сок'íру, то старá квандúт бес концá. 392; [гванд'íти] 305.

КВАПИЦА [квáпица] -и, *ж.* 'чорна миша' 447.

КВАРТА [квáрта] -и, *ж.* 'кухоль'. Ц'íлу квáрту молокá вúпиў. 392.

КВАС [квас] -у, *ч. 1. кулін.* 'кислуватий напій із житнього хліба або фруктів' (всі н. пп.); *2. кулін.* 'страва з хлібного квасу, у який добавляють кришені огірки та зелену цибулю' 498; *3. кулін.* 'юшка з грибами' 492; *4.* 'розчин для дублювання шкіри' 134, 186, 266, 332, 434, 427.

КВАСЕЦ [квасéц] -сцá, *ч., бот.* 'щавель; Rumex acetosa L.' 494.

КВАСЕЦЬ [квасéц'] -с'ц'á, *ч.* 'тс, що КВАС-4' 362.

КВАСИТИ [квáсити] -шу, -сиш, *недок. 1.*'піддавати бродінню, окислювати що-небудь поживне' (всі н. пп.); *2.*'намочувати шкуру звіра в спеціальному розчині' 57, 212, 287, 334, 380.

КВАСНИЙ [квáсний] -а, -е 'кислий (про молоко)'. Квáсне молокó – то кúсле. 515.

КВАСНИК [кваснúк] -á, *ч.* 'діжа для заквашування капусти' 46.

КВАСНИЦЯ [кваснúц'а] -і, *ж.* 'тс, що КВАСНИК' 428.

КВАСНЯК [квасн'áк] -у, *ч.* 'тс, що КИСЛЯК' 454.

КВАСОК [квасóк] -ску, *ч.* 'березовий сік'. Квасóк з берóзи. 495.

КВАСТКА [квáстка] -і, *ж.* 'невеличка бочечка (діжечка) для зберігання солоного сиру'. Пóўну квáстку сúру наклáла. 392.

КВАТИРА [кватúра] -и, *ж. 1.* 'хата, найнята для проведення вечорниць'. Шукáйут' суб'і кватúру, такý, шоб тáмика й нучувáти. 83, 468; *2.* 'вечорниці'. Ну, збирáлис'а колúс' на вичоркú... на кватúру казáли. 468, 83.

КВАТИРКА [кватúрка] -іᶦ, *ж. 1.* 'пляшечка місткістю 0,25 літра'. Пйáница кватúрку за раз вúпйе – і нимá шо. 392; *2.*'скло у вікні; шибка'. Вúт'ор побúў кватиркú. 366, 255.

КВАТИРОЧКА [кватúрочка] -и, *ж.* 'тс, що КВАТИРКА-1'. І ше кватúрочку берýт' з соʸбóйу на пóле... на Йýрйа. 454.

КВАЧ [квач] -á, *ч. 1.* 'щітка білити хату' 307; *2.* 'ганчірка для миття посуду' 46, 148, 371.

КВАЧИК [квáчик] -а, *ч.* 'тс, що КВАЧ-2' 46, 55, 146, 148.

КВАЧОК [квачóк] -чкá, *ч.* 'тс, що КВАЧ-2' 79, 181.

КВАША [квáша] -і, *ж., кулін.* 'страва із запареної гречаної муки'. Знáйеᶦте квáша? Грéцка мукá, росколотúти гар'éчойу водóйу і варúти. 16.

КВАШАЛНА [квáшална] -и, *ж., кулін.* 'тс, що ХОЛОДНИЦА' 500; [квáшелна] 83, 105; [квашéлна] 83, 468.

КВАШАНИЙ [квáшаний] –а, -е 'тс, що КВАСНИЙ'. Квáшане молокó. 148.

КВАШЕЛИНА [квашелúна] -и, *ж., кулін.* 'тс, що ХОЛОДНИЦА' 99, 275, 337; [квашел'íна] 277; [квашил'íна] 474; [квашал'íна] 79, 277; [квáшилина] 216, 305, 495.

КВАШИЛИНИ [кваши^е^ли́ни] -и́н, *мн., кулін.* 'тс, що ХОЛОДНИЦА' 242.

КВАШІ [ква́ш'і] -ів, *мн., кулін.* 'тс, що ХОЛОДНИЦА' 375.

КВАЩИНА [ква́шчина] -и, *ж.* 'посудина з клепок, у якій квасять капусту' 114, 466.

КВАЩИНКА [квашчи́нка] -и, *ж.* 'зменш, до КВАЩИНА' 454.

КВЕКАТИ [кве́кати] *3 ос. одн.* кве́кайе, *недок. 1.* 'тс, що КВАКАТИ-2' 394; *2.* 'подавати голос (про дику гуску)' 303.

КВЕЦАВКА [кве́цавка] -и, *ж.* 'тс, що ХЛЯПАВКА' 74.

КВИТАС [квита́с] -а, *ч.* 'китиця біля скатертини, хустки'. До́ўг'і квита́си в ху́стци. 17.

КВИТИЦЯ [квити́ц'а] -і, *ж.* 'колосок вівса' 46.

КВИТІТИ [квит'і́ти] *3 ос. одн.* квити́т', *недок.* 'квітувати (про жито)'. Ско́ро жи́то бу́де квит'і́ти. 210, 396; [кв'іт'і́ти] 326.

КВИТКА [кви́тка] -и^і^, *ж. 1. бот.* 'квітка' (всі н. пп.); *2.* 'букет квітів, який прикріплювали до кроков на знак того, що будівля зведена'. Поста́вили кро́кви і почепи́ли кви́тку. 90, 188, 392; *3.* 'частування з нагоди прикріплення букета квітів до крокви'. На кви́тци вс'і пйа́ни були́. 392; *4. перен.* 'кінець будь-якої роботи'. Все! К'ідаймо робо́ту! Кви́тка! Пошл'і додо́ми. 392; *5.перен.* 'тс, що ГАЗЕТА-2' 116.

КВИТКИ [квитки́] -то́к, *мн.* 'тс, що ВІНКИ-2' 275.

КВИЧАТИ [квича́ти] *3 ос. одн.* квичи́т', *недок.* 'подавати голос (про диких свиней)' 74; [кв'іча́ти] 177, 396; [квич'е́ти] 167.

КВІСТИ [кв'істи́] *3 ос. одн.* кв'іти́т', *недок.* 'тс, що КВИТІТИ'. Мо́на купа́тис'а – кв'істи́ почало́ жи́то. 221.

КВІТНИК [кв'ітни́к] –а́, *ч. 1. рідко* 'невеличкий горідчик для вирощування квітів' 119; *2.* 'надмогильна плита, де є місце для квітів'. Йак того́ кв'ітника́ ста́вл'ат', то м'і́ру вики^і^да́йут'. 148.

КВОКА [кво́ка] -и, *ж.* 'курка, яка сидить на яйцях, висиджуючи курчат'. Кво́ка дру́гу нид'і́л'у сиди́т'. 32, 224, 138, холм 37.

КВОКАТИ [кво́кати] *1. 3 ос. одн.* кво́кче, *недок.* 'утворювати характерні звуки (про квочку)'. Йак кво́кайе, то кли́че курча́т. 90; *2. 3 ос. одн.* кво́кайе, *недок.* 'тс, що КВАКАТИ-2' 481.

КВОКЛЯ [кво́кл'а] -і, *ж.* 'тс, що КВОКА' 496.

КВОКОТІТИ [квокот'і́ти] *3 ос. одн.* квокоти́т', *недок.* 'тс, що КВАКАТИ-2'. Квокот'а́т' качки́^е^ за боло́том. 338.

КВОКТА [кво́кта] -и, *ж.* 'тс, що КВОКА' 191, 307.

КВОКТАЛКА [кво́кталка] -и, *ж.* 'будь-яка пташка, яка сидить на яйцях, висиджуючи малят' 332.

КВОКТАТИ [квокта́ти] *3 ос. одн.* кво́кче, *недок. 1.* 'тс, що КВОКАТИ-1'. Шос' ц'о́го ро́ку мойі́ ку́ри не кво́кчут. 392; *2.*'тс, що КВАКАТИ-2' 400.

КВОКТУРА [квоктýра] -и, *ж.* 'тс, що КВОКА' 44.

КВОКТУХА [квоктýха] -и, *ж.* *1.* 'тс, що КВОКА' 89, 166, 273, 275; [квоктýха] 181; [квоктух'é] 46; [квоктýха] 474; [квохтýха] 222, 374; [квукт'ýха] 474; *2.* 'підсадна качка, яку використовували мисливці для приманювання селезня' 422.

КВОКТУШКА [квоктýшка] -и, *ж.* 'тс, що КВОКА'. І кýра, і кáчка – то квоктýшка. 42, 425.

КВОРОК [квóрок] -рка, *ч.* 'корок пляшки' 106.

КВОЧКА [квóчка] -и, *ж.* *1.* 'тс, що КВОКА'. Вз'алá в Гуд'ýшки квóчку, хóчу посадúти на йайца. 392, 173, 124, 334; *2.*'курка, яка водить курчат, доглядає їх'. Твойá квóчка с курчáтами гет' мин'і с'íйанку вúгребла. 392, 377; *3.*'курка, качка, гуска та індичка, які сидять на яйцях, висиджуючи малят'. Кýрка – то квóчка, і кáчка – то квóчка. 37, 200.

КВУІСТЬ [квуіс'т', квуіс'т'] кóс'т'і, *ж.* 'кість, кістка' 89.

КВУТНИЙ [квýтний] -а, -е 'про лісову козулю, яка незабаром народить маля' 89.

КЕБ [кеб] *спол.* 'коли б, якби'. Кеб йа тéйе знаў! 339; [кеп]. Кеп йа булá здорóва!.. 392, 17, 339; [к'еп] 126; [к'іп] 85; [к'іб] 464; [к'еб]. К'еб д'іўчúна дорóжк'і не знáла... 384; [к'éб'і]. К'éб'і ни д'íти – йа не пушлá. 418; [коб] 43, 310.

КЕБАЛКО [кебáлко] -а, *с.* 'заплетена і вкладена певним чином на голові жіноча коса' 131.

КЕДАННИЦЯ [кéдан:иц'а] -і, *ж.* 'тс, що ПУДКІДАЛНИЦА' 150; [к'éданиц'а] 150.

КЕДИСЬ [кéдис'] *прис.* 'колись'. Кéдис' булó так, вже пройшлó... 382; [кедúс'] 134; [к'éдис'] 382.

КЕДИСЬНИЙ [кéдис'ний] -а, -е 'колишній'. Не згáдуй кéдис'не жит':е. 447; [к'éдишн'ій] 490.

КЕКО [кéко] -а, *с., дит.* 'цукерка'. Ходú, синóчку, дам кéка. 305, 392.

КЕМПА [кéмпа] -и, *ж.* *1.* 'осока, що росте на підвищенні серед болота'. Де кéмпа, там бобрú живýт'. 394; *2.* 'пеньок з порожниною в середині'. Вúдра у вóд'і вхóдит' в кéмпу. 11.

КЕЛЕНЬДЮХ [кеᶦлéн'д'ух] -а, *ч.* 'орган травлення жуйних тварин' 392.

КЕЛЬБУХ [кéл'бух] -а, *ч.* 'тс, що КЕЛЕНЬДЮХ' 106.

КЕЛЬО [кéл'о] -а, *ч., дит.* 'тс, що КЕКО' 392.

КЕЛЬКО [кéл'ко] –а, *ч., дит.* 'тс, що КЕКО' 392.

КЕНДЮХ [кéнд'ух] -а, *ч.* 'нутрощі тварини' 135, 177, 221.

КЕНТАРИК [кентáрик] -а, *ч.* 'тс, що КАНТАР[2]' 98.

КЕПА [кéпа] -и, *ж.* 'картуз' 456.

КЕПСЬКИЙ [ке́пс'ки'й] -а, -е 'поганий, недобрий'. Ц'ой хло́пец ке́пс'ки'й. 188, 392.

КЕПСЬКО [ке́пс'ко] *прис.* 'недобре, погано'. Жи́ти ста́ло ке́пс'ко. 372, 392.

КЕРКАТИ [ке́ркати] *3 ос. одн.* ке́ркайе, *недок.* *1.* 'тс, що КВАКАТИ-1'. Жа́баква́кайе, ку́мкайе, ке́ркайе... 176; *2.* 'тс, що КВАКАТИ-2' 162.

КЕРНО [керно́] -а́, *с.* 'пристрій для виготовлення знака (вм'ятини), щоб опісля по ньому зробити отвір свердлом' 392.

КЕРУНКИ [керу́нки] -нок, *мн.* 'довгі китиці біля рушника, що зв'язані між собою у візерунок' 46, 456.

КЕТ [кет] кота, *ч.* 'кіт; Felis' 412; [кут] 11, 90, 392.

КЕХИ [ке́хи] -ів, *мн.* 'киші'. Виймáти ке́хи 'потрошити' 144; [к'е́х'і]. Шоп тоб'ї к'е́х'і повила́зили! 237.

КЕЦКІ [ке́цк'і] -ів, *мн.* 'тс, що ПРЕНЗЕЛЬ' 181.

КЕЦЯ [ке́ц'а] -і, *ч.* і *ж.*, *знев.* 'людина, яка дуже повільно і неякісно виконує роботу'. Ви́дно, шо ке́ц'а т'істо ке́ц'ала, бо вс'а пудло́га зал'а́пана. 392.

КЕЦЯТИ [ке́ц'ати] -айу, -айіш, *недок.* 'повільно і неякісно виконувати якусь роботу' 392.

КЕЦЯХИ [ке́ц'ахи^е] -ів, *мн.*, *бот.* 'вербові котики' 46.

КЄБАХ [к'е́бах] -а, *ч.*, *бот.* 'мітелка очерету' 94.

КЄМБЕЛА [к'ембе́ла] -и, *ж.* 'тс, що КЕБАЛКО' 414.

КЄМП [к'емп] -а, *ч.* 'нагорнутий горб землі'. Тут к'емп, трахтор нагорну́ў земл'ї бага́то. 385.

КЄМПА [к'е́мпа] -и, *ж.* *1.* 'невелике підняття на поверхні'. Лиси́ца зроби́ла кубло́ в к'е́мпи і там спа́ла. 392; *2.* 'горбок на болоті' 340; *3.* 'високий пагорб' 326.

КЄМПРИК [к'е́мприк] –а, *ч.* 'ґумова трубка біля велосипедного насоса'. А к'е́мприк в насо́с'і ц'ілий? 262.

КЄПТО [к'е́пто] *спол.* 'коли б то'. К'е́пто де гро́шей вз'а́ти... 392.

КЄПСТВО [к'е́пство] -а, *с.* 'шкода, збитки'. В'ін к'е́пства мен'ї нарубúў. 348.

КЄРДА [к'е́рда] -и, *ч.* 'кнур'. Свин'а́ го́ниц'а за к'е́рдами – 'виявляє статеву охоту'. 106.

КЄРЕЗ [к'е́рез, к'е́рес] *прий.* 'через'. К'е́рес тибе́ дити́на спотикну́лас і впа́ла. 392, 384; [ки́риз, ки́риз^е]. Ки́риз доро́гу. 46, 144, 366.

КЄСЛИЙ [к'е́слий] -а, -е *1.* 'який має своєрідний гострий смак, схожий на смак оцту' 74; *2.* *перен.* 'засмучений'. Вот йаки́й пушо́ў к'е́слий чо^улов'ік. 74.

КЄТКА [к'е́тка] -и, *ж.* *1.* 'тс, що КВИТИЦЯ' 148; *2.* 'колосок проса' 418.

КЄЦ [к'ец] -а, *ч.* 'тс, що ПРЕНЗЕЛЬ'. К'е́ци в ху́стци. 360.

КЄЧА [к'е́ча] -и', *ж.* 'головний убір молодиці: широкий обруч, обмотаний хусткою, один кінець якої звисає ззаду'. Без к'е́чи не годи́лос' вихо́дити надв'ір. 326, 258, 342.

КИЗИК [кизúк] -á, *ч.* ‘овечий послід’ 35.

КИЗЛА [кúзла] -зел, *мн.* ‘збиті дві палиці, які накладали на верх солом’яної покрівлі’ 137.

КИКАВИЙ [киᵉкавий] -а, -е ‘такий, що заїкається’ 475.

КИЛИШЕЙКА [килишéйка] –и, *ж.* ‘тс, що КІЛІШОК’. Ой с’íла йа край столá, ой вúпила килишéйку до сáмого дна. (Нар. пісня). 521.

КИМЕШИСЬКО [кимешúс’ко] -а, *ч.* і *ж.*, *знев.* ‘повільна у роботі людина’ 142.

КИНДЮХ [кúнд’ух] -а, *ч.*, *знев.* ‘живіт’ 254.

КИПІНЬ [кúп’ін’] -ен’у, *ч.* ‘кип’яток’. Постáвити цéбрика... тод’і лúти тудá кúп’ін’. 16.

КИП’ЯТОК [кúпйаток] –тка, ч. ‘тс, що КИПІНЬ’. Кúпйатком запáрит’ мукý. 225.

КИРЗА [кирзá] -ú, *ж.*, *бот.* ‘бромус польовий; Bromus arvensis L.’ 272.

КИРЗИЦЯ [кирзúц’а] -і, *ж.*, *бот.* ‘тс, що КИРЗА’ 272.

КИРНИЧКА [кирнúчка] -и, *ж.* ‘джерело’ 225.

КИРУВНИК [кируўнúк] -á, *ч.* ‘тс, що ВОДІЙ’ 122.

КИРЧАК [кирчáк] -á, *ч.* ‘залишок скаліченої руки чи ноги’ 46.

КИСЕЛИЦЯ [кисеᶦлúц’а] -і, *ж.*, *кулін.* ‘страва з хлібної розчини’. То йек хл’іб, йе рошчúна, то рóбл’ат’ кисеᶦлúц’у. Кисеᶦлúц’а кúслого смáку. Добаўл’éли сахар’іна і йіли лóшк’ійу. 16.

КИСЛИНА [кислинá] -ú, *ж.* ‘тс, що КИСЛЯК-1’ 527.

КИСЛЯК [кисл’áк] -ý, *ч.* *1.* ‘кисле молоко’ 122; *2.* ‘перекисле молоко’ 380.

КИСЛЯЧОК [кисл’ачóк] –чкý, *ч.* ‘тс, що КИСЛЯК-1’ 402.

КИСЛЬОХА [кисл’óха] -и, *ж.* *1.* ‘тс, що КИСЛЯК-1’ 326; [к’ісл’óха] 258, 384; *2.* ‘загусле кисле молоко’ 326.

КИСЛЬОШКА [киᶦсл’óшка] -иᶦ, *ж.* ‘тс, що КИСЛЯК-1’ 181.

КИТАЙКА [китáйка] -и, *ж.* ‘шовкова стрічка, яку вплітали дівчата в коси’ 94, 475.

КИТАЧІ [китач’і] -ів, *мн.* ‘тс, що КИЗЛА’ 106.

КИТИЦА [кúтица] -и, *ж.* *1.* *бот.* ‘декоративна рослина з великими квітками’ 339; *2.* ‘тс, що ПРЕНЗЕЛЬ’ 252.

КИТЛИЦА [китлúца] -и, *ж.* ‘тс, що ПРЕНЗЕЛЬ’ 44; [к’ітл’іца] 89.

КИТНИЙ [кúтний] -а, -е *1.* ‘про вовчицю, яка швидко народить малят’ 144, 208; [к’ітний] 273, 309, 334, 382, 475; *2.*‘про сучку, у якої мають бути малята’ 273.

КИТЯ [кит’á] -і, *ж.* ‘кутя’. Прóс’ат’ – морóзе, морóзе, ходú йісти кит’ý з нáми! 350.

КИТЯХ [ки́т'ах] -а, *ч.* 'тс, що ПРЕНЗЕЛЬ' 138, 227; [ке́т'ах] 17, 125, 456; [ке́ц'ах] 33, 46; [к'е́т'ах] 118, 390; [к'і́т'ах]. Дл'а рушника́ наробúла к'і́т'аху да йіх поўйаза́ла – то́то га́рно ви́шло. 392, 99, 372; [ки́ц'ах] . Ки́ц'ахи ка́л'а портовє́нки. 377, 260.

КИЧАШКИ [кича́шки] -шок, *мн.* 'тс, що КЕЦЯХИ' 6.

КИЧНЯ [кичн'а́] -і́, *ж.* 'тс, що ТІКА' 312.

КИШЕНЬОВИ [кишен'о́ви] -а, -е 'кишеньковий'. Кишен'о́ви но́жик. 339.

КИШЕЧНИК [кише́чник] -а, *ч.* 'тс, що КАШАНКА' 492.

КИШИННИЙ [киши́н:ий] -а, -е 'тс, що КИШЕНЬОВИ'. Згуби́ў ножа́ киши́н:ого. 353.

КИШКАТИ [ки́'шкати] -айу, -айіш, *недок.* 'тс, що АКИШКАТИ'. Зра́нку встайе́ і вс'ой ден' ки́'шкайе на куре́й! 392.

КІБАРКА [к'і́барка] -и, *ж.* 'тс, що КІБКА' 37.

КІБКА [к'і́бка] -и, *ж.* 'невеличка ніша біля печі, куди вигрібали жар'. В к'і́бку поста́ў го́ршчика – вода́ бу́де те́пла. 273, 275.

КІБЛА [к'і́бла] -бел, *мн.* 'місце, де сплять дикі свині'. Свин'е́ч'і к'і́бла. 456.

КІБЛО [к'ібло́] -а́, *с.* 'кубло; гніздо птаха' 334.

КІВ-КІВ [к'ів-к'ів! к'іў-к'іў!] *виг.* 'використовується, щоб присоромити кого-небудь з дітей (при цьому згинали і розгинали вказівний палець)'. К'ів-к'ів! Йак тоби́ не^и сти́дно – в тибе́ соро́чку ви́дно. 392.

КІДАЛНИЦА [к'і́далница] –и, *ж.* 'тс, що ПУДКІДАЛНИЦА' 529.

КІДАТИ [к'і́дати] *1.* -айу, -айіш, *недок.* 'залишати кого- або що-небудь'. К'і́дайут мене́, стару́, саму́. (у багатьох н. пп.); *2. 3 ос. одн.* к'і́дайе, *недок.* 'народжувати малят (про зайчиху)'. Коро́ва те́лиц:а, а зайчи́ха к'і́дайе. 392.

КІДУХА [к'іду́ха] -и, *ж.* 'тс, що ОПИНЬОХА' 161.

КІЗЛА [к'і́зла] -зел, *мн. 1.* 'пристосування, на якому ріжуть дрова' 38; *2.* 'високі підставки, на яких розрізали колоду на дошки' 38; *3.* 'тс, що КИЗЛА' 38.

КІЗЛИ [к'і́зли] -ів, *мн. 1.* 'тс, що КІЗЛА-1' 134; *2.* 'тс, що КИЗЛА' 116, 473.

КІЗЛИНИ [к'і́злини] -ин, *мн.* 'тс, що КИЗЛА' 15, 22, 301, 309.

КІЗНИЙ [к'і́зний] 'про лісову козу, яка швидко народить маля' 382.

КІЗЯ [к'із'а!] 'виг. для прикликання кози' 326.

КІЗЬ-КІЗЬ [к'із'-к'із'!] *виг.* 'тс, що КІЗЯ' 121.

КІЙ [к'ій] -а, *ч.* 'палиця' 74, 135, 356, 392.

КІКА[1] [к'і́ка] -и, *ж.*, *дит.* 'сало' 305.

КІКА[2] [к'і́ка] -и, *ж. 1.* 'тс, що ТІКА' 186; *2.* 'група вовків під час парування' 186.

КІКАТИ [к'і́кати] -айу, -айеш, *недок.* 'говорити заїкаючись' 106.

КІКАТИСЯ [к'і́катис'а] *3 ос. одн.* к'і́кайец':а, *недок.* 'паруватися (про собак)'. Собáки к'і́кайуц'а. 163.

КІКО [к'і́ко] *займ.* *1.* 'скільки'. А к'і́ко тре́ба гро́шей? 475, 446; *2.* 'декілька'. К'і́ко там ден' коно́пл'і до́лжни поки́ᵉснути. 342.

КІКОТЬ [к'і́кот'] -а, *ч.* 'хвороба курей, при якій на кінці язика виростає наріст'. Ку́рка все к'ік-к'ік, то й зве́ц'а к'і́кот'. 221.

КІЛІМОК [к'і́л'імок] -мка, *ч.* 'рядно, виткане кольоровими нитками'. Дочка́ йде за́мужᵚ, то й тче вс'у зи́му к'і́л'імк'і. 392, 249.

КІЛІШОК [к'і́л'ішок] -шка, *ч.* 'чарка'. Ой здайе́ц:а, неᵉма́ дирк'і, й неᵉма́ в к'і́л'ішку гори́лк'і. (Весільна пісня). 392.

КІЛЯ [к'і́л'а] *прий.* 'тс, що КАЛА'. Росте́ к'і́л'а ха́ти ви́шн'а. 324.

КІЛЬО [к'і́л'о] -а, *с.* 'кілограм'. Д'ви к'і́л'і цу́кру вси́пала в насто́йку. 90, 188, 392, 461.

КІЛЬОНИК [к'іл'о́ник] -а, *ч.* 'стержень, який вставляється ззовні колеса у вісь, щоб не спадало колесо' 254.

КІМБАЛА [к'імбала́] -и́, *ж.* 'тс, що КІМБАЛКА'. Ц'ой косни́к мен'і́ го́лову просни́к, к'ебᵘ мин'і́ к'імба́ла, то б здоро́ўйа прида́ла. 225.

КІМБАЛКА [к'імба́лка, ґ'імба́лка] -і, *ж.* 'дерев'яний обруч, обтягнений тканиною, який використовували молодиці для укладання волосся'. На́ша стара́ зо́лото хава́ла в к'імба́лку. 392.

КІМЛАЧІ [к'імлач'і] -ів, *мн.* 'пастка на горобців із рибальської сітки'. Ста́вили на горобц'і́ў к'імлач'і. 22.

КІМЛЯ [к'і́мл'а] -і, *ж.* 'рибальська сітка, менша за невід'. К'і́мл'а на ри́бу, вона́ ме́нша за не́вод. 57.

КІНУТИ [к'і́нути] -ну, -неᵘш, *док.* *1.*'махнувши рукою, примушувати летіти те, що є в руці' (всі н. пп.); *2.*'скласти сіно чи солому'. К'і́нути стош*ка́ на двор'і́. 154.

КІНЦІ [к'і́нц'і] -ів, *мн.* 'нитки основи, які не можна доткати' 342.

КІНЦЯХ [к'інц'а́х] -а, *ч.* 'тс, що ПРЕНЗЕЛЬ' 36.

КІЙОК [к'ійо́к] -йка́, *ч.* 'зменш. до КІЙ'. К'ійко́м сту́кнуў по нога́х. 392, 38, 177.

КІП[1] [к'іп] *спол.* 'тс, що КЕБ'. К'іп ти засп'іва́ў! 85.

КІП[2] [к'іп] -а, *ч.* 'викаструваний баран' 454.

КІПЕЦЬ [к'і́пец'] -пц'а, *ч.* 'тс, що КИРЧАК' 254.

КІПЛЄЧИЙ [к'іпл'е́чий] -а, -е 'киплячий'. К'іпл'е́ча вода́. 342.

КІПОТЬ [к'і́пот'] -а, *ч.* 'кіготь хижого птаха' 200.

КІПТЮР [к'іпт'у́р] -а́, *ч.* 'тс, що КІПОТЬ' 419; [капт'у́р] 447.

КІРЗАК [к'ірза́к] -а́, *ч.* 'кирзовий чобіт'. Ц'і к'ірзак'і́ нос'у́ два ро́ки'. 179.

КІРИХІ [к'іри́х'і] -ів, *мн.*, *одн.* ? – 'грубша частина снопа'. Снопи́ ста́вили к'ірiха́ми на сп'ід. 121.

КІРКАТИ [к'і́ркати] *3 ос. одн.* к'і́ркайе, *недок.* 'тс, що КВАКАТИ-2' 415.

КІРОК [к'ірок] -рка, *ч.* 'підбор у туфлі'. В ту́фл'ах к'ірки. 382.

КІРПІЧИК [к'ірп'ічик] -а, *ч.* 'хлібина прямокутної форми' 319.

КІРПІЧНИ [к'ірп'ічни] -а, -е 'оранжевий'. К'ірп'ічними нитка́ми шила. 492, 275; [к'ірп'ічний]326.

КІРПІЧНЬОВИЙ [к'ірп'ічн'овий] -а, -е 'тс, що КІРПІЧНИ'. К'ірп'ічн'ове пла́т':а. 389.

КІРУНОК [к'іру́нок] -нка, *ч.* 'напрямок'. Йак'і к'іру́нок ви́браў? 392.

КІРУХ [к'іру́х] -а́, *ч.* 'тс, що КАРУХ-1, 2'. К'іруха́ начин'е́ли мйе́сом. 40.

КІСЕТИК [к'ісе́тик] -а, *ч.* 'торбинка для зберігання кресала' 122.

КІСИЛЄЦЯ [к'ісил'е́ц'а] –і, *ж.*, *кулін.* 'кисіль' 59.

КІСЛОТА [к'іслота́] -и́, *ж.* 'тс, що КВАС-4' 30, 302, 326.

КІСНИЙ [к'існи́й] -а, -е 'тісний' 175.

КІСНО [к'існо] *прис.* 'тісно' 143.

КІСТО [к'істо] -а, *с.*, *кулін.* 'тісто' 143, 154, 220, 221, 276, 386, 475.

КІТ[1] [к'іт] кота́, *ч.* *1.* 'свійська тварина родини котячих; Felis' (у багатьох н. пп.); *2.* 'пристрій для витягування з колодязя затонулих відер' 146.

КІТ[2] [к'іт] к'іту, *ч.* 'віконна замазка'. К'іт на гокн'і полу́шчивса. 392.

КІТАЙКА [к'іта́йка] -и, *ж.* *1.*'тс, що КИТАЙКА' 326; *2.*'шматок червоної тканини'. Шнур с к'ітайка́ми на во́ўка. 340.

КІТАС [к'іта́с] -а, *ч.* 'тс, що ПРЕНЗЕЛЬ' 275, 289, 334, 382.

КІТВА [к'ітва] -и, *ж.* 'тс, що КІТ[2]' 148.

КІТКА [к'ітка] -и, *ж.* 'тітка' 74, 326.

КІТРАТЬ [к'ітра́т'] -і, *ж.* 'зошит'. Ти знов порва́ла к'ітра́т'? На чо́му бу́диш писа́ти? 392.

КІТУВАТИ [к'ітува́ти] -у́йу, -у́йіш, *недок.* 'віконною замазкою заліплювати щілини між рамою і склом'. Ше гу́кна не к'ітува́ла, а вже го́син'. 392.

КІТЯШКІ [к'іт'ашк'і] -шок, *мн.* 'тс, що КЕЦЯХИ' 121.

КІХА [к'іха] -и, *ж.* 'кишка'. Виййма́ли к'іхи с свин'і. 144, 84.

КІЦІЛЯТИ [к'іц'іл'а́ти] -а́йу, -а́йеш, *недок.* 'тс, що ҐІЛЬҐАТИ' 516.

КІЦЯ [к'іц'а] -і, *ж.*, *дит.* 'кіт' 392.

КІЦЬКА [к'іц'ка] -і, *ж.*, *дит.* 'котик' 392.

КІЦЬ-КІЦЬ [к'іц'-к'іц'!] 'виг. для підкликання котів' 392.

КІЧА [к'іча] -і, *ж.*, *збір.* 'тс, що ТІКА' 512.

КІЧКА[1] [к'ічка] -і, *ж.* *1.* 'залишок ампутованої руки'. І йак вун те́йу к'ічкойу ко́сит? 392; *2.* 'залишок відірваного хвоста тварини'. Зайід'а́т коро́ву говади́ – к'ічкойу не гобжине́тца. 392; *3.* 'хвіст зайця' 430; *4.* 'ніж із наполовину зламаним лезом'. К'ічкойу гуз'ми́ горшка́ ви́шкре"би. 392.

КІЧКА[2] [к'ічка] -и, *ж.* 'тс, що ТІКА' 296.

КІЧНЯ [к'ічн'а́] -і́, *ж.* 'група вовків під час парування' 312.

КІШАТИ [к'і́шати] -айу, -айіш, *недок.* 'тс, що КИШКАТИ' 392.

КІШИ [к'і́ши] -е́й, *мн.* *1.* 'еластичні трубки, що є частиною травного тракту людини або тварини' (у багатьох н. пп.); *2.* 'нутрощі тварини' 38, 463; *3. перен.* 'середина гарбуза, де кріпляться насінини'. Повик'ідáй з гарбузóк к'і́ши і ви́сип на бл'áху суши́ти. 392.

КІШИТИ [к'іши́ти] *3 ос. мн.* к'ішáт, *недок.* 'ворушитися (про багатьох невеликих істот)'. В грибáх чéрви аж к'ішáт. 392.

КІШКА [к'і́шка] -и[і], *ж.* *1.* 'тс, що КІШИ-1' 146, 229, 392; *2.* 'тс, що КАШАНКА' 146, 229.

КІЯН [к'ійáн] -а, *ч.* 'буйна коноплина, що росте окремо' 220.

КЛА[1] [кла] кел, *мн.* 'ікла дикого звіра' 45, 120, 266, 331, 353, 465.

КЛА[2] [кла] *прий.* 'тс, що КАЛА'. Вс'і були́ кла хáти. 461, 443.

КЛАДИМНЯСА [кладимн'áса] *незмін.* 'гра на вечорницях'. Кладимн'áса грали так: вибирáли вóвка і мáтку, воўк старáўс'а дитéй пулуви́ти. 83.

КЛАДИТИСЬ [кладúтис'] *3 ос. одн.* кладúц':а, *недок.* 'лягати'. Трéба кладúтис' догорú 211.

КЛАДКА [клáдка, клáд'ка] -і, *ж.* *1.*'дошка, покладена через рів або річку для переходу'. Не[и] скачú на клáд'ци – впадéш в вóду. 392; *2.*'лава для сидіння'. На травý не с'адáй – с'ад' на клáтку. 392; *3.*'закладка в хустці' 456.

КЛАК [клак] -а, *ч.* 'тс, що ІКЛО-1' 203.

КЛАКІ [клáк'і] -ів, *мн.* 'найгірший ґатунок прядива' 326.

КЛАПАВКА [клáпаўка] -и, *ж.* 'пастка, яка забиває мишей верхньою дошкою' 212.

КЛАПАК [клапáк] -á, *ч.* 'пастка з решета або сита для лову горобців' 320.

КЛАПАТИ [клáпати] *3 ос. одн.* клáпайе, *недок.* 'тс, що КЛАЦАТИ-2' 130, 422, 440.

КЛАПОВУХИЙ [клаповýхий] -а, -е 'тс, що КАПЛАВУХИЙ' 275, 454, 498; [хлаповýхий] холм 37.

КЛАПОУХОВАТИЙ [клапоýховатий] -а, -е 'тс, що КАПЛАВУХИЙ' 518.

КЛАСТИ [клáсти[е]] -адý, -адéш, *недок.* *1.*'розміщувати що-небудь на якійсь поверхні' (всі н. пп.); *2.*'садити картоплю'. Прид'і́т' пумуж'і́т' картóпл'у клáсти[е]. 334; *3.* 'розпалювати (розводити) вогнище'. На пóли клáли вогóн' і так грúлиса. 392.

КЛАЦАТИ [клáцати] *1.* -айу, -айіш, *недок.* 'вдаряти одним металічним предметом об інший'. Ни клáцай тúми зал'із'áками – головá болúт. 392; *2. 3 ос. одн.* клáцайе, *недок.* 'голосно вдаряти верхніми зубами об нижні (про вовка)' 137, 346, 396, 481; [кл'áцати] 224.

КЛАЧОК [клачóк] -чкá, *ч.* 'ганчірка для миття посуду' 127, 468.

КЛЕЙЦУР [клéйцур] -а, *ч.* 'невеликий складаний ніж' 326, 333; [клéйсор] 258; [глéйцур] 326.

КЛЕЙЦУХ [клéйцух] -а, *ч.* 'тс, що КЛЕЙЦУР' 326.

КЛЕКІТКА [клек'íтка] -и, *ж.* 'тс, що БУРКАВКА' 326.

КЛЕКІЧКА [клек'íчка] -и, *ж. 1.* 'спеціальний дерев'яний ящик із залізним бияком, який чіпляли корові на шию, щоб не блудила в лісі' 142; *2.* 'тс, що БУРКАВКА' 230.

КЛЕКОТА [кле^{и}кóта] -и, *ж. 1.* 'тс, що КЛЕКІЧКА-1'. Бáло кле^{и}кóти по л'íси – кле-кле. 392; *2. перен.* 'статеві органи самців деяких тварин, напр., бика' 392.

КЛЕКОТКА [клекóтка] -и, *ж.* 'тс, що БУРКАВКА' 38.

КЛЕКОТУН [клекотýн] -á, *ч.* 'тс, що БОЦЮН^{1}'. Бýсел, бýсел, клекотýн, уз'áў бáбу за ковтýн. 392, 121.

КЛЕНДА [клéнда] -и, *ж., знев. 1.* 'нога'. Вúклавса в лýж^{ш}ку, пороск'ідáў клéнди в чобóт'ах. 392; *2.* 'людина, яка ходить без мети'. Знов тáйа клéнда до нас клéндайе. 392.

КЛЕНДАТИ [клéндати] -айу, -айіш, *недок., знев.* 'швендяти'. Клéндайе вздовш се^{и}лóм три рáзи на ден'. 392.

КЛЕПАЛО [клепáло] -а, *с.* 'тс, що БУРКАВКА' 26.

КЛЕХА [клéха] -и, *ж.* 'тс, що КАЛОША' 84, 470.

КЛЕХАТИ [клéхати] -айу, -айеш, *недок.* 'іти накульгуючи' 6.

КЛЕХВА [клéхва] -и, *ж.* 'тс, що КАЛОША' 254.

КЛЕЦАТИ [клéцати] *3 ос. одн.* клéцайе, *недок.* 'тс, що КЛАЦАТИ' 135.

КЛЕЦОК [клéцок] -цка, *ч. 1.* 'невелике поліно; відрізаний кусок стовбура дерева'. Принисé мин'í клéцкуў. 215, 80; *2.* 'льодова бурулька' 13; *3.* 'тс, що ПРЕНЗЕЛЬ' 33, 341, 394.

КЛЕЦЬ [клец'] -а, *ч.* 'тс, що ПРЕНЗЕЛЬ'. Дóўг'і клéц'і в партовúни. 390.

КЛЕШВА [клéшва] -и, *ж.* 'тс, що КАЛОША' 376.

КЛЕШНЯ [клéшн'а] -і, *ж. 1.* 'тс, що КАЛОША' 220, 251, 475; [кл'áшн'а] 120, 378; *2. знев.* 'тс, що КЛЕНДА-1' 392.

КЛЄЙ [кл'ей] -éйу, *ч. 1.* 'клей' 90, 188, 392, 461; *2.* 'загуслий сік з кори вишні або сливи'. Не^{и} йіж^{ш} кл'ей, бо к'íши скл'éйац:а. 392.

КЛЄМРА [кл'éмра] -и, *ж. 1.* 'пряжка на ремені' 221; *2.* 'тс, що КАНЯ' 273, 287.

КЛЄНЧИК [кл'éнчик] -а, *ч.* 'вставка у вигляді клинка під рукавом сорочки з домотканого полотна' 148.

КЛЄЩИ [кл'éшчи] -ив, *мн. 1.* 'тс, що КАНЯ' 42; *2.* 'розколота палиця, за допомогою якої ловили вужа' 427; [кл'íшчи] 124.

КЛИ [кли] клив, *мн.* 'ікла хижого звіра'. Во́ўчи кли ме́ниш'і йак в дз'іка. 320, 15, 177, 326, 346.

КЛИК [клик] -а́, *ч.* 'тс, що ІКЛО-1' 16, 53, 226.

КЛИКАТИ [кли́кати] -и́чу, -и́чиш, *недок.* *1.* 'голосом пропонувати підійти' (всі н. пп.); *2.* 'запрошувати'. А вас то́же кли́кати на вис'іл':е? 392; *3.* 'називати; іменувати'. Ми кво́чку кли́кали кво́ка. Холм 38.

КЛИКІТКА [клик'і́тка] -и, *ж.* 'дзвіночок, який чіпляли на шию корові' 46.

КЛИКОТАТИ [кликота́ти] *3 ос. одн.* клико́че, *недок.* *1.*'видавати переривчасті звуки, вдаряючи частинками дзьоба одна об другу (про лелеку)'. На на́шуй клу́н'і бу́сли клико́чут. 90, 188, 392; *2.*'тс, що КВАКАТИ-2' 428.

КЛИН [клин, кли^е^н] -а, *ч.* *1.* 'загострений з одного кінця шматок дерева або металу для розколювання чого-небудь' (всі н.пп.); *2.* 'ворок для сиру'. Ви́йми сир з кли́на. 51, 125, 377.

КЛИНАЧ [клина́ч] -а́, *ч.* 'тс, що КЛИН-2' 275, 277, 491.

КЛИНДАТИЙ [клинда́тий] -а, -е 'тс, що КЛИШАВИЙ' 94; [клинда́ти] 225.

КЛИНЕЦЬ [кли́нец'] -нц'а, *ч.* *1.* 'тс, що КЛИН-2' 221, 351; [кли́ниц'] 326, 346, 476; *2.* [клине́ц'] -нц'а́, 'зменш. до КЛИН-1' 33; [клинц'] 143.

КЛИНИНА [клини́на] -и, *ж., збір.* 'кленові гілки з листям'. На Тр'іц'у вбира́йут' липе́хойу, клини́нойу, бире́зинойу. 342.

КЛИНОВАЧ [клинова́ч] -а, *с.* 'тс, що КЛИН-2' 282.

КЛИНОК [клино́к] -нка́, *ч.* *1.* 'тс, що КЛИН-1'. Клинко́м коли́ пен'ка́. 90, 188, 392; *2.* 'тс, що КЛИН-2' 265, 474, 492, 495; *3.* 'звуження в кінці отвору ствола мисливської рушниці' 212.

КЛИНОЧОК [клино́чок] -чка, *ч.* 'тс, що КЛИН-2' 496.

КЛИНЧИК [кли́нчик] -а, *ч.* *1.* 'зменш. до КЛИН-1'. Кли́нчика заби́ў в ру́чку – соки́ра не спаде́. 293, 456; *2.* 'тс, що КЛИН-2' 380, 498; *3.*'сир у вигляді пиріжка, висушений на сонці для тривалого зберігання' 380.

КЛИШАВИЙ [кли́шавий] -а, -е 'який при ходьбі тре ногою об ногу' 498; [кли́шави] 392; [кле́шавий] 16, 342; [кле́шавей] 258; [кли́ч'авий] 258.

КЛИШАВИТИЙ [кли́шавитий] -а, -е 'тс, що КЛИШАВИЙ' 518.

КЛИШАТИ [кли́шати] -айу, -айіш, *недок.*'ідучи, терти ногою об ногу' 392.

КЛИШОНДРАЙ [клишондра́й] -а́йа, *ч., знев.* 'той, хто йде, тручи ногою об ногу' 152.

КЛИШОНОГИЙ [клишоно́гий] -а, -е 'тс, що КЛИШАВИЙ' 454.

КЛИШУЛАПА [клишула́па] -и, *ч.* і *ж., знев.* 'тс, що КЛИШОНДРАЙ' 513.

КЛІЙОНКА [кл'ійо́нка] -і, *ж.* 'фанера'. Роби́ў посилку, а на кри́шку ни хвати́ло кл'ійо́нк'і. 392.

КЛІН [кл'ін] *1.* кл'о́на, *ч., бот.* 'клен; Acer peatanoides L.' 80, 326, 495; [кл'он] 46, 466; *2.* кл'о́ну, *ч.* 'кленове листя, яким прикрашають оселю на

Трійцю'. Кл'óну наламáли і лепéхи нарвáли. 80; Кл'ін рвáли – лúс'т'а од кл'óна. 326.

КЛІП [кл'іп] -іпу, *ч.* 'поклепана частина коси'. Неª гострú брýсом кóсу, бо кл'іп стреш. 392.

КЛІТКА [кл'íтка] -и, *ж.* *1.* 'закрите приміщення для птахів чи тварин з металевих або дерев'яних прутів' (всі н. пп.); *2.* 'пастка для лову вовків, виплетена з лозових прутів' 352; *3.* 'магазин (колись)'. Йди до кл'íтк'і сóли кýпиш. 392.

КЛІТЬ [кл'іт'] -і, *ж.* *1.* 'комора'. Сходú в кл'іт' по бýл'би. 162; *2.* 'приміщення для зберігання зерна' 490.

КЛІЩ [кл'ішч] -á, *ч.* *1.* 'маленька членистонога комаха з класу павукоподібних; Acarina' (всі н.пп.); *2.* 'тс, що КЛЄЩИ-2' 33, 44.

КЛІЩАТИСЬ [кл'íшчатис'] *3 ос. одн.* кл'íшчац':а, *недок.* 'паруватися (про собак)'. Собáки кл'íшчац':а – т'íка б'íгайе. 430.

КЛІЩИТИ [кл'íшчити] -ит, *мн.* 'роздвоєна на кінці палиця, якою притримували голову спійманої у капкан жертви' 122; [кл'áшчата] 424.

КЛІЩІ [кл'íшч'і] -ів, *мн.* *1.* 'металевий інструмент у вигляді щипців із загнутими всередину кінцями для тримання розпеченого металу' (всі н.пп.); *2.* 'пристосування для виправляння скособоченої стіни будівлі' 331.

КЛОВЕЦЬ [кловéц'] -вц'á, *ч.* 'тс, що КЛУДЕЦЬ' 351.

КЛОК [клок] -а, *ч.* 'відходи після чесання прядива' 17, 264, 418.

КЛОКИ [клóки] -ів, *мн.* 'ікла'. Вóўч'і клóки. 36.

КЛОМЛЯ [клóмл'а] -і, *ж.* 'тс, що КІМЛЯ' 106, 191.

КЛОСОВНІК [клосóўн'ік, клоʸсóўн'ік] -а, *ч.* 'браконьєр'. То клосóўн'ік стáвит' пéтл'і. 444, 2, 431, 475, 480; [клосоўн'íк] 422; [клусоʸўн'íк]. Пéтл'і стáвит' клусоʸн'ік. 451, 456; [клусóўн'ік] 2, 186, 230, 331, 338.

КЛОЦОК [клóцок] -цка, *ч.* 'тс, що ПРЕНЗЕЛЬ'. Клóцки одирвáлис'. 390

КЛОЧАНИК [клочáник] -а, *ч.* 'мотузок для прив'язування худоби' 132.

КЛОЧОК [клочóк] -чкá, *ч.* 'тс, що КЛОК' 116, 208.

КЛОЧЧЕ [клóч:е] -а, *с.*, *збір.* *1.* 'тс, що КЛОК'. С тибé пáрубок, йак с клóч:а батýг. 392, 90, 400; *2.* 'найгірший ґатунок прядива'. А потúм вже клóч':е... Йіх перечúн'уйут' і пр'адýт' на м'ішкúᵉ, пр'адýт' на р'éдна, на рад'ýшку. 342; *3.* 'коротша за щетину шерсть на дикому кабанові' 339, 421, 400.

КЛУБ[1] [клуб] -а, *ч.* *1.* 'бокова кістка таза'. Забúв клýба об годвúрка. 392, 428; *2.* 'круп коня' 6.

КЛУБ[2] [клуб] -а, *ч.* 'сільський будинок культури' (всі н.пп.); [кл'уб] 392.

КЛУБУМОТ [клубумóт] -а, *ч.* 'тс, що КЛИШАВИЙ' 80.

КЛУБОЧКОМ [клубóчком] *у зн. прис.* 'тс, що КАЛАЧИКОМ' 392.

КЛУБУК [клубу́к] -а, *ч.* 'верх гончарної печі для випалювання посуду' 219.

КЛУБУХ [клубу́х] –у, *ч., бот.* 'тс, що ПОВИТУХА' 527.

КЛУДЕЦЬ [клуде́ц'] -дц'а́, *ч.* 'прутик, на якому крутиться цівка в ткацькому човнику' 456; [клиде́ц'] 211.

КЛУМАК [клума́к] -а́, *ч.* 'тс, що ВАЦОК' 48.

КЛУСТИЙ [клу́стий] -а, -е *1.* 'жирний'. Мн'а́со клу́сте. 138, 176, 309, 415; *2.* 'товстий (про людину)' 6, 366.

КЛЮБ [кл'уб] -а, *ч.* 'тс, що ДЗЮБ-1' 44.

КЛЮБАТИ [кл'у́бати] *3 ос. одн.* кл'у́байе, *недок.* 'тс, що ДЗЬОБАТИ-1' 44.

КЛЮК [кл'ук] -а, *ч.* 'тс, що ДЗЮБ-1' 60.

КЛЮКА[1] [кл'у́ка] -и, *ж. 1.* 'жердина в колодязному журавлі' 106, 418; *2.* 'тичка із вбитим цвяхом, за допомогою якої витягають відро з колодязя' 211; *3.* 'сапка з трьома зубами' 490, 494.

КЛЮКА[2] [кл'ука́] -и́, *ж.* 'петля, яку утворює заєць, утікаючи від собаки' 362.

КЛЮКАТИ [кл'у́кати] *3 ос. одн.* кл'у́кайе, *недок.* 'подавати характерні звуки (про індика)' 211; [кл'о́кати] 382.

КЛЮКИ [кл'у́ки] -у, *мн.* 'тс, що КАНДИБИ' 17.

КЛЮСКІ [кл'у́ск'і] -сок, *мн., кулін. 1.* 'варені шматочки тіста' 186, 280; *2.*'макарони' 325.

КЛЮЦКІ [кл'у́цк'і] -цок, *мн., кулін.* 'галушки' 106, 475.

КЛЮЧ[1] [кл'уч] -а́, *ч. 1.* 'знаряддя для замикання і відмикання замка чи засува' (всі н.пп.); *2.* 'тс, що КЛЮКА-2' 80, 366.

КЛЮЧ[2] [кл'уч] -а́, *ч.* 'джерело'. Бйе вода́ в коло́д'ази – то кл'уч. 44.

КЛЮЧ[3] [кл'уч] -а́, *ч.* 'тс, що КЛЮКА[2]'. За́йец' зроби́ў кл'уч. 167, 125, 211.

КЛЮЧЕМ [кл'уче́м] *у зн. прис.* 'тс, що ГУСАКОМ' 135.

КЛЮЧІВКА [кл'уч'івка] -и, *ж.* 'тс, що КЛЮКА[1] -1' 254.

КЛЮЧКА[1] [кл'у́чка] -и, *ж. 1.* 'тс, що КЛЮКА[1]-2'. Виле́рце на кл'у́ч:и... 392; *2.* 'сапка на три зуби для копання картоплі'. Кл'у́чка на три ро́ги. 272, 46, 80, 348, 492, 495, 500; *3.*'товстий дріт, загнутий з одного кінця, для перемішування жару в грубці' 114; *4.*'палиця, загнута з одного кінця, яку використовують при ходьбі' 102.

КЛЮЧКА[2] [кл'у́чка] -и, *ж.* 'тс, що КЛЮКА[2]' За́йец' ро́бит' де́ўйат' кл'у́чок, а тод'і л'ага́йе. 331, 74, 275, 451.

КЛЮЧКОВАТИЙ [кл'учкова́тий] -а, -е 'погана до стріляння мисливська рушниця'. Кл'учкова́та стре́л'ба. 117.

КЛЮЧНО [кл'у́чно] *прис.* 'прикріпити косу до кісся так, щоб вона утворювала гострий кут, а не прямий, як звичайно'. Йа то́же л'убл'у́, шоп коса́ була́ кл'у́чно поста́ўл'ана – так луч: коси́ти. 392.

КЛЮЧОВИЙ [кл'учови́й] -а́, -е́ 'великий палець руки' 129.

КЛЮЧОМ [кл'учо́м] *у зн. прис.* 'тс, що ГУСАКОМ' 167.

КЛЯ [кл'а] *прий.* 'тс, що КАЛА'. Соба́ку кл'а ха́ти приу̂йажу́. 212, 36, 363, 443; Скаже́ кл'а йіх 'скажи їм' 36.

КЛЯКАТИ [кл'ака́ти] -а́йу, -а́йе, *недок.* 'ставати на коліна'. Молода́ кл'ака́йе на кол'і́на. 454.

КЛЯМАТИ [кл'а́мати] -айу, -айіш, *недок. 1.* 'тс, що КЛАЦАТИ-2' 211, 415; *2.* 'стукотіти зубами'. Холодно́ – аж зуба́ми кл'а́майіш. 211.

КЛЯМБРА [кл'а́мбра] -и, *ж. 1.* 'зігнута у вигляді букви П залізна скоба' 305; *2.* 'пряжка на чоловічому поясі' 475.

КЛЯМКА [кл'а́мка] -и, *ж. 1.* 'пластинка з важільцем, якою зачиняють і відчиняють двері' (всі н.пп.); [пл'а́мка] 392; *2.* 'спусковий курок мисливської рушниці' 117.

КЛЯМРА [кл'а́мра] -и, *ж. 1.* 'тс, що КАНЯ' 264, 396, 480; [кл'і́мра] 57; *2.* 'одна з двох деталей капкана у формі півдуги, яка хапає звіра за ногу' 186.

КЛЯМРОЧКА [кл'а́мрочка] -и, *ж.* 'застібка на собачому ошийнику' 130.

КЛЯПА! [кл'а́па!] *незмін.* 'хай згине!' (Прокльон) 515.

КЛЯПАВКА [кл'а́пау̂ка] -и, *ж.* 'спеціальний пристрій нагонича з двох дощечок для підняття звіра з лігва' 186, 465.

КЛЯПАВКИ [кл'а́павки] -вок, *мн.* 'взуття з дерев'яними підошвами'. То^у^д'і́ хло́пц'і і д'івча́та ходи́ли в кл'а́павках. 279.

КЛЯПАТИ [кл'а́пати] *3 ос. одн.* кл'а́пайе, *недок.* 'тс, що КЛАЦАТИ-2' 89, 177, 289.

КЛЯПИ [кл'а́пи] -ив, *мн.* 'бокові щитки на вуздечці біля очей коня' 376.

КЛЯСУВКА [кл'асу́вка] -і, *ж.* 'легковий автомобіль'. Д'і́ти на доро́зи сид'і́ли, а кл'асу́вка тудо́йу йіхала... 392.

КЛЯЦАВКА [кл'а́цавка] -и, *ж.* 'пристрій для биття мух' 50.

КЛЯЧОК [кл'ачо́к] -чка́, *ч.* 'держак сапи' 428.

КЛЬОМБА [кл'о́мба] -и, *ж.* 'рів навколо якоїсь споруди'. Кл'о́мбами поко́пано круго́м це́ркви. 272.

КЛЬОНИК [кл'о́ник] -а, *ч.* 'зменш. до КЛІН-1'. У л'і́с'і, в л'і́с'і на кл'о́нику стойі́т' коли́ска у шовку́. (Нар. пісня). 46

КЛЬОНОВИЙ [кл'о́новий] -а, -е 'кленовий' 326.

КЛЬОПА [кл'о́па] –и, *ж.* 'розум'. Йакбе́ була́ кл'о́па, то б ни жине́вс'а. 399.

КЛЬОПКА [кл'о́пка] -и, *ж.* 'тс, що КЛЯЦАВКА' 80.

КЛЬОЦ [кл'оц] -а, *ч. 1.* 'тс, що КЛЕЦОК-1'. Пори́ж ту́йу гу́л'ху на кл'о́ци. 392, 90; *2.* 'тс, що КЛЕЦОК-2' 17, 216, 290, 425.

КЛЬОЦАР [кл'о́цар] -а, *ч.* 'тс, що КЛОСОВНІК' 211.

КЛЬОЦИК [кл'óцик] -а, *ч.* 'зменш. до КЛЬОЦ-1' 392.

КЛЬОЦКИ [кл'óцки[и]] -ів, *мн., кулін.* *1.* 'галушки'. Ми[е] с'óдн'і кл'óцки[і] йіли. 53, 229; *2.* 'ліниві вареники' 299.

КЛЬОЦОК [кл'óцок] -цка, *ч.* 'тс, що КЛЕЦОК-2' 399, 463.

КЛЬОША [кл'óша] -и, *ж.* 'пристосування для зберігання хліба; хлібниця' 24.

КМАЧІ [кмач'í] -íв, *мн.* 'тс, що ТУВМАЧИ' 144.

КМЕТНИЙ [кмéтний] -а, -е 'кмітливий, тямущий' 402.

КНЕҐЛИКИ [кнéґлики] –ів, *мн.* 'картопляні галушки'. В мак'íтр'і кнéґлики, засмáчен'і шквáрками. 537.

КНЕЯ [кнéйа] -і, *ж.* 'місце, вибране для полювання'. Пани́ казáли – тéрен, а л'ýди – кнéйа. 331.

КНЄЗЬ [кн'éз'] -а, *ч.* 'тс, що ТРІСКАЛО' 85, 168.

КНЄЗІК [кн'éз'ік] -а, *ч.* 'тс, що ТРІСКАЛО' 287.

КНИГА[1] [кни́га] -и, *ж.* 'велика за обсягом або важлива за змістом книжка' (всі н.пп.)

КНИГА[2] [кни́га] -и, *ж., орн.* 'чайка; Vanellus vanellus'. В болóти мн'íго книг. 422, 49, 64, 428; [кнéга] 152.

КНИГА[3] [кни́га] -и, *ж.* 'внутрішній свинячий жир від кишок' 415.

КНИГАВКА [кни́гаўка] -и, *ж., орн.* 'тс, що КНИГА[2]' 46.

КНИПЕЛЬ [кни́пел'] -пл'а, *ч.* 'пристрій з гілки з відростком, за допомогою якого в'язали перевесла на снопах'. Кни́пл'ом мóна дóбре снопá зйазáти. 225, 392; [кнéпел'] 342.

КНИТ [книт] -óта, *ч.* 'гніт у гасовій лампі' 23; [кнут] 90, 392.

КНИШ [книш] -á, *ч.* 'обрядовий хліб продовгуватої форми з білого тіста, яке розплескували і згортали вдвоє так, що краї сходилися посередині; книші носили в церкву на Проводи і Поминальницю' 392.

КНУРУВАТИ [кнурувáти] *3 ос. одн.* кнурýйе, *недок.* *1.* 'виявляти статеву охоту (про свиню)'. Свин'á кнурýйе. 244; *2.* 'паруватися (про свиню)'. Сви́ни кнурýйут'. 116, 465.

КНЮХ [кн'ух] -а, *ч.* *1.* 'нутрощі тварини' 33; *2. кулін.* 'м'ясна страва' 329.

КНЮШОК [кн'ушóк] -шкá, *ч.* *1.* 'тс, що КАРУХ-1' 160, 409; *2.* 'тс, що КАРУХ-2'. Начини́ли кн'ушóк мн'éсом. 160, 409.

КНЯГИНЯ [кн'аги́н'а] -і, *ж.* 'молода на весіллі' 454.

КОБЕЛКА [кобéлка] -и, *ж.* 'дротяна петелька гаплика' 6.

КОБИЛИ [кобили́] -íв, *мн.* 'тс, що КІЗЛА-2' 27.

КОБИЛИЦЯ[1] [кобúлиц'а] -і, *ж.* 'дерев'яний станок з підйомним пристроєм для затискання невеликих деталей під час їх обробітку' 475.

КОБИЛИЦЯ[2] [кобили́ц'а] -і, *ж., бот.* 'гриб піддубник; Boletus calopus'. А мен'í смáжен'і кобили́ц'і йак опéн'ки. 354, 294.

КОБИЛКА [кобилка, коби'лка] -и, *ж.* *1.* 'одна з петель начиння ткацького верстата, через яку пропускається нитка основи' 46; *2.* 'планочка в скрині, через яку натягуються струни'. Кобилка шо струни напручуйуц':а. 211.

КОБИЛЬОХА [кобил'оха] -и, *ж.*, *знев.* 'товста жінка' 239.

КОБЛИК [коблик] -а, *ч.*, *іхт.* 'дрібна річкова риба; піскар' 6.

КОБЛО [кобло] -а, *с.* 'місце, де спить заєць' 298.

КОБ'ЯЛКА [кобйалка] -и, *ж.* 'кошик з лозових прутів' 163.

КОВАЛІ[1] [ковал'і] -л'у, *мн.* 'великі лісові мурахи'. К'ін' ковал'ам гужа, тоно сам спин'ар гостане. 392.

КОВАЛІ[2] [ковал'і] -л'у, *мн.* 'шкварки з сала' 405.

КОВБАНЯ [ковбан'а] -і, *ж.* 'калюжа на дорозі' 342; [кобен'а]. Ме намоч'елис'а в кобен'і. 526.

КОВЕРА [ковера] -и, *ж.* 'тс, що БІЛИЦЯ'. В нас на б'елку кажут' ковера. 326.

КОВЕРНА [коверна] -и, *ж.* 'ямка у стволі мисливської рушниці, що появилася від іржі'. Коверни в стволу. 57.

КОВДУН [ковдун] -а, *ч.* 'знахар' 334; [колдун] 216.

КОВЗОМ [коўзом] *у зн. прис.* 'рикошетом'. Не попаў – пул'а пошла коўзом. 377.

КОВКАТИ [коўкати] -айу, -айеш, *недок.* 'ковтати' 48.

КОВИРОЧКОМ [ковирочком] *у зн. прис.* 'згорнути трубочкою'. Згорни бл'еху ковирочком. 496.

КОВЛЯШОК [коўл'ашок] -шка, *ч.* 'тс, що БІБ-3' 310.

КОВМА [ковма, коўма] -и, *ж.* 'тс, що ТУВМАЧИ' 494.

КОВНІР [ковн'ір, коўн'ір] -а, *ч.* 'комір'. Йак прала, то так терла коўн'іра, шо розл'іс:а. 392, 90, 188.

КОВОРІТОК [ковор'іток] -тка, *ч.* 'прядка' 326; [коўр'іток] 326.

КОВОРОТ [коворот] -а, *ч.* *1.* 'вал з ручкою, за допомогою якого дістають воду з колодязя; коловорот'. Коворотом стукнув се"бе по руций 392; *2.* 'ворота, якими зачиняють в'їзд на подвір'я' 211.

КОВОРОТКА [коворотка] -і, *ж.* 'тс, що КОВОРІТОК'. На коворотку йа ніколи не прала, все веретеном. 392.

КОВПАК [ковпак, коўпак] -а, *ч.* *1.* 'жіночий головний убір, поверх якого пов'язували хустку' 490; *2.* 'купа землі, наточена кротом' 44.

КОВРАХ [коўрах] -а, *ч.* 'тс, що ШИНЕЛЬ[2]' 424.

КОВРОТКА [коўротка] -и, *ж.* 'тс, що КОВОРІТОК' 428.

КОВТ [ковт] –а, *ч.* 'тс, що ПРЕНДЗЕЛЬ' 292.

КОВТАС [ковтас, коўтас] -а, *ч.* 'тс, що ПРЕНЗЕЛЬ'. Ковтаси в хустци. 265, 484.

КОВТАСТИЙ [ковта́стий] -а, -е 'такий, що має довгу шерсть (про собаку)' 230.

КОВТАТИЙ [ковта́тий, коўта́тий] -а, -е *1.* 'тс, що КОВТАСТИЙ' 167, 456; *2.* 'нерозчесаний (про волосся людини)' 326.

КОВТЄ [ко́ўт'е] -а, *с., збір. 1.* 'китиці біля хустки, скатертини і т. ін.' 341, 346, 384; *2.* 'мітелка очерету' 326.

КОВТИ [ко́ўти] -ів, *мн. 1.* 'тс, що КОВТЄ' 46, 293; [ко́ўт'і] 326, 346, 384; *2.* 'збите у жмути волосся, яке під час хвороби не дозволялося розчісувати' 150; *3.* 'хвороба (простуджені ноги)' 150.

КОВТИК [ко́ўтик, ко́втиᵉк] –а, ч. 'зменш. до КОВТ' 538.

КОВТУН [ковту́н, коўту́н] -а́, *ч. 1.* 'тс, що ПРЕНЗЕЛЬ'. Оди́н коўту́н, а то ко́ўт'е. 258, 55, 56, 166, 241, 253. 326, 338; *2.* 'збите в жмут волосся на голові'. Рошчеᴵᴵші́ коўтуни́ на голоўйі. 392, 90.

КОВТУНАТИ [коўтуна́ти] -а, -е *1.* 'тс, що КОВТАСТИЙ'. Наш соба́ка коўтуна́ти. 296, 430, 463; *2.* 'такий, що має довге волосся на голові'. Ж'інка – то гад коўтуна́ти. 463.

КОВТУНЕЦЬ [коўтуне́ц'] -нц'а́, *ч.* 'зменш. до КОВТУН-1' 326.

КОВТУННИК [ковту́н:ик] –а, *ч.* 'тс, що ПРЕНЗЕЛЬ' 539.

КОВТЮХ [коўт'ух] -а́, *ч.* 'запах чого-небудь горілого'. Коўт'ухи́ чу́ти – шос' гори́т'. 144.

КОВТЯ [ко́ўт'а] -і, *ж.* 'тс, що ПРЕНЗЕЛЬ' 211.

КОВТЬ [коўт'] -і, *ч. 1.* 'тс, що ПРЕНЗЕЛЬ' 46; [ковт] 126, 143; *2. мед.* 'хвороба, при якій волосся злипається в ковтуни'. Коўт' з л'аку́... Йа зл'ака́лас'... Тре́ба згово́р'уватиᵉ, бо дити́ᵉна може́ осле́пнути. 342, 326; *3.* 'жмут збитого волосся під час хвороби' 16.

КОВЧИТИ [ко́ўчити] -у, -иш, *недок.* 'м'яти, колошматити'. Ди́к'і сви́ни ко́ўчили про́со. 10.

КОГДАСЬ [когда́с'] *прис.* 'колись'. Когда́с' йа пон'а́ў за́йца. 289, 515, 518.

КОДЛО [ко́дло] -а, *с., знев.* 'вся родина з дітьми'. А шоп ти зг'і́нула ра́зом с свойі́м ко́длом! 392.

КОЖАН [ко́жан] -а, *ч.* 'тс, що КАЖАН¹' 15, 17, 154, 377, 421, 490; [ко́жон] 110.

КОЖАНЮК [кожан'у́к] -а́, *ч.* 'тс, що КАЖАН¹' 162.

КОЖУШОК [кожу́шок] -шка, *ч. 1.*'невеликий кожух' (всі н.пп.); *2.*'тоненький лід на озері, по якому любили бігати діти'. Ми мали́ми ходи́ли на о́зеᴵᴵро гну́ти кожу́шка – 'бігали по тонкому льоду'. 390.

КОЗА¹ [коза́] -и́, *ж. 1.* 'свійська рогата жуйна тварина родини порожнисторогих; Capra hircus' (всі н.пп.); *2.* 'лісова козуля; Capreolus'. В на́шому л'і́си бага́то ко́зей во́дитса. 392, 90; *3. перен.* 'худа жінка'. Твойа́ коза́ йак йде, то аж коʸс'т'ума́хами бра́скайе. 392; *4.* 'залишені незжатими стебла жита в кінці жнив'. Йек не дожну́ – то коза́ оста́лас'. 74; Коʸзу́ остаўл'а́ли, кв'і́тку ўйаза́ли,

там дз'óбали і жи́то с'íйали. 454; *5. бот.* 'їстівний гриб, у якого знизу шапочки ніби шерсть кози' 2, 43, 166, 245, 273, 310, 394, 465.

КОЗА² [козá] -и́, *ж.* 'засохлий бруд у носі'. Ни кулупáй кóзи за столóм. 392, 26, 43, 244, 275, 334, 444.

КОЗАК [козáк] -á, *ч. 1.* 'вільна людина, борець'; *2. бот.* 'підосичник; Boletus aurantiacus' 104.

КОЗАКА [козáка] -и, *ж. 1.* 'тс, що КОЗА²' 211, 456; *2.* 'тс, що КУЗАКА-1' 258.

КОЗАМАЗ [козамáз] -á, *ч.* 'брудне дитя' 496.

КОЗАР [козáр] -á, *ч.* 'один із колядників'. Козар'í робúл•и с так'éйі блискýчейі бумáг'і так'í висо-ó-ок'і шапки́ᵉ... Вони́ ти́ко кол'адовáл•и. 342.

КОЗАХИ [козáхи] -ів, *мн.* 'тс, що КОЗА²' 33.

КОЗЕЛ¹ [козéл] -злá, *ч. 1.* 'самець кози' (в багатьох н.пп.); *2. перен.* 'нерозумний чоловік'. Ти йак той козéл!.. 392; *3.* 'пристосування, на якому ріжуть дрова' 30, 171, 444; [козáл] 120; *4.* 'пристосування із стовбура молодої сосонки, на сучки якої вішали горщики для просушування' 224; *5.* 'годівниця з драбинками, яку ставили в лісі для підгодовування звірів' 27; *6.* 'збиті дві палиці, які накладали на верх солом'яної покрівлі' 392, 418.

КОЗЕЛ² [козéл] -злá, *ч.* 'тс, що КОЗА²' 37.

КОЗЕЛЦИ [козéлци] -у, *мн.* 'тс, що КОЗЕЛ¹-6' 44.

КОЗЕЛЧИК [козéлчик] -а, *ч.* 'молодий козел' 11; [кузéлчик]. Йшла козли́ц'а і кузéлчик. 430.

КОЗЕРИТИСЯ [козеᵉри́тис'а] -рýс', -ри́с'а, *недок.* 'хвалитися чим-небудь' 80.

КОЗЕРОК [козéрок] -рка, *ч.* 'чоловічий головний убір з козирком'. Козéрок ззáду порвáвс'а. 428, 102; [казирóк] 46.

КОЗИ [кóзи] куз, *мн. 1.* 'лісові козулі' 191; *2. бот.* 'загальна назва всіх їстівних грибів' 191.

КОЗИНІЙ [кози́н'ій] -н'а, -н'е 'такий, що стосується кози'. То кубл'ó кози́н'е. 120.

КОЗЛИ¹ [козли́] -íв, *мн. 1.* 'тс, що КОЗЕЛ¹-3' 335; [кóзли] 277; *2.* 'тс, що КОЗЕЛ¹-4' 27; *3.* 'тс, що КОЗЕЛ¹-5' 27, 143; *4.* 'тс, що КОЗЕЛ¹-6' 60; *5. бот.* 'тс, що КОЗИ-2'. Набрáла козли́в пóўну кош'íлку. 135; *6.* 'тс, що КАНДИБИ' 264.

КОЗЛИ² [козли́] -и́в, *мн.* 'тс, що КОЗА²' 200, 303.

КОЗЛИК [кóзлик] -а, *ч. 1.* 'тс, що КОЗЕЛЧИК' 26, 43, 298, 326, 334; [кóз'л'ік] 52, 156, 440; *2.* 'тс, що КОЗЕЛ¹-4' 394; *3.* 'тс, що КОЗЕЛ¹-6' 444; *4.* 'спеціальна підставка, на яку пани під час полювання клали рушницю' 266.

КОЗЛИКИ [кóзлики] -ів, *мн. 1.* 'молоді самці лісових козуль' (всі н.пп.); *2.* 'тс, що КОЗЕЛ¹-3' 270; *3.* 'тс, що КОЗЕЛ¹-5' 266; *4.* 'тс, що КОЗЕЛ¹-6' 421.

КОЗЛИНИ [козли́ни] -и́н, *мн.* 'тс, що КОЗЕЛ¹-6' 456.

КОЗЛИННЄ [козли́н':е] -а, *с., збір., бот.* 'ситняг' 283, 434.

КОЗЛИХА [козлиха] -и, *ж.* 'тс, що КОЗА[1]-2'. Коз'ол, козлиха і козин'е. 36, 431.

КОЗЛИЦЯ [козлиц'а] -і, *ж.* 'тс, що КОЗА[1]-2' 413, 430.

КОЗЛЮК [козл'ук] -а, *ч., бот.* 'тс, що КОЗА[1]-5' 298.

КОЗЛЯ [козл'а] -ати, *с.* 'тс, що КОЗЛЕНЯ' 57.

КОЗЛЯК [козл'ак] -а, *ч., 1. бот.* 'тс, що КОЗА[1]-5' 211; *2.* 'тс, що КОЗЕЛ[1]-6' 428.

КОЗЛЯКІ [козл'ак'і] -у, *мн.* 'тс, що КОЗА[2]' 233.

КОЗОДРА [козодра] -и, *ж., бот.* 'анемона; Anemone sylvestris L.' Пасла товар, то гонуци бук'ет козодри нарвала. 392; [козорда] 165.

КОЗОДРИСТ [козодрист] -а, *ч., бот.* 'тс, що КОЗОДРА' 125, 157.

КОЗОЗРОСТЬ [ко[у]зозрос'т'] -і, *ч., бот.* 'тс, що КОЗОДРА' 305.

КОЗОЛУП [ко[у]зо[у]луп] -а, *ч.* 'тс, що КЛОСОВНІК'. Того ко[у]зо[у]лупа вс'і охотн'іки знайут. 392, 141.

КОЗУБ [козуб] -а, *ч.* 'посудина з березової або вільхової кори для ягід' 176, 444.

КОЗУБЕНЬКА [козубен'ка] -и, *ж.* 'зменш. до КОЗУБ' 43, 264, 425.

КОЗУЛЯ [козул'а] -і, *ж.* 'тс, що КОЗА[1]-2'. Йшли козел, козул'а і козлин'а. 244.

КОЗЮ-КОЗЮ [коз'у-коз'у!] 'виг. для підкликання домашніх кіз' 122.

КОЗЮК [коз'ук, ко[у]з'ук] -а, *ч.* 'тс, що КОЗИНЮК' 44, 134, 222, 273, 382.

КОЗЮМКА [ко[у]з'умка] -и, *ж., бот.* 'тс, що ПУЗЮМКА' 48.

КОЗЮПА[1] [коз'упа] -и, *ж., бот.* 'тс, що ПУЗЮМКА' 185.

КОЗЮПА[2] [ко[у]з'упа] -и, *ж.* 'тс, що КОЗА[2]' 272.

КОЗЯЧИ [коз'ачи] -а, -е 'такий, що належить козулі'. Тут берлих коз'ачи. 425, 169, 198.

КОЗЯЧИ РИБ [коз'ачи риб] -ого -а, *бот.* 'неїстівний гриб' 425.

КОЗЯЧКА [коз'ачка] -и, *ж.* 'тс, що КОЗКА' 244.

КОЗЬЛІ [коз'л'і] -ів, *мн.* 'тс, що КОЗЛА-1' 156.

КОЗЬЛІКІ [коз'л'ік'і] -у, *мн.* 'тс, що КОЗА[2]' 310.

КОЗЬЛЮК [коз'л'ук] -а, *ч.* 'тс, що КОЗЕЛЧИК' 447.

КОЗЬЛЯКІ [коз'л'ак'і] -ів, *мн. 1. бот.* 'загальна назва всіх їстівних грибів, крім білого' 89, 137; *2.* [коз'л'ак'і] -ів, *мн.* 'тс, що КОЗЕЛ[1]-6' 208.

КОЗЬОЛ[1] [коз'ол] -зла, *ч. 1.* 'тс, що КОЗЕЛ[1]-1' (у багатьох н.пп. північного сходу Західного Полісся); *2. перен.* 'тс, що КОЗЕЛ[1]-2' 20, 57, 332, 339, 346; *3.* 'тс, що КОЗЕЛ[1]-3' 10, 20, 338, 346, 427, 456, 517; *4.* 'тс, що КОЗЛА-1' 427; *5. бот.* 'тс, що КОЗА[1]-5' 303; *6.* 'кроква у будівлі' 447.

КОЗЬОЛ[2] [коз'ол] -зла, *ч.* 'тс, що КОЗА[2]' 44, 89, 273.

КОЗЬОЛКИ [коз'олки] -у, *мн.* 'тс, що КОЗЕЛ[1]-6' 400.

КОЗЬОЛОК [коз'óлок] -лка, *ч.* 'тс, що КОЗЕЛ[1]-3' 517.

КОЗЬОНДРИК [коз'óндрик] -а, *мн., бот.* 'тс, що КОЗОДРА' 350; [куз'óндрик] 350.

КОЙЦ [койц] -а, *ч.* 'клітка для кролів' 442.

КОК [кок] -а, *ч.* 'заплетена і спеціально укладена коса на голові'. Д'і́ўка с кóком. 163; [коч] 48.

КОКОРИК [кокори́к] -а, *ч., знев.* 'бездітна жінка' 48.

КОЛА ТОГО ШО [кóла тóго шо] *спол.* 'тому що; бо'. Йа не прийшóў, кóла тóго шо булá робота. 443.

КОЛАШНЯ [колáшн'а] -і, *ж.* 'приміщення для зберігання дров' 18, 287.

КОЛДУН [колдýн] -á, *ч.* 'тс, що КНИГА[3]' 420.

КОЛДУХА [колдýха] –и, *ж.* 'знахарка' 216.

КОЛЕСНИК [колесни́к] -á, *ч.* 'віз для перевезення сіна' 476, 531.

КОЛЕСО [колéсо] -а, *с. 1.* 'коло зі спицями у возі, велосипеді і т.д.' (захід і північ); *2.* 'петля, яку утворює засць, утікаючи від собаки' 431, 475.

КОЛЕСОМ [кóлесом] *у зн. прис.* 'утікати, роблячи кола (про зайця)'. Зáйец кóлесом би́йаў.– 'бігав' 10.

КОЛЕФА [колéфа] -и, *ж.* 'тс, що КАЛОША' 371, 502; [колéхва] 241, 502; [колéшва] 133, 186, 219.

КОЛЕШНЯ [колéшн'а] -і, *ж. 1.* 'повітка для зберігання воза' 49; *2.* 'прибудова до основної будівлі' 46; *3.* 'тс, що КОЛАШНЯ' 211.

КОЛЄЙКА [кол'éйка] -і, *ж. 1.* 'вузькоколійка'. До Хорóшейі Гал'і булá зрóбл'ана кол'éйка з Рýдочк'і. 90, 392; *2.* 'наїжджене заглиблення від коліс на дорозі'. Не[и] муг[х] моцикл'éтом ви́йіхати с кол'éйк'і. 392; *3.* 'черга (напр., у магазині); порядок, за яким хазяї пасуть корови'. Л'агáй ран'ій спáти – зáвтра кол'éйка пáсти товáр. 392, 66.

КОЛИ у виразі НИМА КОЛИ [нимá коли́] 'немає часу' 392.

КОЛИБІЛЬ [колиб'íл'] -і, *ж.* 'колиска' 382.

КОЛИДКА [коли́дка] -и, *ж.* 'саморобна дерев'яна ручка ножа'. Де нуж? – Кóло коли́дки! (Жарт). 415, 22, 116, 125, 272, 305, 418.

КОЛИСАНКА [коли́санка] -и, *ж.* 'тс, що КОЛИБІЛЬ' 139.

КОЛИСКА [коли́ска] -и, *ж. 1.* 'невеличке ліжечко для спання і колисання дитини' (у багатьох н.пп.); *2.* 'кошик з лозових прутів'. Коли́ска на картóпл'у. 126.

КОЛИСНИК [колисни́к] -á, *ч.* 'віз, навантажений сіном або соломою'. Кáжут' колисни́к і кáжут' хýра... хто йак... 293.

КОЛИСНІЙ [коли́сн'ій] -а, -е 'колишній' 74.

КОЛИСЯ [коли́с'а] *прис.* 'тс, що КОГДАСЬ' 110, 272; [колéс'а] 164.

КОЛИХАНКА [коли́ханка] -и, *ж.* 'гойдалка' 496.

КОЛИШИШНІЙ [коли́ши[и]шн'ій] -а, -е 'тс, що КОЛИСНІЙ' 94.

КОЛИШКА [коли́шка] -и, *ж.* 'продовгуватої форми кошик, у якому носили білизну прати на озеро'. Коли́шка булá довген'áста, на шнуркáх. 154.

КОЛИШНЄ [ко́лишн'е] -ого, *с.* 'минуле, колишнє'. Згада́ла ба́ба ко́лишн'е. 6.

КОЛИЩАТКО [колишча́тко] -а, *с.* 'коліща' 161.

КОЛІБОЧКА [кол'і́бочка] -и, *ж.* 'колиска, яка стоїть на підлозі і може погойдуватися' 152.

КОЛІҐУВАТИ [кол'іґува́ти] -у́йу, -у́йіш, *недок.* 'дружити'. З Го́л'ойу йа кол'іґу́йу ше зма́лечку. 392.

КОЛІДДЯ [кол'і́д':а] -а, *с., збір.* 'тверді палички пір'їн' 420.

КОЛІЖАНКА [кол'іжа́нка] -і[и], *ж.* 'подружка, товаришка'. Йду до свéйі кол'іжа́нк'і[и]. 392, холм 38.

КОЛІНО[1] [кол'і́но] -а, *с.* *1.* 'місце згину ноги' (всі н.пп.); *2.* 'крутий вигін дороги'. За ц'ім кол'і́ном бу́де с'іноко́с. 392; *3.* 'відросток на рогах козла, який тільки почав рости' 309.

КОЛІНО[2] [кол'і́но] –а, *с.* 'покоління'. В нас ше йе і в четвéртому кол'і́н'і родича́йуц':а. 224.

КОЛІЯ [ко[у]л'ійа́] –і, *ж.* 'тс, що КОЛЄЙКА-3'. Рас ко[у]л'ійа́ о[б]бийле, пойід'а́т', і по́сл'а шче раз ви́пйут' і вс'о. 225.

КОЛОДА [коло́да] -и, *ж.* *1.* 'грубий стовбур дерева' (всі н.пп.); *2.* 'вечорниці у теплу пору, коли молодь сиділа на колодках'. А йак коло́да ста́не, то од нид'і́ли до нид'і́ли одне́ сп'і́ви. 346.

КОЛОДАЙ [колода́й] -а́йа, *ч.* 'великий саморобний ніж з дерев'яною ручкою' 16, 45, 53, 332.

КОЛОДАЙЧИК [колода́йчик] -а, *ч.* 'зменш. до КОЛОДАЙ' 244; [колода́чик] 427.

КОЛОДАЧ [колода́ч] -а́, *ч.* 'тс, що КОЛОДАЙ'. Колода́ч – то в'ел'і́к'і нуж. 156, 89, 159, 169, 273, 421, 447.

КОЛОДЕЦЬ [колоде́ц'] -дц'а́, *ч.* 'тс, що КЛУДЕЦЬ' 16.

КОЛОДЄЖ [коло́д'еж] -а, *ч.* 'колодязь' 163.

КОЛОДИЦЯ [коло́диц'а] -і, *ж.* *1.* 'середня частина колеса воза з отвором для осі та гніздами для спиць' 428, 392; *2.* [ко́лодиц'а] 'тс, що КОЛОДКА-10'. На́ш'і гусин'а́та в ко́лодиц'ах. 125.

КОЛОДІЙ [колод'і́й] -а, *ч.* 'тс, що КОЛОДАЙ'. Ка́жут' столо́вий і ка́жут' колод'і́й [ніж]. 293, 326, 400, 473; [калад'і́й] 46.

КОЛОДКА [коло́дка, коло́д[т]ка] -и[і], *ж.* *1.* 'стовбур зрубаного дерева, очищений від гілля' (у багатьох н.пп.); *2.* 'обрубок товстої деревини, на якому розколюють поліна'. Туй ку́рци годруба́й го́лову до коло́д[т]ки[і]. 392; *3.* 'ручка ножа'. Ка́л'а ножа́ коло́д[т]ка поколо́лас. 392, 134, 208, 335, 431; *4.* 'висячий замок на дверях' 3, 130, 326, 339, 421; [коли́тка] холм 35; *5. перен.* 'сторож'. В'ін коло́дка на фе́рми. 504; *6.* 'пристосування з частини стовбура дерева, яке чіпляли свині на шию, щоб не могла далеко йти'. Сви́ни с колодка́ми па́слис. 421; *7.* 'дерев'яне шевське знаряддя – копил'. Ше́вс'ка коло́дка. 392, 342; *8.* 'свято Масляна, коли

неодруженим парубкам або їх батькам чіпляли до ніг колодку'. На Коло́дку чу́д'ат', чипл'айут стари́м парубка́м коло́дку. 504; *9.* 'група людей, які святкують (відзначають) Масляну'. Коло́дᵗка – то л'у́ди дл'а пра́знуван':а. 524; *10.* 'тверда паличка пір'їни' 45, 326, 380; *11.* 'саморобна пастка для лову мишей'. Коло́дка зва́л'івайец:а і забива́йе мише́й. 382.

КОЛОДКОВАТИ [колодкова́ти] -а, -е 'такий, що має велику дерев'яну ручку (про ніж)' 17.

КОЛОДКОВИЙ [колодко́вий] -а, -е 'тс, що КОЛОДКОВАТИ' 380.

КОЛОДОЧКА [коло́дочка] -и, *ж.* *1.* 'зменш. до КОЛОДКА-1, 2, 3' (всі н.пп.); *2.* 'котушка ниток' 159, 302.

КОЛОДЯЦЬ [коло́д'ац'] -а, *ч.* 'тс, що КОЛОДЯЖ' 46, 143.

КОЛОДЬОК [колод'о́к] -д'ка́, *ч.* 'тс, що КОЛОДАЙ' 167, 270, 272, 303, 331, 465.

КОЛОКОЛО [колоко́ло] -а, *с.* 'велике кільце'. Прибі́й колоко́ло до стовпа́ – прийажу́ соба́ку. 392.

КОЛОКОЛЦЕ [колоко́лце] -а, *с.* 'зменш. до КОЛОКОЛО'. До по́йаса приу́йаза́ў колоко́лце. 141.

КОЛОНА [коло́на] -и, *ж.* 'табір для німецьких військовополонених, який був поблизу села'. Ц'у́йу сулни́цу зроби́в ше н'і́мец с коло́ни. 392.

КОЛОНІЯ [коло́н'ійа, кол'о́н'ійа] -ії, *ж.* *1.* 'село' 219; *2.* 'частина села, відділена від іншої річкою або ровом'. Жили́ на т'ій коло́н'ійі за р'і́чкойу, тепе́р ту́та. 444; *3.* 'поселеня поляків' 402.

КОЛОПНИСКО [коло́пниско] -а, *с.* 'поле з-під конопель' 515; [коно́пниско] 518.

КОЛОПНЯ [коло́пн'а] -і, *ж.*, *бот.* 'коноплі; Cannabis sativa L.' 515.

КОЛОТА [колота́] -и́, *ж.* 'толока' 454.

КОЛОТЕЧА [колоте́ча] -и, *ж.* 'сварка'. Не збива́й колоте́чи. 488.

КОЛОТИТИ [колоти́ти] -чу́, -тиш, *недок.* 'збивати масло'. Тод'і́ йа колоти́ла ма́сло... 16; Кол•ис' ма́сл•о в гле́чиках кол•оти́л•и. 342.

КОЛОТНИЦЯ [колотни́ц'а] -і, *ж.* 'середня частина пристрою для збивання масла у вигляді палиці з дірчастим кружком на кінці' 221.

КОЛОТНЯ [колотн'а́] -і́, *ж.* 'тс, що КОЛОТЕЧА' 111.

КОЛОТУХА [колоту́ха] -и, *ж.*, *кулін.* *1.* 'страва з густо запареного розколоченого борошна і засмачена шкварками' 326; *2.* 'молочна страва з квасолею і морквою' 80; *3.* 'варена картопля з пшоном' 392; *4.* *перен.* 'грязь із водою на дорозі'. В таку́й колоту́си неᶦᶦ ди́во, шо й тра́хтор загру́с. 392.

КОЛОТУШКА [колоту́шка] -иᶦ, *ж.* *1.* *кулін.* 'страва, зварена на воді або молоці з розтертого в дрібні кульки борошна з водою; затірка' 188, 392; *2.* 'пристрій, яким набивають порох у гільзу' 303; *3.* 'тс, що КЛЯПАВКА' 444.

КОЛОХВА [коло́хва] -и, *ж.* 'тс, що КАЛОША' 265.

КОЛОШВА [коло́шва] -и, *ж.* 'тс, що КАЛОША' 90, 188, 392; [голо́шва] 164; [холо́шва] 229; [холи́хва] 254; [хло́шва] холм 37; [куло́шва] 121; [кало́шва] 144.

КОЛОШКАТИ [коло́шкати] -айу, -айеш, *недок.* *1.* 'тс, що ҐІЛЬҐАТИ' 127, 340; *2.* 'термосити'. Не коло́шкай дити́ни – хай спит. 469.

КОЛОШНІ [коло́шн'і] -ів, *мн.* 'штани' 450.

КОЛОШНЯ [коло́шн'а] -і, *ж.* 'тс, що КАЛОША' 280.

КОЛУПАХА [колу́паха] -и, *ж.* 'тс, що ДЛУПАХ' 385.

КОЛЮК [кол'у́к] -а́, *ч.* 'колючка їжака'. Шку́рка є кол'ука́ми на йіжако́ви. 38, 415, 427.

КОЛЮН [кол'у́н] -а́, *ч.* *1.* 'той, хто коле свині'. Заказа́ла кол'уно́ви на чеᶦтве́р, тра ту́йу свинку заколо́ти. 392; *2.* 'товста сокира для розколювання поліна' 16; [колу́н] 211.

КОЛЮССЄ [кол'у́с':е] -а, *с., збір.* 'тс, що ГАЛИЦЯ' 56.

КОЛЮХ [кол'у́х] -а́, *ч.* *1.* 'тс, що КОЛЮК' 11, 143, 186, 309, 434; *2.* 'колючка на деяких рослинах'. Начипл'а́лиса коʸл'ух'і́ з буд'аку́. 392; *3.* 'тс, що КОЛЮН' 392; *4.*'загострений предмет, яким можна робити проколи'. Поколо́ў кол'ухо́м шку́ру кабана́. 171; *5. бот.* 'алое; Aloe' 225.

КОЛЮШИНА [кол'уши́на] -и, *ж., бот.* 'конюшина; Trifolium arvense' 392.

КОЛЮШКА [кол'у́шка] -и, *ж.* 'зменш. до КОЛЮК' 116, 130, 394.

КОЛЮШКЄ [кол'ушк'е́] -шо́к, *мн., збір.* 'тс, що ГАЛИЦЯ' 155.

КОЛЮШОК [кол'ушо́к] -шка́, *ч.* 'тс, що КОЛЮК' 132.

КОЛЮЩИ [кол'у́шчи] -а, -е 'колючий' 22, 335; [кол'у́шчий] 74, 296.

КОЛЯДА [кол'ада́] -и́, *ж.* і *мн.* *1. реліг.* 'Різдво Христове (7-9 січня)' (у всіх н.пп.); *2.* 'снопик жита, який ставили в хаті на Різдво'. Сноʸпа́ ста́вили в куто́чку. Хто же́тн'ій, хто пшани́чни. Назива́ли кол'ада́. 258, 181, 476; *3.* 'колядка'. Кол'адники́ спуьа́йут' кол'аду́. 492; [ко́л'ада] 342; *4.* 'день перед Різдвом'. Кол'ада́ пе́ред Руздвом, а Ко́л'ади – Руздво́. 529; *5. реліг.* 'тс, що ВВЕДЕННЄ' 225.

КОЛЯДИ [ко́л'ади] -ад, *мн.* *1. реліг.* 'тс, що КОЛЯДА-1' 225, 392, 529; *2.* 'тс, що КОЛЯДА-3'. Ми спува́ли вс'а́к'і ко́л'али. 53.

КОЛЯДНИК [кол'адни́к] -а́, *ч.* *1.* 'той, хто бере участь у колядуванні і співає колядки'. Кол'адники́ ко́жного ро́ку прихо́д'ат до нас. 392; *2.* 'тс, що КОЛЯДА-2' 280; *3.* 'подарунок хресних батьків своїм хрещеникам на Коляду' 434; *4.* 'тс, що ХРЕЩИК-1' 119.

КОЛЯДОВКИ [кол'адо́ўки] -вок, *мн.* 'тс, що КАЛЬДОВКА' 49.

КОЛЯНО [кол'а́но] -а, *с.* 'коліно' 356.

КОЛЯРЕС [кол'аре́с] -а, *ч.* 'тс, що ПАЛЯРЕС' 280.

КОЛЯХ [ко́л'ах] -а, *ч.* 'тс, що КОЛЮК' 32; [кол'а́х] 326.

КОЛЬБА [ко́л'ба] -и, *ж.* *1.*'ручка колодязного коловорота' 221, 326, 475; *2.*'палиця із загнутим для руки кінцем, яку використовували під час ходьби' 80, 418; *3.*'приклад мисливської рушниці' 372, 431.

КОЛЬБОЧКА [кóл'бочка] -и, *ж.* 'ручка у пристрої нагонича для підняття звіра з лігва' 326.

КОЛЬКА [кóл'ка] -и', *ж.* *1.* 'тс, що КОЛЮК'. Кол'к'і мáйут' іжи́. 53, 144, 167, 293; *2. мед.* 'хвороба, при якій коле у якійсь частині тіла'. Катери́на грéчку молóла, Катери́н'і кóл'ка колóла. (Нар. пісня). 46, 392.

КОЛЬКА ЙОГО ВІДАЄ [кóл'ка йоʸгó в'íдайе] 'не знаю' 527.

КОЛЬКИ [кол'ки́] -л'óк, *мн.* 'тс, що ГАЛИЦЯ' 125.

КОЛЬОК [кол'óк] -л'кá, *ч.* 'тс, що КОЛЮК' 44, 134, 211, 422.

КОЛЬЦО [кол'цó] -á, *с.* *1.* 'кільце' (у багатьох н.пп.); *2.* 'тс, що КОЛЕСО-2' 30, 303, 440.

КОМАРНЯ [комарн'á] -і, *ж.*, *збір.* 'комарі'. В л'íси такá комарн'á, шо ни мóна вбýтис. 392.

КОМАХА [комáха] –и, *ж.*, *ент.* 'мурашка' 224, 402.

КОМАШНИК [комашни́к] -á, *ч.* 'мурашник' 149; [комáшник] 224, 512.

КОМБАЇНА [комбáйіна] -и, *ж.* 'комбайн' 292.

КОМБАЙНО [комбáйно] -а, *ч.* 'тс, що КОМБАЇНА'. Комбáйно пойíᵉхаў на пóле. 6.

КОМБЕЛЯ [комбéл'а] -і, *ж.* *1.* 'западина, заглибина, яма (на полі, на дорозі)' 390; *2.* 'найглибше місце в річці' 390.

КОМИК [кóмик] -а, *ч.* 'жартівник'. О! Той Степ був кóмик. 392.

КОМИНІВКА [комин'íўка] -и, *ж.* 'тс, що КОМИНКУВКА' 244; [ком'ін'íўка] 244; [ком'інóўка] 340.

КОМИНКОВИЙ [коминкóвий] -а, -е 'такий, що відноситься до коминка – пристрою, на якому кріпився пістон у старовинній мисливській рушниці'. Коминкóва стрéл'ба. 17.

КОМИНКУВКА [коминкýвка, коминкýўка] -и, *ж.* 'мисливська рушниця, ствол якої набивали порохом і дробом, а пістон кріпили на спеціальній підставці – коминкові' 11, 287, 334; [ком'інкýўка] 16.

КОМИНОК [коми́нок] -нка, *ч.* *1.* 'місце на припічку, де палили лучину для освітлення' 490; *2.* [кóминок] 'примітивний світильник, у якому горіла лучина' 74; *3.* [кóминок] 'димар, що виступає поверх даху' 342; *4.* 'пристрій, на якому кріпився пістон у старовинних мисливських рушницях' 26, 382, 400; [ком'íнок] 264, 287, 444; [коминóк] 17, 122, 171; [кóминок] 74.

КОМИНЯР [комин'áр] -а, *ч.* 'сажотрус' 49; [комин'áж]. За Пóл'шчи по сéлах ходи́ли комин'áж'і. 142; [кум'інáш] 106.

КОМНАТА [комнáта] -и, *ж.* 'кімната'. В хáти коли́с' булá йіднá комнáта. 188.

КОМИРКА [коми́рка] –и, *ж.* 'невелика комора' 211.

КОМИШ [коми́ш] -á, *ч.*, *бот.* 'невисока сивувата трава на підвищенні, яку важко косити'. Косá коми́ш неᶤ беᶤрé д'н'ом, тонó з росóйу. 392.

КОМКАТИ [кóмкати] *3 ос. одн.* кóмкайе, *недок.* 'тс, що КВАКАТИ-1'. Кóмкайут' жáби. 396.

КОМНЄРЕЦ [комн'éрец] -рца, *ч.* 'манжет жіночої сорочки' 490.

КОМОРА [комóра] -и, *ж.* *1.* 'окрема будівля для зберігання зерна та продуктів харчування' (всі н.пп.); *2.* 'приміщення в житловому будинку, де тримають продукти харчування, хатні речі та ін.' (всі н.пп.); *3.* 'частина ствола мисливської рушниці, куди вкладають патрон' 11, 117, 244, 392; *4.* 'окремевідділення для патрона в патронташі'. Патрóна засáжували в комóру патронтáша. 141, 11; *5. перен.* 'ширінка в штанях'. Закрúй комóру, бо грúшне т'íло вúдно. 392.

КОМОРНІК [комóрн'ік] -а, *ч.* 'польський службовець, який виділяв землю селянам для хуторів (до 1939 р.)' 490.

КОМОРЧИНА [комóрчина] -и, *ж.* 'зменш. до КОМОРА-1'. В нас булá комóрчина два на два. 165.

КОМПІЛЮВКА [комп'іл'ýука] -и, *ж.* 'майка' 95.

КОНДАТИНА [кондáтина] -и, *ж.* 'тс, що КОНДАТРА' 400.

КОНДАТРА [кондáтра] -и, *ж.* 'ондатра; Ondatra zibethica' 33, 89.

КОНДРАХТИ [кондрáхти] -и, *мн.* 'тс, що КОНДАТРА' 230.

КОНЕЦЬ [конéц'] -нц'á, *ч.* *1.* 'межа протяглості предмета, площини і т.ін.' (всі н.пп.) Пáлка з двома конц'áми. 188; *2.* 'початок'. Роскажý вам с конц'á. 418; С конц'á в'íку тут булó се"лó. 272; С концá св'íта так булó. 346.

КОНІ [кон'í] -íв, *мн.* 'тс, що КОЗЛА-1' 481.

КОНІК [кóн'ік] -а, *ч.* 'саморобний дерев'яний ковзан з дротиною посередині' 102.

КОНОВКА [конóука] -и, *ж.* 'відро'. Конóука з водóйу. 23, 114; [кунóвка] 'дерев'яне відро' 318.

КОНОВОЙКА [коновóйка] -и, *ж.* 'зменш. до КОНОВКА'. Купл'ý тóб'і коновóйку мéду. (Нар. пісня). 384.

КОНОД [кóнод] -а, *ч.* 'тс, що КОЛОДКА-10' 292.

КОНОДРОСТЬ [конóдрос'т'] -і, *ж.*, *бот.* 'тс, що КОЗОДРА' 282; [конóздрос'т'] 297.

КОНОЗА [конóза] -и, *ж.* *1.мед.* 'хвороба, коли вночі плачуть діти' 475; *2.*'тс, що КОЗА[2]' 380.

КОНОЗДРА [конóздра] -и, *ж.*, *бот.* 'тс, що КОЗОДРА' 16, 44, 74, 200, 425, 428; [конóдра] 409.

КОНОЗДРИК [конóздрик] -а, *ч.*, *бот.* 'тс, що КОЗОДРА' 340, 417.

КОНОПАТИЙ [конопáтий] -а, -е 'такий, що має ластовиння на обличчі'. Не розкидáй кублá лáстовки, шоб не бýти конопáтойу. 301, 428.

КОНУЗА [конýза] -и, *ж.*, *бот.* 'тс, що КОЗОДРА' 334.

КОНУСНИЙ [кóнусний] -а, -е 'рушниця мисливця зі звуженням у стволі'. Маý кóнусну рушнúц'у. 26.

КОНЮЧИНА [кон'учúна] -и, *ж.*, *бот.* 'тс, що КОЛЮШИНА' 130.

КОНЮШНЯ [коʸн'ýшн'а] -і, *ж.* 'будівля для коней' 454.

КОНЯКА [кон'áка] -и, *ч., згруб.* 'кінь'. Он йакý кон'áку вúгодуваў Сирг'íй. 392, 94, 342.

КОНЬОК [кон'óк] -н'кá, *ч. 1.* 'ковзан' (у багатьох н.пп.); *2.* 'спеціальна черепиця, якою покривають місце сходження двох половин даху'. Тра на хáту кон'к'ї наклáсти, шоп с'н'іх ни замитáў 392.

КОПА[1] [копá] -й, *ж. 1.* 'спеціальна кладка снопів на полі' (всі н.пп.); *2.* 'кількість із 60 штук'. Йа на коровáй ішлá, кóпу йайéц нислá. Де вúрвалиса хлóпци – тарáх йайца в корóпци. (Весільна пісня) 392.

КОПА[2] [копá] *спол.* 'поки'. Копá вун прúйде, то... 70.

КОПАЛА [копалá] -й, *мн., збір.* 'пісні, які дозволялося співати від Купала до Петра (6-11 липня)'. Нáши диўчáта сливáйут копалú. 144.

КОПАЛНИЦА [копáлница] –и, *ж.* 'тс, що КОПАЛЯ'. Нан'алá копáлниц на два дн'і. 392, 346.

КОПАЛЯ [копáл'а] -і, *ж.* 'жінка, яка копає картоплю' 280.

КОПАНИЦА [копанúца] -и, *ж. 1.* 'сапка з 2-4 зубами'. Копанúца мáйе штúри рóги. 380, 225, 275, 490, 498; [копанúц'а] 148, 257, 265; *2.* 'всяка сапка (із зубами і без них)' 126; [копанúц'а] 463.

КОПАНІХТИК [копан'íхтик] -а, *ч., бот.* 'тс, що КАЛАЧИКИ-2' 131.

КОПАНКА [копáнка] -и[і], *ж. 1.* 'сапа'. Тéйу копáнкойу гет' попудрýбуваў корчú картóпл'і. 392; *2.* 'сапка з трьома зубами'. Зубáтийу копáнкойу дóбре картóпл'у вибирáти. 392; *3.* [кóпанка] 'спеціально викопана яма в лісі для води' 33, 38; *4.* [кóпанка] 'місце, де звірі п'ють воду' 232.

КОПАНЬКА[1] [копáн'ка] -и, *ж.* 'тс, що КОПАНИЦА-1' 255, 476.

КОПАНЬКА[2] [копáн'ка] -и, *ж.* 'посудина у вигляді коритця, видовбана з деревини, призначена для замочування м'яса' 517.

КОПАЧ [копáч] -á, *ч. 1.* 'той, хто викопує могилу'. В нас на похоронáх горúлку дайýт тонó копачáм. 392; *2.* 'кінець свинячого рила'. Йак свин'ý дротýйут, то копачá пробивáйут дрóтом і закрýчуйут. 392; *3.* 'тс, що ГОРОДНИК' 144.

КОПАЧКА [кóпачка] -и, *ж. 1.* 'тс, що КОПАНИЦА-1'. Кóпачка трохрýжн'а – то на три рóги. 351, 53, 326, 342, 456; [копáчка] 138; [купáчка] 16; *2.* 'тс, що КОПАНИЦА-2' 144.

КОПЕРАТИВА [коператúва, коʸпеᵘратúва] -и, *ж.* 'крамниця'. В коʸпеᵘратúву привизлú кубасý. 392, 90, 141, 188; [копратúва] 468.

КОПЕЦ [копéц] -пцá, *ч.* 'закопана картопля чи буряки у яму прямокутної форми для зберігання взимку'. В колгóспи копéц картóпл'і зогниў. 392.

КОПЕЦЬ [копéц'] -пц'á, *ч.* 'яма будь-якої форми, в яку закопували картоплю для зберігання взимку' 454.

КОПИСКО [кóписко] -а, *с.* 'тс, що КАРТОПЛИСЬКО' 413.

КОПИСТКА [копи́стка] -и, *ж.* 'лопатка для розмішування рідкої страви' 454.

КОПИСЬТЬ [ко́пис'т'] -і, *ж.* 'тс, що КОПИСТКА' 38.

КОПИТ [копи́т] -а́, *ч.* *1.* 'копито коня' (у багатьох н.пп.); *2.* 'ратиця свині'. У свине́й копи́т. 343, 134, 425.

КОПИТИ [копи́ти] -пл'у́, -пи́ш, *недок.* 'згрібати сіно і складати в копиці' 516; [коп'і́т'і] 517.

КОПИТНИЙ [копи́тний] -а, -е 'такий, що має вигляд копита – півкільця'. Обла́ва йес'т' копи́тнайа. 244.

КОПИТНИК [копи́тник] -а, *ч.* 'дикий кабан'. Копи́тник, бо ма́йе панци́р. 123.

КОПИТО [копи́то] -а, *с.* *1.* 'тс, що КОПИТ-1'; *2.* 'ратиця корови'. В коро́ви копи́то. 430.

КОПИЧНИК [копи́чник] -а, *ч.* 'вірьовка, якою ув'язують сіно під час перевезення' 326; [копи́шник] 221.

КОПКО [ко́пко] *прис.* 'важко йти по глибокому снігу'. Ра́нком ко́пко йти, по́к'і сте́жшка зро́биц:а. 392.

КОПНО [ко́пно] *прис.* 'тс, що КОПКО'. Ко́пно йти. 121.

КОПНЯК [копн'а́к] -а́, *ч.* 'удар ногою по сідниці кому-небудь'. Ма́мо! А вун копн'ака́ми бйе́ц:а. 392.

КОПОВИЙ [копови́й] -а́йа, -е́йе *1.* 'курча, яке вивелося в жнива'. Цупин'е́та копови́йі. 326; *2.* 'зайченя, яке народилося в серпні' 380.

КОПОПАЛ [Копопа́л] -а, *ч.*, *реліг.* 'День святого великомученика Пантелеймона; Паликопа (9 серпня)' 466.

КОПТО [ко́пто] *спол.* 'коли б то' 466.

КОПША [ко́пша] -и, *ж.*, *згруб.* 'недбайлива жінка'. Ко́пша – то га́н'ба така́ жи́нци. 74.

КОПШАТИСЯ [ко́пшатис'а] *3 ос. одн.* ко́пшайец':а, *недок.* 'купатися в піску (про курей)'. Йак ку́ри ко́пшайуц':а, то ро́бл'ат' ку́бахи. 383.

КОП'Я [копйа́] копйа́, *у виразі* НЕМАЄ Й КОП'Я [неима́йе й копйа́] 'немає навіть копійки' 392.

КОП'ЯК [копйа́к] -а́, *ч.* *1.* 'копиця сіна'. Бу́дем ребт'і с'і́но в копйак'і. 191; *2.* 'яма для засідки мисливця, обтикана сосновим гіллям' 191.

КОРАЛІ [кора́л'і] -ів, *мн.* 'намисто' 254, 280; [кара́л'і] 165.

КОРАХВІНКА [корахв'і́нка] -и, *ж.* 'графин' 24.

КОРДУПИЛЬ [корду́пил'] -пл'а, *ч.* *1.* 'малого росту чоловік' 211; *2.* 'буряк з порожниною всередині' 211.

КОРЕНИТИ [корени́ти] -ен'у́, -ени́ш, *недок.* *1.* 'сварити, лаяти' 280; *2.* 'проклинати'. Шоб ти зна́ла, н'іко́ли неи мо́на корени́ти – то гр'іх. 280.

КОРЕНКУВАТИЙ [коре́нкуватий] -а, -е 'опецькуватий (про товсту низького росту людину)' 518.

КОРЖАК [коржáк] -á, *ч.* 'тс, що КАЖАН¹' 309.

КОРЖАН [коржáн] -á, *ч.* 'тс, що КАЖАН¹' 392.

КОРЖИК [кóржик] -а, *ч., кулін. 1.* 'плоский виріб з прісного тіста' (всі н.пп.); *2.* 'тс, що БЕЦЬ' 498.

КОРИНОГА [коринóга] -и, *ж., бот.* 'лисичка (гриб); Cantharellus cibarius' холм 37.

КОРИНЬОВИЙ [корин'óвий] -а, -е 'такий, що виготовлений із соснового коріння'. В нас корин'óви корóбки. 221.

КОРИТЦЯТО [корúтц'ато] –а, *с.* 'невелике корито' 224

КОРИХ [корúх] -а, *ч.* 'нижній товстіший кінець віника'. Засадú в'íника корúхом у зéмл'у. 309.

КОРИЦЬ [кóриц'] -рц'а, *ч. 1.* 'міра зерна – 12,5 кг'. Кóриц' – то пуўрýчки. 211; *2.* 'посудина з клепок, яка вміщує 12,5 кг зерна' 211.

КОРИШОК [коришóк] -шкá, *ч.* 'тс, що КОЛОДКА-10' 332.

КОРІХ [кор'íх] -а, *ч.* 'нижня частина снопа' 49.

КОРМИК [кóрмик] -а, *ч.* 'кормлений кабан' 144.

КОРМЛИК [кóрмлик] -а, *ч.* 'тс, що КОРМИК' 428.

КОРМНИК [кóрмник] -а, *ч.* 'тс, що КОРМИК' 275; [кáрмник] 163, 406.

КОРМУШКА [кормýшка] -и, *ж.* 'годівниця для звіра' 137, 186, 425.

КОРНАТИЙ [корнáтий] -а, -е 'короткий'. Зимóйу такúй корнáтий ден'. 242.

КОРОБЧИНА [корóбчина] -и, *ж.* 'невелика коробочка' 338.

КОРОВАЄЦЬ [коровáйец'] -áйц'у, *ч., кулін.* 'коровай'. А п'íчка ригóче, бо коровáйц'у хóче. (Весільна пісня). 342.

КОРОВАЙНИЙ [коровáйний] -а, -е 'такий, що стосується короваю'. Дóл'у печýт' с коровáйного т'íста. 165.

КОРОВАРНИК [коровáрник] -а, *ч.* 'корівник'. Вдóма коровú в хлав'і, в колгóсп'і – коровáрник. 143, 16.

КОРОВКА [корóўка] -и, *ж., ент.* 'тс, що БЕДРИК' 48, 105.

КОРОВОЛОТКА [корóволотка] -и, *ж.* 'тс, що КОВОРІТОК'. Д'іўчáта брáли корóволотки і шли прúсти в йакýс' хáту. 25.

КОРОВСКО [коровскó, коʸроʸўс'кó] -á, *ж.* і *с. 1. знев.* 'стара велика корова'. Муйýй коровскó вже с'імнáцит' л'іт. 392; *2. перен.* 'неповоротка лінива жінка'. Отó вже коʸроʸўскó – і неᶦ пудвидéц:а. 392.

КОРОВЧИНА [корóвчина] -и, *ж.* 'невелика корова' 16, 346.

КОРОК [кóрок] -рка, *ч. 1.* 'затичка у пляшці' (всі н.пп.); [кóрик] 456; *2.* 'підбор у туфлі'. Купúла тýхл'і на висóк'іх кóрках. 392, 144; *3.* 'спусковий курок мисливської рушниці' 15.

КОРОЛИХА [королúха] -иᶦ, *ж.* 'самка кроля' 392.

КОРОЛИЦЯ [королúц'а] -і, *ж.* 'тс, що КОРОЛИХА'102.

КОРОЛЯ [корол'á] -í, *ж.* 'м'ясо із задньої ноги свині'. На стигнó кáжут' корол'á. 117.

КОРОЛЬ[1] [корóл'] -л'á, *ч.* 'кріль; Oryctolagus'. Розве"лá корол'ý, то мóжут гóлову обíйсти. 392, 102.

КОРОЛЬ[2] [корóл'] -л'á, *ч.* 'тс, що КОЛЯДА-2'. Бáт'ко прин'íс на с'в'áто корол'á в хáту. 454.

КОРОНА [корóна] -и, *ж.* *1.* 'зелений віночок молодої з розмарину, всередині якого біла стрічка, зав'язана бантом' 250; *2.* 'біла стрічка зі ШПАРАҐУСУ, яку накладає мати дочці-молодій на голову після благословіння' 454; *3.* 'невеликі чотиривірші, які читає старший сват після приходу молодого до молодої; після кожного чотиривірша молода мусить уклонитися' 224, 250, 454; *4. бот.* 'тс, що ГУСКА-2' 487.

КОРОНКА [корóнка] –и, *ж.* 'тс, що КОРОНА-1'. В нас корóнку робúл'и з шпарáґусу. 402.

КОРОСТА[1] [корóста] -и, *ж.* *1. мед.* 'заразна шкірна хвороба людини й тварин' (всі н.пп.); *2. перен.* 'погана людина'. Ти тáйа корóста!.. Дóк'і бýдиш мýчити минé? 392.

КОРОСТА[2] [корóста] -и, *ж.* 'рештки після переробки соломки льону і конопель' 119, 326, 454, 492; [курóста] 224.

КОРОСТЯВКЕ [корос'т'аўкé] -вóк, *мн.* 'тс, що ПУДКОПКІ' 512.

КОРОТИК [корóтик] -а, *ч.* 'кріт; Talpa' 160.

КОРОТКОЗДРОК [короткоздрóк] -á, *ч.* 'той, хто недобачає' 305.

КОРОЧАЙ [корочáй] -а, *ч.* 'тс, що КОРДУПИЛЬ-1' 254.

КОРТЕТИ [кортéти'] *3 ос. одн.* кортéт', *недок.* 'хотіти'. Мен'í кортéт' водú. 55; [корт'íти]. Йомý кортúт йíхати в гóрод. 392.

КОРУНКА [корýнка, коурýнка] -і, *ж.* 'мереживо'. Плáт':е ше ц'íле, а корýнка вúтрипалас. 392; [курýнка]. Ш'іде́лком бр'éли курýнку. 478.

КОРУП [кóруп] -а, *ч., орн.* 'самець куріпки' 353.

КОРУПАТИНЯ [корупатин'á] -áти, *с., орн.* 'маля куріпки'. Куропáта і корупатин'á ходúли по горóди. 481.

КОРЧ [корч] -á, *ч.* *1.* 'кущ'. Пуд гул'хóвим корчóм ле"жáв полýден'. 90, 188, 392; *2.* 'стебла рослини'. Посóхли корчú картóпл'і. 392.

КОРЧАКИ [корчáки] -ів, *мн.* 'невеликий ліс, у якому переважають кущі' 454.

КОРЧЕЦ [корчéц] -чцá, *ч.* 'мимовільне скорочення м'язів; корчі' 94.

КОРЧОВИК [корчовúк] -á, *ч.* 'воїн УПА'. До нас ни раз' прихóдили корчовикú. 74.

КОРЧУНОК [корчýнок] -нка, *ч.* 'поле на місці викорчуваного лісу' 454.

КОРЧУШКА [корчýшка] -и, *ж., бот.* 'кущова цибуля' 305.

КОРЬОВЧИНА [кор'óвчина] -и, *ж.* 'корова' 456.

КОСА[1] [косá] -ú, *ж.* 'сільськогосподарське знаряддя для косіння трави' (всі н.пп.)

КОСА[2] [косá] -и́, *ж.* 'заплетене волосся' (всі н.пп.); КОСУ ВИКУПЛЯТИ [кóсу викупл'áти] 'плата молодого за молоду на початку весілля' 454.

КОСА[3] [косá] -и, *ж.* 'селезінка'. Дóвга в свин'і косá – дóвга бýде зимá. (Повір'я). 392, 36, 122, 172, 264, 428.

КОСАРІ [косар'í] -ів, *мн.* *1.* 'ті, хто косить траву' (всі н.пп.); *2.* 'сузір'я Оріон'. А йе так'і зиркѝ[е], шо пудр'áд, то казáли Ко[у]сар'і. 16, 342.

КОСАЧ [косáч] -á, *ч.* 'заєць; Lepus' 392.

КОСИ[1] [кóси] -ей, *мн.* *1.* 'мн. до КОСА[2]'. Нáша д'íвка заплилáса в д'ви кос'і. 392; *2.* 'волосся, волосини'. Забирѝ кóси з грибинцá. 90, 188, 392; *3.* 'приймочки кукурудзи на верхній частині качана'. Насушѝла кóсей с качанý, вáрит і пйе. 392.

КОСИ[2] [кóси] -а, -е 'косоокий'. Гáрна д'íвка, тонó кóса. 392.

КОСИЙ [косѝй] -óго, *ч.* 'тс, що КОСАЧ'. Косѝй проб'íг. 130, 272, 224.

КОСІННЄ [кос'íн':е] -а, *с.* *1.* 'дія за зн. косити'. Такé твойé непотрѝбне кос'íн':е. 392; *2.* 'пора, коли косять траву'. Вже кос'íн':е нахóдит. 334.

КОСКА [кóска] -и, *ж.*, *бот.* 'тс, що КОЗА[1]-5' 480.

КОСМАЧ [космáч] -á, *ч.* 'той, хто має розтріпане волосся' 513.

КОСНИК [коснѝк] -á, *ч.* 'стрічка, яку дівчата заплітають у косу'. Косник'í позаўйáзуй, а то роспустѝла по зе[и]мл'í. 392; Русáлка мáла косникѝ[е]... Мигáли, йак рáйдуга. 371, 16, 515.

КОСОЛАПИ [косолáпи] -ого, *ч.*, *перен.* 'тс, що КОСАЧ' 244.

КОСТА [костá] -и́, *ж.* 'кістка' 380.

КОСТЕР [костéр] -стрá, *ч.* 'складені дрова у вигляді копиці' 260.

КОСТЕРЕВА [костерéва] -и, *ж.*, *бот.* *1.* 'пирій; Elytrigia repens (L.) Nevski'. Пóле зарослó костерéвойу. 412; *2.* 'тс, що КОСТЕРОВА' 225.

КОСТЕРЕВ'Є [костерéўйе, кости[е]рéвйе] -а, *с.*, *збір.* 'тс, що КОЛОДКА-10' 301, 320, 338, 393; [костирéбйе] 338; [костирéўйе] 333, 346; [кустирéбйе] 338.

КОСТЕРОВ [костерóў] –óва, *ч.*, *бот.* 'тс, що КОСТЕРОВА' 456.

КОСТЕРОВА [костéрóва] -и, *ж.*, *бот.* 'плоскуха; Echinochloa crus-galli (L.) Beauv' 275; [костервá] 380, 476; [костирéва] 122; [костирóва] 491, 492; [коштирóва] 494.

КОСТИР [костѝр] -á, *ч.* 'палиця, якою притримували солому, коли смалили свиню' 2.

КОСТИРА [костирá] -и́, *ж.*, *бот.* 'тс, що КОСТЕРОВА' 346.

КОСТИРЕБ'Є [костирéбйе] –а, *с.*, *збір.* 'тс, що КОЛОДКА-10' 292.

КОСТИРЕВКА [костирéвка] -и, *ж.* 'тс, що КОЛОДКА-10' 85.

КОСТКА [кóстка] -и, *ж.* 'тс, що КОЛОДКА-10' 220; [кýстка] 137, 156.

КОСТОМАХА [костомáха] -и, *ж.* *1.* 'тс, що КОСТА'. Костомáху забйý болѝт'. 463, 45, 186, 380; [кос'т'омáха] 137, 244; [кос'ц'омáха] 144, 356; [кос'т'ермáха] 42; [кус'т'умáха] 418; *2.* 'тс, що КОЛОДКА-10' 26. 141, 298, 335.

КОСТОПРАВ [костопра́в] -а, *ч.* 'той, хто лікує вивих чи перелом' 392; [куступра́ў] 430.

КОСТОЧКА [ко́сточка] -и, *ж.* *1.* 'зменш. до КОСТКА' 45, 186, 380; *2.* 'тс, що КОЛОДКА-10' 3, 53, 310.

КОСТРАК [костра́к] -а́, *ч.* 'тс, що КОЛОДКА-10' 15, 30, 117, 377; [костр'а́к] 317; [кустра́к] 13; [кустр'е́к] 150.

КОСТРАН [костра́н] -а́, *ч.* *1.* 'тс, що КОЛОДКА-10' 33, 394, 473; *2.* 'недоїдена середина груші або яблука' 390.

КОСТРАЧ [костра́ч] -а́, *ч.* 'тс, що КОЛОДКА-10' 345.

КОСТРИК [ко́стрик] -а, *ч.* *1.* 'шар складених дров'. Ку́лу сц'іни́ᵉ скла́л'і ко́стрика дров. 148, 326; *2.* 'дровітня' 418.

КОСТРИЦА [костри́ца] -и, *ж.*, *збір.* 'тс, що КОРОСТА-2' 90, 188, 392, 461.

КОСТРИЦИ [костри́ци] -и́ц, *мн.* 'тс, що КОЛОДКА-10' 129.

КОСТРУБАК [кострyба́к] -а́, *ч.* 'птах, який ще сидить у гнізді'. В кострyбака́ ше кострyба́те пи́рйе. 117.

КОСТРУБАКА [кострyба́ка] -и, *ж.* 'тс, що КОЛОДКА-10' 262.

КОСТРУБАХ [кострyба́х] -а, *ч.* 'тс, що КОЛОДКА-10' 15.

КОСТРУБИ [кострyби́ᵉ] -ів, *мн.* 'тс, що КОЛОДКА-10' 157.

КОСТЮРА [кос'т'у́ра] -и, *ж.*, *згруб.* 'велика кістка' 392; [коʸс'ц'у́ра] 392.

КОСЯК [кос'а́к] -а́, *ч.* 'тс, що КОСАЧ' 141, 275.

КОСЬКИ [ко́с'ки] -ок, *мн.* 'плечі'. Вз'еў його́ за ко́с'ки. 476; Ни неси́ йийі на ко́с'ках. 332.

КОСЬТІЛ [кос'т'і́л] -е́ла, *ч.* 'костел' холм 36; [кос'т'о́л] 392.

КОСЬТЬОМАХА [кос'т'ома́ха] -и, *ж.* *1.* 'тс, що КОСТА'. Гризе́ соба́ка кос'т'ома́ху дл'а бу́ди. 392; *2.* 'тс, що КАМИНЕЦ-2'. У ви́шн'і кос'т'ома́ха. 130.

КОСЬТЬОР [кос'т'о́р] -тра́, *ч.* 'тс, що КОСТРИК-1' 74.

КОСЬЦЕ [кос'це́] -а́, *с.* 'кісся'. Найкре́пше кос'це́ з лози́. 392.

КОТА [ко́та!] *виг.* 'тс, що А-КАЗУЦ' 258.

КОТАЛО [ко́тало] -а, *с.* 'тс, що КАЧАЛО' 177.

КОТЕЛЕВА [котеле́ва] -и, *ж.* 'тс, що КАЧАЛО' 431.

КОТЕЛЯ [коте́л'а] -і, *ж.* 'невеликий ставок' 434.

КОТЕНЄТО [котен'е́то] -а, *с.* 'котенятко' 498.

КОТЄ [кот'е́] -а́, *с.* 'тс, що КОТЕНЄТО' 59.

КОТЄТКО [кот'е́тко] -а, *с.* 'ягня' 220.

КОТИК[1] [ко́тик] -а, *ч.* 'тс, що КОТЕНЄТО' (всі н.пп.)

КОТИК[2] [ко́тик] -а, *ч.*, *кулін.* *1.*'пиріжок з вареної картоплі без начинки' 144; *2.*'тс, що БЕЦЬ' 90, 404; *3.*'тс, що БАБА'' 181.

КОТИКИ [ко́тики] -у, *мн.* 'суцвіття верби' 392.

КОТИЛІНА [котил'і́на] -и, *ж.* 'місце в снігу, де ховається заєць' 309.

КОТИЛЯВА [котил'а́ва] -и, *ж.* 'яма на дорозі'. Котил'а́ва на доро́зи. 372.

КОТИЛЬ [коти́л'] -а́, *ч.* *1.* 'заглиблення у ґрунті від ніг худоби, в якому збирається вода'. На С'ірвиту́ти сами́ котил'і. Йак бу́де моро́с, то но́г'і мо́на полама́ти. 392; *2.* 'яма з водою'. Коти́л' – то йа́ма, де дз'ік'і купа́йутса. 392; *3.* 'глибоке місце серед болота; драговина' 186; [кут'і́л'] 424; *4.* 'місце, порите дикими свиньми'. Котил'і ви́рили ди́к'і сви́ни. 11; *5.* 'вим'яте кимось місце в житі' 413.

КОТИЛЬОВЕ [котил'о́ве] -а, *с.* 'тс, що ВОДОПІЙ' 418.

КОТІЛЬ [кот'і́л'] -а́, *ч.* *1.* 'тс, що КОТИЛЬ-3' 212; *2.* 'заглиблення з водою'. Кот'і́л' шо в'ін поʸро́жн'ій... дес' кол•ис' торх ви́гор'ів, і в'ін оста́вив таки́й котл•ова́н, а са́жоўка – то та, шо ко́пана. 342.

КОТЛОВИЩЕ [котлови́шче] -а, *с.* 'тс, що КАЧАЛО' 220.

КОТЛОМ [котло́м] *у зн. прис.* 'спосіб полювання, коли мисливці оточують звіра кільцем і сходяться до центру'. Охо́тн'іки йшли котло́м. 272.

КОТЛЯШОК [ко́тл'ашок] -шка, *ч.* 'скляна баночка місткістю 250 г'. Набра́ла два ко́тл'ашк'е йе́гудт. 476.

КОТМОНАХА [котмона́ха] -и, *ж.* 'тс, що КОСТА' 178.

КОТНИЙ [ко́тний] -а, -е *1.*'тс, що КІЗНИЙ'. Та коза́ ко́тна. 2, 252, 440; *2.*'тс, що КИТНИЙ' 2.

КОТОВИЛИСЬКО [котови́лис'ко] -а, *с.* 'тс, що КАЧАЛО' 512.

КОТОВИЛО [котови́ло] -а, *с.* *1.* 'тс, що КАЧАЛО' 138, 186, 203, 352, 425, 434, 454; [котовило́] 286; [катави́ло] 159, 277; [кутоʸви́ло] 103, 116, 396; [кутуви́ло] 225; [кот'ови́ло] 30; *2.* 'місце, де сплять лосі' 117; *3.* 'вим'яте бурею жито' 173, 413.

КОТОВИСЬКО [кото́вис'ко] -а, *с.* 'місце, де сплять дикі свині' 203.

КОТОВИЩЕ [котови́шче] -а, *с.* 'тс, що КАЧАЛО' 212.

КОТОРЕЙКИЙ [кото́рейкий] *займ., neстл.* 'хто; який'. Кото́рейкий то з вас мин'і помо́же? 466.

КОТРУН [котру́н] -а, *ч.* 'тс, що ЗДІР' 377.

КОТУВАТИ [котува́ти] *3 ос. одн.* коту́йе, *недок.* *1.* 'виявляти статевий потяг (про вівцю)'. На́ша ове́чка коту́йе. 244; *2.* 'паруватися (вівця з бараном)' 244.

КОТУХ [коту́х] -а́, *ч.* *1.* 'клітка, виплетена з дроту' 17; *2.* 'курник' 144.

КОТЮХ [кот'у́х] -а́, *ч.* *1.* 'пастка для лову куріпок у формі ящика' 275; *2.* 'пастка з решета для лову горобців' 400.

КОТЮХИ [ко́т'ухи] -ів, *мн.* 'пастка для лову горобців, виготовлена з дошки і причеплена до дерева' 425.

КОТЯРА [кот'а́ра] -и, *ч., згруб.* 'великий кіт' 392.

КОТЯШКИ [ко́т'ашки] -ів, *мн., бот.* 'вербові котики' 94, 149, 254; [кот'ашки́] 414.

КОТЬОЛ [кот'о́л] -тла́, *ч.* 'мурашник' 326.

КОХУНЬ [ко́хун'] -а, *ч.* 'кіготь хижого птаха' 309.

КОХТЮХІ [ко́хт'ух'і] -ів, *мн.* 'внутрішні шпичаки на ногах півня' 148.

КОЦІЛ [коц'іл] -ц'ола́, *ч.* 'льодова бурулька' 326; [коц'о́л] 86.

КОЦКИ [ко́цки] -цок, *мн.* 'тс, що ПРЕНЗЕЛЬ' 328.

КОЦУБА [коцуба́] -и́, *ж.* 'пристосування виправляти скособочену стіну будівлі' 352.

КОЦЮБА [коц'уба́] -и́, *ж. 1.* 'знаряддя у вигляді півкруга, насадженого на держак; призначається для вигрібання з печі жару і попелу'. Вса́ди коц'убу́ в во́ду, а то дими́т. 392 і в багатьох н.пп.; *2. перен., знев.* 'погана мисливська рушниця'. Ви́кин' свойу́ коц'убу́ – не забйе́ш. 419; [ко́ц'уба] 447, 134, 273, 289, 382, 480; *3. перен.* 'міра лічби часу – висота сонця над горизонтом, яку порівнювали з висотою коцюби'. Ни йди дудо́м... А ше со́нце висо́ко, ше на три коц'уби́ со́нце. 392.

КОЦЮБИЛО [коц'уби́ло] -а, *с.* 'держак коцюби'. Полама́лос' коц'уби́ло – ви́р'іж дру́ге. 303.

КОЦЮБИЛНО [коц'уби́лно] -а, *с.* 'тс, що КОЦЮБИЛО' 414.

КОЦУЦЬ-КОЦУЦЬ [ко́цуц'-ко́цуц'!] *виг.* 'тс, що КІЦЬ-КІЦЬ' 122.

КОЦЯТА [ко́ц'ата] -ат, *мн.* 'тс, що КОЦУБА' 10.

КОЦЯХ [коц'а́х] -а, *ч.* 'тс, що КОЦІЛ'. С коц'а́ха ка́пайе. 144.

КОЧА [ко́ча] -і, *ч.* 'високий кремезний чоловік' 346.

КОЧЕРОШКА [кочеро́шка] -и, *ж.* 'кочерга' 340; [кочиро́ж^{ш}ка] 211.

КОЧІ [ко́ч'і] *у виразі* НИМАЄ КОЧІ [нима́йе ко́ч'і] 'немає часу'. Нима́йе ко́ч'і прийі́хати. 154.

КОШАТА [кошата́] -и́, *мн.* 'тс, що ГАЛИЦЯ' 48, 301.

КОШЕЛИК [кoше́лик] -а́, *ч.* 'коробка з соснових дранок' 57.

КОШЕЛИТИ [кошели́ти] -л'у́, -и́ш, *недок.* 'обманювати'. Ни кошели́, не бу́ду слу́хати. 17, 222, 447, 480.

КОШЕРА [коше́ра, ко^{у}ше́ра] -и, *ж.* 'загорожа для домашніх тварин'. Све́ни лиже́ли в ко^{у}ше́ри. 40.

КОШЄРКА [кош'е́рка] -и, *ж.* 'годівниця, куди клали сіно для диких звірів' 33.

КОШИК [ко́шик] -а, *ч. 1.* 'сплетений з лози виріб для зберігання або перенесення чого-небудь' (у багатьох н.пп.); *2. перен.* 'тс, що КОК' 392, 401.

КОШИЛКА [коши́лка] -и, *ж. 1.* 'невелика корзина, сплетена з лозових прутів' 204; [коша́лка] 171; *2.* 'кошик з липової кори для ягід' 436.

КОШИЛОПЛЕТ [кошилопле́т] -а, *ч.* 'обманщик, брехун' 53.

КОШИЛЬ [коши́л'] -а́, *ч. 1.* 'тс, що КОШИК-1' 425, 447; *2.* 'тс, що КОШЕЛИК'. Хо́дит' сон по сел'і, но́сит' сон в кошел'і, ус'ім д'і́ткам продайе́, Васи́л'ков'і так дайе́. 384, 382, 419; *3.* 'коробка з березової кори з накривкою, яку носили через плече' 339, 178; *4.* 'тс, що КОШИЛОПЛЕТ'. Наба́йаў йак коши́л'. 17, 273; *5.*'неправда, брехня'. Ци то пра́ўда, ци коши́л' – ни зна́йу. 211, 326.

КОШИЦЯ [коши́ц'а] -і, *ж.* 'рибальська снасть лійчастої форми, плетена з лозових прутів' 102.

КОШИЧОК [ко́шичок] -чка, *ч.* *1.* 'зменш. до КОШИК-1' 90, 188; *2.* 'зменш. до КОШИК-2' 6, 35.

КОШІЛИНКА [кош'ілі́нка] -и, *ж.* 'тс, що КОШИЛКА-1' 53.

КОШІЛЬ [кош'і́л'] -е́л'а, *ч.* *1.* 'тс, що КОШИК-1' 425; *2.* 'сумка, виплетена з липової кори' 16, 45, 125, 289, 379, 424; *3.* 'коробка з кори черешні' 451; *4.* 'тс, що КОШЕЛИК' 419.

КОШКОДЕР [кошкоде́р] -а, *ч.* 'бешкетник'. Сте^и^па́н ве́л'ми вили́кий кошкоде́р. 488.

КОШЛАТИЙ [кошла́тий] -а, -е 'такий, що має довгу розкуйовджену шерсть'. Кошла́та су́чка. 392; [кошлода́ти]. Наш соба́ка кошлода́ти. 427.

КОШЛАТІННЄ [кошлат'і́н':е, кошлат'і́н'е] -а, *с., збір.* 'довга розкуйовджена шерсть на собаці' 310.

КОШЛЯВИЙ [кошл'а́вий] -а, -е 'кривоногий' 517.

КОШМА [ко́шма] -и, *ж.* 'ламана солома після молотіння' 326.

КОШМАНИ [ко́шмани] -а, -е 'зім'ятий; розкуйовджений'. С ко́шманийі соло́ми куличка́ ни зро́биш. 392; [ко́мшаний]. Ко́мшана трава́. 225.

КОШМАРНИЙ [кошма́рний] -а, -е 'тс, що КОШМАНИ'. Молот'і́лка викида́йе кошма́рну соло́му. 220.

КОШОЛКА [кошо́лка] -и, *ж.* 'велика сплетена з лозових прутів корзина з двома ручками' 152.

КОШОЛОК [кошоло́к] -лка́, *ч.* 'тс, що КОШАЛКА' 418.

КОШУЛЯ [кошу́л'а] -і, *ж.* *1.* 'сорочка' 254; [кушу́л'а] 148; *2.* 'жіноче плаття' 475.

КОШУПЛЬОТАТИ [ко^у^шупл'о́тати] -айу, -айеш, *недок.* 'тс, що КОШЕЛИТИ' 214.

КОШУТА [кошу́та, ко^у^шу́та] -и, *ж.* *1.* 'широколиста осока'. Кошу́та йде на пости́лку корова́м. 15; *2.* [ко^у^шута́] -и́, *ж., збір.* 'тс, що ГАЛИЦЯ' 365; [кошо́та] 517; [кошо́^и^та] 517; [куша́та] 521.

КОЩАВИ [кошча́ви] -а, -е *1.* 'худий'. Ви́гнав нависн'і таку́ кошча́ву коро́ву – аж стра́шно диви́тис. 392, 11; *2.* 'перебірливий їжею (про тварин)'. Полови́на с'і́на зуглуми́ла – ве́л'ми кошча́ва коро́ва. 392.

КПИТИСЬ [кпи́тис'] -пл'у́с'а, -пи́с'а, *недок.* *1.* 'насміхатися'. З стари́х не кпи́с'а. 393; *2.* 'жартувати'. Хло́пци' кпи́лис'а на вечорни́ц'ах. 342.

КРАВЧАТИ [краўча́ти] *3 ос. одн.* краўчи́т', *недок.* 'подавати голос (про зайця)' 135.

КРАВЧЄТИ [краўч'е́ти] *3 ос. одн.* краўч'е́т', *недок.* 'тс, що КВАКАТИ-1'. Жаби́ краўч'е́т' уже́. 144.

КРАДЮГА [крад'у́га] -и, *ч., згруб.* 'злодій' 46.

КРАЄЦЬ [кра́йец'] -йц'а, *ч.* 'скибка хліба' 46.249

КРАЙ [край] –у, *ч. 1.* 'тс, що КОНЕЦЬ-1' (всі н.пп.); *2.* 'тс, що КОНЕЦЬ-2'. Замýшн'а то вже ни учáствуйе в вечурнúцах од крáйу до крáйу. 534.

КРАЙКА [крáйка] -и, *ж. 1.* 'тканий жіночий або чоловічий пояс для підперезування' 340; *2.* 'поперечна кольорова смужка, виткана на полотнищі' 152.

КРАЙЧИК [крáйчик] -а, *ч.* 'тс, що ЛОБОК-2' 498.

КРАКАННЄ [крáкан':е] -а, *с., збір.* 'тс, що КВАКАННЄ' 372.

КРАКАТИ [крáкати] *3 ос. одн.* крáче, *недок. 1.* 'тс, що КВАКАТИ-1'. Жабú крáчут'. 89, 122, 340; *2.* 'тс, що КВАКАТИ-2' 37, 172, 444.

КРАКВА [крáква] -и, *ж., орн.* 'порода великих диких качок'. Крáква – велúкайа кáчка. 232, 303.

КРАКЕЛЬ [кракéл'] -а, *ч.* 'тс, що КОЦІЛ' 338.

КРАКІТ [крáк'іт] -оту, *ч.* 'тс, що КВАКАННЄ' 38, 302.

КРАКОВАТИ [крáковати] -уйу, -уйеш, *недок.* 'огрібати граблями віз, накладений сіном або соломою, а також стіжка'. Трéба стошкá крáковати. 74.

КРАКУХА [кракýха] -и, *ж., орн.* 'тс, що КРАКВА' 272, 331.

КРАКУШ [кракýш] –а, *ч., орн.* 'одуд; Upupa epops' 305, 395.

КРАМ [крам] -у, *ч. 1.* 'крамниця'. Ходúли в крам купл'áти вс'о. 495, *2.* 'купована тканина'. Купúла крáму на нáволочку. 90, 188, 392.

КРАМАР [крáмар] -а, *ч.* 'продавець у крамниці' 326.

КРАМАРКА [крамáрка] -и, *ж.* 'продавщиця' 236.

КРАМИНЬ [крáмин', крáмен'] -а, *ч.* 'невеликий надзвичайно твердий камінець, що його знаходять на полі'. Кáмин'ом вогн'ý ни вúкришиш, а трéба крáмин'ом. 392.

КРАМИННЄ [крамúн:'е] -а, *с., збір.* 'шматочки каменю, що його знаходять на полі'. З горóда вúнисла ц'íле видрó крамúн':а. 392.

КРАМІШКА [крам'íшка] -и, *ж.* 'гостра скалка каменя, яку використовували для викрешування вогню' 286.

КРАМЛЯ [крáмл'а] -і, *ж.* 'пряжка на поясі'. В тéбе такá хурóша крáмл'а на пóйасув'і. 148.

КРАМНИ [крамнú] -а, -е 'такий, що з купованої тканини'. Полотн'áна сорóчка т'íло дирé, а крамнá н'е. 392; [крамнúй]. Вбирáй, мáти, дóчку у крамнýйу сорóчку. (Весільна пісня). 342.

КРАМУХ [крамýх] -á, *ч.* 'камінь' 59.

КРАМУШОК [крамýшок] -шка, *ч.* 'камінець' 335.

КРАНТАК [крантáк] -á, *ч.* 'свердло' 16, 102, 163; [грантáк] 163; [кринтáк] 342, 475.

КРАПАЧЄ [крапач'é] -ів, *мн.* 'тс, що ТРІСКАЛО'. Грáли в крапач'é Скрýтит хýстку мóцно йак гарáпа і бйут по спúн'і і вгáдуйеш. 85.

КРАСА [красá] -ú, *ж. 1.* 'властивість, якість гарного, прекрасного' (всі н.пп.); *2.* 'врода'. Да в тéйі д'íвки нимáйе красú!.. 392; *3. бот.* 'тс, що КАЛАЧИКИ-1' 147, 292.

КРАСНИ [крáсни] -а, -е *1.* 'червоний'. Крáснийі матéр'ійі купúла. 469; *2.* КРАСНИ ШНУР [крáсни шнур] -ого -á, 'віровка з червоними прапорцями, яку використовували під час полювання на вовків' 344; *3.* 'про м'ясо безжирних шматків'. Крáсне мн'áсо. 427; *4.* 'гарний; чемний'. Мойí д'íти крáсни. Бáло нічóго никóму ни сказáли. 384.

КРАСНОВКА [краснóвка, краснóўка] -и, *ж., бот.* 'сорт груш' 300.

КРАСНОЛОВЕЦЬ [краснолóвець] -вц'а, *ч., бот.* 'красноголовець; Krombholzia aurantiaca'. Набрáли краснолóўц'іў і сироўйíж. 156.

КРАСНЮК [красн'ýк] -а, *ч., бот. 1.* 'підосичник; Boletus versipellis' 382, 423; *2.* 'підберезник; Boletus scaber' 225.

КРАСНЯК [красн'áк] -á, *ч., бот.* 'тс, що КРАСНЮК-1' 228; [красн'éк] 74.

КРАСОЛЯ [красóл'а] -і, *ж., бот.* 'тс, що КАЛАЧИКИ-2' 475.

КРАСУН [красýн] -á, *ч.* 'той, що любить чепуритися' 211.

КРАСУХА [красýха] -и, *ж.* 'красуня'. Мáти тоўстýха, дочкá красýха, сен п'ірип'íл – вéлитиў надв'íр. (Відгадка: піч, полум'я, дим). 287.

КРАСОЛЬКА [красóл'ка] -и, *ж., бот.* 'тс, що КАЛАЧИКИ-1' 13.

КРАСЬОХА [крас'óха] -и, *ж.* 'тс, що КРАСУХА' 74, 106.

КРАТИ [крáти] -ат, *мн.* 'ґрати; залізна решітка' 74, 154, 272.

КРАТИВКА [кратúвка, кратúўка] -и, *ж.* 'картата ткана спідниця з лляних ниток' 154, 351.

КРАХЛІ [крáхл'і] -ів, *мн.* 'тс, що КОЦІЛ' 148.

КРАЧАТИ [крáчати] *3 ос. одн.* крáчайе, *недок.* 'тс, що КВАКАТИ-1'. Йак жабú крáчайут – бýде погóда. 454.

КРАШАНКА[1] [крáшанка] -и, *ж.* 'Великоднє однокольорове яйце' (у багатьох н.пп.); [крашáнка] 454.

КРАШАНКА[2] [крашáнка] -и, *ж.* 'тс, що КАШАНКА' 260.

КРАЯТИ [крáйати] -áйу, -áйеш, *недок. 1.* 'різати ножем (про хліб)'. Йак крáйала хл'іб, то так все пок'íнула на стол'í. 392, 55, 106; *2. перен.* 'дошкуляти злими словами'. Ни край мин'í сéрце – і так вонó болúт. 392.

КРВІТ [крв'іт] кротá, *ч.* 'кріт; Talpa' 89; [крет] 134; [крут] 392; [круйт] 17.

КРЕВНИЙ [крéўний] -а, -е 'близький родич'. Хтос' с крéўних прибýде. 454.

КРЕГЕКАТИ [крегéкати] *3 ос. одн.* крегéче, *недок.* 'скрекотати (про сороку)'. Сорóка крегéче. 212.

КРЕГЕТАТИ [крегетáти] *3 ос. одн.* крегéче, *недок.* 'тс, що КВАКАТИ-1'. Жáба крегéче. 212.

КРЕЙ БОЖЕ [крей Бóже] *незмін.* 'тс, що БІГМА' 332.

КРЕЙДА [крéйда] -и, *ж. 1.*'крейда для писання' (всі н.пп.); *2.*'біла глина білити хату' 291, 504.

КРЕКАР [крéкар] -а, *ч., кулін.* 'пиріжок з вареної картоплі з м'ясною начинкою'. Напеклá в субóту крéкариў. 144.

КРЕКАТИ [кре́кати] *3 ос. одн.* кре́кайе, *недок.* 'тс, що КВАКАТИ-1'. Жаби́ кре́кайут'. 124, 335, 456.

КРЕКЛЯ [кре́кл'а] -і, *ж.* 'криклива дитина' 80.

КРЕКОТА [креко́та] -и, *ж.* 'невеличка печера під корінням вивернутого дерева, де живуть звірі'. В креко́ти живе́ куни́ц'а. 117, 277; [крико́та]. Воўки́ виво́д'ац':а в крико́ти. 74.

КРЕКОТАТИ [крекота́ти] *1. 3 ос. одн.* креко́че, *недок.* 'тс, що КРЕГЕКАТИ'. Соро́ка креко́че. 335; *2. 3 ос. одн.* креке́че, *недок.* 'тс, що КВАКАТИ-1'. Жа́ба креке́че і ква́кайе. 200.

КРЕМЛЬ [кремл'] -а, *ч.* 'тс, що ПРЕНЗЕЛЬ'. Кре́мл'і в ху́стци. 137.

КРЕНЬКАТИ [кре́н'кати] -айу, -айіш, *недок.* 'хворіти, увесь час стогнучи'. Луч: здо́хнути, йак так ма́йіш кре́н'кати. 392.

КРЕПКІ [кре́пк'і] -а, -е *1.* 'сильний'. Вчо́ра був кре́пк'і моро́с. 392. *2.* 'здоровий, не хворий'. Твойа́ стара́ ше кре́пка? 392.

КРЕПКО [кре́пко] *прис. 1.* 'сильно, великою мірою'. Ми́ши гра́дку знори́ли кре́пко. 372, 392; *2.* 'дуже'. Вона́ кре́пко фа́йна. 24, 392.

КРЕПШИЙ [кре́пший] -а, -е, *вищ. ступ. 1.* 'сильніший, міцніший'. Де ши́рша коса́ [селезінка], тод'і кре́пша зима́. (Повір'я). 22, 392; *2.* 'товстіший, більший'. На дру́гий р'ік бу́де ше кре́пше са́ло. 138.

КРЕСАЛО [кре́сало] -а, *с.* 'залізна пластинка, яку використовували при викрешуванні вогню'. В капшуку́ було́ кре́сало і кра́мин'. 382, 20, 172; [креса́ло] 90, 188, 392; [ґриса́ло] 49.

КРЕСИВО [кре́сиво] -а, *с.* 'тс, що КРЕСАЛО' 305; [кре́с'іво] 42, 191, 264.

КРЕСИЛО [кре́сило] -а, *с.* 'тс, що КРЕСАЛО' 43; [креси́ло] 252, 273; [криси́ло] 211; [кре́с'іло] 310.

КРЕСЛО [кре́сло] -а, *с.* 'тс, що КРЕСАЛО' 171.

КРЕСО [кре́со] -а, *с.* 'тс, що КРЕСАЛО' 141, 440.

КРЕСУН [кресу́н] -а́, *ч.* 'тс, що КРАМІШКА'. Бра́ли ка́м'ін', каза́ли кресу́н, і креса́ли. 33.

КРЕСЬБИНИ [кре́с'ᵉбини] -у, *мн.* 'хрестини' 495.

КРЄВАТИ [кр'е́вати] *3 ос. одн.* кр'е́вайе, *недок.* 'тс, що КВАКАТИ-1'. От кр'е́вайеш, йак жа́ба в боло́т'і. 77.

КРИВАВИТИ [кривави́ти] *3 ос. одн.* кривави́т', *недок.* 'текти (про кров з рани)'. Пора́ниў його́, кривави́т' зв'ір. 57.

КРИВАТИЙ [крива́тий] -а, -е 'такий, що має криві ноги' 40.

КРИВЕ РАБРО [криве́ рабро́] -о́го -а́, *с.* 'тс, що ЧОРТОВЕ РЕБРО' 18.

КРИВЕША [криве́ша] -і, *ч.* і *ж.*, *знев.* 'той, хто має криві ноги' 280.

КРИВЄЦЬ [крив'е́ц'] -вц'а́, *ч.* 'тс, що КРИВЕША' 106.

КРИВИНДА [кривинда́, криви̇ᵉнда́] -и́, *ч.* і *ж.*, *знев. 1.*'людина, яка накульгує'. Ни чулуўйі́к, а йака́с' кривинда́ шкутил'га́йе. 392; *2.*'тс, що КРИВЕША' 392.

КРИВОВНИК [кривоўни́к] -а́, *ч.* *1.* 'мисливська рушниця, яка тільки ранить звіра, а не вбиває'. Той кривоўни́к не забйе́ ли́са. 30; *2 .бот.* 'тс, що МОРКВА-2'. Кривовни́к то на л'іка́рство. Те́йе ка́же од по́чок, те́йе ше од чо́гос'. 225.

КРИВОЛАПА [кривола́па] -и, *ж.* і *ч.*, *знев.* 'тс, що КРИВЕША' 275, 380, 454.

КРИВОНДЖА [кривонд͡жа́] -и́, *ч.* і *ж.*, *знев.* 'тс, що КРИВЕША'428.

КРИВОНОГ [кривоно́г] -а, *ч.*, *знев.* 'тс, що КРИВЕША' 384.

КРИВУЛАПИ [кривула́пи] -а, -е 'тс, що КРИВАТИЙ' 498.

КРИВУЛЯ [криву́л'а] -і, *ч.* і *ж.* 'тс, що КРИВЕША' 490.

КРИВУН [криву́н] -а́, *ч.* 'тс, що КРИВЕША' 371.

КРИВУНДЯКА [кривунд'а́ка] -и, *ч.* і *ж.*, *знев.* 'тс, що КРИВЕША' 513.

КРИГЛО [кригло́] -а́, *с.*, *Р.в. мн.* кри́гел. *1.* 'крило птаха'. Ку́рка замо-та́лас в кло́ч:е, типе́р кри́глами матлаха́йе. 392, 11, 38, 129; *2.* 'полиця (одна з двох) у невеличкому плужку для обгортання картоплі'. Рош:и́р кри́гла, а то до карто́пл'і зеᴵᴵмл'а́ неᴵᴵ достайе́. 392.

КРИГОВИЙ [кригови́й] -а́йа, -е́йе 'про великі дикі качки, які прилітають дуже рано'. Кригови́йі качки́ б'іл'ши, а чи́рка мала́йа. 253.

КРИГОТІТИ [кригот'і́ти] *3 ос. одн.* креге́че, *недок.* 'подавати голос (про куріпок)' 212.

КРИЖ[1] [криж] -а́, *ч.*, *орн.* 'порода великих диких качок; крижень; Anas platyrhyncha' 203, 224.

КРИЖ[2] [криж] -а́, *ч.* 'хрест на роздоріжжі' 351.

КРИЖ[3] [криж] -а́, *ч.* 'поясниця'. Неᴵᴵ мо́жу зоʸгну́тис – так криж боли́т. 392.

КРИЖАК [крижа́к] -а́, *ч.*, *орн.* 'тс, що КРИЖ[1]' 379.

КРИЖАКИ [крижаки́] -ів, *мн.* 'віжки в кінській упряжі' 6, 142.

КРИЖАЛІ [крижал'œ] -ів, *мн.* 'тс, що КОЦІЛ' 55.

КРИЖАНКА [крижа́нка] -и, *ж.*, *орн.* 'тс, що КРИЖ[1]'. Крижа́нки і марцу́ўки – вели́к'і качки́. 339, 124, 166, 394; [кри́жанка] 172.

КРИЖБАНТ [крижба́нт] -а, *ч.* 'перекладина між кроквами будівлі; бантина' 326.

КРИЖ БОЖИЙ [криж Бо́жий] *незмін.* 'тс, що БІГМА' 74, 326; [креж Бо́жи] 18; [криж Бо] 210; [криж Бо́же] 6, 13; [криᵉж Бо́же] 292; [крез Бо́же] 307; [криш Бо́жи] 281; [кр'із' бо́] 365.

КРИЖЕНИКИ [криже́ники] -ів, *мн.*, *кулін.* 'смажена картопля, нарізана кружечками' 153.

КРИЖЕХА [криже́ха] -и, *ж.*, *орн.*'тс, що КРИЖ[1]' 523; [крижо́ха] 475.

КРИЖИК [кри́жик] -а, *ч.* 'хрестик, який носять на шиї'. В Поча́йови гону́кам купи́ла два кри́жик'і. 392.

КРИЖІ [криж'і] -ів, *мн.* 'нижня частина спини' 326.

КРИЖІВКА [криж'іўка] -и, *ж., орн.* 'тс, що КРИЖ[1]' 171, 272.

КРИЖМА [кри́жма] -и, *ж.* 'тканина, в яку загортали дитину під час хрещення' 221.

КРИЖМО [кри́жмо] -а, *с.* 'подарунок хресних батьків своєму хрещеникові під час хрещення' 48.

КРИЖНИЙ [кри́жний] -а, -е 'тс, що КРИГОВИЙ'. Кри́жна ка́чка. 273; [крижни́й]. Крижна́йа ка́чка. 222; [кри́жн'ій]. Кри́жн'і качки́. 419; Кри́жн'айа ка́чка. 123.

КРИЖНИЦЯ [кри́жниц'а] -і, *ж., орн.* 'тс, що КРИЖ[1]' 135.

КРИЖОВИЙ[1] [крижо́вий] -а, -е 'тс, що КРИГОВИЙ'. Крижо́ва ка́чка. 352; [крижови́й] 289.

КРИЖОВИЙ[2] [крижови́й] -а́, -е́ 'перехресний; про дороги, які перетинаються'. Крижа́ ста́ўл'ат' на крижов'і́й доро́зи[і]. 342, 326, 338, 366.

КРИЖОВКА [крижо́ўка] -и, *ж.* 'спеціально пошитий ошийник, у якого один ремінь проходить під передніми лапами собаки' 422.

КРИЖОВНИК [крижовни́к] -а́, *ч., орн.* 'тс, що КРИЖ[1]' 427.

КРИЖОВНИЦА [крижоўни́ца] -и, *ж., орн.* 'тс, що КРИЖ[1]' 33; [крижуўни́ца] 211; [крижуўни́ц'а]. Т'і́л'ки кри́за схо́дит', а крижуўни́ц'а вже йе. 346, 213.

КРИЖОВНИЦЯ[1] [крижоўни́ц'а] -і, *ж.* 'хрест на могилі' 125.

КРИЖОВНИЦЯ[2] [крижоўни́ц'а] -і, *ж.* 'нижня частина спини; поперек' 428.

КРИЖОХА [крижо́ха] -и, *ж.* 'роздоріжжя'. На крижо́си на опин'а́ци си[е]д'і́ла ґа́н'а. 384.

КРИЖ СВЯТИЙ [криж с'в'ати́й] 'тс, що КРИЖ БОЖИЙ' 6.

КРИЖУВАТИ [крижува́ти] -у́йу, -у́йіш, *недок.* 'поступово збільшувати вогонь у гончарному горні при випалюванні посуду' 219.

КРИЖУВКА [крижу́вка] -и, *ж., орн.* 'тс, що КРИЖ[1]' 43, 343.

КРИЗЕНИЦЬ [кризе́ниц'] -нц'а, *ч.* 'безіменний палець руки'. Сере́дн'ій, кризе́ниц', мизе́ниц'. 211.

КРИЙ БОЖЕ [крий Бо́же] *1. вставне словосполучення.* Там вона́, крий Бо́же, схо́че ше роби́ти?.. 469; *2.* 'тс, що БІГМА' 346.

КРИКЛИВЦИ [кри́кли́вци] -у, *мн., мед.* 'хвороблива плаксивість у дітей вночі'. То хтос' на дити́ну нак'і́нуў крикли́вци. 392; [крикли́ц'і] -іў, *мн.* 254.

КРИКОТАТИ [крикота́ти] *3 ос. одн.* крико́че, *недок.* 'тс, що КВАКАТИ[1]'. Пуд де́ревом жа́ба крико́че. 310.

КРИКСИ [кри[и]кси] -ив, *мн.* 'тс, що КРИКЛИВЦИ'. Йак кри́кси, то ходи́ли ску́бли соло́му с кри́ш'і и пуло[у]жи́ дити́ни п'ід го́лову... С кри́ши того́, шо ду́мали, шо ро́бит'. 16, 402.

КРИКСИВИЙ [крикси́вий] -а, -е ‘крикливий’. Вона́ крикси́ва л’уди́на. 428; [крикслúвий] 366; [кр’іксéвий] 152.

КРИКСУН [криксу́н] -á, *ч.* ‘тс, що КРИКУН-1’ 366.

КРИКУН [крику́н] -á, *ч. 1.* ‘той, хто кричить чи голосно розмовляє’. Такóго крикуна́, йак наш бригад’íр, йа ше неи ба́чила. 392, 90, 188; *2. мед.* ‘тс, що КРИКЛИВЦИ’. На д’ітéй крикуна́ наки'да́ли. 165; *3.* ‘тс, що КРИКУХА-2’ 320.

КРИКУХА [крику́ха] -и, *ж. 1.* ‘крикліва жінка’ 90, 188, 392, 461; *2.* ‘підсадна качка для приманювання селезня під час полювання’ 117, 382, 447, 456, 480; *3.* ‘вабик для приманювання селезня’ 480.

КРИЛАЧ [крила́ч] -á, *ч.* ‘лозова рибальська снасть лійчастої форми’ 402, 513.

КРИЛО [крилó] -á, *с. 1.*‘тс, що КРИГЛО-1’; *2.*‘відрубане куряче чи гусяче крило з пір’ям, яке використовували для підмітання печі’ 102.

КРИМПАТИЙ [кримпа́тий] -а, -е ‘невисокого росту кремезний чоловік’ 142.

КРИНИКУС [крини́кус] -а, *ч., орн.* ‘чайка; Vanellus vanellus’. Крини́куси в селó лет’éт’ – бу́де зи́мно. 351, 154; [курни́кус] 326.

КРИНИЦЯ [крини́ц’а] -і, *ж. 1.* ‘джерело, яке випливає з-під землі’ 90, 342; [крини́ца]. С крини́ци за́вше холóдна вода́. 392, 188; *2.*‘джерело в колодязі’ 167; [крини́ца]. В колóд’ази крини́ца йе. 400; *3.*‘місце, де звірі п’ють воду’ 186, 253.

КРИНИЧКА [крини́чка] -иі, *ж. 1.* ‘тс, що КРИНИЦЯ-1’ 90, 225; *2.* ‘впадина, на коров’ячому боці, за якою дізнаються, чи молочна корова’. Хто пон’іма́йе, то ди́витца корóву по зуба́х, ма́цайе крини́чку. 392.

КРИНКА [кри́нка] -и, *ж. 1.* ‘природне джерело’. В кри́н'ци ве́л'ми чи́ста вода́. 85; *2.* ‘колодязь’ 295; *3.*‘тс, що КРИНИЦЯ-3’. До кри́нки лóс’і прийшли́. 103.

КРИПА [кри́па] -и, *ж. 1.* ‘човен узагалі’. К’íдаў ри́бу в кри́пу. 46, 107, 129, 181, 351; [кре́па] 106; *2.* ‘плоскодонний човен’ 46; [кр’íпа] 154; *3.* ‘човен з високими бортами’. Чóвин з ни́с’кими борта́ми, з висóкими – кри́па. 390; *4.* ‘посудина для зберігання води, видовбана зі стовбура дерева’ 517.

КРИПЕЦ [криепéц] -ца́, *ч.* ‘силач’. Так’í криепéц, шо вйа́ску с’íна не пудни́ме. 392.

КРИСЛО [кри́сло] -а, *с.* ‘будь-який стілець зі спинкою’. С’ад’ на кри́сло і сиди́. 392.

КРИСЛЯНКА [крисл’а́нка, криес’л’а́нка] -і, *ж.* ‘матня в штанях’. Зрóбиш шкóду, то кропи́ви накладу́ в крис’л’а́нку. 392.

КРИСЬ СВЯТЕЙ [крис’ с’в’атéй] ‘тс, що БІГМА’ 292.

КРИТНИК [кри́тник] -а, *ч.* ‘покрівельник дахів’ 375.

КРИШАК [криша́к] -á, *ч.* ‘накривка на каструлю’ 409.

КРИШИЛКА [криши́лка] -и, *ж.* ‘шатківниця’ 16, 404; [криша́лка] 418.

КРИШКА[1] [кри́шка] -и, *ж.* ‘тс, що КРИШАК’. Он кри́шка на кастру́л’у. 48, 392.

КРИШКА[2] [кри́шка] -і, *ж.* ‘крихта’. Позмита́й кришк’і з стола́. 392.

КРІВУНИС [кр’івуни́с] -а, *ч., знев.* ‘чоловік з кривим носом; негарний чоловік’. Хай і кр’івуни́с, аби́ Б’іг прин’іс. 13.

КРІКАТИ [кр’і́кати] *3 ос. одн.* кр’і́кайе, *недок.* ‘подавати голос (про куріпку)’. Куропа́тви кр’і́кайут’ – к’ір’і! к’ір’і! 353.

КРІПКА [кр’і́пка] -и, *ж.* ‘тс, що КРИПА-1’. Ма́йу кр’і́пку на во́зер’і. 384, 110.

КРІТКА [кр’і́тка] -и, *ж.* ‘тс, що КРВІТ’ 74.

КРОВ [кроў] -и, *ч.* ‘кров’. Кроў пушо́ў з но́са. 466.

КРОВАВИТИ [корова́ви́ти] *3 ос. одн.* крова́ви́т’, *недок.* ‘про рушницю, яка не вбиває звіра, а тільки ранить’. Стре́л’ба крова́ви́т’. 211.

КРОВНИЙ [кро́ўний] *1.* -ого, *ч.* ‘тс, що КРЕВНИЙ’. Поко́йником хтос’ бу́де з кро́ўних. 454; *2.* -а, -е ‘такий, що виготовлений з крові’. Кро́ўнийі млинци́ до́брийі були́. 275.

КРОВ’ЯНИЙ [кроўйани́й] -а́, -е́ ‘тс, що КРОВНИЙ-2’. В нас вари́ли кроўйани́й борщ. 342.

КРОЗ [кроз] *прийм.* ‘крізь’. Кроз в’ікно́ диви́ᵉвс’а. 164; [круз’] 392.

КРОКОВКИ [кроко́ўки] -вок, *мн.* ‘тс, що КОЗЕЛ-6’ 379; [крокоўки́] -во́к, *мн.* 120.

КРОНЮ [кро́н’у] *прис.* ‘трішки’. Вр’іш кро́н’у хл’і́ба. 121.

КРОНЬЦЮ [кро́н’ц’у] *прис.* ‘тс, що КРОНЮ’ 438.

КРОПЕЦЬ [кропе́ц’] -пц’у́, *ч., бот.* ‘кріп; Anethum graviolens L.’ Кропе́ц’ пос’і́йала по бу́л’б’і. 255, 366; [крупе́ц’]. Карто́пл’у пересипа́йут’ крупце́м. 74.

КРОПИВКА [кропи́ўка, кропи́вка] -і, *ж., бот.* ‘тс, що ДЖАРКА’ 17; [крупе́ўка] 18.

КРОПИВНИЙ [кропи́вний, кропи́ўний] -а, -е ‘такий, що з кропиви’. І йа вари́ла кропи́вний борщ. 371.

КРОПИВНИК [кропи́ўник] -а, *ч., знев.* ‘байстрюк’ 280.

КРОПИВНИЦЯ [кропи́ўниц’а] -і, *ж., знев.* ‘байстрючка’ 280.

КРОПИЛО [кропи́ло] -а, *с.* *1.* ‘зв’язаний докупи кінський волос для кроплення свяченою водою’ (всі н.пп.); *2.* ‘хлорофос чи інша отрута проти колорадських жуків’. Ма́йеш кропи́ло на жуки́? 430.

КРОСЕНЦЯ [кросе́нц’а] -е́нец’, *мн.* *1.* ‘тс, що КОЗЕЛ[1]-3’ 11; [кросе́нца]. Хто йак зве – хто ко́зли, хто кросе́нца. 342; *2.* ‘основа пристрою нагонича для підняття звіра з лігва’ 338.

КРОСНА [кро́сна] –сен, *мн.* *1.* ‘тс, що КОЗЕЛ[1]-3’ 11; [кро́сла] 32; *2.* ‘примітивний ткацький верстат’. На кро́снах ле́хко тка́ти, а на вирста́т’і тре́ба пудучи́тис’. 342.

КРОТИК [крóтик] -а, *ч.* 'маленька мишка з довгим носиком' 33.

КРОТИТИ [кроти́ти] *3 ос. одн.* крóтит', *недок.* 'точити землю (про кротів)' 116, 326, 338, 385.

КРОТОВИСЬКО [кротóвис'ко] -а, *с.* 'купа землі, наточена кротом' 270, 293, 320.

КРОТОЧИНА [кротóчина] -и, *ж.* 'тс, що КРОТОВИСЬКО' 53, 102.

КРОХА [крóха] *прис.* 'тс, що КРОХИ' 494, 495.

КРОХИ [крóхи] *прис.* 'трохи'. В'ін крóхи кáшл'ав. 495; [крóх'і]. Пусид'áт л'ýди крóх'і ну й пурусхóд'аца. 231.

КРОХУ [крóху] *прис.* 'тс, що КРОХИ'. Дам вам крóху груш. 384.

КРОЧКА [крóчка] -і, *ч.*, рідше *ж.*, *іхт.* 'молодий короп; Cyprinus carpio' 392.

КРОШЕЧКУ [крóшечку] *прис.* 'трішечки' 121.

КРОШКА [крóшка] -и, *ж.* 'тс, що КРИШКА[2]'. Крóшка хл'íба. 74.

КРОШКУ [крóшку] *прис.* 'тс, що КРОШЕЧКУ' 161, 211.

КРУГ [круг] -а, *ч. 1.* 'частина площини, обмежена колом' (всі н.пп.); *2.* 'петля, яку утворює заєць, утікаючи від собаки' 89, 273, 298, 301, 481; *3.* 'цементне кільце для колодязя'. Зроби́ли за ден' три крýги. 102.

КРУГА [кругá] *прий.* 'навколо'. Кругá хáти тонó буд'ак'і ростýт. 392.

КРУГАНА [круганá] *прис.* 'іти не навпростець, а об'їзною дорогою'. В л'іс йшли́ круганá. 125; До силá круганá йі́хати дéсит' к'ілóметр'іў. 74.

КРУГАНЧИК [кругáнчик] -а, *ч.* 'невелика ділянка чого-небудь; місце, де що-небудь родить'. Кругáнчик йáгод. 260.

КРУГЕЛИЧКО [кругéличко] -а, *с.* 'кружечок'. Ц'е кругéличко наклади́ на слóйіка, хай дошч не пáдайе. 392.

КРУГЕЛИЧОК [кругéличок] -чка, *ч.* 'тс, що КРУГЕЛИЧКО' 392.

КРУГИКАТИ [круги́кати] *3 ос. одн.* круги́кайе, *недок. 1.* 'подавати голос (про диких свиней)' 27, 117, 137; *2.* 'утворювати звуки (про зайця)' 141.

КРУГЛИКИЙ [крýглик'ий] -а, -е 'кругленький' 211.

КРУГЛО [круглó] -á, *с. 1.* 'коло'. Д'íти на пискý круглó мал'увáли. 392; *2.* 'частина площини, обмежена колом'. Ви́ризав з дóшк'і круглó ножóвкойу. 392.

КРУГЛЯК [кругл'áк] -á, *ч. 1.* 'очищений від гілок стовбур дерева, який використовується у будівництві'. В нас булá хáта с кругл'акý. 392; *2.* 'болотяна трава, з якої робили щітки білити хату' 225.

КРУГЛЯКОМ [кругл'акóм] *у зн. прис.* 'спосіб знімання шкури з убитого звіра без поздовжнього розрізу' 117.

КРУЖАН [кружáн] -а, *ч.* 'тс, що КАЖАН[1]' 225; [куржáн] 225.

КРУЖЕНЯТИ [кружен'áти] -áйу, -áйеш, *недок.* 'бігти, роблячи кола' 421.

КРУЖИЛЄТИ [кружил'éти] -éйу, -éйіш, *недок.* 'викачувати'. Шр'іт виливáли, пóт'ім кружил'éли на петéл'н'і. 331, 346.

КРУЖІЛКА [круж'íлка] -и, *ж.* 'санки, прив'язані до жердини, що обертається навколо кілка, вбитого в лід' 326.

КРУЖОК [кружóк] -жкá, *ч. 1.* 'круглої форми дерев'яна накривка, якою придавлюють засолені овочі'. Ви́ми круж'''кá з гуркý і обми́й. 392; *2.* 'петля, яку утворює заєць, утікаючи від собаки' 124, 267, 343, 353; *3.* 'місце, де токують тетеруки' 103; *4.* 'місце, де сплять дикі кози' 264.

КРУК[1] [крук] -á, *ч., орн.* 'великий хижий птах із блискучим чорно-синім пір'ям; Corvus corax' (у багатьох н.пп.)

КРУК[2] [крук] -á, *ч. 1.* 'гак'. Заби́ в стинý крукá чипл'áти шлéйі. 392; *2.* 'залізний стрижень, на якому чіпляється завіс дверей' 326, 342; *3.* 'курок мисливської рушниці' 463; *4.* 'тс, що ПАНАС' 204.

КРУК[3] [крук] -á, *ч., реліг.* 'свято, яке відзначали за тиждень до Великого посту' холм 38.

КРУКОВКА [крукóўка] -и, *ж.* 'мисливська рушниця, яку під час заряджування потрібно зігнути' 382.

КРУКОВКИ [крукоўки́] -вóк, *мн.* 'тс, що КОЗЕЛ-6' 123.

КРУКУДЕЛЬКА [крукудéл'ка] -и, *ж.* 'фрикаделька' 24.

КРУЛИТИ [крýлити] -л'у, -лиш, *недок.* 'тс, що КРУЖИЛЄТИ'. Ц'ін' брáли у вагонéтках і крýлили – роби́ли др'іб. 17.

КРУЛИХА [крули́ха] -и, *ж.* 'кролиця' 221.

КРУЛЯВИНА [крул'áвина] -и, *ж.* 'місце, де росте багато ягід'. Крул'áвина йáгод. 233.

КРУЛЬ [крул'] -á, ч. 'кріль; Oryctolagus'. Крул' хóче йісти, дай трави́. 233, 221, 326.

КРУМАТИ [крýмати] *3 ос. одн.* крýмайе, *недок. 1.*'тс, що КВАКАТИ-1'. Жáба крýмайе. 57; [крýмкати] 233, 415, 425; *2.*'тс, що КРУГИКАТИ-1' 144.

КРУНДУПЕЛЬ [крундýпел'] -пл'а, *ч.* 'тс, що КОРДУПИЛЬ-1'. Такóго крундýпл'а йа не[и] бойýс, годнéйу рукéйу покладý на лопáтк'і. 392.

КРУПАНИЦЯ [крупани́ц'а] -і, *ж., кулін.* 'тс, що КАШАНКА' 500.

КРУПНЄНИК [крупн'éник] -а, *ч., кулін.* 'тс, що КАШАНКА' 221.

КРУПНИК [крупни́к] -á, *ч., кулін. 1.* 'картопляний суп із крупами' 326, 342, 454; [крупнéк] 95; *2.* 'рідка молочна каша'. Д'іт'ам вари́ла крупни́к. 169.

КРУП'ЯНКА [крупйáнка] -и, *ж., кулін.* 'тс, що КАШАНКА' 119.

КРУТАТИСЯ [крýтатис'а] -айус'а, -айіс'а, *недок.* 'поспішати'. Кудá ти[е] крýтайіс'а? 46.

КРУТЕЛЮГА [крутел'ýга] -и, *ж.* 'хурделиця' 326.

КРУТЕНЬ [крутéн'] -ен'á, *ч.* 'солома, якою обмотували ноги, взуваючи чобіт'. В чóботи робíли крутен'і. 224.

КРУТИЙ [крути́й] -а, -е 'швидкий'. Бобéрко – то крути́й тáнец'. 74.

КРУТИЛЬ [крути́л'] -а, *ч.* 'тс, що КРУТЕНЬ'. Крути́л'і с солóми робíли. 120.

КРУТИТИ [крути́ти] -учу́, -тиш, *недок.* *1.*'приховувати правду'. Вун шос' кру́тит, не" ка́же пра́уду. 392; *2.*'шахраювати, діяти нечесно' 428.

КРУТИТИС [крути́тис] *3 ос. одн.* кру́тиц:а, *недок.* *1.* 'обертатися навколо себе'. Крути́лос, по́к'і голова́ зарути́ласа, і впав. 392; *2.* 'виявляти статевий потяг (про свиню)'. Не коло́ли, бо свин'а́ почала́ крути́тис, мн'а́со бу́де чирво́не. 392; [крути́тис']. Свин'а́ кру́тиц'а. 121.

КРУТІЙ [крут'і́й] -ійа́, *ч.* 'непосидюча вертлява людина' 326.

КРУТІЛКА [крут'і́лка] -і, *ж.* 'тс, що КРУЖІЛКА'. На л'оду́, д'і́ти роби́ли крут'і́лку. 392.

КРУТІЛЬ [крут'і́л'] -а, *ч.* *1.* 'тс, що КОШИЛОПЛЕТ' 293; *2.* 'шахрай' 428; *3.* 'тс, що КРУТИЛЬ' 353; *4.* [крут'і́л'] -тел'а́, *ч.* (?) Ви́йди, ма́ти, подиви́с'а, шо ми тоб'і́ привели́, чи корову, чи тел'а́, чи нев'і́стку-крутел'а́. (Весільна пісня). 46.

КРУТІЛЬКА [крут'і́л'ка] -и, *ж.* *1.* 'тс, що КРУТІЙ' 428; *2.* 'спеціальний пристрій нагонича, який обертається навколо валка, для підняття звіра з лігва' 159.

КРУТОВИЩЕ [круто́вишче] -а, *с.* 'тс, що КРОТОВИСЬКО' 424, 481.

КРУТОТОЧИНА [крутото́чина] -и, *ж.* 'тс, що КРОТОВИСЬКО' 36.

КРУТУН [круту́н] –а́, *ч.*, *бот.* 'витка квасоля' 397.

КРУТЮХ [крут'у́х] -а, *ч.* *1.* 'рвучкий круговий рух вітру' 55, 326; *2.* [кру́-т'ух] 'непосида' 397, 446.

КРУТЯВКА [кру́т'авка] -и, *ж.* 'тс, що КРУЖІЛКА' 517.

КРУТЯК [крут'а́к] -а́, *ч.* 'назва швидкого танцю'. Ми танц'ува́ли крут'ака́. 74.

КРУТЯХ [кру́т'ах] -а, *ч.* 'одне з двох перехресть витушки – пристрою для перемотування пряжі з міток у клубки' 313.

КРУТЯЧОК [кру́т'ачок] -чка, *ч.* 'прядиво, скручене в невеликі кульочки при спалюванні РОЖІ[2]' 225.

КРУТЬВАНКА [кру́т'ванка] -и, *ж.* 'велика хустка, якою вкривали плечі і спину' 490.

КРУТЬКО [крут'ко́] -а́, *ч.* і *с.* 'тс, що КРУТІЙ' 254.

КРУХА [круха́] -и́, *ж.*, *бот.* 'крушина; Frangula alnus Mill.' 148.

КРУЦИК [кру́цик] -а, *ч.* 'невеликий складаний ніж'. Кру́цик зачин'а́-йец':а, в'ін мали́й. 135.

КРУЦІК [кру́ц'ік] -а, *ч.* 'тс, що КРУТЮХ' 221.

КРУЦЯЛО [кру́ц'ало] -а, *ч.*, *ж.* і *с.* 'тс, що КРУТІЙ'. Спи вже, ти те́йе кру́ц'ало! 392.

КРУЦЯХ [кру́ц'ах] -а, *ч.* 'тс, що КРУТІЙ' 392.

КРУЦЬКОВАТИЙ [круц'кова́тий] -а, -е 'непосидючий, вертлявий' 221.

КРУЧА [кру́ча] -и, *ж.* *1.* 'місце в річці з круговим рухом води; вир' 392; *2.* 'тс, що КРУТЮХ' 392; *3.* 'тс, що КРУТЕЛЮГА' 94.

КРУЧАНА ЮШКА [кру́чана йу́шка] –ойі –и, *ж.* 'тс, що ПОВЕСЮЛЩИНА' 362.

КРУЧАНИ [кру́чани] -а, -е *1.* 'вертлявий'. Кру́чаного гону́ка не спуска́й з гоче́й. 392; *2.* 'бешкетливий'. Кру́чани попро́буйе папру́г'і. 392; *3.* 'кучерявий'. Вона́ зро́ду ма́ла кру́чани ко́си. 392.

КРУЧЕНИ [кру́чени] -а, -е *1.* 'тс, що КРУЧАНИ-1, 2, 3' (у багатьох н.пп.); *2. бот.* КРУЧЕНИ ІВАН [кру́чени іва́н] -ого -а 'кручені паничі' 221.

КРУЧОК[1] [кручо́к] -чка́. *ч. 1.* 'зменш. до КРУК[2]-1'. Твойа́ годе́жа на кручку́. 372, 186; *2.* 'тс, що КРУК[2]-2'. Две́ри на кручка́х. 372, 22; *3.* 'тс, що КРУК[2]-3' 57, 172, 272, 427; *4.* 'защіпка'. Вуз'ми́ две́ри на кручо́к. 392, 413; *5.* 'гачечок у пастці, на який чіпляли приманку' 11; *6.* 'тс, що КРУГ-2'. За́йец' наробі́у кручк'і́у. 382, 57, 252.

КРУЧОК[2] [кручо́к] -чка́, *ч.* 'пляшечка місткістю 100-125 г'. Коли́с' купл'а́ли кручки́ з гор'і́лкойу. 143, 186.

КРУШЕЧКА [кру́шеᵉчка] -і, *ж.* 'зменш. до КРУШКА'. Кру́шеᵉчка без гу́ха. 392.

КРУШКА [кру́шка] -іᵉ, *ж.* 'кухоль'. Д'ви кру́шк'і росо́лу ви́пив по́сл'а христи́н. 392, 326.

КСА-КСА-КСА [кса-кса-кса!] 'виг. для нацьковування собаки' 112.

КСИ [кси!] *виг.* 'тс, що КСА-КСА-КСА' 420, 516, 517.

КСИЙ [ксий!] *виг.* 'тс, що КСА-КСА-КСА' 428.

КСО [ксо!] 'виг. для повертання запряжених коней ліворуч' 392; [со!] 351.

КСТРОЦИ [кстро́ци] *прис.* 'збоку, осторонь'. Вона́ стойа́ла кстро́ци. 134.

КУБ[1] [куб] -а, *ч.* 'зроблений з клепок кадуб' 252.

КУБ[2] [куб] -а, *ч.* 'кубічний метр'. Ви́писала два ку́би госи́к'і на хлива́. 392; Тре́ба па́ру кубо́в л'і́са і мо́на доста́вити ха́ту. 402.

КУБАЙЛО [куба́йло] -а, *с.* 'тс, що КУПАЛО' 20.

КУБАЛО [ку́бало] -а, *с. 1.* 'гніздо птаха'. Ку́бало на ха́ти. 465, 270, 303, 331, 527; *2.* 'місце, де курка несеться' 420; *3.* 'місце ночівлі диких звірів' 270, 303, 331, 413; *4.* 'барліг ведмедя' 303; *5.* 'місце, де живуть їжаки' 270, 331; *6.* 'розширене місце в лисячій норі' 413; *7.* 'тс, що КУПАЙЛО-3' 270; *8.*'тс, що КУБЛО-4'. Ку́рка на горо́д'і ку́бала зроби́ла. 512.

КУБАЛЦЕ [кубалце́] -ц'а́, *с.* 'зменш до КУБАЛО-1' 277.

КУБАН [куба́н] -а, *ч.* 'колодка, на якій рубають дрова' 106.

КУБАНЕЦЬ [кубане́ц'] -нц'а́, *ч.* 'зменш. до КУБАН'. Іди́ ц'о́кни три́ску на кубанц'і́. 106.

КУБАНЯ [куба́н'а] -і, *ж. 1.* 'яма з водою, у якій перуть одяг' 95; *2.* 'тс, що КУПАЛО' 200, 380; *3.* 'тс, що ВОДОПІЙ' 116.

КУБАРКА [ку́барка] -и, *ж.* 'ніша біля печі, куди вигрібають жар' 3, 43; [куба́рка] 244.

КУБАСА [кубаса́] -и́, *ж.* *1.* *кулін.* 'ковбаса'. Ба́ло би́днийі понайіда́йуц:а чоснику́, а ка́жут, шо кубасу́ йі́ли. 392; *2.* 'жир з печеного сала; тук'. Шква́рку йімо́, а кубасо́йу сма́чимо товкани́ц'у. 496.

КУБАХ[1] [ку́бах] -а, *ч.* *1.* 'гніздо будь-якого птаха'. Ку́бах бусл'і́у̌. 154, 20, 103, 171, 226, 351, 418, холм 37; *2.* 'гніздо ластівки' 418; *3.* 'місце в хліві, де несуться кури' 138, 171, 320, 351; *4.* 'місце в городі, де несеться курка, ховаючись від хазяйки'. Ку́рка в ку́баху по́тайки нанесла́ йайе́ц'. 353; *5.* 'місце на городі, вигребане куркою'. Ку́рка ви́дерла ку́баха в горо́ди. 451, 132, 220, 475, 495; *6.* 'місце схованки диких звірів' 320; *7.* 'місце ночівлі звірів'. Ку́бах во́ӯчий пуд де́ревом. 320, 418; *8.* 'кубло з дубового листя, де живе їжак' 465; *9.*'мурашник' 253.

КУБАХ[2] [ку́бах] -а, *ч.* *1.* 'тс, що КУБАРКА'. Ку́бах ка́л'а му́ра в печ'і на жар. 186, 219, 379; *2.* 'місце під піччю для дров' 220; *3.* 'місце за грубкою, куди можна щось поставити' 431; *4.* 'відгороджене в коморі місце для зберігання чого-небудь, напр., картоплі' 415.

КУБАХ[3] [ку́бах] -а, *ч.* *1.* 'кварта'. Ку́бах – то ква́рта поли́вана, а ку́башок – менша ква́рта. 109; *2.* 'дерев'яна кварта' 99; *3.* 'тс, що КОЗУБ' 305, 326; *4.* 'посудина лійчастої форми з березової кори для збирання ягід' 10, 116, 125, 346; *5.* 'посудина з кори для збирання рою бджіл' 2; *6.* 'посудина для води, яку чіпляли до пояса косарі, щоб мочити мантачку' 2; *7.* 'кульок з паперу' 124, 305, 343; *8.* 'вирубане в березі заглиблення, куди навесні збирався сік'. Ви́с'ок на бере́з'і ку́баха. 264, 38, 200; *9.* 'яма з водою' 169; *10.* 'вирубаний лід, об який колись прали білизну' 137.

КУБАХ[4] [ку́бах] -а, *ч.* *1.* 'висадок моркви, буряка, цибулі і т.д. для отримання насіння' 130, 302; *2.* 'лише висадок цибулі'. Насади́ла ку́баху с приве́з'анейі цибу́л'і, а вони́ пропа́ли. 392, 3, 120, 137; *3.* 'квіти жоржини' 422; *4.* 'пуп'янок квітки' 386, 481; *5.* 'заглиблення в землі, куди саджають насіння'. В ку́баху сади́ла по три ди́ни. 465; *6.* 'декілька рослин, що ростуть разом'. Бур'аки́ схо́д'ат' ку́бахом, в одн'і́й ку́пц'і. 338; *7.* 'місце, де росте багато чорниць'. Натра́пила на ку́бах, то й набра́ла йа́годи. 331; *8.* *бот.* 'маленька сироїжка, краї якої загнуті донизу'. Ку́бах – то мале́н'ка сиров'е́жка. 303, 177.

КУБАХ[5] [куба́х] -а, *ч.* (?) Таке́ на голови́ зроби́ла, йак куба́х. 427.

КУБАХ[6] [ку́бах] -а, *ч.* 'тс, що КУБ[2]'. Ви́писаў ц'і́ли ку́бах л'і́са. 338.

КУБАХ[7] [ку́бах] -а, *ч.* 'частина лісу'. Ку́бах – то ла́тка л'і́су. 350.

КУБАХА [ку́баха] -и, *ж.* 'тс, що КУБАРКА' 32, 123, 266; [куба́ха] 173.

КУБАХІ [ку́бах'і] -ів, *мн.* 'тс, що КУБАХ[4]-8' 17, 434, 463.

КУБАЧКА [ку́бачка] -и, *ж.* 'тс, що КУБАРКА' 124.

КУБАЧОК [ку́бачок] -чка, *ч.*, *бот.* 'тс, що КУБАХ[4]-8'. Ку́бачок ше ша́пки не роск'і́нуў. 53.

КУБАШ [ку́баш] -а, *ч.* 'рибальська лозова снасть' 211.

КУБАШИТИСЯ [ку́башитис'а] *3 ос. одн.* ку́башиц':а, *недок. 1.* 'гребтися (про курей)'. Ку́башилис'а ку́ри і повидира́ли ку́бах'і. 6, 212, 226, 301, 317; [куба́шитис'а] 220, 430; *2.* 'купатися в піску (про курей)' 317.

КУБАШКА[1] [ку́башка] -и, *ж.* 'зменш. до КУБАХ[1]-5' 123.

КУБАШКА[2] [ку́башка] -и, *ж.* 'зменш. до КУБАХ[2]-1' 30, 312, 444.

КУБАШОК[1] [ку́баш'ок] -шка, *ч.* 'зменш. до КУБАХ[1]-1' 351.

КУБАШОК[2] [ку́башок] -шка, *ч. 1.* 'зменш. до КУБАХ[2]-1' 121; *2.* 'отвір у боковій стіні біля печі, де кладуть будь-які невеликі предмети (напр., мило, сірники і т.д.)' 227; *4.* 'місце між грубкою і стіною; запічок' 431.

КУБАШОК[3] [ку́башок] -шка, *ч. 1.* 'зменш. до КУБАХ[3]-1' 36, 114; *2.* 'зменш. до КУБАХ[3]-4' 400; *3.* 'зменш. до КУБАХ[3]-3' 99.

КУБАШОК[4] [ку́башок] -шка, *ч., бот. 1.* 'тс, що КУБАХ[4]-8' 393; *2.* 'маленька зелена сироїжка' 425; *3.* [кубашо́к] -шка́, ч. 'суцвіття цибулі' 42; *4.* [кубашо́к] 'щойно розквітла квітка' 42; *5.* 'шапочка гриба' 16.

КУБАШКИ [ку́башки] -ів, *мн.* 'невеликі сходи рослин' 338.

КУБЕЛЦЕ [кубе́лце] -а, *ч.* 'зменш. до КУБЛО-1' 392.

КУБЕЛЬГА [ку́беил'га] *прис.* 'перекидаючись через голову' 428.

КУБЕНЯ [кубе́н'а] -і, *ж.* 'калюжа' 360.

КУБЕРА [ку́бера] *прис.* 'тс, що КУБЕЛЬГА'. Пйа́ний, шо ку́бера хо́дит'. 355.

КУБИК[1] [ку́бик] -а, *ч.* 'чашка, горня'. Наш ку́бик да́ун'ій, черепл'а́ний. 425, 27.

КУБИК[2] [ку́бик] -а, *ч.* 'тс, що КУБ[2]'. Гайо́ви дав два ку́бики гу́л'х'і на дошк'і́. 392.

КУБИК[3] [ку́бик] -а, *ч.* 'тс, що КОК' 121.

КУБИЛЬТИВКА [кубил'ти́вка] -и, *ж.* 'тс, що ДУБЕЛЬТИВКА' 479.

КУБИЛЬЦЕ [кубил'це́] -ц'а́, *с. 1.* 'зменш. до КУБЛО-1' 166, 425; *2. перен.* 'мала хата' 166, 425.

КУБИЧОК [ку́бичок] -чка, *ч.* 'зменш. до КУБИК[1]'. Ку́бичок на чай. 103, 425; [ку́б'ічок]. Твойе́ дит'а́ побий́ло ку́б'ічок. 123.

КУБІК [ку́б'ік] -а, *ч. 1.* 'тс, що КУБИК[1]' 281; *2.* 'маленький горщечок'. В ку́б'іку ка́шу вари́ли. 252.

КУБІНЕЦ [куб'і́нец] -нца, *ч.* 'мішок з-під кубинського цукру'. Куб'і́нец був с пшени́цейу. 448.

КУБІТА [куб'і́та] -и, *ж.* 'жінка'. Де то та́йа куб'і́та? 170.

КУБКА [ку́бка] -и, *ж.* 'тс, що КУБАРКА' 26, 156, 382, 440.

КУБЛЕ [ку́бле] -а, *ч.* 'тс, що КАДУБ-2' 496.

КУБЛИТИСЯ [ку́блитис'а] *3 ос. одн.* ку́блиц':а, *недок. 1.* 'гребтися (про курку)' 159, 305; *2.* 'робити гнізда (про птахів)'. Пташки́ ку́бл'ац':а. 38, 326; [кубли́тис'а] 141; *3. перен.* 'неспокійно спати; крутитися уві сні' 159, 305.

КУБЛО [кубло́] -á, *ч.* *1.* ‘тс, що КУБАХ^{1}-1’. В ба́би на ха́ти було́ бу́сл’аче кубло́. 392, 90, 188; *2.* ‘місце, де виводяться малята різних тварин’. Откопа́ла карто́пл’у, а там самí ми́шачи ку́бла. 392; *3. перен.* ‘мала старенька хата’. Йак кубло́ його́ ха́тка. 89, 252, 334; *4.* ‘місце на грядці, де греблася курка’ 454; *5.* ‘місце, де сплять домашні свині’. Свин’á ро́бит’ кубло́. 346; *6.* ‘місце, де живуть їжаки’ 130,244, 277, 305, 447; *7.* ‘ведмежий барліг’ 37, 156; *8.* ‘місце, де сплять дикі тварини’. Ко́зи лижáли в кубл’і. 43, 74, 116, 123, 200, 252, 372, 440; [кубло́ зáйече] 143, 396; [кубло́ зáйацке] 117; *9.* ‘розширене місце в лисячій норі’. В пта́шки гн’іздо́, в лиси́ц’і кубло́. 103, 159, 296, 425, 456; *10.* ‘місце, де качався звір’. Всту́пиш в кубло́, то бу́де пудби́й. 143, 167, 271; *11.* ‘тс, що КУБАХ^{4}-7’. Кубло́ йéгод. 89, 252, 273, 334; *12.* ‘яма для засідки мисливця, обтикана сосновим гіллям’ 141.

КУБОК^{1} [ку́бок] -бка, *ч.* *1.* ‘чашка для пиття води’. Ку́бок на во́ду. 382, 293, 396, 444; *2.* [кубо́к] –бка́, *ч.* ‘тс, що КУБАХ^{3}-3’ 57.

КУБОК^{2} [ку́бок] -бка, *ч., бот.* *1.* ‘великого розміру сироїжка’ 293; *2.* ‘тс, що КУБАХ^{4}-8’ 135, 144.

КУБОЛЦЕ [ку^{и}болцé] -ц’á, *с.* ‘тс, що КУБАХ^{1}-3’ 495.

КУБОЧОК^{1} [ку́бочок] -чка, *ч.* ‘зменш. до КУБОК^{1}-1’ 74.

КУБОЧОК^{2} [ку́бочок] -чка, *ч.* ‘зменш. до КУБОК^{2}-2’ 167.

КУБУШЬ [кубу́ш’] -ш’а, *ч.* ‘високий кошик з двома ручками, сплетений з лозових прутів’ 154.

КУВБЕНЯ [ку^{и}ўбéн’а] -і, *ж.* ‘тс, що КУПАЙЛО-3’ 394.

КУВЕКАТИ [кувéкати] *3 ос. одн.* кувéкайе, *недок.* ‘утворювати звуки (про зайця)’ 418.

КУВИРНАЦИТЬ [кувирна́цит’] –і, *числ.* ‘кільканадцять’. Мин’і кувирна́цит’ ро́к’ів. 446.

КУВІКАТИ [кув’і́кати] *3 ос. одн.* кув’і́кайе, *недок.* ‘подавати жалібний голос (про поросят)’. Порос’а́тка кув’і́кайут – йі́сти хо́чут. 392.

КУВПАК [куўпа́к] -á, *ч.* ‘найглибше місце на річці Стоході’. Куўпа́к, там дна не доста́ти. 40.

КУВПКА [ку́оўпка] -и, *ж.* ‘тс, що КУБАРКА’ 42.

КУВРИТОК [куври́ток] -тка, *ч.* ‘тс, що КОВОРІТОК’. Хло́пци шну́ра с куўри́тка ск’éнут’ – так дра́жн’ац’:а. 148; [куўр’і́ток] 418.

КУВТАТИЙ [куўта́тий] -а, -е *1.* ‘з довгою шерстю’ 498; [куўта́ти]. Куўта́ти соба́ка. 36; *2.* ‘такий, що має нерозчесане волосся’ 498.

КУГАТИ [ку́гати] -айу, -айеш, *недок.* ‘щедрувати’ 350.

КУГІТАТИ [куг’іта́ти] -а́йу, -а́йеш, *недок.* ‘тс, що КУГАТИ’. Прихо́д’ат’ хришчо́нийі д’і́ти до ма́тера хришчо́нойі, дайу́т’ куба́ску, дайу́т’ шпи́рку. Ото́ назива́йец’а, шо ходи́ли куг’іта́ти. 342; Васил’о́ва ма́ти пушла́ куг’іта́ти – хл’і́ба-со́л’і дустава́ти. (Нар. пісня) 384; [куго́та́ти] 350.

КУГОТА [ку́гота] -и, *ж.* 'мисочка з кори дуба, яку використовували під час ворожіння'. Робили так'е ку́готи з кори́ ду́ба, таку́ ми́ску, і ста́вили туди́ св'ічку. 479.

КУГОТАТИ [куготáти] -чу́, -ти́ш, *недок.* (?) Зас'в'іт'ат' с'в'ічку і куготáли то хлóпиц', а то д'іу́чина. 479.

КУГОТИ [ку́готи] -от, *мн.* *1.реліг.* 'Щедрий вечір' 342; *2.*'щедрівки' 384.

КУГУ! КУГУ! [кугу́! кугу́!] '*виг.*, яким розпочинається щедрування'. Кугу́, кугу́! Дáйти^e ме^ин'і, шо на ругу́. 384; Кугу́! Кугу́! Дáйте те, шо на рогу́ – чи сáла, чи кобáски^e, чи дóбройі лáски^e. 342.

КУДАХКАТИ [кудáхкати] *3 ос. одн.* кудáхкайе, *недок.* 'подавати короткі уривчасті звуки (про курку, яка знеслася)'. Дес' ку́рка нисé'ц:а в зи́л':і – чу́йіш, йак кудáхкайе? 392; [кудкудáхати] 392.

КУДЕЛЯ [кудéл'а] -і, *ж.* *1.* 'прядиво, підготовлене до прядіння і намотане на спеціальну палицю' 148; *2. перен.* 'вовчий хвіст'. У вóука кудéл'а, а не хв'іст. 331; *3. перен.* 'тс, що ГАЗЕТА-2' 273.

КУДЕЛЯНИЙ [кудéл'аний] -а, -е 'витканий з грубої пряжі'. Мойá кудéл'ана спудни́ца. 275.

КУДИЛЬКА [куди́л'ка] -и, *ж.* *1.* 'зменш. до КУДЕЛЯ-1' 148; *2. перен.* 'вовчий хвіст під час линяння'. Хв'іст б'і куди́л'ка. 382; [куд'іл'ка]. Хвуст йак куд'іл'ка. 233; *3. перен.* 'тс, що ГАЗЕТА-2' 244.

КУДИЛЬОЧКА [куди́л'очка] -и, *ж.* 'тс, що КРУТЯЧОК' 225.

КУДЛАЙ [кудлáй] -áйа, *ч.* *1.* 'людина з довгим нерозчесаним волоссям' 392; *2.* 'собака з довгою шерстю' 392.

КУДЛАТИ [кудлáти] –а, -е *1.* 'такий, що має нерозчесане волосся' 392; *2.* 'собака з довгою шерстю' 392.

КУДЛАЧ [кудлáч] -á, *ч.* *1.* 'тс, що КУДЛАЙ-1' 254; *2.* 'тс, що КУДЛАЙ-2' 252, 272; [ку́длач] 343.

КУДЛИ [ку́дли] -у, *мн.* 'нерозчесане волосся'. Хоȷ͡ж би ку́дли свойі росчисáла!.. 392.

КУДЛІК [ку́дл'ік] -а, *ч.* 'тс, що КУДЛАЙ-2'. Кудлáти собáка, то й ку́дл'ік. 233.

КУДЮНЬ [куд'у́н'] -а, *ч.*, *дит.* 'іграшка; будь-що гарне' 390.

КУЖЕЛЬ [ку́жел'] -а, *ч.* 'дерев'яний циліндр, що затуляє отвір нижнього каменя в млині і через середину якого проходить верхня частина веретена' 49.

КУЖЕНЯ [кужéн'а] -і, *ж.* 'тс, що КУБАХ³-4' 396.

КУЖЕНЬКА [кужéн'ка] -и, *ж.* 'зменш. до КУЖЕНЯ' 332.

КУЖИЛЬНИЙ [кужи́л'ний] -а, -е 'про полотно з прядива найкращого ґатунку'. Кужи́л'не полотнó. 148.

КУЖІЛКА [куж'ілка] -и, *ж.* 'тс, що КУДЕЛЯ-1' 456.

КУЖНИ [ку́жни] *займ.* 'кожний' 220.

КУЗАВАТИСЄ [кузава́тис'е] –т'ус'е, -тис'е, недок. 'сваритися'. Ой д'і́ти, д'і́ти!.. І чого́ вите́ бу́дите кузава́тис'? 46.

КУЗАК [куза́к] -а́, *ч.* 'тс, що КРУГ-2'. За́йец' зроби́ў кузака́. 380.

КУЗАКА [куза́ка] -и', *ж. 1.* 'комашка'. Гокро́ну не" поми́ла до́бре – гон йака́ куза́ка пли́вайе. 392; *2.* 'невеличке заглиблення з брунькою на картоплині'. Нагобира́ла карто́пл'і, а куза́к не ви́колупала. 392; [ґуза́ка] 110; *3.* 'тс, що КОЗА²' 36, 144, 177, 326.

КУЗАХІ [куза́х'і] –ів, *мн* 'тс, що КОЗА²' 396.

КУЗЕНЬКА [кузе́н'ка] -и, *ж.* 'тс, що КУБАХ³-4' 275.

КУЗИК [ку́зик] -а, *ч.* 'ґудзик' 79, 277; [ку́з'ік] 125, 186, 482; [ґу́з'ік] 392.

КУЗЛА [ку́зла] -зел, *мн. 1.* 'тс, що КОЗЕЛ¹-3' 17, 232; *2.* 'тс, що КОЗЛА-1' 17, 232; *3.* 'тс, що КОЗЕЛ¹-6' 17, 232.

КУЗНИК [кузни́к] -а́, *ч., бот.* 'болотяна трава'. Дл'а ставка́ русте́ кузни́к. 105.

КУЗОДРОСТЬ [кузо́дрост'] -і, *ж., бот.* 'тс, що КОЗОДРА' 216.

КУЗУБ [ку́зуб] -а, *ч.* 'тс, що КУБАХ³-4' 15, 53, 144.

КУЗЬЛЯКИ [куз'л'а́ки] -ив, *мн., бот.* 'загальна назва всіх сушених грибів, крім білих' 232.

КУЗЬОДРА [куз'о́дра] -и, *ж., бот.* 'тс, що КОЗОДРА' 112; [коно́ндра] 529.

КУКОЛИСКА [куколи́ска] -и, *ж.* 'тс, що ГОЙДАНКА' 49.

КУКРИСКО [ку́криско] -а, *с.* 'місце, де була хата'. Поста́виў ха́ту на свойо́му ку́криску. 353, 214; [ку́крис'ко] 35, 378, 431, 454; [ку́триско] 365; [ку́прис'ко] 376; [кухре́с'ко] 511.

КУ-КУ [ку́-ку!] *1.* 'звуконаслідування голосу зозулі' (всі н.пп.); *2. дит.* 'гра: старший учасник вигукує *ку́ку!*, а мала́ дитина за голосом повинна його знайти' 392.

КУКУДАЧИТИ [кукуда́чити] *3 ос. одн.* кукуда́чит', *недок.* 'тс, що КУДАХКАТИ' 428.

КУКУРМАК [кукурма́к] -а, *ч.* 'курка-гермафродит' 414, 428.

КУКУРУЗНІК [кукуру́з'н'ік] -а, *ч.* 'легкий навчально-тренувальний літак'. Ле"т'ів кукуру́з'н'ік над са́мим л'і́сом. 392.

КУЛА [ку́ла] *прий.* 'тс, що КАЛА' 112; [ке́л'е]. Ке́л'е рек'і. 529.

КУЛАЙ [кула́й, ку"ла́й] -а́йа, *ч.* 'тс, що КОЛОДАЙ' 110, 356.

КУЛАК [кула́к] -а́, *ч. 1.* 'кисть руки з зігнутими до долоні пальцями' (всі н.пп); *2.* 'частина приклада мисливської рушниці під стволом' 264.

КУЛЕШНЯ¹ [куле́шн'а] -і, *ж.* 'тс, що КОЛЕШНЯ-2' 109, 397.

КУЛЕШНЯ² [куле́шн'а] -і, *ж.* 'тс, що КАЛОША' 140.

КУЛИК¹ [ку́лик] -а, *ч.* 'снопок вимолоченої соломи для покриття даху' 498.

КУЛИК² [ку́лик] -а, *ч.* 'невеликий мішок' 402.

КУЛИК³ [ку́лик] -а, *ч.* 'кульок з паперу'. Зроби́ ку́лик на цуке́рки. 208.

КУЛИКОМ [кулико́м] *у зн. прис.* 'тс, що КРУГЛЯКОМ' 17, 339; [ку́ликом] 159, 380, 425.

КУЛИТИСЯ [ку́литис'а] -л'ус'а, -лис'а, *недок.* 'горбитися, корчитися (про людину)' 475.

КУЛИЧОК [кулчо́к] -чка́, *ч.* 'тс, що КУЛИК[1]'. Пропила́ мати си́на за вйа́зочку с'і́на, за куличо́к соло́ми і йі́де до до́ми. (Весільна пісня). 392.

КУЛІ [ку́л'і] -ів, *мн. 1.* 'милиці' 428; *2.* 'тс, що ГАМРИ-2' 106.

КУЛІНО [кул'і́но] -а, *с. 1.* 'тс, що КОЛІНО-1' 48; [кул'а́но] 16; *2.* 'крутий вигин річки' 48.

КУЛКО [ку́лко] -а, *с.* 'група людей, об'єднаних спільним заняттям чи спільними інтересами'. Ку́лко охо́тн'ікоў. 26.

КУЛКОМ [кулко́м] *у зн. прис. 1.* 'тс, що КРУГЛЯКОМ' 20; *2.* [ку́лком] 'спосіб полювання, при якому мисливці кільцем оточують звіра' 340.

КУЛЛЄ [ку́л':е] -а, *с., збір. 1.* (давніше) 'загорожа з кілків, закопаних у землю один біля одного' 392; *2.* 'будь-який тин'. Пйа́ни вче[и]пи́вса за ку́л':е и ви́валив ц'і́ле пра́сло. 392.

КУЛМАКОМ [кулмако́м] *прис.* 'жужмом, як-небудь'. Поскла́дуй годе́жу га́рно, не[и] к'і́дай кулмако́м. 392.

КУЛОДЕЦЬ [куло[у]де́ц'] -дц'а́, *ч.* 'тс, що КЛУДЕЦЬ' 148; [кулуде́ц'] 48, 143, 418.

КУЛОТІВКА [кулот'і́ўка] -и, *ж.* 'тс, що КОПИСТКА' 111.

КУЛОТКА [ку[о]ло́тка] -и, *ж., реліг.* 'свято, що відзначається в четвер перед Великим постом'. То найпе́рш пувстайу́т', бе[и]ру́т' пол'і́но, шнурко́м приўйа́жут'... І хто прийде́, зра́зу привйа́зуйут' до ног'і... А на ве́чур вже бу́де ку[о]ло́тка. 225.

КУЛОШКАТИ [куло́шкати] -айу, -айеш, *недок.* 'тс, що ҐІЛЬҐАТИ' 430.

КУЛУБАХА [кулуба́ха] -и, *ж.* 'тс, що КУБЛО-4' 512.

КУЛУДЯХ [кулуд'а́х] -а, *ч.* 'тс, що КОЛОДКА-10' 150.

КУЛУТКІ [кулутк'і́] -до́к, *мн. 1.* 'мн. до КОЛОДКА-1' 424; *2.* 'зібрання молоді на вулиці'. Л'і́том шове́чура кулутк'і́ спраўл'а́йут'. 424.

КУЛЮХ [кул'у́х] -а́, *ч. 1.* 'тс, що КОЛЮН' 320; *2.* 'колючка будяка' 392; *3.* 'колюча насіннєва коробочка дурману' 225; *4.* 'тс, що КОЛЮК' 226, 320, 475.

КУЛЯ[1] [ку́л'а] -і, *ж.* 'тс, що КУЛІ-1' 6, 106.

КУЛЯ[2] [ку́л'а] *прий.* 'тс, що КАЛА'. Ку́л'а ха́ти були́. 280, 315.

КУЛЯВЕЦ [кул'а́вец] -вца, *ч.* 'той, хто накульгує' 454.

КУЛЯВИЙ [кул'а́вий] –а, -е 'такий, що накульгує' 454.

КУЛЯХ [ку́л'ах] -а, *ч.* 'тс, що КОЛЮК'. Йіж бере́ йа́блуко на ку́л'ахи. 418.

КУЛЬ [кул'] -а, *ч. 1.* 'великий обмолочений сніп' 24, 326; *2.* 'частина сітки, натягнутої на обруч, куди попадає риба' 463.

КУЛЬБА [ку́л'ба] -и, *ж.* 'палиця із загнутим кінцем для підпирання під час ходьби'. Ку́л'ба – то загн'о́ний кий. 142, 106, 163, 375.

КУЛЬБАКА [кул'ба́ка] -и', *ж. 1.* 'тс, що КУЛЬБА'. К'еп ни кул'ба́ка, то й че́риз доро́гу ни пиришо́ў. 392, 49, 428; *2.* 'верхня вигнута частина ярма' 305; *3. перен., знев.* 'погана мисливська рушниця'. Не руж:о́, а кул'ба́ка. 17.

КУЛЬБАЧИТИСА [кул'ба́читиса] -уса, -иса, *недок.* 'тс, що КУЛИТИСЯ' 392.

КУЛЬБЕЦИ [кул'бе́ци] -бе́ц, *мн., знев.* 'ноги' 95.

КУЛЬГАВИЙ [кул'га́вий] -а, -е 'тс, що КУЛЯВИЙ' 454, 498; [кул'га́ви] 518.

КУЛЬКА [ку́л'ка] -и, *ж. 1.* 'тс, що КУЛЬБА' 6; *2.* 'ручка на кіссі' 377; *3.* 'спеціальний гачок з товстого дроту для поправляння дров у грубці чи плиті'. Ба́ба поста́вила ку́л'ку б'іл'а плі́ти. 12; *4.* 'гуля на голові оленя, лося та козла на тому місці, де були роги' 424.

КУЛЬКОМ [кул'ко́м] *у зн. прис.* 'тс, що КРУГЛЯКОМ' 244.

КУЛЬ-КУЛЬ [кул'-кул'!] *виг., дит. 1.* 'будь-який гострий чи колючий предмет' 392; *2.* 'застереження дітям, що можна вколотися' 392.

КУЛЬОБАШКА [кул'о́башка] -и, *ж.* 'тс, що КУБАРКА' 27.

КУЛЬОК [кул'о́к] -а́, *ч.* 'тс, що КОЛЮК'. Кул'к'і ма́йе йіж. 356.

КУЛЬОМ [кул'о́м] *у зн. прис.* 'тс, що КРУГЛЯКОМ' 38, 130,134, 233.

КУЛЬОФА [кул'о́фа] -и, *ж.* 'тс, що КОЛОШВА' 502.

КУЛЬТЯ [кул'т'а́] -і́, *ж.* 'тс, що КІЧКА[1]-1' 94; [ку́л'т'а] 428.

КУЛЬЧАТА [ку́л'чата] -ат, *мн.* 'сережки' 433.

КУЛЬЧАТКА [ку́л'чатка] -ток, *мн.* 'тс, що КУЛЬЧАТА' 229; [кул'ча́тка] 121.

КУЛЬЧИК [ку́л'чик] -а, *ч.* 'сережка' 19, 475.

КУЛЬЧИКО [ку́л'чико] -а, *с.* 'тс, що КУЛЬЧИК' 376, 402.

КУЛЬША [ку́л'ша] -и, *ж. 1.* 'ручка на кіссі'. Полама́лас ку́л'ша, тре́ба дру́гу шука́ти, бо не бу́де чим коси́ти. 392; *2.* 'оберемок сіна, що звисає над драбиною воза'. Притри́май ку́л'шу ного́йу, а то впаде́ на зе́мл'у. 392, 434; *3. знев.* 'нога людини'. Пу́йдиш туда́ – ку́л'ши повикру́чуйу. 392; *4.* 'коліно свинячої ноги' 120.

КУЛЬШКА [ку́л'шка] -и, *ж.* 'частина передньої ноги свині вище коліна' 431.

КУМАТИ [ку́мати] *3 ос. одн.* ку́майе, *недок.* 'тс, що КВАКАТИ-1'. Жаби́ ку́майут'. 154; Ге́нча ре́йкайе жа́ба, а ге́нча ку́майе. 342.

КУМБЕЛЯ [кумбе́л'а] -і, *ж.* 'тс, що КОМБЕЛЯ-1,2' 390.

КУМИЗА [куми́за] -и, *ч.* і *ж.* 'вередлива людина' 376.

КУМИЗИТИС [куми́зитис] -жус, -зиш:а, *недок.* 'вередувати' 392.

КУМІНОК [кум'іно́к] -нка́, *ч.* 'отвір у стелі погреба' 106.

КУМКА [ку́мка] -и, *ж., дит.* 'жаба' 6.

КУМКАТИ [ку́мкати] *3 ос. одн.* ку́мкайе, *недок.* 'тс, що КВАКАТИ-1'. Жаби́ ку́мкайут'. 42, 286.

КУМКИ [ку́мки] –мок, *мн.* 'гра на міцність із крашанками'. На ку́мки йшле, чийе́ йайе́ моцн'і́ше. 527.

КУМПАНІЯ [кумпа́н'ійа] -ійі, *ж. 1.* 'група людей'; *2.* 'тс, що КУЛКО'. Кумпа́н'ійа охо́тн'ікуў. 124.

КУМУЙКА [ку́муйка] -иᵉ, *ж., пестл.* 'кумонька' 334.

КУН [кун] -а, *ч.* 'самець куниці' 38.

КУНА[1] [куна́] -й, *ж.* 'куниця; Martes'. Пуд ха́ту куна́ зайшла́. 186, 224, 253; ЗЕМЛЯНА КУНА [зеᶦмл'ана́ куна́]. Зеᶦмл'ана́ куна́ живе́ в нор'і. 6; ЛІСОВА КУНА [л'ісова́ куна́] 326; ЛІСНА КУНА [л'існа́ куна́] 427.

КУНА[2] [куна́] -и, *ж.* 'тс, що КРУЧА-1' 17.

КУНДЕЛЬ [ку́ндел'] -а, *ч. 1.* 'тс, що КУДЛАЙ-2' 44, 273; *2.* 'тс, що КОК' 216.

КУНДЖАК [кун͡джа́к] -а́, *ч., перев. в мн.* КУНДЖАКИ [кун͡джаки́] -і́в 'недоткані нитки основи' 16.

КУНДЖИРАВИЙ [кун͡джира́вий] -а, -е 'тс, що ГАРАХАТИЙ' 517.

КУНДИЛЯ [кунди́л'а] -і, *ж., перен.* 'тс, що КУДЕЛЯ-1' 334.

КУНДИЛЬ [ку́ндил'] -а, *ч.* 'середнього розміру вовк' 124.

КУНЕЦЬ[1] [куне́ц'] -нц'а́, *ч. 1.* 'кінець' 90, 188, 392; *2.* 'тс, що ПРЕНЗЕЛЬ' 74.

КУНЕЦЬ[2] [куне́ц'] -нц'а́, *ч.* 'тс, що КУН' 186.

КУНИЦЯ [куни́ц'а] -і, *ж.* 'дрібна хижа тварина роду куницевих з цінним хутром; Martes' (у багатьох н.пп.); [куни́ца] 392; БУДИНКОВА КУНИЦА [будинко́ва куни́ца] 'куниця, яка живе в будинку' 427, 448; ВОДЯНА КУНИЦА [вод'ана́ куни́ц'а] 'куниця попелястого кольору, яка може жити у воді'; ГОРНА КУНИЦЯ [го́рна куни́ц'а] 'куниця із жовтою шерстю під шиєю, яка живе у лісі' 480; ГОРНАЯ КУНИЦЯ [го́рнайа куни́ц'а] 'куниця, що живе в селі' 117; ДОМАШНЯЯ КУНИЦЯ [дома́шн'айа куни́ц'а] 'тс, що БУДИНКОВА КУНИЦЯ' 171; ДОМОВАЯ КУНИЦЯ [домова́йа куни́ц'а] 'тс, що БУДИНКОВА КУНИЦЯ' 45, 309; КАМЕННА КУНИЦЯ [ка́мен:а куни́ц'а] 'тс, що ГОРНАЯ КУНИЦЯ' 20; КАМЄННАЯ КУНІЦА [ка́м'ен:айа кун'іца] 'тс, що ГОРНАЯ КУНИЦЯ' 419; ЛІСОВА КУНИЦЯ [л'ісова́ куни́ц'а] 'куниця, яка живе в лісі' 302; ПОЛЬОВА КУНИЦЯ [пол'ова́ куни́ц'а] 'куниця, яка живе у полі'. Пол'ова́ куни́ц'а б'іла. 352.

КУНОЗДРИК [куно́здрик] -а, *ч., бот.* 'тс, що КОЗОДРА' 340.

КУНЧАК [кунча́к] -а́, *ч.* 'тс, що ПРЕНЗЕЛЬ' 255.

КУНЬКА [ку́н'ка] -и, *ж.* 'ковзан'. Одна́ ку́н'ка йі́здити по л'оду́. 221.

КУНЬОЗДРА [кун'о́здра] -и, *ж., бот.* 'тс, що КОЗОДРА' 360.

КУПАЙЛО [купа́йло] -а, *с. 1.* 'свято Купала (6 липня)' 491; *2.* 'вогнище, розвелене на Купала'. Хло́пци накладу́т' купа́йло. 275; *3.* 'місце в лісі, де купаються звірі' 11, 244, 252, 480.

КУПАЛА [купа́ла] -и, *ж.* 'тс, що КУПАЙЛО-3' 2.

КУПАЛО [ку́пало] -а, *с.* 'тс, що КУПАЙЛО-3' 10, 43, 226, 343.

КУПАНКА [купáнка] -и, *ж.* 'тс, що КОПАНКА-2' 74, 189, 216.

КУПАЧКА [купáчка] -и, *ж.* 'тс, що ГОРОДНИК' 199.

КУПЕЛЬ [кýпел'] -пел'а, *ж.* *1.* 'водойма, у якій купаються діти'. За хвéрмойу йе кýпел', то там і рúбу лóўйат. 392; *2.* [купéл'] -і, *ж.* 'тс, що КУПАЙЛО' 456.

КУПЕР[1] [кýпер] -а, *ч.* 'тс, що КУХЕР' 280.

КУПЕР[2] [кýпер] -а, *ч.* 'спина'. Нагнú[е] свóго кýпера та й пуднимú[е] ножá з земл'[і]. 466.

КУПЕХА [купéха] -и, *ж., згруб.* 'купа землі'. На с'інокóси самú купéхи. 57.

КУПЕЧНИК [купé[и]чник] -а, *ч.* 'віровка, якою прив'язують рубель на возі з сіном' 106; [купéчн'ік] 148, 418.

КУП'Є [купйé] -á, *с., збір.* 'купи землі, наточені кротом' 392; [купл'é]. На гóроди купл'é – попудривáли крутú бурак'і. 43.

КУПЄЮЧКА [куп'éйучка] -и, *ж., зменш.* 'копійка' 334.

КУПИЙЛО [купúйло] -а, *с.* 'тс, що КАЧАЛО' 348.

КУПИЙЧИНА [купúйчина] -и, *ж.* 'копійка' 368.

КУПКАМИ [купкáми] *у зн. прис.* 'спосіб вишивки, коли нитки ніби гладдю накладаються одна на одну' 456.

КУПЛІТ [купл'íт] -а, *ч.* 'погріб'. В купл'íти ц'íлийі зас'íки бýл'би. 38.

КУПНИЙ [кýпний] -а, -е 'купований'. Йім кýпний хл'éіб, ни хóчу пичú свуй. 515.

КУПОВИЩЕ [купóвишче] -а, *с.* 'тс, що КУПАЙЛО-3' 42.

КУПРИВА [куприва] –и, *ж., бот.* 'тс, що ПРОКЕВА' 540.

КУПРО [кýпро] -а, *с.* 'тс, що КУХЕР' 428.

КУПТІЛКА [купт'íлка] -и, *ж.* 'каганець' 46.

КУПТЮХ [купт'ýх] -а, *ч.* 'тс, що КУПТІЛКА' 211.

КУПЦЮВАТИ [купц'увáти] -ýйу, -ýйеш, *недок.* 'займатися торгівлею'. Тут булú[е] йáрмарк'і і тут купц'увáли. 338.

КУПЧИЙ [кýпчий] -а, -е 'купований; фабричного виробництва'. Рукавú натикáла кýпчими ниткáми. 272.

КУПЧИТИСЬ [кýпчитис'] *3 ос. одн.* кýпчиц':а, *недок.* 'тс, що КУБЛИТИСЯ-1'. Квóчка кýпчиц':а. 116.

КУРА [кýра] -и, *ж., орн.* 'курка; Gallus gallus'. Кýра вúлин'ела. 222, 42, 162, 429.

КУРАВА [кýрава] -и, *ж., збір.* *1.* 'пил, піднятий вітром'. Гон йакý кýраву пудн'áў вúíтер – с'вúта ни вúдно. 392; *2.* [куравá] -ú, *ж.* 'тс, що КУРИЩЕ'. На норý лúса трéба куравý робúти. 293.

КУРАЖИТИСЬ [курáжитис'] -ус', -иц':а, *недок.* 'дражнитись із собакою' 390.

КУРАК [курáк] -á, *ч.* 'прилад для обкурювання бджіл (туди пасічник повинен сам дмухати)' 390, 392.

КУРАТНИК [курáтник] -а, *ч.* 'приміщення для колгоспних курей' 16, 392.

КУРАХ [курáх] -а, *ч.* 'курка-гермафродит' 211; [кýрах] 74, 80.

КУРАЧА СЛИПОТА [кýрача слипотá] -ейі -и, *ж. 1. бот.* 'грицики звичайні; Capsella bursa pastoris (L.) Medik.' Найісйса кýрачейі слипотй, то бýдиш слипй, йак кýрка. 392; *2. мед.* 'хвороба очей, коли у сутінках погано бачать'. Мáйе кýрачу слипотý – ну нічóго вéчором ни бáчит'. 392.

КУРАЧЕ [кýраче] -чого, *с.* 'посудина, у якій дають їсти курям'. Знов собáк'і перек'íнули кýраче. 392.

КУРАЧИЙ ДОЩ [кýрачий дошч] -ого -ý, *ч.* 'дрібний дощик, коли світить сонце'. От бýде сóнце, а то вже дошч... То кýрачий дошч. 16.

КУРАЧИ НОГИ [кýрачи нóги] -их ниг, *бот.* 'тс, що КОРИНОГА' холм 37.

КУРВА [кýрва] –и, *ж.* 'жінка легкої поведінки' 90, 392.

КУРДУПИЛЬ [курдýпил'] -а, *ч. 1.* 'тс, що КОРДУПИЛЬ-1' 275; [ко^у^р-дупéл'] 454; [кордýп'іл'] 163; [кардýпел'] 496; [крундýпел'] 392; *2.* 'той, хто ходить у закороткому одязі' 380; *3.* 'недорозвинений качан кукурудзи' 216.

КУРДУПИЦЬ [курдýпиц'] -а, *ч.* 'тс, що КОРДУПИЛЬ-1' 122.

КУРДУПЛЯ [курдýпл'а] -і, *ж. 1.* 'маленька картоплина' 258; *2. збір.* 'маленька картопля, відібрана для годівлі свиней' 258.

КУРДУПОК [курдýпок] –пка, *ч.* 'тс, що КУРДУПЛЯ-1'. Мал'ýс'ін'к'і курдýпци. 527.

КУРИВАТИ [курйвати] -айу, -айіш, *недок.* 'швидко обертати малу дитину навколо себе, взявши її за лікті'. Не курйвай дитйну – ше рýк'і вйкрутиш. 392.

КУРИЄР [курийéр] -а, *ч.* 'тс, що КУРАХ' 390.

КУРИЙ [курйй] -а, *ч. 1.* 'тс, що КУРАХ' 454; *2. перен.* 'чоловік, у якого немає дітей' 454.

КУРИНЕЦ [курйнец] -нц'а, *ч.* 'приміщення для домашніх курей' 342.

КУРИНЯ [курин'á] -áти, *с., орн.* 'курча'. Курин'áта хóд'ат' по горóду. 406, 275.

КУРИНЯТКО [курин'áтко] -а, *с., орн.* 'зменш. до КУРИНЯ' 272.

КУРИЦЯ [кýриц'а] -і, *ж., орн.* 'тс, що КУРА' 135, 199, 326; [кýр'іца] 476; [кýрица] 275, 380, 496, 498.

КУРИЩЕ [курйшче] -а, *с.* 'вогнище з густим димом'. Наклаáй курйшче од комарý. 392.

КУРІЙОН [кур'ійóн] -а, *ч.* 'тс, що КУРАХ' 512.

КУРІПКА [кур'íпка] -и, *ж., орн.* 'птах ряду курячих, що живе біля води' 352.

КУРІТОК [кур'íток] -тка, *ч.* 'тс, що КОВОРІТОК' 148.

КУРКА [кýрка] -и, *ж. 1. орн.* 'свійська птиця, яку розводять на м'ясо і для одержання яєць; Gallus gallus' (у багатьох н.пп.); *2. мед.* 'хвороба

очей, при якій людина погано бачить у сутінках'. С'в'ачóного не йіж увéчор'і, бо кýрка нападé і не бýдиш бáчити. 221, 16; *3.* 'сузір'я Плеяди' 16, 211, 342.

КУРКАВЕШКА [куркавéшка] -и, *ж.* 'тс, що ГОЛОВЕНЬКА' 502.

КУРКИ [курки́] -ý, *мн.* 'пристрій у мисливській рушниці, за допомогою якого її можна зігнути для зарядження'. Ц'áйа стрéл'ба с куркáми. 392.

КУРКІВКА [курк'íўка] -и, *ж.* 'мисливська рушниця із затвором' 212, 224; [куркýўка] 372.

КУРНИК [курни́к] -á, *ч.* 'тс, що КУРИНЕЦ' 392; [кýрник] 454.

КУРНИЧОК [курничóк] -чкá, *ч.* 'зменш. до КУРНИК' 418.

КУРОВАЙНОС [куровайнóс] -а, *ч.* 'парубок, який несе коровай перед весільним поїздом' 225.

КУРОДАВ [куродáў] -áва, *ч.* 'собака, який роздирає курей' 117.

КУРОП [курóп] -а, *ч., орн.* 'самець куріпки'. В курóпа блискýча шийа, а в кур'íпки не такá. 424.

КУРОПАНЯ [куропан'á] -áти, *с., орн.* 'маля куріпки' 427; [карапен'á] 60, 159.

КУРОПАТ [куропáт] -а, *ч., орн.* 'тс, що КОРУП'. Сáмчика звут' куропáтом. 3, 200, 310, 422; [кур°пáт] 43.

КУРОПАТА [куропáта] -и, *ж., орн.* 'тс, що КУРІПКА'. Куропáта малáйа ходи́ла. 137, 57; [курпáта]. Курпáта води́ла курпатин'áта. 415.

КУРОПАТВА [куропáтва] -и, *ж., орн.* 'тс, що КУРІПКА' 130, 186, 312, 338; Коли́с' д'íти лови́ли куропáтви. 371.

КУРОПАТВИНЯ [куропатвин'á] -áти, *с., орн.* 'тс, що КУРОПАНЯ' 116.

КУРОПАТКА [куропáтка] -и, *ж., орн.* 'тс, що КУРІПКА' 392; [карапáтка] 159, 287, 434; [курупéтка] 94; [курпáтка] 37.

КУРОПЕЦЬ [куропéц'] -пц'á, *ч., орн.* 'тс, що КУРОП'. Куропáтви – то куропéц' і кур'íпка. 424.

КУРОПКА [курóпка] -и, *ж.* 'чотирикутне дерев'яне кріплення для вікна' 121.

КУРОПОК [куропóк] -пкá, *ч., орн.* 'тс, що КУРОП' 456.

КУРОП'Я [куропйá] -áта, *с., орн.* 'тс, що КУРОПАНЯ' 480.

КУРОЧКА [кýрочка] -и, *ж. 1. орн.* 'молода курка'. Ше нáши курочк'í не несýц:а. 392; *2. бот.* 'лисичка; Cantharellus cibarius' 526.

КУРТА[1] [кýрта] -и, *ж.* 'жіноча свита' 496.

КУРТА[2] [кýрта] -и, *ж.* 'мисливський собака, який влізає в лисячі та борсучі нори' 463.

КУРУБ'Я [курубйá] -і, *ж.* 'велика коробка'. Ц'íла курубйá йáгод. 225.

КУРУВАТИ [курувáти] -ýйу, -ýйеш, *недок. 1.* 'вичиняти шкуру звіра у спеціальному розчині з дубової кори'. Лиси́ц'у облупи́ти, а пóт'ім шкýру курувáти. 424; *2.* 'обдирати кору з дерева'. Жéрд'ку трéба курувáти, а тод'í прибивáти. 392.

КУРУК [ку́рук] -а. *ч.* 'бойок мисливської рушниці' 11.

КУРУНОК [куру́нок] -нка, *ч.* 'тс, що КОРУНКА'. Сук'е́нка с курунка́ми. 229.

КУРУПКУХНЯ [курупку́хн'а] -і, *ж.* 'кухня, побудована окремо від хати; літня кухня' 148.

КУРУХ [куру́х] -а, *ч.* 'тс, що КУРАХ'. Не сп'іва́йе куру́х, бо в'ін му́сит' ку́рка й п'і́вин'... такий-о́. 342.

КУРУЧКА [ку́ручка] -и, *ж.* 'тс, що ПАНАС' 505.

КУРЧЄК [курч'е́к] -а, *ч., орн.* 'тс, що КУРИНЯ'. М'ій курч'е́к пропа́в. 530.

КУРЧИНЄТО [курчин'е́то] -а, *с., орн.* 'тс, що КУРИНЯ' 498.

КУРЧИНЮК [курчин'у́к] -а́, *ч, орн.* 'тс, що КУРЧУК' 164.

КУРЧУВЕЙ [курчуве́й] -а, -е 'такий, що живе або ховається в корчах'. Пучале́ худе́те йек'іс' ба́нде, йіх зва́ли курчуве́йі. 334.

КУРЧУК [курчу́к] -а́, *ч., орн.* 'чимале курченя' 9, 386.

КУР'ЯН [курйа́н] -а, *ч.* 'тс, що КУРАХ' 392.

КУС [кус] -а, *ч.* 'великий шматок чого-небудь'. Вуз'ме́ пувбуха́нк'і хл'і́ба, са́ла кус – і все з'і́с'т'. 392.

КУСЕНЬ [ку́сен'] -сн'а, *ч.* 'шматок чого-небудь'. Ку́сен' мн'а́са соба́кови к'і́нув. 392.

КУСИЙ [ку́сий] -а, -е *1.* 'короткий'. Ку́сий хв'іст. 27, 431; На На́с'т'і ку́са бл'у́ска. 446; *2.* 'невеликий'. Ку́си пис'н'і – то питру́вс'ки'. 161.

КУСІНЧИК [кус'і́нчик] -а, *ч.* 'зменш. до КУСЕНЬ'. Уз'а́ў с собо́йу кус'і́нчик са́ла. 224.

КУСІНЬ [кус'ін'] -а, *ч.* 'залишений кусочок чого-небудь їстівного' 152.

КУСІЧКА [кус'і́чка] -и, *ж.* 'прикраса з тіста на весільний калач у вигляді заплетеної коси' 454.

КУСКА[1] [ку́ска] -и[і], *ж.* 'зменш. до КОСА[1]' 392.

КУСКА[2] [ку́ска] -и[і], *ж., збір.* 'загальна назва усіх кровососкових комах'. Вчо́ра було́ хму́рно, то й това́р до́бре ходи́ло, не було́ ку́ск'і. 392.

КУСТИК [ку́стик] -а, *ч.* 'пісня, яку виконують під час обряду водіння куста на Зелені свята'. В нас одвика́йут ку́стика спива́ти. 495.

КУСТРА [кустра́] -и́, *ж., збір.* 'відходи від молотіння і провіювання зерна' 121.

КУСЯК [кус'а́к] -а́, *ч.* 'тс, що КЛИН-2' 127.

КУСЬКА [ку́с'ка] -и, *ж.* 'невеликий ніж' 211.

КУСЬ-КУСЬ [кус'-ку́с'!] *виг., дит* 'вж. для застереження дитини, що тварина може вкусити'. Ни йди́ до соба́к'і, бо зро́бит кус'-ку́с'!.. 392.

КУТАС [кута́с] -а, *ч.* 'тс, що ПРЕНЗЕЛЬ'. Ху́стка с кута́сами. 469, 49, 74, 173, 191, 216, 275, 419, 422, 428; [кута́с']. Приши́й кутас'а́. 281, 273, 287, 404, 473; [куўта́с] 276, 340, 430.

КУТАХ [ку́тах] -а, *ч., кулін.* 'тс, що БАБА[3]' 90.

КУТАХА [кута́ха] -и, *ж.* 'тс, що ПРЕНЗЕЛЬ' 59.

КУТЕНЬ [ку́тен'] -тн'а, *ч.* 'шлунок тварини' 167, 326; [ку́тин'] 211.

КУТЄ [кут'е́] -і, *ж.* 'перлова крупа' 152.

КУТИК [ку́тик] -а, *ч., кулін.* 'пиріжок з густої пшоняної каші, обліпленої вареною картоплею'. Кут пуби́в маку́тру і роси́пав ку́тики. 392.

КУТИНЮК [кутин'у́к] -а́, *ч.* 'котеня' 474.

КУТКИ [кутки́, кутк'і́] -у́, *мн.* 'випуклість з боку ноги вище ступні'. Так'і раґа́ти був, шо на кутка́х ходи́в. 392.

КУТКОВЕЙ [куткоʸве́й] -а, -е 'кутній (про зуба)'. Боли́т' куткоʸве́й зуб. 152.

КУТЛИЩЕ [ку́тлишче] -а, с. 'тс, що КАЧАЛО' 427.

КУТМАЧІ [кутмач'і́] -ів, *мн.* 'тс, що ТУВМАЧИ' 118.

КУТНА [ку́тна] 'тс, що КОТНА'. Зайчи́ха ку́тна. 81, 130, 176, 233, 427, 448; Ку́тна коза́. 11, 26, 43, 130, 264; Ку́тна воўчи́ца. 30, 43, 141, 191, 481; Су́чка ку́тна. 43, 415, 481.

КУТНИ [ку́тни] 'лягти спати'. Кут' спа. 'ляж спати' 346.

КУТНИЦА [ку́тница] -и, *ж.* 'пряма кишка'. А шоп с тибе́ ку́тницу ви́перло!.. 392.

КУТНЯ КИШКА [ку́тн'а ки́шка] -н'ойі -и, *ж.* 'тс, що КУТНИЦА' 216.

КУТУВАЙЛО [кутува́йло] -а, *с.* 'тс, що КАЧАЛО' 431.

КУТЯТИСЯ [кут'а́тис'а] *3 ос. одн.* кут'а́йец:а, *недок.* 'котитися, качатися'. В'і́тер кут'а́йец:а по зимл'і́ на дошч. 326; На сн'ігу́ д'і́ти кут'а́лис'а. 384.

КУТЯХ [ку́т'ах] -а, *ч. 1.* 'тс, що ПРЕНЗЕЛЬ' 11, 158; *2.* 'китиця очерету' 305; *3.* 'тепла в'язана хустка' 221.

КУФАЙЧИНА [куфайчи́на] -и, *ж.* 'фуфайка' 211.

КУФЕР [ку́фер] -фра, *ч.* 'окована скриня з вигнутим вічком для зберігання одягу' 376; [ку́фир] 221; [ку́хер] 392; [ку́хор] 392; [ку́пер] 280.

КУФРО [ку́фро] -а, *с.* 'тс, що КУФЕР' 390; [ку́хро]. Заво́зиле ку́хро ду мулудо́го. 456, 49, 142.

КУЦ [куц] -а, *ч. 1.* 'кабан' 204; *2.* 'малого росту чоловік' 258.

КУЦАК [куца́к] -а́, *ч.* 'хвіст зайця' 2.

КУЦИЙ [ку́ций] *1.* -а, -е 'короткий; невеликий' 116, 137; [ку́ци] 11; *2.* -ого, ч. 'заєць'. Ку́ций переб'і́г доро́гу – верни́с'а додо́му. (Повір'я). 116, 11, 137.

КУЦИК [ку́цик] -а, *ч.* 'поросятко, тільки що відлучене від свиноматки'. Купи́ла два ку́цики. 80.

КУЦ-КУЦ [куц-куц!] 'виг. для підкликання поросят до себе' 392.

КУЦЯ [ку́ц'а] -і, *ж., дит.* 'порося; свиня' 305.

КУЧА [ку́ча] -іи, *ж. 1.* 'купа чого-небудь'. Поруба́ла ку́чу гол':а́. 392; *2.* 'група тварин; стадо'. Ку́ча соба́к хо́дит. 137, 110; Ку́ча ко́зиў. 224; *3.* 'підпіччя

для дров' 49, 55, 102, 114, 282; *4.* 'відгороджене місце в хліві для теляти'. А лу́ча,– в ку́чу! 392, 221; *5.* 'відгороджене місце в хліві для свиней' 428; *6.*'буда для дворового собаки' 293.

КУЧАК [куча́к] -а́, *ч.* *1.* 'теля, вигодоване в хліві (в кучі)' 144; *2.* 'річний бичок' 144.

КУЧЕРЯВИЙ [кучер'а́вий] –ого, *ч.* 'парубок'. Кучер'а́вий п'іч вим'іта́йе, верм'а́чка в п'іч загл'ада́йе – у шчасли́вому м'іс'ц'і корова́йу с'їсти. (Весільна пісня). 476.

КУЧИРАВИ ЙВАН [кучира́ви Йван] -ого -а, 'свято, що відзначається 6 червня; у цей день рекомендують садити капусту'. Кучира́ви Йван на капу́сту гора́в. Кучира́ва сади́ла, шоб" капу́ста роʸди́ла. 225.

КУЧИТИ [ку́чити] -у, -иш, *недок.* 'скучати'. Вз'али́ купи́ли мале́йк'і порос'а́тка, а вони́ ку́чат за свин'о́йу. 392.

КУЧІВКА [куч'і́вка, куч'і́ўка] -и, *ж.* 'тс, що КУБЛО-12' 244.

КУЧКА [ку́чка] -и, *ж.* *1.* 'зменш. до КУЧА-1' 90, 392; *2.* 'зменш. до КУЧА-4' 392; *3.* 'тс, що КУБАРКА' 74, 305, 402; *4.* 'пастка для лову вовків і лисиць, сплетена з лози' 191; *5.* 'тс, що КУБЛО -12' 17, 310.

КУЧКЄ [ку́чк'е] -і, *ж.* 'тс, що КУБАРКА' 46.

КУЧМА [ку́чма] -и, *ж.* *1.* 'висока зимова чоловіча шапка без відлог на вуха' 80, 221; *2.* 'довге нерозчесане волосся на голові' 392.

КУЧНО [ку́чно] *прис.* 'про мисливську рушницю, яка б'є дробом в одне місце'. Рушни́ц'а ку́чно бйе на с'е́мдис'ат ме́триў. 346, 87.

КУЧОВИЛО [кучови́ло] -а, *с.*'тс, що КУБЛО-8' 232.

КУШ [куш] коша́, *ч.* *1.* 'виплетена з липової кори сумка' 427; *2.* 'посудина з клепок для муки (у формі відра)'. По́ўни куш мук'і пози́чила. 392.

КУШАТИ [ку́шати] -айу, -айеш, *недок.*'куштувати'. Ку́шайте гру́шечку – йака́ до́бра. 326, 351, 384.

КУШЕЛИК [куше́лик] -а, *ч.* 'корзина, сплетена з лозового пруття'. Накопа́ла по́ўни куше́лик бу́л'би. 38, 382.

КУШЕНЧИК [куше́нчик] -а, *ч.* 'невеликий глиняний глечик' 144.

КУШКА[1] [ку́шка] -и', *ж.* 'кішка'. На́ша ку́шка приве"ла́ трох котин'а́т. 392.

КУШКА[2] [ку́шка] -и, *ж.*, *знев.* 'великий ніс людини' 375.

КУШКА[3] [ку́шка] -и', *ж.* 'дерев'яна посудина у формі лійки для води, яку косарі вішали до пояса, щоб мочити мантачку' 225, 392.

КУЩИЙ [ку́шчий] -а, -е 'коротший'. Ку́шча нога́ та. Чи вони́, ти́йі жи́ли, ст'е́нуц':а?– то бу́де ку́шча нога́. 16.

КЦЬ-КЦЬ [кц'-кц'!] '*виг.* для підкликання кота' 326.

КЦЬОЗЬ-КЦЬОЗЬ [кц'оз'-кц'оз'!] '*виг.* для підкликання лошати' 414.

КЧЕМНИЙ [кче́мний] -а, -е 'чемний'. То кче́мна л'уди́на. 396.

КША [кша!] '*виг.* для проганяння курчат' 384.

КШАГА [кшага́!] '*виг.* для проганяння курей' 106, 418.

КШІК [кш'ік!] '*виг.* 'тс, що КШАГА' 163.

К'ЯВКАТИ [кйа́ўкати] *3 ос. одн.* кйа́ўкайе, *недок.* 'подавати голос (про лисицю)' 38.

К'ЯТА [кйа́та, к'йа́та] -и, *ж. 1. бот.* 'квітка' 32; *2.* 'квітка на шапці молодого'. Молоде́ц' ма́йе кйа́ту на ша́пц'і. 74.

К'ЯТКА [кйа́тка] -и, *ж.* 'зменш. до К'ЯТА-1' 106.

Л

ЛАВА [ла́ва] -и, *ж.* 'група мисливців, які йдуть шеренгою під час полювання' 332.

ЛАВКА [ла́вка, ла́ўка] –и', *ж. 1.* 'дошка на двох підпорах для сиління' 392, 338 (і в багатьох н.пп.); *2.* 'кладка через воду (рів, струмок)' 338; *3.* 'крамниця'. Ходи́ла до ла́ўк'і по хл'іб. 392, 246, 275, 372.

ЛАВОШНИК [ла́вошник] -а, *ч.* 'продавець у крамниці (лавці)' 407.

ЛАВУШЕЧКА [лаву́шечка] -и, *ж.* 'пастка для лову гризунів' 495.

ЛАГ [лаг] -а, *ч.* 'одна з балок, на які кладуть і прибивають дошки підлоги' 475.

ЛАГВИЦЯ [ла́гвиц'а] -і, *ж.* 'тс, що ЛАВКА-1' 122.

ЛАГВИЩЕ [ла́гвишче] -а, *с.* 'тс, що ЛАВКА-1' 476.

ЛАГІДНО [лаг'ідно] *прис.* 'мирно, без сварок'. В нас бул•о́ лаг'ідно, ал•е́ чи то хто навро́чиу, чи шо... 16.

ЛАГОР [ла́гор] -а, *ч.* 'літній табір для корів' 225.

ЛАГУМІНИ [лагум'і́ни] -ін'ів, *мн.* 'ласощі' 254.

ЛАҐОТКІ [лаґо́тк'і] -ув, *мн.* 'тс, що ЛАГУМІНИ'. Лаґо́тк'і дл'а д'іте́й. 55.

ЛАҐУМІНКІ [лаґум'інк'і] -у, *мн.* 'тс, що ЛАГУМІНИ'. Поприви́ка́ли да тоно́ ждут, шоп купл'ала йім лаґум'інк'і. 392.

ЛАДИТИ [ла́дити] -а́жу, -диш, *недок. 1.* 'жити мирно, без сварок'. Ми з бра́том ла́димо. 392; *2.* 'лагодити'. До́к'і то́го ро́вера бу́диш ла́дити? Вик'ідай на с'ми́тник. 392.

ЛАДИШКА [лади́шка] -и, *ж.* 'глечик без ручки'. Збано́к з гу́шком, а лади́шка без гу́шка. 492, 496.

ЛАДНИЙ [ла́дний] -а, -е 'гарний'. Така́ та́йа Ма́н'ка ла́дна молоди́ц'а. 13.

ЛАДНУВАТИ [ладнува́ти] -у́йу, -у́йіш, *недок.* 'готувати'. Ладну́йу полуден', а не" зна́йу, чи приде́. 392.

ЛАДОВНИЦЯ [ладоўни́ц'а] -і, *ж.* *1.* 'мисливський патронташ' 305; [ладоўн'іца] 137, 191; *2.* 'місце в п'ятизарядній мисливській рушниці, куди вкладають патрони' 134.

ЛАДОСИ [ладо́си] -ив, *мн.* 'тс, що ТРІСКАЛО' 278.

ЛАДОШКІ [ладо́шк'і] -шок, *мн.* 'тс, що ТРІСКАЛО'. Гра́ли в ладо́шк'і. Вс'і по че́рз'і йшли і би́ли то́го в доло́н'і, а в'ін вга́дуваў. 76.

ЛАДУВАТИ [ладува́ти] -у́йу, -у́йіш, *недок.* 'гарно складати щось одне біля другого'. Талимо́н так ладу́йе ху́ру дров, що й с'ірника́ не вса́диш. 392.

ЛАДУГА [ладу́га] -и, *ж.* 'великий дрюк, за допомогою якого щось підважують або по якому котять колоду' 211.

ЛАДУНОК [ладу́нок] -нка, *ч.* 'подарунок хрещеникам від хресних' 175.

ЛАЗ [лаз] -а, *ч.* 'прохід звірів у густому лісі' 186, 302.

ЛАЗБЕНЬ [ла́збен'] -бн'а і -бен'а, *ч.* 'посудина з фанери, подібна на корзину'. Ла́збен' за су́мку буў, той ла́збе^и^н'. 392.

ЛАЗІТІ [лаз'і́т'і] -ів, *мн.* 'безробітні, які ходили "за Польщі" по селах; громада повинна була забезпечити їх роботою або просто дати гроші' 161.

ЛАЗУН [лазу́н] -а́, *ч.* 'підлабузник' 144.

ЛАЙБУЧКА [ла́йбучка] -и, *ж.* 'тс, що ЖИДОК-1' 118.

ЛАЙДАХА [лайда́ха] -и, *ж.* 'жінка легкої поведінки' 396.

ЛАКАНЕЦ [лака́нец] -нца, *ч.* 'невелика лісова галявина із соковитою травою' 392.

ЛАКАНЧИК [лака́нчик] -а, *ч.* 'зменш. до ЛАКАНЕЦ'. Хтос' това́ром спас на́шого лака́нчика – не^и^ма́ шо й коси́ти. 392.

ЛАКОВИНА [ла́ковина] -и, *ж.* 'іржа в стволі мисливської рушниці' 264.

ЛАКОМИЙ [лако́ми^е^й] -а, -е 'такий, що любить що-небудь їсти'. Д'і́ти булі́ лако́ме на са́ло. 154.

ЛАКОЩІ [ла́кошч'і] -ів, *мн.* 'тс, що ЛАГУМІНИ' 254.

ЛАМАНКА [ла́манка] -и, *ж.* 'мисливська рушниця, яку згинають під час зарядження'. Ла́манку тре́ба злама́ти, шоб заради́ти. 116, 422, 424; [лама́нка] 134, 475; [лами́нка] 173.

ЛАМЦУГ [ламцу́г] -а́, *ч.* 'ланцюг' 156; [ланцу́г^х^] 90, 392; [л'анцу́г] 16.

ЛАНДИШ [ла́ндиш] -а, *ч.*, *бот.* 'тс, що ГОРІЛОЧКА-2' 392.

ЛАНДРИНКИ [ландри́нки] -нок, *мн.* 'цукерки' 435.

ЛАНІТИСЬ [ла́н'ітис'] *3 ос. одн.* ла́н'іц'а, *недок.* 'виявляти статевий потяг (про суку)'. Су́ка ла́н'іц'а. 326.

ЛАНКА [ла́нка] -и, *ж.* 'самка оленя'. Оле́н' і ла́нка. 141.

ЛАНПА [ла́нпа] -и, *ж.* 'лампа' 204; [л'а́мпа] 11, 40, 90, 188, 392.

ЛАНТУХ [ла́нтух] -а, *ч.* *1.* 'великий мішок'. Ни бири́ то́го ла́нтуха пе́ред собо́йу – бири́ на пле́чи. 392; *2.* [ланту́х] -а, ч. 'ряднина для перенесення бурячиння' 109; *3.* *перен.* 'неповоротка товста людина' 392.

ЛАНЦЕТ [ланце́т] -а, *ч.* 'знаряддя у вигляді клина з ручкою, за допомогою якого роблять заглиблення для садіння лісових дерев' 392.

ЛАНЦУГОМ [ланцуго́м] *у зн. прис.* 'тс, що ГУСАКОМ' 57.

ЛАНЦЮЖКОМ [ланц'ужко́м] *у зн. прис.* 'тс, що ГУСАКОМ' 16, 230, 456.

ЛАНЯ [ла́н'а] -і, *ж.* 'тс, що ЛАНКА' 431.

ЛАПА [ла́па] -и, *ж.* *1.* 'нога собаки, кота' 167, 173, 275, 382, 392; *2.* 'велика нога людини'. Така́ ла́па, йак в пол'іс'кого зло́д'ійа. 291, 124, 130, 232, 275; *3.* 'ніжка стола' 122, 124, 167, 173, 392; *4.* 'пристрій, на який натягають чобіт під час ремонту' 11, 212.

ЛАПАВКА [ла́паўка] -и, *ж.* 'пастка для лову мишей'. В ла́паўци йе йази́чок. 424, 3, 103, 186, 212, 196, 301.

ЛАПА В ЛАПУ [ла́па ў ла́пу] *у зн. прис.* 'тс, що ГУСАКОМ' 186, 275.

ЛАПАВУХИЙ [лапаву́хий] -а, -е 'тс, що КАПЛАВУХИЙ' 496.

ЛАПАК [лапа́к] -а́, *ч.* 'металічна пастка з пружиною для лову гризунів' 320.

ЛАПАНКА [ла́панка] -и, *ж.* 'саморобна пастка для лову мишей' 309.

ЛАПАТИ [ла́пати] -айу, -айіш, *недок.* 'ловити'. Сиди́т за столо́м і руко́йу му́х'і ла́пайе. 392, 465, 475.

ЛАПАТИЙ [лапа́тий] -а, -е 'такий, що має велику ногу' 301, 346.

ЛАПАТКЄ [лапа́тк'е] -і, *ж.* *1.* 'лопата для копання грядки' 46; *2.* 'лопата, за допомогою якої саджають хліб у піч' 46.

ЛАПАХА [лапа́ха] -и[е], *ж.*, *бот.* 'аїр звичайний; Acorus calamus L.' 150; [лепа́хе] 46; [л'іпе́ха] 365.

ЛАПАЦОН [лапацо́н] -а, *ч.*, *знев.* 'велика рука'. Йак схо́пит' свойі́м лапацо́ном!.. 390.

ЛАПАЧІК [лапа́ч'ік] -а, *ч.* 'металева підставка-триніжка під чавун' 428.

ЛАПИЙ [лапи́й, лапи́'й] -ийа, *ч.* 'той, хто має велику ногу'. Чут' на курчин'а́ не[и] наступи́в той лапи́й. 392, 415; [лап'і́й] 475.

ЛАПИСКО [ла́писко] -а, *с.* і *ж.*, *згруб.* 'велика нога людини'. Ото́ ла́писко! Ото́ нога́! 222.

ЛАПКА [ла́пка] -и[і], *ж.* *1.* 'зменш. до ЛАПА-1'. Бо́сик, дай ла́пку! 392; *2.* 'зменш. до ЛАПА-3' 392; *3.* 'зменш. до ЛАПА-4' 392; *4.* 'частина мисливської рушниці під стволом' 480.

ЛАПНО [ла́пно] -а, *с.* 'вапно' 175.

ЛАПСАДРАК [лапсадра́к] -а, *ч.* 'верхній жіночий одяг' 248.

ЛАПУХА [лапу́ха] -и, *ж.* 'тс, що ЛАПАНКА' 379.

ЛАПЦЬ [лапц'] -а, *ч.* 'постіл'. Лапц' нипудпле́т'ани, а йак пудпле́т'ани – то пости́л. 225.

ЛАР [лар] -а, *ч.* 'скриня для зберігання продуктів' 471.

ЛАС[1] [лас] -у, *ч.* 'тс, що ВЕДРО' 156.

ЛАС[2] [лас] -зу, *ч.* 'перелаз у тину' 407.

ЛАСИЦІ [лáсиц'і] -иц, *мн.* 'візерунки на шибках вікна від морозу' 422; [лáсици]. Так'і лáсици на гокн'і – гет'чидé замурóване. 392, 37, 43, 252, 303, 456.

ЛАСИЦЯ [лáсиц'а] -і, *ж.* 'невеличкий хижий звірок – ласка; Mustela nivalis' 27, 356, 422; [лáсица] 42, 273; [ласúца]. Ласúца п'ірúста, йе і рабéн'ка. 382, 396; [лáс'іца] 89.

ЛАСИЧКА [лáсичка] -и, *ж.* 'тс, що ЛАСИЦЯ' 37, 74, 122, 124, 298, 465; [лáситчка] 110; [лáс'ічка] 156.

ЛАСКАТИ [ласкáти] -а, -е 'такий, що має коротку шерсть (про собаку)'. Ласкáтому собáкови холоднó. 463.

ЛАСОК [ласóк] -скý, *ч., збір.* 'тс, що ГАЛИЦЯ'. Ласкóм накрúти картóпл'у. 531.

ЛАСОЧКА [лáсочка] -и, *ж.* 'зменш. до ЛАСОЧКА' 45, 81, 159, 415, 420.

ЛАСТЕНЬКОВАТИЙ [ластéн'коватий] -а, -е 'такий, що підлещується' 428.

ЛАСТИНЯТКО [ластин'áтко] -а, *с., орн.* 'маля ластівки' 454.

ЛАСТОВЕЧИ [ластовéчи] -а, -е 'такий, що має веснянки на обличчі'. Не бирú кублó, бо бýдеш ластовéчи. 303.

ЛАСТОВЄЧЕ [ластов'éче] -а, *с., збір.* 'веснянки на обличчі'. Нападáйут' ластов'éче. 167.

ЛАСТОВИННЄ [ластовúн':е] -а, *с., збір.* 'веснянки на обличчі'. Ластовúн':е на д'ітéй пáдайе. 252, 396, 431.

ЛАСТОВКА [лáстоўка] -и, *ж.* 'тс, що ЛАСИЦА' 287.

ЛАСТОВОЧКА [лáстовочка] -и, *ж.* 'дівчина з веснянками на обличчі' 433.

ЛАСТОЧКА [лáсточка] -и, *ж. 1.* 'тс, що ЛАСИЦЯ' 53, 392, 481; *2. перен.* 'тс, що ГАЗЕТА-2' 309.

ЛАСТУВАТИЙ [ластувáтий] -а, -е 'веснянкуватий; такий, що має веснянки на обличчі'. Бýдеш ластувáтий, йак кублó скúнеш. 144.

ЛАТА [лáта] -и, *ж. 1.* 'жердина, прибита до кроков, до якої кріпиться шифер' 90, 188, 392 (і в багатьох н. пп.); *2.* 'жердка для огорожі'. Лáту забивáли в правúло і тесáли так. 27.

ЛАТАЙ [латáй] -а, *ч., бот.* 'калюжниця болотяна; Caltha palustris L.' Цв'ітé латáй жóвтий. 122; [латáн'] 513.

ЛАТАТА [латáта] -и, *ж., бот.* 'тс, що ЛАТАЙ'. Жóвта латáта. 494.

ЛАТАТИ [латáти] -áйу, áйіш, *недок. 1.* 'пришивати шматок тканини на дірку в одязі' 392; *2.* 'прибивати лати до кроков будівлі' 16.

ЛАТАТИЙ [латáтий] -а, -е 'про масть коня з плямами іншого кольору'. Латáтий к'ін'. 326.

ЛАТАТЬ [латáт'] -а, *ч., бот.* 'тс, що ЛАТАЙ'. Латáт' жóвтий. 46, 181.

ЛАТАЧКА [латáчка] -и, *ж.* 'тс, що МИЙКА' 152.

ЛАТКА [ла́тка] -и, *ж. 1.* ‘шматок тканини, якою зашивають дірки в одязі’ (у всіх н. пп.); *2.* ‘шматок тканини’. Виро́ўка з латка́ми черво́ними дл’а обла́ви. 480, 44; *3.* ‘тс, що МИЙКА’ 242, 474, 476, 496; *4.* ‘ганчірка будь-якого призначення’ 109; *5. перен.* ‘клаптик городу’. Ту́йу ла́тку про́са поло́ла два дн’і. 392; *6.* ‘тс, що КУБАХ⁴-7’. Ла́тка йегод. 167; 7. ‘тс, що КУБАХ⁷’ 350.

ЛАТНИК [ла́тник] -а, *ч.* ‘збирач ганчір’я’ 351.

ЛАТОК [ла́ток] -тка, *ч., кулін.* ‘тс, що БЕЦЬ’ 522.

ЛАТОХИ [лато́хи] -ів, *мн.* ‘тс, що ТРІСКАЛО’ 211.

ЛАТОЧКА [ла́точка] -и, *ж. 1.*‘зменш. до ЛАТКА-1’ 392; *2.*‘зменш. до ЛАТКА-3’. Ла́точкойу ми́йут’ миски́. 80, 346, 474, 498; [ла́тучка] 13.

ЛАТОШКИ [лато́шки] -шок, *мн.* ‘тс, що ТРІСКАЛО’. В лато́шки гра́ли... Закрива́йіш о́чи, а пото́м йак хтос’ ви́ᵉтне, то ўга́дуйіш, хто тибе́ ви́т’аў. 144.

ЛАТУНИ [латуни́] -ў, *мн.* ‘старий одяг’ 225.

ЛАТУХА [лату́ха] -і, *ж.* ‘верхній довгий зимовий одяг із сукна’. В хо́лод од’ага́ли лату́х’і – так’і́ до́вг’і були́. 272, 80, 476.

ЛАТУШКА [лату́шка] -и, *ж.* ‘зменш. до ЛАТУХА’ 326, 346.

ЛАХ [лах] -а, *ч.* ‘тс, що ЛАХА’. Заткну́ти дз’у́рку ла́хом. 186.

ЛАХА [ла́ха] -і, *ж.* ‘стара дірява одежина’. Ти б хоч в нид’і́л’у ск’і́нула ц’у́йу ла́ху – сти́дно диви́тиса. 392.

ЛАХІ [ла́х’і] -у, *мн.* ‘лахміття’. Накла́ла по́ўну скри́н’у ла́ху – жду гону́чника. 392, 326.

ЛАХМАЙ [лахма́й] -а, *ч.* ‘тс, що ЛАХА’ 454.

ЛАХМАН [лахма́н] -а, *ч.* ‘тс, що ЛАХА’ 221.

ЛАХМАНЕЦЬ [лахмане́ц’] -нц’а́, *ч.* 475.

ЛАХУДРА [лаху́дра] -и, *ж.* і *ч., знев.* ‘обірванець’ 106, 418.

ЛАЯ [ла́йа] -і, *ж., збір. 1.* ‘зграя собак під час парування’ 143, 326, 301, 338, 418; [лайа́] 421, [ле́йа] 183, 351, 357; *2.* ‘зграя вовків під час парування’ 301, 326, 418; [лайа́] 421.

ЛАЯТЬ [ла́йат’] *3 ос. одн.* ла́йет’, *недок.* ‘подавати голос (про лисицю)’ 42.

ЛЕ [ле] *ствер. част.* ‘тс, що АЛЕ-2’. Йе б’іл’е́ти? Ле? 51.

ЛЕБЕДА [лебеда́] -и́, *ж., бот.* ‘лобода; Chenopodium album L.’ З лебеди́ борщ вари́ли. 204; [леᵉбеᵉда́] 392; [либида́] 392, 498; [лебода́] 325; [либода́] 126, 139, 219, 518; [либуда́] 27; [лабада́] 150, 277.

ЛЕБЕХІ [ле́бех’і] -ів, *мн.* ‘тс, що КЕНДЮХ’ 447.

ЛЕВ [леў] -ва, *ч.* ‘злива’. Леў іде́. 25.

ЛЕВАШ [ле́ваш] -а, *ч.* ‘глевкий хліб’. Хл’іб леўк’е́й то ле́ваш. 163.

ЛЕВАШИХА [леваши́ха] –и, *ж., знев.* ‘жінка-лівша’ 397.

ЛЕВКЄЙ [леўк’е́й] -а,-е ‘недопечений хліб’. Хл’іб леўк’е́й. 163.

ЛЕВШУН [левшу́н] -á, *ч.* 'той, хто все робить лівою рукою; лівша' 275.

ЛЕГВО [легвó] -á, *с.* 'тс, що КУБАХ[1]-6, 7' 11.

ЛЕГОВИСЬКО [легóвис'ко] -а, *с.* 'місце, де спить заєць' 27; [лигóвиско] 353; [л'ігóвис'ко] 504.

ЛЕГУШКА [легу́шка] -и, *ж.* 'пастка для лову мишей' 225.

ЛЕДЬВЕ [лéд'ве] *прис.* 'ледве'. Вун лéд'ве вже йде. 392.

ЛЕЖАК [ле"жáк] -á, *ч.* *1.* 'частина димоходу, що лежить на стелі'. Тра ле"жакá обмáзати глéйом, бо дим вихóдит. 392; *2.* 'лавка для спання біля печі' 409; *3.* 'ледар'. Наш ле"жáк до гобíйду спит. 392.

ЛЕЖАНКА [лежáнка] -и, *ж.* *1.* 'тс, що ЛЕГОВИСЬКО' 271; *2.* 'тс, що КУБАХ[1]-7' 230; *3.* 'тс, що КУБЛО-7' 130; *4.* 'маленьке дитяче ліжечко' 428.

ЛЕЖБИСЬКО [лéжбис'ко] -а, *с.* 'тс, що КУБАХ[1]-7' 415.

ЛЕЖВИЩЕ [лéжвишче] -а, *с.* 'місце, де сплять дикі свині' 244; [ли́жвишче] 16.

ЛЕЖНЬОВКА [ле"жн'óвка] -і, *ж.* *1.* 'тс, що ЛЕЖВИЩЕ' 244; *2.* 'дорога на болоті, вимощена стовбурами дерев'. На ле"жн'óвци трислó, аж зубáми клáцали. 392; [лижн'у́ука] 392.

ЛЕЗВО [лéзво] -а, *с.* 'лезо сокири'. Тупé лéзво. 36, 440; [лезвó] 159, 298; [л'éзво] 264.

ЛЕЗИВО [лéзиво] -а, *с.* 'лезо ножа' 481; [л'éзиво] 365.

ЛЕЙБА [лéйба] -и, *ж.* 'тс, що ЛЕЖАК-3'. А той лéйба не хóче роби́ти. 421.

ЛЕЙМАХ [лéймах] -а, *ч.* 'нешвидкий і неміцний собака' 141.

ЛЕКАТИ [лекáти] *3 ос. одн.* лекáйе, *недок.* 'тс, що БЕРИЩАТИ' 415.

ЛЕКШИЙ [лéкший] *прис. вищ. ступ.* 'легше'. Бáба з вóза – кóн'ам лéкший. 225.

ЛЕЛЯК [лéл'ак] -а, *ч.* 'тс, що КОЖАН' 169; [лел'áк] 42, 264.

ЛЕМЕЗІ [лемез'і] -ів, *мн., кулін.* 'тс, що БЕЦЬ' 200.

ЛЕМЗЯКУВАТИ [ле"мз'акувáти] -а, -е 'тс, що ЛЕВКЕЙ'. Хл'іб ле"мз'акувáти – хоч кóник'і липи́. 392.

ЛЕМІХ [лéм'іх] -а, *ч.* 'леміш плуга' 216.

ЛЕМІХА [ле"м'íха] -и, *ч.* і *ж.* 'повільна людина' 121; [лемéха] 106; [лимóха] 418.

ЛЕМІШКА [ле"м'íшка] -и, *ж.* 'приготовлена для собаки їжа'. Постáв ле"м'íшку до бу́ди. 141.

ЛЕНИВО [лени́во] -а, *с.* 'тс, що ЛЕНЬ'. Йак рáна, то лени́во мóчат' і приклáд'уйут. 491.

ЛЕНИТИСЬ [лени́тис'] *3 ос. одн.* лени́ц':а, *недок.* 'линяти; випадати (про старе пір'я чи шерсть, після чого наростає нове)' 301.

ЛЕНІХА [лен'íха] -и, *ж.* 'тс, що ЛАНКА' 30.

ЛЕНОВИСЬКО [ленóвис'ко] -а, *с.* 'тс, що ЛЕНЬ' 37.

ЛЕНЯТКО [лен'áтко] -а, *с.* 'маля оленя' 30.

ЛЕНЬ [лен'] -і, *ж.* 'скинута шкура вужа чи гадюки' 166.

ЛЕПАТИ [лéпати] -айу, -айіш, *недок.* 'кліпати очима' 211.

ЛЕПЕТУСЬ [лепетýс'] –а, *ч.* 'тс, що ЛЕПИТУН' 224.

ЛЕПЕХ [лéпех] -у, *ч., бот.* 'тс, що ЛАПАХА'. За кон'ýшн'ойу в нас зáвше рус лéпех. 392; [лéпах] 48, 152; [л'éпух] холм 36; [лáпйах] 378; [лéпйах]. Пуд р'ікóйу д'íти рвáли лéпйах 170, 6, 140, 315; [липéх] 122.

ЛЕПЕШНИК [ле"пéшник] -а, *ч., бот.* 'тс, що ЛАПАХА' 175.

ЛЕПИТУН [ле"питýн] -á, *ч., знев.* 'базікало' 392, 428.

ЛЕПИТУХА [ле"питýха] -и, *ж., знев.* 'жін. до ЛЕПИТУН' 392.

ЛЕПІХ [лéп'іх] -а, *ч.* 'тс, що ЛЕВАШ' 121.

ЛЕПКІ [лéпк'і] -ув, *мн., кулін.* 'тс, що БЕЦЬ'. Нажáрили на вечéру лéпкув. 293.

ЛЕСИНА [лé"сина] -и, *ж. 1.* 'місце на голові, де випало і не росте волосся' (у багатьох н.пп.); *2.* 'пропуск при косінні' 121.

ЛЕСКО [лéско] -а, *с. 1.* 'лезо ножа'. Зламáлос лéско в ножóви. 392, 305, 301; *2.* 'тс, що ЛЕЗВО' 301, 305.

ЛЕСКУН [лескýн] -а, *ч.* 'підлесник' 211.

ЛЕСКУХА [лескýха] -и, *ж.* 'підлесниця' 211.

ЛЕСТКАМИ [лéсткaми] *у зн. прис.* 'пестливо; з ласками'. Лéсткaми казáла "бабýн'у". 225.

ЛЕТА [лéта] -и, *ж.* 'тс, що ЗДЮР' 48.

ЛЕТАТЬ [летáт'] -і, *ж., бот.* 'тс, що ЛАТАЙ' 80.

ЛЕТАЧИ [летáчи] -а, -е 'летячий'. Йак бáчиш летáчи [лелека], то на нóги бýдеш здорóви. 89.

ЛЕТІТИ [лет'íти] -чý, -тúш, *недок. 1.* 'пересуватися в повітрі за допомогою крил' (всі н.пп.); *2.* 'бігти'. Собáка бýде лет'íв. 120, 32, 326.

ЛЕТЮХА [лет'ýха] -и, *ж.* 'тс, що КОЖАН' 334.

ЛЕТЯЧА МИШ [лет'áча миш] -ийі -и', *ж.* 'тс, що КОЖАН' 494.

ЛЕХКА ПЕЧЕНЯ [лéхка пе"чéн'а] -ейі -і, *ж.* 'легеня; легені' 221.

ЛЕХКЕ [лéхке] -ого, *с.* 'тс, що ЛЕХКА ПЕЧЕНЯ'. Йíжте, кýме, лéхке.– мин'í і кубасá ни вáжка. (Жарт) 90, 392, 454.

ЛЕХКІЙ [лéхк'ій] -а, -е *1.* 'неважкий' (всі н.пп.); *2.* 'швидкий'. То лéхк'ій собáка. 353.

ЛЕХКУШІ [лехкýш'і] -ýш, *мн.* 'нутрощі тварини' 81.

ЛЕЧКИ [лéчки] -чок, *мн.* 'личаки'. У мáтира ходéла в чóрних лéчках, а в нас ходúтим'іш в чóрних ч'іривéчках. 572.

ЛЕЧНО [лéчно] *прис.* 'даремно'. Йа ни бýду трáтити лéчно ч'éсу. 36.

ЛЕЩАТА [лéшчата] -ат, *мн.* *1.* 'розколота палиця для лову вужа' 137, 301, 339; [лéшчита] 298; [лéшчути] 340; *2.* 'роздвоєна на кінці палиця, якою притримували голову спійманого в капкан звіра' 137, 171, 301, 339, 392; *3.* 'розколота палиця, на яку натягали зняту зі звіра шкуру' 22, 122, 424, 475; *4.* 'пастка для лову гризунів із двох дощечок; коли гризун доторкнеться до приманки, верхня дошка падає і вбиває його' 122.

ЛЕШЧАТИ [лéшчати] -ат, *мн.* *1.* 'тс, що ЛЕЩАТА-1' 16, 36, 143; *2.* 'тс, що ЛЕЩАТА-2' 144, 293, 475.

ЛЕЯ [лéйа] -і, *ж.* 'тс, що ЛЕМІХА' 220.

ЛЄВША [л'еўшá] -и', *ч.* і *ж.* 'тс, що ЛЕВШУН' 494.

ЛЄГЕР [л'éгер] -а, *ч.* 'єгер' 200.

ЛЄДЄЙ [л'ед'éй] -а, *ч., бот.* 'петрові батоги; Cichorium intybus L.' 272.

ЛЄДЮХ [л'ед'ýх] -а, *ч, бот.* 'тс, що ЛЄДЄЙ' 272.

ЛЄЇ [л'éйі] -ів, *мн.* 'олія' 370.

ЛЄК [л'ек] -у, *ч.* 'ляк, переляк'. Йогó вз'еў л'ек. 476.

ЛЄКОТАТИ [л'екотáти] -чý, -тиш, *недок.* 'тремтіти'. Л'екотáло вс'о – так зл'акáвс'а. 515; [л'акотáти] 515; [л'окот'íти]. Н'íмиц' с'ів до мене́, то йа л'окот'íла. 495; [л'окотúти] 275.

ЛЄНА [л'éна] -и, *ж.* 'товстий дріт, сплетений з багатьох тонких'. Л'éна – то сплéт'ений др'іт. 418; [лúнва] 81, 208; [лúна]. Петл'ý на вóўка робúли з лúни. 135, 331, 456.

ЛЄНИНЯ [л'енин'á] -áти, *с.* 'тс, що ЛЕНЯТКО' 11.

ЛЄНІХА [л'éн'іха] -и', *ж.* 'тс, що ЛАНКА' 11.

ЛЄНКА [л'éнка] -и, *ж.* *1.* 'ткана спідниця з фарбованих льняних ниток, іноді до них додаються шерстяні' 143, 221, 326; *2.* 'картата ткана спідниця' 326.

ЛЄНТА [л'éнта] -и, *ж.* 'тс, що КОСНИК'. Почепúла до венóчка л'éнти. 484, 392, 454.

ЛЄПА [л'éпа] -и, *ж., бот.* ' липа; Tilia cordata Mill.' 148.

ЛЄСК [л'еск] -у, *ч.* 'тс, що ВІДРО'. Л'еск по л'ícу йде. 16, 377.

ЛЄСКАТИ [л'éскати] *3 ос. одн.* л'éскайе, *недок.* 'тс, що КЛАЦАТИ-2' 273.

ЛЄСЬНІК [л'éс'н'ік] -а, *ч.* 'лісник'. Л'éс'н'ік кут' спа [ліг спати]. 346, 166, 351.

ЛЄТНІК [л'éтн'ік] -а, *ч.* 'чоловічий піджак' 95, 148, 418.

ЛЄТРИКА [л'éтрика] -и, *ж.* 'електрика; електричний струм'. За л'éтрику багáто плачý. 392.

ЛЄШКА [л'éшка] -и, *ж.* *1.* 'спеціальна кладка снопів для просушування у вигляді хреста' 144; *2.* 'розгорнутий сніп, яким прикривають полукіпок' 326; *3.* 'проста кладка із 15 снопів' 326.

ЛИБЕДКА [либéдка] -и, *ж.* 'різновид мисливської рушниці (?)' 143.

ЛИБІДКА [либ'íдка] -и, *ж., бот.* 'тс, що ЛЕБЕДА' 341, 404, 473.

ЛИВКА [ли́вка, ли́ўка] -и, *ж.* *1.*'пастка для лову мишей' 167, 380, 465; *2.*'пастка для лову тхорів' 331, 431.

ЛИВШУНКА [лившу́нка] -и, *ж.* 'дівчина-лівша' 500.

ЛИГВИСЬКО [ли́гвис'ко] -а, *с.* 'тс, що КУБАХ¹-6, 7' 326, 335.

ЛИГВИЩЕ [ли́гвишче] -а, *с.* 'тс, що КУБАХ¹-6, 7' 16.

ЛИГВО [ли́гво] -а, *с.* *1.* 'тс, що КУБАХ¹-6' 326; *2.* [лигво́] -а́, с. 'місце, де живуть бобри' 392; *3.* [лигво́] 'тс, що КУБАХ¹-7' 226; [лигло́] 176.

ЛИГОВИСЬКО [лиговис'ко] -а, *с.* 'тс, що КАЧАЛО' 326.

ЛИГОВО [ли́гово] -а, *с.* 'місце, де живуть вовки' 144.

ЛИГУН [лигу́н] -а́, *ч.* 'тс, що ЛЕЖАК-3'. Вона́ ро́бит' т'а́шко, а в'ін лигу́н. 451, 35, 377.

ЛИГУНКА [лигу́нка] -и, *ж.* 'ледарка' 35.

ЛИГУХА [лигу́ха] -іᵘ, *ж.* 'тс, що ЛИГУНКА'. В те́йі лигу́х'іᵘ ще до ц'е́йі по́ри лу́жок неᵘ засте́л'ани. 392, 377.

ЛИГУШИСКО [лигу́шиско] -а, *ч., ж., с., знев.* 'тс, що ЛЕЖАК-3' 377.

ЛИҐ [лиґ] -а, *ч.* 'ковток чого-небудь'. Хоч йіде́н лиґ води́ дай. 221, 377; [лиг] 221, 377; [лик] 323, 475.

ЛИҐАТИ [лиґа́ти] -а́йу, -а́йеш, *недок.* 'ковтати' 326; [лига́ти] 48, 221, 342; [лика́ти] 106, 475.

ЛИҐНУТИ [лиґну́ти] -у́, -е́ш, *док.* 'ковтнути' 221.

ЛИҐО [ли́ґо] -а, *с.* 'тс, що ЛИГ' 326.

ЛИЖАК [лижа́к] -а́, *ч.* 'ловбаний вулик' 431.

ЛИЖАЛО [лижа́ло] -а, *с.* 'тс, що КУБАХ¹-6, 7' 305.

ЛИЖВА [ли́жва] -и, *ж.* 'лижа'. На ли́жвах спуска́йіц:а з горба́. 392, 208, 212, 424.

ЛИЖВИН [ли́жвин] -а, *ч.* 'схованка зайця в снігу' 16.

ЛИЖУХ [лижу́х] -а, *ч.* 'тс, що ЛЕЖАК-3' 350.

ЛИЗА [ли́за] -и, *ж.* *1.* 'перші проблиски ранкового світла' 144; *2.* 'вранішній туман'. Вже ли́за подн'ала́с'а. 144.

ЛИЗКА [ли́зка] -и, *ж.* 'різка'. На Микола́йа кла́ли ди́т'ом ли́зки пуд поду́шку і вра́но каза́ли, шо Миколай ли́зку покла́в, і би́ли. 446.

ЛИЗНУХА [лизну́ха] -и, *ж.* *1. орн.* 'порода дикої качки' 482; *2.* 'перетинка між пальцями водоплавних птиць' 277.

ЛИЗУН [лизу́н] -а́, *ч.* *1.* 'пристосування, на якому клали сіль звірам' 353; *2.* 'підлесник'. То́го лизуна́ й гучитил'і ни л'у́бл'ат', а д'і́ти бйут. 392.

ЛИЗУНЕЦЬ [лизуне́ц'] -нц'а́, *ч.* *1.* 'тс, що ЛИЗУН-1' 141; *2.* 'зменш. до ЛИЗУН-2' 392; *3.* 'грудка солі для звірів' 117.

ЛИЗЯВИЙ [ли́з'авий] -а, -е 'тс, що ЛЕВКЄЙ' 111; [ли́з'ави] 225.

ЛИЗЯКУВАТИЙ [лиз'акува́тий] -а, -е 'тс, що ЛЕВКЄЙ'. Лиз'акува́тий хлиб. 225.

ЛИЕСА [лиéса] -и, *ж.* 'тс, що РАБРИНА' 429.

ЛИЙ [лий] лóйу, *ч.* *1.* 'тс, що ЗДЮР' 135, 166, 230; *2.* 'тс, що ТУК' 173, 135, 166; *3.* 'жир, топлений з гуски' 335.

ЛИКОВАТИЙ [ли́коватий] -а, -е 'про м'ясо без жирних шматків'. Мйáсо з лóс'а ли́ковате. 186.

ЛИКУША [ликýша] -и', *ж.* 'тс, що ЛЕХКА ПЕЧЕНЯ' 339.

ЛИМЕХА [лимéха] -и', *ж.* *1.* 'тс, що ЛЕВАШ' 340; *2.* 'тс, що ЛЕМІХА' 55.

ЛИМЕХОВАТИЙ [лимéховатий] -а, -е 'повільний; вайлуватий' 342.

ЛИНАТИ [линáти] *3 ос. одн.* линáйе, *недок.* *1.* 'тс, що ЛЕНИТИСЬ' 15, 117; *2.* 'втрачати свій колір під дією сонячних променів'. Матéрийа линáйе од сóнц'а. 334, 293.

ЛИНЄК [лин'éк] -а, *ч.*, *кулін.* 'пиріжок з вареної картоплі' 85.

ЛИНИВЕЦЬ [лини́веиц'] -вц'а, *ч.*, *перев. в мн.* ЛИНИВЦИ [лини́уци] -ив, *кулін.* 'тс, що ЛИНЄК' 255, 410.

ЛИНИВО [лини́во] -а, *с.* 'тс, що ЛЕНЬ' 465; [ли́ниво] 53; [л'íниво] 326, 346.

ЛИНИЩЕ [лини́шче] -а, *с.* 'тс, що ЛЕНЬ' 130; [ли́нишче] 298; [л'іни́шче] 203; [л'ін'íшче] 156, 178.

ЛИНКА[1] [ли́нка] -и, *ж.* 'тс, що ЛЄНА'. Ли́нка дрот'анá. 335, 224, 275, 334, 425.

ЛИНКА[2] [ли́нка] -и, *ж.* 'тс, що ЛЕНЬ' 141.

ЛИНО [линó, лиеннó] -á, *с.* 'тс, що ЛЕНЬ' 134, 162, 273, 289, 447, 480.

ЛИНОВИСЬКО [линóвис'ко] -а, *с.* 'тс, що ЛЕНЬ' 30, 137, 271; [линóвиско] 382, 490.

ЛИНОВИЩЕ [линóвишче] -а, *с.* 'тс, що ЛЕНЬ' 298, 481; [л'інóвишче] 42, 440; [л'інóв'ішче] 89, 264, 419; [л'ін'óвишче] 233.

ЛИНОК[1] [линóк] -нкá, *ч.*, *іхт.* 'прісноводна риба родини коропових з товстим слизьким тілом; Tinca tinca'. Злови́в два кáрпики і пйат' линкý. 461.

ЛИНОК[2] [линóк] -нкá, *ч.* 'тс, що ЛЕНЬ' 498.

ЛИНЯК [лин'áк] -á, *ч.*, *кулін.* 'тс, що ЛИНЄК' 326.

ЛИПАНИК [липáник] -а, *ч.* 'тс, що ЛЕВАШ' 496.

ЛИПАЧ [липáч] -á, *ч*, *кулін.* 'тс, що ЛИНЄК' 69, 74.

ЛИПИТИ [липи́ти] -пл'ý, -пиш, *недок.* *1.* 'замащувати щілини між брусами будівлі'. На зи́му бýду знов хливá липи́ти. 392; *2.* 'іти, падати (про густий мокрий сніг з вітром)'. Ли́пит с'н'іг[х] прáмо в гóчи. 392.

ЛИПИШНЯК [липишн'áк] -á, *ч.*, *бот.* 'тс, що ЛАПАХА' 498.

ЛИПІШКА [лип'íшка] -и, *ж.*, *бот.* 'тс, що ЛАПАХА' 300.

ЛИПШУН [липшýн] -á, *ч.* 'тс, що ЛЕВШУН' 152.

ЛИС[1] [лис] -а, *ч.* 'самець роду ссавців родини собачих; Vulpes' (у більшості н.пп.); [лис']. Хи́три б'і лис'. 382.

ЛИС[2] [лис] -у, *ч.* 'ліс'. В нас йолóвий лис. 518.

ЛИСАЙ [лиса́й] -а, *ч.* 'той, хто з лисиною на голові' 513.

ЛИСА МІШ [ли́са м'іш] -ейі -и', *ж.* 'польова миша' 264.

ЛИСВА [ли́сва] -и, *ж.* 'тс, що РАБРИНА'. Кажу́ ли́сва і кажу́ рабри́на – е́те одне́. 427.

ЛИСЄЙ [лис'е́й] -а, -е 'лихий' 94.

ЛИСЄЧИЙ [лис'е́чий] -а, -е 'лисячий'. Кубло́ лис'е́че. 465.

ЛИСИК [ли́сик] -а, *ч.* 'напівдорослий лис' 53, 392.

ЛИСИНА [ли́сина] -и, *ж.* *1.* 'тс, що ЛЕСИНА-1' (у багатьох н.пп.); *2. перен.* 'тс, що ГАЗЕТА-2' 74, 335.

ЛИСИНЮК [лисин'у́к] -а́, *ч.* 'тс, що ЛИСИК' 117.

ЛИСИТИ [ли́сити] -у, -иш, *недок.* 'тс, що КУРУВАТИ-2' 212.

ЛИСИЦА [лиси́ца] -и, *ж.* *1.* 'самка ЛИСА[1]' (на сході досліджуваної території); [лиси́ц'а] (центральні і західні райони); [л'іс'і́ца] 89; *2. перен.* 'хитра людина'. О! То та́йа лиси́ца шо хоч ви́просит... 392; *3.* 'планка біля віконної рами' 380; *4.* 'переклади на копилах саней' 17, 400; *5.* 'тс, що ҐАНЯ' 37; [лиси́ц'а]. Вз'ала́ же́рдку, йак лиси́ц'а в зу́би. 176; *6.* 'пристосування стискати дошки під час встеляння підлоги' 169; *7.* 'пристосування виправляти скособочені стіни хати' 37, 44; [лиси́ц'а] 74, 253, 394.

ЛИСИЧИ [лиси́чи] -а, -е 'тс, що ЛИСЄЧИЙ'. Ви́ходи лиси́чи з нори́. 340.

ЛИСИЧУК [лисичу́к] -а́, *ч.* 'тс, що ЛИСИК' 162.

ЛИСКА[1] [ли́ска] -и, *ж.*, *орн.* 'порода диких качок'. В ли́ски д͡з'уб йак у ку́рки, а на ло́би б'і́ле. 415.

ЛИСКА[2] [ли́ска] -и, *ж.* 'прутик' 272

ЛИСКОВИЙ [лиско́вий] -а, -е 'ліщиновий; виготовлений з ліщини'. Лиско́ва ти́чка. 326, 102, 275, 498; Лиско́вий к'ій. 225; [лиско́вей] 258; [ли́с'ковий] 181; [л'ісковы́й] 326.

ЛИСНИК [лисни́к] -а́, *ч.* 'лісник' 275, 362.

ЛИСНЯК [лисн'а́к] -а́, *ч.* 'тс, що ЛИСНИК' 404.

ЛИСОК[1] [лисо́к] -ска́, *ч.* *1.* 'невеликий ліс'. За лиско́м було́ на́ше по́ле. 392; *2.* 'зарості ліщини' 498.

ЛИСОК[2] [лисо́к] -ска́, *ч.* 'тс, що ЛИСИК' 186, 244.

ЛИСОХА [лисо́ха] -и, *ж.*, *орн.* 'горихвістка; Phoenicurus' 152.

ЛИСТ[1] [лист] -у, *ч.* *1. збір.* 'листя'. Нагребла́ ли́сту на йа́му. 392; *2.* 'лавровий лист'. Лист к'і́дай, йак суп док'іпа́йе. 392.

ЛИСТ[2] [ли^е^ст] -а, *ч.* 'глист'. Ли^е^сти́ в дити́ни йе. 376.

ЛИСТИНКА [листи́нка] -и, *ж.* 'тс, що ЛИСТ[1]-2' 500.

ЛИСТОНОШ [листоно́ш] -а, *ч.* 'листоно́ша' 221.

ЛИСУХА [лису́ха] -и, *ж.*, *орн.* *1.* 'порода диких качок з чорним опере́нням і білою плямою' 55, 331; *2.* 'дика курочка' 226.

ЛИСЧИХА [лисчи́ха] -и, *ж.* 'самка лося' 396.

ЛИСЮК [лис'ýк] -á, *ч.* 'тс, що ЛИСИК' 44, 134, 382, 447, 480; [лисýк] 222.

ЛИТА [ли́та] -и, *ж.* 'тс, що ЗДЮР' 15, 138, 451; [ли́т'а] 132.

ЛИТАЙ [лита́й] -а, *ч., бот.* 'тс, що ЛАТАЙ' 380.

ЛИТИЦА [ли́тица] -и, *ж., згруб.* 'литка ноги'. Де такá ли́тица вл'íзе в чóбут? 392.

ЛИТКА[1] [ли́тка] -и, *ж.* 'округлий м'яз на задній частині голінки людини' (у всіх н.пп.)

ЛИТКА[2] [ли́тка] -и, *ж.* 'тс, що ЗДЮР' 301.

ЛИТОВАЯ МИШ [литовáйа миш] -óйі –í, *ж.* 'тс, що КОЖАН' 181.

ЛИТОМ [ли́том] *прис.* 'влітку'. Ли́том дóбре, а не зимóйу. 382.

ЛИТТЄ [ли́т':е] -а, *с.* 'тс, що ЗДЮР' 353.

ЛИТУЧКА [литýчка] -и, *ж.* 'тс, що КОЖАН' 36, 272.

ЛИТЬ [лит'] -і, *ж.* 'тс, що ЗДЮР' 138, 163, 172, 286, 379; [лет'] 121.

ЛИХИЙ [лихи́й] -á, -é *1.* 'поганий'. Лихá погóда. 329; *2.* 'рухливий, швидкий'. Лихé дит'á. 290; *3.* 'дірявий'. Лихи́й мишóк. 340; [лих'і]. Вз'алá лихóго мишкá, то все збóже ви́сипиц:а. 392.

ЛИХІТНИЦЯ [лих'ітниц'а] -і, *ж., мед.* 'малярія' 428.

ЛИЦА [ли́ца] -и, *ж., збір.* 'тс, що ГАЛИЦЯ' 411, 425; [л'íца] 233.

ЛИЦИ [ли́ци] лиц, *мн., збір.* 'тс, що ГАЛИЦЯ'. Ли́цами прикривáли зéмл'у.169.

ЛИЦЯТИСЯ [лиц'áтис'а] -áйус'а, -áйіс'а, *недок.* 'залицятися' 148.

ЛИЧ [лич] -á, *ч. 1.* 'передня частина голови свині' 11, 44, 110, 377, 380, 421; [л'іч] 310; *2.* 'закінчення рила свині' 89, 252, 270, 273; [л'іч] 529; *3.* 'ніс собáки' 37, 176.

ЛИЧИК [ли́чик] -а, *ч.* 'ніс їжака' 11, 38.

ЛИЧКА [ли́чка] -и, *ж.* 'м'ясо без жирних шматків' 57.

ЛИЧНІЙ [ли́чн'ій] -а, -е 'зайвий'. Заплати́йу сóрок з ли́чн'ім рубл'íйу. 211.

ЛИЧЬКА-ЛИЧЬКА [ли́ч'ка-ли́ч'ка!] 'виг. для підкликання телят' 326.

ЛИШАЙ [лишáй] -а, *ч. 1. мед.* 'назва ряду шкірних хвороб' (у багатьох н.пп.); *2.* 'тс, що КАЧАЛО' 68, 413.

ЛИШАЙНИК [лишáйник] -а, *ч.* 'тс, що КАЧАЛО' 421; [л'ішáйник] 365.

ЛИШКА [ли́шка] -и, *ж.* 'непарна кількість чого-небудь'. Йак ду пáр'і, то ц'іт, йак н'е – то ли́шка. 446.

ЛИШКИ [ли́шки] -шок, *мн.* 'гра на вечорницях'. Ли́шки йак паличкé пудкидáли, а там хто миг скил'ко зловéти. Хто бил'ш. 366.

ЛИШКО [ли́шко] *незмін.* 'тс, що ЛИШКА'. Вз'елá дри́ва і шчитáла, чи пáра, чи ли́шко. 326.

ЛИШНИЙ [ли́шний] -айа, -ейе 'тс, що ЛИЧНІЙ'. Л'ýбит' говори́ти ли́шнейе. 38; [ли́шн'і] 392.

ЛИЩАСТИ [лишча́сти] -а, -е 'листяний'. Зеле́ни л'іс – то лишча́сти. 331; [л'ішча́сти] 326.

ЛИЩИНКА [лишчи́нка] -и, *ж.* 'личинка хруща' 211.

ЛИЩИННИК [лишчи́н:ик] -а, *ч.* 'зарості ліщини'. В лишчи́н:ику това́р до́бре хо́дит. 392.

ЛИЩИНОВИЙ [лишчино́вий] -а, -е 'тс, що ЛИСКОВИЙ' 454.

ЛИЩКОВИЙ [лишчко́вий] -а, -е 'тс, що ЛИСКОВИЙ'. Лишчко́вий ки^ей. 46, 122.

ЛІВА СТОРОНА [л'іва сторона́] -ийі –и́, *ж.* 'зворотний бік тканини або вишивки'. То л'іва сторона́ ху́стки, то й ни^е га́рна. 272.

ЛІВАК [л'іва́к] -а́, *ч.* 'тс, що ЛЕВШУН' 165, 402, 454, 512.

ЛІВАЧ [л'іва́ч] -а, *ч.* 'тс, що ЛЕВШУН' 258; [л'івач] 351, 16.

ЛІВАШ [ліва́ш] -а́, *ч.* 'тс, що ЛЕВШУН' 46, 454.

ЛІВОРВЕР [ліво́рвер] –а, *ч.* 'револьвер' 122, 244, 335, 424; [л'івол'ве́р] 16.

ЛІВУН [л'іву́н] –а́, *ч.* 'тс, що ЛЕВШУН' 402.

ЛІВШАК [л'івша́к] –а́, ч. 'тс, що ЛЕВШУН' 326, 350; [л'іўча́к] 407.

ЛІВШУН [л'івшу́н] -а́, *ч.* 'тс, що ЛЕВШУН' 224, 225; [л'іўшу́н] 225; [лившу́н] 492, 495, 496, 500.

ЛІГВО [л'і́гво] -а, *с.* 'тс, що ЛЕГОВИСЬКО' 371.

ЛІҐА [л'іґа] -и, *ж.* 'тс, що ЛІҐАР' 254.

ЛІҐАЛЬНО [л'іґа́л'но] *прис.* 'дозволено законом'. Пани́ пол'ува́ли л'іґа́л'но, а ми не^и л'іґа́л'но. 431.

ЛІҐАР [л'іґа́р] -а, *ч.* 'перекладина, до якої прибивають дошки підлоги'. Не клади́ л'іґа́ра на зе́мл'у, бо пудло́га зогнийе́. 392; [л'і́ґар] 49.

ЛІҐІЙОН [л'іґ'ійо́н] -а, *ч.* 'розбещена дитина' 55.

ЛІҐУМІНКІ [л'іґум'інк'і] -нок, *мн.* 'тс, що ЛАГУМІНИ' 229.

ЛІЗЯВИЙ [л'із'авий] –а, -е 'слизький, зі слизом'. С'імн'е поми́й, шоб воно́ ни було́ л'із'аве. 529.

ЛІЙЦИ [л'і́йци] л'і́йец і л'і́йцу, *мн.* 'віжки в кінській упряжі'. Диржи́т л'і́йци йак ба́ба двома́ рук'іма. 392; [л'і́ци] 148.

ЛІМЕНЬ [л'іме́н'] -а, *ч.* 'тс, що ЛЕНЬ' 310.

ЛІМЕТУХА [л'імету́ха] -и^е, *ж., знев.* 'базікало' 384.

ЛІМІНЬОВИ [л'ім'ін'о́ви] -а, -е 'алюмінієвий'. Л'ім'ін'о́вим дро́том скрути́ла видро́. 392; [л'ім'ін'івий] 16.

ЛІНЄВИЩЕ [л'ін'е́вишче] -а, *с.* 'тс, що ЛЕНЬ' 191.

ЛІНЄЙКА [л'ін'е́йка] -и, *ж. 1.* 'планка для креслення прямих ліній' (у багатьох н.пп.); *2.* 'металева планка, прибита до п'ятки приклада мисливської рушниці' 38.

ЛІНЄЙКОЮ [л'ін'е́йкойу] *у зн. прис.* 'тс, що ГУСАКОМ' 463.

ЛІНИВЕЦЬ [л'іни́вец'] -вц'а, *ч., кулін.* 'тс, що ЛИНЄК' 93, 454.

ЛІНИСКО [л'ініско] -а, *с.* 'тс, що ЛЕНЬ' 475.

ЛІНИТИСЬ [л'інитис'] *3 ос. одн.* л'íниц:а, *недок. 1.* 'тс, що ЛЕНИТИСЬ' 143, 270, 465; *2.* 'тс, що ЛИНАТИ-2'. Матéр'ійа л'íниц:а. 53.

ЛІНІЯ [л'ін'ійа] -ійі, *ж. 1.* 'вузька смужка, проведена на якій-небудь поверхні' (всі н.пп.); *2.* 'лісова просіка'. Пушóу на луг л'ін'ійойу чéрес Крýгле, а там водú по кол'íна. 392.

ЛІНКА[1] [л'інка] -и, *ж. 1.* 'тс, що ЛЕНЬ' 303; *2.* 'шерсть звіра, що залишилася після линяння' 303.

ЛІНКА[2] [л'íнка] -и, *ж.* 'тс, що ЛЄНА' 37, 144.

ЛІНЮХ [л'íн'ух] -а, *ч.* 'ледар' 513.

ЛІНЯТИ [л'ін'áти] *3 ос. одн.* л'ін'áйе, *недок. 1.* 'тс, що ЛЕНИТИСЬ' 178, 303; *2.* 'дія, коли в козла спадають старі роги, а виростають нові' 178.

ЛІНЬОВІЩА [л'ін'óв'ішча] -íшч, *мн.* 'тс, що ЛІНКА[1]-2' 419.

ЛІПЕЗДРИКА [л'іпéздрика] -и, *ж.* 'тс, що ЛЄТРИКА' 259.

ЛІПІЙ [л'íп'ій] *прис. вищ. ст.* 'краще'. В тий сук'éнц'і то[у]б'і л'íп'ій. 163.

ЛІПІСТРИЙКА [л'іп'істрúйка] -и, *ж.* 'електричний ліхтарик'. Схувáй сво[у]йý л'іп'істрúйку, бо в вóчи св'íтит'. 148.

ЛІПОШКІ [л'іпóшк'і] -шок, *мн.* 'тс, що ТРІСКАЛО' 83.

ЛІС[1] [л'іс] -а, *ч. 1.* 'велика площа землі, заросла деревами'; *2.* 'тин, плетений з горизонтально розташованих прутів' 305.

ЛІС[2] [л'іс] -у, *ч.* 'тс, що ЛИС[1]' 518.

ЛІСАВИ [л'ісáви] -а, -е 'такий, що має характер лисиці; хитрий'. То л'ісáви человéк. 42.

ЛІСИЦИ [л'ісúци] -úц, *мн.* 'тс, що ЛАСИЦИ' 192; [л'іс'íци] 156.

ЛІСІЦИНИЙ [л'іс'íциний] -а, -е 'тс, що ЛИСЄЧИЙ'. Кублó л'іс'íцине. 310.

ЛІСІЦИНЯ [л'іс'ицин'á] -áти, *с.* 'тс, що ЛИСИК' 89.

ЛІСКА [л'íска] -и, *ж. 1. бот.* 'ліщина; Corylus avellana L.' Нагинáй, мáти, л'íску – везé син нев'íску... (Весільна пісня). 119, 80; *2.* 'тичка з ліщини' 221; *3.* 'гілка з відростками, яку встромляли в коровай як прикрасу' 504; *4.* 'тс, що КУЛЬБА' 46, 390.

ЛІСОВИК [л'ісовúк] -á, ч. 'заєць, який живе в лісі'. Л'ісовúк б'íл'ши, че[и]рвóни, а пол'овúк мéнши. 3.

ЛІСНЯК [л'іс'н'áк] -á, *ч.* 'тс, що ЛЄСЬНІК' 16.

ЛІСЯНИК [л'іс'áник] -а, *ч.* 'огорожа, виплетена з ліщини' 397.

ЛІТАВІЗОР [л'ітав'íзор] -а, *ч.* 'телевізор'. Зипсувáус'а л'ітав'íзор. 326.

ЛІТАТИ [л'ітáти] -áйу, -áйіш, *недок. 1.* 'тс, що ЛЕТІТИ-1'; *2.* 'тс, що ЛЕТІТИ-2'. Л'ітáйе пу сил'і дитúна. 148.

ЛІТЕПЛО [л'íтепло] -а, *с.* 'тепла (літня) вода' 326; [лúтепло] 326; [л'íтипло] 423; 'нагріта, але не доведена до кипіння вода' 258; 'вода, яку нагріло сонячне проміння' 326.

ЛІТЕР [л’ітер] -а, *ч.* ‘тс, що ЛІТРА’. Моло́ка л’ітер ви́пи'ла. 515.

ЛІТЕШНИ [л’ітешни] -а, -е ‘такий, що відноситься до літа – народжений чи виготовлений влітку’. Л’ітешн’е моло́ко. 225; [л’ітишни]. Л’ітишне порос’а́. 392; [л’ітишн’і]. Л’ітишн’і за́йец’. 456.

ЛІТНИК [л’ітник] -а, *ч.* ‘спідниця, виткана з товстих шерстяних ниток’ 16, 221, 428.

ЛІТНЬО [л’ітн’о] *прис.* ‘тепло’ 409.

ЛІТО [л’і́то] -а, *с.* *1.* ‘найтепліша пора року’ (всі н.пп.); *2.* ‘пісні, які співають улітку: постові, ягідні’. Бу́дем спува́ти л’іто. 491; В нас спива́йут по́с’л’е Петра́ л’іто. 494, 492, 275; *3. прис.* ‘влітку’. Літо пойіду до си́на. 399.

ЛІТОШНИЙ [л’ітошний] -а, -е ‘торішній’ 428.

ЛІТРА [л’ітра] -и, *ж.* ‘літр’. Д’ви л’ітри гори́лк’і баби́ ви́пили. 90, 188, 392, 461.

ЛІТРИ [л’ітри] -тер, *мн.* ‘святковий віз з боковими дошками замість драбин’ 515.

ЛІТРИНА [л’ітри́на] –и, *ж.* ‘літр горілки’ 446, 525.

ЛІТУРКА [л’іту́рка] -и, *ж.* ‘скляна банка місткістю 1 літр’ 363.

ЛІТУЩА МИШ [л’іту́шча миш] -ойі -і, *ж.* ‘тс, що КОЖАН’ 350.

ЛІТЦЕ [л’ітце] -а, *с.*, *зменш.* ‘літечко’. Роди́, Бо́же, жи́тце на ново́йе л’ітце. (Щедрівка). 384.

ЛІТЮСЬ [л’іт’ус’] *прис.* ‘тс, що ВЛІТЮСЬ’ 152, 380, 428; [л’а́тос’] 517.

ЛІТЮСЬО [л’іт’ус’о] *прис.* ‘тс, що ВЛІТЮСЬ’ 531.

ЛІТЮШНІЙ [л’іт’ушн’ій] -н’а, -н’е ‘тс, що ЛІТОШНИЙ’ 152, 287.

ЛІЧИТИ [л’ічи́ти] -у́, -иш, *недок.* ‘лікувати’. Йіздит до йаке́йіс’ зна́хурк’і но́гу л’ічит. 392, 90, 188.

ЛІЧКИ [л’ічки́е] -и́в, *мн.* ‘ліки’. Л’ага́й, ж’інко, в подушки́е – йа пойіду по л’ічки́е. (Нар. пісня). 454.

ЛЛЯ [Л’:а] -і, *ч.*, *реліг.* ‘День пророка Іллі (2 серпня)’. Л’:а – ви́жну й йа. 392.

ЛЛЯТИ [л’:а́ти] л’:у, л’:еш, *недок.* ‘лити, виливати’. З о́лива л’:а́ли др’іб на дробол’е́йку. 26; Во́ду кипйати́ли і л’:али́ в це́брик. 454.

ЛОБАТИЙ [лоба́тий] –а, -е ‘такий, що має великий лоб’ 224.

ЛОБЕШНЯ [лобе́шн’а] –і, *ж.*, *знев.* ‘великий лоб’ 258.

ЛОБІЧЧИНА [лоб’іч:ина] -и, *ж.*, *бот.* ‘тс, що ЛЕБЕДА’ 164.

ЛОБОДЯНИЙ [лобод’а́ний] -а, -е ‘такий, що з лободи’. Лобод’а́ний борщч. 371.

ЛОБОК [лобо́к] -бка́, *ч.* *1.* ‘маленький лоб’ (у всіх н.пп.); *2.* ‘перша відрізана від паляниці скибка’. Йіж лобо́к, шоб[и] ходи́у до д’іво́к. 392, 229; [лубо́к] 512; Не йіж лобо́к, бо ж’інка бу́де лоба́та. 224.

ЛОВЕЦЬ [ловéц'] -ўц'á, *ч.* 'мисливець, який ловить звіра за допомогою петель' 418.

ЛОВИ [лóви] -ив, *мн.* 'добування мисливцем звіра за допомогою петель з дроту' 332.

ЛОВИШКА [ловúшка] -и, *ж.* 'тс, що ЛАПАВКА' 17, 110, 116, 141; [ловýшка] 117, 134, 244, 275, 296; [ливýшка] 44, 169, 340, 344, 425.

ЛОВКА [лóвка] -и, *ж.* 'тс, що ЛАПАВКА' 385.

ЛОВУЗЗЄ [ловýз':е] -а, *с.*, *збір.* 'тс, що КОЛОДКА-10' 162.

ЛОВЧА ЯМА [лóўча йáма] -ийі -и, *ж.* 'викопана на звіриній стежці і прикрита гіллям яма-пастка' 53, 419.

ЛОГВИСЬКО [лóгвис'ко] -а, *с.* 'тс, що КУБАХ[1]-7' 11, 26.

ЛОГВИЩЕ [лóгвишче] -а, *с.* 'тс, що КУБЛО-8' 2, 42.

ЛОГВО [логвó] -á, *с.* *1.* 'тс, що КУБАХ[1]-7' 124, 252, 415; [лóгво] 334; *2.* 'тс, що КУБАХ[1]-8' 415.

ЛОГОВИЛИСЬКО [логовúлис'ко] -а, *с.* 'місце, де живе вовчиця з вовченятами' 309.

ЛОГОВИЛО [логовúло] -а, *с.* 'тс, що КАЧАЛО'. Вступиш в логовúло к'ін'с'ке – то бýде лиш'éй. 132, 123, 380, 444; [лугув'éло]. К'інс'ке лугувéло. 511.

ЛОГОВИСКО [логовúско] -а, с. 1. 'тс, що КУБАХ[1]-7' 420; [логовúс'ко] 309; *2.*'тс, що КАЧАЛО' 275.

ЛОГОВИЩЕ [логóвишче] -а, *с.* 'тс, що КУБАХ[1]-6' 186.

ЛОГОВО [лóгово] -а, *с.* *1.* 'тс, що КУБАХ[1]-6' 447; *2.* 'тс, що КУБАХ[1]-7' 465; [логовó] 44; *3.* 'тс, що КУБЛО-7' 53, 167; *4.* 'тс, що КАЧАЛО' 167.

ЛОДАР [лóдар] -а, *ч.* 'тс, що ЛЕЖАК-3' 2, 421, 428, 480.

ЛОЖА [лóжа] -и, *ж.* *1.* 'тс, що ЛОЖЕ'. Кáжут' лóжа, бо ствол лежúт'. 17, 400; *2.* 'тс, що КУБАХ[1]-7' 340.

ЛОЖВИСЬКО [лóжвис'ко] -а, *с.* 'тс, що КУБАХ[1]-7' 244.

ЛОЖЕ [лóже] -а, *с.* 'приклад мисливської рушниці' 20, 463; [лóжйе] 343.

ЛОЖИВО [лóживо] -а, *с.* 'тс, що ЛОГОВИЛИСЬКО' 162.

ЛОЖИЧКА [лóжичка] -и, *ж.* *1.* 'маленька ложка' 352; *2.* 'частина приклада мисливської рушниці під стволом' 352.

ЛОЖКА [лóжка] -и, *ж.* *1.* 'предмет столового прибору для набирання рідкої страви' (всі н.пп.); *2.* 'тс, що ЛОЖИЧКА-2' 425.

ЛОЖО [лóжо] -а, *с.* *1.* 'тс, що КУБАХ[1]-6, 7' 340; *2.* 'тс, що ЛОЖЕ'. Лóжо тримáйе прáвойу рукóйу. 53, 116.

ЛОЗНУХА [лознýха] -и, *ж.*, *орн.* 'пташка, яка може бігати поверхнею води (?)' 382.

ЛОЗОВИК [лозовúк] -á, *ч.* 'лис, який живе в лозах' 353.

ЛОЗЯ [лóз'а] –і, *ж.*, *дит.* 'ложка' 392.

ЛОЗЯНИК [лоз'анúк] -á, *ч.* 'зарості лози' 122.

ЛОЗЯЧЧЯ [лоз'ач':а] –а, *с., збір.* 'лозове пруття' 211.

ЛОКНО [локно́, лоукно́] -а́, *с., бот.* 'лілія; Nymphaea alba L.' Ли́с'т'е локна́ мйаси́сте. 211, 16, 221, 326.

ЛОКУТЬ [ло́кут'] -і, *ж., бот.* 'тс, що ЛАТАЙ'. Ло́кут' жо́вта. 225.

ЛОМАКА [лома́ка] -и', *ж. 1.* 'велика палиця'. Даў дити́ни по голоўйі лома́коуйу. 392; *2.* 'тс, що КОЛОДКА-10' 144, 396; *3. перен., згруб.* 'неповоротка людина'. Та́йа лома́ка нат' ва́л'ца гул'а́ти не" мн'і́йе. 392; *4.перен.* 'нешвидкий і неміцний собака' 427.

ЛОМАЧЧЕ [лома́ч:е] -а, *с., збір. 1.* 'пруття, гілля, хмиз' 289, 340; [лома́ч:а] 346; [лома́ч':е] 293, 305, 400, *2.* 'тс, що КОЛОДКА-10' 289, 340.

ЛОНЄ [ло́н'е] *прис.* 'вторік' 517.

ЛОНКА [ло́нка] -и, *ж.* 'сінокіс' холм 38.

ЛОНЬСЬКІЙ [ло́н'с'к'ій] -а, -е 'тс, що ЛІТОШНІЙ' 517.

ЛОПАВКА [ло́паўка] -и, *ж.* 'пристрій нагонича з двох дощок для підняття звіра з лігва' 44, 463.

ЛОПАСТ [лопа́ст] -а, *ч.* 'тс, що ЛОПАТА-2' 38.

ЛОПАТА [лопа́та] -и, *ж. 1.* 'знаряддя з довгим держаком і широким плоским кінцем для саджання хліба у піч' (у багатьох н.пп.); *2.* 'частина передньої ноги свині або іншої тварини вище коліна' 156, 211, 253, 465.

ЛОПАТЕНЬ [ло́патен'] -тн'а, *ч. 1.* 'велике свердло' 38, 430; *2.* 'лопнуте свердло (?)' 173; *3.* 'пристрій у вигляді широкої дошки, до якої прив'язували кудельку під час прядіння' 380; *4.* 'тс, що ТРІСКАЛО' 354.

ЛОПАТИ [ло́пати] -айу, -айіш, *недок. 1.* 'вдаряти одним предметом об другий'. Ло́пайе па́лкойу в хвойі́ну. 17, 382; *2.* 'тс, що КЛАЦАТИ-2' 17.

ЛОПАТКА [лопа́тка] -и, *ж. 1.* 'пристосування з невеликої дощечки для розмішування рідкої страви'. Помиша́й варе́н':а лопа́ткойу. 392; *2.* 'мантачка' 221; *3.* 'зменш. до ЛОПАТА-2' 103, 144, 252, 270, 273; *4.* 'перетинка між пальцями водоплавних птиць'. Ла́па з лопа́тками. 230, 346, 356, 380.

ЛОПАТНЯ [ло́патн'а] -і, *ж.* 'тс, що ТРІСКАЛО' 354.

ЛОПАТУШКА [лопату́шка] -и, *ж.* 'пристрій для биття мух' 382.

ЛОПУСТЬ [ло́пус'т'] -і, *ж.* 'частина капкана у вигляді півкільця, яке хапає звіра за ногу' 172.

ЛОПУХА [лопуха́] -и́, *ж.* 'решки від оболонок зерна, що залишаються після просівання борошна; висівки' 80.

ЛОСАКУС [лосаку́с] -у, *ч., збір.* 'тс, що ГАЛИЦЯ' 255, 476; [лосоку́с] 307, 380.

ЛОСИПЕД [лосипе́д] -а, *ч.* 'велосипед' 49.

ЛОСИХА [лоси́ха] -и, *ж.* 'самка лося' 326, 394; [лос'і́ха] 26, 156; [ло́с'іха] 89, 103.

ЛОСИЦЯ [лоси́ц'а] -і, *ж.* 'тс, що ЛОСИХА' 30, 74, 135, 287; [ло́сиц'а] 3; [лоси́ца] 273, 325, 481; [лос'іца] 45, 275.

ЛОСІК [ло́с'ік] -а, *ч.* 'маля лося' 392.

ЛОСКОТКІ [лоско́тк'і] -ток, *мн.* 'тс, що ҐІЛЬҐАННЄ' 418.

ЛОСЮК [лос'у́к] -а́, *ч.* 'тс, що ЛОСІК' 44, 134, 162.

ЛОСЯ [лос'а́] -а́ти, *с.* 'тс, що ЛОСІК' 2.

ЛОТАТЬ [ло́тат'] -і, *ж.*, *бот.* 'тс, що ЛАТАЙ'. На по́плави ц'вите́ жо́вта ло́тат'. 392, 342; [лота́т'] 152; [лоте́т'] 498; [лот'а́т'] 456; [лута́т'] 161.

ЛОХАНЬКА [лоха́н'ка] -и, *ж.* 'миска' 154, 351; [лоха́нка] 418.

ЛОХАЧИННИК [лохачи́н:ик] -а, *ч.* 'місце, де ростуть ЛОХАЧІ' 161.

ЛОХАЧІ [лохач'і] -ів, *мн.*, *бот.* 'рослина родини брусницевих; лохина, буяхи; Vaccinium uliginosum L.' 211, 273, 305, 342, 346, 348, 436; [лохачи́] 326; [лухач'і́] 275; [лахач'і́] 46.

ЛОХАЧНИК [лоха́чник] -а, *ч.* 'тс, що ЛОХАЧИННИК' 258, 326, 342; [лаха́чник] 46.

ЛОХІНИ [лох'іни] -ін, *мн.*, *бот.* 'тс, що ЛОХАЧІ' 122, 301, 326; [ло^{у}х'і^{и}ни] 393, 396; [лох'и́^{е}ни] 342.

ЛОХІННИК [лох'ін:ик] -а, *ч.* 'місце, де ростуть ЛОХІНИ' 122.

ЛОША[1] [лоша́] -а́ти, *с.* 'маля кобили' (всі н.пп.)

ЛОША[2] [ло́ша] -и, *ж.* 'тс, що ЛОСИХА' 44, 57, 124, 252, 382, 447.

ЛОШАК [лоша́к] -а́, *ч.* *1.* 'напівдорослий кінь' 90, 188, 392; ***2. перен.*** 'підпарубок'. Так'і лоша́к, а з д'іт'ми бйіга́йе. 392.

ЛОШЕНЯ [лошен'а́] -а́ти, *с.* 'тс, що ЛОСІК'. Лоши́ца і лошен'а́. 42, 162, 264.

ЛОШИХА [лоши́ха] -и, *ж.* 'тс, що ЛОСИХА' 162.

ЛОШИЦА[1] [лоши́ца] -и, *ж.* 'тс, що ЛОСИХА'. Там був лос' і лоши́ца. 42, 264, 400, 480.

ЛОШИЦА[2] [лоши́ца] -и, *ж.* 'напівдоросла кобила'. Бач, йаку́ ви́годуваў га́рну лошицу. 392; [лоши́ц'а] 177.

ЛОШУК [лошу́к] -а́, *ч.* 'тс, що ЛОСІК' 382, 480.

ЛУБ [луб, луб^п] -а, *ч.* 'закаблук у взутті' 221, 475; [луп] 121.

ЛУБИН [лу́бин] -у, *ч.*, *бот.* 'люпин; Lupinus polyphyllus L.' За Горо́йу пос'і́йали лу́бин. 392.

ЛУБОК [лубо́к] -бка́, 'тс, що ЛОБОК-2' 280.

ЛУБ'ЯНКА [лубйа́нка] -і, *ж.* 'коробка з фанери' 392.

ЛУГ[1] [луг, луг^х] -а́, *ч.* 'заболочена місцевість із сінокосом і вільховим лісом'. З луга́ му́чане с'і́но. 392, 179.

ЛУГ[2] [луг] -у, *ч.* 'водний розчин попелу, у якому замочували білизну перед пранням' 46.

ЛУЖИТИСЬ [лу́житис'] *3 ос. одн.* лу́жиц':а, *недок.* 'купатись у калюжі (про свиню)'. Свин'á лу́жиц'а в граз'і. 53, 60, 230, 298; [лу́жатис'] 293.

ЛУЖО [лу́жо] -а, *с.* 'калюжа'. На доро́зи лу́жо вели́ке. 230.

ЛУЖОК[1] [лужóк] -жкá і -шкá, *ч.* 'зменш. до ЛУГ[1]'. На луж^ыку́ пáсли товáр пуўд'н'á. 392, 148.

ЛУЖОК[2] [лу́жок] -жка і -шка, *ч.* 'ліжко'. Лу́жок до гобі́йда не^и застéл'ани. 392.

ЛУЙ [луй] лóйу, *ч.* 'тс, шо ЗДЮР' 415.

ЛУКНО [лукнó] -á, *с.*, *бот.* 'листя водяної лілії – ЛОКНО'. Лукнó росклáлос' на вод'і. 94.

ЛУКОТЬ [лу́кот'] -кт'а, *ч.* 'лікоть'. Хоч кусáй лу́кт'і!.. 392.

ЛУНАНЬ [лунáн'] -а, *ч.* 'тс, що ЛУНЯК'. Лунáн' л'і́зе, куди́ хоч, і не^и впадé. 16.

ЛУНЯК [лун'áк] -á, *ч.* 'лунатик' 46.

ЛУПА [лу́па] -и, *ж.* 'велика скибка хліба; окраєць'. Годри́заў не^и ск'і́бку, а лу́пу. 392.

ЛУПАВКА[1] [лу́павка] -и, *ж.* 'каганець' 152.

ЛУПАВКА[2] [лупáвка, лупáўка] -и, *ж.* 'тс, що ЛУПАЙКА-1' 490.

ЛУПАЙКА [лупáйка] -и, *ж.* *1.* 'обрізина з картоплини' 161, 498; *2.* 'тс, що ДЛУПАХ' 178, 415; [лу́пайка] 176; *3.* 'шкаралупа яйця' 305.

ЛУПАТИ [лу́пати] -айу, -айеш, *недок.* 'кліпати очима' 428.

ЛУПАТКА [лупáтка] -и, *ж.* *1.* 'тс, що ЛОПАТКА-3'. Лупáтка перéдна. 74, 309, 396; *2.* 'частина задньої свинячої ноги вище коліна'. Зáдн'а лупáтка. 451, 422.

ЛУПАХА [лу́паха] -и, *ж.* *1.* 'тс, що ЛУПАЙКА-1'. Лу́паха з бу́л'би. 221, 326, 377; *2.* 'тс, що ДЛУПАХ' 143, 338; [лупáха] 11; *3.* 'тс, що ЛУПАЙКА-3' 221, 148, 326.

ЛУПЕНИНА [лупéнина] -и, *ж.* 'тс, що ЛУПАЙКА-1' 46.

ЛУПЕНЬ [лу́пен'] -пн'а, *ч.* 'удар; лупцювання'. Йак дáм лу́пн'а, то пе^ире^ивéрниса. 392.

ЛУПЄХА [луп'éха] –и, ж. 'тс, що ЛУПАЙКА-1' 346, 527.

ЛУПИНА [лупи́на] -и, *ж.* *1.* 'тс, що ЛУПАЙКА-1' 122, 211, 492, 495, 515; [луп'éна] 106; [луп'і́на] 275, 380; *2.* 'тс, що ДЛУПАХ' 110, 380, 427.

ЛУПИТИ [лупи́ти] -пл'у́, -пиш, *недок.* *1.* 'знімати шкуру з убитого звіра'. Зáйца лупи́ли в л'і́си. 392, 186, 208, 415, 425; *2.* 'знімати шкірку зі старої картоплі за допомогою ножа; чистити' 342; *3.* 'ґедзатися (про худобу)'. Корови́ хвости́ лу́пл'ат. 275; *4.* *перен.* 'лупцювати'. Йа йогó так лупл'у́, а вун все однó не^и слу́хайе. 392.

ЛУПІХА [луп'і́ха] -и, *ж.* 'тс, що ДЛУПАХ' 125, 253.

ЛУСКА [лускá] -и́^е, *ж.*, *збір.* 'лупа у волоссі на голові' 342.

ЛУСТКА[1] [лу́стка] -и, *ж.* 'скибка хліба' 111.

ЛУСТКА[2] [лу́стка] -и, *ж.* 'гільза для мисливських патронів' 141.

ЛУСТОК [лусто́к] -тка́, *ч.* 'тс, що ЛОБОК-2' 225.

ЛУСТОЧКА [лу́сточка] -и, *ж.* 'зменш. до ЛУСТКА[1]' 111.

ЛУТТЄ [лу́т':е] -а, *с., збір.* 'пагони дерева' 225.

ЛУХАР [луха́р] -а, *ч., орн.* 'глухар; Tetrao' 156, 400.

ЛУХАРА [лухара́] -а́ти, *с., орн.* 'глухареня'. Луха́р, луха́рка і лухара́. 156.

ЛУХАРКА [луха́рка] -и, *ж., орн.* 'самка глухаря' 156.

ЛУЧ [луч] *вищ. ступ. прис.* 'краще'. Су́ка луч ган'айе зв'і́ра. 208, 474; [луч:]. Луч: було́ б не" говори́ти... 392, 208; [лучш] 392.

ЛУЧА[1] [лу́ча] -и, *ж.* 'теля'. На, лу́ча! На, рабе́йке! Мин'-мин'! 392.

ЛУЧА[2] [лу́ча!] '*виг.* для проганяння теляти' 392.

ЛУЧИННИК [лучи́н:ик] -а, *ч.* 'пристрій для освітлення, у якому використовувалася лучина' 36.

ЛУЧІЙ [лу́ч'ій] *прис.* 'тс, що ЛУЧ'. А шоп воло́с'е лу́ч'ій росло́, мо́на втира́ти в го́лову насто́йку з зв'еробо́йу й кропи́ви. 476.

ЛУЧІШИШНИЙ [луч'ішишний] -а, -е 'тс, що ЛУЧЧИЙ' 413.

ЛУЧКА[1] [лу́чка] -і, *ж.* 'зменш. до ЛУЧА[1]'. Лу́чка! Ану́ в ку́чку! 392.

ЛУЧКА[2] [лу́чка] -и[і], *ж.* *1.* 'невеличка лука; сінокіс серед лісу'. Йе Арку́шиних лу́чка, йе Близн'уку́ лу́чка... 392; *2.* 'тс, що ВИСПА[2]' 427.

ЛУЧКА[3] [лу́чка] -и, *ж.* 'тс, що ПРЕНЗЕЛЬ'. Ху́стка з лу́чкойу. 6, 26, 343.

ЛУЧКОВА [лучко́ва] -ойі, *ж.* 'тс, що ЛУЧКОВКА' 342.

ЛУЧКОВКА [лучко́вка] -и, *ж.* 'пилка, якою може різати один чоловік; вгорі над полотном каблук у вигляді лука' 475.

ЛУЧОК [лучо́к] -чка́, *ч.* 'тс, що ЛУЧКОВКА'. Вста́ў ра́но да йду лучко́м ри́зати дро́ва. 392.

ЛУЧЧЕ [лу́ч:е] *вищ. ступ. прис.* 'тс, що ЛУЧ'. Су́ка лу́ч:е бе"ре́ с'л'ід. 275, 392; [лу́чше] 392.

ЛУЧЧИЙ [лу́ч:ий] -а, -е 'кращий' 393; [лу́ч:и]. Муй д'а́т'ко лу́ч:и за т'о́тку. 392; [лу́чши] 392.

ЛУШАК [луша́к] -а́, *ч., орн.* 'тс, що ЛУХАР'. Луша́к і луши́ца. 10.

ЛУШЕЦ [луше́ц] -шца́, *ч., орн.* 'тс, що ЛУХАР'. Там сил'і́ў луше́ц і луши́ца. 264, 17.

ЛУШИНЯ [лушин'а́] -а́ти, *с., орн.* 'тс, що ЛУХАРА' 400.

ЛУШИЦА [луши́ца] -и, *ж., орн.* 'тс, що ЛУХАРКА'. Луши́ца з лушин'а́м. 10, 233, 264, 400.

ЛУШКО [лу́шко] -а, *с.* 'тс, що ЛУЖОК[2]' 90.

ЛУШПАЙКА [лушпа́йка] -и[і], *ж.* *1.* 'тс, що ЛУПАЙКА-1'. Лушпайки́[і] то́же вару́ с карто́пл'ойу. 392; [рушпа́йка] 512; *2.* 'тс, що ДЛУПАХ' 203.

ЛУШПАХА [лушпáха] -і, *ж.* *1.* 'тс, що ЛУПАЙКА-1' 250, 280, 392; *2.* 'тс, що ДЛУПАХ' 309.

ЛУШПАЯ [лушпайá] -í, *ж.*, *згруб.* 'тс, що ДЛУПАХ' 130.

ЛУШПИНА [лушпúна] -и, *ж.* *1.* 'тс, що ЛУПАЙКА-1' 74; *2.* 'тс, що ДЛУПАХ' 38, 356, 421.

ЛУШПІХА [лушп'íха] -и, *ж.* 'тс, що ДЛУПАХ' 33.

ЛУЩАНИК [лýшчаник] -а, *ч.* 'достиглий лісовий горіх, який добре вилущується'. Зашлú в лишчúн:ик, а там лýшчанику – зимл'á вкрúта! 392.

ЛУЩИК [лýшчик] -а, *ч.* 'тс, що ЛУЩАНИК'. Бúілка лýшчик'і в кубло́ на зúму нóсит. 392.

ЛУЩИНИ [лушчинú] -úн, *мн.* 'тс, що ЛУПАЙКА-1' 428.

ЛЮБИВИЙ [л'убúвий] -а, -е 'тс, що ЛИКОВАТИЙ' 134, 208, 222, 415; [л'убивúй]. Л'убивé мн'éсо. 418.

ЛЮБИЙ [л'убúй] -á, -é 'тс, що ЛИКОВАТИЙ'. Мйáсо л'убé. 172.

ЛЮБИМИЙ [л'убúмий] -а, -е 'тс, що ЛИКОВАТИЙ'. Сухé мйáсо – то л'убúме. 116, 186, 339; [л'убл'íвий] 233.

ЛЮБИНИ [л'убúни] -úн, *мн.* 'частина весільного обряду – відбувається через тиждень після сватання і з більшою кількістю гостей' 177.

ЛЮБЛЯНО [л'ýбл'ано] *пас. форма* до **любити**. Вúдно, нас ни л'ýбл'ано, шо на нас ни кýпл'ано... (Весільна пісня). 342.

ЛЮБРИК [л'ýбрик] -а, *ч.* 'кольорова крейда, якою колись користувалися будівельники для позначення ліній' 392.

ЛЮБУВАТИ [л'убувáти] -ýйу, -ýйеш, *недок.* 'вибрати, облюбувати'. Вечорнúц'і починáлис'а пóсл'а Покрóви. Д'івчáта л'убувáли йакýс' хáту... 335.

ЛЮБЧИК [л'ýбчик] -а, *ч.* 'пестунчик' 407.

ЛЮДЄЧИЙ [л'уд'éчий] -а, -е 'людський; такий, що належить людям, а не колгоспові'. Л'уд'éчи горóди. 476; [л'уд'áчий] 224.

ЛЮДИНКА [л'удúнка] -и', *ж.* *1.* 'малого росту людина' 392; *2.* 'погана людина'. Отó л'удúнка пустáйа! 225.

ЛЮДИСЬКА [л'удúс'ка] -с'ок, *мн.*, *знев.* 'погані люди'. Йе л'ýди, а йе л'удúс'ка. 392, 454, 515; [л'удéска] 36.

ЛЮДКИ [л'удкú, л'удкú^е] -дóк, *мн.* 'люди'. Налóўл'ат' сом'íў л'удкú та й везýт' на базáр. 380, 494, 495, 498; [л'удкé] 144, 496; [л'утк'é] 237; [л'утк'í] 161, 338.

ЛЮДКОВЕ [л'удкóве] *мн.*, *збір.* 'тс, що ЛЮДКИ' 109, 211, 313, 476, 518; [у розпуці]: Л'удкóве! Ратýйте! Пожáр!.. 515, 326, 384, 527; *жарт.* 500; [л'удкóви, л'удкóви^е]. Л'удкóви^е! Гéнимо! Пожéр! 74, 380; [л'уткóве] 300.

ЛЮДКОВИЙКО [л'удкóвийко] *мн.*, *збір.* 'людоньки' 313.

ЛЮДОВНЯ [л'удóвн'а] -і, *ж.* 'холодне приміщення' 11; [л'одóўн'а] 392.

ЛЮДОНЬКИ [л'ýдон'ки] *мн.* 'тс, що ЛЮДКИ' 392, 454.

ЛЮДЦІ [л'ýдц'і] *мн.* 'тс, що ЛЮДКИ'. О л'ýдц'і мойí мúли! 484.

ЛЮДЦЬКИЙ [л'у́дц'кий] -а, -е 'тс, що ЛЮДЄЧИЙ'. То л'у́дц'к'і горо́ди. 371; [л'у́цк'і]. Йак'і-то йе л'у́цк'і д'іти!.. А наш йак'і́с' нил'у́цк'і. 392.

ЛЮ-ЛЮ [л'у-л'у!] 'виг. для прикликання голубів' 111.

ЛЮЛЯ[1] [л'у́л'а] -і, *ж.* 'пестл. до ЛЮЛЬКА[1]-2' 392.

ЛЮЛЯ[2] [л'у́л'а] -і, *ж., знев.* 'великий ніс людини' 428.

ЛЮЛЬКА[1] [л'у́л'ка] -и[і], *ж. 1.* 'дитяче ліжечко' 392; *2.* 'колиска' 326, 392.

ЛЮЛЬКА[2] [л'у́л'ка] -и і -і, *ж. 1.* 'приладдя для куріння' (у багатьох н.пп.); *2.* 'ізолятор на електричному стовпі, до якого кріпляться дроти'. Слуп зогни́в, і л'у́л'ка ви́л'ізла. 392; *3.* 'кривий огірок' 211.

ЛЮЛЬКА-ЧЕРЕПУШКА [л'у́л'ка-черепу́шка] -и –и, *ж.* 'глиняна люлька для куріння, виготовлена гончарем'. Л'у́л'ки-черепу́шки роби́ли ми по зака́зу. 292.

ЛЮЛЮЧКА [л'у́л'учка] -и, *ж.* 'спеціальний пристрій у старовинних мисливських рушницях, на якому кріпився пістон' 431.

ЛЮС [л'ус, л'ус[і]] -за, *ч.* 'затичка з ганчір'я для закривання отвору в димоході' 221.

ЛЮСТРО [л'у́стро] -а, *с. 1.* 'дзеркало'. Ба́ло по́л'ск'і л'у́стра були́ лу́ч:и – йак гл'а́ну, то така́ фа́йна... А типе́рика мо́ршчат. 392; *2. перен.* 'тс, що ГАЗЕТА-2' 451.

ЛЮФА [л'у́фа] -и, *ж.* 'мисливська рушниця' 222, 444.

ЛЮХВА [л'у́хва] -и, *ж.* 'ствол мисливської рушниці'. А л'у́хву тре́ба чи́стити. 60, 177, 293; [л'у́хка] 124, 252.

ЛЮХО [л'у́хо] -а, *с.* 'тс, що ЛЮХВА' 418.

ЛЮХТА[1] [л'у́хта] -и, *ж.* 'тс, що ЛЮХВА' 138, 344.

ЛЮХТА[2] [л'у́хта, л'у́хта[є]] -и, *ж. 1.* 'заслінка для перекривання димоходу' 42, 114; *2.* 'отвір погреба; продуха' 402.

ЛЮШНЯ [л'у́шн'а] -і, *ж. 1.* 'деталь у возі, яка зв'язує вісь із полудрабком' 90, 188, 392; *2. перен., знев.* 'погана мисливська рушниця'. То х'іба́ руж:о́? То – л'у́шн'а! 17, 166, 167, 211, 230, 303; [л'ушн'а́] 26, 37, 130, 176, 203, 252, 440.

ЛЯ [л'а] *прий. 1.* 'для'. Покла́ў йі́сти. Жо́луд'і л'а кабани́ў. 134, 480; *2.* 'біля'. С'ів л'а молоди́х. 495.

ЛЯГУХА [л'агу́ха] -и, *ж.* 'жаба' 142.

ЛЯГЧИ [л'агчи́] -а́жу, -а́жеш, *док.* 'лягти' 326.

ЛЯҐУР [л'а́ґур] –а, *ч., кулін.* 'страва з риби' 402.

ЛЯДА [л'а́да] *займ.* 'будь-який'. До Йу́рйа шоб було́ с'і́на в л'а́да ду́рн'а. (Приказка). 384.

ЛЯДАЩИ [л'ада́шчи] -а, -е 'ледачий'. Л'ада́шчого си́на не[и] заста́ви[і]ш. 42.

ЛЯДО [л'áдо] -а, *с.* *1.* 'рухома рама в ткацькому верстаті, в яку вкладається бердо і за допомогою якої прибивається піткання' 392; *2.* 'пристрій для піднімання колод і їх вантаження на підводу або вагонетку' 392.

ЛЯКАЙЛО [л'акáйло] -а, *с.* *1.* 'той, хто лякає'. Кол•и́ес' йак'іс' л'акáйла бул•ие. 380; *2.* 'те, чим лякають' 380.

ЛЯКАЛО [л'áкало] -а, *с.* *1.* 'тс, що ЛЯКАЙЛО-1' 392; *2.* *перен.* 'людина, вдягнута в лахміття'. Ти в туй спудни́ци порвáнуй, йак тéйе л'акáло. 392; *3.* 'опудало на городі'. Трéба на прóси постáвити л'áкало. 392.

ЛЯЛЯКАТИ [л'ал'áкати] -айу, -айеш, *недок., знев.* 'говорити' 237.

ЛЯЛЬКА [л'áл'ка] -і, *ж.* *1.* 'дитяча іграшка у вигляді фігурки людини' (у багатьох н.пп.); *2.* 'дитина'. Йе н'áн'ка – бýде й л'áл'ка (приказують, коли першою в сім'ї народиться дівчинка). 392, 90; *3.*'ілюстрація в книжці або журналі'. Купи́ книжшку з л'ал'кáми. 392; 4.'виткана смуга одного кольору в рядні'. Ше д'ви л'áл'к'і ви́ч:у і к'іл'імка кóнчу. 392.

ЛЯМАТИ [л'áмати] -айу, -айе, *недок.* 'тс, що КЛАЦАТИ-2' 134.

ЛЯМЕЦ [л'áмец] -мцу, *ч.* *1.* 'сукно'. Пижи́ в патрóни роби́ли з л'áмцу. 11; *2.* 'збите в ковтун волосся' 392.

ЛЯМПОЧКА [л'áмпочка] -і, *ж.* 'електрична лампочка'. Закрути́ дрýгу л'áмпочку, бо ц'а, мáбут', згори́іла. 392.

ЛЯНДРИНКА [л'андри́нка] -и, *ж.* 'цукерка карамель' 355.

ЛЯНКА [л'áнка] -и, *ж., бот.* 'сільськогосподарська культура, з насіння якої виготовляли олію, а зі стебел робили віники (?)' 186.

ЛЯННИЦИ [л'ан:и́еци] -иц, *мн.* 'гірший ґатунок лляного волокна' 148.

ЛЯПА [л'áпа] -и, *ж.* і *ч.* 'базіка' 225.

ЛЯПАВА [л'апавá] -и́, *ж.* 'негода з дрібним дощем' 211.

ЛЯПАВКА [л'áпаўка] -и, *ж.* 'тс, що КЛЯЦАВКА' 139.

ЛЯПАЛО [л'áпало] *ч.* і *ж.* 'тс, що ЛЯПА' 225, 392.

ЛЯПАТИ [л'áпати] -айу, -айіш, *недок.* *1.* 'тс, що КЛАЦАТИ-2' 30, 116, 310, 425; *2.* 'базікати'. Хóдит по селóви да л'áпайе. 392.

ЛЯПАТУХА [л'апатýха] -иі, *ж.* *1.* 'сніг з дощем' 106, 392; *2.* 'тс, що ЛЯПА' 527.

ЛЯПАЧ [л'апáч] -á, *ч.* 'тс, що ТРІСКАЛО'. Там ми грáли л'апачá. 217.

ЛЯПКА [л'áпка] -іи, *ж.* 'тс, що КЛЯЦАВКА' 55, 366.

ЛЯПОТУН [л'апотýн] -á, *ч.* 'тс, що ЛЯПА' 225.

ЛЯРВА [л'áрва] -и, *ж.*, *знев.* 'жінка легкої поведінки'. А твойá л'áрва шо ни такá? Ни мóже йти на робóту? За чоловикáми бйігати то мóже!.. 392.

ЛЯСК [л'аск] -у, *ч.* 'тс, що ВЕДРО'. Йде л'аск кругóм. 120, 6.

ЛЯСКА [л'áска] -и, *ж.* *1.* 'тс, що КУЛЬБА' 163, 220; *2.* 'тоненька дощечка'. Назб'ірáй л'áсок і збей йáшчика. 85.

ЛЯСКАВКА [л’áскавка] -и', *ж.* ‘тс, що КЛЯПАВКА’ 191, 310.

ЛЯСКАТИ [л’áскати] *3 ос. одн.* л’áскайе, *недок. 1.* ‘гриміти’. Тугд’ї вéл’ме л’áскало і блéскало. 334; *2.* ‘подавати голос, переслідуючи зайця (про мисливського собаку)’ 122, 346; *3.* ‘тс, що КЛАЦАТИ-2’ 37, 134, 298.

ЛЯСКАТЬ [л’áскат’] *3 ос. одн.* л’áскайе, *недок.* ‘тс, що КЛАЦАТИ-2’ 156.

ЛЯСКИ [л’áски] -сок, *мн. 1.* ‘тин зі штахет’. Пудийдéмо до л’áсок і обиймáйемо рукáми. Йак пáрне чиcлó вéйде, то, знáчит’, попарýйец’а. 326, 98, 198, 320, 351; *2.* ‘тин з лозових прутів, розміщених вертикально’ 342.

ЛЯСКОТУХА [л’аскотýха] -и, *ж.* ‘тс, що ЛЕПИТУХА’ 418.

ЛЯСОВАТИ [л’асовáти] -ýйу, -ýйеш, *недок.* ‘гасити вапно’ 221.

ЛЯСОЧКА [л’áсочка] -и, *ж.* ‘трісочка’ 490.

ЛЯСТИК [л’áстик] -а, *ч.* ‘пристрій, яким натоптують порох у гільзу’. Пóрох набиваў л’áстиком. 434.

ЛЯТАРНЯ [л’атáрн’а] -і, *ж.* ‘ліхтар’ 351.

ЛЯТО [л’атó] *1. спол.* ‘але’. Втомилас, л’атó рáда. 100; *2. част.* ‘ще’. Вин л’атó живи́й. 38.

ЛЯХТАРКА [л’ахтáрка] -и, *ж.* ‘тс, що ЛЯТАРНЯ’ 254, 376.

ЛЯЧНО [л’áчно] *прис.* ‘страшно’. Мин’ї так л’áчно! 401.

ЛЯШКА [л’áшка] -и, *ж. 1.* ‘частина передньої ноги свині вище коліна’. Л’áшка пе^и рéдн’а. 122, 123, 293; *2.* ‘частина задньої свинячої ноги вище коліна’ 122, 123, 504; *3.* ‘стегно людини’ 216.

ЛЯШОК [л’ашóк] -шкá, *ч. 1.* ‘поставлені колоссям догори снопи і прикриті “шапкою” для просушування’. Просóхне жи́то в л’ашкóв’і, то пóт’ім стáвим кóпи. 154, 351, 418; *2.* ‘складена у вигляді хреста купа снопів для просушування’ 148.

ЛЯШТУХ [л’áштух] -а, *ч.* ‘товкачик для набивання заряду в рушницю-пістонівку’ 309.

ЛЯЩАТИ [л’ашчáти] *3 ос. одн.* л’ашчи́т’, *недок.* ‘тс, що ЛЯСКАТИ-2’ 16, 332, 346.

ЛЯЩЄТИ [л’ашч’éти] -шчý, шчи́ш, *недок.* ‘плескати в долоні’. Грáли в тр’іскáл – л’агáли ни́ц’ма і в рýку л’ашч’éли. 357.

ЛЬМЕНЄ [л’мéн’е] -а, *с.* ‘ім’я’. Вонá пу л’мéн’і Сикл’éта. 313.

ЛЬНИСЬКО [л’ни́с’ко] -а, *с.* ‘поле з-під льону’ 49, 517; [л’ни́ско] 275, 492, 500, 518; [лни́ско] 428, 490, 496; [л’ойни́ско] 414; [л’óниско] 454.

ЛЬНИЩЕ [л’ни́шче] -а, *с.* ‘тс, що ЛЬНИСКО’ 498; [лни́шче, лни́^e шче, л^и ни́шче] 46, 152, 181; [л’óн:ишче] 326.

ЛЬОГВИЩЕ [л’óгвишче] -а, *с.* ‘тс, що ЛОГОВИЛИСЬКО’ 208.

ЛЬОДИЦЯ [л’óдиц’а] -і, *ж. 1.* ‘тс, що ВЕРХОЛЬОД’ 60; *2.* ‘тс, що ШЕРІШ’ 309.

ЛЬОДОВИЦЯ [л'óдовиц'а] -і, *ж.* *1.* 'тс, що ВЕРХОЛЬОД' 451; *2.* 'тс, що ШЕРІШ' 353.

ЛЬОЖКА [л'óжка] -и, *ж.* *1.* 'тс, що КУБАХ[1]-6' 208; *2.*'тс, що КУБЛО-8' 20, 130, 171, 226, 272, 415; *3.* 'розрита яма з водою, де купалися дикі свині' 208.

ЛЬОКАЙ [л'óкай] -а, *ч.* 'наймит' 169, 224, 298; [л'óкал'] 30; [йóкай] 173.

ЛЬОКИ [л'óки] -ів, *мн.* 'штучні кучері'. Д'іўчáта л'óки на пл'íчка повикладáйут'... 25.

ЛЬОНИК [л'óник] -а, *ч.* 'залізний стержень, який вставляється у вісь, щоб не злітало колесо' 428.

ЛЬОНОК [л'óнок] -нка, *ч.* 'залізний гак на кінці дишля для укріплення нашийників' 392.

ЛЬОНЬКА-ЛЬОНЬКА [л'óн'ка-л'óн'ка!] 'виг. для підкликання телят' 428.

ЛЬОПА [л'óпа] -и, *ж.* і *ч., знев.* 'той, хто розбризкує або розливає воду'. Нáша л'óпа с'íла кáл'а води́, то скруз' порозливáйе. 392.

ЛЬОСКАТИ [л'óскати] -айу, -айеш, *недок.* *1.* 'вдаряти одним предметом об другий'. Л'óскали пáлками гýчк'і. 287; *2.* 'вдаряти батогом, утворюючи різкий звук' 392.

ЛЬОТКА [л'óтка] -и, *ж.* 'кусок олова чи свинцю, що використовується в мисливському патроні'. Л'óтка мéнша за жакáна. 212, 244.

ЛЬОХАТИСЬ [л'óхатис'] *3 ос. одн.* л'óхайец':а, *недок.* 'тс, що КНУРУВАТИ-2'. Сви́ни л'óхайуц'. 36, 135, 331.

ЛЬОХКИЙ [л'óхкий] -а, -е *1.* 'неважкий; легкий' 495; *2.* 'швидкий'. То л'óхкий собáка. 117.

ЛЬОХОЛЬОДНИЦА [л'óхол'óдница] -и, *ж.* 'тс, що ШЕРІШ' 392.

ЛЬОШОК [л'ошóк] -шкá, *ч.* *1.* 'невеликий льох' 392; *2.* *перен.* 'схованка зайця в снігу' 134.

ЛЬОЩИК [л'óшчик] -а, *ч.* 'тс, що ТРІСКАЛО' 221.

М

МА[1] [ма] *дит.* 'мамо' 392; [мам] 90, 392.

МА[2] [ма] *част., дит.* 'нема'. Ма пáпи. 392.

МАБИТЬ [мáбит'] *вставне слово* 'мабуть'. Мáбит', то наш бáт'ко прихóдит'. 357; [набýт'] 392.

МАБУТИ [мабýти] *вставне слово* 'тс, що МАБИТЬ'. Мабýти, нидóбре так бýде. 17, 348.

МАГАЗИННИЙ [магази́н:ий] -а, -е *1.* 'куплений у магазині' 392; *2.* 'мисливська рушниця, яка сама викидає вистрілену гільзу і подає новий патрон' 37.

МАГАЗИНЯР [магазин'а́р] -а́, *ч.* 'продавець' 407.

МАГАЙБО [мага́йбо] 'привітання вдень (замість ***добрий день***)'. В б'ід каза́ли мага́йбо. 225.

МАГАЛЯСИ [магал'а́си] -у, *мн., кулін.* 'тс, що БЕЦЬ' 101.

МАГИЛЬНИЦЯ [маги́л'ниц'а] -і, *ж.* 'рубель для качання білизни' 376; [маґ'іл'ни́ц'а] 121.

МАГЛАЙ [магла́й] -а, *ч., кулін.* 'молочна страва з тіста і яблук чи вишень' 146.

МАҐЕЛЬ [ма́ґел'] -ґл'а, *ч.* 'нижній вал у ткацькому верстаті, на який намотується зіткане полотно' 392.

МАҐОЛКА [маґо́лка] -и, *ж.* 'тс, що КІМБАЛКА' 490.

МАҐУЛ [маґу́л] -а, *ч.* 'безрогий бик' 221.

МАҐУЛА[1] [маґу́ла] -и, *ж.* 'безрога корова' 221.

МАҐУЛА[2] [маґу́ла] -и, *ж.* 'товсте поліно з сучками'. Таку́ маґу́лу і не розруба́йеш. 74.

МАДА [ма́да] -и, *ж. 1.* 'грязь із водою на дорозі' 346; *2.* 'місце в лісі, де купаються дикі свині' 331.

МАДІСТКА [мад'і́стка] -и, *ж.* 'кравчиня' 446; [моди́стка] 392.

МАЗАТИ [ма́зати] -жу, -жиш, *недок. 1.* 'бруднити чим-небудь'. Ни маж ру́к'і граз'о́йу. 392; *2.* 'білити хату'. Ше навесн'і́ йак ма́зала ха́ту знадво́ру. 392, 90, 188, 461; *3. перен.* 'не попадати у ціль (про мисливця)' 2, 166, 134, 90, 392.

МАЗАТИС[1] [ма́затис] -жус і -жуса, -жиса, *недок.* 'бруднитися' 392.

МАЗАТИС[2] [ма́затис] -жус і -жуса, -жиса, *недок.* 'про дитину, яка любить, щоб її жаліли і пестили'. Ану́ не ма́з'са! Йди сама́ но́з'ами. 392.

МАЗҐАТИЙ [мазґа́тий] -а, -е 'повнолиций' 6.

МАЗЕЛЬНИК [мазе́ᶦл'ник] -а, *ч.* 'посудина, у якій розводять глину білити хату' 148; [мазе́лн'ік] 106; [мази́лник] 221.

МАЗЕПА [мазе́па] -и, *ж., знев.* 'розманіжене дитя; розпещена людина'. Мазу́н, ма́з'а і мазе́па – то все йідно́. 16, 376.

МАЗИЛО [мази́ло] -а, *с. 1.* 'мазь для коліс воза' 428; *2. перен., знев.* 'мисливець, який погано стріляє'. То не охо́тн'ік, а мази́ло – не мо́же попа́сти. 166, 2; Мази́ло ки́слим молоко́м ва́лит'. 134.

МАЗИЛЬНИК [мази́л'ник] -а, *ч.* 'щітка білити хату' 251.

МАЗУЛА [мазу́ла] -и, *ж.* 'тс, що МАЗИЛО-1' 148.

МАЗУН [мазу́н] -а́, *ч. 1.* 'пестун'. Наш мазу́н л'у́бит, шоб його́ гла́дили по голоу́йі. 392, 16; *2.* 'плакса'. Тоно́ шо-не́бут', і вже той мазу́н пла́че. 392; *3. знев.* 'тс, що МАЗИЛО-2'. Мазу́н шча́с'т'а неᶦ ма́йе. 427, 2.

МАЗУРКА [мазу́рка] -і, *ж. 1.* 'спечена на Великдень закрученої форми булочка'. Прине"сла́ штири мазу́рк'і і кубаси́ тро́х'і, а пирогу́ не" пе"кла́. 392; *2.* 'пиріг із сиром'. Та мазу́рка прип'ікла́с'а. 170.

МАЗУЩИЙ [мазу́шчий] -а, -е 'тс, що МАРКИЙ' 258.

МАЗЮКАТИ [маз'у́кати] –айу, -айіш, *недок., знев.* 'малювати'. Шо ти там маз'у́кайіш в зо́шити? 392.

МАЗЮКАТИС [маз'у́катис] –айус, -айіса, *недок., знев.* 'фарбуватися (про жінок)' 392.

МАЗЮН [маз'у́н] -а́, *ч. 1.* 'шматок сала, яким змащують сковороду перед випіканням хліба' 225; *2.* 'тс, що МАЗУН-1'. Тв'ій дитин'у́к – вили́кий маз'у́н. 488.

МАЗЮХ [маз'у́х] -а, *ч.* 'тс, що МАЗЕЛЬНИК' 418.

МАЗЯ [ма́з'а] -і, *ж.* і *ч. 1.* 'заплакана дитина'. Ма́з'а, кова́з'а с'і́ла на бо́чку, ... соро́чку. (Дитяча дражнилка). 392; *2.* 'тс, що МАЗУН-1'. Ходи́, ма́з'о, пожал'і́йу тибе́. 392, 16.

МАЗЬОХА [маз'о́ха] -и', *ж., знев. 1.* 'дівчина, яку надмірно пестять' 94; *2.*'тс, що МАЗЯ-1' 392.

МАЙ [май] -у, *ч. 1.* 'лепеха і листя клена, якими прикрашали хату на Трійцю'. Май – то ли́с'т'а од кл'о́на. 326. 165, 351; *2.* 'травень, п'ятий місяць року'. Ба́ло в майу́ вже було́ типло́ а типло́. 392.

МАЙБУТИ [майбу́ти] *вставне слово* 'тс, що МАБИТЬ'. Майбу́ти, ше дале́ко до се"ла́. 177, 305; [майбу́те] 396.

МАЙОВИ [майови́] -а́, -е́ 'такий, що народився у травні'. Майови́ за́йец'. 293, 346.

МАЙОВИК [майови́к] -а́, *ч.* 'заєць, який народився у травні' 178.

МАЙОНЕЗ [майоне́з, майоне́с] -зу, *ч. кулін. 1.* 'соус, виготовлений із яєць, олії, оцту та ін. приправ' (всі н.пп.); *2.* 'салат із кусочків картоплі, моркви, яєць, огірків та ін., змащених майонезом'. Бу́диш йі́сти майоне́з? Ше́но зроби́ла. 392, 90, 188.

МАЙОНТОК [майо́нток] -тка, *ч.* 'загальна назва речей, які комусь належать на правах власності' 35.

МАЙСТЕР [ма́йстер] -стра, *ч.* 'добрий знавець якоїсь справи; фахівець'. Нан'ала́ майстру́ ха́ту роби́ти. 392.

МАЙТИ [ма́йти] *вставне слово* 'тс, що МАБИТЬ' 235.

МАКАЗИН [маказ́ин] -а, *ч. 1.* 'крамниця, магазин'. Шо привизли́ в маказ́ин? 392; *2.* 'колгоспна комора для зберігання зерна'. Бригад'і́р зака́зував до маказ́ина. 392.

МАКАТКА [мака́тка] -і, *ж. 1.* 'серветка' 25; *2.* 'вишита картина' 225; *3.* 'вишивка на полотні квадратної або прямокутної форми переважно із

сюжетним малюнком, що вішається на стіну без рами'. Вишивáйу макáтку з голубáми. 392.

МАКЕКА [макéка] -и, *ж.* і *ч., знев.* 'поганий мисливець'. Макéка промáзуйе – не мóже заби́ти зáйц'а. 273.

МАКЗИЛАН [макзилáн] -а, *ч.* 'тепла спідниця' 6.

МАКІГІН [мак'іг'íн] -гóна, *ч.* 'тс, що ВЕРЦИМАК' 307; [мак'ігóн] 380.

МАКОВЕ [Маковé] -óго, *с., реліг.* 'День семи мучеників Маковеїв (14 серпня)' 505.

МАКОВЕРТ [маковéрт] -а, *ч.* 'тс, що ВЕРЦИМАК' 85, 143, 258, 292, 326, 342, 436, 479; [мáковерт] 154; [мáкуверт] 350, 527.

МАКОВЕРТИК [маковéртик] -а, *ч.* 'зменш. до МАКОВЕРТ' 272, 346.

МАКОВЕЯ [Маковéйа] *незмін., реліг.* 'тс, що МАКОВЕ' 392.

МАКОВИННИК [макови́н:ик] -а, *ч.* 'той, хто зрізує (краде) маковиння; наркоман' 46, 53.

МАКОВІЙ [Маковíй] -íйа, *ч., реліг.* 'тс, що МАКОВЕ' 392.

МАКОТИРКА [макóтирка] -і, *ж.* 'горщик для квітів'. Посади́ла в макóтирку цвиткá. 53.

МАКУВОЙКА [макувóйка] -и, *ж.* 'маківка' 380.

МАЛАЙ [малáй] -а, *ч.* 'недопечений корж' 184.

МАЛАНКУВАТИ [маланкувáти] -ýйу, -ýйеш, *недок.* 'щедрувати'. І зáри хóд'ат' і маланкýйут', і кол'адýйут'. І кол•ис' ходи́л•и. 16.

МАЛЄВТИ [мал'éвти] *вставне слово* 'тс, що МУЛІВТИ' 46.

МАЛЄРКА [мал'éрка] -и, *ж.* 'писачок розмальовувати писанки'. Пуламáлас' муйá но^{у}вá мал'éрка. 148.

МАЛИНИНА [малини́на] -и, *ж., бот. 1.* 'малина; Rubus idaeus L.' 522; *2.* 'ягоди малини'. Пушóв по^у малини́ну. 522.

МАЛИНИСЬКО [мали́нис'ко] -а, *с.* 'місце, де росте малина' 512.

МАЛІМОН [мал'імóн] -а, *ч., кулін.* 'тс, що ЛИНЄК' 121.

МАЛІПУД [мал'іпýд'] -а, *ч.* 'низькоросла людина' 106, 351.

МАЛІРОВАНИЙ [мал'ірóваний] -а, -е 'емальований'. Мал'ірóване видрó. 16.

МАЛІРОВКА [мал'ірóўка] -и, *ж.* 'полива на посуді' 6.

МАЛО [мáло] *прис. 1.* 'небагато' (всі н.пп.); *2.* 'майже'. Мáло не сто рубл'ý заплати́ла. 392.

МАЛУПА [мáлупа] -и, *ж.* 'мавпа'. Такá нигáрна, йак тáйа мáлупа. 392.

МАЛЮБРА [мал'ýбра] -и, *ж., знев.* 'дівчина, яка любить малюватися'. Х'ібá з йéйі бýде хад͡з'áйка? Х'ібá схóче роби́ти п'áйа мал'ýбра? 392.

МАЛЮВАТИ [мал'увáти] -л'ýйу, -л'ýйіш, *недок. 1.* 'зображати олівцем чи фарбами що-небудь на якійсь поверхні' (всі н.пп.); *2. перен.* 'старанно виконувати якусь роботу, увесь час приглядаючись, приміряючи й оцінюючи

її'. Неи мал'уй так. Прибú тýйу рéйку до стинú ди й неи морочúс. Шо – стрил'áти з йéій бýдиш? 392.

МАЛЯСУХА [мал'асýха] –и, *ж.* 'самогон з малясу' 446.

МАЛЯТКО [мал'áтко] -а, *с. 1.* 'мале дитя' 392; *2. ент.* 'тс, що БЕДРИК' 85.

МАЛЬОВАНКА [мал'óванка] -и, *ж.* 'великоднє одноколірне яйце' 221, 475.

МАЛЬОНДРИК [мал'óндрик] -а, *ч.* 'тс, що МАЛІПУД' 414.

МАМКА [мáмка] -и, *ж.* 'тс, що МАТУСЬКА' 396.

МАМКАЛО [мáмкало] -а, *с.* 'дитина, яка часто повторює "мамо"'. Ти тéйе мáмкало, цит' ужé! 392.

МАМКАТИ [мáмкати] -айу, -айіш, *недок.* 'часто говорити "мамо"'. Вже пуўдн'á мáмкайе нáше мáмкало. 392.

МАМЛАЙ [мамлáй] -а, *ч.* 'недопечений хліб' 111.

МАМОЙКА [мáмойка] -и, *ж., пестл.* 'мати' 498.

МАМОХА [мамóха] -и, *ж., згруб.* 'мати' 181; [мáмоха] 'недбайлива мати' 148.

МАМУЛИ [мамулú] -ів, *мн., бот.* 'тс, що ЛОТАТЬ' 242.

МАМУСЯ [мамýс'а] -і, *ж.* 'тс, що МАТУСЬКА' 165.

МАМУСЬКА [мамýс'ка] -и, *ж.* 'тс, що МАТУСЬКА' 165.

МАНА [манá] -ú, *ж. 1.* 'те, що притягує чимось до себе; спокуса'. Йак манá, грýшка д'ітéй т'áгне. 392; *2.* 'те, що обманює; блуд'. Манá напáла і л'ісом меинé водúла. 392; *3.* (?) У виразі : Ой ти манó хол'éрна! 392.

МАНАТКІ [манáтк'і] -у, *мн.* 'речі, пожитки'. Забирáй своíí манáтк'і і марш с хáти. 392.

МАНҐОЛЬ [манґóл'] -і, *ж.* 'купована у євреїв тканина, з якої шили одяг' 495.

МАНДРИЧАНКА [мандрúчанка] -і, *ж.* 'дівчина або жінка, яка багато ходить селом або часто кудись їде'. Ти би спинúв свойý мандрúчанку, хай л'íпше робóту рóбит, а ни йíздит. 392.

МАНДРИЧКА [мандрúчка] -и, *ж., кулін. 1.* 'висушений на сонці сир для тривалого зберігання взимку' 476; *2.* 'висушений сир, який роздавали в кінці весілля' 161; *3.* 'печений сир на весілля' 46.

МАНДРОВА [мандрóва] -и, *ж.* 'мандрівка; похід'. С'íдлай кóн'а воронóго то пойíдемо в мандрóву. (Нар. пісня). 384.

МАНЄЖКА [ман'éжка, ман'éжшка] -і, *ж.* 'вишита вставка на грудях чоловічої сорочки' 392.

МАНЄРКА [ман'éрка] -иі, *ж. 1.* 'невеличка коробочка'. Пудéлко і ман'éрка – то те сáме. 103, 353; *2.* 'тс, що КАНЦЕРВА-2' 353; *3.* 'невеличка миска'. Кутóв'і налилú в ман'éрку мулукá. 467.

МАНИКАМИ [маникáмие] *прис.* 'манівцями'. П'ішóў прочкáмие, маникáмие. 466.

МАНИТИ [манúти] -н'ý, -иш, *недок.* 'вабити звіра' 10, 22, 451.

МАНІШ [ман'і́ш] -а, *ч.* 'тс, що ЛЕВШУН' 475.

МАНКЕТ [манке́т] -а, *ч.* 'манжет у сорочці' 46.

МАННИКИ [ма́н:ики] -ів, *мн.*, *кулін.* 'оладка з сиром' 384.

МАНОВИК [манови́к] -а́, *ч.* 'тс, що КРУГ-2'. Мановики́ поробúў за́йец'. 266.

МАНОК [мано́к] -нка́, *ч.* 'тс, що ВАБИК' 226, 362, 419.

МАНОТИ [мано́ти] -о́т, *мн.* 'пахощі'. Ох, йак'і мано́ти чу́ти тут! 90.

МАНТАЧИТИ [манта́чити] -чу, -чиш, *недок.* 'гострити косу мантачкою'. Ко́су манта́ч – бру́сом неи гострú. 392.

МАНТАЧКА [манта́чка] -і, ж. 'вузька плоска дерев'яна лопаточка для гостріння коси' 90, 188, 392; [манти́чка] 428; [минте́чка] 382; [монта́чка] 376.

МАНТЕЛЬ [ма́нтел'] -а, *ч.* 'старий одяг' 96.

МАНТИЛО [манти́ло] -а, *с.* 'тс, що ЛЯПАЛО' 498.

МАНЮК [ман'у́к] -а́, *ч.* 'тс, що ЛЕВШУН' 102.

МАНЮРА [ман'у́ра] -и, *ж.* і *ч.* 'тс, що ЛЕВШУН' 380.

МАНЮЩИ [ман'у́шчи] -а, -е 'пахучий, запашний'. Ман'у́шчи пе́рец'. 490.

МАНЯ [ман'а́] -і́, *ж.* 'тс, що ЛЕВШУН' 211, 346.

МАНЯК[1] [ман'а́к] -а, *ч.* 'тс, що ЛЕВШУН' 211.

МАНЯК[2] [ман'а́к] -а, *ч.* *1.* 'спеціально пошита торба, у якій дають коням овес' 254; *2.* 'широкий неглибокий мішок із вшитими в краї палками, з якого в дорозі годують коней' 148, 418.

МАНЯК[3] [ман'а́к] -а́, *ч.* 'пожежна вишка на пагорбі' 40.

МАНЯКА [ман'а́ка] -и, *ч.* і *ж.* 'тс, що ЛЕВШУН' 476.

МАНЬКА [ма́н'ка] -и, *ч.* і *ж.* 'тс, що ЛЕВШУН' 144, 346, 498, 515, 518.

МАНЬКО [ман'ко́] -а́, *ч.* 'тс, що ЛЕВШУН 165.

МАНЬКУТ [ман'ку́т] -а, *ч.* 'тс, що ЛЕВШУН' 518.

МАНЬ-МАНЬ [ман'-ман'!] '*виг.* для підкликання телят' 48.

МАНЬТЮХ [ман'т'у́х] -а, *ч.* 'тс, що ЛЕВШУН' 517.

МАПТИ [ма́пти] *вставне слово* 'тс, що МАБИТЬ' 46.

МАРАВКАТИ [мара́вкати] *3 ос. одн.* мара́вкайе, *недок.* 'подавати протяжний голос (про кота під час парування)'. В ма́рцу коти́ мара́вкайут, шо ни мо́на спа́ти. 392.

МАРАСАВКА [мараса́вка] -и, *ж.* 'русалка'. В нас куро́ва така́ чо́рна була́... Бижи́т' лу пло́та і риве́. Йак гл'а́нула в жи́то, а то ска́че... Ру́к'і вго́ру, вдво́х... То мараса́вкиі були́. 225.

МАРАСАЛНИ ТИЖДЕНЬ [мараса́лни ти́жден'] -ого -жн'а, *ч.* 'Русальний тиждень – тиждень зразу після Трійці'. Йак на мараса́лному ти́жн'і ро́диц:а, йак вмре, то вже пу́йде в марасавки́і. 225.

МАРЕЦ [ма́рец] -рца, *ч.* 'березень; третій місяць року'. Ма́рец – зме́рзне ста́рец. 392.

МАРИНАРКА [марина́рка] -і, *ж.* ‘чоловічий піджак’. Приши́ ґуз’іка до марина́рк’і. 392; [марина́тка]. Марина́тку купи́ў ве^или́ку. 469; [марине́рка] 24; [марна́тка] 225; [марна́рке] 46.

МАРКИЙ [марки́^ей] -а́, -е́ ‘такий, що швидко брудниться (про одяг)’ 326; [марк’і̇]. Бе^ири́ рудо́го све́дра – вун ни так’і̇ марк’і̇. 392.

МАРКІТНО [марк’і̇тно] *прис.* ‘хворобливо; час, коли нездоровиться’ 108.

МАРКОВНИК [марко́ўник] -а, *ч.* ‘тс, що ЖИДОК-2’ 55, 143, 342.

МАРКУЧ [марку́ч] *прис.* ‘майже’. Марку́ч по́ўне видро́ мо^ало^ака́. 46.

МАРЛИЙ [ма́рлий] -а, -е ‘мертвий, померлий’. Помо́же, йак ма́рлому каде́ло. 195.

МАРНАШ [марна́ш] -а, *ч.* ‘баночка майонезу’ 409.

МАРНЕЙКИЙ [ма́рнейкий] -а, -е ‘старенький’. Ха́та ма́рнейка, нихто́ ни купл’е́йе. 74.

МАРНИ [ма́рни, ма́рний] -а, -е *1.* ‘блідий, хворобливий’. Ва́ше дит’а́ йаке́с’ ма́рне. 392; *2.* ‘поганий, прикрий (про слова)’. Син ма́рного сло́ва не^и сказа́ў. 305; *3.* ‘повільний’. В соба́ки ма́рни ход, а су́чка йде по́лним хо́дом. 212; *4.* ‘дуже худий’ 216; *5.* ‘бідний’. Наш колго́сп ма́рний. 161.

МАРНО [ма́рно] *прис. 1.* ‘погано, недобре’. Ма́рно вроди́ло жи́то. 351; *2.* ‘даремно’. Ма́рно про ц’е й говори́ти!.. 392.

МАРНОРОБ [марноро́б] -а, *ч.* ‘той, хто погано виконує роботу’ 520.

МАРНОТРАТ [марнотра́т] -а, *ч.* ‘той, хто даремно щось витрачає’ 392.

МАРСУВАТИ [марсува́ти] *3 ос. одн.* марсу́йе, *недок.* ‘паруватися (про зайців)’ 162; [марцува́ти] 188; [марц’ува́ти] 344; [марчува́ти] 353.

МАРТВИТИСЬ [ма́ртвитис’] -вл’ус’, -вис’а, *недок.* ‘жаліти щось, бідкатись за чимось’. Йа не ма́ртвивс’а про т’і гро́ши. 515.

МАРТОВСКІ [ма́ртовск’і] -а, -е ‘такий, що народився у березні (про зайченя)’ 419.

МАРУДНО [мару́дно] *прис.* ‘повільно’ 494.

МАРУШКА [мару́шка] -и, *ж., іхт.* ‘сом; Siluroidei’. Налови^еў цилу́ с’е́тку марушо́к. 144.

МАРЦІВОК [марц’і̇вок] -вка, *ч.* ‘зайченя, народжене у березні’ 310; [марцу́вок] 26, 43; [марц’о́вок] 244.

МАРЦОВКА [марцо́ўка] -и, *ж., орн.* ‘порода великих диких качок, які прилітають у березні’ 42, 339; [марцу́ўка] 233.

МАРЦУВАТИСА [марцува́тиса] *3 ос. одн.* марцу́йец:а, *недок.* ‘паруватися (про котів)’ 188, 392.

МАРЦЮВАТИ [марц’ува́ти] *3 ос. одн.* марц’у́йе, *недок. 1.* ‘тс, що МАРСУВАТИ’ 159, 186, 344; *2.* ‘паруватися (про собак)’ 230.

МАРЦЮК [марц’у́к] -а́, *ч.* ‘тс, що МАРЦІВОК’ 20; [марчу́к] 252, 371, 382.

МАРЦЯ [марц'á] -áти, *с.* 'тс, що МАРЦІВОК'. Марц'áта вже вúросли. 232.

МАРЧУВИ [марчувú] -а, -е 'тс, що МАРТОВСКІ' 15.

МАРШАЛОК [маршáлок] -лка, *ч. 1.* 'головний розпорядник весілля' 392; [марш'éлок] 518; *2.* 'хлопець, який держить вінець над молодими під час вінчання' 225; *3.* 'вбране стрічками і квітами деревце, яке несуть перед весільними гостями' 165.

МАСА [мáса] -и, *ж.* 'суміш сірки з іншими речовинами на сірниках і сірниковій коробці'. Ни бирú запáлк'і мáсойу в рот – отрýйіса. 392.

МАСКИЙ [маскúй] -а, -е 'тс, що МАРКИЙ'. Гáто маскáйа сорóчка. 496.

МАСЛІВКА [масл'íўка] -и, *ж.* 'тс, що ВАБИК'. Масл'íўка на качóк. 275.

МАСЛОБОЙКА [маслобóйка] -и, *ж.* 'тс, що БИЯНКА-1' 515.

МАСЛОБОЙНА [маслобóйна] -и, *ж.* 'тс, що БИЯНКА-1' 16.

МАСЛОВАТИ [масловáти] -ýйу, -ýйіш, *недок.* 'подавати сигнал з мисливського ріжка'. Найстáрший пан починáйе масловáти. 275.

МАСЛЮК [масл'ýк] -á, *ч. 1. бот.* 'їстівний гриб, шапочка якого покрита липким слизом; Suillus luteus (Fr.) S. F. Grav.' (всі н.пп.); *2.* 'слимак' 35, 377, 390.

МАСНА [Мáсна] *реліг.* 'останній тиждень перед Великим постом; Масляниця' 326, 466.

МАСНИЦА [маснúца] -и, *ж.* 1. 'тс, що БИЯНКА-1' 225; [маснúц'а] 121, 512; 2. [Мáсница] 'тс, що МАСНА'. В Мáсницу сáла ни йíли ко^улúс' – ни мóна, то молóчне, мáсло... 225.

МАСНИЧКА [маснúчка] –и, *ж.* 'тс, що БИЯНКА-1' 148.

МАСТЕЛЬНИК [мастéл'ник] -а, *ч.* 'фартух' 532.

МАСТЕНЬКІ [мастéн'к'і] -а, -е 'такий, що має коротку шерсть (про собаку)'. Наш собáка мастéн'к'і, а ваш питлáтий. 120.

МАСТИЛИХА [мастú^елиха] -и, *ж.* 'господиня на весіллі; кухарка'. Мастú^елиху клúкали до тáнц'ів з в'íником. 532.

МАСТИТИ [мастúти] -шчý, -úш, *недок.* 'тс, що МАЗАТИ-2' 229.

МАСТКИЙ [масткúй] -á, -é 'тс, що МАСТЕНЬКІ'. Собáка масткúй блишчúт'. 353.

МАСТЬ [мас'т'] -і, *ж.* 'забарвлення шерсті'. У вóўка чотúри мáс'т'і на шерстúни, а в собáки три мáс'т'і. 117.

МАТ [мат] -а, *ч.* 'тс, що МАТЮК' 90, 392.

МАТЕРИНКА [матерúнка] –и, *ж.*, *бот.* 'жіночі стебла конопель' 224.

МАТЕРОХА [матерóха] -и, *ж.*, *знев.* 'мати' 346.

МАТЕРЩЕ [матершчé] -á, *ж.* і *с., знев.* 'тс, що МАТЕРОХА' 413.

МАТИ[1] [мáти] -ери[1], *ж.* 'жінка стосовно своїх дітей' (всі н.пп.)

МАТИ[2] [мáти] -áйу, -áйе^иш, *недок. 1.* 'володіти чим-небудь' (всі н.пп.); *2.* 'мусити щось робити'. Йа вже мáйу йти. 380, 392.

МАТИ[3] [мáти] *вставне слово* 'тс, що МАБИТЬ'. [Як сонце грає?] Вонó нахóдит', мáти, на таке́, шо то кóл'ори, і вонó так одсв'íчуйец':а. 16.

МАТИ[4] [ма́ти] -у, *мн.* тс, що МАТКА-4'. Ма́тами накрива́ли сво́го парника́. 392.

МАТИ[5] [ма́ти] -ив і -у, *мн.* тс, що МАТЮК'. В ха́ти чу́ти сами́ ма́ти. 392.

МАТИР КАЗАНСЬКА [Ма́тир Каза́нс'ка] -и -ойі, *реліг.* 'День ікони Божої Матері Казанської (4 листопада)' 245.

МАТИСЬКО [ма́тис'ко] –а, *ж.*, *знев.* 'мати' 525.

МАТИЧКА [мати́чка] -и, *ж.* 'тс, що КОПАНИЦА-1' 260, 515.

МАТІЙ [мат'і́й] -і́йа, *ч.*, *ент.* 'метелик' 106.

МАТКА [ма́тка] -и, *ж.* *1.* 'внутрішній статевий орган жінки' (всі н.пп.); *2.* 'єдина на всю сім'ю бджола, що відкладає яйця' (всі н.пп.); *3.* 'найтовстіші дві деревини-основи у підвищенні, на якому складають снопи' 356; *4.* 'зв'язана мотузками солом'яна підстилка' 390.

МАТЛАХАТИ [матлаха́ти] -а́йу, -а́йіш, *недок.*, *знев.* 'махати, розмахувати чим-небудь'. Неи матлаха́й свойі́ми рук'і́ма пуд но́сом. 392.

МАТНЯ [матн'а́] -і́, *ж.* *1.* 'частина штанів, де сходяться холоші' (всі н.пп.); *2.* 'частина сітки, натягнутої на обруч, куди попадає риба' 22, 186.

МАТОЧНИК [ма́точник] -а, *ч.* 'бджолина сім'я' 121.

МАТРУНКА [матру́нка] -и, *ж.*, *ент.* 'тс, що БЕДРИК' 99.

МАТУСЯ [мату́с'а] -і, *ж.* 'тс, що МАТУСЬКА' 224, 366.

МАТУСЬКА [мату́с'ка] -и, *ж.* 'хресна мати' 35, 61.

МАТУХНА [ма́тухна] -и, *ж.* 'мати'. Прийшла́ до йійі́ ма́тухна йійі: чого́, до́нин'ко, пла́чиш? (Нар.пісня). 242, 152, 380.

МАТЮК [мат'у́к] -а́, *ч.* 'вульгарна лайка' 90, 188, 392.

МАТЮКАТИСА [мат'ука́тиса] -а́йуса, -а́йіса, *недок.* 'лаятися матюками'. В туй ха́ти тоно́ мат'ука́йуц:а. 392.

МАТЮНКА [ма́т'унка] -и, *ж.* 'мати'. Ой ти, ма́т'унко, вбери́с'а, в черев́ичейки обу́йс'а. (Нар.пісня.) 46, 392.

МАТЬ [мат'] *вставне слово* 'тс, що МАБИТЬ'. Мат', вона́ не ма́йе ха́ти. 142; То, мат', рост'аже́н'ійе жил. 16.

МАТЬОНОЙКА [мат'оно́йка] -и, *ж.* 'матінка'. Подиви́с'а, мат'оно́йко, во око́нце – то веиде́мо нев'істо́йку, йак со́нце. (Весільна пісня) 342.

МАТЬОРИЙ [мат'о́рий] -а, -е 'досвідчений (про вовка)'. То мат'о́рий воўк. 362.

МАХА [ма́ха] *вставне слово* 'може'. Ма́ха, бу́де холо́дна зима́. 74.

МАХАМОРА [махамо́ра] -и, *ж.*, *бот.* 'мухомор; Amanita muscaria (Fr.) Hook.' 454; [мухомо́ра] 515.

МАХАР [ма́хар] -а, *ч.* 'старший над групою рибалок' 211.

МАХІНА [мах'і́на] -и, *ж.* 'громіздка і велика річ; таке, що виходить поза звичні розміри'. Таку́ мах'і́ну пудн'а́ў! 392.

МАХЛАТИЙ [махла́тий] -а, -е 'тс, що КОШЛОДАТИ'. На кабано́ви пушина́ махла́та. 130.

МАХЛЮВАТИ [махл'ува́ти] -у́йу, -у́йеш, *недок.* 'тс, що КОШЕЛИТИ' 221.

МАХЛЯР [махл'а́р] -а́, *ч.* 'нечесна людина, шахрай' 221, 488.

МАХОРНИЦЯ [махо́рниц'а] -і, *ж.* 'торбинка для тютюну' 46.

МАХРА [махра́] -и́, *ж.* 'тс, що ПРЕНЗЕЛЬ' 2.

МАЦЕГІН [мацег'і́н] -го́на, *ч.* 'тс, що ВЕРЦИМАК'. Мацего́ном тохмач'і замну́. 80; [мациг'і́н] 125, 341; [мациго́н] 125.

МАЦЕЙКА [маце́йка] -и, *ж., бот.* 'матіола; Matthiola R.Br.' 393; [мац'е́йка]. Пос'і́йала на горо́д'і мац'е́йки. 226, 136, холм 38.

МАЦЕЛЄЙКА [мацел'е́йка] -и, *ж.* 'тс, що КОЖАН' 332.

МАЦИҐОН [мациґо́н] -а, *ч.* 'тс, що БЕЦЬ' 140.

МАЦІК [ма́ц'ік] -а, *ч.* 'тс, що КАВРУК-1' 169.

МАЦЮПИНЬКІ [мац'у́пин'к'і] -а, -е 'маленький'. В ме́йі до́ц'і мац'у́пин'к'і па́лчик'і. 392.

МАЦЮПУСЕЙКИЙ [мац'упу́сейкий] -а, -е 'тс, що МАЦЮПИНЬКІ' 293.

МАЦЬКО [ма́ц'ко] -а, *ч.* 'кіт'. На кота́ ба́ба на́ша за́вше каза́ла ма́ц'ко. 454.

МАЦЬОК[1] [ма́ц'ок] -ц'ка, *ч.* 'тс, що КАВРУК-1' 129, 148.

МАЦЬОК[2] [ма́ц'ок] -ц'ка, *ч.* 'велика тепла хустка'. Замота́й ма́ц'ка на го́лову. 226, 84.

МАЦЬОРА [мац'о́ра] -и, *ж.* 'годована свиня' 515.

МАЧ [мач] -а, *ч.* 'вила до гною' 191.

МАЧОХА [ма́чоха] -и, *ж. 1.* 'нерідна мати' 313, 518; [ма́чуха] 80, 90, 392; *2. знев.* 'мати, яка не турбується про своїх дітей' 392; *3.* 'стара картоплина, що викопується разом з молодою' 466.

МАЧУЛИ [мачу́ли] -и'в, *мн.* 'болотяна трясовина'. В мачу́ли ни хо́д'ат', бо вт'а́гне. 219.

МАЧУШНЯ [мачушн'а́] -і, *ж., згруб.* 'тс, що МАЧОХА-1' 161.

МАШИНКА [маши́нка] -и і -і, *ж. 1.* 'легковий автомобіль'. Маши́нками дойі́хали до са́мийі н'іме́цкийі грани́ци. 495, 94, 392; *2.* 'м'ясорубка'. Ше́но купи́ла маши́нку, а вже мн'а́са неи скру́тиш. 392; *3.* 'запальничка'. Запа́лку неи ма́йу – ма́йу маши́нку. 90, 392; *4.* 'друкарська машинка' 188, 392; *5.* 'дитяча іграшка у вигляді моделі автомобіля'. Бул'ш маши́нк'і неи полу́чиш – неи лама́й. 392.

МЕ [ме] *вставне слово* 'тс, що МАХА'. Ме п ти ви́к'ідаў гнуй с хлива́? 392.

МЕДВЕДЄ [медвед'е́] -е́ти, *с.* 'маля ведмедя' 144, 331.

МЕДВЕДЖИХА [медведжи́ха] -и, *ж.* 'самка ведмедя' 20, 186; [медви́джиха] 353.

МЕДВЕДИНА [медве́дина] -и, *ж., бот.* 'тс, що ВЕДМЕДИНА-1,2' 43, 164, 176, 331, 415, 420, 427; [медве́д'іна] 124.

МЕДВЕДИЦИ [медве́дици] -иц, *мн.* 'тс, що ВЕДМЕДИНА-1, 2' 17.

МЕДВЕДІ [медве́д'і] -ів, *мн.* 'тс, що ВЕДМЕДИНА-1,2' 343.

МЕДВЕДІЦА [медвед'і́ца] -и, *ж., бот.* 'тс, що КОЗА[1]-5' 89.

МЕДВЕДЮК [медвед'у́к] -а́, *ч.* 'тс, що МЕДВЕДЄ' 44, 222, 480.

МЕДВЕДЯ [медве́д'а] -і, *ж.* 'тс, що МЕДВЕДЖИХА'. Медв'і́д', медве́д'а і медведин'а́. 10, 162.

МЕДВЕЖА [медве́жа] -и, *ж.* 'тс, що МЕДВЕЖИХА' 331.

МЕДВЕЖИНА [медве́жина] -и, *ж., бот.* 'тс, що ВЕДМЕДИНА-1, 2' 137.

МЕДВЕНЯ [медвен'а́] -ати, *с.* 'тс, що МЕДВЕДЄ' 400.

МЕДВЕЧА [медвеча́] -а́ти, *с.* 'тс, що МЕДВЕДЄ' 291.

МЕДВИЦА [медви́ца] -и, *ж.* 'тс, що МЕДВЕДЖИХА' 43.

МЕДВИЧИХА [медвичи́ха] -и, *ж.* 'тс, що МЕДВЕДЖИХА' 309.

МЕДВЙОДКА [медўйо́дка] -и, *ж.* 'земляний рак'. Про́ти медўйо́дки нати́кали осови́ г'ілки́. 53.

МЕДЯНО [ме́д'ано] *прис.* 'дуже добре'. (Хазяйка на курку:) Чого́ пошла́ туда́? Шо, там тоби́ ме́д'ано? 392.

МЕЖ [меж] -і, *ж.* 'межа між полями чи городами'. Тут широ́ка меж. 396.

МЕЖЄ [меж'е́] –е́, *ж.* 'тс, що МЕЖ' 154.

МЕЖИ [ме́жи] -ив, *мн. 1.* 'границі між полями чи городами'. Тра́ посла́ти хло́пца хай ско́сит ме́жи, а то так'е́ зи́л':е... 392; *2.* 'період, коли старого місяця на небі не видно, а молодий ще не з'явився'. Коли́ нема́ м'і́с'ац'а і ц'і дн'і назива́йуц':а ме́жами. 332, 80.

МЕЗОК [ме́зок] -ску, *ч.* 'мозок' 38, 264; [м'е́зок] 310; [ми́зок] 208.

МЕЙДА [ме́йда] -и, *ж.* 'гостра на слова дівка' 106.

МЕЙЗУР [ме́йзур] -а, *ч.* 'тс, що ЖИДОК-1'. Ме́йзур скла́даний, в кише́н'і но́с'ат'. 346.

МЕКАТИ [ме́кати] *3 ос. одн.* ме́кайе, *недок.* 'утворювати звуки (про лісову козулю)' 298; [ме́кат'і] 89.

МЕКАЧАТИ [мека́чати] *3 ос. одн.* мека́чайе, *недок.* 'тс, що МЕКАТИ' 224.

МЕКОТАТИ [мекота́ти] *3 ос. одн.* меко́че, *недок.* 'тс, що МЕКАТИ' 310.

МЕЛАНКА [мела́нка] -и, *ж.* 'пісня-щедрівка'. Каза́ли не кол'а́дки пе́ред Шче́дрим ве́чором, а мела́нка. 16.

МЕЛЕТУН [меᶦлеᶦту́н] -а́, *ч., знев.* 'тс, що ЛЯПАЛО'. Так'і меᶦлеᶦту́н – на все сеᶦло́. 392.

МЕЛИНИ [мели́ни] -и́н, *мн., бот.* 'малина; Rubus idaeus L.' В л'і́си йе мели́ни мн'і́го. 366.

МЕЛЬДУВАТИСА [мел'дува́тиса] -у́йуса, -у́йіса, *недок.* 'відмічатися в якомусь списку; заявляти про своє прибуття'. Наш солда́т пойі́хаў мел'дува́тиса в райо́н. 392.

МЕЛЬКОТУХА [мел'коту́ха] -и, *ж.* 'жінка-базіка' 80.

МЕМЕР [ме́мер] -а, *ч.* 'той, хто невиразно говорить' 35.

МЕМЛЯТИ [ме́мл'ати] -айу, -айєш, *недок.* 'надто повільно і неестетично їсти' 221, 342, 475.

МЕМРИТИ [ме́мрити] -у, -иш, *недок.* 'невиразно говорити' 35.

МЕНДИЛЬ [ме́ндил'] -а, *ч.* 'складені у вигляді хреста для просушування 15 снопів' 220.

МЕНИНИ [меᶦни́ни] -и́н, *мн.* 'іменини'. На меᶦни́нах було́, гет' йак на вес́ил':і. 392; [мини́ᶦни] 292.

МЕННЯ [ме́н':а] -а, *с.* 'ім'я'. Дали́ таке́ ме́н':а, шо ў кни́шци [у святцях] нема́йе. 16; [ме́н':е] 380.

МЕНОХА [мено́ха] -и, *ж.* 'тс, що ЛЕВШУН' 111.

МЕНТЕШКА [менте́шка] -и, *ж.* 'тс, що МАНТАЧКА' 305.

МЕНШИ [ме́нши] –ого, *ч.* 'менший син'. А твуй ме́нши вже па́рубок. 392.

МЕНЮХА [меᶦн'у́ха] -і, *ж.* 'прізвисько'. Його́ меᶦн'у́ха Бо́мба. 392; [мин'у́ха] 329.

МЕПКИ [ме́пки] *вставне слово* 'тс, що МАХА'. Ме́пки, вже оже́ниц':а. 330.

МЕРВА [мерва́] -и́, *ж., збір. 1.* 'залишки після добування воску з вощини; воскобоїни' 221; *2.* [ме́рва] -и, *ж., збір.* 'залишки перетертої соломи'. В матра́сови вже сама́ ме́рва. 392.

МЕРВОЧКА [ме́рвочка] -и, *ж.* 'полова'. Миш* ме́рвочкойу ше же́то йе. 115.

МЕРЕЖАНКА [меᶦре́жанка] -и, *ж.* 'дівоча сорочка з мереживом' 454.

МЕРИЖУВАТИ [мерижува́ти] -у́йу, -у́йеш, *недок.* 'видряпувати ножем на крашанці різні зображення'. Йак хто вм'і́ў, так виробл'е́ў – мерижува́ў йійце́. 342.

МЕРКОТАТИ [меркота́ти] *3 ос. одн.* мерке́че, *недок.* 'тс, що БИЛИЧАТИ' 162.

МЕРЛИНИ [меᶦрли́ни] -и́н, *мн.* 'похорон' 229; [мирле́ни] 250, 331.

МЕРЛИХ ВИЛЕКДИНЬ [Ме́рлих Виле́кдин'] *реліг.* 'четвер після Великодня' 211.

МЕРСЬКИЙ ВИЛИКДЕНЬ [Ме́рс'кий Вили́кден'] *реліг.* 'тс, що МЕРЛИХ ВИЛЕКДИНЬ' 245.

МЕРТВИТИ [мертви́ти] *3 ос. одн.* мертви́т', *недок.* 'про дію мисливської рушниці, яка вбиває звіра наповал'. Йак руж:о́ мертви́т' – то до́бре. 344, 16, 208.

МЕРТВЯЩИЙ [мертўйа́шчий] -а, -е 'такий, який зразу вбиває (про мисливську рушницю)'. Мойа́ рушни́ц'а не мертўйа́шча. 427.

МЕТЕЛЮХ [метел'у́х] –а, *ч., ент.* 'тс, що МАТІЙ' 527.

МЕТЕР [ме́тер] -тра, *ч. 1.* 'одиниця довжини – 100 см' (всі н.пп.); *2.* 'міра ваги – 100 кг; центнер'. Купи́ла два ме́три карто́пл'і. 392, 90, 188.

МЕТИТИСА [меᶦти́тиса] *3 ос. одн.* мети́тса, *недок.* 'про поросят, у яких шлунковий розлад, коли прорізуються зуби'. Йак порос'а́та неᶦ меᶦти́лис ше, то неᶦ купл'а́й. 392.

МЕТІЛКА [мет'і́лка] -и, *ж., ент.* 'тс, що МАТІЙ' 484; [мети́л'ка] 342; [м'іт'і́л'ка] 342; [мит'і́л'ка] 292; [мути́лка] 84; [мит'і́лка] 305.

МЕТЛА [метлá] -и́, *ж. 1.* ‘мітла’ 392; *2. бот.* ‘рослини з роду мітлиця; Agrostis L.’ 272.

МЕТЬОЛКА [мет’óлка] -и, *ж.* ‘віник’ 136.

МЕШИҐЕЛЬНИ [меᶦшиґел’ни] -а, -е. (?) Ти йак’іс’ меᶦши́ґел’ни. 392.

МЕЩИНКА [мéшчинка] -и, *ж.* ‘мисочка’ 36.

МЄСО [м’éсо] -а, *с.* ‘м’ясо’ 166; [мн’éсо] 326; [мн’áсо] 392.

МЄТІС [м’ет’íс] -а, *ч.* ‘поміс мисливського собаки з дворовим’. Схрéшчани собáка – то й м’ет’íс. 87; [м’іт’íс] 312.

МЄШАНИ [м’éшани] -а, -е ‘не чистокровний (про собаку)’ 44, 233.

МИГАТИ [мигáти] *3 ос. одн.* мигáйе, *недок.* ‘блискати’. Грим мигáйе і бйе. 495.

МИГОТАТИ [миготáти] *3 ос. одн.* миготи́т’, *недок.* ‘тс, що БЕКАТИ-1’ 45.

МИҐАТИ [ми́ґати] -айу, -айіш, *недок. 1.* ‘подавати руками якісь знаки’. Кажи́ по-л’ýц’к’і, неᶦ ми́ґай рук’íма хоч ти мен’і. 392; *2.* ‘спілкуватися за допомогою рухів рук (про глухонімих)’. Стáли гобóйе ми́ґати про шос’ свойé. 392.

МИҐІ [ми́ґ’і] -у, *мн.* ‘жести, за допомогою яких спілкуються глухонімі’. Говори́!.. Йа твойíх ми́ґу не пон’імáйу. 392.

МИДІГА [мид’ігá] -и́, *ж., бот.* ‘ситняг болотний; Eleocharis palustris (L.) R.Br.’ 100; [мид’ігá] 100.

МИДНЕЦЯ [миднéц’а] -і, *ж. 1.*‘велика металічна миска’ 55; *2.*‘глиняна миска’ 428.

МИДНЯК [мидн’áк] -á, *ч.* ‘дрібна монета із жовтого сплаву’. Мидн’акý мáйе пóуну кишéн’у. 392.

МИЖПЕРСНИК [мижпéрсник] -а, *ч. 1. мед.* ‘червоний нарив між пальцями’. Йак нарвé мижпéрсник, то ничó ни мóна роби́ти. 225; *2. бот.* ‘рослина, що росте в житі, яку прикладали для лікування нариву між пальцями (?)’ 225.

МИЙКА [ми́йка] -и, *ж.* ‘кусочок тканини для миття посуду’ 58, 220, 454.

МИЙ-МИЙ [мий-мий] *дит.* ‘виг., яким спонукають дітей митися’ 392

МИЙСЦЕ [ми́йсце] -а, *с.* ‘місце’. Ми́йсце дл’а хáти. 334.

МИКАТИ [ми́кати] *3 ос. одн.* ми́кайе, *недок. 1.* ‘подавати голос (про корову)’ 211; *2.* ‘подавати голос (про лісову козулю)’ 273.

МИКОТАТИ [микотáти] *3 ос. одн.* микоти́т’. *недок.* ‘тс, що БЕЛЕЧАТИ’ 211.

МИКЕТИ [микéти] -éт, *мн.* ‘манжети сорочки’ 226.

МИКОЛА [Микóла] *1.* -и, *ч.* ‘чоловіче ім’я’ (всі н.пп.); *2.* -и, ж. ‘День святого Миколи-чудотворця (22 травня)’. Микóла весн’áна, а зимóва Микóла заби́ла кóла. 326.

МИКОЛА ЗИМОВИЙ [Микóла зимóвий] –и –ого, *реліг.* ‘День святого Миколи (19 грудня)’ 461.

МИКОЛА ВИСНЯНИ [Микóла висн'áни] –и –ого, *реліг.* 'тс, що МИКОЛА-2' 392.

МИКОЛА ЛІТНІЙ [Микóла л'іт'н'ій] –и –ого, *реліг.* 'тс, що МИКОЛА-2' 32.

МИКОЛАЮВСКИЙ [миколáйуускиʼй] -а, -е *1.* 'такий, що належить до часу, коли правив цар Микола II'. Миколáйуўска войнá. 496, 392; *2.* 'давній; старий'. Вонá ше миколáйуўска д'ïўка. 392.

МИКОЛИ [Микóли] *незмін., реліг.* 'тс, що МИКОЛА-2' 32.

МИЛКО [мúлко] –а, *с., пестл., дит.* 'мило'. Вуз'мú мúлко рýк'і мúти. 392.

МИЛО [мúло] *прис.* 'добре; щасливо'. С пóўними в'ідрами перéйде – бýде мúло. 377.

МИЛЬОНИ [мил'онúʼ] -ý, *мн.* 'нитки для вишивання; муліне' 490.

МИНЮТИНА [мин'ýтина] -и, *ж.* 'хвилинка, хвиля'. Пождú мин'ýтину, йа хýтко! 392.

МИНЮШАТИ [мин'ýшати] -у, -іш, *недок.* 'насміхатися; дражнитися, називаючи прізвиська'. Нас мин'ýшат – спаклá бáба парáпичку... 377; [мин'ýшити] 46.

МИНЯ [мúн'а] –і, *ж., дит.* 'корова'. Ни йдú до мúн'і, бо ше рогáми стýкне. 392.

МИНЬКА [мúн'ка] –и, *ж., дит.* 'тс, що МИНЯ' 392.

МИНЬ-МИНЬ [мин'-мин'!] *виг.* 'тс, що БИЛЬ-БИЛЬ-БИЛЬ' 392.

МИРГАТИ [миргáти] -áйу, -áйеш, *недок.* 'повторно пережовувати їжу (про жуйних тварин)'. Корóва миргáйе жýйку. 326.

МИРІГ [мир'íг] -рóга, *ч., бот.* 'спориш звичайний; Polygonum aviculare L.' 326.

МИСА[1] [мúса] -и, *ж.* 'велика миска'. Налилá мúсу йýшк'і. 392, 111.

МИСА[2] [мúса] -и, *ж.* *1.* 'передня частина голови великої рогатої худоби'. Теᶦл'á вúсадило мúсу круз гок'éничко і мýкайе. 392; *2.* 'передня частина голови лося та оленя' 135, 212, 331, 463; *3.* 'ніздрі корови' 135, 331; *4.* *перен.* 'лице'. Нáшо всадúв свойý мúсу в л'ýстро? 392.

МИСАД [мисáд] -а, *ч.* 'виготовлена ковалем залізна пластинка для викрешування вогню' 421.

МИСЕТА [мисéта] -и, *ж.* 'тс, що МИСА[1]'. Х'ïбá зйïсú ц'у мисéту борщчý? 392.

МИСИЯ [мисийá] –і, *ж.* 'тс, що МИСА[1]' 446.

МИСЛИВКА [мислúўка] -и, *ж.* 'жінка, яка брала участь у полюванні'. В одного охв'іцéра булá ж'íнка мислúўка – на охóту йíздила. 169, 44.

МИСЛИНСТВО [мислúнство] -а, *с.* 'полювання' 340; [мисл'íўство] 230.

МИСЛІВЕЦ [мисл'íвец] -вца, *ч.* 'мисливець' 2, 272, 380, 480; [мисл'íвецʼ] 230.

МИСТ [мист] мо́ста і моста́, *ч.* *1.* 'споруда для переходу або переїзду через річку, рів і т.ін.' (у багатьох н.пп.); *2.* 'підлога'. Мо́ста вложи́ў в ха́ти. 211, 144.

МИСТЛИВИЙ [мистли́вий] -а, -е 'мстивий' 221.

МИСТОК [мисто́к] -стка́, *ч.* *1.* 'зменш. до МИСТ-1' (у багатьох н.пп.); *2.* 'покладена деревина біля порога хліва, щоб легко переїхати возом' 102.

МИСЧИНА [ми́счина] -и, *ж.* 'невелика миска' 15; [ми́шчина]. Нали́й ми́шчину боршчу́. 122, 165.

МИСЯЧКА [ми́с'ачка] -і, *ж.* 'менструація'. Неи йди за куму́, йак в теибе́ ми́с'ачка. 392; [м'і́с'ачка]. М'і́с'ачк'і нима́йе, то й бизд'і́тна. 221.

МИТЕЛЯ [мите́л'а] -і, *ж.* 'метелиця' 221.

МИТІЛЬ [мит'і́л'] -і, *ж.* *1.* 'тс, що МИТЕЛЯ' 46; *2.* 'намет снігу під тином' 221.

МИТКА [ми́тка] -и, *ж.* 'тс, що МИЙКА' 44.

МИТКИЙ [ми́ткий] -а, -е 'швидкий, енергійний'. Свикру́ха ми́тка була́ така́йа, шо д'і́вчина бойа́лас'. 454.

МИТЛИЦЯ [митли́ц'а] -і, *ж.*, *бот.* 'тс, що МЕТЛА-2'. Наш вино́к не з митли́ц'і, а з йа́ройі пшени́ц'і. (Народна пісня). 46, 454; [митли́ца] 225.

МИТЛЮК [митл'у́к] -а́, *ч.*, *ент.* 'тс, що МАТІЙ' 175.

МИХАЙЛА [Миха́йла] *незмін., реліг.* 'Собор архистратига Михаїла (21 листопада)' 90.

МИХАЙЛО [Миха́йло] –а, *ч.* *1.* 'чоловіче ім'я' (всі н.пп.); *2.* 'тс, що МИХАЙЛА'. Миха́йло – сн'і́гу намаха́йло. 446.

МИХОБІЙКА [михоб'і́йка] -и, *ж.* 'саморобна пастка ловити мишей' 382.

МИЦ [миц] -а, *ч.* 'ніс собаки' 480.

МИЦОК [ми́цок] -цка, *ч.* 'зменш. до МИЦ' 480.

МИЧАТИ [мича́ти] *3 ос. одн.* мичи́т', *недок.* 'тс, що БИЛИЧАТИ' 36.

МИЧАТЬ [мича́т'] *3 ос. одн.* ми́че, *недок.* 'тс, що БЕВКАТИ' 89.

МИЧКА [ми́чка] -іи, *ж.* *1.* 'внутрішня частина плечового згину; пахва'. Пуд ми́чку вз'аў гра́дусника. 392; *2.* 'звисаюча шерсть із підборіддя в самців оленя та лося' 122.

МИШ [миш] -і, *ж.* 'миша; Muridae'. Зноў миш пройі́ла ди́рку в пудло́зи. 392, 11, 90, 188; [меш] 152; [миш] -а, ч. Лиси́ц'а пон'ала́ ми́ша. 44; МИШ С ПОЯСКОМ [миш с пойаско́м] 'лісова миша з темнішою смужкою на спині; мишівка; Sicista' 208; ПАСАСТА МИШ [паса́ста миш] 'польова миша з темнішими смугами на животі' 372; ПАСКОВАТА МИШ [паскова́та миш] 'миша зі смугами на спині' 17; ПОЛОСАСТА МИШ [полоса́ста миш] 'польова миша з темнішою смужкою на спині' 447; ПІГАСТА МИШ [п'і́гаста миш] 'польова миша з чорною смугою на спині' 144.

МИШАНЕЦ [миша́нец] -нца, *ч.* 'тс, що МЄТІС' 211, 275, 309, 475; [м'і́шанец] 120.

МИШАТИ[1] [мишáти, ми'шáти] -áйу, -áйіш, *недок.* 'заважати'. Не" мишáй мишáти. (Гра слів). 392.

МИШАТИ[2] [мишáти, ми'шáти] -áйу, -áйіш, *недок.* 'розмішувати щось; ворушити'. Мишáй жар в грýби - тра закрýчувати. 392.

МИШАЧА ПТАШКА [мúшача птáшка] -ойі -и 'тс, що КОЖАН' 157.

МИШЕЙ [мишéй] -éйу, *ч., бот.* 'широколиста осока; Carex riparia Curt.; Carex acufiformis Ehrh.' 447.

МИШЕЧОК [мишéчок] –чка, *ч.* 'тс, що КЛИН-2' 346.

МИШЄЛОЧКА [миш'éлочка] –и, *ж.* 'тс, що КОПИСТКА' 428.

МИШКА С ПОЛОТНЯНИМИ КРИЛАМИ [мúшка с полотн'áними крúлами] 'тс, що КОЖАН' 400.

МИШКАТИ [мúшкати] *3 ос. одн.* мúшкайе, *недок.* 'полювати на мишей (про лисицю)' 135.

МИШКОМ [мишкóм] *у зн. прис.* 'тс, що БАЛЬТЮКОМ'. Ц'іла шкýра – облупúли мишкóм. 447, 427.

МИШКУВАННЯ [мишкувáн':а] -а, *с.* 'полювання на мишей (про лисицю)'. Лисúц'а вúйшла на мишкувáн':а. 226.

МИШКУВАТИ [мишкувáти] *3 ос. одн.* мишкýйе, *недок.* 'тс, що МИШКАТИ'. Вноч'í вихóдит' лисúц'а мишкувáти. 224, 291, 331, 451.

МИШКУВАТИСЯ [мишкувáтис'а] *3 ос. одн.* мишкýйец':а, *недок.* 'тс, що МИШКАТИ'. Лисúц'а мишкýйец':а. 171.

МИШОБОЙКА [мишобóйка] -и, *ж.* 'тс, що МИХОБІЙКА' 42, 211.

МИШОГУБКА [мишогýбка] -и, *ж.* 'тс, що МИХОБІЙКА' 463.

МИШОЛАПКА [мишолáпка] -и, *ж.* 'тс, що МИХОБІЙКА' 200, 320, 392, 444.

МИШОЛОБКА [мишолóбка] -и, *ж.* 'тс, що МИХОБІЙКА' 156; [мишолóпка] 156.

МИШОНКА [мишóнка] -и, *ж.* 'тс, що ДЛУПАХ' 456.

МИШУВАТИ [мишувáти] *3 ос. одн.* мишýйе, *недок.* 'тс, що МИШКАТИ' 312.

МИЩАТКО [мишчáтко] -а, *с.* *1.* 'мішечок' 413; *2.* 'торбинка'. Мишчáтко на шрит. 212, 60, 286.

МИЩЕ [мишчé] -éти, *с.* 'тс, що МИЩАТКО-2' 320.

МИЩЄ [мишч'é] -éта, *с.*, 'тс, що КЛИН-2' 396.

МИЩЄТКО [мишч'éтко] -а, *с.* *1.* 'тс, що МИЩАТКО-1' 301; *2.* 'торбинка для тютюну і кресала' 377.

МИЩИТ [мишчúт] -а, *ч.* *1.* 'тс, що МИЩАТКО-1' 122; *2.* 'тс, що МИЩАТКО-2' 122.

МИЩІНА [мишч'íна] -и, *ж.* 'тс, що КЛИН-2' 351; [мишчúна] 384.

МИЯЧОК [мийачóк] -чкá, *ч.* 'тс, що МИЙКА' 506.

МІД [м'ід] мéду, *ч.* 'мед' 55, 158, 338, 351, 384; [м'іт] 106, 475.

МІДІДА [м'ід'идá] -й, *ж.* 'тс, що КОСИ[1]-3' 94.

МІЖ [м'іж] -и^е жи', *ж.* *1.*'тс, що МЕЖ' 53, 46, 430, 384, 393; [м'іш] 144, 74; *2.*'сінокіс біля хати'. М'іж тре косúти – моложúй пор'іс. 211.

МІЗҐИ [м'ізґи] -и'в, *мн.* 'тс, що МЕЗОК'. Аж м'ізґи з головú повилáзили. 456.

МІЗИНЧИК [м'ізúнчик] -а, *ч.* *1.* 'найменший палець на руці' (у багатьох н.пп.); *2. перен.* 'остання дитина в сім'ї' 428.

МІКУЛАЙ [М'ікулáй] –а, *ч.*, *реліг.* 'тс, що МИКОЛА ЗИМОВИЙ'. Варвáра пустéлит, а М'ікулáй стýкне. 245.

МІЛ [м'іл] -у, *ч.* 'глина білити хату' 275.

МІЛІЦІЯНТ [м'іл'іц'ійáнт] -а, *ч.* 'міліціонер'. Перебирáлис' на вес'іл':і хлóпци за бáбу, за д'íда, за м'іл'іц'ійáнта. 161.

МІРА [м'íра] –и, *ж.* *1.* 'довжина, якою відміряють що-небудь' (у багатьох н.пп.); [мйíра] 392; [мн'íра] 90; *2.* 'палиця, якою міряють мерця, коли роблять труну'. Зайíд' на клáдбишче і м'íройу, тóйу пáлкойу, прит'існú нарúв. 148.

МІРОЖИЛЬ [м'ірóжил'] -а, *ч.* 'рибальська снасть у вигляді натягненої на кілька дерев'яних обручів сітки' 211.

МІСКИ [м'íски] -ив, *мн.* 'тс, що МЕЗОК'. М'íски в головú, шпиг в костомáси. 346, 456.

МІСТ [м'іст] -остá, *ч.* 'тс, що МИСТ-2'. Бýду мостá мúти. 436.

МІСТИНА [м'íстина] -и, *ж.* 'місце' 496.

МІСЯЧИК [м'íс'ачик] -а, *ч.*, *зменш.* 'місяць'. Йáсний м'íс'ачик, йáсний, а з'íройка йáсн'іша. (Весільна пісня). 342.

МІСЯЧНИК [м'іс'áчник] -а, *ч.* 'тс, що ЛУНЯК' 46.

МІТИЛЮГА [м'ітил'ýга] -и, *ж.* 'тс, що МИТЕЛЯ' 475.

МІТІЛЬКА [м'іт'іл'ка] -и, *ж.*, *ент.* *1.*'тс, що МАТІЙ' 143, 393; [м'іт'íлка] 220; *2.* (?) М'іт'íл'ка зус'íм г'éнча йак ме^и тéлик. 338.

МІТЛА [м'ітлá] -й, *ж.* *1.* 'віник на довгому держакові' 90, 392; *2.* 'віник' холм 37.

МІТЛЬКА [м'íтл'ка] -и, *ж.*, *ент.* 'міль' 338.

МІХІР [м'íх'ір] -а, *ч.* 'сечовий міхур' 326.

МІХОМ [м'іхóм] *у зн. прис.* 'тс, що БАЛЬТЮКОМ' 301.

МІЦНО [м'íцно] *прис.* *1.* 'сильно' 456; *2.* 'дуже'. Тут м'íцно дóбре. 456, 135.

МІШАК [м'ішáк] -á, *ч.* 'тс, що МЄТІС'. Йогó собáки[і] м'ішак'í. 232.

МІШАНИЙ [м'íшаний] -а, -е 'такий, що народжений від породистої суки і непородистого собаки'. В нас м'íшани шче^и н'áта. 286, 430, 480.

МІШАНКА [м'íшанка] -и, *ж.* 'змішаний посів жита і пшениці чи ячменю' 475.

МІЩА [м'ішчá] -áти, *с.* *1.* 'тс, що МИЩАТКО-1' 413; [м'ішч'é] 6; *2.* 'тс, що МИЩЄТКО-2' 413; *3.* 'тс, що КЛИН-2' 223.

МЙОТ [мйот] -а, *ч.* 'місце, обведене шнуром з прапорцями під час облави на вовків'. Обвели́ флачка́ми мйот. 338.

МЛЕЙКА [мле́йка] -и, *ж., ент. 1.* 'невелика червоного кольору мурашка, укус якої дуже болючий' 498; [мли́йка] 498; *2.* 'мурашка, яка водиться в хатах' 476; [мл'е́йка]. В молоко́ впа́ла мл'е́йка. 476.

МЛИНЕЦЬ КАРТОПЛЬОВИ [млине́ц' картопл'о́ви] –ц'а́ –о́го, *ч.* 'тс, що БЕЦЬ' 134.

МЛІВИЙ [мл'і́вий] -а, -е 'такий, що швидко втомлюється'. Соба́ка мл'і́вий – аж ви́солопиў йази́ка. 382; [мл'е́ви] 475.

МЛІЧ [мл'іч] -и, *ж.* 'туман'. Така́ мл'іч – хоч в во́чи стрил'. 144.

МЛЬОН [мл'он] -а, *ч.* 'палиця, за допомогою якої крутять жорна' 428.

МНЄ [мн'е] -а, *с.* 'ім'я'. Ж'інка на мн'е Йори́на. 255, 466.

МНЄСО [мн'е́со] -а, *с.* 'м'ясо' (захід і північ Західного Полісся).

МНЄТВА [мн'е́тва] -и, *ж., бот.* 'м'ята; Menta arvensis L.' 36, 143.

МНЄТКА [мн'е́тка] -и, *ж. 1. кулін.* 'тс, що ТУВМАЧИ' 100, 365, 475; *2.* 'дрібні уламки стебел і колосків під час молотьби зернових' 326.

МНЄТКИ [мн'е́тки] -ток, *мн., кулін.* 'тс, що ТУВМАЧИ' 350; [мн'е́тк'і] 527.

МНЄТУХА [мн'е́туха] -и, *ж., кулін.* 'тс, що ТУВМАЧИ' 391, 393.

МНИВО [мни́во] –а, *с., збір.* 'м'ята солома' 527.

МНИГО [мни́го] *прис.* 'багато'. Мни́го соба́к йе в сеᶤл'і. 456, 272; [мн'і́го]. Зв'ірини́ росплоди́лос' мн'і́го. 465, 74, 102, 135, 144, 293, 422, 456; [мно́го] 495, 496; [мну́го] 515.

МНІСЦЕ [мн'і́сце] -а, *с. 1.* 'місце' (у багатьох н.пп.); *2.* 'внутрішній орган жінки, де розвивається зародок' 392.

МНІТИ [мн'і́ти] -і́йу, -і́йіш, *недок.* 'уміти'. Виᶤн не мн'і́йе ле́тати. 305, 392.

МНУТИ [мну́ти] -у́, -е́ш, *недок.* 'м'яти' 292.

МНЯКИНА [мн'аки́ᵉна] -и, *ж., збір.* 'рештки головок льону після обмолочення' 496.

МНЯКІНИ [мн'ак'і́ни] -і́н, *мн.* 'відходи з проса після просіювання, які використовують для годівлі тварин' 392.

МНЯКІШ [мн'ак'і́ш] -а́, *ч.* 'середня м'яка частина хлібини'. Шку́рка пригори́ла, а мн'ак'і́ш сирува́ти. 392; [мн'е́киш] 221, 326; [мн'е́куш] 475.

МНЯЛО [мн'а́ло] -а, *с. 1.* 'тс, що ВЕРЦИМАК'. Неᶤ гобли́зуй мн'а́ло, а то бу́де ба́т'ко ли́си. (Повір'я). 392, 90; [мйа́ло] 454; *2. перен.* 'неповоротка несмілива людина'. То не па́рубок, а йак'е́с' мн'а́ло. 392.

МНЯРЕЦ [мн'аре́ц] -рца́, *ч.* 'померла людина'. В сил'і йе мн'аре́ц – карто́пл'у не зако́пуй. (Повір'я). 427.

МНЯСИНА [мн'аси́на] -и, *ж.* 'тс, що МНЄСО' 211, 399.

МНЯСЬО [мн'а́с'о] –а, с., дит. 'тс, що МНЄСО' 392; [мн'а́ц'о] 475.

МНЯТНИЦЯ [мн'а́тниц'а] -і, *ж., кулін.* 'тс, що ТУВМАЧИ' 516.

МНЯТОХА [мн'áтоха, мн'атóха] -и, *ж., кулін.* 'тс, що ТУВМАЧИ' 365.

МНЯЦА СИНА [мн'áца си́на] *реліг.* 'Во ім'я Отця і Сина... (початок молитви)' 392.

МНЬОХ [мн'ох] -а, *ч.* 'повільна в роботі людина' 55.

МОВЧАК [моўчáк] -á, *ч.* 'мисливський собака, який мовчки гонить звіра' 302.

МОВЧКУН [моўчкýн] -á, *ч.* 'тс, що МОВЧАК' 463.

МОВЧЛИВИЙ [моўчли́вий] -а, -е 'мовчазний' 46.

МОВЧУН [моўчýн] -á, *ч. 1.* 'тс, що МОВЧАК' 141, 338, 385; *2.* 'неговіркий парубок' 392.

МОГІЛКІ [мóг'ілк'і] -лок, *мн.* 'кладовище' 90, 188, 249, 392.

МОГЛИЦИ [мóглици] -иц, *мн.* 'тс, що МОГІЛКІ'. В нас мóглици за силóм. 105, 255, 275, 495; [мóглиц'і]. То недалéко од мóглиц'. 142; [мóлиц'і] 496.

МОГОРИЧ [могори́ч] -á, *ч. 1.* 'частування з нагоди успішної купівлі чого-небудь' (у багатьох н.пп.); [могри́ч]. Пили́ могри́ч за тéйе... 244; [могрéч] 414; *2.* 'сватання' 326.

МОГЧЕ [могчé] -жý, -жéш, *недок.* 'могти' 418, 475.

МОДА [мóда] -и, *ж. 1.* 'недовготривале панування певних смаків щодо одягу' (всі н.пп.); *2. перен.* 'звичай'. Йак вже кончáли жнивá, то кузý оставл'áли,– булá такá мóда. 454; *3. перен.* 'звичка'. Вз'ав мóду лизáти столá. 392.

МОЖЕЙ [можéй] 'може'. Бýс'ко можéй пудпали́ти хáту. 134.

МОЖНІЙ [мóжн'ій] -н'а, -н'е 'заміжній'. Коровáйниц'і – то мóжн'і ж'іночки́, йім коровáй м'іси́ти, а вдови́ц'і – до світли́ц'і мед-гор'ілку пи́ти. (Коровайна пісня). 119.

МОЖНЯ [мóжн'а] 'можна'. Не мóжн'а кублó ни́шчити, бо бýз'ко кленé. 117, 134, 495.

МОЗОЛЬ [мозóл'] -а, *ч. 1.* 'розрощення на руках чи ногах внаслідок тертя чи тиснення' (всі н.пп.); *2.* 'ґуля на голові оленя, лося чи козла в тому місці, де були роги' 463.

МОКЛЮВАТИ [мокл'увáти] -а, -е 'всохле дерево на болоті, яке ще довго зберігає вологу'. Мокл'увáтими дрови́ма грýби не натóпиш. 392.

МОКЛЯК [мокл'áк] -á, *ч.* 'горіх, у якого середина зогнила'. Роскуси́в гори́ха – а то мокл'áк. 392.

МОКРИНЯ [мокри́н'а] -і, *с., перен.* 'дитя' 245.

МОКРИЗНИ [мокри́зни, мокри́ͤзни] -а, -е 'дуже мокрий' 392.

МОКРО [мóкро] *прис.* 'вологого' 348.

МОКРОТЕЧА [мокротéча] -и, *ж.* 'грязь і вологість у мокру (дощову) погоду'. Скруз' такá мокротéча, неͮ пройти́. 392.

МОЛОДА [мóлода] -и, *ч.* 'молодий місяць' 342.

МОЛОДЕЦЬ [молоде́ц’] -дц’а́, *ч.* *1.* ‘молодий хлопець’ 161, 326, 498; [молоде́ц] 380; [мулуде́ц’]13, 36; *2.* ‘молодий на весіллі’ 148, 161, 342; *3.* ‘неодружений хлопець’ 326; *4.* [молоде́ц] ‘наймит’. Молоде́ц служи́ў у па́на. 425.

МОЛОДИЧКОЮ [молоди́чкойу] *у зн. прис.* ‘зав’язувати хустку кінцями на потилиці, а не внизу підборіддя’. Старе́йу ба́бойу ше заўйа́зувалас молоди́чкойу. 392.

МОЛОДІ [мо́лод’і] *мн.*, *рідко* ‘тс, що МОЛОДЬ-1’ 326.

МОЛОДІНКА [молод’і́нка] -и, *ж.* *1.* ‘дівчина, яка щойно вийшла заміж’ 225; *2.* ‘молодиця’ 99, 463.

МОЛОДНЯ [молодн’а́] -і́, *ж.*, *збір.* ‘молодь’. Шли на вичорни́ци ти́л’к’е ста́ршайа молодн’а́. 144.

МОЛОДУХА [молоду́ха] -и^е, *ж.* ‘молода на весіллі’ 221, 326, 331, 384, 475, 500, холм 37; [мулуду́ха] холм 37; [маладу́ха] 46.

МОЛОДУШКА [молоду́шка] -и, *ж.* ‘молода курка’ 326.

МОЛОДУШИНИЙ [молоду́шиний] -а, -е ‘такий, що належить весільній молодій’. Пе^ире^изва́ визе́ молоду́шину скри́н’у. 16.

МОЛОДЦЮВАТИ [молодц’ува́ти] -у́йу, -у́йеш, *недок.* ‘парубкувати’ 211.

МОЛОДЧИСЬКО [молодчи́с’ко] -а, *ч.* ‘тс, що МОЛОДЕЦЬ-3’ 326, 342.

МОЛОДЬ [мо́лод’] -і, *ж.* *1.* ‘молоді хлопці і дівчата’ (у багатьох н.пп.); *2.* ‘дні, коли старого місяця вже немає, а молодий ще не з’явився’. Дошч’і́ йдут’, бо тепе́р мо́лод’. 326.

МОЛОДЬОЖНИКИ [молод’о́жники] -ів, *мн.* ‘тс, що МОЛОДНЯ’ 154.

МОЛОЖАЙ [моложа́й] -у, *ч.* ‘отава’ 102; [моложи́й] 49, 428.

МОЛОКИТА [молоки́та] -и, *ж.* ‘лозове пруття, з якого плетуть корзини’ 80; [молок’і́та] 16.

МОЛОТЕБНИК [молоте́бник] -а, *ч.* ‘той, хто обмолочує ціпом зернові’. Коли́с’ молоте́бники ходи́ли по се́лах. 211, 390; [молоте́йник] 94; [молоте́рник] 390, 433.

МОЛОТИ [моло́ти] -ол’у́, -е́лиш, *недок.* *1.* ‘перетворювати зерно на борошно’ (всі н. пп.); *2.* *перен.* ‘їсти швидко, з апетитом’. Бач – ви́голодавса, йак холо́дни борщ стаў моло́ти. 392; *3.* *перен.* ‘розпускати плітки’. Ну хто про мине́ піча́в те́йе моло́ти? 392.

МОЛОТІЛКА [молот’і́лка] -и, *ж.* ‘машина для обмолочування зернових культур; молотарка’ 392.

МОЛОТІЛКА-ПРОСТІЛКА [молот’і́лка-прост’і́лка] -и, *ж.* ‘молотарка, яка викидає пряму солому’ 220.

МОЛОТІЛНИК [молот’і́лник] -а, *ч.* ‘тс, що МОЛОТЕБНИК’ 392.

МОЛОТЮХ [молот’у́х] -а́, *ч.* ‘тс, що МОЛОТЕБНИК’ 152.

МОЛОЧ [мо́лоч] -а, *ч.*, *бот.* ‘молочай; рослини з роду молочай – Euphorbia L.’ 74, 307; [мо́лоч’] *ч.* Там пор’і́с мо́лоч’. 80; [мо́лоч’] *ж.* Зеле́на мо́лоч’. 348.

МОЛОЧАЙ [молочáй] -у, *ч., бот 1.* 'тс, що МОЛОЧ' 90, 392; [молоц'éй] 315; *2.* 'кульбаба лікарська; Taraxacum officinale Wigg.' 392; *3.* 'хрящ-молочник червоно-коричневий' 148.

МОЛОЧЄВИЦ [молоч'éви'ц] -вца, *ч., бот.* 'тс, що МОЛОЧ' 46; [молочéвиц'] 46.

МОЛОЧЄЙКА [молоч'éйка] –и, *ж., бот.* 'порожнистий гриб (?)' 496.

МОЛОЧЄК [молоч'éк] –а, *ч., бот.* 'тс, що МОЛОЧ' 53, 456, 476; [молодчéк] 147; [молодч'éк] 482; [молойч'éк] 275.

МОЛОЧИНА [молочи́на, молоч'и́на] -и, *ж.* 'молоко'. Ци бýдиш' пíти молоч'и́ну? 154, 211, 326, 351, 399; [молочéна] 258.

МОЛОЧІЛНЕ [молоч'íлне] -ого, *с.* 'що ВОЛОЧЕБНЕ' 533.

МОЛОЧНИЦЯ [молóчница] -і, *ж., бот.* 'тс, що БОЛОТНИЦЯ' 148.

МОЛОЧОВНИК [молочóўник] -а, *ч., бот.* 'тс, що МОЛОЧ' 414.

МОМКА [мóмка] -и, *ж.* 'ніс собаки' 222.

МОМЛЯТИ [мóмл'ати] -айу, -айеш, *недок.* 'повільно і неакуратно їсти' 35.

МОНА [мóна] 'можна'. Не мóна роби́ти так, дити́но. 90, 188, 159, 305, 392; [мóн'а] 106.

МОНДЗІР [мон͡дз'íр] -а, *ч.* 'металева ступка, в якій розтовкують перець, часник та ін.' 229.

МОНЯЛО [мóн'ало] -а, *ч.* 'той, хто повільно виконує якусь роботу' 392.

МОНЬДЗЯ [мóн'͡дз'а] -і, *ж.* і *ч.* 'тс, що МОНЯЛО' 376, 433.

МОНЬКАТИСЯ [мóн'катис'а] -айус'а, -айіс'а, *недок.* 'повільно щось робити'. Мóн'кайец':а помáл•ен'ку, йак мóкре гори́т'. 428.

МОНЬКО [мóн'ко] –а, *с., дит.* 'тс, що МОНЬО' 392.

МОНЬО [мóн'о] -а, *с., дит.* 'молоко' 392.

МОРДА [мóрда] -и, *ж. 1.* 'передня частина голови тварини' (у багатьох н.пп.); *2.* 'щока обличчя' (у нейтральному зн.) Впаў і мóрду обдéр об цéмент. 392; *3.* 'ніс собаки' 103, 293, 331, 380, 422; *4.* 'частина приклада рушниці, до якої мисливець притискує обличчя, цілячись у звіра' 38, 116; *5. перен., лайл.* 'погана людина'. Ну й ти ж мóрда парши́ва! 392.

МОРДЯГА [морд'áга] -и, *ж., згруб 1.* 'тс, що МОРДА-2' 392; [морд'áка] 392; *2.* 'тс, що МОРДА-5' 392; [морд'áка] 392.

МОРЕМУХ [моремýх] -а, *ч., бот.* 'тс, що МАХАМОРА' 70.

МОРЗУЩИЙ [морзýшчий] -а, -е 'тс, що МАРКИЙ'. Б'íле морзýшче. 515.

МОРІГ [мор'íг] -огá, *ч., бот.* 'спориш звичайний; Polygonum aviculare L.' 342.

МОРКВА [мóрква] -и, *ж., бот. 1.* 'морква посівна; Daucus sativa Hoffm.' (всі н.пп.); *2.* 'морква дика; Daucus carota L.' По пóплаву самá мóрква порослá – коси́ не ст'ахти́. 392.

МОРКОТАЙ [моркотáй] -а, *ч.* 'баран-плідник' 211.

МОРКОТЕНЬ [móркотен'] -тн'а, *ч.* *1.* 'тс, що МОРКОТАЙ' 211, 366; *2.* 'баран, який не може запліднювати' 142.

МОРМОТАТИ [мормотáти] *3 ос. одн.* мормотúт', *недок.* 'тс, що БИЛИЧАТИ' 422.

МОРНОТ [морнóт] -а, *ч.* 'тс, що МОРКОТАЙ' 94.

МОРОЖОК [морожóк] -жкá, *ч.* 'тс, що ОБОРІГ' 177.

МОРОЗ [морóз] -у, *ч.* *1.* 'про температуру нижче нуля' (всі н.пп.); *2. бот.* 'морозостійкі квіти; напр., айстра верболиста; Aster salicifolius'. Насадúла морóзу, а вун ни ц'витé. 392.

МОРОЗЯНИЙ [морóз'аний] -а, -е 'морозний'. Такá морóз'ана зимá. 498.

МОРОСИТИ [морóсити, моросúти] *3 ос. одн.* морóсúт', *недок.* 'накрапати (про дрібненький дощ)'. Л'іс закурúвавса – бач йак'і моросúт дошч. 392.

МОРОЧИЦЯ [морóчиц'а] -і, *ж.*, *мед.* 'запаморочення голови' 512.

МОРТІЗАТОРНИЙ [морт'ізáторний] -а, -е 'такий, що сам викидає вистрілену гільзу і подає новий патрон (про мисливську рушницю)' 116.

МОРШКА [мóршка] -и, *ж.* 'зморшка'. Мóршки на мóрди'. 475, 129, 326.

МОРЩОК [моршчóк] -шчкá, *ч.* 'тс, що МОРШКА' 106.

МОСКІ [мóск'і] -ск'ів, *мн.* 'тс, що МЕЗОК' 116.

МОСНИЦЯ [моснúц'а] -і, *ж.* 'нижня дошка у возі' 428.

МОСОЛЬ [мосóл'] -а, *ч.* 'кістковий мозок' 122.

МОСТИТИСЬ [моʸстúтис'] -шчýс'а, -стис'а, *недок.* 'готуватися'. Йа с'ім ден' белúлас'а – за свáшку моʸстúлас'а. (Весільна пісня). 261.

МОСТОК [мостóк] -сткá, *ч.* *1.* 'зменш. до МИСТ-1'. Замилá б хоч мосткá... 392; *2.* 'тс, що МИСТОК-2' 102; *3.* 'поріг'. Зачепúлас' за мостóк і впáла. 260, 409; [мустóк] 475; *4.* 'місце на подвір'ї перед порогом хати' 225; *5.* 'східці біля ґанку' 106.

МОСТРУВАТИ [мострувáти] -ýйу, -ýйіш, *недок.* 'навчати молодого мисливського пса поведінки під час полювання' 303.

МОТАХА [мотáха] -и, *ж.* 'пристосування, за допомогою якого намотували нитки з міток у клубки' 466.

МОТЕКА [мотéка] -и, *ж.* 'тс, що КОПАНКА-2' 454; [мутéка] 165.

МОТИГА [мотúга] -и, *ж.* 'тс, що КОПАНКА-2' 35.

МОТИКА-РОГАЧКА [моʸтúка-рогáчка] -и, *ж.* 'тс, що КОПАНИЦА-1' 73.

МОТИЛЬ [мотúл'] -á, *ч.*, *бот.* 'тс, що МАТІЙ' 290, 517; [мóтил'] 326, холм 38.

МОТОВИДЛО [мотовúдло] -а, *с.* 'тс, що МОТАХА' 342.

МОТОЧОК [мóточок] -чка, *ч.* 'незмотані нитки для ткання' 456.

МОТУЗ [мóтуз] -а, *ч.* 'вірьовка, якою прив'язують рубля на хурі з сіном' 143.

МОТУН [моʸту́н] -а́, *ч.* 'тс, що КОШИЛОПЛЕТ'. Моʸту́н мут'і́т' ко́жного дн'а. 89, 44; [мот'у́н]. Мот'у́н нипра́ўду ба́йе. 382.

МОТЮНИСКО [мот'уни́ско] -а, *ч., згруб.* 'тс, що КОШИЛОПЛЕТ' 273.

МОХ [мох] -у, *ч. 1. бот.* 'спорова рослина без коріння та квітів' (всі н.пп.); *2.* 'підшерсток у собаки' 447.

МОХЕР [мохе́р] -хра́, *ч.* 'тс, що ПРЕНЗЕЛЬ' 124.

МОХНОТИННЄ [мохноти́н':е] -а, *с., збір.* 'павутиння з пилюкою, мохом та з різним брудом'. Пудʸ ші́хвиром мохноти́н':е на гори́ розвело́с. 392; [мохмоти́н':е] 392.

МОХНЯВИЙ [мо́хн'авий] -а, -е 'такий, що все робить повільно' 152.

МОХОВИЦИ [мохови́ци] -и́ц, *мн., бот.* 'журавлина; Oxycoccus palustris Pers.' 211, 423.

МОХРА [мо́хра] -и, *ж., част в мн.* МОХРИ [мо́хри] -ив, мн. 'тс, що ПРЕНЗЕЛЬ'. Мо́хри в ручнику́ р'іўне́йк'і. 38, 190, 290; [мохри́] 352.

МОХРИК [мо́хрик] -а, *ч.* 'тс, що КОРУНКА' 463.

МОХРИНА [мо́хрина] -и, *ж.* 'тс, що ПРЕНЗЕЛЬ' 38.

МОХУЛЯ [моху́л'а] -і, *ж., бот.* 'тс, що МОХОВИЦИ'. Моху́л'а л'у́бит' росте́ в боло́ти. 143; [моху́л'і] 168, 381; [моху́ли]. Моху́ли росту́т' на боло́ти. 85, 346.

МОЦ [моц] *у виразі* НИМА МОЦИ [нима́ мо́ци] 'немає сили' 55.

МОЦАР [мо́цар] -а, *ч.* 'міцний чоловік, силач'. Од'ага́йс'а тепл'і́й, а то ти так'і мо́цар, шо зноў бу́диш ка́шл'ати. 392; [моца́р] 392.

МОЦКО [мо́цко] *прис. 1.* 'дуже'. Мо́цко хуро́ший рушни́к. 148; *2.* 'сильно'. Ой мо́цко грими́т'!.. 450.

МОЦНИ [мо́цни] -а, -е 'сильний, міцний'. А ти ду́майіш, шо так'і мо́цни?.. 392.

МОЦНІЙ [моцн'і́й] *прис. вищ. ступ.* 'сильніше, міцніше'. Тре́ба моцн'і́й прив'еза́ти соба́ку. 211.

МОЦНО [мо́цно] *прис. 1.* 'тс, що МОЦКО'. Вуда́ була́ хуло́дна, а́ле мо́цно до́бра. 378; *2.* 'сильно'. Йак грими́т' мо́цно, то па́л'ет' св'і́чку громни́чну. 272, 106, 148; *3.* 'багато'. Вчо́ра мо́цно попи́в. 515.

МОЦУВАТИС [моцува́тис] -у́йус, -у́йіса, *недок.* 'вмощуватися на якомусь місці; кублитися'. Моцува́вса, моцува́вса і все годно́ меⁿн'і на но́г'і с'іў. 392.

МОЦЮГА [моц'уга́] -и́, *ж.* 'посах; символ варти' 351.

МОЧА [мо́ча] -и́, *ж.* 'тс, що МОКРОТЕЧА'. Че́рес ц'у мо́чу і с'і́на неⁿма́ де ви́сушити. 392.

МОЧАЛКА [мо́чалка] -і, *ж., кулін. 1.* 'відвар з м'яса, у який вмочали хліб і так їли'. 392; *2.* 'топлене незбиране молоко, заквашене сметаною' 375; *3.* 'сир із сметаною'. На христи́нах йі́ли мо́чалку. 375, 225; *4.* 'м'ясо з мукою' 461.

МОЧАННЄ [моча́н':е] -а, *с.* 'страва з пшона, звареного у молоці' 490.

МОЧАНО [мо́чано] *прис.* 'мокро; заболочено'. Тод'і бул•о́ мо́чано, с'і́но вино́сил•и' і суши́л•и'. 74.

МОЧАР [мо́чар] -а, *ч.* 'заболочена місцевість; драговина, трясовина'. На ц'о́му мо́чари й коси́ти не" бу́ду. 392.

МОШИСТИЙ [моши́стий] -а, -е 'такий, що має густий підшерсток (про собаку)'. Наш соба́ка моши́стий. 320.

МОШКА [мо́шка] -і, *ж., ент.* 'невеликі кровососні мушки' 392.

МОШКАРА [мо^у^шкара́] -и, *ж., збір.* ' загальна назва всіх кровососних комах' 48.

МОШНА [мошна́] -й, *ж. 1.* 'торбинка для тютюну і кресала, виготовлена з мошонки' 273; *2.* 'торбинка з тканини чи шкіри' 273.

МОШОК [мошо́к] -шка́, *ч. 1.* 'маленький мох' (всі н.пп.); *2.* 'підшерсток у собаки' 463.

МОШОНКА [мошо́нка] -и, *ж. 1.* 'м'язо-шкіряний мішечок, де містяться чоловічі статеві залози' (всі н. пп.); *2.* 'тс, що ДЛУПАХ' 331.

МРАЖИТИ [мражи́ти] *3 ос.одн.* мражи́т, *недок.* 'накрапати (про дощ); мрячити'. Мражи́т дошч. 94.

МРЕЦ [мрец] мерца́, *ч.* 'тс, що МНЯРЕЦ'. С'о́д'н'і в сил'і́ йе мрец. 392.

МРИҐАТИ [мри́ґати] *3 ос.одн.* мри́ґайе, *недок.* 'утворювати звуки (про зайців)' 211; [мру́ґати] 212.

МРІЧАТИ [мр'і́чати] *3 ос.одн.* мр'і́чайе, *недок.* 'тс, що МИКАТИ-1' 305.

МРУК [мрук] –а, ч. *1.* 'мовчазна людина' 527; *2.* 'той, хто швидко сердиться' 527.

МСЛИВИЙ [мсли́вий] -а, -е 'злопам'ятний' 390.

МУДОХАТИСЬ [мудо́хатис', мудо́хатис] -айуса, -айіса і -айус'а, -айіс'а, *недок.* 'повільно щось робити'. Чого́ мудо́хайес'а – пора́ в шко́лу йти. 461.

МУДРАТИЙ [мудра́тий] -а, -е (?) Наш госпо́дар мудра́тий, на гор'і́лойку бага́тий... (Нар.пісня). 527.

МУДРЕНЬКІ [мудре́н'к'і] -а, -е 'чваньковитий; такий, що любить часто перевдягатися, хизуватися своїм одягом'. Така́ мудре́н'ка х'іба́ хадз'а́йкойу бу́де? Тоно́ про годе́жу ду́майе, а бул'ш ничо́го. 392.

МУДРИЙ [му́дрий] -а, -е 'тс, що МУДРЕНЬКІ' 414, 428.

МУДРИТИСЯ [мудри́тис'а] -у́с'а, -и́с'а, *недок.* 'чепуритися' 414.

МУДРІЙ [мудр'і́й] *прис. вищ. ступ.* 'краще'. Су́чка мудр'і́й го́нит' зв'і́ра, чим соба́ка. 422.

МУДРУВАТИ [мудрува́ти] -у́йу, -у́йеш, *недок.* 'хвастатись, чванитися чим-небудь'. Мудру́йе, бо с'і́на до Петра́ накоси́у. 272.

МУЖИЦЬКИЙ [мужи́ц'кий] -а -е 'такий, що належить чоловікові'. То мужи́ц'ка соро́чка. 366; Д'і́ўчина вбире́ц':а в мужи́ц'ке і так хо́д'ат' маланкува́ти. 16.

МУЖИЧАРА [мужича́ра] -и, *ч.* 'кремезний чоловік' 49.

МУЖЧИНСЬКИЙ [мужчи́нс'кий] -а, -е 'тс, що **МУЖИЦЬКИЙ**'. Мужчи́нс'ка соро́чка. 490.

МУЗИЛЬ [музи́л'] -а, *ч* 'вузлик на нитці чи мотузці'. На шнурку́ музи́л' зроби́вс'. 167, 491.

МУЗУЛЬОМ [музул'о́м] *у зн. прис.* 'тс, що **ГУЗЛОМ**'. Заўйажи́ за́шморгом, а не музул'о́м. 167.

МУЗЯ [му́з'а] -і, *ж., кулін. 1.* 'драглиста страва зі свіжих вишень, слив або яблук і борошна' 121; *2.* 'юшка із сушених грибів' 435.

МУЙ [муй] мойо́го, *займ.* 'мій' 90, 272, 392.

МУКАТИ [му́кати] *3 ос. одн* му́кайе, *недок.* 'тс, що **МИКАТИ-1**' 392.

МУЛІВТИ [мул'івти́, мул'іўти́] *вставне слово* 'мовляв; як бачиш'. (Дивлячись телефільм:) Мул'івти́, заби́ў чолоўйі́ка, а гро́ши соби́ забра́ў. 392; [мол'іўти́] 154.

МУЛОНЬО [муло́н'о] -а, *с., дит.* 'молоко' 376.

МУЛЯКА [мул'а́ка] -и, *ж.* 'мул в озері' 520.

МУЛЯНИЙ [мул'ани́й] -а, -е 'замулений'. Во́зиро Чо́рне, бо мул'ане́. 326.

МУЛЯРКА [мул'а́рка] -і, *ж., збір.* 'муровані в хаті піч, грубка та простінки'. В ха́ти мо́на жи́ти – мул'а́рка до́бре зро́бл'ана. 392, 90, 141, 188, 305.

МУЛЬ [мул'] мо́л'і, *ж., ент.* 'міль; родина молевих; Teneidae'. Мул' гет' зйі́ла све́дра. 392, 49, 102.

МУЛЬВА [мул'ва́] -и́, *ж. 1. іхт.* 'верховодка; Alburnus alburnus' 49; *2.* [му́л'ва] 'мул на дні водойми' 377.

МУЛЬКА [му́л'ка] -и, *ж., ент.* 'тс, що **МУЛЬ**' 49, 102.

МУМА [му́ма] -и, *ж., дит.* 'теля' 274.

МУМКА [му́мка] -и, *ж.* 'ніс зубра та лося' 222.

МУМРОТИТИ [мумроти́ти] *3 ос. одн.* мумроти́т', *недок.* 'тс, що **БЕКАТИ-1**' 33.

МУНДІРАТКА [мунд'іра́тка] -и, *ж.* 'зварена зі шкіркою картопля' 384.

МУНЯ [му́н'а] -і, *ж.* 'тс, що **ЛИЧ-3**' 362.

МУНЬО [му́н'о] -а, *с., знев.* 'голова людини' 46.

МУР [мур] -а, *ч. 1.* 'муровані з цегли грубка, піч і простінки в хаті'. До́бри мур поста́виў в но́вуй ха́ти – гри́йе. 392; *2. перен.* 'міцний чоловік'. О! стари́ кре́пк'і ше. Мур а не д'ід. 392.

МУРАВА [му́рава] -и, *ж.* 'верхній шар ґрунту, порослий травою' 49.

МУРАВЕЙ [мураве́й] -вйа́, *ч., ент.* 'мурашка' 392.

МУРАВЕЛЬ [муравéл’] -вл’á, *ч.* ‘мурашник’ 161.

МУРАВИЩЕ [муравúшче] -а, *с.* ‘тс, що МУРАВЕЛЬ’ 254.

МУРАВКА [мýравка] -и, *ж.* ‘трава’. Ме сид’íле на мýравце. 422.

МУРАВЛЯ [мурáўл’а] -і, *ж.* ‘тс, що МУРАВЕЛЬ’ 152.

МУРАВНИК [мураўнúк] -á, *ч.* ‘тс, що МУРАВЕЛЬ’ 392, 518; [мураўн’íк] 517.

МУРАМОР [мурамóр] -а, *ч., бот.* ‘тс, що МАХАМОРА’ 363.

МУРАТИЙ [мурáтий] -а, -е ‘такий, що має сіро-буру масть (про коня)’ 376.

МУРАХА [мýраха] -и, *ж., ент.* ‘тс, що МУРАВЕЙ’ 258, 326, 494, 498; [мурáха] 392.

МУРАШИНИК [мурашúник] –а, *ч.* ‘тс, що МУРАВЕЛЬ’ 402.

МУРАШНИК [мýрашник] -а, *ч.* ‘тс, що МУРАВЕЛЬ’ 494, 498; [мурáшник] 392; [мурашнúк] 527.

МУРҐАТИ [мýрґати] *3 ос. одн.* мýрґайе, *недок.* ‘тс, що МРИҐАТИ’ 424.

МУРКАТИ [мýркати] *3 ос. одн.* мýркайе, *недок.* ‘тс, що МУРКОТАТИ’ 392.

МУРКОТАТИ [муркотáти] *3 ос. одн.* муркотúт’, *недок. 1.* ‘утворювати звуки “мур-мур” (про котів)’. Поглáд’ котá – і почнé муркотáти. 392; *2.* ‘тс, що МРИҐАТИ’ 286.

МУРІЦЯ [мýр’іц’а] -і, *ж., бот.* ‘тс, що МАХАМОРА’ 106.

МУРКАТИ [мýркати] *3 ос. одн.* мýркайе, *недок. 1.* ‘тс, що МУРКОТАТИ-1’ 392; *2.* ‘подавати голос (про білку)’ 296.

МУРКВАСА [мурквáса] -и, *ж.* і *ч.* ‘дитина, яка увесь час плаче’. Цит’, мурквáсо, луч: л’агáй спáти. 392.

МУРКВАСИТИ [мурквáсити] -áшу, -áсиш, *недок.* ‘плакати (про дитину, яка плаче без причини)’. Вставне рáно і все чогóс’ мурквáсит і мурквáсит. 392.

МУРКИЙ [муркúй] -á, -é ‘тс, що МАРКИЙ’ 454.

МУРКОТЕЛО [муркотéло] -а, *ч., с., ж.* ‘той, хто говорить невиразно’ 106.

МУРКОТЕНЬ [мýркотен’] -тн’а, *ч.* ‘тс, що МУРКВАСА’. Ле^и^жи вже! Йак ме^и^н’í гобрúд ц’ой мýркотен’! 392.

МУРКОТАТИСЬ [муркотáтис’] *3 ос. одн.* муркóчиц’а, *недок.* ‘тс, що МАРЦУВАТИСА’ 418.

МУРЛАТА [мурлáта] -и, *ж.* ‘тонша за правило деревина, яка накладається на балки хати’ 94, 428.

МУРЛЯЧИЙ [мурл’áчий] -а, -е ‘неговіркий’ 254.

МУРМА [мýрма] -и, *ж.* ‘відлюдько’. Твуй сус’íд^т^ – то ц’íла мýрма, никóли дóбри ден’ не^и^ скáже. 392.

МУРМУЛ [мурмýл] -а, *ч.* ‘прищ’. Мурмулú вúсипали на руц’í. 427.

МУРСА [мýрса] -и, *ж.* ‘тс, що МИЦ’ 221.

МУРСАК [мурсáк] -á, ‘тс, що ОГНИВО’ 159.

МУРЧЄТИ [мурч’éти] *3 ос. одн.* мурчú^е^т’, *недок.* ‘тс, що МУРКОТАТИ-1’ 326.

МУРЧИК [му́рчик] -а, *ч.* 'котик' 334.

МУСА [му́са] -и, *ж.* *1.* 'тс, що МИСА²-2' 481, 504; *2.* 'тс, що МИСА²-3' 43; *3.* 'тс, що МИЦ' 122, 200, 266, 343, 382; *4.* 'тс, що ЛИЧ-1' 382.

МУСАТ [муса́т] -а, ч. 'тс, що МИСАД' 32.

МУСИТЬ [му́сит'] *вставне слово* 'тс, що МАБИТЬ'. Му́сит', кабана́ соба́ка ви́гнаў. 356, 138, 351.

МУСИТЬ БУТИ [му́сит' бу́ти] *вставні слова* 'тс, що МАБИТЬ'. Му́сит' бу́ти, вже одина́йц'іт' [годин]. 384.

МУСИТЬКА [му́сит'ка] *вставне слово* 'тс, що МАБИТЬ' 13, 278.

МУСИТЬКИ [му́сит'ки] *вставне слово* 'тс, що МАБИТЬ' 272.

МУСІ [му́с'і] *1.* мух, *мн.* 'мухи'. Таки́йі му́с'і чо́рни. 94; *2. дит.* 'мухи'. Ц'і му́с'і да на́шого сино́чка куса́йут. 392.

МУСІБТО [му́с'іб"то] *вставне слово* 'тс, що МАБИТЬ'. Му́с'іб"то, с'ого́дн'і прийі́дут. 4.

МУСНИЦА [мусни́ца] -и, *ж.* 'нижня дошка у возі' 94; [мусни́ц'а] 414.

МУСОВО [мусо́во] *прис.* 'обов'язково'. Неи йід' в так'і́ с'н'іг*. Х'іба́ тоби́ мусо́во? 392, 119, 226.

МУСТО [му́сто] *вставне слово* 'тс, що МУСИТЬ БУТИ'. За́болот':е, бо му́сто за боло́том. 143.

МУСЬКИЙ [му́с'кий] -а, -е 'чоловічий'. То ж му́с'кий све́дир. 225.

МУТЕЛИК [муте́лик] -а, *ч., ент.* 'тс, що МАТІЙ' 154, 276.

МУТЕЛЬ [му́тел'] -тл'а, *ч., ент.* 'тс, що МАТІЙ' 111; [му́тил'] 301; [муте́л'] 'великий метелик' 120, 139.

МУТЕРКА [муте́рка] -і, *ж.* 'гайка'. Крути́в, крути́в муте́рку, по́к'і риз'ба́ скрути́лас. 392, 326, 428; [му́тирка] 407.

МУТЄКА-РОГАТИВКА [мут'е́ка-ругати́вка] -и –и, *ж.* 'тс, що КОПАНИЦА-1' 511.

МУТІЛКА [мут'і́лка] -и, *ж., ент.* 'тс, що МАТІЙ'. Мала́ зло́вит мут'і́лку і неисе́ до ха́ти. 392; [мут'і́л'ка] 219; [мути́лка] 99.

МУТІТЬ [мут'і́т'] -т'у, -т'іш, *недок.* 'тс, що КОШЕЛИТИ'. Охо́тн'ік му̃т'і́т'. 89.

МУТЛИК [му́тлик] -а, *ч., ент.* 'тс, що МАТІЙ' 111.

МУТНИК [мутни́к] –а́, *ч.* 'жартівник'. А́ли й ти мутни́к! А йек над тобо́йа пудму́чувати бу́дут"? 46.

МУТНЯВА [му́т'н'ава] -и, *ж.* 'каламутна вода у водоймі'. Х'іба́ в таку́й му́т'н'ави ри́ба во́диц:а? 392.

МУТОК [му́ток] -тка, *ч.* 'мітка ниток' 392.

МУТРА [му́тра] -и, *ж.* 'тс, що МУТЕРКА' 6, 16.

МУТЮН [мут'ýн] -á, *ч.* 'тс, що КОШИЛОПЛЕТ'. Мут'ýн нипрáўду кáже. 134, 53, 275.

МУТЮХА [мут'ýха] -и, *ж.* 'обманщиця' 490.

МУХАВИЦЬ [мýхавиц'] -вц'а, *ч.* 'заболочене торф'яне місце' 211.

МУХАВКА [мýхаўка] -и, *ж.* 'тс, що КЛЯЦАВКА' 396, 414.

МУХАЇРА [мухайíра] -и, *ж., бот.* 'тс, що МАХАМОРА' холм 37.

МУХАР [мухáр] -а, *ч.* 'ковальський міх' 16.

МУХАРИВИЦЯ [мýхаривиц'а] -і, *ж., бот.* 'тс, що МАХАМОРА' 326; [мýхариц'а] 104, 342; [мýхарниц'а] 148, 351; [мýхаровиц'а] 326.

МУХАРИЦ [мýхариц] -а, *ч., бот.* 'тс, що МАХАМОРА' 465.

МУХЄР [мух'éр] -а, *ч., бот.* 'тс, що МАХАМОРА' 366.

МУХІР [мух'íр] -а, *ч.* 'іграшка з вим'ятого і надутого свинячого міхура' 211.

МУХНУШКА [мухнýшка] -и, *ж., бот.* 'гриб вовнянка' 148.

МУЦА [мýца] -и, *ж. 1.* 'тс, що МИСА^2-2' 57; *2.* 'тс, що МИЦ' 57.

МУЧАНИ [мýчани] -а, -е 'такий, що здобувається з великими труднощами, з мукою'. Ой з болóта мýчане с'íно!.. 392.

МУЧАНИЙ [мучанúй] -а, -е 'такий, що стосується борошна'. Мучанúй мишóк. 99.

МУЧИНА [мучúна] -и, *ж.* 'борошно' 399; [мучéна] 211.

МУШТРОВКА [муштрóўка] -и, *ж.* 'процес навчання молодого мисливського собаки' 296.

МУШТРУВАННЄ [муштрувáн':е] -а, *с.* 'тс, що МУШТРОВКА' 11, [муштрувáн':а] 424.

МУШТРУВАТИ [муштрувáти] -ýйу, -ýйіш, *недок. 1.*'навчати виконувати якісь дії без обдумування' 392; *2.*'навчати молодого мисливського пса поведінки під час полювання' 141, 296, 456.

МУШТРУК [муштрýк] -á, *ч.* 'мундштук люльки'. Не^и кýрит, а гризé муштрукá. 392.

М'ЯКІШ [мйак'íш] -á, *ч.* 'м'яке м'ясо (без кісток)'. Кост'омáх'і вк'íну в бóршч, а з мйак'íшá зробл'ý котл'éти. 392.

М'ЯКОШ [мйáкош] -а, *ч.* 'тс, що ЗДЮР' 27.

М'ЯЛКА [мйáлка] –и, *ж.* 'тс, що ВЕРЦИМАК' 224.

М'ЯЛОЧКА [мйáлочка] -и, *ж.* 'тс, що ВЕРЦИМАК' 500.

М'ЯСИНА [мйасú^{е}на] -и, *ж.* 'м'ясо' 211.

М'ЯСНИЦИ [Мйаснúци] -úц, *мн., реліг.* 'період від Водохреща до Великого посту'. В Мйаснúци йа вихóдила зáмуш. 392.

М'ЯСОЇД [Мйасойíд] -а, *ч., реліг.* 'тс, що М'ЯСНИЦИ' 169.

М'ЯТА КАРТОШКА [мйáта картóшка] -ойі -и, *кулін.* 'тс, що ТУВМАЧИ' 454; [мйáте картóфл'і] 517; [мн'éта картóфл'а] холм 37.

М'ЯТВА [мйатва́] -и́, *ж.*, *бот.* 'м'ята; Mentha arvensis L.' 74, 204.

М'ЯХКУТЬ [мйа́хкут'] -і, *ж.* 'тс, що МНЯКІШ' 220.

Н

НА[1] [на] *прийм.*, вж. з М.в. 'на'. На стол'і. (всі н.пп.); із З.в. Пошла́ на хати́. 392.

НА[2] [на] *узн. дієсл.* 'візьми'. На́ – тро́шк'і бу́лк'і з'іжᵚ. 392; На́ на пле́ч'і й ниси́. 342.

НАБАЯТИ [наба́йати] -а́йу, -а́йеш, *док.* 'наговорити'. Наба́йаў йак коши́л'. 17.

НАБЕДРИК [набе́дрик] -а, *ч.* 'тс, що КАНТАР[1]-2' 264, 293, 382.

НАБИВАЙЛО [набива́йло] -а, *с.* 'пристрій для набивання пороху в гільзу' 293.

НАБИВАЧКА [набива́чка] -и, *ж.* 'тс, що КОМИНКУВКА' 11, 226.

НАБИВНА РУШНИЦЯ [набиўна́ рушни́ц'а] -ойі –і, *ж.* 'тс, що КОМИНКУВКА'. Йа маў набиўну́ рушни́ц'у. 312, 320.

НАБИЙ [наби́й] -о́йу, *ч.* 'нарив'. Мо́же бу́ти наби́й на ноз'і. 144.

НАБИРКА [на́бирка] -і, *ж.* 'невеличке відеречко або інша посудина, яку прив'язують до пояса під час збирання чорниць'. С'ім на́бирок йа́год назбира́ла – ма́ло неᵘ видро́. 392.

НАБИТИ [наби́ти] -бйу́, -бйе́ш, *док.* *1.*'наполювати'. Наби́ли за́йц'у по́ўну пово́зᶜку. 134, 137, 338, 463; *2.* 'відлупцювати'. Не л'із' туда́, бо набйу́. 90, 188, 392; *3.*'натомити'. Но́ги наби́ў, а ничо́го вби́ти не вбиў. 296, 38, 339.

НАБІДРИК [наб'ідрик] –а, *ч.* 'замалий одяг' 248.

НАБІЙКА [наб'ійка] -и, *ж.* 'тс, що НАБИВАЙЛО' 382; [набо́йка] 212.

НАБІРАХ [наб'ірах] -а, *ч.* *1.*'тс, що НАБИРКА' 55; *2.*'тс, що КОЗУБ' 331, 465.

НАБО [на́бо] -а, *с.* *1.* 'небо' 6; *2.* 'піднебіння в роті' 6.

НАБОЖНИЙ [на́божний] -а, -е *1.* 'такий, що стосується Бога'. Йа б'іл'ше ду́майу на́божне. 16; *2.* [набо́жний] 'такий, що щиро вірить у Бога'. Городишча́нци – то набо́жни л'уде. 392.

НАБОЙНІЧОК [набо́йн'ічок] -чка, *ч.* 'тс, що НАБИВАЙЛО' 421.

НА БОРЩ [на боршч] *незмін.* 'тс, що ПОВЕСЮЛЩИНА' 512.

НАБОСОНОЧ [набосо́ноч] *прис.* 'тс, що БОСОНОЧ' 392.

НАБУДНІ [набудн'і] *прис.* 'у будній день; не святкового дня'. Набудн'і д'іўчáта пр'éли. 432, 392.

НАБУРБОНИТИ [набурбони́ти] –он'ý, -они́ш, *док., знев.* 'налити'. Вз'аў набурбони́ў води́ сви́н'ам і хай йід'áт. 392.

НАБУРИТИ [набýрити] -ýру, -ýриш, *док., знев. 1.* 'тс, що НАБУРБОНИТИ' 392; *2.* 'не втримати сечі під час сну (про дітей)' 136; *3.* [набýрит'] 'нападати, намести (про сніг)'. Отóто набýрило сн'íгу! 225.

НАБУТЬ [набýт'] *вставне слово* 'тс, що МАБИТЬ'. Набýт', грошéй не[и] булó, шо шви́тко ве[и]рнýвса. 392.

НАВАЛНИЙ [навáлний] -а, -е 'багатосніжний'. Булá навáлна зимá. 498; [навал'ни́й]. Тáйа зимá навал'нá. 454.

НАВГАДНИЙ [навгáдний] -а, -е 'недобрий, злий'. То навгáднийі л'удки́[е], нидóбрийі. 495.

НАВГІРШИЙ [навг'íрший] -а, -е, *найвищ. ступ.* 'найгірший' 399.

НАВДЕНЬКІ [наўдéн'к'і] -н'ок, *мн.* 'сходини жінок удень для прядіння' 326; [надéн'ки] 390.

НАВЕСКАТІ [навéскат'і] *прис.* 'швидким бігом (про коня)' 6.

НАВЕСТИ [навести́] *1.* -едý, -едéш, *док.* 'приводити у великій кількості кого-небудь'. Брат наведé хлóпцу пóўну хáту. 392; *2. 3 ос. одн.* наведé, *док.* 'народити малят (про лисицю, вовчицю, сучку)'. Нáша сýка навелá шчен'áт. 22, 124, 224, 252, 301, 413, 421; [навес'т'í] 156.

НАВЕТИКІ [навéтик'і] *прис.* 'наввипередки'. Д'íти[е] поб'íгли навéтик'і. 55.

НАВЄС [нав'éс] -а, *ч.* 'тс, що ОБОРІГ'. Нав'éс на с'íно. 74, 117, 222.

НАВЗАВОДИ [наўзаводи́] *прис.* 'бігти швидко з підскоком'. Собáка наўзаводи́ б'іжи́т'. 81.

НАВИБРИКИ [нави́брики] *прис.* 'підстрибом'. Собáка побíйіх хýтко, нави́брики. 230.

НАВИК [нави́к] *прис.* 'тс, що ГУЗЛОМ' 233.

НАВИКИ [нави́ки] *прис.* 'тс, що ГУЗЛОМ' 26.

НАВИЛЬОТ [нави́л'от] *прис.* 'наскрізь'. Г'іржáвим дз'вáхом проби́в пáлца нави́л'от. 392.

НАВИСКОКІ [нави́скок'і] *прис.* 'з радістю, охоче'. Нави́скок'і до л'íсу бижи́т. 392.

НАВИСКА [нáвиска] -и, *ж.* 'сумка, виплетена з липової кори, яку вішали через плече' 135; [нáвичка] 380; [нáв'іска] 356, 480.

НАВИХНУТИ [навихнýти] -ý, -éш, *док.* 'вивихнути, зробити вивих' 342.

НАВІРТАТИ [нав'íртати] -айу, -айеш, *недок.* 'намотувати' 136.

НАВІТЯ [нáв'іт'а] *част.* 'навіть' 424.

НАВІТЬКИ [нáв'іт'ки] *част.* 'тс, що НАВІТЯ'. Тéйе ше нáв'іт'ки і зáразки памн'атáйу. 82.

НАВ'ЇРЧУВАТИ [наўйірчувати] -уйу, -уйіш, *недок.* 'тс, що НАВІРТАТИ'. Наўйірчуйу по д'ви гуну́чи в ґуму́ўци – и все одно́ но́г'і ме́рзнут. 392.

НАВ'ЇТРИТИ [наўйітрити] -у, -иш, *док.* 'тс, що ЗВИТРИТИ' 178.

НАВЛОЧКА [на́ўлочка] -и, *ж.* 'чохол з тканини на подушку'. На́ўлочка на поду́шку. 375; [на́ўлучка] 225; [на́волока] 272; [на́волочка] 392.

НАВМЕНШИЙ [навме́нший] –а, -е 'найменший'. Сестри́чко мойа́ навме́нша!.. 346

НАВМИР [наўми́р] *прис.* 'до смерті; дуже сильно'. Той пі́йвен' наўми́р бйе на́шого, вже па́морок'і прибйу. 392; [наўму́р] 392.

НАВОДИТИ [наво́дити] -жу, -диш, *недок. 1.* 'націлюватись із рушниці' (всі н.пп.); *2.* 'вистежити кого-небудь'. А йа наво́дила́, йак вона́ гарбу́зи кра́ла. 392; *3.* 'спеціально поправляти нагострену частину ножа чи сокири'. Жало́ соки́ри тре́ба наво́дити. 172; *4.* [наводи́ти] недок. 'підмовляти'. Шос' у ха́ти гомони́т' – ма́ти си́на наводи́т'. – Чом гор'ілки ни пйеш? Чом ти ж'інки ни бйеш? (Нар. пісня). 342.

НАВОДЧИК [наво́дчик] -а, *ч.* 'тс, що ВОДІЙ' 233.

НАВПА [на́впа, на́ўпа] -и, *ж.* 'тс, що МАЛУПА' 121, 204.

НАВПОПЕРЕКІ [навпоперек'і] *прис.* 'навпаки; прямо протилежно до чогось'. Шо йа не" скажу́, а вона́ зро́бит навпоперек'і. 392.

НАВРАТЛИВИ [наўра́тливи] -а, -е 'неслухняний; набридливий'. Так'е́ дит'а́ наўра́тливе, шо ра́ди не" мо́на да́ти. 392.

НАВРЕДЛИВИЙ [навре́дливий] -а, -е 'набридливий'. Ти таки́"й навре́дливий. 181.

НАВРИДНІШИЙ [наўридн'іший] -а, -е 'найрідніший'. Дочка́ – то наўридн'іша. 342.

НАВРОЧИТИ [навро́чити, наўро́чити] -о́чу, -о́чиш, *док.* 'заподіяти кому-небудь нещастя поглядом'. То та́йа ви́д'ма навро́чила – дит'а́ ц'ілу нуч ни спит. 392.

НА ВСЮ СТІЖ [на вс'у ст'іж] *у зн. прис.* 'навстіж' 163.

НАВСТОЯЧКІ [наўсто́йачк'і] *прис.* 'стоячи' 202; [насто́йачк'і] 202.

НАВТОК [наўто́к] -у, *ч., збір.* 'поперечні нитки основи' 402.

НАВУШНИКИ [наву́шники] -ів, *мн.* 'сережки' 179.

НАГАВЕЦІ [нагаве́ц'і] -е́ц', *мн.* 'штани'. Нема́ не сорочо́к, не нагаве́ц'. 331, 106, холм 37; [нагави́ци] 74, 102, 410; [нагави́ц'і] 36, 46; [нагав'іц'і] 517.

НАГАВКА [нага́вка, нага́ўка] -и, *ж.* 'тс, що КАЛОША'. Нагав'іц'і ма́йут' дв'іе́ нага́вки'. 517.

НАГАНЯЧ [наган'а́ч] -а́, *ч.* 'тс, що ГУЧОК' 81.

НАГІНЯНИ [наґ'ін'ани] -а, -е 'нагнутий'. Не йди пуд наґ'ін'аним де́рвом – голова́ бу́де бол'іти (Повір'я). 392.

НАГЛА [на́гла] -и, *ж.* 'біда (?)'. (У виразі:) Йак'ейі на́гли тоби́ тра? 392.

НАГЛАБАТИ [наглаба́ти] -а́йу, -а́йеш, *док.* 'зустріти'. Икавка, и́кавка, йди до води́, кого́ наглаба́йеш, того́ напади́. 476; [нага́бати]. Шоб тебе́ ко́л'ка нага́бала!.. 255.

НАГЛИЙ [на́глий] -а, -е 'необхідний, терміновий, обов'язковий'. На по́л'с'кий Вили́гден', йак не на́гла робо́та, то стри́мувалис', не роби́ли. 165.

НАГЛИЦА [на́глица] -и, *ж.* 'тс, що НАГЛА'. А нех з вас на́глица ви́йде!.. 469, 392.

НАГЛУХО [на́глухо] *прис.* 'тс, що ГУЗЛОМ' 89; [наглу́хо] 138.

НАГМЕТЯНІ ПЛЯЦЬКІ [нагме́т'ан'і пл'а́ц'к'і] -их -ів, *мн., кулін.* 'тс, що БЕЦЬ' 251.

НАГНІТ [нагн'і́т] -у, *ч.* 'камінь, яким придавлюють кружки в бочці з квашеною капустою' 49.

НАГОЛОВЕНЬ [на́головен'] -ўн'а, *ч.* 'частина верхнього одягу для захисту голови в негоду' 163.

НАГОНКА [наго́нка] -и, *ж.* 'полювання з нагоничами' 302.

НАГОНЧИК [наго́нчик] -а, *ч.* 'тс, що ГУЧОК' 125; [наго́нщчик] 296, 302, 424.

НАГРАБАТИ [награ́бати] -айе, -айеш, *док.* 'вигребти'. Награ́бала ку́рка ку́баху. 220.

НАГРОБ [нагро́б] -а, *ч.* 'тс, що КРОТОВИСЬКО' 42.

НАГРУДНИК [нагру́дник] -а, *ч. 1.* 'безрукавка' 410; *2.* 'фартух, який прикриває груди' 48; *3.* 'тс, що КАНТАР[1]-2' 244, 430, 481; [нагру́дн'ік] 156, 332.

НАГУДЗАТИ [нагу́дзати] -айу, -айе'ш, *док.* 'під'юдити кого-небудь проти когось' 284.

НАГУЛЯНИ [нагу́л'ани] -а, -е 'незаконнонароджений'. Вона́ ма́йе двох сину́ нагу́л'аних. 392.

НАГУЛЯТИ [нагул'а́ти] -а́йу, -а́йіш, *док.* 'завагітніти, не перебуваючи в шлюбі (про дівчину)'. Вона́ нагул'а́ла байструка́. 392.

НАГУШНИЦИ [нагу́шници] -иц, *мн.* 'відроги в шапці-вушанці, якими у великий мороз прикривають вуха' 428.

НАДАВАТИС [надава́тис] *3 ос. одн.* надайе́ц:а, *недок. 1.* 'бути зручним у користуванні'. Ц'а́йа рушни́ца не надайе́ц:а до охо́ти. 11; *2.* [надава́тис'] 'вдаватися (про роботу, якесь заняття)'. Йому́ охо́та не надайе́ц':а. 430.

НАДБИЛЬШЕ [надби́л'ше] *прис.* 'найбільше'. Надби́л'ше л'убл'у́ си́на. 495.

НАДВИРОК [надви́рок] -рка, *ч.* 'подвір'я'. Замети́ надви́рок. 492; [надво́рок] 495.

НАДВІРНИЙ [надв'і́рний] -а, -е 'такий, що ходить по подвір'ю; не відгодований (про свиней)' 454.

НАДВІРНЯ [надв'ірн'а] -і, *ж.* 'тс, що НАДВИРОК' 380.

НАДВІРНЯК [надв'ірн'áк] -á, *ч.* 'невідгодований кабан' 454.

НАДВІРНЯ СВИНЯ [надв'ірн'а свин'á] -ойі –і, *ж.* 'тс, що НАДВІРНЯК'. Надв'ірн'і сви́н'е. 421.

НАДВОРИЩЕ [надвóришче] -а, *с.* 'місце, де колись була хата' 476.

НАДГОЛОДИНЬ [нáдголодин'] *прис.* 'впроголодь' 300.

НАДЕРЕВКІ [нáдереўк'і] -ів, *мн.* 'загострені гілляки (?)'. Там банд'íти нáдереўками[е] мýч'или л'удéй. 384.

НА ДЕНЬ [нá ден'] *у зн. присл.* 'пасти корови після обіду'. Нá ден' корови́ далéко не жинéм. 392.

НАДЄДНИЦЯ [над'éдниц'а] -і, *ж.* 'дочка батькового брата' 380.

НАДЖИҐАТИ [наджиґáти] -áйу, -áйеш, *недок.* 'жалити кропивою'. Слýхай менé, бо наджиґáйу джи́ґаўкойу. 366, 80.

НАДЗЮҐАТИ [надз'ýґати] -айу, -айеш, *док.* 'порубати'. Лопáтойу по сл'ідáх надз'ýґати, то гýба бýде зáйача. 74.

НАДИПКИ [нади́пки] *прис.* 'навшпиньки' 211.

НАДИТИ [нáдити] -жу, -иш, *недок.* 'тс, що МАНИТИ' 38.

НАДИТИСЯ [нáдитис'а] -д'ус'а, -дис'а, *недок.* 'надіятися'. Дýмайеш так бýде? І не нáд'с'а! 428.

НАДІВАТИСЯ [над'івáтис'а] -áйус'а, -áйес'а, *недок.* 'вдягатися' 13.

НАДІЖНИК [над'íжник] -а, *ч.* 'спеціально виткана полотнина для накривання діжі' 275, 495.

НАДЛУЧЧИЙ [надлýч:ий] -а, -е, *найвищ. ступ.* 'найкращий' 290.

НАДМУХОМОР [надмухомóр] -а, *ч., бот.* 'тс, що МАХАМОРА' 528.

НАДОВБНЯ [нáдоўбн'а] -і, *ж.* 'тс, що ҐАНЯ[2]' 266.

НАДОКОЛА [надокóла] *прий.* 'навколо'. Надокóла бóчки кóт'атса клубóчки (Відгадка: квочка і курчата; свиня і поросята). 105.

НАДОКОЛИ [надокóли[е]] *прий.* 'тс, що НАДОКОЛА'. Надокóли[е] йáми б'íгали с кийáми. (Відгадка: миска і ложки). 160.

НАДХУЧІЙ [надхуч'íй] *прис. найвищ. ступ.* 'найшвидше' 492.

НАЖАРИТИ [нажáрити] -áру, -áриш, *док. 1.* 'насмажити'. Нажáрила д'ви патéл'н'і картóпл'і. 392; *2.* 'дуже сильно напалити'. Нажáрив грýбу, шо поколóлас. 392.

НА ЖЕНЦІ ПУЙТИ [на женц'í пуйти́] 'найнятися жати жито' 16.

НАЖИВИТИ [наживи́ти] -ўл'ý, -виш, *док.* 'начепити гайку ледь-ледь на болт (на півоберта різьби)' 392.

НАЖИТИ [нажи́ти] -ивý, -ивéш, *док.* 'набути шось або когось'. Жини́вс', нажи́в дити́ну... Нашóў дрýгу, а ту пок'и́[е]нуў. 16.

НАЗАВТРА [назáвтра] *прис.* 'другого дня; наступного дня' 90.

НАЗАВТРІЙ [наза́втр'ій] *прис.* 'тс, що НАЗАВТРА'. Хл'іб наза́втр'ій. 307.

НАЗАВШЕЙ [наза́ўшей] *прис.* 'назавжди' 111.

НАЗВЕКШ [назве́кш] *прис.* 'заввишки' 475.

НАЗВИСЬКО [назви́с'ко] -а, *с.* *1.* 'назва'. Ка́ждий о́ступ ма́йе назви́с'ко. 117, 16, 454; *2.* 'ім'я'. Йаке́ твойе́ назви́с'ко? 16.

НАЗВИЩЕ [назви́шче] -а, *с.* 'тс, що НАЗВИСЬКО-1'. Л'іс ма́йе свойе́ назви́шче. 42.

НАЗВО [назво́] -а́, *с.* 'тс, що НАЗВИСЬКО'. Таке́йе назво́ ху́тора. 176.

НАЗГРУПШ [назгру́пш] *прис.* 'завтовшки' 254.

НАЗИМНИЦІ [нази́мниц'і] –ниц', *мн., бот.* 'тс, що ЖУРАХВИНА' 397.

НАЗЛОКОТКИ [назлоко́тки] *прис.* 'лягати спати на руки'. Йак спит', то л'ага́йе назлоко́тки. 469.

НА ЗЛУСТЬ [на злус'т'] *у зн. прис.* 'на зло; навмисне'. На злус'т' тобі́ две"ре́й не" зачин'у́. 392.

НАЗНАК [на́знак] *прис.* 'горілиць'. Хропе́, бо спит' на́знак. 475.

НАЗОЛА [назо́ла] -и, *ч.* і *ж.* 'надокучлива людина'. Шо то вже за назо́ла! 488.

НАЗОЛЯТИ [назол'а́ти] -а́йу, -а́йіш, *недок.* 'набридати комусь чимось'. И до́к'і бу́диш ме"н'і назол'а́ти? 392.

НАЗОРЦЕМ [назо́рцем] *прис.* 'назирці'. Йди за ли́сом назо́рцем. 116.

НАЗУКУС [назу́кус] *прис.* 'навскіс' 284; [назуку́с']. Іко́ни в'і́шайут' назуку́с'. 515.

НАЗУМИСЬ [назуми́с'] *прис.* 'навмисне'. Сказа́ла назуми́с', а вун і поўйі́риў. 392.

НАЗЮ [на́з'у] *незм., дит.* 'на землю'. Хва́тит сид'і́ти на ру́ц'ах – йди на́з'у. 392

НАЇЖИТИСЬ [найі́житис'] *3 ос. одн.* найі́жиц':а, *док.* 'піднятися догори (про шерсть або щетину звіра)'. На кабано́ви найі́жилас' шчоти́н'. 346, 212.

НАЇРЖИТИС [найі́ржитис] *3 ос. одн.* найі́ржиц:а, *док.* 'тс, що НАЇЖИТИСЬ'. Шерс'т' на серди́тому кабану́ найі́ржилас. 2, 427.

НАЙ [най] *част.* *1.* 'хай' 109; *2.* 'навіть'. В нас най городи́с'к'і кавал'е́ри були́. 188.

НАЙБУТЬ [найбу́т'] *вставне слово* 'тс, що МАБИТЬ'. Найбу́т', бу́де дошч. 225.

НАЙМИК [на́ймик] -а, *ч.* 'наймит' 252.

НАЙМИЧ [на́ймич] –а, *ч.* 'тс, що НАЙМИК' 163.

НАЙПЕРУЧ [найпе́руч] *прис.* 'найперше, спершу' 515.

НАЙХОРІЩИЙ [найхор'і́шчий] -а, -е 'найкращий'. Ваш па́рубок найхор'і́шчий. 80.

НАЙХУЖЧЕ [найху́жче] *прис.* 'найгірше'. Тут найху́жче жи́ти. 430.

НАКАЗАНСЬКЄ [наказа́н'с'к'е] -ого, *с., реліг.* 'День ікони Божої Матері Казанської (4 листопада)' 392.

НАКАЗКА [нака́зка] -и, *ж.* 'прислів'я або приказка з порадами-наказами'. Хло́пци диўч'е́т розваж'е́ли зага́дками, нака́зками – до М'іко́ли ни л'із' у по́ли. 507.

НАКАПУЖЕНИЙ [накапу́жений] -а, -е 'той, що має сердитий незадоволений вигляд' 163.

НАКАПУЗЯНИЙ [накапу́з'аний] -а, -е 'тс, що НАКАПУЖЕНИЙ'. Васи́л' сид'і́у накапу́з'аний. 488, 106, 152.

НАКЕРНИТИ [накерни́ти, нак'ерни́ти] -ну́, -ни́ш, *док.* 'зробити знак керном на металі, щоб опісля на цьому місці прокрутити свердлом отвір' 392.

НАКИДАЛЬНИЦЯ [накида́л'ниц'а] -і, *ж.* 'тс, що ПУДКІДАЛЬНИЦА' 474; [нак'іда́л'ниц'а] 13.

НАКИДАТИ [наки́дати] -айу, -айе[і]ш, *док.* *1.* 'кидати що-небудь у якійсь кількості' (у багатьох н.пп.); *2.* 'налити; насипати (про рідку страву)'. Наки́дайу су́пу. До́бре? 235; *3.* 'тс, що НАВЕСТИ-2'. Су́ка собачен'а́т наки́[і]дала. 200, 144.

НАКИДУХА [накиду́ха] -и, *ж.* 'велика тепла хустка, яку накидають на плечі' 144, 211; [нак'іду́ха] 16.

НАКИНУТИ ВРОКИ [наки́[і]нути вро́ки[і]] 'зробити поглядом так, що людині стає погано' 392.

НАКИШКАТИ [наки́шкати] -айу, -айіш, *док.* 'тс, що АКИШКАТИ'. Наки́шкай на куре́й – хай не[и] грибу́тса. 392.

НАКІДАНИЦЯ [нак'іда́ниц'а] -і, *ж.* 'тс, що ПУДКІДАЛНИЦА' 476.

НАКІДАТИ [нак'і́дати] -айу, -айіш, *док.* *1.*'тс, що НАКИДАТИ-1'. На́шо ц'о ви нак'і́дали по́уну ха́ту соло́ми? 392; *2.* 'тс, що НАВЕСТИ-2'. Воўчи́ц'а нак'і́дала воўче[и]н'а́т. 305, 208.

НАКІДКА [нак'і́дка] -і, *ж.* *1.* 'тканина, якою покривають що-небудь'. Нак'і́д[і]ку с подушо́к тра вже пра́ти. 392; *2.* 'тс, що НАКИДУХА' 496.

НАКЛАСТИ [накла́сти] -аду́, -аде́ш, *док.* 'вдягнути'. Наклади́ нагави́[е]ц'і. 466.

НАКЛЮПАСТИ [накл'у́пасти] -а, -е 'загнутий униз (про ніс)'. Но́сик, йак і ма́тери, – накл'у́пасти. 392.

НАКМЕНИТИ [накме́нити] -у, -иш, *док.* 'напитати, дізнатись'. Хо́чу накме́нити дес' коро́ву. 422.

НАКОВКУШКИ [нако́ўкушки] *прис.* 'навшпиньки' 121; [нако́ркоши] 134.

НАКОЛЯДУВАТИ [накол'адува́ти] -у́йу, -у́йіш, *док.* 'отримати гроші або щось із їжі за виконання колядок'. Накол'адува́ли то́рбу пирогу́. 392.

НАКОНЕЦЬ [наконе́ц'] *у зн. прис.* *1.* 'врешті'. Наконе́ц йа тибе́ дождала́. 392; *2.* 'спосіб зав'язування хустки, коли роги збоку голови' 456.

НА КОРКОШКАХ [на корко́шках] *у зн. прис.* 'навпочіпки' 80.

НАКОТИТИ [накоти́ти] *3 ос. одн.* нако́тит', *док.* 'тс, що НАВЕСТИ-2'. Су́чка накоти́ла собача́т. 427.

НАКРАЗ [накра́з'] *прис.* 'тс, що АКУРАТ' 392.

НАКРИВКА [на́кривка] -и, *ж.* 'кришка на посуд' 392.

НАКРИЖ [на́криж] *прис.* 'навхрест' 272.

НАКРИТТЄ [накрит':е́] -а, *с.* 'тс, що ОБОРІГ' 3, 134; [накрит'а́] 120.

НАКРИТТЄ З ШАПКОЮ [накрит':е с ша́пкойу] –а, *с.* 'тс, що ОБОРІГ' 421.

НАКРИШКА [на́кришка] -и, *ж.* 'накривка на маслобійку' 418.

НАКШЕ [на́кше] *прис.* 'інакше, іншим способом'. На́кше зроби́ти не^и мо́на було́. 392.

НАКШИ [на́кши] -а, -е 'інший'. На то́му кутку́ зус'ім на́кши л'у́ди. 392.

НАЛАВНИК [нала́ўник] -а, *ч.* *1.* 'тканий килим застеляти лаву' 83; *2.* 'ткана килимова доріжка'. Прине^исы́ нала́ўники – засте^илы́ пудло́гу. 83.

НАЛАДУВАТИ [наладува́ти] -у́йу, -у́йеш, *док.* 'наготувати'. За́ўтра охо́та – наладу́й ружйо́. 353; [наладнува́ти] 418.

НАЛОЖВАТИ [нало́жвати] -айу, -айеш, *недок.* 'накладати'. На соба́ку нало́жвайем намо́рдник. 310.

НАЛИВАТИ [налива́ти] -а́йу, -а́йіш, *недок.* *1.* 'лити рідину в якусь посудину' (всі н.пп.); *2. 3 ос. одн.* налива́йе, *недок.* 'збільшуватися перед отеленням (про вим'я корови, кози)'. На́ша коро́ва вже налива́йе – ско́ро тил'а́ бу́де. 392.

НАЛИГАЧ [нали́гач] -а, *ч.* 'поводок, за допомогою якого ведуть собаку або корову' 60.

НАЛИСКОВАНИ [налиско́вани] -а, -е 'навощений (про папір)'. Нама́ж бо́ки гу́с'ачим жи́ром і затули́ налиско́ваним папе́ром – годе́жу не^и ви́мажиш. 392.

НАЛИТІТИ [налит'і́ти] *3 ос. одн.* налити́т', *док.* 'прибігти; появитися'. Ди́к'і сви́н'і налит'і́ли. Холм 38.

НАЛОЖИТИ [наложи́ти] -у́, -иш, *док.* *1.* 'накласти'. Наложи́ла на карто́пл'у зимл'і́ на штик. 392; *2.* 'вдягнути'. Тре́ба наложи́ти све́дра. 506.

НАЛОМИТИ [наломи́ти] -мл'у́, -иш, *док.* 'тс, що МУШТРУВАТИ-2' 36.

НАЛУЧНИК [налу́чник] -а, *ч.* 'місце на припічку, де палили лучину для освітлення' 23.

НА ЛЮДЯХ [на л'у́д'ах] 'говорити, щоб чули люди'. Про си́на ц'е говори́ла на л'у́д'ах. 392, 165.

НАЛЮРИТИ [нал'у́рити] -ру, -риш, *док., знев.* 'не втримати сечі під час сну (про дітей)' 13, 251.

НАМАНУТИ [наману́ти] -у́, -и́ш, *док.* 'обманути'. Наману́ли нас раз наза́вше – бил'ш ни наману́т'. 313.

НАМЕТКА [на́метка] -и, *ж.* 'головний убір жінки з довгого вузького полотнища; намітка' 494.

НАМЕТНИЙ [намéтний] -а, -е 'тс, що НАВАЛНИЙ'. Намéтна зимá. 326.

НА МИЛО [на мúло] 'збирання грошей у кінці хрестин'. Грóш'і збирáйут' дитúн'і на мúло. 342.

НАМИТ [нáмит] *част.* 'тс, що НАВІТЯ' 82.

НАМІРИТИС [нам'íритис] -ус, -иса, *док.* 'прицілитися з мисливської рушниці' 134, 480.

НАМІТ [нам'íт] -éта, *ч.* 'пагорб наметеного піску' 380.

НАМНІТЕЦ [намн'íтец] -тца, *ч. 1.* 'тс, що НАМЕТКА'. Йа намн'íтца вже неи мн'íйу заўйазáти. 392; [нам'íтиц] 225; *2.* 'тонке покривало, яким вкривають покійника' 392.

НАМОЛОДЬ [нáмолод'] -і, *ж.* 'пора, коли з'являється молодий місяць'. От нóги крýт'ат' – то нáмолод'. 144.

НАМОРДАК [намóрдак] -а, *ч.* 'дротяна плетінка, яка прив'язується, щоб собака не кусався' 89.

НАМОРДИК [намóрдик] -а, *ч.* 'тс, що НАМОРДАК' 124, 176, 380.

НАМОРДНИК [намóрдник] -а, *ч. 1.* 'тс, що НАМОРДАК'. Намóрдник на собáку налóжвайем. 310, 371, 440; [намóрдн'ік] 42, 122, 275, 343; *2.* 'частина приклада рушниці, до якої мисливець притискає щоку, цілячись у звіра' 186.

НАМОСКЛЮВАТИ [намóскл'увати] -а, -е 'тс, що МОКЛЮВАТИ'. Приўйус намóскл'уватейі гол'шúни, неи горúт – тонó сичúт. 392.

НАМСЬКИЙ ВЕЛИКДЕНЬ [нáмс'кий веилúкден'] -ого -а 'Великдень померлих' 133; [мáмс'кий вилúкден'] 186, 402; [нáс'кий велúекден'] 466; [нáн'с'кей велúгдин'] 32; [дáмс'кий велúкден'] 121.

НАМУЛЯТИ [намýл'ати] -айу, -айеш, *док. 1.* 'тертям об що-небудь пошкоджувати тіло (перев. ноги)' (всі н.пп.); *2.* 'намацати'. Пóноч'і булó, лед' нам'ýл'ала дитúну в колúсц'і. 496, 287.

НАМУСНИК [намýсник] -а, *ч.* 'тс, що НАМОРДАК' 200, 266.

НА-НА-НА [на-на-нá!] 'виг. для підкликання корів' 392.

НАНАШЛІ [нанáшл'і] *у знач. прис.* 'виганяти коні на пасовисько вночі'. Вже нуч скóро, тра гнáти кóни нанáшл'і. 392.

НАНІЦ [нáн'іц] *прис.* 'безрезультатно; без нічого'. Все жит':é мойé пошлó нáн'іц. 392.

НА-НО [нá-но] *у зн. дієсл.* 'візьми-но'. Нá-но занисú бáби молокá. 392.

НАНОСНИК [нанóсник] -а, ч. 'тс, що НАМОРДАК' 43, 277; [нанóс'н'ік] 116, 392.

НАНОЧ [нáноч] *у зн. прис.* 'приходити до когось, щоб переночувати'. Ходúли ми тудú нáноч. 74, 392.

НА ОБИЛЬ [на óбил'] *у зн. прис.* 'тс, що КРУГЛЯКОМ' 326.

НА ОБИЛЬОК [на обил'óк] *у зн.прис.* 'тс, що КРУГЛЯКОМ' 326.

НА ОБОР [на óбор] *у зн. прис.* 'у борг' 142.

НАОКОЛА [нáокола] *прий.* 'тс, що НАДОКОЛА' 490.

НАОХОТИТИ [наохóтити] –óчу, -óтиш, *док.* 'тс, що НАБИТИ-1'. Качóк наохóтили!.. 116.

НАПАДЬ [напáд'] (?) Де напáд', там і росте́ [бур'ян]. 122.

НАПАСНИЦЯ [нáпасниц'а] –і, *ж., орн.* 'всякий хижий птах' 211.

НАПАСТИ[1] [напáсти] –аду́, -аде́ш, док. 'накидатися на кого- або щонебудь, щоб заволодіти' (всі н.пп.)

НАПАСТИ[2] [напáсти] –асу́, -асе́ш, *док. 1.* 'нагодувати, вигнавши на пасовище (про домашніх тварин)'. Наш пасту́х дóбре напáс товáр. 392; *2.* 'нагодувати їжею'. Тре́ба вже напáсти собáку. 456.

НАПАСТЬ [нáпас'т'] –і, *ж.* 'біда, нещастя'. И де вз'алáса ц'áйа нáпас'т' на мине́? 392.

НАПЕКТИ [напекти́] –чу́, -че́ш, *док. 1.* 'випікаючи, виготовляти велику кількість чого-небудь' (всі н.пп); *2.* 'сильно перегріти сонячними променями'. Напекли́ гóлову на сóнци, типе́р бу́де бол'іти. 392; *3.* 'нажалити кропивою' 272.

НАПЕНЬКАТИСЯ [напе́н'катис'а] –айус'а, -айіс'а, *док., згруб.* 'наїстися' 109.

НАПЕРЕДОГОНКІ [напередогóнк'і] *прис.* 'наввипередки' 475.

НАПЕРЕСПІХИ [напересп'іхи́] *прис.* 'тс, що НАПЕРЕДОГОНКІ' 161.

НАПЕРЕХРЕСТ [напе"ре"хре́ст] *прис.* 'навхрест'. Кунци́ ху́ск'і вуз'ми́ напе"ре"хре́ст, то в спи́ну бу́де типл'ій. 392.

НАПЕРСНИК [напе́рсник] –а, *ч. 1.* 'ковпачок, який накладають на палець під час шиття'. Бири́ напе́рсником гóлку путпихáй. 392; *2.* 'залізне кільце, за допомогою якого коса кріпиться до кісся'. Набивáв пáскел'а, а напе́рсник г'іржáви і розишóвса. 392.

НАПЕРСТЕНЬ [напе́рстен'] –стн'а, *ч.* 'тс, що НАПЕРСНИК-1' 296.

НАПЕРСТИК [напе́рстик] –а, *ч.* 'тс, що НАПЕРСНИК-1' 16, 122, 225, 350.

НАПЕРТИ [наперти́] –пру́, -пре́ш. *док. 1.* 'навалюючись, натискати на кого- або на що-небудь'. Йак наперлó л'уде́й, то мене́ аж до гру́би придуши́ли!.. 392; *2.* 'вдягнути з великим зусиллям (про замалий одяг)' 392; *3.* 'прогнати'. Наперлá субáку од хáти. 359.

НАПЄХОТУ [нап'єхóту] *прис.* 'пішки'. Вс'у дорóгу йшли нап'єхóту. 392.

НАПЄША [нап'є́ша] *прис.* 'тс, що НАПЄХОТУ'. Шли́ нап'є́ша. 319.

НАПИНАНКА [напинáнка] –и, *ж.* 'тс, що НАКИДУХА' 163.

НА ПИРОГИ [на пирогі́] *незмін.* 'тс, що ПОВЕСЮЛЩИНА' 512.

НАПІКАНКА [нап'іканка] –и, *ж. 1.* 'перероблена з військової гвинтівки рушниця, якою користувалися мисливці; щоб вистрілити, розпікали дротину і доторкувалися до пороху' 134; *2.* [нап'ікáнка] 'саморобна мисливська рушниця, яку набивали порохом і підпалювали' 134.

НАПІРНАЧ [нап'ірнач] –а, *ч.* 'мішок, у який насипають пір'я для подушки' 382.

НАПІРНИК [нап'ірник] –а, *ч.* 'тс, що НАПІРНАЧ' 392.

НАПІШИ [нап'іши́] *прис.* 'тс, що НАПЄХОТУ' 94.

НАПОВІР [напов'ір] *прис.* 'тс, що НА ОБОР' 211.

НАПОВПЕРЕКІ [наповпе"ре"к'і] *прис.* 'тс, що НАВПОПЕРЕКІ' 392.

НАПОЛЮВАТИ [напол'ува́ти] –у́йу, -у́йе'ш, *док.* 'тс, що НАБИТИ-1' 11, 338, 431.

НАПОДСВІТ [наподсв'іт] *прис.* 'спосіб лову риби вночі на світло' 2.

НАПОПЕРЕКИ [напопереки́] *прис.* 'навпроти'. Л'ізеш, йак свин'а́ напопе"ре"ки́. 372.

НАПОРИЗИСТИЙ [напори́зистий] –а, -е 'дуже впертий'. То напори́зисте дит'е́. 55.

НАПОРИТАТИС [напори́татис] –айус, -айіса, *док.* 'вперто стояти на своєму, нічим не поступатися'. Йак напори́талас – пойіду да пойіду, і пойіхала. 392.

НАПОРПАТИ [напо́рпати] –айу, -айіш, *док.* 'навибирати молодої картопля, не викопуючи корча'. Напо́рпай молоде́йі карто́пл'і. 461.

НАПОСЛЄДОК [напос'л'е́док] *прис.* 'наостанок'. Шос' скажу́ тобі́ напос'л'е́док, но ти нико́му... 392.

НАПОСТОЛИТИСЯ [напосто́литис'а] –л'у́с'а, -лис'а, *док.* 'тс, що НАПОРИТАТИС' 428.

НА ПОСВІТ [на по́с'в'іт] *у зн. прис.* 'тс, що НАПОДСВІТ' 465; [на пос'в'і́т] 43, 89, 264.

НАПРАВДУ [напра́вду, напра́ўду] *прис.* 'справді, дійсно'. Напра́вду – бу́де же"ни́тис. 392.

НАПРАВЕЦ [направе́ц] *прис.* *1.* 'про ногу, яка затерпла'. Поста́вило но́гу направе́ц, шо ни зогну́. 392; *2.* [направе́ц'] 'пряма солома при молотінні ціпом' 16.

НАПРАВИТИ [напра́вити] –вл'у, -виш, *док.* *1.* 'спрямувати кого-небудь у певному напрямку' (у багатьох н.пп.); *2.* 'виправити вивих руки або ноги'. Визи́ в Крижу́вку, там йе жу́нка – напра́вит мало́му ру́ку. 392.

НА ПРАДКИ [на прадки́] 'зібрання жінок удень для прядіння' 74; 'зібрання жінок для прядіння у довгі зимові вечори' 211; [на праткé] 46, 181.

НАПРАМУ [напраму́] *прис.* 'навпростець'. Напраму́ пйат' верст. 121, 392.

НАПРИКРОНИ [наприкро́ни] –а, -е 'впертий'. А в'ін таки́ наприкро́ни!.. 428.

НАПРОЛЬОТ [напрол'о́т] *прис.* 'заздалегідь'. Вун так'і, шо напрол'о́т все зна́йе. 392.

НАПРОД [напро́д] *прий.* 'проти; навпроти'. Напро́д мене́ ста́ла. 487.

НАПРОШКІ [напрошк'і] *прис.* 'тс, що НАПРАМУ'. Ой, ой, йди, мойá мáмойко, напрошк'і, де пурýбана калúнойка на триск'і. (Весільна пісня). 392; [напрашчкú] 46.

НАПРУТ [напрýт] *прис.* 'дуже твердо; так, що не можна зігнути'. Нóгу залижáв – постáвило напрýт. 392.

НАПРУЧАНИЙ [напрýчаний] –а, -е 'тс, що НАПОРИЗИСТИЙ'. М'ій чолов'ік напрýчаний. 55.

НАПРУЧИТИСЬ [напрýчитис'] *3 ос.одн.* напрýчуйец':а, *недок.* 'натягуватися'. В скрúпци стрýни напрýчуйуц':а. 211.

НАПРУЧКИ [напручкú] *прис.* 'тс, що НАПРАМУ'. П'ішóў пóлем напручкú. 123; [напрушкú'] 377, 392.

НА, ПСЮРИК [на, пс'ýрик!] 'виг. для підкликання собачати' 6.

НАПУВРИТИТИСЯ [напуврú'титис'а] –ус'а, -тис'а, *док.* 'тс, що НАПОРИТАТИС' 284.

НАПУДАЧЬ [напýдач'] –а, *ч.* 'тс, що ЛЯКАЛО-3' 272.

НАПУДЖУВАТИ [напýд͡жувати] –уйу, -уйе'ш, *недок.* 'тс, що ОПУДЖУВАТИ' 326.

НАПУДИТИ [напýдити] –ýжу, -ýдиш, *док., знев.* 'тс, що НАЛЮРИТИ'. На лýж'''кови напýдив – сме"рдúт, що в хáту не" зайдéш. 392.

НАПУЖАТИ [напужáти] –áйу, -áйіш, *док.* 'налякати'. Напужáли гусéй. 447.

НА ПУЖДАТТЄ [на пуждат':є] *у зн. прис.* 'тс, що НА ОБОР' 225.

НАПУК [нáпук] –а, *ч. 1.*'брунька'. Дéрво в нáпуках. 275, 492, 494, 500; *2.* 'пуп'янок квітки'. Вже нáпук на цв'іт йе. 275, 492.

НАПУЧЧЕ [нáпуч:е] –а, *с., збір.* 'бруньки' 500.

НАПУСТКА [нáпустка] –иᵉ, *ж.* 'жіноча блузка, низ якої напускали поверх спідниці' 80; [нáпустке] 46.

НАРАДИТИ[1] [нарáдити] –áжу, -áдиш, *док.* 'порадити'. Йа ж тобú дóброго кавал'éра нарáжу. 392.

НАРАДИТИ[2] [нарадúти] –ажý, -адúш, *док.* 'помити і вдягнути мерця'. Нарадúти бáбу клúкали т'ýтку с тóго концá [села]. 392.

НАРАНКІ [нарáнк'і] –ів, *мн.* 'сходини жінок для прядіння вранці' 326.

НАРАСИТИ [нарасúти] –ашý, -сúш, *док.* 'проростити житнє зерно' 275.

НАРАЯТИ [нарáйати] –áйу, -áйеш, *док.* 'тс, що НАРАДИТИ[1]'. Йа вам нарáйу, до кóго ше пуйтú – вонá вам все роскáже. 342.

НАРВАНИЙ [нарвáний] –а, -е 'тс, що БЗІКОВАТИЙ' 515; [нáрваний]. Такóго нáрваного бáт'ка д'іти бýдут' бойáтис'. 193.

НАРЕПЕЙДАТИ [нарепéйдати] –айу, -айіш, *док., знев.* 'виділити кал (про корову)'. Корóва нарепéйдала прáмо на стéшку. 392.

НАРИҐОВУВАТИ [нариґóвувати] –уйу, -уйеш, *док.* 'протягувати у начиння та бердо нитки основи для ткання' 402.

НАРИЙНИК [нари́ейник] –а, *ч.* 'тс, що НАМОРДАК' 394.

НАРИКАТИ [нарика́ти] –а́йу, -а́йіш, *недок. 1.* 'ремствувати, скаржитися' (у багатьох н.пп.); *2.* 'докоряти'. Се́стро мойа́, се́стро ри́дна, поколиши́ мен'і́ д'і́ти, бо йа би́дна.– Ой не бу́ду колиха́ти, бо бу́де ба́т'ко й ма́ти нарика́ти (Весільна пісня). 392.

НАРИС [на́рис] –а, *ч.* 'слід вовчиці під час її полювання' 212.

НАРИХТУВАТИ [нарихтува́ти] –у́йу, -у́йеш, *док.* 'приготувати' 22, 103, 141, 430.

НАРІЖНИК [нар'і́ижник] –а, *ч. 1.* 'шнурок, за допомогою якого переносять бур'ян' 199; *2.* 'кількість сіна, яку можна перенести таким шнурком'. Нари́жник с'і́на вк'е́нула куро́ви. 13.

НАРОБИТИ [наробі́ти] –бл'у́, -биш, *док. 1.* 'працювати, створюючи велику кількість чого-небудь'. Ви вже с'і́на нароби́ли? 90; *2. евф.* 'тс, що НАРЕПЕЙДАТИ'. Ше жо́ден голо́дни в штани́ не наробі́в. 392.

НАРОКОМ [наро́ком] *прис.* 'спеціально'. Шоб хоч колі́ наро́ком поба́чити його́!.. 272.

НАРОСЕЛЬ [на́росел'] –с'л'і, *ж.* 'гуля на голові оленя та козла, де були роги'. В козла́ на́росел'. 244.

НАРОСТЬ [на́рос'т'] –і, *ж.* 'наросле на руці м'ясо без шкіри'. На руц'і́ йака́с' на́рос'т' – ди́ке мн'а́со. 103, 173, 422.

НА РОСУ [на ро́су] *у зн.присл.* 'пасти корови зранку до обіду' 365; [на́ росу]. Йа пожину́ корови́ на́ росу, а ти на́ ден'. 392; [на росу́] 225.

НАРОШНО [наро́шно] *прис.* 'навмисне'. Йа ни наро́шно наступи́у. 392.

НАРУЧЕ [нару́че] –а, с. 'оберемок'. Прин'і́с нару́че дров. 74, 476; [нару́ч:а]. Нару́ч:а з'і́л':а. 330.

НАСАД[1] [наса́д] –а, ч. 'широкий рухомий брус із двома ручицями на передку воза' 49.

НАСАД[2] [наса́д] –а, ч. 'тс, що МИСАД' 277.

НАСАМПЕРШ [насампе́рш] *прис.* 'насамперед'. Насампе́рш ба́т'ушка чита́йе над ма́т'ірйу. 454.

НАСЕЛИЦИ [насе́лици] –иц, *мн.* 'тс, що НАСИЛИ'. Вуз'ме́с'а за насе́лицу бле́жчи ду с'і́на. 36; [наси́лиц'і] 278.

НАСИЛИ [наси́ли] -и́л, *мн.* 'дві жердини, за допомогою яких переносять сіно'. Пулужи́ й ге́те нару́ч:е на наси́ли да й пунисе́мо купи́ц'у. 474.

НАСИЛИЦІ [наси́лиц'і] –иц', *мн.* 'тс, що НАСИЛИ' 278.

НАСИЛНИЦА [наси́лница] –и, *ж.* 'жердка, на якій вішали у коморі сало для травалого зберігання' 380.

НАСИРУ ТВОЮЙ МАТИРИ [насиру́ твойу́й ма́тири!] прокльон. 392.

НАСІННИК[1] [нас'ін:ик] –а, *ч.* 'огірок, залишений для достигання на насіння' (у багатьох н.пп.)

НАСІННИК² [нас'ін:ик] –а, *ч.* 'великий мішок, заповнений сіном, який використовували як матрац' 94.

НАСКОРІЩИ [наскор'ішчи] –а, -е, *найвищ. ступ.* 'найшвидший'. Наш собáка наскор'ішчи. 36.

НАСКОСИ [наскоси́] *прис.* 'не прямо, а під кутом до чого-небудь; навскіс'. Дорóшку на стину́ ўйі́шайут наскоси́. 392.

НАСКОСЯК [наскос'áк] *прис.* 'тс, що НАСКОСИ' 392.

НАСКУВАТИ [наскувáти] –уйу́, -уйéш, *док.* 'спонукати до нападу на кого-небудь (про собаку); нацькувати' 382, 421; [наскувáт'] 43.

НАСМОРОДИТИ [насморóдити] -óжу, -óдиш, *док.* 'поширити сморід'. Насморóдив чоснико́м пóуну хáту. 392.

НАСОННЯ [насóн':а] –а, *с., збір.* 'соняшникове насіння'. В нас кáжут' насóн':а. То т'іки з сулонéшника. 446.

НА СОРОЦЦИ [на сорóц:и] *незмін., евф.* 'менструація' 16.

НАСТАВКА [нáстаўка] –и, *ж.* 'рибальська сітка, яку використовували для лову птахів' 22.

НАСТАВНЯ [нáстаўн'а] –і, *ж.* 'саморобна пастка для лову мишей' 419.

НАСТАЛИТИ [насталúти] –ал'у́, -али́ш, *док. 1.* 'відтягнути в кузні лезо сокири, щоб було гостріше' 371; [насталúт']. Соки́ру насталúў ковáл'. 124, 3; *2. перен.* 'наготувати'. На ц'ой пирéй тра копáнку дóбру насталúти і ру́к'і. 392.

НАСТАТТЄ [настат':é] –á, *с.* 'поява (настання) молодого місяця'. С'óд'н'і ми́с'аца настат':é, а чéрес три д'н'і бу́де на нéби. 392.

НАСТЕЖЕЙ [настежéй] *прис.* 'навстіж'. Двéри очинúў настежéй, не ди́во, шо дити́на кáшл'айе. 392.

НАСТИЛНИК [насти́лник] –а, *ч.* 'скатертина'. На стил, то й насти́лник. 80, 272, 436; [наст'ілник] 495, 500; [настóлник] 429; [настóл'ник] 326, 338; [насту́лник] 358, 490.

НАСТИЛНИЦЯ [насти́лниц'а] –і, *ж.* 'тс, що НАСТИЛНИК' 305, 518; [наст'ілниц'а] 116; [насту́лница]. Купи́ла насту́лницу с к'іт'ахами. 392.

НАСТОВБУРЧИТИС [настоўбу́рчитис] *3 ос. одн.* настоўбу́рчиц:а, *док.* 'тс, що НАЇЖИТИСЬ'. Шерс'т' на кабанóви настоўбу́рчилас, йак на йіжаку́. 421.

НАСТОРОГУВАТИ [насторóгувати] –уйу, -уйе'ш, *док.* 'застерігати від якогось лиха' 49.

НАСТОРЧУВАТИЙ [настóрчуватий] –а, -е 'упертий' 152.

НАСТРАМОК [настрáмок] –мка, *ч.* 'невелика кількість сіна чи соломи, накладена на віз поверх драбин'. С пóплава нат' ху́ри с'íна не^и булó – от настрáмок. 392.

НАСТРАХАТИ [настрахáти] -áйу, -áйіш, *док.* 'налякати'. Хот'іў д'ід бáбу настрахáти. 385.

НАСТРЕЛИТИС [настре́литис] –л'ус, -лиса, *док.* 'забороняти комусь щось говорити; не дозволяти вставити своє слово, висловити свою думку'. Така́ серди́та – настре́литис не дас'т', про́ти ничо́го ни скажи́. 392.

НАСТРЕНЧИТИ [настре́нчити] –чу, -чиш, *док.* *1.* 'порадити комусь що-небудь'. Вона́ настре́нчила д'івц'і па́рубка. 402; *2.* 'під'юдити кого-небудь проти когось'. Настре́нчила свикру́ху про́ти ниу́йістк'і. 392.

НАСТРОЇТИ [настро́йіти] –о́йу, -о́йіш, *док.* 'зготувати (про їжу)'. Тре́ба настро́йіти йі́сти. 272, 392.

НАСТРОПОЛИТИ [настрополи́ти] –л'у́, -ли́ш, *док.* 'тс, що НАСТРЕНЧИТИ-2'. Настрополи́ла вс'іх сус'і́ду про́ти мине́. 392.

НАСТУКАТИ [насту́кати] –айу, -айеш, *док.* 'подрібнити'. Насту́кай цу́кру на пу́дру. 359.

НАСТУЛЬЦІ [насту́л'ц'і] –ів, *мн.*, *бот.* 'тс, що КАЛАЧИКИ-1' 192.

НАТАСКА [ната́ска] –и, *ж.* 'тс, що МУШТРОВКА'. Соба́кови ната́ски тре́ба. 226, 38, 244.

НАТАСКАТИ [натаска́ти] –а́йу, -а́йіш, *док.* 'тс, що МУШТРУВАТИ-2'. Соба́ку натаска́ти тре́ба почина́ти од с'ім ми́с'ацив. 2, 226, 362.

НАТАСКАТЬ [натаска́т'] –а́йу, -а́йіш, *док.* 'тс, що МУШТРУВАТИ-2' 87, 427.

НАТАТОЄ [натато́йе] *прис.* 'тс, що НАЗУМИСЬ'. Ко́леⁿсо полама́лос'а йак натато́йе. 428.

НАТЕ [на́те] *у зн.дієсл.* 'візьміть'. На́те ц'е видро́ – воно́ ле́кше. 392, 90, 188.

НАТЕРАНЕЦЬ [натера́нец'] –нц'а, *ч.*, *вж. перев.в мн.* НАТЕРАНЦІ [натера́нц'і] –ів, *кулін.* 'тс, що БЕЦЬ' 146.

НАТЄГЛИЙ [нат'е́глий] –а, -е 'худий' 476.

НАТИКАТИ[1] [нати́кати] –айу, -айіш, *док.* *1.* 'настромляти що-небудь'. В крото́вину нати́кали госи́кового гол':а́. 392; *2.* 'тимчасово взути або вдягнути що-небудь'. Натикну́ гало́ши да ви́жину гу́си. 392.

НАТИКАТИ[2] [натика́ти] –айу, -айеш, *недок.* 'ткати вставки з кольорових ниток у рукави сорочки'. На сорочка́х натика́ли рукави́. 46.

НАТИНА [нати́на] –и, *ж.* 'листя буряків'. Почина́й по́рати. Нажни́ нати́ни порос'а́там. 392, 409.

НАТИЧКА [на́тичка] –і, *ж.* 'замалий (коротуватий) одяг'. Ск'іда́й ту́йу на́тичку, беⁿри́ до́вшу бл'у́ску. 392.

НАТІЛКИ [нат'і́лки] –лок, *мн.*, *бот.* 'тс, що КАЛАЧИКИ-1' 109.

НАТКУВАТЬ [наткува́т'] –уйу́, -уйе́ш, *док.* 'тс, що НАСКУВАТИ' 178.

НАТОКА [нато́ка] –и, *ж.* 'тс, що КРОТОВИСЬКО'. Кроти́ наточи́ли нато́ки. 382, 57.

НАТОЧКА [на́точка] –и, *ж.* 'тс, що КРОТОВИСЬКО' 208, 273.

НАТОТЕЖ [натоте́ж] *прис.* 'тс, що НАТАТОЄ' 392.

НАТРА [на́тра] –и, *ж.* ‘старий густий ліс’. Чо́рний л’іс – го на́тра. 103.

НАТРАВИТИ [натрави́ти] –вл’у́, -виш, *док. 1.* ‘тс, що НАСКУВАТИ‘. Натрави́ собáку на гусéй – хай ви́жене. 392; *2.* ‘направити (навести) собаку на слід звіра’. Жука́ натравиу́ на сл’ід зайц’а. 212.

НАТРУИТИ [натруи́ти] –уйу́, -уйе́ш, *док.* ‘тс, що НАСКУВАТИ‘ 122.

НАТУЛЯНИЙ [нату́л’аний] –а, -е ‘такий, що приховує свої думки’. Так’é нату́л’ане, шо ничо́го ни ска́же. 55.

НАТУРА [нату́ра] –и, *ж.* ‘характер, вдача’. Таку́ нату́ру ма́йе зайа́дливи охо́тн’ік. 244, 384; Нату́ра, йак у ту́ра. 220.

НАТЯТИ [нат’а́ти] –тну́, -тне́ш, *док.* ‘нарубати‘. Там ви́вороти нат’а́в на дро́ва. 515.

НАТЬ [нат’] *част.* ‘навіть’. Нат’ води́ не" прине"се́ до ха́ти. 392; [нет’]. Були́ мойі́ брати́ і нет’ Пана́сови‘ д’і́ти. 98.

НАХАТА [наха́та] *незмін.* ‘тс, що ГОРА-2’ 382.

НА ХАТИ [на ха́ти] ‘тс, що ГОРА-2’. Захава́йе на ха́ту коʸро́бку, са́ло схава́йе, ди й сама́ бире́ йі́с’т’. 225.

НАХВАЛИТИ [нахвали́ти] –л’у́, -лиш, *док.* ‘похвалити’. Сама́ себе́ нахвали́ла, шо йа до́брого ро́ду, пйу гури́лку, йак во́ду. (Весільна пісня). 454.

НАХІДНИЙ [нах’і́дний] –а, -е ‘добрий (про рушницю)’. Ма́йе не нах’і́дне ружйо́. 275; [нахо́дний]. Нахо́дне ружйо́. 275.

НАХПЕТИСЯ [нахпе́тис’а] -пл’у́с’а, -пи́с’а, *недок.* ‘насміхатися, кепкувати’ 475.

НАХРАПНИК [нахра́пник] –а, *ч.* ‘тс, що НАМОРДАК’ 36, 340, 394.

НАХРЕШЧАНИ [нахре́шчани] –а, -е ‘названий’. Та́йа ву́лиц’а ненахре́шчана. 326.

НАХУТНІЙ [наху́тн’ій] *прис.* ‘скоріше; найшвидше’. В нас наху́тн’ій «соба́ка» ска́жут’, а не «пес». 390; [нахутн’і́й]. Муй гону́к бйі́гайе нахутн’і́й. 392.

НАЦИЦНИК [наци́цник] –а, *ч.* ‘бюстгальтер’ 392.

НАЦЬКНУТИ [нац’кну́ти] –у́, -е́ш, *док.* ‘тс, що НАСКУВАТИ‘ 338.

НА ЧЕРЕВИЧКИ [на черев́ички] ‘дарування грошей новонародженому на хрестинах’ 454.

НА ЧУБИ [на чу́би] ‘спосіб зав’язування хустки двома ріжками на лобі’ 456.

НАЧУБОЧОК [начубо́чок] *прис.* ‘набакир’ 466.

НАЧУБ’ЯНИ [начу́бйани] –а, -е ‘наїжачений, сердитий; чимось незадоволений’. Жу́нка к’і́нула, то сиди́т начу́бйани і мовчи́т. 392; [начу́бл’ани] 392.

НАЧЧЕ [на́ч:е] *прис.* ‘тс, що НАКШЕ’ 392.

НАЧЧИЙ [на́ч:ий] –а, -е, *займ.* ‘інший’. Там йідну́ п’і́с’н’у сп’іва́йут’, тут дру́гу, а там ше на́ч:у. 432.

НАШЕТИЙ [наше́тий] –а, -е ‘вишитий‘. В кутку́ наше́та ра́мка. 74.

НАШИВАННЄ [нашива́н':е] –а, *с.* 'вишивання; вишивка'. Бол'шинство́ диўч'е́т бра́ли на вичурк'е́ нашива́н':е. 36.

НАШИВАТИ [наши́ва́ти] –а́йу, -а́йеш, *док.* 'вишивати'. І пр'е́ли, і клубк'е́ мута́ли а́л'бо наши'ва́ли. 109, 13, 228, 494; [нашива́т'і]. Ши́л'і суручк'є і куме́рци нашива́л'і. 148.

НАШИЙ [на́ший] –а, -е, *займ.* 'наш'. На́ший куто́к за́уше зб'іра́уса в на́шого д'і́да. 287; На́ший ба́т'ушка з на́шого сила́ там пра́вив. 402.

НАШИЙНИК [наши́йник] –а, *ч. 1.* 'ошийник (на собаці)' 36, 273, 356, 371, 420; [наши́лник] 200; [наши́л'ник] 141, 144; *2.* 'частина кінської упряжі, що накладається на шию коневі, а кінцями кріпиться до дишля' 371, 420; [наши́лник]. Попра́в наши́лника на ка́рому. 392; [нашли́ник] 211; [нашл'е́йник] 106.

НАШИХУВАТИ [нашихува́ти] –у́йу, -у́йеш, *док.* 'підготувати'. Стре́л'бу тре́ба нашихува́ти, ка́жут' і пулшихува́ти. 134.

НАШІ [на́ш'і] –их 'родичі'. Були́ вс'і на́ш'і. 280.

НАШНЕЦЦА [нашне́ц:а] 'почнеться'. Жди, по́к'і нашне́ц:а дру́г'і ми́с'ац. 392.

НАЩОКУВАТИЙ [нашчо́куватий] –а, -е 'набридливий'. Ниᵉ буд' таки́й нашчо́куватий – от нашчо́кувате вдало́с'а. 428.

НВУЕЗДРА [нву́ездра] –и, *ж.* 'ніздря'. В коро́ви нву́ездри. 89; [ну́здри] -дер, *мн.* 43, 81, 233.

НЕБАЙЛИВИЙ [небайли́вий] –а, -е 'мовчазний, неговіркий'. То небайли́вий д'а́д'ко. 80.

НЕБЕСЬКІ [неᵘбе́с'к'і] –а, -е 'кольору безхмарного неба; блакитний'. Помал'ува́в го́кна неᵘбе́с'к'ім, і ха́та годра́зу ста́ла дру́г'ейу. 392.

НЕБИСЬ [неби́с'] *вставне слово* 'те, що МАБИТЬ'. Спотикну́ус'а – неби́с', шос' поба́чу. 305.

НЕБИТО [не́бито] *спол.* 'ніби' 495.

НЕБОШКА [небо́шка] –и, *ж.* 'покійниця' 364, 462; [нибо́шка] 111.

НЕБОЩИК [неᵘбо́шчик] –а, *ч.* 'покійник, небіжчик'. О! Муй неᵘбо́шчик був хаӡ'а́йіном! Ца́рство йому́ неᵘбе́сне! 392; [ниб'і́шчик] 111.

НЕБОЩИЦА [неᵘбо́шчица] –и, *ж.* 'те, що НЕБОШКА'. Сни́ласа неᵘбо́шчица Мари́йа,– де дн'у́йе, хай там ночу́йе. 392.

НЕВДАЧНО [неўда́чно] *прис.* 'невдало'. По́роху не позича́й, бо бу́де тоби́ неўда́чно. 353, 273.

НЕВІДЬ [нев'і́д'] *прис.* 'невідомо'. Така́ хоро́ша – нев'і́д' йака́. 351.

НЕВІСТУХНА [нев'і́стухна] –и, *ж.* 'невістка' 380.

НЕ ВОЛЬНО [не во́л'но] *прис.* 'не можна; не дозволено'. Того́, дити́но, не во́л'но роби́ти. 392.

НЕВПІРНИ [неўп'ірни] –а, -е 'невчасний, недоношений (про дитя)'. Неўп'ірне дит'á вроди́лос'. 305; [нип'ірний]. Нип'ірна дити́на. 396.

НЕВШУШМАНИЙ [неўшу́шманий, невшу́шманий] –а, -е 'неохайний'. Ах ти, чо́рте неўшу́шманий. 428.

НЕГИТЬ [неги́т'] *вставне слово* 'те, що МАБИТЬ'. Неги́т', бу́де дошч'. 154.

НЕГІДНИЙ [нег'ідний] –а, -е 'непридатний, неродючий'. Тут земл'á нег'ідна. 194.

НЕГІМИННИ [неᶦг'імин:и] –а, -е 'неодмінний, обов'язковий' 392.

НЕГІМИННО [неᶦг'імин:о] *прис.* 'неодмінно, обов'язково'. Неᶦг'імин:о йід' в Цу́ман'. 392.

НЕГНЄ [негн'é] *част.* 'навішо'. Негн'é таб'і зечипáти ту́йу л'уди́ну? 46.

НЕГОДЯЩИЙ [негод'áшчий] –а, -е 'непотрібний'. Не рушни́ц'а, а л'у́шн'а негод'áшча. 382, 264, 289.

НЕГУДЬ [нéгуд'] –і, *ж.* 'негода'. Надвури́ нéгуд' – с хáти не вихо́д'. 427.

НЕГУРДА [негу́рда] –и, *ж., бот.* 'дикий часник' 392.

НЕДАМНО [недáмно] *прис.* 'недавно' 475.

НЕДБАХА [недбáха] –и, *ч.* і *ж.* 'ледар' 488.

НЕДОБАЧВАТИ [недобачвáти] –áйу, -áйеш, *недок.* 'недобачати' 492.

НЕДОЄКИЙ [недойéкий] –а, -е 'розумово відстала людина' 366.

НЕДОЛЮДНИЙ [недол'у́дний] –а, -е 'відлюдькуватий' 142.

НЕДОПІРНИЙ [недоп'ірний] –а, -е 'те, що НЕВПІРНИ' 49.

НЕ ЗАПАЛ [не запáл] 'осічка в рушниці' 289.

НЕЗГРАБОТА [незграбо́та] –и, *ч.* і *ж.*, *знев.* 'незграбна людина' 475.

НЕЗДАЛО [неᶦздáло] *прис.* 'недобре, незручно'. С'ад' с'уди́ – там сиᵉд'íти неᶦздáло. 451.

НЕЗДОБНИ [неᶦздо́бни] –а, -е 'кволий, недолугий' 428.

НЕЗДОБНИЙ [здо́бний] –а, -е 'незручний у користуванні'. Нездо́бна рушни́ц'а – хоч ви́кин'. 422.

НЕЇН [нéйін] –а, -е *присв. займ.* 'її'. Нéйін чолов'ік. 525; То нéйіна ху́стка. 211, 479.

НЕКИЙ [нéкий] –а, -е 'якийсь'. Нéкий чолов'ік ходи́в. 134.

НЕКОСЬ [нéкос'] –і, *ж.* 'невикошена стара трава'. Нéкос' трéба на зи́му спали́ти. 11, 446.

НЕМАВИДОМА-ДЕ [неᶦмави́дома-де] *прис.* 'казна-де'. Неᶦмави́дома-де вун лáзит. 392.

НЕМАВИДОМА-ШО [неᶦмави́дома-шо] *займ.* 'хтозна-що' 392.

НЕМАВИДОМА-ЯК [неᶦмави́дома-йак] *прис.* 'казна-як'. Со́нце бли́снуло, тра до с'іна. Неᶦмави́дома-йак добрáтиса на ту Бослáвку. 392.

НЕМАВІДЬ [немáв'ід'] *займ.* 'те, що НЕМАВИДОМА-ШО' 428.

НЕМИР [нéмир] –у, *ч. 1.* 'сварка; неспокій'. В хáти так'í нéмир!.. Крик кóжного дн'а. 392, 305; *2.* 'злагода'. Типéр нимáйе нéмиру – однé другóго йаґби́й моглó, то втопи́ло б. 225.

НЕМТУР [нéмтур] –а, *ч* і *ж., згруб. 1.* 'той, хто недочуває'. Чогó не" гобзивáйіса? Ти – кавáлок нéмтура тóго! 392; *2.* 'глухонімий'. Два си́ни чýйут, а трéт'і нéмтур нéмтуром. 392.

НЕНЗА [нéнза] –и, *ж. 1. мед.* 'якась хвороба'. Шоб тибé нéнза з'íла! 13; *2.* '?' [у прокльоні:] Замóвч! Ти тáйа нéнза! 392.

НЕНЗЯ [нéнз'а] –і, *ч.* і *ж.* 'тс, що МАЗЯ-1' 93.

НЕНЗЯТИ [нéнз'ати] –айу, -айеш, *недок., знев.* 'плакати' 93.

НЕНЬКА [нéн'ка] –и, *ж. 1.* 'колиска, підвішена до стелі на чотирьох вервечках'. В нéн'ц'і гойдáла дити́ну. 102, 414, 428; [нéн'ке] 46; *2.* 'рибальська сітка' 204.

НЕОБІЛНИЙ [необ'íлний] –а, -е 'такий, що не співчуває іншим' 134.

НЕПОБІДЛОВАНА [непоб'ідлóвана] 'ялова корова' 351.

НЕПРОДМУХАНИЙ [не"продмýханий] –а, -е 'темний, непроглядний'. Йíд'мо, бо застáне непродмýхана н'íч. 379.

НЕРЕТ [нерéт] –у, *ч.* 'рибальська сітка для лову птахів' 38.

НЕРУХ [нéрух] –а, *ч.* 'ягідне чи грибне місце, де ще ніхто не був'. Знашли́ чери́н грибýў – нéрух то. 176; [н'éрух]. Н'éрух – де вéл'ми багáто йáгод. 124.

НЕС [нес] нóса, *ч.* 'ніс' 412; [нус] 392.

НЕ СПАЛИТИ [не спали́ти] *3 ос. одн.* не спали́ла, *док.* 'не вистрілити (про рушницю)'. Рушни́ц'а не спали́ла. 43, 343, 382, 475.

НЕСПУРНИ [неспýрни] –а, -е 'такий, що немає спору; неврожайний'. Копáйу за ден' мишкá картóпл'і… Такá неспýрна. 392.

НЕ СТОЇТЬ [не стóйіт'] *незмін.* 'відповідь на дякування' 224.

НЕСЧІПКА [несч'íпка] –и, *ж., бот.* 'яблуня-дичка; Malus sylvestris Mill.' Несч'íпок накопáў в л'íс'і. 385.

НЕСЬЦЬОКА [нес'ц'óка] –и, *ж.* 'болото, яке ніколи не висихає' 496.

НЕХ [нех] *част.* 'хай, нехай'. Нех вонó все вогн'óм згори́т! 392, 83.

НЕХА [нéха] –и, *ж., знев.* 'нечепурна жінка' 121; [ни́ха] 16.

НЕХАЯ [нехáйа] –і, *ж., знев.* 'тс, що НЕХА' 390.

НЕХЛЮЯ [не"хл'ýйа] –і, *ж.* 'тс, що НЕХА' 428.

НЕЦКІ [нéцк'і] –цок, *мн.* 'ночви'. А йак вже пáску росчин'áйу, то ту вербý [свячену] кладý на нéцк'і. 454; [нéчки] 376.

НЕЧЕМНИ [не"чéмни] –а, -е 'непотрібний; поганий'. Вун хлóпец гáрни, а вонá пóдлук йогó, йак кýрка,– такá не"чéмна. 392.

НЕЧИСТОТА [не"чистóта] –и, *ж.* 'бруд, сміття'. Хоч прибири́ в хáти, а то такá не"чистóта… 392.

НЕЧИСТЬ [не́чис'т'] –і, *ж.* 'всяка зла нечиста сила'. Ни диви́с то́го к'іна́, шоп нийа́ка не́чис'т' ни сни́лас. 392.

НЕЧКУРАВИЙ [нечкура́вий] –а, -е 'неакуратний' 366.

НЕЩИМНИЙ [нешчи́мний] –а, -е *1.* 'такий, що варений без м'яса (про перші страви)'. С'о́д'н'і ма́йемо нешчи́мний борщ. 392; [нешчи́мни] 529; *2.* 'тс, що ЛИКОВАТИЙ' 42.

НЄ [н'е] *част.* 'ні'. Н'е, йа на робо́ту не пуйду́. 392; Н'е, в нас ничо́го не привйа́зуйут'. 148.

НЄКА [н'е́ка] *част.* 'тс, що НЄ' 378.

НЄШО [н'е́шо] *займ.* 'хтось; щось'. Н'е́шо в л'іс'і здо́хло, шо ти прибу́в. 89.

НИ [ни] *част.* 'тс, що НЄ' 515.

НИБИ [ни́би] *спол.* 'ніби'. Ни́би йа хот'і́у то. 211.

НИБОГА [ниᵉбо́га] –и, *ж.* 'племінниця' 428.

НИБОЖ [ниᵉбо́ж] –а, *ч.* 'племінник' 428.

НИВАЖНИЙ [нива́жний] –а, -е 'поганий, недобрий'. Зима́ нива́жна була́. 226; [нива́жни]. Нива́жна карто́пл'а. 392.

НИВЖЕНЯНИ [нивже́н'ани] –а, -е 'неодружений'. Туди́ на вечорни́ц'і ходи́ли нивже́н'ани. 67.

НИВИДА [ниви́да] *прис.* 'тс, що НЕВІДЬ'. Ниви́да, зви́дки там ї́здили горшч'ери́. 390.

НИВІСТА [нив'і́ста] –и, *ж.* 'невістка'. Хл'іб ни нив'і́ста – йаки́й вда́с'ц'а, таки́й зї́с'ц'а. 474.

НИВІХНА [нив'і́хна] –и, *ж.* 'тс, що НИВІСТА' 152.

НИВНИКИ [ни́уники] –ів, *мн.* 'гриби' (?) 293.

НИГДЕ [нигде́] *прис.* 'ніде'. Бобри́ нигде́ не живу́т, че́рез два-три дн'і м'ін'а́йут м'і́сце. 44, 224, 454.

НИГЛІ [ни́гл'і] –ів, *мн.*, *кулін.* 'тс, що КУТИК' 136.

НИГОЖИЙ [ниго́жий] –а, -е 'неродючий (про ґрунт)'. Там ниго́жа зимл'а́. 390.

НИГРІШАНИ [нигр'і́шани] –а, -е 'такий, що ще нічого не їв'. А йа ше с'о́дн'і нигр'і́шани. 392.

НИҐА [ни́ґа] –и, *ж.* 'маленький шматочок чого-небудь'. Дай хоч ни́ґу хли́ба. 242.

НИҐАВКА З СТИГЛЯКАМИ [ни́ґавка з стигл'ака́ми] –и, *ж.* 'тс, що ГОМАЧКА-1' 399.

НИДОСІКА [ниᵉдос'і́ка] –и, *ж.* 'недолік на полотні через недостатньо прибиту нитку піткання' 46, 456, 466.

НИДОЯКІЙ [нидойа́к'ій] –а, -е 'поганий; байдужий до всього'. На́ша молод'о́ж нидойа́ка. 186.

НИЄК [нийéк] *прис.* 'ніяк' 382.

НИЄКИЙ [нийéкий] –а, -е 'дуже негарний, поганий'. Йек там ручни́к? – Мин'і ну ги͗т нийéкий. 466.

НИЖЕЙ [ни́жей] *прис. вищ. ступ.* 'нижче'. Пусти́ў ни́жей і не попа́ў. 17.

НИЖИД [нижи́д] –и, *ж.*, *мед.* 'нежить' 94.

НИЖИЙКА [ни́жийка] –и͗, *ж.* 'ніженька' 334.

НИЖИТУВКА [нижи́тувка] –и, *ж.* 'тс, що НИЖИД' 397.

НИЖОЧКА [ни́жочка] –и, *ж.* 'тс, що НИЖИЙКА' 211.

НИЗГІЖ [низг'і́ж] *прис.* 'не можна'. Низг'і́ж ничóго зроби́ти. 55.

НИЗДАЛИ [низда́ли] –а, -е *1.* 'невмілий'. Вун до ц'éйі робóти низда́ли. 392; *2.* 'худий' 467.

НИЗДАРА [низда́ра] –и, *ч.* і *ж.* 'той, хто ні до чого не здатний' 466.

НИЗДАТНИЙ [низда́тний] –а, -е 'такий, якому нічого не вдається зробити щось'. Низда́тний охóтн'ік. 431.

НИЗДРИНА [ни́здрина] –и, *ж.* 'ніздря' 37.

НИЗЮК [низ'у́к] –á, *ч.* 'тс, що КОРДУПИЛЬ-1' 454.

НИКАТИ [ни́кати] –айе, -айеш, *недок.* 'ходити без мети; шукати, не знаючи чого'. Ни́кайе с ха́ти до ха́ти… Вчора́шн'ого д'н'а шука́йе. 392.

НИКІЛЬКО [ник'íл'ко] *займ.* 'нісільки' 225.

НИКОГУСІНЬКІ [никогу́с'ін'к'і] *займ.* 'нікого'. Никогу́с'ін'к'і тут нима́. 392.

НИКУДИШНІЙ [никуди́шн'ій] –а, -е 'поганий, непотрібний'. Никуди́шн'е жит':é. 475.

НИКШИЧКОМ [ни́кшичком] *прис.* 'нишечком'. Хлóпци пунабира́йут' п'íрйе ни́кшичком в рука́ў, а путóм – фух!.. Ви́пуст'ат' на нас. 216; [ни́шчечком]. Говори́ ни́шчечком – дити́на спит. 392.

НИЛЮДЬМАНИ [нил'у́д'мани] –а, -е 'нелюдяний'. Така́ нил'у́д'мана л'уди́на! 16.

НИМА ЗА ШО [нима́ за шó] *незм.* 'тс, що НЕ СТОЇТЬ' 392.

НИМИЦА [ними́ца] –и, ж., бот. 1. 'галінсога дрібноквіткова; Galinsoga parviflora L.' Гон йака́ по горóди порослá ни͗ми́ца. 392; 2. 'блекота; Hyosciamus niger L.' 225.

НИМУШЕЙНИЙ [нимушéйний] –а, -е 'неохайний' 418.

НИНАДЖАНО [ни͗на́джано] прис. 'ненадіяно, несподівано'. Так ни͗на́джано син з ниуйі́скойу прийі́хаў. 392; [нина́джено] 332.

НИ ОБОЛИТИ [ни обóлити] –óл'у, -óлиш, *док. 1.* 'не зрозуміти когось, не співчувати комусь (?)'. От кóжне ни обóлит! Жив би ти тут, то й ти б мав так'і с'інокóс. 392; *2.* 'заздрити кому-небудь'. Сус'íд наш ни обóлит'. 492.

НИ ПАМКИ [ни па́мки] *у зн. прис.* 'не думаючи про наслідки'. Ц'íли ден' бйі́гайе, а за врóк'і ни па́мки. 392.

НИПОТРИБСТВО [нипотри́'бство] –а, *с., збір.* 'все, що непотрібне' 125; [нипотр'і́пство]. А ти крива́!.. Ти нипотр'і́пство!.. 527.

НИ ПРИ ЧІМ [ни при ч'ім] *займ.* 'ні до чого; непотрібний'. Ка́же ба́т'ушка – ни при ч'ім «здра́стуйте», тре́ба «сла́ва Бо́гу»! 275.

НИПУТЬОВИЙ [нипут'о́вий] –а, -е 'такий, що з нього немає ніякої користі; лінивий' 500.

НИРЕТВА [нире́тва] –и, *ж.* 'виконаний рів'. Ко́лоʸ се"ла́ нире́тва в нас. 521.

НИРКА [ни́рка] –и, *ж. 1.* 'тс, що НЮРКА'. С'ой хло́пиц' ни́рка пишо́ў. 122; *2. орн.* 'невелика дика качка' 69.

НИРОЗНАК [ниро́знак] –а, *ч.* 'скляна банка місткістю 700 г'. Наклади́ капу́сти в ниро́знак. 162.

НИС [нис] но́са, *ч. 1.* 'орган нюху в людини і тварини' (в багатьох н.пп); [нес] 412; [нус] 90, 392; *2.* 'кінець леза ножа' 159, 339.

НИСЛУХНЯВИ [нислухн'а́ви] –а, -е 'неслухняний' 225.

НИТ [нит, ни^ет] –а і –у, *ч.* 'начиння ткацького верстата' 122, 456.

НИТЄМНИЙ [нит'е́мний] –а, -е 'недогадливий' 46.

НИТКОЮ [ни́ткойу] *у зн. прис.* 'тс, що ГУСАКОМ'. Ни́ткойу посу́нули зв'і́ри. 222.

НИХЛЮЯ [нихл'у́йа] –і, *ч.* і *ж.* 'погана недбайлива людина' 454.

НИХОТЯ [нихот'а́] *прис.* 'мимохіть' 332.

НИХТИКИ [ни́хтики] –ів, *мн., бот.* 'календула; Calendula oficinalis L.' 393; [н'і́хтик'і] 92.

НИЦ[1] [ниц] *у зн.прис.* 'униз обличчям'. Тре́ба л'агти́ ниц. 427.

НИЦ[2] [ниц] *займ.* 'нічого'. Йа ниц ни скажу́. 495, 117, 148, 171, 272; [н'іц]. Нима́ н'іц до́брого. 80, 449.

НИЦЬМА [ни́ц'ма] *прис.* 'тс, що НИЦ[1]'. Л'ух ни́ц'ма на зе́мл'у. 392, 280.

НИЧАНКА [ни́чанка] –и, *ж.* 'сукана з прядива міцна нитка' 57.

НИЧКА [ни́чка] –и, *ж. 1.* 'тс, що КОЖАН' 20, 135, 138, 143, 224, 414, 456; [но́чка] 130; [н'і́чка] холм 37; *2. орн.* 'нічний птах (?)' 396; *3. ент.* 'нічний метелик сивого кольору (?)' 350.

НИЧКИ [ни́чки, ни́чки^і] –чок, *мн.* 'тс, що ПАНАС' 148, 221.

НИЧКУН [ничку́н] –а́, *ч.* 'той, хто приховує щось від інших' 335.

НИЧО [ничо́] *1.* 'добрий, непоганий'. Пуста́ була́, а дл'а дите́й була́ ничо́, шкудува́ла йіх. 225; *2.* 'нічого'. Нихто́ ничо́ ни сказа́ў. 466.

НИЧОГИЙ [ничо́гий] –а, -е *1.* 'поганий'. Мойе́ руж:о́ ничо́ге – все живи́т'. 447, 89, 169, 222, 273, 310, 414, 495; [ничо́г'і]. Соба́ка ничо́г'і – не году́й його́. 425; [ничо́ий]. Руж:о́ ничо́е, ке́пс'ке. 17; [н'ічо́гий] 94; *2.* 'худий, хворобливий (про людину)' 515.

НИЧОГО [ничо́го] *незм., у зн.прис.* 'добре'. Дочка́ фе́л'дшером ро́бит', то живе́ ничо́го. 148.

НИШКА [ни́шка] –и, *ж.* 'мішок, наполовину заповнений чим-небудь'. Вз'ала́ ни́шку з мукóйу і поне"сла́ пéред собóйу. 392, 390.

НИШПЕТА [нишпéта] –и, *ж.* 'гидка людина' 221.

НИЯКИЙ [нийáкий] –а, -е 'старий, неміцний'. Той стулéц' та'кий вже нийáкий. 46.

НІГОР [н'ігор] –а, *ч.* 'тс, що ЕГЕР' 230.

НІҐДИ [н'іґди] *прис.* 'ніколи'. Н'іґди так не говорú. 384, 186; [н'ігди] 384.

НІДЕ [н'іде] *прис.* 'десь'. Вун н'іде зайшóв. 490.

НІДОПИЖ [н'ідóпиж] –а, *ч.* 'тс, що КОЖАН' холм 37.

НІКЛО [н'íкло] –а, *с.* 'кіготь хижого птаха' 60.

НІКОЛИ [н'íколи] *прис.* 'колись'. Н'íколи ж'інкú носúли гандарáки'. 492, 495, 496.

НІМЕГА [н'імéга] –и, *ч., згруб.* 'тс, що НІМЕЦ-1' 446, 525.

НІМЕЦ [н'íмец] –мца, *ч. 1.* 'людина німецької національності' (у багатьох н.пп.); *2.* 'глухоніма людина' 392; *3.* 'собака, який мовчки гонить звіра' 447.

НІМЧИК [н'íмчик] –а, ч. 'тс, що ЖИДОК-1' 85.

НІХТО [н'іхтó] *1. зап. займ.* 'ніхто'. Н'іхтó с'удá не йдé. 90; *2.* [н'íхто] *неозн. займ.* 'хтось'. Там стрéлиў н'íхто. 134, 495.

НІЧОГО [н'ічóго] *1. займ.* 'ніщо', *Р. в.* н'ічóго. А н'ічóго немáйе йíсти. (у багатьох н.пп.); *2. прис.* 'погано'. Тоб'і бýде н'ічóго без грóшей. 89; *3. част.* 'нехай; хай буде так'. Ні"чóго, йáкос' зайíду. 392.

НІЩО [н'íшчо] *займ.* 'щось' 162.

НО [но] *1. спол.* 'а, але'. Одéжа булá б'íла, но винóчки зелéни. Йа так вже запамйатáла… 161, 74, 392; Но йа ни бáчила, йа тúл'ко чýла… 148; *2. част.* 'тс, що АНО'. Булú но жунк'í. 392; *3.* '*виг.*, за допомогою якого заставляють рушити коня з місця' 392.

НОА [ноá] ной, *ж., мн.* нóи 'нога' 10.

НОВА [нóва] –и, *ж.* 'тс, що ПОНОВА' 291.

НОВИНА [новинá] –и, *ж. 1.* 'не орана раніше земля' 392, 475; *2.* 'тс, що ПОНОВА'. С'огóдн'і охóтн'ікам по новин'í дóбре на лúса йти. 334, 138.

НОГИ [нóги] ниг, н'іг, нуг, ногéй, *мн. 1.* 'нижні кінцівки людини, за допомогою яких вона рухається' (всі н.пп.); *2.* 'тс, що КОЗЛА-1' 343.

НОГІТЬ [нóг'іт'] –от'а, *ч.* 'нігоіть' 129.

НОЖАК [ножáк] –á, *ч., згруб.* 'тс, що НОЖАКА' 432.

НОЖАКА [ножáка] –и, *ч., згруб.* 'великий ніж'. О! Той ножáка… 211, 434, 456.

НОЖИЩЕ [ножúшче] –а, *ч., згруб.* 'тс, що НОЖАКА' 36, 280.

НОЖНА [ножнá] -й, *мн.* 'тс, що НОЖНИ' 430; [ножн'á] 362.

НОЖНИ [ножни́] –же́н, *мн.* 'чохол для ножа' 298.

НОЖНІЦА [ножн'і́ца] –и, *ж.* 'тс, що НОЖНИ' 42.

НОЖУРА [ножу́ра] –и, *ч., згруб.* 'тс, що НОЖАКА' 393.

НОМЕР [но́мер] –а, *ч. 1.* 'порядкове число предмета серед інших однорідних' (всі н.пп.); *2.* 'частинка сінокосу, виділена бригадиром колгоспникові'. До́бри но́мер попа́в сус'ідам… 392; *3.* 'місце, на якому стоїть мисливець під час полювання з гучками (для цього пани тягнули спеціальні жеребки-номери' 30, 171, 344, 472.

НОРИТИ [нори́ти] *3 ос.одн.* но́рат, *недок.* 'робити нори (про мишей)'. М'іш'і нори́ли зе́мл'у. 372, 309.

НОРИЧУВАТИ [нори́чувати] –а, -е 'впертий' 11.

НОРКА[1] [но́рка] –и, *ж.* 'невелика хижа тварина родини куницевих; Lutreola' (усі н.пп.)

НОРКА[2] [но́рка] –и, *ж.* 'мисливський собака, який влазить в лисячі чи борсучі нори' 298, 362.

НОРКА[3] [но́рка] –и, *ж., орн.* 'птах, який пірнає під воду (?)' 224.

НОРМА [но́рма] –и, *ж. 1.* 'виділена певна кількість чого-небудь для обов'язкового виконання'. Зро́биш ц'у́йу но́рму и йди додо́м. 392; *2.* 'частина, порція'. На ква́шу тре́ба бра́ти таку́ но́рму жи́т'н'ойі мук'і́ і таку́ но́рму гре́цкойі. 529.

НОРНИЦЯ [норни́ц'а] –і, *ж.* 'миша, яка живе у вуликах-дуплянках' 81.

НОРНІК [но́рн'ік] –а, *ч.* 'тс, що НОРКА[2]' 15.

НОРОК [норо́к] –рка́, *ч., орн.* 'тс, що НОРКА[3]' 331.

НОРОТИК [норoти́к] –а́, *ч.* 'кріт'. Нороти́к наточи́у земл'і́ ку́пку. 80.

НОРЦА [норца́] *прис.* 'упасти носом на землю'. Пуд'ста́виу Ме́хал'уў хло́пец но́гу, а Л'о́н'а пушо́ў норца́. 392.

НОРЧАК[1] [норча́к] –а́, *ч.* 'тс, що НОРКА[2]'. Норча́к пол'і́з за ли́сом в нору́. 481, 26, 166, 356.

НОРЧАК[2] [норча́к] –а́, *ч., орн. 1.* 'порода диких качок'. В норчака́ дз'уб йак у воро́ни. 415, 352, 425; *2.* 'водоплавний птах, який живиться рибою; у нього ноги ростуть ззаду, тому не може ходити по землі і піднятися в повітря із землі; Columbi; Pedicipites' 385.

НОРЧАКА [норчака́] *прис.* 'тс, що НОРЦА'. Пушо́ў норчака́ з горба́. 392.

НОРЧЄК [норч'е́к] –а́, *ч.* 'тс, що НОРКА[2]' 230.

НОРЧИК [но́рчик] –а, *ч.* 'тс, що НОРКА[2]' 394.

НОСИЛА [носи́ла] –ил, *мн.* 'тс, що НАСИЛИ' 211, 428; [носу́ли] 10.

НОСИЩЕ [носи́шче] –а, *с., згруб.* 'великий ніс'. Принес'і́те помели́шче оптéрти йийі́ носи́шче. (Весільна пісня). 454.

НОСОК [носо́к] –ска́, *ч. 1.* 'передня частина туфля, черевика' (у багатьох н.пп.); *2.* 'кінець леза ножа' 137, 286, 425.

НОСОРОЖОК [носорóжок] –жка, *ч.*, *ент.* 'великий бурий жук з рогом на голові; Oryctes nasicornis L.' 94.

НОСТАЛКА [нóсталка] –и, *ж.* 'широке полотнище для перенесення сіна, соломи' 428.

НОСЮРА [нос'ýра] –и, *ч.*, *згруб.* 'тс, що НОСИЩЕ' 392.

НОСЯРА [нос'áра] –и, *ч.*, *згруб.* 'тс, що НОСИЩЕ' 392.

НОЧКИ [ночкú] –чóк, *мн.* *1.* 'сходини дівчат увечері для виконання якоїсь спільної роботи' 221; *2. мед.* 'тс, що КРИКЛИВЦИ'. Хтóс' накúнуў ночкú на дитúну – трéба йíхати по бабáх. 338.

НОЧНИК [нóчник] –а, *ч.* 'нічний горщик, виготовлений ремісником-гончарем' 219.

НОЧНИЦИ [ночнúци] -úц, *мн.*, *мед.* 'тс, що КРИКЛИВЦИ'. Знáхурка ночнúци нак'ідáйе. 326; [ниш"нúц'і] 342; [ношнúци]. Плáче, то кáжут' – ношнúци накéнули. 342; [нучнúци] 392; [нучнúц'і] 254.

НОЧНИЦЯ [ночнúц'а] –і, *ж.* *1.* 'тс, що КОЖАН' 141; [ночлúца] 425, 427; [ночл'íца] 310; [ночнéц'а] 106; *2. орн.* 'великий нічний птах (?)' 33.

НОЧОВКИ [ночоўкú] –вóк, *мн.* 'ночви' 154, 204; [ночóвки] 392.

НОША [нóша] –і, *ж.* 'тс, що НИШКА' Вз'алú дрýги^е й м'ішóк, там сáхар,– ц'íла нóша. 16, 142.

НОШІ [нóш'і] нош, *мн.* 'коромисло для перенесення відер з водою'. Носúла вóду на нóшах. 154.

НОШКИ [нóшки] –шок, *мн.* 'тс, що НАСИЛИ' 102.

НУ [ну] *1. підс. част.* 'і, а'. Ну де ти булá до ц'éйі порú? 392; *2. ствер. част.* 'так, авжеж'. Дóбре знáйіш дорóгу? Зáйдиш самá? – Ну. 392; Собáка вкусúв.– За нóгу вкусúв? – Ну. 225; 3.виг. 'тс, що НО-3' 392.

НУДИТИ [нýдити] *3 ос. одн.* нýдит, *недок.* 'викликати блювоту' 392.

НУДИТИС [нýдитис] –жус, -диса, *недок.* 'скучати'. Дит'á в хáти нýдитса – йди надвýр. 392.

НУДНИ [нýдни] –а, -е 'такий, що може спричинити блювоту (про солодку їжу)'. Бул'ш ни хóчу. Крéпко нýдни пирог'і. 392.

НУДНИК [нýдник] –а, *ч.* 'жадібна людина'. Ни схот'íў бурýн брáти в Грицкá, бо то так'і нýдник, шо ни вúпросиш. 392.

НУДОТА [нудóта] –и, *ж.* 'сум, печаль'. Колишý дит'á, нападé нудóта, то йа складý одúн купл'éт, тод'і ше одúн. 258.

НУЖНИК [нýжник] –а, *ч.* 'туалет, прибудований до хліва' 16, 392.

НУРЧАК [нурчáк] –á, *ч.* 'тс, що НОРКА²' 309.

НУС [нус] нóса, *ч.* 'тс, що НИС-1' 412.

НУ ТО ГОВ [ну то гоў] *виг.* 'досить'. Ну то гоў кричáти. 384.

НУТРО [нутрó] –á, *с.* 'нутрощі тварини' 253, 303, 480.

НУЧА [ну́ча] –и і –і, *ж. 1.* ‘онуча, ганчірка’. Ну́ча ми́ти пудло́гу. 340, 16, 427; *2. перен.* ‘невміла людина’. Не охо́тн’ік, а ну́ча. 427.

НУЧКИ [нучки́] –чо́к, *мн., мед.* ‘тс, що КРИКЛИВЦИ’. Му́сит’, хтос’ нучки́ᵉ на дит’е́ насила́йе. 221.

НУЧНИЦА [нучни́ца] –и, *ч.* і *ж.* ‘той, хто не спить’. На́ша нучни́ца вс’у нуч ходи́ла по ха́ти. 392.

НУШНИК [ну́шник] –а, *ч.* ‘тс, що ГОНУЧНИК’ 94.

НЮ [н’у] част. ‘тс, що НУ-2’ 490.

НЮ-НЮ-НЮ [н’у-н’у-н’у!] *виг., дит.* ‘виражає погрозу (при цьому похитують вказівним пальцем)’ 392.

НЮНЯ [н’у́н’а] –і, *ч.* і *ж., знев.* ‘плакса’. На́ша н’у́н’а зноў реᵉве́. 392.

НЮНЯТИСЬ [н’у́н’атис’] –айус’, -айіс’а, *недок.* ‘плакати’ 379.

НЮНЬОВАТИЙ [н’ун’ова́тий] –а, -е ‘мовчкуватий’ 326.

НЮРА[1] [н’у́ра] –и, *ж.* і *ч. 1.*‘відлюдько’ 392; *2.*‘людина, яка приховує свої думки’. Зна́йе, но ни хо́че сказа́ти. То ш така́ н’у́ра! 392.

НЮРА[2] [н’у́ра] –и, *ж.* ‘ніс свині’ 341.

НЮРА[3] [н’ура́] -и́, *ж.* ‘нора’ 120, 353.

НЮРКА[1] [н’у́рка] –і, *ж.* ‘пірнання у воду’. З веᵉрби́ скака́ў. Д’ви н’у́рк’і даў. 392.

НЮРКА[2] [н’у́рка] –и, *ж.* ‘зменш. до НЮРА[3]’ 353.

НЮРЧАК [н’урча́к] –а́, *ч.* ‘тс, що НОРКА[2]’. Н’урча́к ла́зит’ по н’у́рах. 120, 353.

НЮТ [н’ут] –а, *ч.* ‘заклепка з металу’. Гобру́ч розишо́вс, тра н’у́том склеᵉпа́ти. 392.

НЮТУВАТИ [н’утува́ти] –у́йу, -у́йіш, *недок.* ‘з’єднувати (склепувати) що-небудь за допомогою НЮТА’ 392, 428.

НЮХ [н’ух] –у, *ч. 1.* ‘здатність сприймати і розрізняти різні запахи’ (усі н.пп.); *2.* –а, ч. ‘тс, що МИСА[2]-2’ 421; *3.*‘ніс собаки’. До́ўги н’ух в соба́ки. 427, 203, 275; *4.* ‘кінець носа собаки, незарослий шерстю’ 394; *5.*‘закінчення рила свині’ 203; НЮХ НАБИТЬ [н’ух наби́т’] ‘тс, що МУШТРУВАТИ-2’. Йак набйе́ н’ух соба́ка, тод’і вже йди на охо́ту. 130.

НЮШИТИ [н’уши́ти] *3 ос. одн.* н’уши́т’, *недок. 1.*‘тс, що ЗВИТРИТИ’ 122, 303, 334, 371, 444; *2.* ‘шукати за допомогою нюху слід звіра (про собаку)’ 137, 156, 301, 305, 310, 356, 396.

НЮШКА [н’у́шка] –и, *ж.* ‘блочок у вигляді коліщатка у ткацькому верстаті, по якому рухається шнур, прив’язаний до верхніх рейок начиння’ 342.

НЮШКУВАТИ [н’ушкува́ти] *3 ос. одн.* н’ушку́йе, *недок.* ‘тс, що ЗВИТРИТИ’ 2, 17, 447.

НЯВКА [н’а́вка] –и, *ж., дит.*, ‘кіт’ 475.

НЯВКАТИ [н’а́вкати] *3 ос. одн.* н’а́вкайе, *недок.* ‘тс, що МАРАВКАТИ’ 392.

НЯВ-НЯВ [н'ав-н'а́в!] 'звуконаслідування голосу кота' 329.

НЯКИЙ [н'а́кий] *займ.* 'якийсь'. Н'а́ка ба́ба так каза́ла. 492.

НЯНЬО [н'а́н'о] –а, *с., дит.* 'сало'. Гуз'ми́ па́пи і н'а́н'а ди й йіж[ш] соби́. 392.

НЯРАВКАТИ [н'ара́ўкати] *3 ос. одн.* н'ара́ўкайе, *недок.* 'тс, що МАРАВКАТИ' 94.

НЯРКАТИСЬ [н'а́ркатис'] *3 ос. одн.* н'а́ркайец':а, *недок.* 'тс, що МАРЦУВАТИСА' 142.

НЯРЧАТИ [н'арча́ти] *3 ос. одн.* н'арчи́т', *недок.* 'утворювати звуки (про зайця)'. За́йец н'арчи́т йак кут. 352.

НЯХКАТИ [н'а́хкати] *3 ос. одн.* н'а́хкайе, *недок.* 'подавати голос, переслідуючи зайця (про мисливського собаку)' 45, 465.

НЯЦО [н'а́цо] –а, *с., дит.* 'м'ясо' 534.

НЯЧАТИ [н'а́чати] *3 ос. одн.* н'а́чит, *недок.* 'утворювати звуки (про білку)' 392.

НЬО-НЬО-НЬО [н'о-н'о-н'о!] *виг., дит.* 'тс, що НЮ-НЮ-НЮ' 392.

НЬОРКА [н'о́рка] –и, *ж., орн.* 'тс, що НОРЧАК^{2}-1' 353.

Наукове видання

Аркушин Григорій Львович
Словник західнополіських говірок
У двох томах. Том 1. А-Н.

Редактор **В.А.Лазарук**
Коректор **Н.П.Яковчук**
Технічний редактор **М.П.Борисюк**

Підп. до друку 02.8.2000. Формат 60x84 1/16. Папір офс. Гарн. Таймс. Друк цифровий. Обсяг 20,2 ум. друк. арк., 18,8 обл.-вид. арк. Наклад 300 пр. Зам. 184. Редакційно-видавничий відділ "Вежа" Волинського державного університету ім. Лесі Українки (43025 м.Луцьк, пр. Волі, 13). Друк – РВВ "Вежа" ВДУ (Луцьк, пр. Волі, 13).

редакційно-видавничий відділ
ВЕЖА
ISBN 966-600-007-5 (у двох томах)
ISBN 966-600-010-X (Том 1)